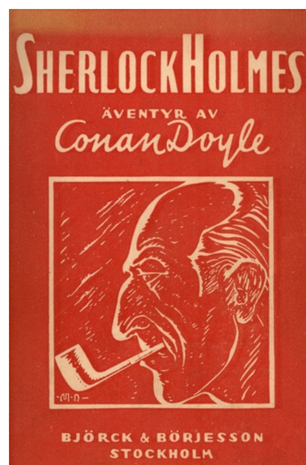

PRIVATDETEKTIVEN

SHERLOCK HOLMES' ÄVENTYR

AV

CONAN DOYLE

TVÅ SERIER I EN VOLYM ÖVERSÄTTNING FRÅN ENGELSKAN AV TOM WILSON NY UPPLAGA
STOCKHOLM BJÖRCK & BÖRJESSONS BOKFÖRLAG

HELSINGFORS 1947 J. SIMELII ARVINGARS BOKTRYCKERI AB

Förord till den elektroniska utgåvan

Denna översättning utkom första gången 1907. Här har den nya upplagan från 1947 anpassats och OCR-tolkats för Projekt Runeberg i april 2014 av Bert H.

Första serien

KONUNGEN, SOM VILLE HA SIN FOTOGRAFI TILLBAKA

1

För Sherlock Holmes var hon alltid den enda bland kvinnor. Jag har sällan hört honom tala om henne på annat sätt. I hans ögon stod hon främst bland alla kvinnor och överglänste hela sitt kön. Icke som om han hyste några ömmare känslor för Irene Adler; alla känsloyttringar, allra helst kärlekens, voro motbjudande för hans kalla och pedantiska, men beundransvärt väl avvägda natur. Han var, som jag uppfattat honom, den fullkomligaste resonerande och observerande maskin, som världen sett, men som älskare skulle han kommit i en falsk ställning. Han talade aldrig om människornas vekare passioner, utan att förlöjliga dem. De voro, sade han, högst intressanta

för iakttagaren och ytterst lämpliga för att avslöja människors motiv och handlingar; men att ge sådana inkräktare tillträde till sitt eget ömtåliga och fint justerade temperament var för denna skarpsinniga tänkare detsamma som att medvetet införa ett störande element, som kunnat göra alla resultaten av hans tankearbete opålitliga. Ett sandkorn i ett känsligt instrument eller en spricka i ett av hans egna starka förstoringsglas kunde icke haft en mera störande inverkan än en stark känslostämning på en sådan natur som hans. Och likväl fanns det endast en kvinna för Sherlock Holmes, och det var f.d. miss Irene Adler, tvetydig och omtvistad i åminnelse.

Jag hade på senaste tiden sett föga till Holmes. Sedan jag gift mig, hade våra vägar kommit att skiljas åt. Min egen fullkomliga lycka och de husliga intressen, som uppstå för den man som nyss fått ett eget ¡hem, upptogo mig helt, under detatt Holmes, som avskydde allt slags sällskapsliv av hela sin bohemsjäl, bodde kvar i våra rum vid Bakerstreet, begraven bland sina böcker och omväxlande vecka för vecka mellan kokain och ärelystnad, mellan bedövningsmedlets dåsighet eller hans livliga naturs häftiga energi. Han var fortfarande lika intresserad av att studera brottet i dess olika former och ägnade sin ofantliga begåvning och utomordentliga iakttagelseförmåga åt att fullfölja de undersökningar och reda ut de mysterier, som övergivits av den officiella polisen såsom hopplösa. Då och då nådde mig obestämda rykten om hans förehavanden, hur han kallades till Odessa i och för Trepoff-mordet, hur han redde ut hemligheten rörande bröderna Atkinsons sorgliga slut i Trincomalee och slutligen det uppdrag han fick och på ett så fint och lyckligt sätt utförde för den holländska konungafamiljen. Förutom dessa uppgifter angående hans verksamhet, som jag dock delade med alla tidningsläsare, visste jag endast föga om min gamla vän och kamrat.

En afton — det var den 20 mars 1888 — var jag på hemväg från en patient (ty jag hade nu återtagit min privatpraktik), då jag kom att färdas Bakerstreet. Då jag passerade den för mig så välkända porten, som i mitt minne kommer att stå i förening med min kärlekshistoria, greps jag av häftig längtan att återse Holmes och veta, vartåt han nu ägnade sin ovanliga talang. Hans rum voro strålande upplysta, och under det jag stirrade upp mot fönstren, såg jag hans långa, magra figur två gånger passera som en mörk silhuett mot rullgardinen. Han gick hastigt fram och tillbaka i rummet, med huvudet sänkt mot bröstet och händerna på ryggen. För mig, som så väl kände till hans lynne och vanor, berättade hans hållning och sätt i närvarande ögonblick sin egen historia. Han var åter i arbete; han hade vaknat upp ur sina av bedövningsmedel skapade drömmar och följde ivrigt spåren av något nytt problem. Jag ringde på klockan och gick upp i den bostad, som jag en gång delat med honom.

Han mottog mig icke med några överdrivna vänskapsbetygelser — det var i allmänhet icke hans sätt — men jag tror att han var glad över att få se mig. Nästan utan att säga ett ord men med en vänlig blick visade han mig på en fåtölj, räckte mig sitt cigarrfodral och pekade på en bricka med sodavatten och konjak på ett bord i hörnet.

Därpå ställde han sig framför elden och betraktade mig noga på sitt egendomliga, inåtvända sätt.

»Det äkta ståndet passar dig», anmärkte han. »Sannerligen tror jag inte, Watson, att du ökat i vikt med tre, fyra kilo, sen jag såg dig senast.»

»Tre», svarade jag.

»Verkligen? Jag skulle ha trott litet mera. Och en liten smula mera är det nog också, tänker jag, Watson. Du har börjat praktisera igen, ser jag. Du nämnde aldrig om att du ämnade böja dig under träldomsoket igen.»

»Hur kan du då veta det?»

»Jag ser det, jag sluter mig till det. Hur kan jag veta, att du nyligen var ute och fick dig en grundlig blöta och att du har en högst slarvig tjänstflicka?»

»Min kära Holmes», sade jag, »detta är nästan starkt. Du skulle bestämt ha blivit bränd, om du levat för några hundra år sedan. Det är alldeles riktigt, att jag i torsdags var på en lång promenad utåt landet och kom hem genomvåt, men som jag sedan dess bytt om kläder, vet jag rakt inte hur du kan sluta dig till det, som du säger. Vad vår tjänstflicka Mary Jane angår, så är hon verkligen alldeles ohjälplig, och min hustru har sagt upp henne, men även i detta fall förstår jag inte, hur du kan ha reda på saken.»

Han skrattade för sig själv och gned sina långa, nervösa händer mot varandra.

»Det är så enkelt som möjligt», sade han; »mina ögon säga mig, att på innersidan av din vänstra sko, just där elden lyser upp den, är lädret skuret i sex nästan parallella skåror. Alldeles tydligt ha de tillkommit därigenom, att någon ytterst vårdslöst skrapat runt kanten av sulan för att få bort torkad smuts. Härav förstår du, att jag kan draga den dubbla slutsatsen, att du varit ute i fult väder och att du har ett alldeles ovanligt dåligt och skoförstörande exemplar av Londons husslavinnor. Vad din praktik angår, skulle jag i sanning vara bra dum för att inte förstå att en person, som kommer in till mig och luktar jodoform, har ett svart märke av lapis på högra pekfingret och en bula på sidan av hatten utvisande var han gömt stetoskopet, måste vara en aktiv medlem av läkarkåren.»

Jag kunde icke låta bli att skratta åt det ogenerade sätt, varpå han förklarade sina slutledningsmetoder.

»Då jag hör dina förklaringar», anmärkte jag, »tycks saken mig alltid så löjligt enkel, att jag lätt borde kunnat göra den själv; men vid varje nytt fall står jag där igen och begriper inte ett dugg, tills du kommer med din förklaring. Och likväl tror jag, att mina ögon äro lika goda som dina.»

»Alldeles riktigt», sade han, i det han tände en cigarrett och slog sig ned i en fåtölj. »Du ser, men du observerar inte — skillnaden är tydlig. Till exempel, du har ofta sett trappan, som leder från hallen och hitupp.»

»Ja, mycket ofta.»

»Hur ofta?»

»Å, hundratals gånger.»

»Nå, hur många steg är det i trappan?»

»Hur många steg? Det vet jag verkligen inte.»

»Där ser du — du har inte observerat det, fast du sett det. Det var just dit jag ville komma. Jag däremot vet att det är sjutton trappsteg, ty jag har både sett och observerat. Apropå, eftersom du ju är intresserad för dessa små problem och varit nog god att uppteckna ett par av mina små erfarenheter, kanske även det här kunde intressera dig.»

Han kastade till mig ett brev, skrivet på tjockt, skärt brevpapper, som legat öppet på bordet.

»Det har just nyss kommit», sade han, »läs det högt».

Brevet var odaterat och saknade både underskrift och adress; dess innehåll var följande: »Klockan tre kvart på åtta i afton får ni besök av en herre, som önskar rådgöra med er i en sak av allra största vikt. De tjänster ni nyligen gjort ett av Europas regerande furstehus ha visat, att ni är en man, som man saker av största vikt och betydelse anförtro kan. Detta omdöme om er ha vi från alla håll emottagit. Var därför hemma vid den nyssnämnda tiden, och tag inte illa upp, om den besökande är maskerad.»

»Detta låter sannerligen hemlighetsfullt så det förslår», yttrade jag. »Nå, vad tror du själv att det betyder?»

»Jag har ju inga fakta ännu. Det är ett grundligt misstag att göra upp teorier, innan man ännu har några bestämda uppgifter; man börjar då omärkligt söka att få sina fakta att passa in på teorierna, i stället för att teorierna skola rätta sigefter fakta. Men själva brevet — vad drar du för slutsatser av det?»

Jag undersökte noga handstilen och papperet.

»Den person, som skrivit brevet, är tydligen i goda omständigheter», sade jag och försökte att imitera min väns sätt att draga slutledningar. »Sådant här papper får man inte under tre shilling paketet; det är ett alldeles ovanligt gott och styvt papper.»

»Ovanligt — det är just ordet», sade Holmes. »Det är alls inte något engelskt papper. Håll upp det mot ljuset.»

Jag gjorde så och såg i vattenstämpeln ett stort ’E’ och ett litet ’g’, ett stort T’ samt ett stort ’G’ och ett litet ’t’.

»Vad tror du att det betyder?» frågade Holmes.

»Förmodligen fabrikantens namn eller, rättare, hans monogram.»

»Visst inte. Det stora ’G’ med det lilla ’t’ betyder ’Gesellschaft’, det tyska ordet för bolag; det är en vanlig förkortning, liksom det engelska Co. i stället för Company. ’P’ betyder naturligtvis ’Papier’. Och låt oss nu se vad ’Eg’ kan betyda. Låt oss se efter i Geografiskt lexikon.» Han tog ned en tjock, brun volym från hyllan. »Eglow, Eglonitz — här ha vi det, Eger. En tysktalande ort — i Böhmen, inte långt från Karlsbad. ’Bekant såsom varande den plats, där Wallenstein dog och för sina många glas- och pappersbruk’, så står det. Ha, ha, min gosse, vad säger du om det?»

Hans ögon glänste och han blåste upp ett tjockt, triumferande rökmoln från sin cigarrett.

»Papperet är tillverkat i Böhmen», sade jag.

»Alldeles, och mannen, som skrivit brevet, är tysk. Märker du inte den besynnerliga konstruktionen i satsen ’som man saker av största vikt och betydelse anförtro kan’ — här har han glömt sig och låtit verbet komma på sladden; en fransman eller ryss skulle aldrig skrivit på det sättet, det är bara tyskarna, som visa sig så oartiga mot sina verb. Alltså återstår nu endast att veta, vad den här tysken vill, som skriver på bömiskt papper och föredrager att bära mask framför att visa sitt ansikte... Här kommer han bestämt, om jag inte misstar mig alltför mycket, för att göra slut på våra tvivel.»

Då han yttrade detta, hördes ljudet av en vagn, somstannade utanför på gatan, odh ögonblicket därpå ringde det häftigt på portklockan.

Holmes lät höra en sakta vissling.

»Det låter som två hästar», sade han. »Ja», fortfor han, tittande ut genom fönstret, »en fin liten kupé och ett par charmanta hästar — minst hundrafemtio pund stycket. Det finns åtminstone pengar i den här saken, Watson, om det inte finns något annat.»

»Det är nog bäst att jag går min väg, Holmes.»

»Nej, visst inte, doktor, stanna du där du är. Jag är förlorad utan min krönikör. Och det här tycks lova att bli intressant, det vore synd att gå miste om det.»

»Men din klient...»

»Bry dig inte om honom. Jag kan komma att behöva din hjälp, och han med kanske... Nu kommer han! Sitt ned i fåtöljen där och skänk oss all din uppmärksamhet.»

Tunga och långsamma steg, som hörts i trappan och förstugan, stannade nu utanför dörren, varpå följde en hård, pockande knackning.

»Stig in!» sade Holmes.

En man kom in, som inte gärna kunde vara mindre än sex fot och sex tum lång, med bröst och lemmar som en Herkules. Hans klädsel var praktfull, men med en prakt, som i England skulle ansetts besläktad med dålig smak. Breda uppslag av äkta astrakan prydde armar och bröst på hans rock med dubbla knapprader, under det att den mörkblå kappan, som var kastad över axlarna, var fodrad med högrött siden och knäppt i halsen med en agraff, bestående av en enda stor, strålande smaragd. Stövlar, som gingo upp på halva vaden och hade ett dyrbart, brunt pälsbräm, fullständigade det intryck av barbariskt välstånd och lyx, som framkallades av hela hans uppträdande. Han bar i handen en bredbrättig hatt, ansiktet betäcktes av en svart halvmask, som han tydligen alldeles nyss hade satt på sig, ty hans hand fingrade ännu på den, då han kom in. Av den nedre blottade delen av hans ansikte att döma tycktes han vara en man med stark karaktär; han hade tjock hängande underläpp och lång, rak haka, vittnande om en beslutsamhet, som kunde övergå till envishet.

»Ni har fått mitt brev?» frågade han med djup, skrovligröst och stark tysk accent. »Jag nämnde däri, att jag skulle

söka upp er.»

Han såg från den ene till den andre av oss, osäker om vem han borde tilltala.

»Var så god och sitt», sade Holmes. »Det här är min vän och kollega, doktor Watson, som emellanåt hjälper mig med mina undersökningar. Vem har jag den äran att tala med?»

»Ni kan kalla mig greve von Kramm; jag är en böhmisk adelsman. Jag fattar saken så, att denna herre, er vän, är en man av heder och diskretion, så att jag kan anförtro även honom en sak av största vikt. I motsatt fall skulle jag helst vilja tala med er ensam.»

Jag steg upp för att gå, men Holmes tog mig i armen och drog mig tillbaka ned på stolen.

»Båda eller ingendera», sade han. »Ni kan i denna herres närvaro säga allt vad ni kan säga mig.»

Greven ryckte på de breda axlarna. »I så fall måste ni», sade han, »först av allt förbinda er att hålla saken absolut hemlig under två år, efter vilken tid den inte längre blir av någon betydelse. Men för ögonblicket ligger det ingen överdrift i att säga, att den kunde komma att inverka på Europas historia.»

»Jag lovar absolut tystnad», sade Holmes.

»Och även jag.»

»Ni få ursäkta den här masken», fortfor vårt egendomliga främmande. »Den höga person, som begagnar sig av mina tjänster i denna sak, vill att hans agent skall förbli okänd för er, och jag kan så gott genast erkänna, att den titel jag nyss uppgav inte alldeles är den rätta.»

»Det visste jag», sade Holmes torrt.

»Förhållandena äro av ytterst ömtålig natur, och allt måste göras för att i lindan kväva vad som kunde växa ut till en ofantlig skandal och allvarligt kompromettera ett av Europas regerande furstehus. För att tala tydligt så angår saken det ärorika huset Ormstein, arvkonungar av Böhmen.»

»Även det visste jag», mumlade Holmes, i det han satte sig tillrätta i fåtöljen och slöt ögonen.

Främlingen iakttog med synbar förvåning den trötta och bekväma hållningen hos den man, som utan tvivel utmålats för honom som en av de skarpaste och mest energiskadetektiver i Europa. Holmes öppnade långsamt ögonen och betraktade något otåligt sin jättelika klient.

»Om ers majestät täcktes upplysa mig om vad det är fråga om», sade han, »skulle jag bättre bli i stånd att avgöra, om jag kan hjälpa er.»

Mannen rusade upp och gick upprörd av och an i rummet. Med en häftig rörelse slet han masken från ansiktet och kastade den på golvet.

»Ni har rätt», utbrast han, »jag är konungen, varför skulle jag försöka att dölja det?»

»Ja, varför?» sade Holmes. »Ers majestät hade knappast börjat tala, förrän jag visste att jag stod inför Wilhelm Gottsreich Sigismund von Ormstein, storhertig av Kasisel-Felstein och arvkonung av Böhmen.»

»Ni kan emellertid förstå, att jag inte är van att själv uträtta sådana här affärer», sade konungen och satte sig ned igen och strök med handen över sin höga, vita panna. »Men saken är av så grannlaga beskaffenhet, att jag inte kunnat anförtro den åt någon agent utan att råka i hans våld. Jag har rest inkognito från Prag endast för att rådgöra med er.»

»Var då så god och fortsätt», sade Holmes och slöt åter ögonen.

»Saken förhåller sig på följande sätt. För fem år sedan gjorde jag under ett tämligen långt besök i Warschau bekantskap med den bekanta äventyrerskan Irene Adler. Namnet är er troligen bekant.»

»Var god och slå upp henne i mitt register, doktor», mumlade Holmes utan att öppna ögonen. Han hade under många år haft för vana att klippa ut och klistra upp alla tidningsnotiser om viktigare personer och saker, och det

var svårt att nämna någon sak eller person, som icke han genast kunde lämna upplysning om. Vid detta tillfälle fann jag den ifrågavarande damens biografi uppklistrad mellan en judisk rabbins och en engelsk kommendörkaptens, som hade skrivit en avhandling om havsfiskarna.

»Låt mig se», sade Holmes. »Hm... född i New Jersey år 1858. Altsångerska — hm! La Scala — hm! Primadonna vid kejserliga operan i Warschau — ja! Dragit sig tillbaka från scenen, nu bosatt i London — alldeles riktigt! Alltså uppfattar jag saken så, att ers majestät kom i intimareförhållande till denna unga kvinna, skrev några komprometterande brev till henne och nu önskar få breven tillbaka.»

»Alldeles. Men hur kan ni...?»

»Förekom något hemligt giftermål?»

»Nej.»

»Några lagliga papper eller handlingar?»

»Nej.»

»Då kan jag inte följa ers majestät längre. Om denna unga kvinna skulle framlägga dessa brev för att ställa till skandal eller dylikt, hur skall hon kunna bevisa deras äkthet?»

»Handstilen.»

»Bah, bah! Förfalskad.»

»Mitt eget privata brevpapper.»

»Stulet.»

»Mitt eget sigill.»

»Efterapat.»

»Min fotografi.»

»Den är naturligtvis köpt.»

»Men vi äro fotograferade tillsammans på ett kort.»

»Aj, aj! Det var värre. Ers majestät har i sanning begått en oförsiktighet.»

»Jag var från förståndet — vansinnig.»

»Ni har allvarsamt komprometterat er.»

»Jag var då endast kronprins och helt ung. Jag är inte mer än trettio år ännu.»

»Ers majestät måste ha fotografien tillbaka.»

»Vi ha försökt, men misslyckats.»

»Ers majestät måste betala för den, den får i nödfall köpas.»

»Hon vägrar att sälja den.»

»Vi ha gjort fem försök. Två gånger genomsökte inbrottstjuvar i min sold hennes bostad; en gång satte vi oss i besittning av hennes koffertar, då hon var på resa; två gånger har hon överfallits på landsvägen — men allt utan resultat.»

»Man har inte funnit något spår av fotografien?»

»Nej, inte det allra minsta.»

Holmes skrattade. »Det här är ju ett riktigt vackert litet problem», sade han.

»Ja, men mycket allvarsamt för mig», sade konungen förebrående.

»Ja, alldeles säkert. Och vad ämnar hon nu göra med fotografien?»

»Ruinera mig.»

»På vad sätt då?»

»Jag skall inom kort förmäla mig.»

»Jag har hört det.»

»Med Klothilde Lotman af Sachsen-Meiningen, enda dottern i ordningen till konungen av Bulgarien. Ni har kanske hört talas om hennes familjs stränga grundsatser. Prinsessan själv är ytterst finkänslig, och blotta skuggan av en misstanke angående mitt förflutna liv kunde göra hela saken om intet.»

»Och vad säger Irene Adler om förmälningen?»

»Hon hotar att skicka dem fotografien, och hon kommer att göra det, jag vet att hon kommer att göra det. Ni känner henne inte, men jag vet att hon i en sak som denna är obeveklig. Hon är vacker som få andra kvinnor och beslutsam som trots någon man. Hon skulle inte rygga tillbaka för något för att hindra mig att gifta mig med en annan kvinna — nej, inte för något!»

»Är ni säker på att hon inte redan skickat prinsessan fotografien?»

»Fullkomligt säker.»

»Hur kan ni vara så säker på den saken?»

»Därför att hon sagt, att hon ämnar göra det samma dag trolovningen officiellt tillkännagives, och detta blir inte förrän om måndag.»

»Å, då ha vi ännu tre dagar på oss», sade Holmes med en gäspning. »Det var då verkligen tur, ty jag har just ett par saker av vikt, som jag genast måste ta itu med. Ers majestät stannar förstås i London så länge?»

»Naturligtvis. Ni finner mig på hotell Langham under namn av greve von Kramm.»

»Då skriver jag några rader och låter er veta, hur saken skrider framåt.»

»Jag vore ytterst tacksam därför, ty jag är mycket orolig över den här affären.»

»Nå, om det kommer att kosta mycket pengar?»

»Vad kostnaden angår, har ni blankofullmakt.»

»Absolut?»

»Ja. Jag vore färdig att uppoffra en av provinserna i mitt kungarike för att återfå den där fotografien.»

»Och för ögonblickliga utgifter?»

Kungen tog fram en stor läderpung under kappan och lade den på bordet.

»Här är trehundra pund i guld och sjuhundra i sedlar», sade han.

Holmes skrev hastigt ett kvitto på ett blad ur sin annotationsbok och räckte konungen det.

»Vet ni något om hennes nuvarande adress?» frågade Holmes.

»Hon bor i Briony Lodge, Serpentine Avenue, St. Johns Wood.»

Holmes skrev upp det. »Ännu en fråga», sade han — »var det en kabinettsfotografi?»

»Ja.»

»Godnatt då, ers majestät, jag hoppas snart kunna ge er några goda nyheter. Godnatt, Watson», sade han strax därpå, då den kungliga kupéen rullade i väg på gatan. »Om du vill vara god och titta in i morgon eftermiddag klockan tre, så få vi prata litet om den här lilla saken.»

2.

Precis klockan tre följande eftermiddag var jag vid Bakerstreet, men Holmes hade ännu icke kommit hem. Värdinnan talade om att han hade gått ut strax efter klockan åtta på morgonen. Jag slog mig därför ned framför brasan, fast besluten att vänta på honom, hur länge han än kunde dröja. Jag var redan djupt intresserad i denna undersökning, ty fastän den icke erbjöd några av de hemska och ohyggliga drag, som vanligen voro förknippade med de problem Holmes fick i uppdrag att lösa, var dock saken karaktäristisk nog genom dess egendomliga natur och hans klients höga samhällsställning. Alldeles frånsett beskaffenheten av den undersökning min vän hade för handen, låg det alltid i hans mästerliga grepp på situationen och hans skarpa, genomträngande resonemang något, som gjorde det till ett stort nöje för mig att studera hans arbetssätt och att iakttaga de fina ochsnabba metoder, varigenom han redde ut de mest intrasslade hemligheter. Jag var så van vid att han ofelbart lyckades, att det aldrig föll mig in att han kunde misslyckas.

Klockan var nästan fyra innan dörren öppnades och en försupen stalldräng kom in i rummet, okammad och med polisonger, eldröd i ansiktet och med osnygga kläder. Van som jag var vid min vän Holmes' häpnadsväckande förmåga att förkläda sig, måste jag likväl betrakta honom upprepade gånger, innan jag var säker på att det verkligen var han. Med en nick försvann han i sängkammaren och kom om fem minuter ut igen tvättad och välklädd som vanligt. Han stack händerna i fickorna, sträckte ut benen framför elden och skrattade hjärtligt under några minuter.

»Det här överträffar sannerligen allt annat»! utropade han och skrattade åter så att han var nära att storkna och slapp och hjälplös måste luta sig tillbaka på stolen.

»Vad är det?»

»Det är för löjligt! Jag är säker på att du aldrig skulle kunna gissa, hur jag använt förmiddagen eller vad jag slutade med att göra.»

»Nej, det är omöjligt för mig att tänka mig. Jag förmodar att du sökt utforska miss Irene Adlers vanor och möjligen bevakat hennes hus.»

»Alldeles riktigt, men vad som sedan följde var tämligen ovanligt. Men jag ska' berätta alltsammans för dig. Jag gick ut strax efter åtta i morse i skepnad av en stalldräng, som för tillfället är utan arbete. Det råder en underbar sympati, rent av ett frimureri mellan hästkarlar; om du blott är en av dem kan du genast få veta allt vad du önskar. Jag fann snart Briony Lodge. Det är en elegant liten villa med trädgård åt baksidan, men på framsidan byggd ut ända till gatan och två våningar hög. Patentlås på porten. Ett stort, väl möblerat vardagsrum till höger med höga fönster, som nästan gå ned till golvet och äro försedda med dessa löjliga engelska fönsterhakar, som ett barn kan öppna utifrån. Åt baksidan såg jag ingenting anmärkningsvärt, utom att man möjligen skulle kunna komma in genom korridorfönstret från taket till vagnshuset. Jag gick runt omkring och undersökte huset noggrant från alla sidor utan att upptäcka något annat av intresse.

Jag drev därpå långsamt utför gatan och fann, som jagväntat, en rad av stallbyggnader i en gränd, som går längs ena trädgårdsmuren. Jag hjälpte stalldrängarna att rykta hästarna och fick i ersättning två pence, ett glas »half-and-half» (öl och porter blandade tillsammans) »två pipor shagtobak samt så många upplysningar jag önskade om miss Adler för att inte tala om ett dussin andra personer i trakten, som jag inte var ett dugg intresserad för, men vilkas biografier jag nödgades åhöra».

»Nå, vad fick du veta om fröken Irene Adler?» frågade jag.

»Å, hon har förvridit huvudet på alla karlar i trakten. Hon är den sötaste lilla varelse på den här planeten, säger varenda man utan undantag nere vid stallen bakom Serpentine Avenue. Hon lever mycket stilla, sjunger på konserter, åker ut klockan fem på eftermiddagen varje dag och återvänder hem på slaget sju för att äta middag. Hon går sällan ut på andra tider, undantagandes då hon sjunger någonstans. En enda herre besöker henne, men han kommer ofta. Han är mörk, ser bra ut och är ytterst elegant; han kommer i regeln en gång om dagen och

ibland två. Det är en mr Godfrey Norton, jurist i Inner Temple. Där ser du nyttan av att ha en kusk till förtrogen; nere vid Serpentinestallen har man kört honom hem otaliga gånger. Då jag hört på allt vad kuskarna hade att berätta, började jag att promenera fram och tillbaka i närheten av Briony Lodge för att övertänka, hur jag skulle gripa mig an med saken.

Denna Godfrey Norton var tydligen en viktig faktor i saken. Han var jurist, det lät betydelsefullt. Vilket förhållande rådde mellan dem, och vad var orsaken till hans täta besök hos miss Adler? Var hon hans klient, hans vän eller älskarinna? Om det första var fallet, hade hon antagligen lämnat honom fotografien att förvara; under de två senare förutsättningarna däremot var det mindre antagligt, att hon gjort det. På denna fråga berodde det nu, om jag skulle fortsätta mina undersökningar vid Briony Lodge eller vända min uppmärksamhet till mr Nortons rum i Temple. Det var en ömtålig punkt och vidgade ansenligt området för min undersökning. Jag är rädd för att jag tråkar ut dig med de här detaljerna,men jag är tvungen att låta dig se mina små svårigheter, för att du skall förstå situationen.»

»Jag är ytterst intresserad», svarade jag.

»Jag hade ännu inte hunnit avgöra frågan, då en droska höll utanför Briony Lodge och en herre hoppade ur. Det var en ovanligt vacker karl, mörk, med väl markerade, fina drag och vackra mustascher — tydligen den herre jag hört talas om. Han syntes ha mycket bråttom, ty han ropade åt kusken att vänta och skyndade förbi tjänstflickan, som kom och öppnade porten, med minen hos en man, som känner sig fullkomligt hemmastadd.

Han stannade i huset omkring en halvtimme, och jag kunde då och då se en skymt av honom genom fönstren till vardagsrummet, där han gick fram och tillbaka och talade ivrigt och svängde med armarna. Henne såg jag inte till. Om en stund kom han ut igen och syntes nu ha ännu större brådska. Då han steg upp i vagnen, tog han fram ett guldur, såg ivrigt på det och ropade åt kusken: ’Kör allt vad tygen hålla först till Gross & Hankeys guldsmedsbutik vid Regent Street och sen till St. Monicas kyrka vid Edgware Road. En halv guinea i drickspengar, om ni gör det på tjugu minuter.’

Vagnen flög bort och jag undrade just, om det inte var bäst att följa den, då en nätt liten landå kom uppför stallgränden. Kuskens rock var halvknäppt, halsduken satt på sned, alla remmarna på seldonen stucko ut ur spännena. Vagnen hade knappt hunnit stanna, förrän en dam kom springande ut genom porten och hoppade upp. Jag hann endast uppfånga en skymt av henne i detta ögonblick, men hon var en förtjusande kvinna med ett ansikte, som en man gärna skulle ge sitt liv för.

’St. Monicas kyrka, John’, ropade hon, ’du får en halv guinea, om du hinner dit på tjugu minuter!’

Det var ett alltför gott tillfälle, Watson, för att låta det gå mig ur händerna. Jag stod just och vägde mellan att springa efter landån eller hoppa upp bakpå, då en droska kom inom synhåll. Kusken såg tveksamt på en så ruskig passagerare, men jag hoppade upp, innan han hann göra några invändningar. »Kör till St. Monicas kyrka», sade jag — »en halv sovereign i drickspengar, om ni hinner dit på tjugu minuter!»Klockan fattades nu tjugufem minuter i tolv, och det var därför tämligen tydligt vad det var fråga om.I England måste vigsel för att vara laglig ske före klockan tolv på dagen.

Mitt åkdon flög i väg, jag tror inte att jag någonsin i mitt liv åkt fortare, men de andra voro dock före mig; droskan och landån stodo med ångande hästar utanför kyrkdörren, då jag var framme. Jag betalade kusken och skyndade in i kyrkan. Det fanns inte en själ där utom de två, som jag följt, och en präst i full skrud, som syntes göra dem ivriga föreställningar. De stodo alla tre i en klunga framför altaret, och jag promenerade långsamt uppför sidogången som en dagdrivare, som händelsevis gått in i kyrkan. Till min stora förvåning vände sig de tre personerna framför altaret plötsligt om och betraktade mig, och Godfrey Norton kom hastigt springande mot mig.

»Nå, gudskelov!» utropade han. »Ni duger — kom, kom!»

»Vad är det fråga om?» sade jag.

»Skynda er bara och kom, om tre minuter är det för sent!»

Han släpade mig halvt till altaret, och innan jag rätt visste, var jag befann mig, stod jag där och mumlade svar, som viskades i mitt öra, och bekräftade saker, som jag ingenting visste om, med andra ord, hjälpte till att riktigt säkert och med iakttagande av alla laga former vid varandra hopfjättra ogifta Irene Adler och dito Godfrey Norton. På ett ögonblick var allt över, och där stod herrn på ena sidan, damen på den andra och tackade mig, under det att prästen leende betraktade mig från altaret. Det var den löjligaste situation jag någonsin befunnit mig i, och det var tanken på den, som nyss kom mig att skratta så hjärtligt. Det tycks ha varit något formfel i tillståndsbeviset för dem att ingå äktenskap, så att prästen absolut vägrade att viga dem utan något slags vittne; och mitt lägliga uppträdande i kyrkan besparade brudgummen obehaget och tidsspillan att springa ut på gatan och skaffa sig en marskalk. Bruden gav mig ett guldmynt, som jag ämnar bära på min urkedja som ett minne av händelsen.»

»Det var verkligen en högst oväntad vändning i saken», sade jag »Nå, hur gick det sedan?»

»Jag fann, förstås, mina planer allvarsamt hotade. Det sågut som om de nygifta ämnade genast bege sig av på en bröllopsresa, och i så fall skulle snabba och energiska åtgärder å min sida bli nödvändiga. Men de skildes åt utanför kyrkan; han åkte tillbaka till Temple, hon hem till sig. 'Jag åker ut i parken klockan fem som vanligt', sade hon, då de skildes åt. Mera kunde jag inte höra. De åkte bort i motsatta riktningar, och jag gick för att träffa mina mått och steg.

»Och de äro?» frågade jag.

»Att få mig litet kallt kött och ett glas öl», svarade han och ringde på klockan. »Jag har varit alltför upptagen för att tänka på föda, och jag blir nog ännu mer upptagen i afton. Apropå, jag kommer allt att behöva din hjälp, doktor.»

»Det ska bli mig ett stort nöje.»

»Du har väl ingenting emot ett litet lagbrott?»

»Inte det minsta.»

»Eller att riskera att bli häktad.»

»Nej, inte om det är för en god sak.»

»Å, saken är utmärkt!»

»Då står jag till din tjänst.»

»Jag var säker på att jag kunde bygga på dig.»

»Men vad är det du vill att jag ska göra?»

»Då mrs Turner kommit in med matbrickan, ska jag berätta dig min plan.»

»Nu», återtog han, i det han hungrigt grep sig an med den enkla kost värdinnan emellertid burit in, »måste jag diskutera saken, medan jag äter, ty jag har inte mycket tid på mig. Klockan är nära fem nu, om två timmar måste vi vara på skådeplatsen. Miss Irene eller, rättare, mrs Norton återvänder från sin åktur klockan sju, och vi måste vara vid Briony Lodge för att träffa henne.»

»Vad ämnar du då göra?»

»Det måste du överlämna åt mig. Jag har redan ordnat vad som skall ske. Jag måste endast hålla strängt på en sak, nämligen att du lovar mig, att vad ¡som än kommer att inträffa, så blandar du dig inte i saken, förstår du.»

»Jag skall således vara fullkomligt neutral?»

»Ja, du får inte göra något alls. Saken blir antagligen förenad med något obehag. Blanda dig emellertid inte i den. Det slutar med att jag blir införd i huset. Fyra eller fem minuterdärefter öppnas fönstret till vardagsrummet. Du måste ställa dig alldeles inpå detta fönster.»

»Ja.»

»Du måste hålla ögonen på mig, ty jag kommer att vara synlig för dig.»

»Ja.»

»Ooh då jag lyfter handen — så här — måste du kasta in i rummet något, som jag på förhand givit dig, och på samma gång ropa att elden är lös. Förstår du mig?»

»Fullkomligt.»

»Det är ingenting farligt», sade han och tog ur fickan upp en lång, cigarrlik rulle. »Det är en vanlig liten handraket, försedd med en hylsa i vardera ändan för att göra den självantändande. Din uppgift inskränker sig till att kasta in den, och då du ropar att elden är lös, kommer en hel mängd folk att instämma. Du kan då gå till slutet av gatan, så kommer jag efter om tio minuter. Jag hoppas du förstått mig?»

»Du vill att jag först skall förhålla mig fullkomligt overksam, endast ställa mig alldeles intill det öppna fönstret och med blicken noga följa dina rörelser; och när du så ger signalen, skall jag kasta in det här genom fönstret och sedan invänta dig i slutet av gatan.»

»Alldeles.»

»Då kan du fullkomligt lita på mig.»

»Förträffligt! Men nu tror jag det är tid på att jag förbereder mig på den nya roll jag har att spela.»

Han försvann in i sängkammaren och kom om några minuter ut igen, förklädd till en älskvärd och okonstlad metodistpräst. Den bredskyggiga svarta hatten, de vida byxorna, den vita halsduken, det sympatiska leendet och allmänna uttrycket av genomträngande, välvillig nyfikenhet — hela figuren var till den grad naturtroget återgiven, att endast en stor skådespelare kunde ha åstadkommit något liknande. Holmes bytte icke blott om kostym, hela hans uttryck, hans sätt, ja, själva hans själ tycktes variera med varje ny roll han åtog sig. Scenen förlorade en stor skådespelare, liksom vetenskapen en skarp tänkare, då han blev specialist i det kriminella.

Klockan var en kvart över sex, då vi lämnade Bakerstreet, och hon fattades ännu tio minuter i sju, då vi kommo fram tillSerpentine Avenue. Det var redan skymning och lyktorna tändes, medan vi gingo fram och tillbaka utanför Briony Lodge och väntade på dess härskarinnas återkomst. Huset såg ut just som jag tänkt mig det på grund av Sherlock Holmes' korta beskrivning, om än platsen föreföll mig mindre enslig än jag väntat. För att vara en liten gata i en tyst del av staden var där ovanligt mycket folk. En klunga ruskigt klädda karlar stod i ett hörn och rökte och skrattade, en skärslipare stod med sin kärra litet längre bort, två gardister kurtiserade en barnflicka och flera välklädda unga män promenerade fram och tillbaka med cigarr i munnen.

»Du förstår», anmärkte Holmes, under det vi gingo upp och ned utanför huset, »att det här giftermålet förenklar saken inte så obetydligt. Fotografien är nu ett tveeggat vapen, ty det är ganska roligt, att hon är lika orolig för att mr Norton skall få se den, som vår klient för att hans prinsessa skall få reda på dess tillvaro. Nu är emellertid frågan, var vi skola finna fotografien.»

»Ja, var?»

»Det är högst osannolikt, att hon bär den på sig, ty det är ett kabinettsporträtt och för stort för att lätt kunna döljas i en kvinnas dräkt. Dessutom vet hon, att konungen är i stånd att låta på försåtligt sätt överfalla och visitera henne; två sådana attentat ha ju redan gjorts. Alltså kunna vi anse för osannolikt, att hon bär fotografien på sig.»

»Nå, men var kan den då finnas gömd?»

»Kanske förvaras den hos hennes bankir eller juridiska rådgivare. Denna dubbla möjlighet finns, men jag är böjd för att inte antaga någotdera vara förhållandet. Kvinnorna äro av naturen benägna för hemlighetsmakeri och vilja helst själva dölja sina hemligheter. Varför skulle hon överlämna sin i någon annans våld? Hon kan lita på sitt eget bevarande av den, men hon kan inte veta, vilka indirekta eller politiska inflytanden, som kunde inverka på en

affärsman. Dessutom måste vi komma ihåg, att hon ämnat använda fotografien inom några få dagar, och därför har hon den troligen på nära håll, där hon lätt kan komma åt den. Den måste finnas dold i hennes eget hus.»

»Men man har ju två gånger gjort inbrott där och undersökt det»

»Bah, man förstod nog inte att undersöka ordentligt.»

»Hur skall då du kunna göra det?»

»Jag ämnar inte undersöka.»

»Hur ämnar du göra då?»

»Förmå henne att själv visa mig, var den finns.»

»Men om hon vägrar?»

»Det blir hon aldrig i tillfälle till... Men jag hör en vagn komma, det är förmodligen hennes. Följ nu noga mina föreskrifter.»

I samma ögonblick syntes lyktorna på en vagn komma runt hörnet av avenyen; det var en elegant liten landå, som höll utanför porten till Briony Lodge. Just som den stannade, rusade en av busarna vid hörnet fram för att öppna vagnsdörren i hopp om att förtjäna en slant, men knuffades undan av en annan, som sprungit fram i samma avsikt. Ett häftigt gräl uppstod och blev ännu häftigare, då de båda gardisterna ställde sig på den ena busens sida och skärsliparen lika ivrigt tog parti för den andre. Slag började utdelas, och i det ögonblick damen steg ur vagnen, fann hon sig omgiven av en hop ursinnigt grälande karlar, som utdelade skarpa slag med knytnävar och käppar. Holmes rusade nu in i hopen för att beskydda damen, men just som han kom fram till henne, skrek han till och föll till marken med blodet strömmande från ansiktet. När de sågo honom falla, togo gardisterna till flykten åt ett håll, busarna åt ett annat, medan ett stort antal bättre klädda personer, som betraktat sammandrabbningen utan att deltaga i den, nu skyndade fram för att bistå damen och ta hand om den skadade mannen. Irene Adler, som jag inte kan låta bli att kalla henne, skyndade uppför trappan till porten, men då hon stod däruppe, med den präktiga figuren skarpt avtecknande sig mot ljusen i hallen, vände hon sig om.

»Är den stackars mannen svårt skadad?» frågade hon.

»Han är död!» ropade flera röster.

»Nej, nej, ännu är det liv i honom», skrek en annan, »men han dör nog innan han kan komma på sjukhuset.»

»En modig och oförskräckt karl», sade en kvinna. »Man skulle nog ha tagit damens börs och klocka, om inte han skyndat till hjälp. Det var ett helt tjuvband, och det av värsta sorten ändå... Å, nu andas han igen!»

»Men han kan väl inte ligga på gatan heller. Få vi inte bära in honom?»

»Naturligtvis, bär in honom i vardagsrummet bredvid hallen, där finns en bekväm soffa. Den här vägen.»

Sakta och högtidligt bars Holmes in och lades på soffan i det nyssnämnda rummet, under det jag ännu stod och följde sakernas gång från min post utanför fönstret. Man hade nu tänt lamporna, men gardinerna voro ännu icke fördragna, så att jag kunde se Holmes, där han låg på soffan. Jag vet icke, om han kände några samvetsförebråelser i detta ögonblick över den roll han spelade, men så mycket vet jag, att aldrig i hela mitt liv hade jag känt mig mera skamsen än då jag såg denna förtjusande kvinna, mot vilken vi konspirerade, så vänligt och behagfullt sköta om den skadade mannen. Det skulle likväl ha varit det svartaste förräderi mot Holmes att nu draga mig tillbaka, och jag förhärdade mitt hjärta och tog fram raketen under ulstern, i det jag tänkte för mig själv, att vi ju ändå icke ämnade skada henne, endast förhindra att hon skadade någon annan.

Holmes hade nu satt sig upp på soffan och jag såg honom göra en rörelse som en person, vilken behöver luft. En tjänstflicka rusade fram och öppnade fönstret. I samma ögonblick såg jag honom lyfta handen, och vid denna signal kastade jag raketen in i rummet och ropade »elden är lös!» Jag hade knappt hunnit uttala orden, förrän hela åskådarhopen, väl eller illa klädda, tjänstflickor och stalldrängar, stämde in och skrek »elden är lös!» Tjocka

rökmoln ringlade över rummet och ut genom det öppna fönstret. Jag såg skymtar av framrusande figurer och hörde ögonblicket därpå Holmes' röst, som lugnande förklarade, att det var falskt alarm. Jag banade mig väg genom den gapande hopen och kom fram till gathörnet, och tio minuter därefter var till min glädje Holmes vid min sida, och vi lämnade skådeplatsen för detta tumult. Han gick några minuter raskt och utan att säga ett ord, tills vi vikit om hörnet till en av de tysta gator, som leda till Edgware Road.

»Du gjorde det utmärkt, doktor», sade han, »det kunde inte gjorts bättre. Allt är nu klart.»

»Du har fotografien.»

»Jag vet var den finns.»

»Och hur fick du reda på det?»

»Hon visade mig gömstället, alldeles som jag sa' dig att hon skulle göra.»

»Jag svävar ännu i mörker.»

»Jag vill visst inte göra någon hemlighet av saken», sade han skrattande. »Det hela var mycket enkelt. Du förstod naturligtvis, att alla de där människorna på gatan voro mina medhjälpare; de voro alla särskilt anställda för aftonen av mig.»

»Det gissade jag.»

»När så grälet bröt ut, hade jag litet röd färg i handen, jag rusade fram, föll ned och tryckte handen mot ansiktet och blev ett föremål för allmänt medlidande — ett gammalt knep, kära du.»

»Det kunde jag även fatta.»

»Därpå bar man in mig; hon var tvungen att låta bära in mig, ty vad annat kunde hon väl göra? Och hon förde in mig i vardagsrummet bredvid hallen, just det rum jag misstänkte. Jag tvekade mellan vardagsrummet och sängkammaren och beslöt att ta reda på, i vilketdera hon gömt fotografien. Man lade mig på soffan, jag bad om luft, fönstret öppnades och du kom i tillfälle att kasta in din raket.»

»På vad sätt hjälpte den dig?»

»Den var viktigare än något annat. Då en kvinna tror, att elden är lös i hennes hus, rusar hon instinktivt till den sak hon värderar mest; det är en omotståndlig drift, och jag har mer än en gång begagnat mig av den. En gift kvinna griper sitt barn, en ogift sitt juvelskrin. Jag hade emellertid klart för mig att den dam, i vars hus. jag befann mig, inte värderade någonting högre än det föremål vi voro på jakt efter; hon skulle enligt all sannolikhet rusa i väg för att rädda det. Brandsignalen var alldeles förträffligt gjord, och röken och skriket utanför skulle verkat på nerver av stål. Hon gjorde precis som jag trodde. Fotografien förvaras i ett gömställe bakom en skjutbar panel alldeles ovanför ringledningsknappen till höger. Hon var där i samma ögonblick man ropade att elden var lös, och jag såg en skymt av den, då hon till hälften drog fram den. Då jag ropade, att det var falskt alarm, stoppade hon åter in den, tittade på raketen och rusadeut, och sen såg jag henne inte mera. Jag steg nu upp, lät framföra min ursäkt och lämnade huset. Jag tvekade, om jag skulle försöka att ta fotografien med detsamma; men kusken hade kommit och bevakade mig så noga, att jag ansåg det säkrare att vänta. Ett litet förhastande kunde fördärva alltsammans.»

»Och vad tänker du nu göra?»

»Våra efterspaningar äro praktiskt avslutade. Jag gör henne i morgon en visit tillsammans med konungen, och med dig också, om du har lust att följa med. Man kommer att föra oss, in i detta vardagsrum för att vänta på mrs Norton, men då hon kommer, är det troligt att hon varken finner oss eller fotografien. Det blir nog en tillfredsställelse för kungen att få ta den med egna händer.»

»Och hur dags tänker du söka henne?»

»Klockan åtta på morgonen. Hon är då ännu inte uppe, och vi ha fältet fritt. För resten måste vi raska på, ty

hennes giftermål kan medföra en fullkomlig omvälvning i hennes levnadssätt ooch vanor. Jag måste genast telegrafera till kungen.

Vi voro nu framme vid Bakerstreet och stodo utanför porten. Under det Holmes sökte i fickan efter portnyckeln, gick någon förbi och sade: »Godnatt, mister Sherlock Holmes!»

Flera personer befunno sig på trottoaren i detta ögonblick, men hälsningen tycktes komma från en spenslig, i ulster klädd yngling, som i detta ögonblick skyndade förbi.

»Jag har hört den rösten förut», sade Holmes och stirrade utför den illa upplysta gatan. »Jag kan just undra vem det kunde vara!»

3

Jag sov hos Holmes denna natt, och under det vi på morgonen sutto vid vår kaffefrukost, kom konungen av Böhmen in i rummet.

»Ni har den således verkligen!» utbrast han, lade händerna på Holmes' axlar och såg honom ivrigt i ögonen.

»Inte ännu.»

»Men ni har gott hopp?»

»Ja, det har jag.»

»Kom då, jag är så otålig.»

»Vi måste ha en droska.»

»Nej, min vagn väntar utanför.»

»Det förenklar saken.»

Vi gingo ned och voro snart på väg till Briony Lodge.

»Irene Adler är gift», anmärkte Holmes.

»Gift! Sedan när?»

»Sedan i går.»

»Men med vem?»

»Med en engelsk jurist vid namn Norton.»

»Men det är inte möjligt att hon älskade honom.»

»Jag hoppas motsatsen.»

»Varför hoppas?»

»Emedan det skulle bespara ers majestät all fruktan för framtida obehag av denna sak. Älskar hon sin man, så älskar hon inte ers majestät, och gör hon inte det, så finns det intet skäl, varför hon skulle blanda sig i ers majestäts giftermålsplaner.»

»Det är sant. Men ändå... Ja, jag önskar att hon hade varit av samma börd som jag. Vilken drottning skulle hon inte ha blivit!»

Han försjönk i dyster tystnad och yttrade icke ett ord mera, förrän vi körde upp på Serpentine Avenue.

Porten till Briony Lodge var öppen, en äldre kvinna stod på trappan och betraktade oss sarkastiskt, då vi stego ur vagnen.

»Jag förmodar att det är mister Sherlock Holmes?» sade hon.

»Ja, det är det», svarade min kamrat och såg på henne med frågande och redan något snopen blick.

»Verkligen! Frun sa' att ni antagligen skulle komma. Hon lämnade tillsammans med sin man England i morse med tåget klockan fem och femton från Charing Cross-stationen för att bege sig till kontinenten.»

»Vad!» Sherlock Holmes ryggade tillbaka, vit i ansiktet av förargelse och förvåning. »Menar ni verkligen, att hon lämnat England?»

»Ja, och för att aldrig mera komma tillbaka», svarade kvinnan.

»Och papperen?» sade konungen hest. »Allt är förlorat!»

»Låt oss se», sade Holmes och rusade förbi tjänstkvinnan in i vardagssalongen följd av konungen och mig. Möblerna voro kringspridda åt alla håll i rummet, hyllor tomma och lådor öppna, som om ägarinnan hastigt sökt igenom dem, innan hon flydde. Holmes rusade till ringledningsknappen, drog undan en liten skjutbar del av panelen över den och stack in handen och tog fram en fotografi och ett brev. Det var en fotografi av Irene Adler själv i sällskapsdräkt; brevet var adresserat »Sherlock Holmes, Esq. Avhämtas av adressaten.» Min vän slet upp det, och vi läste det alla tre på en gång. Brevet var daterat klockan tolv föregående natt och hade följande lydelse:

»Bäste mr Sherlock Holmes!

Ni gjorde verkligen er sak utmärkt, ni lyckades fullkomligt lura mig. Icke minsta misstanke hade jag förrän efter ropet att elden var lös. Men då, när jag fann hur jag förrått mig och min hemlighet, började jag tänka mig för, ty man hade redan för flera månader sedan varnat mig för er och sagt, att om konungen skulle använda någon agent, skulle det alldeles säkert bli er. Och jag hade fått er adress. Trots allt detta tvang ni mig att yppa vad ni ville veta. Till och med sedan jag börjat fatta misstankar, hade jag svårt att tänka illa om en sådan rar och vänlig gammal präst. Men som ni vet, har jag själv uppfostrats till skådespelerska. En manlig dräkt är ingenting nytt för mig, och jag har ofta dragit nytta av den frihet en sådan dräkt ger. Alltså skickade jag in min kusk för att bevaka er, medan jag skyndade upp och tog på mig min promenadkostym, som jag kallar den, och kom ned igen, just då ni gick er väg.

Jag följde er sedan till er port och blev på detta sätt säker på, att jag verkligen var föremål för den berömda mr Sherlock Holmes' intresse. Jag sade då tämligen oförsiktigt godnatt åt er och begav mig sedan till Temple för att söka upp min man.

Vi ansågo båda, att vår bästa utväg, då vi förföljdes av en så fruktansvärd motståndare, var att fly, och ni finner därför boet tomt, då ni kommer i morgon. Vad fotografien beträffar, så kan er klient vara lugn. Jag älskar och älskas av en bättre man än han. Kungen kan göra vad han vill utan några hinderav den, som han grymt bedragit. Jag behåller fotografien som ett skydd för mig själv och ett vapen, som alltid kommer att betrygga mig mot de åtgärder konungen i framtiden kunde vidtaga mot mig. Jag kvarlämnar en fotografi, som han kanske skall sätta värde på, och jag förblir, bäste mr Holmes,

Er, med utmärkt högaktning, Irene Norton, f. Adler.»

»Vilken kvinna — åh, vilken kvinna!» utropade konungen, då vi läst brevet. »Sa' jag er inte, hur snabb tänkt och beslutsam hon är! Skulle hon inte ha blivit en överlägsen drottning? Hur synd att hon inte tillhörde min klass!»

»Av det lilla jag sett av denna dam, tycks hon verkligen vara av en helt annan klass än ers majestät», sade Holmes kallt. »Det gör mig ont att inte ha kunnat föra ers majestäts affär till ett bättre slut.»

»Tvärtom, bäste sir», sade konungen, »intet kunde ha lyckats bättre. Jag vet att hon aldrig bryter ett löfte — fotografien är i lika säkert förvar som om den vore bränd.»

»Det gläder mig att höra.»

»Jag står i en ofantlig tacksamhetsskuld till er. Säg, hur skall jag kunna löna er? Den här ringen...» Han drog av fingret en smaragdring i form av en orm och höll fram den i flata handen.

»Ers majestät har något, som jag skulle värdera ännu mer», sade Holmes.

»Ni behöver endast nämna det.»

»Den där fotografien...»

Kungen stirrade häpen på honom.

»Irenes porträtt!» utropade han. »Naturligtvis är det ert, om ni önskar det.»

»Jag tackar ers majestät. Då är det intet vidare att göra åt den här saken. Jag har den äran att önska er god morgon.»

Han bugade sig och vände sig om, och utan att observera den hand konungen räckte honom gick han hem i sällskap med mig.

*

Detta är historien om den stora skandal, som hotade konungariket Böhmen och om hur mr Sherlock Holmes'djupsinnigaste planer omintetgjordes av en kvinnas klokhet. Han brukade förut gärna göra sig lustig över kvinnornas förstånd, men jag har på senaste tiden icke vidare hört honom göra det. Då han talar om Irene Adler eller häntyder på hennes fotografi, är det alltid under den ärofulla benämningen den enda.

DE RÖDHÅRIGAS FÖRENING.

Förra hösten kom jag en dag på besök till min vän Sherlock Holmes och fann honom i livligt samtal med en äldre, fetlagd herre med friskt, rödlett ansikte och eldrött hår. Jag ämnade draga mig tillbaka med en ursäkt för att jag kom och störde, då Holmes utan vidare krus drog mig in i rummet och stängde dörren.

»Min kära Watson, du kunde aldrig komma lägligare», sade han hjärtligt.

»Jag var rädd för att du var upptagen.»

»Det är jag också, ivrigt upptagen.»

»Då kan jag ju vänta i rummet bredvid så länge.»

»Visst inte. Mr Wilson, den här herrn, min vän doktor Watson, har deltagit i och hjälpt mig med många av mina mest lyckade fall, och jag är säker på att han kommer att bli mig till största nytta även i denna affär.»

Den korpulenta herrn reste sig till hälften från sin stol med en liten kort bugning och kastade en frågande blick på mig ur sina små, i fett inbäddade ögon.

»Sätt dig i soffan», sade Holmes, i det han åter sjönk ned i länstolen och satte båda händernas fingerspetsar mot varandra, såsom var hans vana, då han ville tänka skarpt över något nytt mystiskt problem.

»Jag vet», återtog han, »att du, min kära Watson, delar min förkärlek för allt, som är bisarrt och ligger utanför vardagslivets enformiga och konventionella rutin. Du har visat, hur du uppskattar det genom den entusiasm, varmed du upptecknat och, du får förlåta mig uttrycket, förskönat så många av mina små äventyr.»

»Ja, dina utredningar i brottmålsväg ha verkligen varit av största intresse för mig.»

»Om du kommer ihåg, så anmärkte jag häromdagen, strax innan vi togo itu med det mycket enkla problem miss Mary Sutherland gav oss att lösa, att man för att finna egendomliga verkningar och utomordentliga kombinationer måste gå till livet självt, som alltid är långt djärvare än till och med den livligaste fantasi.»

»Ett påstående, som jag tog mig den friheten att betvivla.»

»Visserligen, men likafullt är du tvungen att gå in på min åsikt, annars skall jag hopa fakta på fakta på dig, tills ditt förstånd står stilla och du måste erkänna, att jag har rätt. Mr Jabez Wilson här har just haft godheten uppsöka

mig nu på morgonen och har börjat en berättelse, som tycks lova att bli en av de egendomligaste jag hört på länge. Du har ofta hört mig anmärka, att de allra besynnerligaste och sällsammaste saker mycket ofta inte stå i samband med de större utan med de mindre brotten, ja till och med någon gång med fall, där det är tvivel underkastat, om ens något verkligt brott blivit begånget. Av vad jag hittills hört är det mig omöjligt att säga, om i föreliggande fall något brott blivit begånget, men de därmed förknippade händelserna äro verkligen bland de egendomligaste jag någonsin hört. Kanske jag därför får be er, mr Wilson, att börja om er berättelse från början? Jag gör denna min begäran, dels därför att min vän doktor Watson inte hört inledningen, men även därför att det besynnerliga i historien gör mig mån om att inte en enda detalj skall undgå mig. I allmänhet kan jag, då jag fått en liten antydan om sakernas gång, gissa mig till fortsättningen genom en jämförelse med de tusen fall jag har i minnet; men vad er berättelse angår, måste jag erkänna, att förhållandena, såvitt jag vet, äro enastående.»

Den välmående klienten bröstade sig en smula och tog upp en smutsig och tillskrynklad tidning ur innerfickan på sin ytterrock. Medan han nu lät blicken glida utför annonssidan och satt med huvudet framkastat och tidningen utbredd i knät, betraktade jag honom uppmärksamt och sökte enligt min vän Holmes' metod utforska, vad hans utseende och dräkt kunde säga mig om hans karaktär och vanor.

Jag vann emellertid icke mycket på min undersökning; mannen visade alla tecken till att vara en vanlig brittisk genomsnittsaffärsman, fet och däst, pompös och avmätt i sinarörelser. Han bar något säcklika gårrutiga byxor, en icke alltför ren oknäppt bonjour och ljusbrun väst med en grov urkedja, som såg ut att vara av mässing, vid vilken dinglade ett genomborrat fyrkantigt stycke metall som prydnad. En skamfilad hög hatt och en urblekt brun ytterrock med skrynklig sammetskrage lågo på en stol bredvid honom. Allt sammanlagt, hur jag än betraktade mannen, kunde jag icke finna något märkvärdigt hos honom, undantagandes det eldröda håret och en högst förtrytsam och missnöjd min.

Sherlock Holmes med sin snabba blick märkte vad jag i tankarna sysselsatte mig med, och han skakade leende på huvudet, då han såg mina forskande blickar.

»Utom de alldeles tydliga förhållandena, att mr Wilson under någon tid varit kroppsarbetare, att han snusar, att han är frimurare, att han varit i Kina och att han på sista tiden haft mycket skrivgöromål för sig, kan jag inte sluta mig till någonting alls», sade Holmes.

Mr Jabez Wilson studsade, i det han höll pekfingret på tidningen men ögonen på min vän.

»Hur i all världen vet ni allt det där, mr Holmes?» frågade han. »Hur kan ni till exempel veta, att jag varit kroppsarbetare? Det är emellertid dagsens rena sanning, för jag började som skeppstimmerman.»

»På era händer, min bästa sir. Er högra hand är ganska mycket större än den vänstra, man ser att ni arbetat med den, ty musklerna äro mera utvecklade.»

»Nå, men snuset då, och frimureriet?»

»Jag vill inte nedsätta er intelligens med att berätta, hur jag vet det, i synnerhet som ni mot er ordens stränga regler bär en bröstnål med frimurarordens insignier.»

»Javisst, naturligtvis, det glömde jag. Nå, men skrivarbetet då?»

»Vad annat kan det betyda, att fem tum av er högra rockärm är alldeles skinande och att den vänstra har en glänsande fläck, just där ni stöder den mot skrivbordet?»

»Nå, men Kina då?»

»Den där fisken, som ni har tatuerad strax ovanför högra handleden, kan endast ha gjorts i Kina. Jag har studerat tatueringsmärkena litet och även lämnat några bidrag till litteraturen i ämnet. Det där sättet att ge fiskfjällen en fin, skärfärgton är egendomligt för Kina. När jag så därtill ser ett kinesiskt mynt hänga från er klockkedja, blir saken ännu enklare.»

Mr Jabez Wilson skrattade hest.

»Jag har väl aldrig hört maken!» sade han. »Jag trodde först att ni gjort något riktigt överdådigt styvt, men nu ser jag att det inte alls är så märkvärdigt.»

»Vet du, Watson», sade Holmes, »jag börjar tro, att det är ett misstag av mig att ge förklaringar. Omne ignotum pro magnificoAllt, som är okänt, anses som något utmärkt. heter det; min lilla ryktbarhet, sådan den nu är, kommer att alldeles lida skeppsbrott, om jag är alltför öppenhjärtig. Kan ni inte finna annonsen, mr Wilson?»

»Jo, nu har jag den», sade han och pekade med sitt tjocka, röda finger ungefär mitt på sidan. »Här är den, det var med den här annonsen hela saken började. Kanske ni vill läsa den själv?»

Jag tog tidningen och läste följande:

»Till de rödhårigas förening. På grund av avlidne Ezekiah Hopkins i Lebanon, Penn., U. S. A., donation finnes nu åter en ledig plats, som berättigar en medlem till en lön av fyra pund i veckan för rent nominella tjänster. Alla rödhåriga män, friska till kropp och själ och över 21 års ålder, äro valbara. Ansökningar måste göras personligen på måndag förmiddag kl. 11 hos Duncan Ross, på föreningens kontor, 7 Pope's Court, Fleetstreet.»

»Vad i all världen betyder det här?» utropade jag, sedan jag två gånger läst igenom den märkvärdiga annonsen. Holmes skrattade och vred sig i stolen som han alltid gjorde, då han var vid gott lynne.

»Det här är allt en liten smula på sidan om de gamla vanliga spåren, eller hur?» sade han. »Och nu, mr Wilson, får ni vara så god och gå på och berätta oss allt om er själv, ert hus och verkan av denna annons på era öden. Men var du snäll, Watson, och först anteckna tidningens namn och datum.»

»Det är The Morning Chronicle för den 27 april 1890, jämnt två månader sedan.»

»Det är bra. Och nu ni, mr Wilson.»

»Ja, det var just som jag berättade för er, mr Sherlock Holmes», sade mr Jabez Wilson och torkade sig i pannan. »Jag har en liten pantlåneaffär vid Coburg Square, nära City. Det är ingen stor affär, den har på de senaste åren nätt och jämnt givit mig min bärgning. Jag brukade förr kunna hålla två biträden, men nu har jag bara ett och det skulle vara svårt för mig att betala honom, om han inte vore villig att arbeta för halv lön för att lära sig branschen.»

»Vad heter denna tillmötesgående unga man?» frågade Holmes.

»Han heter Vincent Spaulding, men så särdeles ung är han inte; det är svårt att bestämma hans ålder. Jag kan emellertid inte önska mig ett bättre biträde, mr Holmes, och jag vet mycket väl, att han kunde få en bättre plats och förtjäna dubbelt så mycket som jag kan ge honom. Men då han själv är nöjd, inser jag inte, varför jag skulle sätta sådana idéer i huvudet på honom.»

»Nej, varför skulle ni det? Ni tycks ha haft inte litet tur att få ett biträde, som är villigt att arbeta under den brukliga lönen; det är visst inte någon vanlig erfarenhet bland arbetsgivare nu för tiden. Jag skulle nästan tro, att ert biträde är lika märkvärdigt som den där annonsen.»

»Å, han har allt sina fel också», sade mr Wilson. Jag har aldrig sett en sådan vurm för att fotografera. Han håller på jämt och ständigt med sin kamera och knäpper än det ena, än det andra, och så bums ner i källarn som en kanin i sitt hål för att arbeta vidare på sina bilder. Det är hans största fel, men i det hela taget är han en god arbetare. Det finns ingenting ont hos honom.»

»Jag förmodar att han är hos er ännu, mr Wilson?»

»Ja, han och en flicka på fjorton år, som sköter om en liten smula enkel matlagning åt oss och håller huset rent — det är hela hushållet, för jag är änkling och har aldrig haft några barn. Vi föra ett mycket stilla liv, vi tre tillsammans, vi ha vår tarvliga utkomst och göra rätt för oss, om vi inte förmå något mera. Det första, som kom och störde vår ro, var den där annonsen. Spaulding kom ned en morgon — det är i dag precis två månader sedan — med den här tidningen i handen.

’Sannerligen, mr Wilson’, sa’ han, önskar jag inte, att jag vore rödhårig.’

’Hur så?’ frågade jag.

’Jo’, svarade han, ’nu är det en plats ledig igen i de rödhårigas förening. Det är en hel liten förmögenhet för den, som får platsen, och jag har hört, att det finns fler lediga platser än män med rött hår och att styrelsen inte vet, var den skall göra av alla pengarna. Om bara mitt hår ville ändra färg, skulle här vara en angenäm liten plats att slå sig till ro på.’

’Vad är det då för något?’ frågade jag. Det är nämligen så, ser ni, mr Holmes, att jag är en ytterst huslig person, och eftersom nu mina kunder komma till mig och jag inte behöver gå till dem, så kunde det ofta hända att jag inte på hela veckor satte min fot utom dörren. På så sätt fick jag inte heller veta mycket av vad som hände i världen och var alltid glad att få höra några nyheter.

’Har ni aldrig hört talas om de rödhårigas förening?’ frågade Spaulding och såg högst förvånad ut.

’Nej, aldrig.’

’Det var märkvärdigt, ni är ju själv valbar till en ledig plats.’

’Och hur mycket inbringar en sådan plats då?’ frågade jag.

’Å, endast ett par hundra pund om året, men arbetet är lätt och behöver inte utgöra något nämnvärt hinder för ens verksamhet för övrigt.’

Ni kan lätt tänka er att jag nu spetsade öronen, ty min affär hade just inte varit lysande under de senaste åren, och ett par hundra pund i extrainkomst skulle inte vara illa att ha.

’Berätta allt som rör saken’, sa’ jag.

’Jo’, sa’ han och visade mig annonsen, ’ni kan själv se att det finns en ledig plats i föreningen, och här är adressen vart man skall vända sig för att få vidare upplysningar. Så vitt jag kan förstå, stiftades föreningen av en amerikansk miljonär, Ezekiah Hopkins, som var ett riktigt original. Han hade själv rött hår och kände stor sympati för alla rödhåriga. Vid hans död befanns det, att han hade lämnat sin oerhörda förmögenhet i händerna på några utredningsmän medförordnande, att räntan skulle användas till att mot ett lätt arbete ge ett årligt understöd åt rödhåriga män. Av vad jag hört tycks betalningen vara utmärkt och arbetet ytterst lätt.’

’Men’, sade jag, ’miljoner rödhåriga män komma naturligtvis att söka platsen.’

’Inte så många som man skulle kunna tro. Det är nämligen begränsat till infödda londonbor och sådana som äro fullvuxna. Denna amerikan hade nämligen som ung från London emigrerat till Amerika och ville göra något gott för sin födelsestad. Jag har dessutom hört, att det inte tjänar något till att söka platsen, om man har ljusrött eller mörkrött hår, endast en verklig, bjärt eldröd färg duger. Om ni sökte, mr Wilson, skulle ni nog bli antagen; men det kanske inte lönar mödan att göra er besvär för några hundra pund.’

Som ni se, mina herrar, har mitt hår verkligen en mycket bjärt och rik röd färg, så att det föreföll mig, ifall någon tävlan skulle komma ifråga, som om jag hade lika goda utsikter som trots någon. Vincent Spaulding syntes veta så mycket om saken, att jag tänkte han kunde bli mig till nytta; alltså befallde jag honom att stänga fönsterluckorna för dagen och följa med mig. Han var mycket livad för att få en fridag, och vi stängde affären och gåvo oss i väg till den adress annonsen uppgav.

Den syn jag där såg, mr Holmes, hoppas jag att aldrig mer få se. Från norr och söder, öster och väster hade varenda karl med minsta skiftning i rött i sitt hår traskat ned till City för att svara på annonsen. Fleetstreet var proppfull av rödhåriga karlar, och Popes Court liknade ett apelsinstånd. Jag kunde aldrig tro att det i hela landet fanns så många personer med rött hår som den skara, som kom för att svara på annonsen. Man såg där hår i alla möjliga färgskiftningar — halm, citron, apelsin, tegelsten, irländsk setter, lever, med många fler; men som Spaulding anmärkte, fanns det inte många där, som hade den riktigt bjärta, eldröda färgen på håret. Då jag såg hur många som väntade där, ville jag i förtvivlan uppge försöket, men det ville inte Spaulding höra talas om. Hur

han bar sig åt, vet jag inte, men han knuffades och skuffades, tills han fick mig igenom folkmassan och uppför trappan till kontoret. En dubbel ström av människor fyllde trappan, en del gick uppför fulla av hopp, andra kommo nedigen nedslagna; vi trängde oss emellertid fram så gott vi kunde och befunno oss snart inne på kontoret.»

»Vad ni nu meddelat, är högst intressant», sade Holmes, då hans klient gjorde ett uppehåll och friskade upp sitt minne med en väldig pris snus, »Fortsätt för all del er underhållande berättelse.»

»Det fanns på byrån intet annat än ett par trästolar och ett omålat bord, bakom vilket satt en liten herre med ännu rödare hår än mitt. Han sade några ord åt varje kandidat, som kom fram till bordet, och fann alltid något fel, som gjorde dem olämpliga att fylla platsen. Det tycktes när allt kom omkring inte vara någon lätt sak att få en ledig plats. Då vår tur korn, tycktes emellertid den lilla herrn vara bättre stämd mot mig än mot någon av de andra, och han stängde dörren för att få tala några ord i enrum med oss.

'Detta är mr Jabez Wilson', sade mitt biträde, 'och han är villig att ta den lediga platsen i föreningen.'

'Han passar utomordentligt väl för den', svarade den andre. 'Han har just vad som fordras. Jag kan inte påminna mig på länge ha sett något så vackert.'

Han tog ett steg tillbaka, lade huvudet på sned och betraktade mitt hår så länge, att jag kände mig helt förlägen. Därpå kom han hastigt fram, tryckte min hand och gratulerade mig varmt till min goda lycka.

'Det skulle vara en orättvisa att tveka', sade han. 'Ni får emellertid ursäkta, att jag måste iakttaga ett försiktighetsmått.'

Därmed fattade han med båda händerna tag i mitt hår och drog så hårt, att jag skrek av smärta.

'Ni har tårar i ögonen', sade han och släppte håret, 'jag ser att allt är som det skall vara. Vi måste vara försiktiga, ser ni, ty vi ha två gånger låtit lura oss av peruker och en gång av färg. Jag skulle kunna berätta er historier om skomakarbeck, som skulle ge er avsmak för hela mänskligheten.'

Han gick fram till fönstret och ropade ut så högt han kunde, att platsen var upptagen. Ett sorl, liksom ett stönande av missräkning, hördes nedifrån, och folket började troppa av åt olika håll, så att snart inte ett rött huvud syntes till mer än mitt och den lilla mannens.

'Mitt namn är Duncan Ross', sade han, 'och jag är själv enav pensionärerna i den fond, som stiftats av vår ädla välgörare. Är ni gift, mr Wilson? Har ni familj?'

Jag svarade att jag var änkling utan barn. Hans ansikte mulnade genast.

'Å, kors', sade han allvarligt, 'det var en högst betänklig sak. Det gör mig ont att höra det, ty fonden är naturligtvis avsedd att bidraga till rödhuvudenas spridning och fortplantning, likaväl som till deras underhåll. Det var högst olyckligt att ni ingen hustru har'.

Jag såg nog inte så litet snopen ut, ty jag fruktade, att jag nu likafullt skulle gå miste om platsen. Men efter några ögonblicks betänkande sade han, att saken nog ändå kunde gå för sig.

'Hade det varit någon annan', sade han, 'kunde detta hinder blivit fatalt, men vi måste ge med oss litet, när det gäller en man med ett sådant hår som ert. När kan ni börja ert nya arbete?'

'Ja, det blir allt litet svårt, för jag har redan en affär', sade jag.

'Å, tala inte om det, mr Wilson', sade Vincent Spaulding, den skall jag nog sköta åt er'.

»Vilka timmar skulle det vara?' frågade jag.

'Från tio till två.'

Nu är förhållandet, att en pantlånares affärer mest göras på kvällarna i synnerhet torsdags- och fredagskvällarna, det vill säga just innan arbetarna utfå sina avlöningar; alltså passade det utmärkt, om jag även kunde förtjäna litet

om förmiddagarna. För resten visste jag, att mitt biträde var pålitligt och skulle se efter allt lika bra som jag själv.

’Det skulle passa mycket bra’, sade jag därför. ’Och hur stor är avlöningen?’

’Fyra pund i veckan.’

’Och arbetet?’

’Det är rent nominellt.’

’Vad kallar ni rent nominellt?’

’Jo, ni måste vara här på kontoret eller åtminstone inom denna byggnad hela den tiden. Om ni lämnar huset, förlorar ni för alltid platsen. Testamentet är mycket klart i den punkten. Ni uppfyller inte villkoren, om ni det minsta avlägsnar er från byrån under dessa timmar,’

’Det är ju endast fyra timmar om dagen’, sade jag, ’jag skall nog hålla mig kvar på platsen.’

’Ingen ursäkt duger’, sade Duncan Ross, ’varken sjukdom eller affärer eller något annat. Ni måste stanna här eller också förlorar ni er pension.’

’Och arbetet?’

’Ni har att skriva av Encyclopedia Britannica. Första delen ligger i skåpet där. Ni måste själv hålla er med papper, bläck och penna, men vi bestå bord och stol. Kan ni vara färdig att börja i morgon?’

’Ja, alldeles säkert’, svarade jag.

’Adjö då, mr Jabez Wilson, och låt mig ännu en gång gratulera er till den viktiga position ni varit lycklig nog att erhålla.’ Han följde mig under många artigheter till dörren, och jag gick hem tillsammans med mitt biträde, utan att veta vad jag skulle säga eller göra, så glad var jag över min goda tur.

Jag kunde icke låta bli att fundera på saken hela dagen, och då kvällen kom, var jag åter mycket nedstämd; ty jag hade kommit till den fasta övertygelsen, att hela saken var ett skämt eller ett bedrägeri, om det än var mig omöjligt att utfundera ändamålet därmed. Det föreföll alldeles otroligt, att någon kunde göra ett sådant testamente eller att någon skulle betala en sådan summa för något så enkelt som att skriva av Encyclopedia Britannica. Vincent Spaulding gjorde vad han kunde för att uppmuntra mig, men då det var tid att gå till sängs, hade jag resonerat mig till, att hela saken var ett bedrägeri. Jag beslöt i alla fall nästa morgon att gå till kontoret och se, hur det stod till, och köpte därför en flaska bläck för en penny, en gåspenna och sju ark papper och begav mig därpå till Pope’s Court.

Till min stora överraskning och belåtenhet befanns allt i god ordning. Bordet stod färdigt för mig, och mr Duncan Ross var där för att se, att jag kom ordentligt i gång med arbetet. Han såg mig börja skriva av bokstaven A och lämnade mig därpå, men lovade att titta in då och då för att se, att allt gick sin gilla gång. Klodkan två tog han avsked av mig, sade mig några artigheter i anledning av att jag hunnit skriva så mycket och stängde kontorsdörren efter mig.

Detta upprepades dag efter dag, mr Holmes, och på lördagen kom direktören in och lade fyra guldsovereigns på bordetför veckans arbete. På samma sätt gick det nästa vecka och veckan därpå. Varje morgon var jag där klockan tio och gick varje eftermiddag klockan två. Så småningom började mr Duncan Ross att endast komma in en gång på förmiddagen, och efter någon tid kom han inte alls. Jag vågade naturligtvis inte lämna rummet ett enda ögonblick, ty jag var aldrig säker på när han kunde komma, och platsen var så god och passade mig så bra, att jag inte ville riskera att förlora den.

Åtta veckor gingo på detta sätt, och jag hade skrivit om Abbot och Afrika och Arkeologi och Arkitektur och Attika och hoppades, om jag var riktigt flitig, att snart hinna till B. Det kostade mig rätt mycket i papper och jag hade fyllt nästan en hel hylla med vad jag skrivit, då plötsligt hela saken fick ett snöpligt slut?»

»Fick ett snöpligt slut?»

»Ja, just så, och det inte senare än i dag på morgonen. Jag gick till mitt arbete som vanligt klockan tio, men dörren var låst och ett fyrkantigt stycke vit papp var fastnubbat mitt på dörren. Här är det, ni kan själv läsa det.»

Han höll upp ett stycke vit papp ungefär så stort som ett brevpappersark. På detsamma var skrivet:

De rödhårigas förening

är

upplöst.

D. 9 oktober 1890.

Sherlock Holmes och jag betraktade detta kortfattade meddelande och mannens nedslagna min, tills sakens komiska sida så fullständigt vann överhand över varje annan hänsyn, att vi båda brusto ut i ett skallande skratt.

»Jag kan verkligen inte finna att det ligger något så lustigt i det här», utbrast vår klient och rodnade ända till det förut röda hårfästet. »Om ni inte kan göra något bättre än skratta åt mig, så kan jag vända mig till någon annan.»

»Nej, nej», utropade Holmes och tryckte ned honom igen i stolen, från vilken han halvt rest sig upp. »Jag skulle verkligen inte för allt i världen vilja gå miste om er mystiska affär; det är en riktigt uppfriskande, ovanlig historia. Men, ni får ursäkta att jag säger det, saken förefaller dock en smulalöjlig. Nå, vad gjorde ni, då ni fann det här kortet på dörren?»

»Jag blev så förbluffad, att jag inte visste vad jag skulle göra. Jag gjorde förfrågningar på kontoren runt omkring, men ingen kunde ge mig några upplysningar. Till sist gick jag till värden i huset, en bokförare, som bor på nedra botten, och frågade, om han kunde säga mig vad som blivit av de rödhårigas förening; han svarade, att han aldrig hört talas om någon sådan förening. Jag frågade då, vem mr Duncan Ross var; han sade, att han aldrig hört det namnet förut.»

’Vem var då herrn här i kontoret nummer fyra?’ frågade jag värden.

’Vafalls, den rödhåriga herrn?’

’Ja.’

’Åh’, svarade värden, ’han hette William Morris. Han var advokat och begagnade ert kontor endast för tillfället, tills hanis egen nya lokal skulle bli färdig. Han flyttade i går.’

’Var kan jag träffa honom?’ frågade jag.

’I hans nya lokal, naturligtvis. Han gav mig adressen, King Edward Street, nummer sjutton, nära St. Paulskyrkan.’

Jag begav mig genast i väg, men då jag kom till den uppgivna adressen, befanns det vara en fabrik för kirurgiska instrument, och ingen människa där hade nånsin hört talas varken om mr William Morriis eller mr Duncan Ross.»

»Vad tog ni er då till?» frågade Holmes.

»Jag gick hem till mig och rådgjorde med mitt biträde. Men han kunde inte hjälpa mig på något sätt, han sade endast, att om jag bara gav mig till tåls, så skulle jag nog få något meddelande med posten. Men det kunde jag inte nöja mig med, mr Holmes; jag ämnade inte utan vidare låta lura mig på en så god plats, och som jag hade hört, att ni är god nog och hjälper stackare, som behöva råd, så gick jag direkt hit.»

»Och det gjorde ni fullkomligt rätt i», sade Holmes. »Er sak är högst ovanlig, och det skall bli mig ett nöje att söka utreda den. Av vad ni berättat för mig anser jag det möjligt, att något mycket allvarsammare står i samband med denna sak, än vad som skulle kunna synas vid första påseendet.»

»Ja, det är allvarsamt nog att ha förlorat fyra pund i veckan», sade mr Jabez Wilson.

»Vad er personligen angår», sade Holmes, »kan jag inte inse, att ni har några klagomål att anföra mot denna

högstovanliga förening. Tvärtom, ni har, såvitt jag kan förstå, tack vare den blivit omkring trettio pund rikare, för att nu inte tala om de grundliga kunskaper ni förvärvat i alla saker, som komma under bokstaven A. Ni har ingenting förlorat på dem.»

»Nej, alldeles riktigt. Men jag vill ha reda på dem, vilka de äro och vad deras avsikt var med detta skämt — om det nu var ett skämt. I så fall var det åtminstone ett ganska dyrbart påhitt för dem, för det har kostat dem trettiotvå pund.»

»Vi ska försöka att få klarhet i saken. Men först ett par frågor, mr Wilson. Hur länge har ert biträde, som först fäste er uppmärksamhet på saken, varit i er tjänst?»

»Då hade han varit hos mig omkring en månad.»

»Hur kom han till er?»

»Han svarade på en annons.»

»Var han den enda sökanden?»

»Nej, jag fick ett dussin svar.»

»Varför valde ni just honom?»

»Därför att han tycktes vara en rask och duktig karl och var billig i sina anspråk.»

»Han erbjöd sig faktiskt att gå för halv lön?»

»Ja.»

»Hur ser han ut, denna Vincent Spaulding?»

»Han är liten och undersätsig, mycket kvick i rörelserna och skägglös ännu, ehuru han måste vara över trettio år. Han har ett vitt ärr i pannan efter någon syra.»

Holmes satte sig upp i stolen i stark spänning.

»Jag anade det», sade han. »Har ni observerat, om han har hål i öronen?»

»Ja, han sa' mig, att en zigenare hade gjort det, då han var pojke.»

»Hm!...» sade Holmes och sjönk tillbaka i stolen i djup eftertanke. »Han är kvar hos er ännu?» frågade han därpå.

»Ja, jag lämnade honom alldeles nyss därhemma.»

»Nå, blev affären ordentligt skött, medan ni var borta?»

»Ja, jag har ingenting att klaga över. Det är aldrig särdeles mycket att göra på förmiddagarna.»

»Tack så mycket, mr Wilson. Vad ni nu meddelat, är tillräckligt så länge. Det skall bli mig ett nöje att säga er minåsikt om saken om ett par dagar. I dag är det lördag, jag hoppas att vi på måndag ska kunna komma till ett resultat.»

»Nå, Watson», sade Holmes, då mr Wilson gått sin väg, »vad tror du om allt detta?»

»Jag begriper inte ett dugg», svarade jag uppriktigt. »Det är en högst mystisk historia.»

»I regeln gäller», sade Holmes, »att ju besynnerligare en sak förefaller, desto mindre mystisk visar den sig sedan vara. Det är de vanliga, triviala, på intet sätt karaktäristiska brotten, som äro de verkligt brydsamma att utreda, alldeles som vanliga, triviala ansikten äro svårast att identifiera... Men jag måste raska på med den här saken.»

»Vad ämnar du då göra?» frågade jag.

»Röka», svarade han. »Det är riktigt ett tre-piporsproblem, och jag får be dig att inte tala till mig på femtio minuter.»

Han kröp ihop i stolen, med de magra knäna uppdragna ända till den hökliknande näsan, och där satt han nu med slutna ögon och den svarta kritpipan stickande ut som näbben på någon besynnerlig fågel. Jag hade kommit till den slutsatsen, att han somnat, och jag började själv nicka till, då han plötsligt sprang upp från stolen med hållningen hos en man, som kommit på det klara med sig själv, och lade pipan på kaminkransen.

»Sarasate spelar i St. James Hall i eftermiddag», yttrade han. »Vad tror du, Watson, kunna din patienter undvara dig några timmar?»

»Jag har ingenting att göra i dag, min praktik upptar mig aldrig så helt och hållet.»

»Sätt då på dig hatten och kom. Jag ämnar först gå genom City och alltid kunna vi få oss litet lunch under vägen. Jag ser av programmet, att man bjuder på en hel del tysk musik, som jag för min del tycker bättre om än italiensk eller fransk; den är så att säga inåtvänd, och även jag önskar i dag att vara 'inåtvänd'. Kom nu.»

Vi foro med den underjordiska järnvägen till Aldersgate, och en kort promenad förde oss till Saxe Coburg Square, scenen för den besynnerliga historia vi hört på förmiddagen. Det var ett futtigt, lortsnyggt litet torg, omgivet av fyra rader smutsiga tvåvånings stenhus, som hade utsikt över en liten, av ett järnstaket omgiven trädgårdsanläggning, där en illa sköttgräsmatta och några nästan vissnande lagerbuskar kämpade en hård kamp mot den rökiga och osunda atmosfären. Den vanliga pantlånarskylten, förgyllda kulor, samt en brun skylt med namnet Jabez Wilson i vita bokstäver på ett hörnhus utvisade platsen, där vår rödhåriga vän hade sin affär. Sherlock Holmes stannade framför huset och stod med huvudet på sned och betraktade det noggrant, under det hans ögon glänste under de halvt slutna ögonlocken. Därpå gick han långsamt uppför gatan och så ned igen till hörnet, i det han skarpt betraktade husen. Slutligen vände han om till pantlånarens hus, och efter att ha stött käppen kraftigt mot stenläggningen några gånger gick han fram och knackade på dörren. Den öppnades genast av en ung man med intelligent utseende och slätrakad, som bad oss stiga på.

»Jag tackar», svarade Holmes, »men jag ville bara fråga om närmaste vägen härifrån och till Strand.»

»Fjärde gatan till höger och sedan tredje till vänster», svarade pantlånarbiträdet raskt och stängde dörren.

»En slug pojke den där», sade Holmes, i det vi gingo vår väg. »I min tanke är han den fjärde i ordningen bland Londons slugaste karlar, och vad djärvhet angår, kan han säkert göra anspråk på att vara den tredje. Jag känner till honom litet förut.»

»Tydligen har mr Wilsoms biträde inte så litet att göra med hemligheten angående de rödhårigas förening», sade jag. »Jag är säker på att du frågade efter vägen endast för att få se honom.»

»Inte honom själv.»

»Vad då?»

»Jag ville se knäna på hans byxor.»

»Och vad såg du?»

»Vad jag väntade att få se.»

»Varför slog du käppen i stenläggningen utanför huset?»

»Min bästa doktor, det här är en tid för observationer, men inte för prat. Vi äro spioner i en fiendes land; vi känna en smula till Saxe Coburg Square, låt oss nu undersöka trakterna bakom.»

Den gata där vi befunno oss, sedan vi vikit om hörnet till det tysta Saxe Coburg Square, visade en lika stor motsats till denna plats som framsidan av en tavla till baksidan. Det varen av de stora pulsådrorna för Citys trafik i norr och väster. Körvägen var blockerad av den ofantliga ström av åkdon, som i en dubbel linje brusade uppför och utför denna stråkväg, under det trottoarerna voro svarta av en myllrande, jäktande skara fotgängare. Det var svårt att fatta, att denna rad av eleganta butiker och ståtliga affärslokaler verkligen på andra sidan stötte till det förfallna, allt liv saknande torg vi nyss lämnat.

»Låt mig nu se», sade Holmes, i det han stannade vid hörnet och såg framåt husraden, »jag skulle gärna vilja komma ihåg, i vilken ordning husen här ligga. Att ha London på mina fem fingrar är, som du vet, en av mina favoritidéer. Där ha vi nu Mortimers cigarrbutik, ett litet tidningskontor. Coburg-filialen av City och Suburban Bank, Vegetarianrestaurangen och Mc Farlanes stora vagnaffär. Därmed ha vi kommit över till nästa kvarter. Och nu, doktor, ha vi gjort vårt arbete, så att det är tid på att vi få litet rekreation. En kopp kaffe och en smörgås, och sedan bege vi oss rakt in i musikens värld, där allt är ljuvhet och härlighet och harmoni, och där inga rödhåriga klienter komma och tråka ut oss med sina gåtor.»

Min vän var en entusiastisk musiker och icke blott själv en verkligt framstående exekutör, utan även en kompositör av icke vanlig förtjänst. Hela eftermiddagen satt han på sin orkesterplats i den fullkomligaste lycka och entusiasm och slog sakta takten med sina långa, smala fingrar; kring hans mun lekte ett småleende, och hans trånande, drömmande ögon voro så olika ögonen hos Holmes spårhunden, Holmes, den obevekliga, skarpsinniga, snabba kriminalagenten, som det gärna var möjligt att tänka sig. I hans egendomliga karaktär framträdde omväxlande dubbelnaturen, och hans ytterliga noggrannhet och skärpa voro, som jag ofta tänkt, reaktionen mot de poetiska och drömmande sinnesstämningar, som ibland voro förhärskande hos honom. Svängningen i hans natur förde honom från ytterlig slapphet till överväldigande energi, och som jag väl visste, var han aldrig så verkligt fruktansvärd, som då han under hela dagar hade suttit och sträckt sig i sin länstol och improviserat på fiolen eller fördjupat sig i läsningen av någon gammal lunta.

Det var då lusten att jaga efter brottslingar hastigt kom på honom och som hans lysande förmåga av skarpsinnigtresonemang ofta stegrades ända till intuition; de, som då voro obekanta med hans metoder, brukade se misstänksamt på honom som på en man, vars insikter icke voro en vanlig dödlig människas. Då jag såg honom så helt fördjupad i musiken i St. James Hall denna eftermiddag, kände jag att farliga tider nu stundade för dem, som han hade föresatt sig att jaga ända till det yttersta.

»Du vill väl nu gå hem, doktor?» sade han, då vi kommo ut.

»Ja, det vore nog bäst.»

»Och jag har litet att uträtta, som kommer att ta ett par timmar. Den här affären vid Coburg Square är allvarsam.»

»Varför allvarsam?»

»Jo, man tänker begå ett svårt brott, men jag har alla skäl att tro, att vi ska komma lagom för att förebygga det. Men att vi i dag ha lördag, är till någon del hindersamt. Jag kommer att behöva din hjälp senare i afton.»

»Hur dags?»

»Klockan tio är tids nog.»

»Jag skall vara vid Bakerstreet klockan tio.»

»Det är bra. Men det var sant, det kanske kan bli någon fara förknippad med saken, bäst därför att du stoppar din officersrevolver i fickan.» Han vinkade med handen och var på ett ögonblick försvunnen bland folkhopen.

Jag vågar tro, att jag icke är mera inskränkt än andra människor, men jag kände mig alltid nedtryckt av en känsla av min egen dumhet, då jag hade att göra med Sherlock Holmes. Här hade jag nu hört, vad han hört, och sett, ved han sett, och av hans ord framgick, att han klart såg, icke blott vad som hade hänt, utan även vad som skulle hända, under det att för mig hela saken ännu var förvirrad och högst besynnerlig. Under det jag åkte hem till Kensington, övertänkte jag hela saken, från och med den besynnerliga historien om den rödhåriga avskrivaren av Encyclopedia Britannica till och med besöket i Saxe Coburg Square och de besynnerliga ord Holmes yttrade till mig, då vi skildes. Vad var det för en nattlig expedition, och varför skulle jag komma beväpnad? Vart skulle vi gå och vad skulle vi göra? Jag hade fått en vink av Holmes, att det skägglösa pantlånarbiträdet var en farlig karl och en som kunde spela ett både djupt och djärvt anlagt spel. Jag försökte med mycket huvudbry att lösa gåtan menuppgav slutligen försöket i förtvivlan och föresatte mig att glömma hela saken, tills aftonen skulle komma med en förklaring.

Klockan var en kvart över nio, då jag lämnade min bostad, tog vägen tvärs över Hyde Park och vidare genom Oxfordstreet och in på Bakerstreet. Två droskor höllo utanför, och då jag kom in i förstugan, hörde jag röster uppifrån. Då jag kom in, fann jag Holmes i livligt samtal med två herrar, i en av vilka jag kände igen Peter Jones, den officiella polisagenten, under det att den andra var en lång, mager, surmulen herre med skinande cylinder och pinsamt korrekt redingote.

»Så där ja, nu är vårt sällskap fulltaligt!» sade Holmes, i det han knäppte kavajen och tog ned sin massiva ridpiska från klädhängaren. »Watson, om jag inte misstar mig, känner du redan mr Jones från Scotland Yard. Låt mig presentera dig för mr Merryweather, som kommer att göra oss sällskap under aftonens äventyr.»

»Vi ska jaga parvis igen, doktor, förstår ni», sade Jones på sitt viktiga sätt. »Vår vän här är en märkvärdig man att kunna sätta en jakt i gång. Allt vad han behöver, är en gammal van hund för att hjälpa honom att fånga villebrådet.»

»Jag hoppas bara att vi inte återvända tomhänta från jakten», sade mr Merryweather dystert.

»Ni kan tryggt lita på mr Holmes», sade polisagenten nedlåtande. »Han har sina egna små metoder, som, må han förlåta mig, att jag säger det, endast äro litet för teoretiska och fantastiska, men han har gott gry i sig att bli en detektiv. Det är inte för mycket sagt, att han ett par gånger, såsom vid Sholtomordet och Agraskatten, kommit den rätta lösningen närmare än de officiella detektiverna.»

»Åh, säger ni det, mr Jones, så är ju allt i sin ordning», sade den främmande herrn aktningsfullt. »Men i alla fall måste jag erkänna, att jag saknar mitt spelparti; det är den första lördagskväll på tjugusju år, som jag inte fått mitt parti whist.»

»Jag skulle tro att ni kommer att finna», sade Sherlock Holmes, »att ni i afton spelar om en större insats, än ni nånsin gjort, och att spelet blir mera spännande. För er, mr Merryweather, blir insatsen omkring trettiotusen pund, och för er, mr Jones, blir den en man, som ni länge önskat få i ert våld.»

»John Clay, mördaren, förfalskaren och utprånglaren avfalskt mynt», sade mr Jones förklarande. »Han är helt ung, mr Merryweather, men han står på höjden av sitt yrke, och jag ville hellre ha mina små armband på honom än på någon annan brottsling i London. Han är en märkvärdig man, denna unga John Clay. Hans morfar var en hertig, och själv har han gått i skola i Eton och studerat i Oxford. Hans hjärna är lika förslagen som hans fingrar, och fastän vi möta spår av honom, vart vi än vända oss, veta vi aldrig var vi ska träffa mannen själv. Han bryter sig ut ur en cell i Scotland Yard den ena veckan och tigger ihop pengar till att bygga ett barnhus i Cornwall den nästa. Jag har varit i hans spår under åratal, man jag har aldrig sett honom.»

»Jag hoppas få det nöjet att presentera honom för er i afton», sade Sherlock Holmes. »Jag har också haft ett par små affärer med John Clay, och jag håller med er om att han står på höjden av sitt yrke... Men klockan är nu över tio, det är tid på att vi bege oss av. Om ni två ta den första droskan, följa Watson och jag efter i den andra.»

Sherlock Holmes var icke vidare meddelsam under den långa färden; han låg tillbakalutad i droskan och gnolade de melodier vi hade hört på eftermiddagens konsert. Vi rullade genom en ändlös labyrint av gasbelysta gator, tills vi slutligen kommo in på Farringdonstreet.

»Nu ä' vi strax framme», anmärkte min vän. »Den där Merryweather är bankdirektör och personligen intresserad i saken. Jag ansåg det även bäst att ha Jones med oss. Det är en bra karl för resten, om han än är en riktig idiot vad hans yrke angår. En absolut förtjänst har han, han är modig som en bulldogg och hållfast och hård i nyporna som en hummer, när han väl får någon i sina klor. Nu ä' vi framme, de andra vänta på oss.»

Vi hade kommit till samma överfyllda gata, där vi varit på förmiddagen, och sedan vi skickat bort droskorna, följde vi efter mr Merryweather genom en smal gränd och in genom en sidoport, som han öppnade för oss. Därinne fanns en smal korridor slutande med en massiv järnport; även den öppnades av honom, och vi gingo utför en slingrande stentrappa, som slutade vid ännu en väldig järnport. Mr Merryweather stannade för att tända en lykta och förde oss därpå genom en mörk gång med unken källarlukt och, efter att ha öppnat entredje dörr, in i

ett stort valv eller källare, som var alldeles fullt av uppstaplade stora packkorgar och massiva lårar.

»Ni tyckas då inte vara särdeles sårbara ovanifrån», sade Holmes i det han höll upp lyktan och såg sig omkring.

»Inte heller underifrån», sade mr Merryweather och stötte sin käpp flera gånger mot stenhällarna, med vilka golvet var belagt. »Men vad vill det här säga, det låter ju alldeles ihåligt!» sade han och såg förvånad upp.

»Jag måste be er vara litet tystare», sade Holmes strängt. »Ni har redan satt hela vår expedition och dess framgång på spel. Kanske jag får be er vara så god och sätta er på en av de där lårarna och sedan inte blanda er i saken.»

Den högtidliga mr Merryweather slog sig ned på en låda och såg högst sårad ut, medan mr Holmes föll på knä på golvet och med tillhjälp av lyktan och ett förstoringsglas började noggrant undersöka springorna mellan golvstenarna. Några sekunders undersökning var nog för honom, ty han reste sig åter skyndsamt upp och stoppade förstoringsglaset i fickan.

»Vi ha åtminstone en timme att vänta», sade han, »ty de kunna knappast företaga något, förrän den goda pantlånaren krupit till kojs. Men då kommer man nog inte att förlora en minut, ty ju förr man börjar, desto längre tid får man sedan på sig att undkomma. Vi befinna oss för närvarande, som du utan tvivel gissat, Watson, i källaren till Cityfilialen av en av Londons största banker. Mr Merryweather är direktör vid det här bankkontoret, och han kan förklara för dig, varför Londons djärvaste brottslingar för ögonblicket äro djupt intresserade för denna källare.»

»Det är vårt franska guld», viskade direktören. »Vi ha redan fått flera varningar, att ett attentat var i görningen.»

»Ert franska guld?»

»Ja, för några månader sedan önskade vi stärka vår kassa och lånade därför trettiotusen napoleoner av franska banken. Det har dunstat ut, att vi inte haft orsak att packa upp pengarna och att de ännu förvaras i vårt kassavalv. Den låda jag sitter på innehåller två tusen napoleoner, packade med mellanlägg av stanniolpapper. Vår metalliska valuta är för närvarande mycket större, än vi vanligen hålla oss med på ettenda avdelningskontor, och styrelsen har haft sina farhågor för denna sak.»

»Och detta med rätta», sade Holmes. »Men nu är det tid på att vi ordna våra små planer. Jag väntar att saken inom en timme kommer till ett avgörande; under tiden är det nog så gott, mr Merryweather, att vi förmörka den där blindlyktan.»

»Och sitta i mörkret?»

»Ja, jag är rädd för att vi måste göra det. Jag tog med mig en kortlek och tänkte, eftersom vi äro fyra man, att ni likafullt skulle få ert parti; men som jag ser, ha fiendens förberedelser redan fortskridit så långt, att vi inte kunna riskera att ha ljus. Först av allt måste vi välja våra platser. Det är djärva karlar vi ha att göra med, och fastän vi komma att överrumpla dem, kunna de skada oss, om inte vi äro försiktiga. Jag ställer mig bakom den här låren, göm ni er bakom de där; när jag så låter ljuset falla på dem, så rusa genast fram. Om de ge eld, så tveka inte, Watson, att skjuta ned dem.»

Jag lade revolvern spänd på den lår, bakom vilken jag kröp ned. Holmes sköt för luckan till sin blindlykta och lämnade oss i kolmörker — ett mörker så svart, att jag aldrig varit med om något liknande; men lukten av upphettad metall fanns kvar och påminde oss om att ljuset ännu var där, färdigt att flamma ut i nästa sekund. För mina nerver, i högsta grad spända av denna väntan, låg det något nedstämmande och tryckande i det plötsligt, dystra mörkret och den kalla, fuktiga luften i källaren.

»De ha endast en reträtt», viskade Holmes, »och det är tillbaka genom huset vid Saxe Coburg Square. Jag hoppas att ni gjort vad jag bad er om, Jones?»

»Jag har en överkonstapel och två konstaplar utanför porten.»

»Då ha vi stoppat till alla kryphål, och vi måste nu vara tysta och vänta.»

Hur oändligt lång tiden föreföll! Enligt jämförande beräkningar efteråt kan det icke ha varit mer än en och en kvarts timme, och likväl föreföll det mig som om natten var i det närmaste förfluten och daggryningen nära. Mina lemmar voro trötta och styva, ty jag vågade icke ändra ställning, men mina nerver voro i högsta grad spända och min hörsel så skarp, att jag icke blott kunde höra mina kamraters saktaandhämtning utan till och med skilja den tjocka Jones' djupare, tyngre andedrag från bankdirektörens tunna, suckande ton. Från min plats kunde jag se över låren ut på golvet. Plötsligt såg jag en glimt av ett ljussken.

Det var först endast en blekgul gnista på stengolvet; därpå förlängdes den till en gul linje, och utan någon varning eller något buller tycktes ett gap öppna sig, och en hand blev synlig, en vit, nästan kvinnlig hand, som famlade omkring mitt i den lilla ljusytan. Under en minut eller mer stack handen med dess rörliga fingrar upp från golvet, därpå drogs den tillbaka lika hastigt som den visat sig, och allt blev åter mörkt utom den enda, blekgula strimman, som betecknade springan mellan stenarna.

Dess försvinnande var emellertid endast tillfälligt; med ett bändande och brytande ljud välvdes en av de breda, vita stenhällarna över på sidan och lämnade ett fyrkantigt, gapande hål, genom vilket ljuset från en lykta strömmade upp. Över kanten syntes nu ett skägglöst, gossaktigt ansikte, med vackra, rena drag, som skarpt blickade omkring sig och därpå lyfte sig långsamt ur hålet, med en hand stödd på vardera sidan av öppningen, först till axelhöjd, sedan till midjan och slutligen tills ena knät vilade på kanten. I nästa ögonblick stod han vid sidan av hålet och höll på att hissa upp en kamrat, som var smärt och liten som han själv, med blekt ansikte och stubbigt, eldrött hår.

»Allt klart!» viskade han. »Har du mejslarna och påsarna?... Dj-ar anamma, vad är det här! — hoppa ned igen, Archie! — jag vill hänga ensam för det!»

Sherlock Holmes hade sprungit fram och huggit tjuven i kragen. Den andre dök ned i hålet, och jag hörde ljudet av kläder, som sletos sönder, då Jones grep tag i hans rockskört. I ljusskenet glänste pipan av en revolver, men Holmes' jaktpiska träffade med ett kraftigt slag mannens hand, och pistolen föll skramlande på stengolvet.

»Allt motstånd är förgäves, John Clay», sade Holmes milt, »det är ingen möjlighet att undkomma».

»Jag märker det», svarade den andre med otrolig köld. »Jag hoppas att min kamrat är i säkerhet, fast ni fått hans rockskört, kan jag se.»

»Tre man vänta på honom utanför porten», upplyste Holmes.

»Verkligen? Ni tycks ha gjort saken fullkomligt. Jag måste gratulera er.»

»Och jag er. Er rödhåriga idé var ny och mycket effektiv.»

»Ni får nog se er kamrat snart igen», sade Jones. »Han är kvickare att krypa ned i hål än jag. Håll fram händerna, medan jag sätter på de här små prydnaderna.»

»Jag anhåller att ni inte vidrör mig med era smutsiga labbar», yttrade vår fånge, då handbojorna sattes på honom. »Ni vet kanske inte att jag har kungligt blod i ådrorna. Var även så god och kalla mig 'sir' och säg 'var så god', då ni tilltalar mig.»

»Alldeles riktigt!» sade Jones och stirrade småskrattande på honom. »Vill ni nu vara så god, sir, och marschera uppför trapporna, så att vi kunna få en droska och föra ens höghet till polisstationen.»

»Det där låter bättre», sade John Clay nedlåtande, och med en artig bugning för oss andra tre gick han lugnt sin väg under detektivens bevakning.

»Sannerligen jag vet, mr Holmes», sade mr Merryweather, då vi följde efter dem upp ur källaren, »hur banken skall kunna nog tacka och vedergälla er. Det lider intet tvivel att ni upptäckt och så fullständigt som möjligt gjort om intet ett av de djärvaste försök till bankstölder jag någonsin hört omtalas.»

»Jag hade själv en gås oplockad med John Clay», sade Holmes. »Vad nu den här saken angår, så har jag haft några små utgifter, som jag väntar att banken ersätter, för övrigt är jag mer än väl betald genom den erfarenhet

jag vunnit, som väl i många avseenden kan kallas enastående, och genom att få höra den i sanning högst märkliga historien om de rödhårigas förening.

*

»Du förstår, Watson», förklarade han senare, då vi fram på småtimmarna sutto vid ett glas visky och sodavatten hemma hos honom, »det var alldeles tydligt från första början, att det enda tänkbara ändamålet med denna tämligenfantastiska annons om de rödhårigas förening och avskrivandet av Encyklopedien måste vara att få den icke alltför skarpsinniga pantlånaren avlägsnad några timmar varje dag. Det var ett lustigt sätt att vinna detta mål, men det skulle verkligen ha varit svårt att föreslå något bättre. Antagligen uppstod tanken på denna metod i Clays uppfinningsrika hjärna på grund av färgen på hans medbrottslings hår. De fyra punden i veckan voro ett lockbete, som måste verka på honom, och vad betydde denna summa för dem, som spelade ett spel med en vinst på många tusen? De satte in annonsen, den ena skälmen hade det tillfälliga kontoret, den andra lockade pantlånaren att söka den lediga platsen, och båda tillsammans sörjde de för, att mannen skulle vara borta från hemmet varje förmiddag. Från det ögonblick jag hörde, att bokhållaren gick för halv lön, stod det klart för mig, att han hade något starkt skäl att skaffa sig denna plats.»

»Men hur kunde du gissa, vilket detta skäl var?»

»Om det hade funnits kvinnor i huset, skulle jag ha misstänkt en vanlig simpel intrig; men det antagandet var alldeles uteslutet. Mannens affär var liten, och det fanns ingenting i hans hus så värdefullt, att det kunde förklara så vidlyftiga tillrustningar och så stora utgifter som deras. De måste således vara något utomhus. Vad kunde det vara? Jag tänkte på biträdets mani att fotografera och hans påhitt att försvinna i källaren. Källaren! — där låg änden av denna intrasslade ledtråd. Jag gjorde mig därpå närmare underrättad om denna hemlighetsfulla bokhållare och fann, att jag hade att göra med en av de kallblodigaste och djärvaste brottslingar i London. Han hade något att bestyra i källaren, något som krävde många timmars arbete om dagen under flera månader. Vad kunde det vara? undrade jag åter. Jag kunde inte tänka mig något annat, än att han grävde en underjordisk gång till någon annan byggnad.

Så långt hade jag kommit, då vi besökte själva skådeplatsen. Det väckte då din förvåning att se mig slå på stenläggningen med käppen. Jag undersökte, ser du, om källaren sträckte sig framför eller bakom huset; den var icke framför. Därpå ringde jag, och biträdet kom ut och öppnade, som jag hoppades. Vi hade haft några skärmytslingar med varandra, men aldrig sett varandra. Jag såg knappast på hansansikte, det var hans knän jag ville se. Du såg nog själv, hur nötta, nedskrynklade och smutsiga de voro, de buro vittne om hans ivriga grävande. Nu återstod endast att utforska vad de grävde för. Jag gick runt hörnet, såg att City Suburban-bankens lokal stötte intill vår klient pantlånarens tomt och insåg nu, att jag löst mitt problem. När du åkte hem efter konserten, gick jag till Scotland Yard och gjorde sedan bankens direktör ett besök med det resultat du själv sett.»

»Och hur kunde du veta, att de skulle göra inbrottet i natt?»

»Jo, när man stängde föreningens kontor, var det ett tecken till att man icke längre brydde sig om antingen mr Jabez Wilson var borta eller ej, med andra ord, gången var färdig. Men det var av vikt, att man skulle använda den snart, innan den blev upptäckt eller guldet flyttat. Lördagsnatten passade dem bättre än någon annan, emedan de då hade två dagar på sig att undkomma. På grund av allt detta väntade jag, att de skulle komma i natt.»

»Du har resonerat dig till saken på ett utmärkt sätt!» utbrast jag med uppriktig beundran. »Det är en lång kedja, och likväl passar varje länk in förträffligt.»

»Alltsammans har haft det goda med sig för mig, att det räddat mig från att ha tråkigt», svarade han gäspande. »Tyvärr känner jag ledsnaden komma över mig igen. Hela mitt liv är en enda lång ansträngning att undgå tillvarons triviala enformighet. De här små problemen förhjälpa mig därtill.»

»Du är en mänsklighetens välgörare», svarade jag.

Han ryckte på axlarna. »Ja, kanske är det till någon liten nytta. L'homme c'est rien — l'oeuvre c'est tout, som

Gustave Flaubert skrev till George Sand.»

DEN FÖRSVUNNA BRUDGUMMEN.

»Min bästa vän», sade Sherlock Holmes, då vi en dag sutto tillsammans framför brasan hemma hos honom vid Bakerstreet, »livet självt är ofantligt mycket sällsammare än någonting den livligaste mänskliga fantasi kan hitta på. Vi våga oss inte på att dikta saker, som i själva verket utgöra vardagslivets prosa. Om vi hand i hand kunde flyga ut genom det här fönstret och sväva fram över denna stora stad, om vi sakta kunde lyfta av taken och ta i betraktande alla de besynnerliga saker, som just i detta ögonblick tilldraga sig, de egendomliga sammanträffandena, planerna och motplanerna och de underbart sammanlänkade händelserna, som verka från generation till generation och leda till de otroligaste resultat, så skulle vi snart finna all dikt med dess konvenans och förutsedda resultat vara en högst fadd och onjutbar kost.»

»Jag känner mig inte så alldeles övertygad om det», svarade jag. »De brottmålsfall, som omtalas i tidningarna, kunna minsann i regeln inte sägas vara på minsta sätt utbroderade, utan äro kala och simpla nog; vi ha i våra polisrapporter drivit realismen till dess yttersta spets, men likväl måste det erkännas, att resultatet varken är tilldragande eller artistiskt.»

För att frambringa en realistisk effekt måste man gå tillväga med en viss urskillning och diskretion», yttrade Holmes. »Detta fattas alldeles i polisrapporterna, där kanske mera vikt lägges vid de ämbetsmannamässiga plattheterna än vid de detaljer, som för en uppmärksam granskare innehålla hela sakens kärna. Tro mig, ingenting är så onaturligt som det så kallade vardagliga.»

Jag smålog och skakade på huvudet. — »Jag fattar fullkomligt, att du kan tänka så. Det är naturligt, att dinställning såsom icke officiell rådgivare och hjälpare åt alla möjliga personer i hela världen, som äro i något alldeles ovanligt bryderi, gör att du kommer i beröring med allt, som är egendomligt och bisarrt. Men se här», sade jag och tog upp morgontidningen, »låt oss pröva saken praktiskt. Den första rubrik, som faller mig i ögonen, lyder på följande sätt: ’En äkta mans grymhet mot sin hustru.’ Därpå följer en halv spalt med detaljer; men utan att läsa det, vet jag att allt är fullkomligt bekant för mig. Naturligtvis finnas i detta fall som alltid älskarinnan, rusdrycksbegäret, knuffen, slaget, blåmärket och den sympatiserande systern eller värdinnan. Det omognaste författarfrö skulle inte kunnat hitta på något mera alldagligt.»

»Ditt exempel är olyckligt valt för ditt påstående», sade Holmes, i det han tog tidningen och ögnade igenom notisen i fråga. »Det här angår makarna Dundas skilsmässa, och händelsevis var jag med och klarade upp några småsaker, som stodo i samband därmed. Mannen var absolutist, det fanns ingen älskarinna och vad som i mannens uppförande gav hustrun anledning till klagomål, var att han lade sig till med den ovanan att vid slutet av varje måltid ta ut sina löständer och slunga dem i huvudet på hustrun, ett handlingssätt, som, det måste du erkänna, inte skulle falla genomsnittsromanförfattaren in att pådikta någon av sina personer. Tag en pris snus, doktor, och erkänn, att jag gendrivit ditt påstående.»

Han höll fram en snusdosa av guld med en stor ametist mitt på locket. Dess dyrbarhet utgjorde en sådan kontrast mot hans enkla levnadsvanor, att jag icke kunde underlåta att uttrycka min förvåning.

»Å», sade han, »jag glömde att jag inte sett dig på några veckor. Det är ett litet suvenir av konungen av Böhmen för min hjälp i affären rörande hans korrespondens med Irene Adler.»

»Och den där ringen?» sade jag med en blick på en synnerligen vacker briljantring, som blixtrade på hans finger.

»Den har jag fått av den holländska kungafamiljen, ehuru den sak jag hjälpte dem med är av så grannlaga natur, att jag inte kan anförtro den ens åt dig, som varit god nog att uppteckna några av de små problem jag haft att lösa.»

»Har du något du håller på med just nu? frågade jag.

»Ja, tio eller tolv fall, men inga som äro vidare intressanta. Alla äro viktiga, förstår du, men utan något större intresse.

I själva verket har jag funnit, att det vanligen är de oviktiga fallen som ge de bästa tillfällena till iakttagelser och till de snabba kombinationer av orsak och verkan, som ge en kriminalundersökning dess största dragningskraft. De större brotten äro ofta enklare, ty ju större brottet, desto påtagligare i regeln bevekelsegrunden. Bland de fall jag nu har för mig är endast ett av särskilt intresse, nämligen en ganska invecklad affär i Marseilles, angående vilken man rådfrågat mig. Det är emellertid möjligt att jag redan om några minuter kan bjuda på något bättre, ty om jag inte misstar mig, kommer nu en blivande klient.»

Han hade stigit upp och stod nu och blickade ut genom fönstret ned på den tråkiga, grådaskiga Londongatan. Tittande över hans axel såg jag, att på den motsatta trottoaren stod en storväxt dam med en väldig boa kring halsen och en bredbrättig hatt, som pryddes av en stor, krusig, röd plym och satt kokett på sned över ena örat å la hertiginnan av Devonshire. Under det breda hattbrättet blickade hon på ett oroligt och tveksamt sätt upp mot Holmes' fönster, under det kroppen vaggade fram och tillbaka och fingrarna nervöst lekte med handskknapparna. Plötsligt, ungefär som när en simmare gör sitt hopp från flodstranden, dök hon i väg över gatan, och vi hörde portklockans skarpa klang.

»Jag har sett de där symtomen förut», sade Holmes och kastade sin cigarrett i elden. »Tvekan på trottoaren betyder alltid en affaire de coeur. Hon vill gärna ha råd, men är inte rätt säker på, om inte saken är alltför grannlaga för att meddelas åt en annan. Och likväl kan man även här upptäcka olika grader. Har en kvinna blivit verkligt illa behandlad av en man, då tvekar hon inte längre och ger vanligen tillkänna sin ankomst med en ringning, så att klocksträngen är nära att gå av. Alltså kunna vi antaga, att här är fråga om en kärleksaffär, men att flickan inte så mycket är vredgad som inte mera förlägen och sorgsen... Men här kommer hon själv för att skingra våra tvivel.»

Medan han ännu talade, knackade det på dörren, och den lilla betjäntgossen kom in och anmälde miss MarySutherland, under det damen själv sköt upp bakom hans svarta lilla figur som en fullriggare bakom en liten lotsbåt. Sherlock Holmes tog emot henne med den lätta och lediga artighet, som var ett utmärkande drag hos honom, och sedan han stängt dörren, bad han henne sitta ned i en fåtölj, i det han betraktade henne på det forskande och likväl frånvarande sätt, som var honom eget.

»Finner ni inte», sade han, »att det med er närsynthet är litet svårt att arbeta så mycket med skrivmaskin?»

»Först i början var det nog en smula svårt», svarade hon, »men nu vet jag, var bokstäverna finnas, utan att se på dem.» Därpå syntes hon komma till full insikt om vad hans ord inneburo, ryckte till häftigt och såg upp med ett uttryck av förvåning och nästan förskräckelse i sitt breda, godmodiga ansikte.

»Ni måtte ha hört talas om mig förut, mr Holmes!» utbrast hon. »Hur kunde ni eljest veta allt detta?»

»Bry er inte om det nu», sade Holmes skrattande, »det hör till mitt yrke att känna till litet av varje — jag har kanske övat upp mig att se vad andra inte se. Och varför skulle ni eljest komma för att rådfråga mig?»

»Jag har kommit till er, sir, därför att jag hört talas om er genom mrs Etherege, vars man ni fann så lätt, då polisen och alla andra hade uppgivit honom såsom död. Ack, mr Holmes, jag önskar att ni kunde göra detsamma för mig! Jag är inte rik, men jag har hundra pund om året, som äro mina egna, utom vad jag förtjänar på skrivmaskinen, och jag ville gärna ge allt för att få veta vad som blivit av mr Hosmer Angel.»

»Varför lämnade ni ert hem i sådan hast för att komma och rådfråga mig?» frågade Sherlock Holmes med fingerspetsarna mot varandra och ögonen i taket.

Åter syntes ett förskräckt uttryck i miss Sutherlands tämligen intetsägande ansikte. »Ja, jag lämnade verkligen huset brådstörtat, för jag blev så förargad över det likgiltiga sätt, varpå mr Windibank — det är min far — tog hela saken. Inte ville han gå till polisen och inte ville han gå till er, och till sist, då han inte ville göra någonting utan bara sa att ingen skada skett, blev jag ursinnig och kastade på mig kläderna och gick raka vägen hit.»

»Er far», sade Holmes — »ni menar väl styvfar, eftersom namnen är olika?»

»Ja, min styvfar, men jag kallar honom för far, fast det kan låta besynnerligt, för han är bara fem år och två månader äldre än jag.»

»Lever er mor?»

»Ja, min mor lever och är frisk. Jag var inte vidare glad, mr Holmes, då hon gifte om sig så snart efter min fars död, och det till med en man femton år yngre än hon. Min far var gas- och vattenledningsentreprenör vid Tottenham Court Road och lämnade efter sig en liten god affär, som min mor fortsatte med tillhjälp av mr Hardy, verkmästaren; men då mr Windibank kom, förmådde han henne att sälja affären, för han ansåg sig tillhöra en mycket högre samhällsställning i sin egenskap av reseombud för en stor vinhandelsfirma. Man fick fyratusen sjuhundra pund för affären, vilket inte på långt när var så mycket, som min far kunde ha fått, om han hade levat.»

Jag väntade att få se Holmes otålig under denna osammanhängande och omständliga berättelse, men han lyssnade tvärtom med största uppmärksamhet och intresse.

»Kommer er egen lilla inkomst från denna affär?» frågade han.

»Nej, sir, den är något alldeles särskilt och testamenterades till mig av min farbror Ned i Auckland. Den består av Nya Zealands 4½ procents obligationer; summan utgjorde tvåtusen femhundra pund, men jag får endast lyfta räntan.»

»Ni intresserar mig i hög grad», ¡sade Holmes. »Då ni har att lyfta en så stor summa som hundra pund om året och dessutom förtjänar åtskilligt på er skrivmaskin, så förmodar jag att ni reser litet och roar er på bästa sätt?»

»Jag kunde reda mig med mycket mindre, mr Holmes, men ni förstår, att så länge jag bor hemma, så vill jag inte falla de mina till last, utan jag låter dem använda pengarna, medan jag bor hos dem. Det är naturligtvis endast för tillfället. Min styvfar lyfter mina räntor varje kvartal och ger pengarna åt min mor, och jag finner att jag mycket väl kan reda mig med vad jag förtjänar på maskinskrivning. Jag får två pence sidan, och jag kan ofta skriva femton till tjugu sidor om dagen.»

»Ni har nu förklarat mig er ställning mycket tydligt», sade Holmes. »Det här är min vän, doktor Watson, och ni kan tala lika fritt inför honom som inför mig. Berätta oss nu allt, om ert förhållande till mr Hosmer Angel.»

En rodnad flög över miss Sutherlands ansikte och hon satt och plockade nervöst på fransen till sin jaquette. »Jag träffade honom första gången på gasledningsarbetarnas bal», sade hon. »De brukade skicka min far biljetter, medan han levde; även sedan har man alltid kommit ihåg oss och skickat min mor biljetter. Min styvfar ville inte att vi skulle gå, han ville aldrig att vi skulle gå någonstans; han kunde bli alldeles ursinnig, bara om jag ville följa med på en utflykt med söndagsskolan. Men den här gången föresatte jag mig, att jag skulle gå, ty vad rätt hade han att förbjuda mig det? Han sa' att människorna, som besökte balen, inte voro goda nog för oss att umgås med, fast alla min fars gamla vänner voro där. Och han sa', att jag inte hade någon passande toalett, fast jag hade min splitter nya purpurröda plyschklänning, som aldrig varit ur lådan en gång. Slutligen, då inga invändningar hjälpte, reste han till Frankrike i affärer för firman, men vi gingo på balen, min mor och jag och mr Hardy, vår gamla verkmästare, och det var där jag lärde känna mr Hosmer Angel.»

»Jag förmodar», sade Holmes, »att mr Windibank vid sin återkomst från Frankrike blev mycket förargad över att ni gått på balen?»

»Nej, bevars, han visade sig i så fall riktigt hygglig. Jag minns att han skrattade, ryckte på axlarna och sa', att det inte var värt att neka en kvinna något, för hon förstod ändå att driva sin vilja igenom.»

»Jag förstår. Det var alltså på gasledningsarbetarnas bal ni lärde känna en herre vid namn Hosmer Angel?»

»Ja, jag gjorde hans bekantskap den aftonen, och dagen därpå gjorde han oss en visit för att höra efter, om vi kommit hem ordentligt. Sedan träffade vi honom — ja, det vill säga, jag träffade honom två gånger; men så kom min styvfar hem igen, så att mr Hosmer Angel inte längre kunde göra oss några besök.»

»Inte?»

»Nej, min styvfar ville inte veta av något sådant, förstårni, han ville helst inte ha några besök alls och brukade säga, att en kvinna borde vara lycklig i sin egen familjekrets. Men då skall också, som jag brukade säga min mor, en kvinna först ha sin egen krets att göra början med, och jag hade ännu inte fått min.»

»Men vad gjorde mr Hosmer Angel, försökte han alls inte att få träffa er?»

»Min styvfar skulle resa till Frankrike igen om en vecka, och Hosmer skrev och sa', att det var säkrast och bäst, att vi inte träffades förrän han rest. Vi kunde under tiden skriva, och han skrev även varje dag. Jag tog in breven ur vår låda på morgonen, så att styvfar inte behövde få veta om saken.»

»Var ni vid denna tid förlovad med mr Angel?»

»Ja, vi förlovade oss under den första promenad vi gjorde tillsammans. Hosmer — mr Angel — var kassör på ett kontor vid Leadenhallstreet... och... och...»

»Vilket kontor?»

»Ja, det är just det värsta, mr Holmes, att jag inte vet det.»

»Nå, var bodde han då?»

»Han bodde i samma hus, där kontoret var.»

»Ni vet således inte hans adress?»

»Nej — utan att det var vid Leadenhallstreet.»

»Vart adresserade ni då era brev?»

»Till postkontoret vid Leadenhallstreet, poste restante. Han sa', att om de skickades till kontoret, skulle de andra kontoristerna göra narr av honom för att han fick brev från en dam. Jag erbjöd honom då att maskinskriva dem, som han gjorde med sina, men det ville han inte höra talas om, ty han sa', att då han såg min handstil, kände han att de kommo från mig, men när de voro maskinskrivna, var det som om maskinen stod emellan oss — ja, så sa' han verkligen. Det visar bäst, hur innerligt han höll av mig, och vilka småsaker han fäste sig vid.»

»Det är ytterst betecknande», sade Holmes. »Det har länge varit ett av mina axiom, att småsaker alltid äro de ojämförligt viktigaste. Kan ni påminna er några andra småsaker om mr Hosmer Angel?»

»Han var en mycket blyg person, mr Holmes. Han ville hellre promenera med mig på aftonen än vid dagsljus, ty han avskydde, som han sa', att väcka uppmärksamhet. Han varytterst tillbakadragen och gentlemannalik i hela sitt uppträdande. Till och med hans röst var mycket sakta och lågmäld; han sa' att han som barn hade haft strupkatarr och svullna körtlar, och sedan dess var hans hals alltid svag och han hade ett stammande och viskande sätt att tala. Han var alltid mycket väl och trevligt fast enkelt klädd; han hade klena ögon liksom jag och bar blåa glasögon för att skydda dem mot dagsljuset.»

»Nå, och vad hände, då er styvfar kom hem från Frankrike?»

»Mr Hosmer Angel hade åter börjat besöka oss, medan min styvfar ännu var frånvarande, och föreslog att vi skulle gifta oss, innan han återvände hem. Han var förskräckligt allvarlig och lät mig svära på bibeln, att vad som än måtte hända, skulle jag alltid förbli honom trogen. Min mor sade, att det var alldeles rätt av honom att låta mig svära och att det var ett bevis på uppriktigheten av hans känslor. Min mor stod redan från första början helt och hållet på hans sida och syntes tycka om honom till och med ännu mer än jag. När så de båda började tala om, att vi skulle gifta oss inom en vecka, frågade jag vad styvfar skulle säga om saken; men de svarade, att vi inte skulle bry oss om honom, utan underrätta honom efteråt om vad som skett, och min mor försäkrade, att hon nog skulle ställa allt till rätta med honom. Jag tyckte emellertid inte riktigt om detta, mr Holmes. Visserligen kunde det synas löjligt att jag skulle be honom om lov att gifta mig, då han ju endast är några år äldre än jag; men jag ville i alla fall inte göra något bakom hans rygg, så att jag skrev till min styvfar i Bordeaux, där firman har

kontor, men brevet kom tillbaka till mig på själva bröllopsmorgonen.»

»Det hade således inte träffat honom?»

»Nej, han hade vänt om till England, strax innan det anlände.»

»Åh, det var ju riktigt ledsamt! Ert bröllop var således bestämt till fredagen. Skulle det äga rum i kyrkan?»

»Ja, men vi önskade ett mycket stilla bröllop. Vi skulle vigas i St. Saviours kyrka, nära Kings Cross, och sedan äta frukost på St. Pancras hotell. Hosmer kom och hämtade oss i en cab, där min mor och jag fingo plats, och själv steg han upp i en droska, som händelsevis fanns litet längre upp på gatan.Vi, min mor och jag, kommo först fram till kyrkan, och då även droskan anlände, väntade vi att få se honom stiga ur; då ingen kom, gick kusken ned från bocken för att se efter — men det fanns ingen i vagnen! Kusken sade att han omöjligt kunde förstå, vad som blivit av herrn, för han hade med sina egna ögon sett honom stiga upp. Det var i fredags, mr Holmes, och sedan dess har jag varken sett Hosmer eller hört något, som kan ge någon upplysning om, vart han tagit vägen.»

»Det förefaller mig som om ni blivit synnerligen skamlöst behandlad», sade Holmes.

»Åh visst inte, sir! Han var alldeles för god och öm för att lämna mig på sådant sätt. Hela morgonen upprepade han för mig, att vad än måtte hända, skulle jag förbli honom trogen, och att om något oförutsett inträffade, som skilde oss åt, skulle jag alltid komma ihåg, att jag var bunden vid honom och att han förr eller senare skulle komma och uppfordra mig att infria mitt löfte. Detta kunde tyckas ett besynnerligt tal på en bröllopsmorgon, men vad som sedan hänt har visat, att det låg mening under orden.»

»Det gör det verkligen. Er egen åsikt är således, att någon oförutsedd olycka träffat honom?»

»Ja, jag tror att han förutsåg någon fara, eljest skulle han inte ha talat så, och att vad han förutsåg verkligen inträffade.»

»Nå, men har ni ingen idé om vad det kan ha varit?»

»Nej, inte alls.»

»Ännu en fråga. Hur tog er mor saken?»

»Hon blev mycket ond och sade, att jag aldrig mer fick nämna mr Angels namn.»

»Och er styvfar? Talade ni om det för honom?»

»Ja, och han tycktes liksom jag tro, att något hade hänt Hosmer och att jag skulle få höra av honom igen. Ty, som han sade, vad intresse kunde någon ha av att föra mig till kyrkdörren och sedan lämna mig? Om han nu hade lånat mina pengar eller om han hade gift sig med mig och fått laglig rätt att förfoga över mina pengar, så kunde det åtminstone ha funnits ett skäl; men Hosmer befann sig i en ekonomiskt fullkomligt oberoende ställning och brydde sig inte det allra minsta om min lilla förmögenhet. Men vad i all världen kan ha hänt honom, och varför kan han inte skriva? Åh, jag känner mignära att bli vansinnig, då jag tänker på saken, den lämnar mig ingen ro varken natt eller dag!» Och hon tog upp en liten näsduk och började gråta bittert.

»Jag skall ta saken om hand», .sade Holmes, i det han steg upp, »och jag tvivlar inte på att vi ska vinna klarhet. Låt nu denna börda vila på mig och försök att inte vidare oroa er. Framför allt måste ni försöka att låta herr Hosmer Angel försvinna ur ert minne lika fullständigt som han försvunnit ur ert liv.»

»Ni tror således, att jag aldrig får se honom mera?»

»Ja, jag fruktar det.»

»Vad har då hänt honom?»

»Den frågan måste ni lämna i mina händer. Jag ville gärna ha en noggrann beskrivning av honom och några av hans brev, om ni vill lämna dem ifrån er.»

»Jag annonserade efter honom i Chronicle för i lördags. Här är annonsen och fyra av hans brev.»

»Tack så mycket. Och er adress?»

»Lyonplace nummer trettioett, Camberwell.»

»Mr Angells adress har ni således aldrig haft. Och vad är er styvfars affärsadress?»

»Han reser för Westhouse och Marbank, de stora rödvinsimportörerna vid Fenchurchstreet.»

»Jag tackar. Ni har framställt saken på ett mycket klart och tydligt sätt. Var god och lämna papperen kvar hos mig och kom ihåg det råd jag givit er. Anse hela denna sak som om den aldrig förekommit och låt den inte förstöra ert liv.»

»Tack för ert vänliga deltagande, mr Holmes, men det kan jag inte. Jag kommer att förbli Hosmer trogen, han skall finna mig färdig, då han återkommer.»

I trots av den vidunderliga hatten och det intetsägande ansiktet låg det något så nobelt i flickans enkla trofasthet, att det ovillkorligen framkallade vår aktning. Hon lade sin lilla pappersbunt på bordet och lovade att komma igen, när helst man skickade bud på henne.

Sherlock Holmes satt tyst under några minuter, sedan hon gått, med fingerspetsarna tryckta mot varandra, benen utsträckta framför sig och blicken riktad mot taket. Därpå tog han från hyllan ned den gamla, oljiga kritpipan, som för honom var som en rådgivare, och sedan han tänt den, lutade hansig tillbaka i stolen och satt med ett uttryck av oändlig dåsighet och blåste upp väldiga blå rökringar.

»Den där flickan var en riktigt intressant studie», sade han, »Jag fann henne själv intressantare än hennes lilla problem, som inom parentes sagt är tämligen utnött. Du finner liknande fall, om du slår upp mitt register, i Andover 1877, och något liknande hände i Haag förra året. Men hur gammal än idén är, fanns det en eller två detaljer, som voro nya för mig. Men flickan själv var ytterst instruktiv.»

»Du tycks ha sett en hel del hos henne, som var alldeles osynligt för mig», anmärkte jag.

»Inte osynligt, Watson, men förbisett. Du visste inte var du skulle se, och på så sätt gick du miste om allt, som var av vikt. Jag kan aldrig få dig att förstå, hur viktigt ärmarnas utseende är, vilka vinkar man kan få av en persons tumnagel och vilka viktiga saker en granskning av skobanden kan leda till. Nå-å, vilka slutsatser drog du av denna kvinnas utseende. Beskriv vad du iakttog hos henne.»

»På huvudet hade hon en grå, bredbrättig stråhatt med eldröd plym. Hennes jacka var svart med svarta pärlbroderier och en bård av små svarta gagatornament. Klänningen var brun till färgen, något mörkare än kaffebrunt, och var prydd med röd plysch kring hals och ärmar. Hennes handskar voro gråaktiga, och hon hade nött hål på högra pekfingret. Hennes skor betraktade jag inte. Hon hade små runda guldörhängen och gjorde på det ¡hela intrycket av att vara välbärgad på ett något simpelt, självbehagligt och ogenerat sätt.»

Sherlock Holmes klappade sakta händerna och småskrattade.

»Sannerligen, Watson, har du inte gjort rent förvånande framsteg! Du har lyckats riktigt bra. Visserligen har du förbisett allt av vikt, men du har hittat på den riktiga metoden och du har ett snabbt öga för färgen. Lita aldrig på allmänna intryck, min gosse, utan koncentrera din uppmärksamhet på detaljerna. Min första blick gäller alltid en kvinnas ärmar. På en man är det kanske bäst att först betrakta byxknäna. Som du såg, hade denna flicka plysch på ärmarna, som är ett ytterst lämpligt material för att visa alla märken. Den dubbla linjen något ovanför handleden, där maskinskrivaren pressar armen mot bordet, var alldeles utmärkt tydlig.Handsymaskinen lämnar ett liknande märke, men på vänstra ärmen och på sidan av den, längst från tummen, inte rätt över bredaste delen, såsom här var förhållandet. Sedan såg jag på hennes ansikte och observerade märket efter en pincenez på båda sidor av näsan, och jag vågade mig på en anmärkning om hennes närsynthet och maskinskrivning, vilket tycktes förvåna henne.»

»Det förvånade mig också.»

»Men det var ju så tydligt som möjligt. Därpå blev jag mycket förvånad och intresserad, då jag såg ned och

märkte, att ehuru de skor hon bar voro ganska lika, voro de likväl omaka, emedan den ena hade en fasonerad tåhätt, under det den andra var slät i tån. På den ena voro endast de två nedersta knapparna av fem knäppta, under det att på den andra skon den första, tredje och femte knappen voro knäppta. Nu förstår du väl, att då en för övrigt välklädd dam gått ut med omaka och halvkläppta skor, är det inte svårt att draga den slutsatsen, att hon lämnat sitt hem i största hast.»

»Och vad såg du mer?» frågade jag, nu liksom alltid djupt intresserad av min väns skarpa resonemang.

»Jag iakttog i förbigående, att hon hade skrivit ett brev, strax innan hon lämnade hemmet, då hon redan var färdigklädd. Du såg att hennes handske var sönder på högra pekfingret, men du märkte tydligen inte, att både handsken och fingret voro nedfläckade med violett bläck. Hon hade skrivit i stor hast och doppat pennan för djupt; det måste ha varit i dag på morgonen, annars kunde icke märket varit så tydligt. Allt detta är roande nog att iakttaga, om än tämligen enkelt; men jag måste nu återkomma till själva saken. Vill du vara god och läsa upp den annonserade beskrivningen på mr Hosmer Angel?»

Jag höll fram det lilla tidningsurklippet mot ljuset och läste:

»Försvunnen är sedan förmiddagen d. 14 d:s en herre vid namn Hosmer Angel. Längd omkring fem fot och sju tum, kraftigt byggd, gulblek hy, svart hår, något kal på hjässan, svarta, yviga polisonger och mustascher, begagnar blåa glasögon och har något fel i talorganet. Då han senast var synlig, var han klädd i svart frack fodrad med siden, svart väst, urkedja av guld, grå byxor och bruna damasker samt resårskor.Han var anställd på ett kontor vid Leadenhallstreet. Den, som kan lämna några upplysningar, o.s.v.»

»Det är bra», sade Holmes. »Vad breven angår», fortfor han, kastande en blick på dem, »finns det ingenting ovanligt i dem; de kunna absolut inte ge oss någon ledtråd att finna mr Angel, om det inte skulle vara att han på ett ställe citerar Balzac. Det finns emellertid en egendomlighet hos dem, som förmodligen väckt din uppmärksamhet.»

»De äro skrivna med maskin», sade jag.

»Inte blott det, utan även själva namnteckningen är maskinskiven. Se på det här lilla nätta 'Hosmer Angel' under brevet. Brevet är visserligen daterat, men i överskriften förekommer endast Leadenhallstreet, vilket är tämligen obestämt. Det där med namnteckningen ger emellertid en god vink — ja, kan nästan sägas vara avgörande.»

»För vad då?»

»Min kära vän, är det möjligt att du inte ser, vilket ljus det kastar över saken?»

»Det kan jag inte säga att jag gör, såvida det inte skulle vara det, att han avsåg att kunna förneka sin namnteckning i händelse av rättegång för brutet äktenskapslöfte.»

»Nej, det är inte vad jag menar. Nu skall jag emellertid skriva två brev, som borde kunna avgöra saken. Det ena är till en firma i City, det andra till den unga flickans styvfar, mr Windibank, med en förfrågan, om han vill vara god och infinna sig här klockan sex i morgon eftermiddag. Det är nog så gott i denna sak att ha att göra med familjens manliga medlemmar. Nu kunna vi emellertid ingenting vidare göra, förrän vi fått svar på de här två breven, så att vi få lägga vårt lilla problem på hyllan så länge.»

Jag hade så många skäl att lita på min väns skarpsinniga logik och utomordentliga handlingskraft, att jag insåg att han måste ha goda grunder för det lugna och lättvindiga sätt, varpå han behandlade den mystiska sak, som man anmodat honom om att söka utforska. Endast en enda gång hade jag sett honom misslyckas, nämligen då han skulle skaffa konungen av Böhmen tillbaka den komprometterande fotografien, som innehades av Irene Adler; men då jag tänkte tillbaka på den hemska affären med »de fyras tecken» och på de högst ovanliga omständigheterna i samband med »en studie i rött» insågjag, att det verkligen skulle vara en bra trasslig härva, som icke Sherlock Holmes kunde reda ut.

Alltså lämnade jag honom nu, ännu bolmande på sin svarta kritpipa, med den fasta övertygelsen, att vid min

återkomst aftonen därpå skulle jag finna honom hållande i ¡sin hand alla ledtrådarna till identifierandet av miss Mary Sutherlands brudgum.

Ett allvarligt sjukdomsfall upptog just vid denna tid min uppmärksamhet, och hela följande dagen var jag bunden vid den sjukes bädd. Först då klockan var nära sex, fann jag mig fri och ledig och kunde hoppa upp i en droska och åka till Bakerstreet, halvt rädd att komma för sent för att vara närvarande vid den lilla hemlighetens lösning. Jag fann emellertid Sherlock Holmes ensam och halvsovande, hopkrupen i sin länstol. En fruktansvärd armé av flaskor och provrör samt den stickande lukten av saltsyra sade mig, att han tillbragt sin dag med de kemiska experiment, som voro honom så kära.

»Nå, har du lyckats lösa det?» frågade jag, då jag kom in.

»Ja, det var surt bariumsulfat.»

»Nej, jag menar hemligheten angående den försvunna mannen.»

»Åh, det! Jag satt och tänkte på det där dubbelsaltet, som just nu sysselsätter mig. Det låg aldrig någon hemlighet i den där saken, om än, som jag sa' i går, några av detaljerna äro av intresse. Det värsta är att jag inte tror, att det finns någon lagparagraf, som kan tillämpas på den skurken.»

»Vem var han då, och vad hade han för skäl att överge miss Sutherland?»

Jag hade knappt talat ut och Holmes hade ännu icke öppnat munnen för att svara, då vi hörde tunga steg i förstugan och därpå en knackning på dörren.

»Det är flickans styvfar mr James Windibank», sade Holmes. »Han har skrivit till mig, att han skulle vara här klockan sex. Stig in!»

Den man, som nu kom in, var en grovt byggd karl av mellanlängd och några och trettio års ålder. Han var slätrakad, med gulaktig hy; hans sätt var mjukt och inställsamt, och han hade ett par ovanligt skarpa och genomträngande ögon. Han kastade en frågande blick på oss båda, ställde sin glänsandecylinder på byffén och sjönk med en lätt bugning ned i närmaste stol.

»God afton, mr James Windibank», sade Holmes, »Jag skulle tro, att det här maskinskrivna brevet, vari ni lovar att komma hit klockan sex, är från er?»

»Ja, sir. Jag är rädd för att jag kommer litet sent, men som ni vet, är jag inte helt och hållet min egen herre. Det gör mig ont att miss Sutherland besvärat er med den här lilla affären, för jag tror det är bäst att undvika att dra sådana här privatsaker inför offentligheten. Det var alldeles mot min önskan, att hon sökte upp er, men hon är en mycket överspänd och obetänksam flicka, som ni kanske märkt, och det är inte gott att få någon makt över henne, då hon föresatt sig en sak. Naturligtvis är jag glad att det var till er hon vände sig, då ni ju inte tillhör den officiella polisen, men i alla fall är det inte behagligt att få en familjeolycka som den här utspridd. För resten är det ju en alldeles onyttig utgift, ty hur skulle ni kunna få reda på denna Hosmer Angel?»

»Tvärtom», sade Holmes lugnt, »jag har alla skäl att tro, att jag skall lyckas att upptäcka mr Hosmer Angel.»

Mr Windibank ryckte till häftigt och tappade handskarna. »Det gläder mig att höra», sade han.

»Det är verkligen egendomligt», anmärkte Holmes, »att en skrivmaskin har nästan lika mycket individualitet som en människas handstil. Om inte maskinerna äro alldeles nya, så finns det inte två, som skriva precis lika. Några av bokstäverna nötas mer än andra, och några nötas endast på en sida. Om ni nu betraktar det här brevet från er, mr Windibank, så finner ni, att överallt bokstaven e är litet suddig och att det är ett litet fel med den nedre delen av r. Det finns andra egendomliga kännetecken, men dessa äro de mest iögonfallande.»

»Vi skriva alla våra brev på kontoret med denna maskin, och den är utan tvivel litet nött», sade mr Windibank och blickade skarpt på Holmes med sina glänsande små ögon.

»Och nu skall jag visa er något, som verkligen är ett intressant studium, mr Windibank», fortfor Holmes. »Jag

har tänkt att inom kort skriva en ny liten avhandling över skrivmaskinen och dess användning i brottsligt syfte; det är ett ämne, som jag har ägnat någon liten uppmärksamhet. Jag har här fyra brev, som påstås vara skrivna av den försvunna mannen;de äro allesammans maskinskrivna, och i vart och ett av dem äro inte blott alla e suddiga och alla r nästan i saknad av den nedre delen, utan om ni vill vara så god och begagna mitt förstoringsglas, så upptäcker ni även alla de fjorton andra egendomligheterna jag omnämnt.»

Mr Windibank sprang upp och tog sin hatt. »Jag kan verkligen inte sitta och öda bort min tid på ett sådant fantastiskt prat, mr Holmes», sade han. »Kan ni fånga mannen, så fånga honom och låt mig veta, då ni gjort det.»

»Mer än gärna», sade Holmes och gick fram och vred om nyckeln i dörren. »Jag underrättar er härmed om att jag fångat honom.»

»Vad för något! Var då?» skrek mr Windibank, bleknande ända till läpparna, och såg sig omkring som en råtta i en fälla.

»Å, det tjänar verkligen ingenting till», sade Holmes med retsamt lugn, »det är inte värt ni söker förneka det, mr Windibank! Det är alltför påtagligt, och det var en mycket dålig komplimang, då ni sade, att det var omöjligt för mig att lösa en så enkel fråga. — Det var rätt! Sitt ned och låt oss språka om saken.»

Mr Windibank sjönk ned i en stol med askgrått ansikte och svettdroppar på pannan.

»Det... det är en sak, som inte kan dragas inför rätta», stammade han.

»Jag fruktar tyvärr, att så är förhållandet. Men oss emellan sagt, är det ett av de grymmaste, mest självviska, hjärtlösa och lumpna knep jag någonsin haft att göra med. Låtom oss nu blicka tillbaka på händelsernas gång, och ni får motsäga mig, om jag tar fel.»

Mannen satt hopkrupen i stolen, med huvudet nedsjunket mot bröstet, och såg ut att vara alldeles förkrossad. Holmes lade upp fötterna på hörnet av kaminkransen, och lutande sig tillbaka i istolen, med händerna i fickorna, tycktes han tala mera för sig själv än till oss.

»Mannen i fråga gifte sig med en kvinna mycket äldre än han för hennes pengars skull», sade Holmes, »och han hade därjämte nyttjanderätten till dotterns förmögenhet, så länge hon bodde hemma hos dem. Det var en ganska ansenlig summa för folk i deras ställning, och förlusten av dotterns pengar skulle ha gjort en betydlig skillnad. Det var väl värt enansträngning att söka få behålla dem. Dottern var av en god och älskvärd karaktär, med ett vänligt och varmhjärtat sätt, så att det var tydligt, att hon med sitt fördelaktiga yttre och sin lilla förmögenhet inte länge skulle förbli ogift. Hennes giftermål betydde naturligtvis en förlust på hundra pund om året för moderns hushåll, och vad gjorde då hennes styvfar för att förhindra det? Jo, han försökte först det nära till hands liggande medlet att hålla henne hemma och förbjuda henne umgänget med jämnåriga. Men snart fann han, att detta inte gick för sig i längden, ty hon blev gensträvig, höll på sina rättigheter och gav slutligen en dag tillkänna sin fasta föresats, trots styvfaderns invändningar, att bevista en viss bal. Vad gjorde nu hennes sluga styvfar? Han fick en idé, som mer hedrar hans huvud än hans hjärta. Med sin hustrus medgivande och hjälp förklädde han sig, betäckte sina skarpa ögon med blåa glasögon, maskerade sitt ansikte med mustascher och ett par yviga polisonger, förändrade sin klara röst till en mild och insmickrande viskning, och dubbelt säker på grund av flickans närsynthet uppträdde han som en mr Hosmer Angel och höll andra tillbedjare på avstånd genom att själv göra henne sin kur.»

»Det var från början endast ett skämt», stönade vår obehagliga gäst. »Vi trodde aldrig att hon skulle bli så betagen.»

»Troligtvis inte. Det må vara hur det vill med den saken, men faktiskt blev den unga damen avgjort betagen, och som hon var fullt övertygad om att hennes styvfar var i Frankrike, misstänkte hon aldrig ett ögonblick att det var något bedrägeri. Hon kände sig smickrad av den unga mannens uppmärksamhet, och intrycket blev så mycket starkare genom hennes mors högt uttalade beundran för honom. Då mr Angel började göra besök, var det tydligt, att saken borde drivas så långt som möjligt, för att det önskade resultatet skulle uppnås. Man träffades ute och en

förlovning ingicks, som skulle hindra flickan att skänka någon annan man sin kärlek. Bedrägeriet kunde emellertid inte fortsättas i oändlighet. De låtsade resorna till Frankrike voro en smula besvärliga, det gällde därför alldeles tydligt att bringa saken till slut på ett så dramatiskt sätt, att det skulle göra ett varaktigt intryck på den unga damen och hindra hennne att kasta blicken på någon annan friare för någon tid framåt. Därför dessatrohetslöften, som skulle sväras på bibeln, och de upprepade anspelningarna på möjligheten, att något kunde hända på själva bröllopsdagen. James Windibank ville ha miss Sutherland så fast bunden vid Hosmer Angel och så oviss angående hans öde, att hon på åtminstone tio år inte skulle lyssna till någon annan man. Han förde henne så långt som till kyrkdörren, och som han inte kunde gå längre, försvann han, begagnande sig av det gamla knepet att stiga in genom den ena dörren på en droska och ut genom den andra. Jag tror att det var så saken förhöll sig, eller hur, mr Windibank?»

Mannen hade, under det Holmes talade, återvunnit något av sin förra säkerhet, och han steg nu upp med ett hånleende i det bleka ansiktet.

»Det må nu förhålla eller inte förhålla sig så, mr Holmes», sade han, »så borde i alla fall en man med er slughet inse, att det nu är ni och inte jag, som bryter mot lagen. Jag har aldrig från början gjort något, som kan dragas inför rätta, men så länge ni håller den här dörren låst, utsätter ni er för att anklagas för det ni olagligt berövar en annan hans frihet.»

»Lagen kan, som ni säger, inte komma åt er», sade Holmes och låste upp dörren, »och likväl har det aldrig funnits en man, som bättre än ni förtjänade att straffas. Om den unga damen hade en bror eller vän, borde han ge er ett grundligt kok stryk. Vid gud!» fortfor han rodnande vid åsynen av mannens förargliga hånleende, »det hör visserligen inte till mina skyldigheter mot en klient, men som jag har en piska till hands, har jag lust att...» Han tog ett par hastiga steg mot piskan, men innan han hann ta den, hördes den flyendes steg i trappan, den tunga porten smällde igen och genom fönstret sågo vi mr James Windibank springa så fort benen kunde bära honom utför gatan.

»Där går en kallblodig skurk!» sade Holmes skrattande och kastade sig åter ned i sin stol. »Den där gynnaren kommer att gå från brott till brott, tills han gör något riktigt illa och slutar i galgen. Fallet har emellertid i vissa avseenden inte varit alldeles utan sitt intresse.»

»Inte ens nu kan jag följa alla stegen i ditt resonemang», sade jag.

»Jo, det var naturligtvis redan från första början alldeles tydligt, att denne Hosmer Angel måste haft starka skäl för sittbesynnerliga uppförande, och lika klart var det, att den ende, som verkligen hade någon fördel av vad som hände, var styvfadern. Även det förhållandet, att de båda männen aldrig förekommo tillsammans, utan att den ene alltid uppträdde då den andre var frånvarande, var ytterst betydelsefullt. Därtill kommo de blå glasögonen och den besynnerliga rösten, som båda häntydde på en förklädnad, något som även de yviga polisongerna gjorde. Mina misstankar bekräftades nästan fullkomligt genom hans egendomliga förfarande att göra även sin namnteckning med skrivmaskinen, vilket naturligtvis innebar att hans stil var henne så bekant, att till och med minsta prov skulle ha röjt honom. Alla dessa enstaka fakta, ser du, tillsammans med många mindre, pekade i samma riktning.»

»Och hur fick du dem bekräftade?»

»Sedan jag väl fått korn på min man, var det en lätt sak att få bekräftelse. Jag kände namnet på den firma, i vars tjänst han var, och sedan jag från den annonserade beskrivningen tagit bort allt, som kunde höra till förklädnaden — polisongerna, glasögonen, rösten — skickade jag beskrivningen till firman och bad den låta mig veta, om den svarade mot utseendet på någon av deras reseombud. Jag hade redan genom Hosmer Angels brev märkt egendomligheterna hos maskinen, med vilken de voro skrivna, och så skrev jag till mr Windibanks affärsadress och frågade, om han kunde komma hit i afton. Som jag väntade, var hans svar skrivet med maskin och hade samma obetydliga men karaktäristiska brister hos bokstäverna. Samma post medförde ett brev från firman Westhouse och Marbank vid Fenchurchstreet med underrättelse, att beskrivningen i alla avseenden passade in på

den hos dem anställde James Windibank. Voilà tout!»

»Och hur tänker du nu göra med miss Sutherland?»

»Om jag berättar henne sakens förlopp, kommer hon inte att tro mig. Du kommer väl ihåg det gamla persiska ordspråket: 'det är farligt att från en tigrinna röva hennes unge, och det är även farligt att beröva en kvinna en illusion'. Det ligger lika mycken vishet hos Hafiz som hos Horatius, och det finns lika mycken världserfarenhet hos dem båda.»

DET HEMLIGHETSFULLA MORDET VID SKOGSSJÖN.

En morgon, då min hustru och jag sutto vid frukostbordet, kom husjungfrun in med ett telegram. Det var från Sherlock Holmes och hade följande lydelse: »Har du ett par dagar lediga? Har just eftertelegraferats till västra England i anledning av tragedien i Boscombedalen. Glad om du kan följa med. Luft och landskap förtjusande. Avreser från Paddingtonstationen 11.15 f. m.»

»Vad säger du om saken, min vän», sade min hustru och såg på mig, »följer du med?»

»Jag vet inte vad jag skall säga, min sjuklista är ganska lång just nu!»

»Å, doktor Anstruther sköter nog gärna din praktik på ett par dagar. Du har nu en tid sett litet blek ut, jag tänker att ombyte av luft skulle göra dig gott. Dessutom är du ju alltid så intresserad av mr Sherlock Holmes' efterspaningar.»

»Jag skulle eljest vara bra otacksam, jag har ju genom en av dem fått mig en förtjusande liten hustru. Men skall jag resa, måste jag genast packa, jag har bara en halvtimme på mig.»

Mina erfarenheter under mitt fältliv i Afganistan hade åtminstone gjort mig till en fortfärdig och rask resande; mina behov voro få och enkla, och inom mindre än en halvtimme satt jag i en droska med min kappsäck och rullade i väg till Paddingtonstationen. Jag såg Sherlock Holmes gå upp och ned på perrongen, och hans långa, smala figur såg ännu längre och smalare ut i den långa grå reskappan och den lilla tätt åtsittande klädesmössan.

»Det var bra hyggligt av dig att komma, Watson», sade han. »Det är en betydlig skillnad för mig att ha någon med mig, som jag kan fullkomligt lita på; den hjälp man får påstället är alltid antingen värdelös eller av alltför partisk beskaffenhet. Om du är snäll och reserverar två hörnplatser åt oss, så går jag och köper biljetter.»

Vi hade kupén helt och hållet för oss själva med undantag av en ofantlig packe tidningar, som Holmes hade tagit med. I dem grävde han och läste, gjorde emellanåt anteckningar och satt och funderade, tills vi passerat Reading, då han plötsligt rullade ihop tidningarna till en jättelik boll och kastade upp dem på hyllan.

»Har du hört något om detta brott?» frågade han.

»Nej, inte ett ord. Jag har inte haft tillfälle att se i en tidning på ett par dagar.»

»Londontidningarna ha inte innehållit vidare fullständiga redogörelser. Jag har just nu sett igenom alla de senaste dagarnas tidningar för att ta reda på detaljerna. Det tycks, såvitt jag kan se, vara ett av dessa enkla fall, som äro så ytterst svåra.»

»Det där låter allt som en paradox.»

»Men det är en djup sanning. Om brottet på något sätt är sällsamt, erbjuder det vanligen just på grund därav någon ledtråd, men ju enklare och vardagligare det är, desto svårare är det att komma gärningsmannen på spåren. I detta fall har man dock trott sig finna mycket graverande omständigheter mot den mördades son.»

»Det är således ett mord?»

»Ja, det antager man åtminstone. Jag skall emellertid inte ta någonting för givet, förrän jag haft tillfälle att personligen undersöka det. Jag skall nu med några ord söka förklara saken för dig så, som jag hittills uppfattat

den.»

»Boscombedalen», fortfor Holmes, »är belägen inte långt från staden Ross i Herefordshire. Den största jordägaren i trakten är en mr John Turner, som fått sin förmögenhet i Australien och för åtskilliga år sedan återvände och bosatte sig i sitt gamla fädernesland. En av hans mindre gårdar, Hatherley, arrenderades av en viss mr Charles McCarthy, som även varit i Australien. De båda männen hade känt varandra i kolonierna, så att det var rätt naturligt, att, när de återvände för att slå sig ned i England, sökte de komma varandra så nära som möjligt. Turner var tydligen den rikaste, och McCarthy arrenderade som sagt en gård avhonom, men de tyckas likväl ha förblivit på fullkomligt jämlik fot med varandra och voro ofta tillsammans. McCarthy hade en ung son på aderton år, Turner en dotter vid samma ålder, men båda männen voro änklingar. De synas ha undvikit allt umgänge med de förmögnare familjerna i trakten och fört ett mycket tillbakadraget liv, ehuru båda herrarna McCarthy voro stora sportälskare och ofta visade sig vid kapplöpningarna i trakten. McCarthy hade två tjänare, en flicka och en dräng, och Turner tycks ha haft ett stort hushåll, åtminstone sex tjänare. Detta är allt vad jag varit i stånd att få reda på angående de båda familjernas privata förhållanden. Och nu till själva saken!

Den tredje juni, det vill säga i måndags, lämnade Mc Carthy sin gård, Hatherley, vid tretiden på eftermiddagen och gick till Boscombesjön, ett litet vatten som bildas genom en utvidgning av den å, som flyter genom Boscombedalen. Han hade på förmiddagen med sin dräng varit in till Ross och sagt till denne, att han, McCarthy, måste skynda sig, ty han hade ett viktigt möte klockan tre, som han inte fick försumma. Från detta möte kom han aldrig tillbaka med livet. Från arrendegården Hatherley till Boscombesjön är det knappa tio minuters promenad, och två personer sågo honom på vägen; den ena var en gammal gumma, vars namn inte är nämnt, den andra var William Crowder, en skogvaktare i Turners tjänst. Båda dessa vittnen säga, att McCarthy gick ensam, och skogvaktaren tillägger, att några minuter efter det han sett McCarthy passera, såg han dennes son, James McCarthy, gå samma väg med en bössa under armen. Såvitt han kan påminna sig, var fadern ännu inom synhåll i detta ögonblick, och sonen följde efter honom. Han tänkte inte vidare på saken, förrän han sent på aftonen hörde talas om den olycka, som hänt.

De två herrarna McCarthy hade varit synliga tillsammans även efter det William Crowder, skogvaktaren, hade förlorat dem ur sikte. Boscombesjön är på alla sidor omgiven av tät skog med endast en smal krans av gräs och vass runt själva sjökanten. En fjorton års flicka, Patience Moran, dotter till parkvaktaren på godset Boscombe, var i skogen och plockade blommor. Hon har berättat, att hon sett mr McCarthy och hans son i skogsbrynet alldeles invid sjön och att de tycktes grälahäftigt. Hon hörde den äldre mr McCarthy nyttja mycket skarpa ord mot sin son och såg sonen lyfta handen liksom för att slå fadern. Hon blev så förskräckt över det våldsamma uppträdet, att hon sprang sin väg och berättade sin mor vid hemkomsten, att hon sett de två herrarna McCarthy grälande vid sjön, och att hon var rädd för att de skulle komma i slagsmål. Hon hade knappt talat ut, förrän unga McCarthy kom springande till grindstugan och talade om, att han funnit sin far död i skogen, och bad parkvaktaren komma och hjälpa honom. Han var mycket upprörd, hade varken hatt eller bössa, och hans högra hand och rockärm buro alldeles färska blodfläckar. De personer, som följde honom, funno hans fars lik liggande utsträckt i gräset vid sjöstranden. Han hade fått huvudet krossat genom flera slag med något tungt och trubbigt vapen; det kunde mycket väl ha skett med kolven på sonens bössa, som fanns liggande i gräset några steg från liket. Under sådana förhållanden häktades den unga mannen genast, och efter den förberedande polisundersökningen i tisdags fördes han på onsdagen, anklagad för uppsåtligt mord, inför myndigheterna i Ross, som hänskjutit saken till nästa lagtima ting. Dessa äro brottets huvuddrag, sådana de framgingo vid coronerns och polisens undersökning.»

»Jag kan knappast tänka mig ett fall, där brottslingen är säkrare att bli dömd», anmärkte jag. »Om någonsin de yttre omständigheterna utpekat brottslingen, så är det här.»

»De yttre omständigheterna som bevis kunna ofta vara mycket vilseledande och spela oss svåra spratt», sade Holmes tankfullt. »De kunna synas peka alldeles rakt åt ett håll, men om man bara ändrar sin egen synpunkt helt litet, finner man dem lika tydligt pekande åt helt annat håll. Det måste i alla fall medgivas, att saken ser ytterst

allvarlig ut för den unga mannen, och det är ganska möjligt, att han är brottslingen. Flera personer i trakten, bland dem miss Turner, dotter till den person, av vilken den mördade arrenderade sin gård, tro emellertid på hans oskuld och ha anmodat Lestrade, som du kanske kommer ihåg från en av våra tidigare undersökningar, att söka utreda saken i unga McCarthys intresse. Men som Lestrade fann den en smula svår att lösa, har han överlämnat saken åt mig, och det är orsaken till att tvåmedelålders gentlemän nu flyga västerut med en fart av femtio mil i timmen i stället för att sitta hemma hos sig och i allsköns lugn smälta frukosten.»

»Jag är rädd att fakta äro så tydliga, att du inte kommer att skörda mycken ära på att ta befattning med denna sak», sade jag.

»Det finns ingenting bedrägligare i världen än ett tydligt faktum», svarade han skrattande. »Förresten kan det hända, att vi träffa på många andra tydliga fakta, som kanske alls inte varit så tydliga för mr Lestrade. Du känner mig för väl för att tro att jag skryter, då jag påstår, att jag antingen skall bekräfta eller riva ned hans teori med medel, som han är fullkomligt ur stånd att begagna sig av eller ens att begripa. För att nu ta första bästa exempel till hands, så kan jag säga dig, att fönstret i din sängkammare är till höger om rakspegeln, och jag tvivlar på att mr Lestrade ens skulle ha märkt en så självklar sak som detta.»

»Hur i all världen...!»

»Min kära vän, jag känner dig mycket väl, jag känner den militäriska noggrannhet, som utmärker dig. Du rakar dig varje morgon och vid denna tid på året rakar du dig vid dagsljus; då jag nu ser, att vänstra sidan är allt sämre och sämre rakad bakåt örat till och rent av vårdslöst rakad på undersidan av käken, är det alldeles tydligt, att din vänstra sida under rakningen måste vara sämre upplyst än den högra. Jag kan inte tro, att en man så ordentlig som du och med dina vanor skulle kunna betrakta sig i full och lika belysning och vara nöjd med att ¡se ut på det sättet. Jag anför endast detta som ett obetydligt exempel på min metod att observera och draga slutsatser. Det är just den, som är min styrka och möjligen kan bli till någon nytta vid den undersökning vi nu gå att ta itu med. Det finns en eller två småsaker, som kommo fram vid polisundersökningen och som kunna vara värda att tas i betraktande.»

»Och det är?»

»Sonen tycks inte ha häktats genast, utan först vid sin återkomst till Hatherley, och då poliskommissarien förklarade honom häktad, yttrade han, att han alls inte var förvånad och att det inte var mer än han gjort sig förtjänt av. Detta hans yttrande hade den helt naturliga följden att förtaga de sistaspåren av tvivel, som möjligen kunnat finnas hos coronerns jury.»

»Det var ju en fullkomlig bekännelse!» utbrast jag.

»Nej, det var det inte, ty den åtföljdes av ett bedyrande om hans oskuld.»

»Det var åtminstone ett högst olyckligt yttrande efter en sådan massa komprometterande «saker.»

»Tvärtom», sade Holmes, »det är en av de få ljuspunkter jag för närvarande kan upptäcka i detta mörker. Hur oskyldig han än må vara, kunde han inte vara en sådan idiot att inte inse, att förhållandena talade mycket svårt mot honom. Om han hade visat sig förvånad över sitt häktande eller låtsat harm, skulle jag ansett det högeligen misstänkt, emedan en sådan förvåning och harm inte skulle varit naturliga under dylika förhållanden, om de än kunna förefalla som det klokaste handlingssättet för en man, som söker dölja sitt brott. Den rättframhet, varmed han fann sig i situationen, visar att han antingen är oskyldig eller en man med stor självbehärskning och kraft. Vad angår hans yttrande, att hans häktande inte var mer än han förtjänt, var det inte heller onaturligt, om du betänker, att han stod vid sin fars lik, och att han otvivelaktigt samma dag hade glömt sin sonliga plikt ända därhän att utbyta vreda ord med fadern, ja till och med gått så långt, enligt den lilla flickans i så hög grad viktiga vittnesmål, att han lyft handen liksom för att slå honom. Den självförebråelse och ånger, som uppenbara sig i hans yttrande, synas mig snarare vara tecken till ett sunt själstillstånd än ett brottsligt medvetande.»

Jag skakade på huvudet. »Mången har blivit hängd på mycket svagare bevis än så», sade jag.

»Det är sant, men så har också mången blivit orättvist hängd.»

»Nå, hur förklarar den unga mannen själv saken?»

»Jag är rädd för att hans berättelse inte är mycket uppmuntrande för hans vänner, fast den innehåller ett par mycket betydelsefulla punkter. Du finner hans redogörelse här och kan själv läsa den.»

Han tog bland sina papper fram ett nummer av den lokala Herefordshiretidningen och pekade på det ställe, som innehöll den olyckliga unga mannens berättelse om vad somtilldragit sig. Jag satte mig tillrätta i hörnet och läste mycket uppmärksamt följande:

»Mr James McCarthy, den avlidnes enda son, uppropades därpå och avlade följande vittnesmål:

’Jag hade varit bort från hemmet tre dagar på ett besök i Bristol och återvände på måndag morgon d. 3 dennes. Min far var inte hemma för tillfället, och tjänstflickan underrättade mig om att han hade farit in till Ross tillsammans med stalldrängen, John Cobb. Kort efter min hemkomst hörde jag hans vagn rulla in på gården, och genom fönstret såg jag honom stiga ur och hastigt gå bort igen, men åt vilket håll kunde jag inte se. Jag tog då min bössa och gick sakta åt Boscombesjön för att besöka kaningården, som ligger på andra sidan. På vägen mötte jag William Cowder, skogvaktaren, såsom han redan vittnat, men han misstar sig, då han tror, att jag följde efter min far; jag hade nämligen inte en aning om att han var framför mig.

Då jag hunnit på ungefär hundra stegs avstånd från sjön, hörde jag ropet »ku-i-!», som var den vanliga signalen mellan min far och mig. Jag skyndade då på mina steg och fann honom stående vid sjön. Han syntes mycket överraskad av att få se mig och frågade tämligen förargad, vad jag hade där att göra. Därpå följde ett samtal, som ledde till en häftig ordväxling och nästan slagsmål, för min far hade ett ytterst våldsamt lynne. Då jag märkte, att han inte längre kunde lägga band på sig, gick jag ifrån honom och vände om hem. Men jag hade knappast gått några hundra fot, då jag hörde ett rysligt skrik bakom mig, som kom mig att springa tillbaka. Jag fann min far döende på marken med ett förfärligt sår i huvudet; jag kastade från mig bössan och tog honom i mina armar, men han dog nästan genast. Jag knäböjde bredvid honom under några ögonblick och gick därpå till mr Turners parkvaktare, som bodde närmast platsen, för att be om hjälp. Jag såg ingen människa i min fars närhet, då jag andra gången kom fram till honom, och jag har inte en aning om, hur han blev sårad; ty fastän han inte var mycket omtyckt i trakten på grund av sitt något kalla och frånstötande sätt, hade han, såvitt jag vet, ingen verklig fiende.’

Coronern: ’Yttrade inte er far något, innan han dog?’

Den anklagade: ’Han mumlade några ord, men jag kunde inte uppfatta annat än något om a rat.En råtta.’

C.: ’Vad slutsats drog ni av det?’

D.a.: ’Jag förstod inte ens vad han menade, jag trodde att han yrade.’

C.: ’Vad gällde denna er fars och er sista tvist här i livet?’

D.a.: ’Den frågan ser jag helst att jag slipper besvara.’

C.: ’Jag är rädd för att jag måste fordra ett svar.’

D.a.: ’Det är verkligen omöjligt för mig att svara därpå. Men jag kan försäkra, att samtalet inte hade det minsta att göra med den sorgliga händelse, som sedan inträffade.’

C.: ’Den saken tillkommer domstolen att sedan avgöra. Jag behöver inte påpeka, att er vägran att svara kommer att ansenligt skada er sak vid de vidare undersökningar, som kunna komma att anställas.’

D.a.: ’Jag måste likafullt vägra.’

C.: ’Ni påstår således, att ropet ku-i-i! var en vanlig signal mellan er och er far?’

D.a.: ’Ja, det var det.’

C.: ’Hur kom det till, att han gav denna signal, innan han såg er och innan han visste, att ni återvänt från Bristol?’

D.a. (mycket brydd): ’Det vet jag inte.’

En juryman: ’Såg ni ingenting, som väckte era misstankar, då ni vände om efter att ha hört skriket och fann er far livsfarligt sårad?’

D. a.: ’Ingenting bestämt.’

C.: ’Vad menar ni?’

D.a.: ’Jag var så upprörd och förvirrad, då jag rusade ut på den öppna platsen vid sjön, att jag inte tänkte på något annat än min far. Likväl har jag ett obestämt intryck av, att då jag sprang fram, något låg på marken till vänster om mig. Det tycktes vara något grått föremål, något slags rock eller kanske en pläd. Då jag reste mig upp för att lämna min far, var det borta.’

’Menar ni, att det försvann, innan ni gick efter hjälp?’

’Ja, det var borta.’

’Ni kan inte säga vad det var?’

’Nej, men det föreföll mig som om det var ett klädesplagg.’

’Hur långt från den döende låg det?’

’Trettio eller fyrtio fot.’

’Och hur långt från skogsbrynet?’

’Ungefär lika långt.’

’Det försvann således, medan ni var på endast trettio eller fyrtio fots avstånd?’

’Ja, men jag stod med ryggen vänd mot det.’

Därmed var förhöret med detta vittne slut.» — —

»Jag ser», sade jag, »att coronern i sina slutanmärkningar var ganska sträng mot unga McCarthy. Han fäster uppmärksamheten på det orimliga i att fadern skulle ha givit sonen sin signal, innan han ännu sett honom, och påpekar hans vägran att ge några detaljer om samtalet med fadern och även hans besynnerliga uppgifter om de ord fadern mumlade, strax innan han dog. Allt detta vittnade, som han anmärkte, starkt mot sonen.»

Holmes skrattade sakta för sig själv och sträckte ut sig på soffan i kupén.

»Både du och coronern», sade han, »ha gjort er besvär att ta fasta just på de punkter, som äro mest till den unga mannens fördel. Förstår du inte, att du än tillägger honom för litet, än för mycket fantasi, för litet om han inte kunde hitta på en orsak till tvisten, som skulle stämma jurymännen till hans fördel, för mycket om han på rak arm uppfann något så besynnerligt som den döendes halvviskade ord om »en råtta» och händelsen med det försvinnande klädesplagget. Nej, min vän, jag kommer att undersöka den här saken ur den synpunkten, att den unga mannen talat sanning, så få vi se, vart det antagandet leder oss. Men här har jag min fickupplaga av Petrarca, och nu tänker jag inte tala ett ord mer om den här saken, förrän vi äro på ort och ställe. Vi ta lunch i Swindon och jag ser, att vi är där om tjugu minuter.»

Klockan var nära fyra, då vi äntligen voro framme i den nätta lilla staden Ross. På perrongen mottogos vi av en lång och mager karl med en i högsta grad slug och listig fysionomi. Trots hans ljusbruna resrock och läderdamasker, som han bar med skyldig hänsyn till den lantliga omgivningen, kände jag med lätthet igen mr Lestrade vid den officiella polisen i Scotland Yard. Tillsammans med honom åkte vi till hotellet »Herefords Vapen», där ett rum beställts för vår räkning.

»Jag har sagt till om en vagn», sade Lestrade, medan vi drucko te. »Jag känner er energiska natur och visste, att ni inte skulle bli nöjd, förrän ni varit på platsen för brottet.»

»Det var mycket hyggligt och artigt av er», svarade Holmes. »Men det är en sak, som helt och hållet beror på barometern.»

Lestrade såg förvånad ut. »Jag förstår inte riktigt», sade han.

»Jag ser, att barometern visar på stadigt väder och att det är vindstilla och inte ett moln på himmeln. Jag har här ett fodral fullt med cigarretter, som behöva rökas, och soffan här är mycket bättre än de ohyggliga saker man vanligen finner på sådana där gästgivargårdar på landet. Det är inte troligt att jag kommer att begagna vagnen i afton.»

Lestrade skrattade överseende. »Ni har utan tvivel redan dragit era slutsatser genom tidningarna», sade han. »Saken är klar som dagen, och ju mer man tränger in i den, desto enklare blir den. Men man kan naturligtvis inte säga nej till en ung dam, därtill en så bestämd som miss Turner. Hon hade hört talas om er och ville höra er åsikt om saken, fast jag upprepade för henne, att ni inte kunde göra något, som inte jag redan gjort... Men för tusan, här kommer ju hennes vagn.»

Han hade knappast talat till slut, förrän en av de vackraste kvinnor jag någonsin sett kom inrusande i rummet, med sina blå ögon glänsande av sinnesrörelse, läpparna halvöppna, en varm rodnad på kinderna och all naturlig tillbakadragenhet givande vika för en allt annat överväldigande sinnesrörelse och ängslan.

»Å, mr Sherlock Holmes!» utropade hon, i det hennes blick flög från den ene till den andre av oss och slutligen med en kvinnas snabba aning stannade på Holmes. »Jag är så glad över att ni kommit. Jag har åkt hit enkom för att få säga er det. Jag vet, att James inte är brottslig, jag vet det säkert och ville, att ni skulle börja ert arbete med kännedom, även ni, om detta förhållande. Tvivla aldrig därpå för ett ögonblick. Vi ha känt varandra, sedan vi voro små barn, och jag känner hans fel såsom ingen annan; men han är alldeles för god och ömhjärtad att vilja göra ens en fluga något ont.Den beskyllning man gjort honom är fullkomligt orimlig för den, som känner honom.»

»Jag hoppas, att vi skola bli i stånd att bevisa hans oskuld», sade Holmes. »Ni kan lita på att jag skall göra allt vad jag kan, miss Turner.»

»Men ni har läst vittnesmålet. Har ni inte kommit till några slutsatser? Ser ni inte något kryphål eller något formfel, som kunde gagna oss. Ack säg mig, tror ni inte själv, att han är oskyldig?»

» Jag anser det mycket troligt.»

»Där hör ni nu!» utropade hon, i det hon kastade huvudet tillbaka och trotsigt blickade på Lestrade. »Ni hör vad mr Holmes säger, han ger mig hopp.»

Lestrade ryckte på axlarna. »Jag är rädd för att min kollega varit litet för hastig i sina slutsatser.»

»Men han har rätt — åh, jag är säker på att han har rätt! James har aldrig i livet gjort det. Och vad hans tvist med fadern angår, är jag säker på att orsaken, varför han inte vid förhöret ville berätta något därom, var den, att jag var inblandad däri.»

»På vad sätt då?» frågade Holmes.

»Det går inte an att nu dölja någonting, och jag vill därför låta er veta, att James och hans far ofta tvistade angående mig. Mr McCarthy ville ovillkorligen, att vi skulle gifta oss. James och jag ha alltid älskat varandra som bror och syster, men han är ju så ung ännu, och... och... ja, det är ju alldeles naturligt, att han inte ännu ville tänka på något sådant. Det var orsaken till många tvister dem emellan, och jag är säker på att tvisten även denna gång gällde samma sak.»

»Och er far, är han benägen för detta parti?» frågade Holmes.

»Nej, även han är emot saken. Ingen utom mr McCarthy yrkade därpå.»

En hastig rodnad flög över hennes unga, friska ansikte, då Holmes kastade en av sina skarpa, frågande blickar på

henne.

»Jag tackar för de upplysningar ni givit mig», sade Holmes. »Tror ni, att jag kan få träffa er far, om jag kommer i morgon?»

»Jag är rädd för att doktorn inte kommer att tillåta det.»

»Doktorn?»

»Ja, har ni inte hört? Min far har sedan flera år tillbaka inte varit stark, och den här sorgliga tilldragelsen har alldeles nedbrutit honom. Han har måst intaga »sängen, och doktor Willows säger, att det är alldeles slut med honom och att hans nervsystem är förstört. Mr McCarthy var den enda person i livet, som känt min far under hans unga dagar i Victoria.»

»Åh, i Victoria! Det är av vikt.»

»Ja, vid gruvorna.»

»Alldeles, vid guldgruvorna, där jag hört, att er far förtjänade sin förmögenhet.»

»Ja, så förhåller det isig.»

»Tack, miss Turner, ni har varit mig till stor hjälp.»

»Ni lovar ju att underrätta mig, om ni har något nytt att meddela i morgon. Jag förmodar, att ni ämnar besöka James i fängelset. Om ni gör det, mr Holmes, så var god och säg honom att jag vet, att han är oskyldig.»

»Det lovar jag, miss Turner.»

»Nu måste jag gå, ty min far är mycket sjuk och saknar mig så svårt, då jag lämnar honom. Adjö, mr Holmes, och Gud hjälpe er i era undersökningar!» Hon skyndade ut ur rummet lika häftigt som hon kommit, och vi hörde hennes vagn rulla bort.

»Jag riktigt blygs över er, Holmes», sade Lestrade med mycken värdighet efter några ögonblicks tystnad. »Varför väcka förhoppningar, »som alldeles säkert komma att svikas? Jag är just inte så vek av mig, men det här kallar jag verkligen grymt.»

»Jag tror mig vara i stånd att få James McCarthy frikänd», sade Holmes. »Har ni något tillståndsbevis att besöka honom i häktet?»

»Ja, men endast för er och mig.»

»Då tror jag, att jag ändrar mitt beslut att inte gå ut i afton. Ha vi ännu tid på oss att följa med ett tåg till Hereford och besöka honom i afton?»

»Ja, god tid.»

»Låt oss då göra det. Watson, jag är rädd att det blir litet långsamt för dig, men jag blir endast borta ett par timmar.»

Jag följde dem till stationen och promenerade sedan utanmål upp och ned genom den lilla stadens gator, tills jag slutligen vände om till hotellet och lade mig på soffan och försökte intressera mig för en äventyrsroman; men intrigen i berättelsen var så futtig i jämförelse med den djupa hemlighet, där vi nu famlade, att jag fann min uppmärksamhet oupphörligt vandra från dikten till verkligheten, och till sist slungade jag romanen på golvet och började uteslutande tänka på dagens händelser. Om man nu antog, att den olyckliga unga mannens berättelse var sann, vilken djävulsk händelse, vilken absolut oförutsedd, utomordentlig olycka kunde då ha inträffat från det ögonblick han lämnade sin far och tills han, återkallad av hans rop, rusade tillbaka till honom? Det var något fruktansvärt, som inträffade, och döden följde. Vad kunde det vara? Kanske kunde sårets beskaffenhet avslöja något för mig i min egenskap av läkare? Jag ringde och bad om stadens veckotidning, som innehöll en fullständig redogörelse för undersökningen. Av läkareattesten framgick, att bakre tredjedelen av vänstra hjässbenet och

vänstra halvan av nackbenet hade krossats genom ett fruktansvärt slag av ett trubbigt vapen. Jag utmärkte sårens plats på mitt eget huvud, och det var tydligt, att ett sådant slag måste ha kommit bakifrån. Detta kunde i någon mån tala till fördel för den anklagade, ty då han sågs tvista med sin far, stod han ansikte mot ansikte med honom. Men det var icke mycket, ty den gamla mannen kunde ha vänt ryggen till, innan slaget föll. I alla fall kunde det löna sig att fästa Sherlock Holmes' uppmärksamhet på saken. Sedan tänkte jag på den döendes besynnerliga mumlande om »en råtta». Vad kunde det betyda? Det kunde icke vara yrsel, ty en människa som dör av ett häftigt slag, yrar i allmänhet icke. Nej, då var det mera troligt, att han gjorde ett försök att förklara, på vad sätt han hade drabbats av sitt öde. Men vad kunde det innebära? Jag bråkade min hjärna för att finna någon antaglig förklaring. Och så därtill det grå klädesplagget, som unga McCarthy sett? Om det verkligen var sant, så måste mördaren, då han flydde, ha tappat någon del av sin dräkt, förmodligen ytterrocken, och måste även ha varit djärv nog att vända om och hämta den i det ögonblick, då sonen endast några steg längre bort knäböjde över fadern och hade ryggen vänd mot mördaren. Vilken vävnad avhemlighetsfulla och osannolika omständigheter utgjorde icke hela händelsen? Jag förvånade mig alls icke över Lestrades ståndpunkt i frågan, och likväl hade jag så stort förtroende till Holmes' skarpsynthet, att jag icke kunde förlora allt hopp, så länge varje ny upptäckt syntes stärka hans övertygelse om unga McCarthys oskuld.

Det var sent, då Holmes återvände. Han var ensam, ty Lestrade bodde privat ute i staden.

»Barometern står högt ännu», anmärkte Holmes, i det han slog sig ned. »Det är av största vikt, att intet regn faller, tills vi hunnit undersökt marken på mordplatsen. Å andra sidan måste man vid ett så fint arbete som detta vara fullkomligt utvilad, och därför ville jag inte ta itu med det strax efter en lång och tröttande järnvägsresa. Jag har träffat unga McCarthy.»

»Och vad fick du veta av honom?» frågade jag.

»Ingenting.»

»Kunde han inte kasta något ljus över saken?»

»Nej, inte det minsta. Jag var först böjd för att tro, att han visste, vem gärningsmannen var, och ville skydda honom, men nu är jag övertygad om, att saken är inte mindre gåtlik för honom än för alla andra. Särdeles kvicktänkt är han inte, ehuru han har ett mycket gott och fördelaktigt yttre och även, skulle jag tro, är en hederlig och ofördärvad ung man.»

»Men inte måtte han ha mycket smak», sade jag, »om det verkligen är förhållandet, att han var obenägen för att gifta sig med en så förtjusande ung dam som denna miss Turner.»

»Å, den saken står i samband med en ganska obehaglig historia. Den unga mannen är alldeles vansinnigt förälskad i miss Turner; men för två år sedan, då han var bara pojken ännu och inte kände henne riktigt — hon hade nämligen varit borta fem år i en flickpension — råkade den idioten i klorna på en uppasserska i Bristol och lät övertala sig att gifta sig med henne. Ingen vet ett ord om den saken, men du kan förstå, vilka kval det måste ha varit för honom att oupphörligt höra förebråelser för att han inte friade, något som han gärna skulle ha uppoffrat allt för att kunna göra, men som han ju visste var absolut omöjligt. Det var i ren förtvivlan däröver som han lyfte upp sina händer, då hans far under deras sistasamtal yrkade på att han skulle fria till miss Turner. Å andra sidan hade han själv ingenting att leva av, och hans far, som allmänt säges ha varit en ytterst hård man, skulle helt och hållet ha förskjutit honom, om han fått veta sanningen. Det var hos denna uppasserska, hans hustru, som han tillbragt de sista tre dagarna, då hans far inte visste, var han fanns. Märk väl detta, ty det är av vikt. Men intet ont, som inte har något gott med sig; så även här, ty då uppasserskan genom tidningarna fick veta, i vilken svår belägenhet han råkat och att han antagligen skulle bli hängd, ville hon inte vidare ha något med honom att göra och har skrivit till honom, att hon redan var gift förut och att hennes man arbetar i Bermudadockan, så att det alltså i verkligheten inte fanns något lagligt band mellan dem. Jag tänker att denna lilla nyhet har tröstat unga McCarthy för allt han haft att utstå.»

»Men om han är oskyldig, vem har då begått mordet?»

» Ja, vem? Jag vill emellertid fästa din uppmärksamhet särskilt vid två viktiga punkter. Den ena är, att den mördade mannen hade ett möte vid sjön och att det inte kunde vara med sonen, ty denne var bortrest och fadern visste inte, vart han begivit sig; den andra är, att han gav sin signal ’ku-i-i!’, innan han visste, att sonen återvänt. Dessa äro de två punkter, på vilka målets avgörande hänger. — Men låt oss nu tala om George Meredith och hans nya bok och lämna alla småsaker tills i morgon.»

Som Holmes hade förutsagt, blev det icke något regn, och morgonen inbröt klar och molnfri. Klockan nio hämtade Lestrade oss i vagn, och vi begåvo oss av till Heatherly och Boscombesjön.

»Jag har allvarsamma nyheter i dag», sade Lestrade. »Det sägs att mr Turner är så sjuk, att man fruktar för hans liv.»

»Han är en äldre man, förmodar jag?» sade Holmes.

»Omkring sextio år, men hans hälsa är bruten genom hans liv i kolonierna, och han har länge varit sjuklig. Den här saken har gjort starkt intryck på honom, ty han var en gammal vän till McCarthy, ja, jag kan säga, en stor välgörare mot honom; efter vad jag hört, lät han honom nämligen hyresfritt bebo gården Heatherly.»

»Nej, verkligen! Det var intressant», sade Holmes.

»Ja. Och han hjälpte honom på många andra sätt. Alla här tala om hans godhet mot den mördade.»

»Hm!... Finner ni det inte en smula besynnerligt, att denna McCarthy, som själv tycks ha ägt så litet och stått i så stor tacksamhetsskuld till Turner, likafullt kunde tala om att hans son skulle gifta sig med Turners dotter, som antagligen kommer att ärva faderns rikedomar — och tala om det så tvärsäkert, som om det bara behövdes ett frieri, för att allt skulle gå av sig självt? Ännu besynnerligare förefaller det, då vi veta, att Turner själv var emot saken; så påstår åtminstone hans dotter. Drar ni inte någon slutsats därav?»

»Så där ja, nu ä’ vi redan vid slutsatserna och slutledningarna!» sade Lestrade och blinkade åt mig. »Jag finner det svårt nog att reda mig med fakta, utan att flyga efter teorier och fantasier.»

»Ni har rätt», svarade Holmes lugnt, »ni har verkligen svårt nog att reda ut fakta.»

»Jag har emellertid en sak klar för mig, som ni inte tycks kunna komma underfund med», sade Lestrade med någon hetta.

»Och det är?»

»Att McCarthy senior mördades av McCarthy junior och att alla teorier om motsatsen äro rena månskensfantasier.»

»Nåja, månsken är alltid klarare än dimma», sade Holmes skrattande. »Men om jag inte misstar mig, ha vi nu Hatherley här till vänster.»

»Ja, alldeles riktigt.»

Det var ett rymligt, bekvämt tvåvåningshus med skiffertak och stora gula mossfläckar här och där på de grå väggarna. De nedfällda gardinerna och skorstenarna utan rök gåvo huset ett övergivet utseende, som om fasan över det hemska dådet ännu vilade tungt över det. Vi knackade på, och Holmes bad tjänstflickan visa oss de skor, som hennes husbonde burit vid sin död, och även ett par av sonens skodon, men icke dem han vid det tillfället hade på sig. Sedan han noggrant mätt dem på sju eller åtta olika sätt, bad Holmes att bli visad till bakgården, varifrån vi alla följde den slingrande gångstigen till Boscombesjön.

Sherlock Holmes var alldeles förvandlad, då han ivrigtföljde ett spår, såsom här var förhållandet, och de, som endast sett den slutna tänkaren vid Bakerstreet, skulle omöjligt känt igen honom. Hans ansikte var upphettat och hyn mörkare, pannan drogs till två skarpa rynkor, ögonen glänste som blankt stål. Han höll huvudet sänkt, skuldrorna höjda, läpparna hårt hoppressade, ådrorna stodo spända som grova strängar på den långa, seniga halsen; hans näsborrar vidgades som av en rent djurisk jaktiver, alla hans själsförmögenheter koncentrerades så

absolut på den sak han hade för sig, att en fråga eller en anmärkning lämnades obesvarad eller oftast framkallade till svar endast ett hastigt, otåligt brummande.

Hastigt och tyst skred han fram på stigen, som slingrade sig över ängarna, in i skogen och fram till det lilla vattnet. Marken var våt och träskig, såsom nästan överallt i denna trakt, och det syntes många fotspår såväl på gångstigen som i det korta gräset på båda sidor om den. Ibland skyndade Holmes på, emellanåt stannade han tvärt, och en gång gjorde han en liten avstickare in på ängen. Lestrade och jag gingo efter honom, detektiven likgiltig och försmädlig, under det jag följde min väns alla rörelser med det intresse, som härrörde av min övertygelse, att alla hans handlingar hade ett bestämt ändamål.

Boscombesjön, ett litet, av vass omgivet vatten på ett par hundra fots bredd, låg på gränsen mellan Hatherley Farm och mr Turners privatpark. Över trädtopparna på motsatta stranden kunde vi se de uppskjutande röda tinnarna till den rika jordägarens herresäte. På Hatherleysidan av sjön var skogen mycket tät, och mellan skogsbrynet och vassen, som kantade sjön, låg ett omkring femtio fot brett bälte av sumpig gräsmark. Lestrade visade oss den fläck, där man funnit den mördade, och marken var här så blöt och mjuk, att jag kunde se tydliga spår efter den slagna mannens fall. För Holmes voro, det såg jag på hans spända min och genomträngande blick, ännu många andra saker att läsa i det nedtrampade gräset. Han sprang omkring som en jakthund, som håller på att få upp, och vände sig plötsligt till min följeslagare:

»Varför gick ni ut i vattnet?» frågade han.

»Jag undersökte med en räfsa, jag trodde att där möjligenkunde finnas något vapen eller annat spår av mordet. Men hur i all världen kan ni veta...?»

»Å, tyst, tyst, jag har inte tid! Spåren av er vänstra fot med dess inåtvända tå synes överallt; en mullvad skulle kunna se dem, och därborta försvinna de bland vassen. Å, hur enkelt skulle inte allt ha varit, om jag fått undersöka platsen, innan alla kommit hit som en buffelhjord och trampat härs och tvärs över marken! Här äro spåren av parkvaktaren och hans följeslagare, de ha förstört alla fotspår runt om liket på sju eller åtta fots avstånd. Men här ha vi tre skilda spår av samma fötter...»

Han tog upp ett förstoringsglas, lade sig ned på sin regnkappa för att se bättre och talade hela tiden mera för sig själv än till oss.

»Det här är unga McCarthys fötter. Två gånger gick han och en gång sprang han hastigt, så att fotsulorna äro djupt intryckta och klackarna knappast synliga. Det överensstämmer med hans berättelse, att han sprang, då han såg sin far ligga på marken. Här ha vi faderns fötter, då han gick fram och tillbaka. Men vad är det här för något? Det är kolven på bössan, som sonen stödde mot marken, under det han stod och hörde på sin far. Och det här? Ha, ha, ha! Vad i all världen är det här för slag? Någon som gått på tå — helt sakta och försiktigt på tå! Trubbiga tåspetsar till på köpet och mycket ovanliga skor. De komma och gå och komma igen — det var naturligtvis för att hämta klädesplagget, vad det nu var för slag. Men var komma spåren ifrån?»

Han sprang fram och tillbaka, förlorade ibland spåret och fann det igen, tills vi kommit innanför skogsbrynet och stodo under en stor björk, det största trädet i grannskapet. Holmes följde spåret till andra sidan trädet, då han åter lade sig ned med ett litet belåtet utrop. Han förblev länge liggande på marken, vände på blad och torra stickor, plockade i ett kuvert upp något, som för mig såg ut som jord, och undersökte med förstoringsglaset icke blott marken, utan även trädets bark, så högt han kunde nå. En skrovlig sten, som låg bland mossan, undersökte han även noga och stoppade den på sig. Därpå följde han spåren längs den gångstig genom skogen till stora landsvägen, där alla spår voro utplånade.

»Det här har varit en undersökning av ansenligt intresse», sade nu Holmes och återtog sitt vanliga sätt. »Jag antar att det gråa huset där på höger hand är parkvaktarens bostad. Jag har lust att gå in och tala litet med Moran, kanske även skriva ett litet brev; när det är gjort, kunna vi åka tillbaka och få lunch. Ni två kunna gå förut till vagnen, så kommer jag strax efter.»

Tio minuter därefter sutto vi i vagnen på väg tillbaka till Ross. Holmes hade ännu stenen, som han hade plockat i

skogen; han höll fram den och sade: »Den här kanske intresserar er, Lestrade — mordet skedde med den.»

»Jag ser inte några märken.»

»Det finns inte några märken på den.»

»Nå, hur kan ni då veta det?»

»Jo, det växte gräs under den, således hade den endast legat där några få dar. Det fanns inte några spår av att den tagits från någon annan plats i närheten. Den svarar väl mot beskaffenheten av den skada, som tillfogats den mördade. Och inte heller fanns det några tecken till något annat mordvapen.»

»Och mördaren?»

»Är en lång karl, vänsterhänt, haltar på högra benet, begagnar jaktstövlar med tjocka sulor och en grå kappa. Han röker indiska cigarrer, nyttjar munstycke och har en slö pennkniv i fickan. Det finns åtskilliga andra igenkänningstecken, men dessa äro troligen nog för att hjälpa oss i vår undersökning.»

Lestrade skrattade. — »Jag är rädd för att jag ännu måste förhålla mig skeptisk. Teorier kunna vara mycket bra, men vi ha att göra med en praktiskt klok engelsk jury.»

»Nous verrons», sade Holmes lugnt. »Ni arbetar efter er metod och jag efter min. Jag kommer att vara upptagen i eftermiddag och återvänder antagligen med aftontåget till London.»

»Ooh lämnar er undersökning halvfärdig?»

»Nej, avslutad.»

»Och vad blir det av hemligheten i denna tragedi?»

»Det finns inte längre någon hemlighet.»

»Vem är då brottslingen?»

»Den man jag beskrev alldeles nyss.»

»Men vem är han?»

»Det är nog inte svårt att få reda på; den här trakten är inte så tätt befolkad, att det bör kunna bli någon svårighet.»

Lestrade ryckte på axlarna. — »Jag är en praktisk karl, jag kan verkligen inte fara land och rike omkring och söka efter en herre, som är vänsterhänt och haltar på ena benet. Jag skulle bli utskrattad i Scotland Yard.»

»Som ni vill», sade Holmes. »Jag har nu emellertid givit er ett tillfälle i händerna... Men nu ä’ vi framme vid er bostad. Adjö! Jag skriver några rader, innan jag reser.»

Efter att ha lämnat Lestrade vid hans port körde vi till vårt hotell, där lunch redan var framdukad. Holmes var tyst och tankfull, med en plågad min som när man befinner sig i ett brydsamt läge och icke kan fatta sitt beslut.

»Kom hit, Watson», sade han, då bordet var avdukat, »sätt dig här i stolen och låt mig hålla en liten föreläsning för dig. Jag vet inte riktigt, hur jag skall göra, och skulle gärna vilja ha ditt råd. Tänd en cigarr och låt sedan mig utlägga mitt ämne.»

»Jag är idel öra.»

»Nåväl, vad beträffar det här mordet, så finns det i unga McCarthys berättelse två punkter, som ögonblickligen väckte vår uppmärksamhet, fast med den skillnaden, att de tycktes mig vara till hans fördel, men gjorde dig stämd mot honom. Det ena var, att hans far skulle ha ropat ’ku-i-i!’, innan han sett honom, det andra var den döendes besynnerliga mummel om a rat. Han mumlade flera ord, men endast dessa uppfattades av hans son. Nu måste vår undersökning utgå från dessa två punkter, och vi vilja börja med att antaga, att sonens berättelse är sann.»

»Nå, hur förhåller det sig då med detta 'ku-i-i!'?»

»Det kan tydligen inte ha varit avsett för sonen. Sonen var, så vitt fadern visste, i Bristol, och det var av en ren slump han befann sig inom hörhåll. Detta 'ku-i-i!' var ämnat att väcka den persons, vem han nu kunde vara, uppmärksamhet, med vilken han hade avtalat ett möte. Men 'ku-i-i' är ett speciellt australiskt rop odh begagnas i Australien, så att det finns storaskäl att antaga, att den person McCarthy väntade att träffa vid Skogssjön hade varit i Australien.»

»Nå, vad betydde den döende» ord a rat?»

Sherlock Holmes tog upp ett hopviket papper ur fickan och bredde ut det på bordet.

»Det här är en karta över kolonien Victoria; jag telegraferade till Bristol efter den i går. Vad läser du här?» frågade han och lade handen över en del av kartan.

»ARAT» läste jag.

»Och nu?» sade han och lyfte på handen.

»BALLARAT.»

»Alldeles riktigt. Det var väl detta ord mannen yttrade, ehuru sonen endast uppfattade de två sista stavelserna. Han försökte säga sin mördares namn. Den och den från Ballarat.»

»Det är underbart!» utropade jag.

»Det är alldeles tydligt. Och nu, ser du, hade jag ansenligt begränsat fältet för våra gissningar. Att han hade ett grått ytterplagg, antagligen en kappa, som han för tillfället hade lagt av sig, är en tredje punkt, som är säker, såvida unga McCarthys utsaga är sann. Vi ha alltså nu kommit ur gissningarnas värld till det bestämda begreppet: en man från Ballarat i Australien med en grå kappa.»

»Alldeles.»

»Och en, som är hemmastadd i den här trakten, ty man kan endast komma till sjön över Hatherleys ägor på den ena sidan eller genom parken på den andra, där några främlingar knappast kunde vandra omkring.»

»Fullkomligt riktigt.»

»Sedan kommer vår utflykt i dag. Genom att noggrant undersöka marken fann jag de små detaljer, som jag meddelade Lestrade, den idioten, angående brottslingens personlighet.»

»Men hur kunde du upptäcka dem?»

»Du känner till min metod och att den är grundad på iakttagandet av småsaker.»

»Hans kroppslängd vet jag att du ungefär kan bedöma genom längden av hans steg, och även utseendet på hans skor kunde du bestämma av spåren», sade jag.

»Ja, det var egendomliga skor.»

»Men hur kan du veta att han haltar?»

»Intrycket i marken efter hans högra fot var alltid mindre tydligt än efter den vänstra, därför att han stödde sig mindre tungt på den högra. Varför? Jo, han hade ont i benet, han haltade.»

»Nå, men hur vet du att han var vänsterhänt?»

»Du var ju själv förvånad över läkarens beskrivning av sårets utseende. Slaget gavs bakifrån och var likväl på vänster sida. Hur låter detta förklara sig, om inte slaget utdelades av en vänsterhänt person? Han stod bakom trädet under samtalet mellan far och son, och han rökte medan han stod där; jag fann cigarraska på marken, och med min speciella kännedom om olika aska efter olika sorters cigarrer kunde jag säga att det var en indisk cigarr. Jag har, som du vet, ägnat detta ämne en smula uppmärksamhet och skrivit en liten uppsats om askan av 140

olika slags pip-, cigarr- och cigarrettobak. Då jag funnit askan, såg jag mig omkring och fann cigarrstumpen i mossan, dit han kastat den. Det var en indisk cigarr av den sort, som fabriceras i Rotterdam.»

»Nå, men cigarrmunstycket då?»

»Jag kunde se på stumpen, att han inte haft den i munnen, alltså begagnade han munstycke. Spetsen var avskuren, inte avbiten, men skåran var inte jämn, och därav drog jag den slutsatsen, att hans pennkniv var slö.»

»Holmes», sade jag, »du har omkring gärningsmannen dragit en snara, ur vilken han inte kan lösgöra sig, och du har räddat en oskyldig ung mans liv lika säkert, som om du hade skurit av det rep, varmed han skulle hängas. Jag ser, vart allt detta pekar, brottslingen är... »

»Mr John Turner», anmälde hotellvaktmästaren», i det han öppnade dörren och visade in en herre till oss.

Den man, som kom in, hade ett egendomligt och på samma gång imponerande yttre. Hans långsamma, haltande gång och böjda skuldror gåvo honom ett utseende av ålderdomssvaghet, och likväl utvisade hans hårda, djupfårade, knotiga ansikte och ofantliga lemmar, att han hade ovanliga såväl kropps- som själskrafter. Hans yviga skägg, grånade hår och buskiga, nedfallande ögonbryn gåvo honom ett uttryck av värdighet och kraft, men hans ansikte var askgrått och läpparna ochnäsvingarna hade en blåaktig färg. Med en enda blick såg jag, att han led av någon kronisk och dödlig sjukdom.

»Var god och sitt ned i soffan», sade Holmes vänligt. »Ni har fått mitt brev?»

»Ja, parkvakten kom med det. Ni skrev, att ni önskade träffa mig här för undvikande av skandal.»

»Jag var rädd för att folk skulle prata, om jag besökte er i ert hem.»

»Och varför önskade ni träffa mig?» Han betraktade min vän med förtvivlan i den trötta blicken, som om hans fråga redan vore besvarad.

»Ja», svarade Holmes, mera besvarande blicken än orden. »Det är som ni tror, jag vet allt om McCarthy.»

Den gamle mannen dolde ansiktet i händerna.

»Gud hjälpe mig!» utropade han. »Men jag skulle inte ha låtit den unga mannen lida för min skull, jag skulle ha talat, om det hade gått honom emot vid den blivande domstolssessionen.»

»Det gläder mig att höra er säga det», sade Holmes allvarligt.

»Jag skulle ha bekänt redan nu, om det inte hade varit för min älskade dotters skull. Det skulle ha krossat hennes hjärta — det kommer att krossa hennes hjärta, då hon får veta, att jag blivit häktad.»

»Det behöver kanske inte komma därhän», sade Holmes.

»Vad för slag!»

»Jag är inte någon officiell polisagent. Det är er dotter, som kallat mig hit, och jag handlar i hennes intresse. Unga McCarthy måste dock på något sätt befrias.»

»Jag är en döende man», sade gamla Turner. »Jag har många år haft sockersjukan, min läkare säger, att det är tvivelaktigt, om jag kan leva en månad till. Dock ville jag hellre dö under mitt eget tak än i fängelse.»

Holmes steg upp och gick och slog sig ned vid bordet med pennan i handen och ett ark papper framför sig.

»Säg oss sanningen», sade han, »så skall jag skriva ned berättelsen, ni undertecknar den och Watson bevittnar den. Jag kan då i yttersta nödfall visa denna bekännelse för att rädda unga McCarthy. Jag lovar att inte begagna den utan att det är absolut nödvändigt.»

»Ja, det blir bäst», sade den gamla mannen. »Det är tvivelaktigt, om jag kommer att leva till domstolssessionen, så att mig kan det ju göra detsamma, men jag ville så gärna bespara Alice detta hårda slag. Och nu skall jag göra saken klar för er; den har pågått under många år, men skall inte ta lång tid att berätta.

Ni kände inte den döde, denna McCarthy. Jag kan säga er, att han var en djävul i människoskepnad. Må Gud bevara er att någonsin råka i en sådan mans klor! Mig har han haft i sitt våld under tjugu år, han har varit min onda ande och förstört mitt liv. Jag skall nu först berätta, hur han kom att få en sådan makt över mig.

Det var i början av 1860-talet i Australien, där vi grävde efter guld. Jag var då en ung man, en hetlevrad och hänsynslös sälle, som knappast skydde någonting. Jag råkade i dåligt sällskap, började dricka, hade ingen tur med min inmutning och gav därför grävandet efter guld på båten och begav mig ut i skogen, med ett ord, blev vad man här i Europa kallar en stråtrövare. Vi voro sex tillsammans, som levde ett fritt, vilt liv, då och då anföllo och plundrade en station eller hejdade forvagnarna på väg från och till gruvorna. Svarta Jack från Ballarat var det namn, varunder jag var känd, och vår lilla trupp ihågkommes ännu i kolonien såsom Ballaratligan.

En dag lågo vi i bakhåll och anföllo en guldtransport, som under betäckning av militär avgick från Ballarat ned till Melbourne. Truppen bestod av sex ryttare, och även vi voro sex, så att det betydde en skarp strid; men vi nedlade fyra av ryttarna med den första salvan. Tre av våra män dödades emellertid, innan vi lyckades komma i besittning av bytet. Jag skulle just skjuta en kula genom pannan på körsvennen, som var denna McCarthy, och jag önskar vid gud, att jag hade gjort det; men jag lät honom leva, fast jag såg hans elaka små ögon, stirrande på mig liksom för att riktigt inprägla mina anletsdrag i minnet. Vi lyckades undkomma med guldet, blevo rika män och återvände till England utan att bli misstänkta. Vid återkomsten till England skildes jag från mina gamla kamrater och beslöt att slå mig i ro och leva ett hederligt liv. Jag köpte detta gods, som händelsevis var till salu, och jag började göra litet gott med mina pengar för attförsona det sätt, varpå jag hade kommit i besittning av dem. Jag gifte mig även, och ehuru min hustru dog som helt ung, lämnade hon mig min älskade lilla Alice. Till och med då hon endast var ett helt litet barn, tycktes hennes små händer leda mig på rätt väg så som aldrig något annat kunnat göra. Med ett ord, jag började ett helt och hållet nytt liv och sökte av alla krafter gottgöra det förflutna. Allt gick bra och syntes lova det bästa, då McCarthy åter kom i min väg.

Jag var en gång i London i affärer, då jag mötte honom på Regent Street, utfattig, i trasor och utan skor.

'Ja, vi ä' här i London nu, Jack', sade han och tog mig i armen. 'Vi ska bli medlemmar av din familj, jag och min son, och du kan få underhålla oss. Nekar du att ta hand om oss — ja, du vet att England är ett präktigt land med stränga lagar och att där alltid finns en polis inom hörhåll.'

Nåväl, som jag inte kunde göra mig av med dem, så kommo de ned hit till Herefordshire, och här ha de levat fritt på min bästa arrendegård alltsedan dess, och för mig har inte funnits frid eller ro eller glömska; vart jag vände mig, hade jag alltid hans listiga, grinande ansikte inpå mig. Värre och värre blev det, allteftersom Alice växte upp, för han kom snart underfund med, att jag var mera rädd för att hon skulle få reda på mitt föregående liv, än att råka i polisens händer. Hans minsta önskan måste genast uppfyllas, och jag gav honom allt utan minsta invändning, jord, pengar, hus, tills han slutligen fordrade något, som jag inte kunde bevilja. Han fordrade min dotter Alice för sin sons räkning. Hans son var nu liksom min dotter fullvuxen, och som McCarthy visste, att min hälsa var ohjälpligt bruten, tyckte han att det var en mästerkupp att låta sonen komma i besittning av hela förmögenheten. Men i den punkten var jag omedgörlig. Jag ville inte, att hans fördömda ras skulle blandas med min; inte därför att jag hade något emot pojken personligen, men faderns blod rann i hans ådror, och det var nog för mig. Jag stod fast. McCarthy hotade, och jag trotsade honom att göra sitt värsta. Vi hade stämt möte vid sjöstranden halvvägs från våra hem för att tala om saken.

Då jag kom till platsen, fann jag honom i samtal med sin son, alltså väntade jag bakom ett träd, tills han skulle bli ensam, och rökte en cigarr under tiden. Men under det jaglyssnade till hans ord, tycktes allt dåligt och bittert inom mig vinna överhand. Han ansatte sin son att gifta sig med min dotter, utan minsta hänsyn till vad hon själv kunde tänka om saken, precis som om hon varit den sämsta gatslinka. Jag blev alldeles vild vid tanken på, att vad jag hade kärast på jorden skulla råka i en sådan människas våld. Kunde jag inte sönderslita detta band? Jag var redan en döende, en förtvivlad man, och ehuru mitt förstånd var klart och mina lemmar ännu ganska starka, visste jag att mitt öde var beseglat. Men mitt rykte och min dotter — kunde jag inte rädda dem genom att bringa denna ondskefulla tunga till tystnad? Jag gjorde det, mr Holmes, och jag skulle göra det ännu en gång, ty hur

djupt jag än syndat, har jag gjort bot genom att leva en martyrs liv. Att min oskyldiga dotter skulle bli fångad i samma snara, som höll mig fängslad, detta var mer än jag kunde bära. Jag dräpte honom med lika litet samvetsagg, som om han varit något avskyvärt, giftigt djur. Hans skrik förde hans son tillbaka till honom, men jag hade då redan hunnit göra mig osynlig i skogen, fast jag måste vända om för att hämta min kappa, som jag tappat under flykten. Detta, mina herrar, är den sanna, verkliga historien om vad som hänt.»

»Nåväl, jag är inte den, som dömer eller fördömer er», sade Holmes, då den gamla mannen undertecknade sin berättelse. »Min varma bön är endast, att vi själva aldrig må råka i en liknande frestelse.»

»Detsamma hoppas jag för er skull. Och vad ämnar ni nu göra med mig?»

»Ingenting, i betraktande av ert hälsotillstånd. Ni vet själv, att ni snart kommer att svara för er handling inför en högre domstol. Jag behåller er bekännelse, och blir unga McCarthy dömd, måste jag göra bruk av den. Varom inte, kommer ingen dödlig att få se den, och er hemlighet är i säkert förvar, vare sig ni lever eller dör.»

»Farväl då!» sade gubben högtidligt. »När er egen timme slår, skall er död bli lättare vid tanken på den sinnesro ni berett mig.» Darrande och skälvande i hela sin jättelika gestalt stapplade han sakta ut ur rummet.

»Gud hjälpe oss!» sade Holmes efter en lång tystnad. »Varför leker ödet så obarmhärtigt med oss, stackars hjälplösa, eländiga kryp! Jag kan aldrig höra talas om ett fall som dettautan att erinra mig Baxters ord och tänka för mig själv: Vore det inte för Guds nåd, så ginge inte Sherlock Holmes där.»

James McCarthy frikändes av domstolen på grund av en mängd motbevis, som Holmes hade uppställt och lämnat försvarsadvokaten. Gamla Turner levde sju månader efter vårt samtal, men nu är han död, och det är alla utsikter till att de båda unga snart komma att leva lyckligt tillsammans, okunniga om det mörka moln, som vilar över deras barndom.

DE FEM APELSINKÄRNORNA.

Då jag bläddrar igenom mina anteckningar över Sherlock Holmes’ utredningar av brottmålsfall under tiden från 1882 till 1890, finner jag så många, som erbjuda egendomliga och intressanta drag, att det icke är någon lätt sak att bestämma, vilka jag skall välja och vilka jag skall lämna tillsvidare. Några äro emellertid redan kända genom tidningarna, och andra ha icke erbjudit något fält för de särskilda egenskaper, som min vän i så hög grad var i besittning av och som jag framför allt vill framhålla i dessa berättelser. Några mystiska fall ha även gäckat hans underbara förmåga att analysera brotten till deras orsak och natur, och de skulle därför utgöra berättelser utan slut; andra ha endast delvis blivit utredda, mera med gissningar och antaganden än genom de absolut logiska bevis, som Holmes skattade så högt. Det förekommer emellertid ett fall av det sistnämnda slaget, som var så egendomligt i sina detaljer och slutade på ett så överraskande sätt, att jag inte kan motstå frestelsen att redogöra för det, trots att det finns vissa punkter däri, som aldrig blivit och troligen aldrig komma att bli fullt förklarade.

Från år 1878 har jag en lång lista över fall av större eller mindre intresse, som jag gjort anteckningar över och kanske kommer att offentliggöra någon gång i framtiden; men intet fall erbjuder så många egendomliga drag, som den besynnerliga följd av händelser jag nu går att beskriva.

Det var en dag i slutet av september, och höstdagjämningsstormarna voro under detta år ovanligt svåra och våldsamma. Hela dagen hade vinden tjutit och regnet piskat mot fönsterrutorna, och till och med här i hjärtat av det stora väl ombonade London rycktes vi för ett ögonblick ur livetsvanliga gång och nödgades erkänna närvaron av dessa väldiga elementarkrafter, som då och då likt otämda vilddjur i en bur ryta åt människorna genom deras civilisations galler. Fram på aftonen blev stormen allt häftigare och högljuddare, vinden i skorstenen tjöt och snyftade som ett barn. Holmes satt nedstämd i ena kaminvrån och gick igenom registret till sina brottmålsanteckningar, jag satt i den andra vrån fördjupad i en av Clark Russels friska sjöromaner, tills stormens tjut utanför tycktes blanda sig med texten och regnets forsande växa och svälla, tills det liknade bruset av de vilda havsvågorna. Min hustru hade farit på besök till sin moster, och jag bodde ännu en gång på ett par dagar i

mina gamla rum vid Bakerstreet.

»Vad nu då», sade jag och såg upp på min vän, »det var bestämt en ringning! Vem kan vara ute en sådan här afton? Kanske någon av dina vänner?»

»Utom dig har jag ingen vän, som kommer hit, jag uppmuntrar inte några besök», svarade Holmes.

»Då är det väl en klient?»

»I så fall måste det vara någonting allvarsamt. Endast en sak av största vikt skulle förmå någon att gå ut vid denna tid en sådan här afton. Jag tror snarare, att det är någon av värdinnans intima väninnor.»

Holmes misstog sig emellertid, ty vi hörde steg i förstugan och en knackning på dörren. Min vän sträckte vid detta ljud ut sin långa arm, vände lampan från sig själv mot den stol, där den främmande skulle sitta, och ropade: »Stig in!»

Den, som kom in, var en välklädd ung man på ett par och tjugu år, som det syntes; hans uppträdande tydde på uppfostran och en viss förfining. Det våta paraplyt, som han höll i handen, och den långa, skinande regnrocken visade tydligt, vilket förfärligt väder han varit ute i. Han såg sig omkring oroligt i lampskenet, och jag märkte, att hans ansikte var blekt och blicken tung, som om han trycktes av någon stor oro.

»Jag ber så mycket om ursäkt», sade han och satte på sig en pincenez med guldbågar. »Jag hoppas, att jag inte kommer och stör. Jag är rädd för att jag fört med mig några spår av storm och regn in hit i ert trevliga hem.»

»Var god och ge mig paraplyet och rocken, de kunna hängapå kroken där, så torka de snart», sade Holmes. Ni kommer sydväst ifrån, kan jag se.»

»Ja, från Horsham.»

»Blandningen av lera och kalkjord på era skor vittnar tydligt om, varifrån ni kommer.»

»Jag har kommit för att be om råd.»

»Det är lätt att få.»

»Och hjälp.»

»Det är inte alltid lika lätt att erhålla.»

»Jag har hört talas om er, mr Holmes, av major Prendergast, som berättat för mig, hur ni räddade honom från den där skandalen i Tankervilleklubben.»

»Ja, jag minns. Han var orättvist anklagad för att ha spelat falskt.»

»Han sa’ mig, att ni kan ta reda på allt möjligt.»

»Då överdrev han allt åtskilligt.»

»Han påstod, att ni aldrig misslyckas.»

»För all del, jag har misslyckats fyra gånger. Tre gånger ha män överlistat mig, en gång har en kvinna omintetgjort mina planer.»

»Men vad är det i jämförelse med alla era lyckade företag?»

»Ja, det är sant, att jag vanligen lyckats.»

»Då kan jag hoppas, att ni även kan hjälpa mig.»

»Var god och flytta er stol närmare kaminen och låt mig höra några detaljer angående den sak, som fört er till mig.»

»Det är inte någon vanlig sak, så mycket kan jag säga på förhand.»

»Det är ingen av de saker, som anförtros mig. Jag är så att säga den sista instansen.»

»Jag undrar ändå, om ni nånsin under hela er långa erfarenhet har hört en sådan följd av hemlighetsfulla och oförklarliga händelser som de, som tilldragit sig inom min familj.»

»Ni väcker mitt intresse i hög grad», sade Holmes. »Var god och låt oss höra de viktigaste fakta från början, så kan jag sedan fråga er om sådana detaljer, som kunna synas mig av största vikt.»

Den unga mannen drog sin stol fram till elden och sträckte ut sina våta fötter för att torka dem.

»Mitt namn är John Openshaw», sade han, »men mina egna personliga förhållanden ha, såvitt jag kan förstå, ingenting att göra med denna förfärliga hemlighet. Det tycks vara något, som är ärftligt inom familjen, jag måste därför för att ge er ett begrepp om förhållandena börja från början.

Först måste ni veta, att min farfar hade två söner, min farbror Elias och min far Joseph. Min far ägde en liten maskinfabrik i Coventry, som han utvidgade, då velocipederna uppfunnos. Han tog ut patent på Openshaws oförstörbara hjulring, och hans affär gick så utmärkt, att han efter någon tid kunde sälja den synnerligen fördelaktigt och dra sig tillbaka med en ansenlig förmögenhet.

Farbror Elias emigrerade som helt ung till Amerika och blev plantageägare i Florida, och vi hörde ryktesvis, att han lyckades bra i sina företag. Under inbördeskriget kämpade han först i general Jacksons armé och sedan under general Hood och steg till överste. Då general Lee nedlade vapnen, återvände min farbror till sitt gods och stannade där tre eller fyra år. Omkring 1869 eller 1870 återvände han till Europa och köpte en liten egendom i Sussex nära Horsham. Han medförde en ansenlig förmögenhet från Förenta staterna, och orsaken varför han lämnade Amerika, var hans motvilja för negrerna och hans ogillande av republikens politik att frigöra slavarna. Han var en mycket egendomlig man, ytterst retlig och häftig till lynne och plump, då han var förargad. Han förde ett mycket tillbakadraget liv, jag tror inte att under alla de år han levde i närheten av Horsham han satte sin fot i staden en enda gång. Han hade en trädgård och två eller tre ängar omkring ¡sitt hus, och där brukade han ta sig motion, men ofta hände det även, att han inte lämnade rummet på flera veckors tid. Han drack mycket konjak och var en omåttlig rökare, men han tog aldrig emot några besök och ville inte ha några vänner, inte ens träffa sin egen bror.

Mig hade han ingenting emot, ja, han fattade till och med tycke för mig, då han första gången såg mig och då jag var en pojke på tolv år eller så omkring. Det var år 1878, sedan han varit i England åtta eller nio år. Han bad min far, att jag skulle få komma och bo hos honom, och han var mycket snäll mot mig på sitt sätt. Då han var nykter, brukade han tycka om att spela bräde och dam med mig, och han gjorde mig tillsin representant i allt vad hemmets ekonomi angick, så att vid sexton års ålder var jag fullkomligt herre i huset. Jag hade hand om alla nycklar, kunde gå vart jag ville och göra vad jag ville, så länge jag inte störde honom, då han ville vara i fred. Det fanns emellertid ett undantag; han hade nämligen ett rum, ett slags skräpkammare på vinden, som alltid var väl låst och dit varken jag eller någon annan fick gå in. Med en pojkes nyfikenhet tittade jag ofta genom nyckelhålet men kunde aldrig upptäcka något annat än en massa sådana gamla lårar och bylten, som vanligen förvaras i ett dylikt rum.

En morgon — det var i mars 1883 — låg ett brev med utländskt frimärke på bordet framför överstens tallrik. Det var något högst ovanligt för honom att få ett brev, ty alla hans räkningar betalades kontant, och han ägde inga vänner.

’Från Indien!’ utropade han, i det han tog det. ’Det står Pondichéry i poststämpeln. Vad kan det betyda?’

Han öppnade det hastigt, och ut hoppade fem små torkade apelsinkärnor och föllo med ett smällande ljud ned på hans tallrik. Jag började skratta, men skrattet fastnade i halsen på mig vid åsynen av hans ansikte. Hans läppar voro halvöppna, ögonen syntes vilja tränga ur sina hålor, han var askgrå och han stirrade hemskt på kuvertet, som han ännu höll i sin darrande hand.

’K. K. K.!’ skrek han. ’Min gud, min gud, nu får jag straffet för mina synder!’

’Vad är det, farbror?’ utropade jag.

’Döden!’ sade han, steg upp från bordet och gick in till sig, lämnande mig darrande av fasa.

Jag tog upp kuvertet och såg på innersidan av fliken strax över gummit bokstaven K illa skriven tre gånger med rött bläck. Det innehöll ingenting utom de fem torra kärnorna. Vad kunde orsaken vara till hans oerhörda förskräckelse? Jag steg upp från frukostbordet, och i trappan till övre våningen mötte jag min farbror med en gammal rostig nyckel, som måste hört till det nämnda vindskontoret, i ena handen och en liten blecklåda liknande ett penningskrin i den andra.

’De må göra vad de vilja, men jag skall allt trotsa dem ännu en gång!’ sade han med en svordom. ’Säg till Mary, att jag vill ha eld i mitt rum i dag, och skicka sedan efter mr Fordman, advokaten i Horsham.’

Jag gjorde som han befallt, och då advokaten kom, skickade farbror bud på mig att komma upp till honom. Elden brann muntert och en massa svart, lätt aska visade, att papper blivit uppbränt; skrinet, som jag nyss nämnt, stod öppet och tomt bredvid eldstaden. Då jag kastade en blick på det, märkte jag till min stora förvåning, att bokstaven K var målad tre gånger på locket, på samma sätt som på det kuvert, som kommit på morgonen.

’Jag önskar, John, att du skall bevittna mitt testamente’, sade min farbror. ’Jag lämnar min förmögenhet med alla dess förmåner och olägenheter till min bror, din far, som förmodligen sedan i sin tur ger den åt dig. Kan du njuta den i frid och ro, då är allt gott och väl. Men finner du, att du inte kan det, så lyd mitt råd, min gosse, och ge rikedomen åt din värsta dödsfiende. Det gör mig ont att ge dig en så tvetydig gåva, men jag kan inte veta på förhand, hur sakerna komma att gestalta sig. Var nu god och skriv under det här papperet, där mr Fordham visar att din namnteckning skall stå.’

Jag skrev under papperet, och juristen tog det med sig, då han gick. Den besynnerliga saken gjorde, som ni lätt kan tänka er, det djupaste intryck på mig, och jag grubblade oupphörligt på den, skärskådade den på alla sidor, men utan att kunna begripa det allra minsta. Jag kunde inte frigöra mig från den obestämda känsla av fruktan den lämnade kvar hos mig, ehuru denna känsla småningom försvagades, då vecka efter vecka gick, utan att något inträffade, som störde vårt liv och dess vanliga gång. Jag kunde emellertid se en förändring hos min farbror; han drack mer än någonsin och undflydde alltmera människors sällskap. Han tillbragte sin mesta tid inlåst i sitt rum, men emellanåt rusade han ut under inflytande av spirituosan och sprang omkring i trädgården med en revolver i handen och skrek, att han inte ämnade låta stänga in sig som ett får i sin fålla varken av människor eller djävlar. Men när dessa anfall gått över, rusade han in igen och låste och riglade om sig som den gör, som inte längre förmår att kämpa mot sin inneboende fruktan. Vid sådana tillfällen såg jag trots kölden ute svetten drypa från hans ansikte som om han doppat det i vatten.

Nåväl, för att fatta mig kort och inte missbruka ert tålamod, mr Holmes, så hände det en afton, att han aldrig komin igen från en av dessa vilda utflykter i fyllan och villan. Då vi gingo ut för att söka honom, funno vi honom liggande framstupa i den lilla halvt igenväxta dammen i slutet av trädgården. Inga spår till något våld kunde upptäckas, och som vattnet var endast två fot djupt, blev juryns utslag, i betraktande av hans kända excentricitet, att här förelåg ett fall av självmord. Men jag, som visste, hur han fasade för blotta tanken på döden, hade svårt för att tro, att han själv skulle avhänt sig livet. Saken gick emellertid sin gilla gång, och min far ärvde och tillträdde egendomen och de omkring fjortontusen pund, som voro insatta i en bank för hans räkning...»

»Förlåt, ett ögonblick!» avbröt Holmes. »Er berättelse kommer, det förutser jag redan, att visa sig vara en av de märkvärdigaste jag någonsin hört. Var god och låt mig veta datum, då er farbror fick brevet, och även datum för hans självmord, som man antog det vara.»

»Brevet anlände den 10 mars 1883, och han dog den 2 maj, sju veckor senare.»

»Jag tackar. Var nu god och fortsätt.»

»Då min far tillträdde min farbrors egendom nära Horsham, gjorde han på min begäran en noggrann undersökning av det vindskontor, som alltid hade varit så väl låst. Vi funno skrinet, men dess innehåll var borta. På lockets innersida fanns en papperslapp fastklistrad med bokstäverna K. K. K., och nedanför stodo skrivna orden ’Brev, memoranda, kvitton och register’. Vi antogo, att dessa ord hade avseende på de papper överste

Openshaw förstört. För övrigt fanns det i detta vindskontor ingenting av någon vikt utom en hel del lösa papper och anteckningsböcker, som alla angingo min farbrors liv i Amerika. Några voro från krigsåren och buro vittnesbörd om att han gjort sin plikt och haft rykte om sig att vara en tapper soldat. Andra daterade sig från tiden för sydstaternas omorganisation och handlade mest om politiska ämnen, och det framgick tydligt, att han ivrigt deltagit i oppositionen mot de kringresande agitatorer, som av Nordstaterna skickades dit ned.

I början av år 1884 flyttade min far till Horsham och ingenting störde friden för oss förrän i januari 1885. Den fjärde januari hörde jag min far ge till ett häftigt utrop av förvåning, då vi sutto vid frukostbordet. Han hade ett nyss öppnatbrev i ena handen och fem torkade apelsinkärnor i den andra. Han hade alltid skrattat åt min fantastiska historia, som han kallade det, om min farbror, men såg nu, då samma sak hände honom själv, högst häpen och förskräckt ut.

'Vad i all världen betyder det här, John?' stammade han. Mitt hjärta kändes bly tungt, då jag svarade: 'Det är K. K. K.'

Han tittade på innersidan av kuvertet. 'Ja, verkligen!' utbrast han. 'Här stå de tre bokstäverna. Men vad är det, som står skrivet här ovanför dem?'

'Lägg papperen på solvisaren!' läste jag över axeln på honom.

'Vad för papper? Vad för solvisare?' frågade han.

'Solvisaren i trädgården, det finns inte någon annan, och papperen måste vara de, som farbror förstörde.'

'Bah!' sade han och ansträngde sig att hålla modet uppe. 'Vi befinna oss här i ett civiliserat land och behöva inte ta notis om så'na här galenskaper. Varifrån kommer brevet?'

'Från Dundee', sade jag med en blick på poststämpeln.

'Det är naturligtvis ett grovt skämt', sade han. 'Vad har jag att göra med några solvisare eller papper? Jag kommer inte att ta någon notis om sådant här nonsens.'

'Jag skulle alldeles säkert vända mig till polisen, om jag fått ett sådant här brev', sade jag.

'Och utsätta mig för att bli utskrattad för besväret. Nej, kommer aldrig i fråga.'

'Låt då mig göra det', bad jag.

'Nej, det förbjuder jag på det bestämdaste. Jag vill inte göra någon affär av sådana här dumheter.'

Det tjänade ingenting till att vidare resonera med honom om saken, ty min far var en ytterst envis man. Mitt hjärta var emellertid uppfyllt av dystra aningar.

Tre dagar efter det brevet kommit reste min far bort på några dagars besök till sin gamla vän major Freebody, som är kommendant på en av fästningarna på Portsdown Hill. Jag var glad över att han reste bort, ty jag ansåg honom mindre utsatt för fara, då han var borta från hemmet. Detta var emellertid ett stort misstag, ty två dagar efter hans avresa fick jag ett telegram från major Freebody, vari han bad mig skynda dit. Min far hade störtat ned i ett av de djupa kalkbrott, somfinnas överallt i grannskapet, och han låg nu sanslös med krossad huvudskål. Jag skyndade dit, men min far dog utan att ha återfått sansen. Han hade, tycktes det, i skymningen varit på väg hem från Fareham till fästningen, och som han inte kände till trakten och det inte fanns något stängsel kring det kalkbrott, där han störtade ned, tvekade inte juryn vid polisundersökningen att förklara, att han dött genom olyckshändelse. Jag undersökte allt, som stod i samband med hans död, men kunde omöjligt upptäcka något, som tydde på att han blivit mördad. Det fanns inga tecken till yttre våld, inga spår, han hade inte blivit plundrad och inga främlingar hade visat sig på vägen. Men jag behöver väl inte säga er, att jag långtifrån kände mig lugn och att jag var nästan säker på, att någon brottslig plan varit anlagd mot honom.

På detta sorgliga sätt övertog jag mitt arv, och ni undrar naturligtvis, varför jag inte sålde egendomen. Orsaken var den, att jag kände mig fullkomligt övertygad om att våra olyckor berodde på någon händelse i min farbrors

liv, och att samma fara hotade mig var jag än bodde.

Det var i januari 1885 som min stackars far dog, och två år och åtta månader ha gått sedan dess. Under denna tid har jag levat i frid och ro på min egendom utanför Horsham, och jag hade börjat hoppas, att förbannelsen upphört att vila över familjen. Men mitt hopp var förhastat, ty i går morse träffade samma sak mig som min far.» Den unga mannen tog upp ett skrynkligt kuvert ur fickan och skakade på bordet ut fem små torkade apelsinkärnor.

»Det här är kuvertet», fortfor han. »I poststämpeln står London, östra distriktet. Och inuti äro precis samma ord skrivna som i brevet till min far: 'K. K. K. Lägg papperen på solvisaren'.»

»Och vad har ni nu gjort?» frågade Holmes.

»Ingenting.»

»Ingenting?»

»För att säga sanningen», sade han och lät sitt ansikte sjunka ned i de smala vita händerna, »så har jag känt mig fullkomligt hjälplös. Jag har känt mig som en av dessa stackars kaniner, som förlamas av fasa, när de se ormen slingra sig fram mot dem. Jag tycker mig vara i händerna på någotomotståndligt, obevekligt öde, som jag inte kan undgå, trots all försiktighet och vilka åtgärder jag än må vidtaga.»

»Så, så!» utbrast Sherlock Holmes. »Ni måste handla, annars är ni förlorad. Endast ett energiskt handlingssätt kan rädda er. Det är nu inte tid att förtvivla.»

»Jag har anmält saken för polisen.»

»Å, verkligen?»

»Men det var med ett klentroget leende man hörde min berättelse. Jag är övertygad om att poliskommissarien, som jag talade med, anser breven för ett grovt skämt och att mina anhörigas död verkligen berodde på olyckshändelser, såsom juryn dömde, men inte på något sätt hade att göra med de varnande breven.»

»Å, sådana idioter! Man kan inte tro att det är sant!» utropade Holmes och skakade ¡sina knytnävar i luften.

»Man har emellertid givit en poliskonstapel order att stanna i huset hos mig.»

»Har han följt med er i afton?»

»Nej, han hade order att stanna i huset.»

Åter skakade Holmes sina knutna händer i luften.

»Varför har ni kommit till mig», sade han, »och framför allt, varför kom ni inte genast?»

»Jag kände inte till er. Det var först i dag jag talade med major Prendergast om mina bekymmer och som han rådde mig att genast vända mig till er.»

»Det är således verkligen två dagar sedan ni fick det där brevet? Vi borde ha handlat långt före detta. Ni har inte upptäckt något vidare — det finns inte någon detalj, som möjligen kunde ge oss någon vink?»

»Jo, det finns en sak», sade John Openshaw, i det han trevade i fickan och tog upp ett stycke urblekt, blåaktigt papper, som han bredde ut på bordet. »Jag har ett svagt minne av, att samma dag som min farbror brände upp papperen, märkte jag bland askan små obrända bitar med samma färg som det här pappersbladet; jag fann det på golvet i hans rum, det hade förmodligen fladdrat ur händerna på honom, undgått hans uppmärksamhet och på så sätt undgått förstörelse. Som ni kommer att finna, omnämnas apelsinkärnorna en gång i detta papper, men förresten kan jag inte se, att det kan vara osstill någon nämnvärd hjälp. Jag tror, att det är ett blad ur en dagbok, och handstilen är otvivelaktigt min farbrors.»

Holmes flyttade lampan närmare och vi lutade oss båda över papperet; den trasiga kanten visade mycket riktigt, att det rivits ur en bok. Överst på sidan läste vi »Mars 1869», och nedanför stodo följande gåtlika anteckningar:

4:de Hudson kom. Samma gamla program.

7:de Skickat kärnorna till McCauley, Paramore och John Swain från St. Augustine.

9:e McCauley klarerat.

10:e John Swain klarerat.

12:e Besökte Paramore. Allt väl.

»Jag tackar», sade Holmes, i det han vek ihop papperet och lämnade det tillbaka till mr Openshaw. »Och nu får ni på inga villkor förlora en enda minut till. Vi ha inte ens tid att diskutera vad ni berättat mig, ni måste ögonblickligen vända om hem och handla.»

»Vad vill ni då att jag skall göra?»

»Det finns bara en sak att göra, och den måste göras genast. Ni måste lägga den här papperslappen i bleckskrinet ni talat om och därjämte ett brev, vari ni meddelar, att er farbror bränt upp alla papperen utom det här; och ni måste förklara det i så starka ordalag, att man verkligen blir övertygad. Sedan måste ni genast ställa skrinet på solvisaren, som ni blivit befalld. Förstår ni?»

»Fullkomligt.»

»Tänk inte på hämnd eller något dylikt för ögonblicket. Jag tror att vi möjligen kunna få detta sedan genom lagens tillhjälp, men för tillfället måste vi spinna vårt nät, under det att deras redan är färdigt. Vår första uppgift är att söka avlägsna den omedelbara fara, som hotar er; först sedan kan det bli fråga om att söka utreda hemligheten och straffa de brottsliga.»

»Jag tackar», sade den unga mannen och steg upp och tog på sig regnrocken. »Ni har väckt nytt liv och hopp hos mig. Jag kommer naturligtvis att blint lyda era råd.»

»Ja, förlora inte ett ögonblick och var framför allt försiktig under tiden, ty jag anser det otvivelaktigt, att en verklig och överhängande fara hotar er. På vad sätt färdas ni hem?»

»Med järnväg från Waterloostationen.»

»Klockan är ännu inte nio och gatorna äro fulla av folk, så att ni nog för ögonblicket kan vara tämligen säker. Men ändå kan ni inte vara nog försiktig.»

»Jag är beväpnad.»

»Det är bra. I morgon skall jag ta itu med er sak.»

»Jag får således se er i Horsham?»

»Nej, er hemlighet ligger i London. Det är där jag skall söka den.»

»Då kommer jag hit igen om ett par dagar och underrättar er om, hur det gått med skrinet och papperet. Jag skall till punkt och pricka följa era råd.»

Han skakade hand med oss och gick. Stormen tjöt fortfarande, regnet plaskade och smällde mot fönsterrutorna, och denna besynnerliga, hemska historia tycktes ha kommit till oss från de ursinniga elementens mitt — blåst in över oss som yrande sjötång i en havsorkan — och nu åter slukats av dem.

Sherlock Holmes satt en stund tyst med sänkt huvud och blicken stirrande på de glödande kolen; därpå tände han sin snugga, lutade sig tillbaka i stolen och satt och betraktade de blå rökringarna, som jagade varandra upp mot taket.

»Vet du, Watson», sade han till sist, »jag tror inte att bland alla de fall vi hittills haft att göra med förekommit något mera fantastiskt än det här.»

»Undantagandes möjligen 'De Fyras Tecken'», invände jag.

»Ja, möjligen med det undantaget. Och likväl synes mig denna John Openshaw omgiven av ännu större faror än

bröderna Sholto.»

»Men», frågade jag, »har du bildat dig något bestämt begrepp om, vilka dessa faror äro?»

»Det kan inte råda något tvivel om deras beskaffenhet», svarade han.

»Vad är det då för faror? Vem är denna K. K. K. och varför förföljer han denna olyckliga familj?»

Holmes slöt till ögonen och satt med armbågarna på länstolens stöd och fingerspetsarna mot varandra.

»Den idealiska logikern», sade han, »skulle, då man visat honom ett enda faktum i alla dess betydelser, kunna sluta sig inte blott till hela kedjan av tilldragelser, som leda upp tilldetsamma, utan även till alla de resultat, som komma att följa därav. Liksom Cuvier kunde korrekt beskriva ett helt djur genom att studera ett enda av dess ben, så borde den iakttagare, som fullkomligt förstått en enda länk i en serie av händelser, kunna noga konstatera alla de andra länkarna, både föregående och efterföljande. Vi ha ännu inte lärt oss att uppskatta de resultat, till vilka man kan komma endast genom logiskt resonemang. Många problem, som förblivit olösta för alla, som sökt att lösa dem endast genom de yttre sinnena, kunna kanske lösas i studerkammaren. Men för att driva denna konst till dess högsta fulländning vore det nödvändigt, att logikern skulle vara i stånd att begagna sig av alla de fakta, som kommit till hans kännedom, och detta åter innebär, som du lätt inser, att han skulle vara hemma på alla kunskapsområden, något som till och med i detta den fria undervisningens och encyklopediernas tidevarv är en sällsynt fulländning. Men det är dock inte så alldeles omöjligt för en person att skaffa sig alla de kunskaper, som han tror sig kunna ha nytta av inom sin specialitet, och det är vad jag försökt att göra inom mitt fack. Om jag minns rätt, uppräknade du en gång för länge sedan mina kunskapsämnen på ett mycket träffande sätt.»

»Ja», svarade jag skrattande, »det var en ganska lustig betygssättning du fick. Om jag inte missminner mig, voro filosofi, astronomi och politik märkta med noll. Dina kunskaper i botanik voro ofullständiga, i geologi grundliga, vad nämligen beträffar förmågan att känna igen smutsfläckar på skodonen från vilken trakt som helst på femtio mils omkrets från London; dina kunskaper i kemi voro excentriska, i anatomi osystematiska, din beläsenhet inom sensations- och brottmålslitteraturen enastående. Dessutom lydde betyget på att du var fiolspelare, boxare, fäktare och lagkarl samt hade stark passion för att förgifta dig med kokaininsprutningar och tobaksrökning. Detta var, skulle jag tro, huvudpunkterna i min analys av dina olika kunskapsgrenar.»

Holmes gjorde en grimas, då jag nämnde hans två sista svagheter.

»Ja», sade han, »jag säger nu som jag sa' då, att man bör hålla sitt lilla hjärnkontor väl försett med all den utrustning man kan komma att behöva; resten kan man kasta i sittbiblioteks skräpvrå, där man kan komma åt det, om man behöver det. För ett sådant fall som det, som i afton kommit till vår kännedom, behöva vi alldeles säkert tillgripa alla våra hjälpkällor. Var snäll och tag ned bokstaven K av den amerikanska encyklopedi, som står på hyllan bredvid dig. Tack! Låt oss nu först ta en allmän överblick av mr Openshaws berättelse och se, vad vi kunna sluta oss till av densamma. Först och främst tyckes det mig, som om vi hade starka skäl till det antagandet, att överste Openshaw hade några ytterst trängande orsaker att lämna Amerika. Människor vid hans ålder bruka inte gärna med ens ändra alla sina levnadsvanor och frivilligt utbyta ett klimat så härligt som Floridas mot det ensliga livet i en engelsk landsortsstad. Hans här i England visade ytterliga förkärlek för ensamheten ger tillkänna, att han fruktade någon eller något, så att vi som en verkande hypotes kunna antaga, att det var denna fruktan för någon eller något, som drev honom ifrån Amerika. Vad det var han fruktade, kunna vi endast sluta oss till av de fruktansvärda brev, som han och hans arvingar mottogo. Lade du märke till poststämplarna på breven?»

»Det första var från Pondichéry, det andra från Dundee och det tredje från London.»

»Ja, från östra London. Vad sluter du till av detta?»

»Alla dessa platser äro hamnstäder, alltså befann brevskrivaren sig på ett fartyg.»

»Utmärkt! Vi ha nu redan en ledtråd. Det finns intet tvivel om att brevskrivaren sannolikt, högst sannolikt, befann sig på ett fartyg. Låt oss nu betrakta en annan punkt. Då brevet kom från Pondichéry, gingo sju veckor

mellan hotelsen och dess verkställande, men då det kom från Dundee, dröjde det endast tre eller fyra dagar. Vad tror du det betyder?»

»Att brevskrivaren i förra fallet hade längre väg att resa.»

»Ja, men brevet hade ju också längre väg att tillryggalägga.»

»Då förstår jag inte poängen.»

»Jo, det kan åtminstone antagas, att fartyget, på vilket mannen eller männen finnas, är ett segelfartyg. Det ser ut som om de alltid skickade sin särskilda varning eller signal, då de begåvo sig ut i sitt mordärende. Du ser, hur fort gärningen följde på varningen, då den kom från det närbelägnaDundee. Hade de kommit från Pondichéry på ångbåt, skulle de själva kommit till England nästan lika fort som brevet; men faktiskt gingo nu sju veckor mellan hotelsen och dess verkställande, och jag skulle tro, att dessa sju veckor just utgöra skillnaden mellan den tid poståugaren behövde att föra brevet till England och ¡segelfartyget att föra hit brevskrivaren.»

»Det är mycket möjligt att så förhåller sig.»

»Mer än så, det är högst sannolikt. Och därför förstår du, hur ytterst överhängande faran för unga Openshaw nu är i detta senaste fall, och varför jag uppmanade honom till den största försiktighet. Slaget har alltid fallit vid slutet av den tid brevskrivarna behövde för att resa hit; men nu kommer budskapet från London, så att vi inte kunna bygga på något uppskov.»

»Min gud», utropade jag, »vad kan då denna skoningslösa förföljelse betyda»?

»De papper, som överste Openshaw hade med sig från Amerika, äro tydligen av allra största vikt för den eller de personer, ,som äro på segelfartyget. Jag anser det alldeles tydligt, att det måste vara mer än en, ty en ensam person skulle inte kunnat två gånger mörda på ett så skickligt sätt, att man vid undersökningen lät narra sig och inte ett ögonblick trodde, att mord förelåg. Det måste finnas flera medbrottslingar, sluga och beslutsamma män, som föresatt sig att bemäktiga sig papperen, i vilkas händer de än må vara. På detta sätt upphör, förstår du, K. K. K. att vara någon enskild persons initialer och förvandlas till ett hemligt sällskaps igenkänningstecken.»

»Men vilket sällskap?»

»Har du aldrig hört talas om Ku Klux Klan?» sade Holmes, i det han böjde sig fram mot mig och sänkte rösten.

»Nej, aldrig.»

Holmes bläddrade i boken, som låg i knä på honom.

»Här ha vi det», sade han. 'Ku Klux Klan. Ett namn som uppkommit därav, att det påminner om det ljud, som uppstår, då hanen på ett gevär spännes. Detta fruktansvärda hemliga sällskap bildades av några f.d. konfedererade soldater i Amerikas sydstater efter inbördeskriget och utbredde sig hastigt över några delar av landet, särskilt i Tennessee, Louisiana, de båda Carolina, Georgia och Florida. Sällskapetbrukade sin makt till politiska ändamål, särskilt för att terrorisera negervalmännen, och skydde icke att mörda eller driva ur landet de personer, som satte sig mot dess planer. Dess illdåd föregingos vanligen av en varning, som i någon fantastisk, men allmänt igenkänd form — i några delar av Amerika en eklövskvist, i andra melon- eller apelsinkärnor — sändes till den dödsdömda mannen. Då offret mottog denna varning, måste han antingen öppet avsvärja sina forna åsikter och handlingar eller också ögonblickligen lämna landet. Om han trotsade varningen, träffades han ofelbart av döden, vanligen på något besynnerligt och oförutsett sätt. Sällskapets organisation var så fullkomlig och dess metoder så systematiska, att man knappast känner något enda fall, då en person ostraffat lyckades trotsa en varning av detta sällskap eller då man lyckades uppspåra gärningsmännen till något av dess illdåd. Sällskapet blomstrade under några år i trots av de ansträngningar, som gjordes att undertrycka det både av Förenta Staternas regering och av de högre samhällsklasserna i Sydstaterna. År 1869 upplöstes hela denna rörelse tämligen plötsligt, om det än förekommit några enstaka utbrott av samma slag även efter denna tid.'»

»Som du ser», anmärkte Holmes, i det han lade från sig boken, »inträffade detta sällskaps plötsliga upplösning

samma år, som överste Openshaw försvann från Amerika med dess papper. Det är inte så alldeles otänkbart, att här är orsak och verkan, och i så fall är det ju inte heller underligt, om han och hans familj ha några av sällskapets mera obevekliga medlemmar i hälarna på sig. Du förstår, att det där registret och dagboken möjligen kunde ha röjt några av de förnämsta personligheterna inom Sydstaterna, och att det finns många, som inte kunna sova lugnt en enda natt, förrän de fått dessa papper tillbaka eller veta, att de blivit förstörda.»

»Du tror således att det blad unga Openshaw visade oss...»

»Är sådant vi kunde vänta. — Om jag minns rätt, stod på detsamma antecknat: ’skickat kärnorna till A, B och C’ — vilket var detsamma som att man skickat sällskapets varning till dem. Vidare förekom där, att A och B klarerat, vilket väl skulle vara detsamma som att de lämnat landet, och slutligen att man besökt C, något som nog, fruktar jag, skedde med ettganska hemskt resultat för C. Nåväl, jag tänker att vi skola kunna kasta något ljus i detta mörker, och jag tror att unga Openshaws räddning till dess är att göra som jag rådde honom. I afton är emellertid intet mera att säga eller göra i saken, räck mig därför min fiol, så ska vi försöka att för en stund glömma det usla vädret och våra medmänniskors ännu uslare gärningar.»

*

Följande morgon hade det klarnat upp och solen sken dämpat genom den töckenslöja, som nästan alltid hänger över den stora staden. Holmes satt redan vid frukostbordet, då jag kom ned.

»Du får ursäkta, att jag inte väntade på dig», sade han. »Jag får troligen mycket att göra i dag, om jag skall hinna undersöka unga Openshaws sak.»

»Hur tänker du göra?»

»Det beror till en stor del på resultatet av mina första undersökningar. Kanske blir jag tvungen att resa ut till Horsham.»

»Du tänker således inte fara dit först?»

»Nej, jag tänker börja i City. Ring, så kommer jungfrun med ditt kaffe.»

Medan jag väntade, tog jag morgontidningen, som låg oöppnad på bordet, och ögnade hastigt igenom spalterna. Plötsligt stannade min blick vid en rubrik, som kom blodet att stelna i mina ådror.

»Holmes, du kommer för sent!» skrek jag.

»Åh», sade han och satte ned koppen, »jag fruktade det! Hur gick det till?»

Han talade lugnt, men jag kunde se, att han var djupt upprörd.

»Jag kom att fästa blicken vid namnet Openshaw under rubriken ’En olyckshändelse vid Waterloo-bron’. Hör på vad här står: ’Mellan nio och tio i går afton hörde poliskonstapel Cook av H-avdelningen, då han gick på pass vid Waterloo-bron, ett rop på hjälp och ett plaskande i vattnet. Aftonen var ovanligt mörk och stormig, så att ehuru flera förbigående skyndade till hjälp, var det omöjligt att rädda den drunknande. Efter stora ansträngningar lyckades man dock medtillhjälp av flodpolisen att draga upp liket. I den drunknades rockficka fann man ett brev, adresserat till mr John Openshaw, boende i närheten av Horsham. Man antager, att den unga mannen varit på väg till Waterloostationen för att hinna med sista tåget och att han i hastigheten och det ytterliga mörkret gått vilse och fallit i från någon av ångbåtsbryggorna. Inga tecken av våld syntes på den drunknades kropp, och det lider intet tvivel, att han fallit offer för en beklaglig olyckshändelse, som borde kunna fästa vederbörandes uppmärksamhet på det förhållandet, att landningsplatserna vid floden icke äro så skyddade som de borde vara.’»

Vi sutto tysta under några minuter, Holmes mera upprörd och skakad än jag någonsin sett honom.

»Jag känner min stolthet sårad, Watson», sade han till sist. »Det är visserligen en futtig känsla, men min stolthet är verkligen sårad. Det här har nu blivit en personlig sak för mig, och ger Gud mig hälsa och krafter, så skall jag ha de uslingarna i mitt våld! Han kom till mig för att få hjälp, och jag skickade honom i döden...!»

Han sprang upp från stolen och gick häftigt fram och tillbaka, oförmögen att behärska sin sinnesrörelse, med en skarp röd fläck på sina gulbleka kinder och nervöst än knytande, än slående ut sina långa, magra händer.

»Det måste vara ena genomlistiga skurkar!» utropade han till sist. »Hur kunde de locka honom ned till floden? Raka vägen till stationen går ju inte utefter floden; men troligtvis var det även på en så ruskig afton som denna alltför mycket trafik på bron, för att de skulle vågat verkställa sitt brott där. Nåväl, Watson, vi få väl se, vem som till sist kommer att bli segrare! Nu går jag.»

»Går du till polisen?»

»Nej, jag tänker vara min egen polis. Då jag fått nätet färdigt, må polisen fånga flugorna, inte förr!»

Jag var hela dagen ute på sjukbesök och återvände först sent på aftonen till Bakerstreet. Sherlock Holmes hade icke kommit hem ännu, och klockan var över tio, då han äntligen kom, blek och uttröttad. Han gick fram till skänken och skar sig en tjock brödskiva, som han slukade glupskt och sköljde ned med en duktig klunk vatten.

»Du tycks vara hungrig?» anmärkte jag.

»Jag är utsvulten. Jag hade glömt, att jag inte ätit något sedan frukosten.»

»Ingenting alls?»

»Nej, inte en bit. Jag har inte haft tid att tänka på mat.»

»Och hur har du lyckats i dina efterspaningar?»

»Utmärkt.»

»Du är brottslingarna på spåren?»

»Jag har dem i mitt våld. Unga Openshaw skall inte längre förbli ohämnad. Vet du vad, Watson, vi ska skicka dem deras egen djävulska varning. Det vore en god idé, inte sant?»

»Vad menar du?»

Holmes tog en apelsin ur skänken, slet sönder den och klämde ut kärnorna på bordet. Han tog fem av dem och lade dem i ett kuvert. På innersidan av fliken skrev han »S. H. för J. O.», varpå han förseglade det och adresserade det till »Kapten James Calhoun, Barkskeppet Lone Star, Savannah, Georgia».

»Det här brevet möter honom, då han kommer in i hamnen», sade Holmes förnöjt. »Kanske ger det honom en sömnlös natt. Han kommer att finna det ett lika säkert förebud om sitt öde som den stackars Openshaw gjorde före honom.»

»Och vem är då denna kapten Calhoun?»

»Han är bandets anförare. Jag skall nog fånga de andra också, men först honom.»

»Hur har du då fått reda på dem?»

Han tog ur fickan upp ett stort pappersblad alldeles fullt med siffror och namn.

»Jag har tillbragt hela dagen med att gå igenom Lloyds register och hela högar med gamla tidningar, varvid jag försökt att följa varje fartyg, som under januari och februari 1883 inlöpte i Pondichéry. Jag fann trettiosex större fartyg, som varit där under dessa månader. Av dem väckte genast ett, vid namn Lone Star, min uppmärksamhet, ty ehuru det enligt rapporterna utklarerat från London, så kallas dock en av staterna i den nordamerikanska unionen med binamnet Lone Star.»

»Ja, det är Texas, skulle jag tro.»

»Jag var och är ännu inte riktigt säker på, vilken det ärDet är Texas, som kallas så. *Not av övers:n.*,men jag förstod att fartyget måste vara av amerikanskt ursprung.»

»Och sedan?»

»Sedan sökte jag igenom rapporterna från Dundee, och då jag fann att barkskeppet Lone Star varit där i januari 1885, bekräftades mina misstankar. Jag tog nu reda på, vilka fartyg för tillfället lågo i Londons hamn.»

»Nå-å?»

»Barken Lone Star hade anlänt hit förliden vecka. Jag skyndade nu ned till Albertdockan och fann, att hon i dag på morgonen med den tidiga floden hade bogserats utför Themsen och var destinerad till hemlandet, till Savannah. Jag telegraferade till Gravesend och fick veta, att fartyget passerat för en god stund sedan, och som vinden är ostlig, är det nog nu förbi Goodwins och inte långt från Isle of Wight.»

»Vad ämnar du nu göra?»

»Å, jag har dem nog i mitt våld. Kaptenen och de båda styrmännen äro, som jag fått veta, de enda infödda amerikanerna ombord, hela besättningen för övrigt består av finnar och tyskar. Vidare vet jag, att alla tre voro borta från fartyget i går afton; jag fick veta det av stuvaren, som tog in lasten åt dem. När deras segelfartyg är framme i Savannah, har poståFngaren redan fört dit det här brevet, och ett telegram har underrättat polisen i Savannah, att dessa tre herrar måste återsändas hit, anklagade för mord.»

Men även de bäst uttänkta mänskliga planer stranda ofta på något oförutsett hinder. John Openshaws mördare skulle aldrig komma att mottaga apelsinkärnorna, som skulle säga dem, att en man lika slug och beslutsam som de var dem i spåren, Höstdagjämningsstormarna voro ovanligt svåra och långvariga detta år, och vi väntade länge att få höra något om Lone Star från Savannah, men vi väntade förgäves. Till sist fingo vi veta, att ett fartyg långt ute på Atlanten funnit flytande på vågorna ett stycke av en akterspegel med bokstäverna L. S. inskurna; och detta är troligen allt vi någonsin skola få veta om det öde, som drabbade barken Lone Star.

TIGGAREN MED DEN KLUVNA LÄPPEN

Isa Whitney, en bror till numera avlidne teol.dokt. Elias Whitney, rektor vid S:t Georgs teologiska seminarium, var en slav under opiumbegäret. Jag har hört, att han fick denna olyckliga vana som student genom ett dåraktigt påhitt; han hade nämligen läst De Quinceys beskrivningar över ¡sina drömmar och förnimmelser och försökte att framkalla samma verkan genom att dränka sin tobak med opietinktur. Han fann emellertid, liksom så många andra gjort före honom, att det är ofantligt mycket lättare att få smak för detta njutningsmedel än att åter vänja sig av med det, och han fortfor många år att vara en slav under sitt begär efter opium och ett föremål för sina anhörigas på samma gång avsky och medömkan. Jag kan ännu, när jag vill, se honom framför mig med det gula, pussiga ansiktet, de slappa ögonlocken och de nålfint hopdragna pupillerna, hopkrupen i en länstol, en sorglig ruin av en förut kraftig och i alla avseenden nobel man.

En afton i juni 1889 ringde det på min portklocka ungefär vid den tid, då man börjar gäspa och ser på klockan, om det icke är sängdags snart. Jag satte mig upp på stolen, och min hustru släppte sitt sömnadsarbete och gjorde en liten missnöjd grimas.

»Förmodligen en patient», sade hon. »Nu måste du gå ut igen.»

Jag suckade, ty jag hade just kommit hem efter en dag av ansträngande arbete.

Vi hörde porten öppnas, några hastiga ord och därpå snabba steg på linoleummattan. Vår egen dörr flög upp, en dam, klädd i en mörk dräkt och med svart flor för ansiktet, kom in i rummet.

»Jag ber så mycket om ursäkt att jag kommer så sent»,började hon, men i detsamma förlorade hon självbehärskningen och sprang fram och slog armarna kring halsen på min hustru och grät och snyftade med huvudet mot hennes axel. »O, jag är i en så förskräcklig belägenhet och behöver så väl litet hjälp!» utropade hon.

»Å, det är ju Kate Whitney!» sade min hustru och drog upp hennes slöja. »Vad du skrämde mig, Kate! Jag hade inte en aning om att det var du.»

»Jag visste inte vad jag skulle ta mig till, och därför kom jag hit.»

Och det var alltid så — människor, som hade någon sorg, drogos till min hustru som fåglarna på villande hav till fyrtornets ljus.

»Det var mycket snällt av dig, att du kom. Sätt dig nu här bekvämt och drick litet vin och vatten och tala om alltsammans för oss. Eller vill du kanske hellre, att jag först skickar James till sängs?»

»Nej, nej, jag behöver även doktorns råd och hjälp. Det angår Isa. Han har inte varit hemma på två dar, jag är så orolig för honom!»

Det var icke första gången hon talade med oss om sina bekymmer för sin man, med mig i min egenskap av läkare, med min hustru som en gammal vän och skolkamrat. Vi försökte lugna och trösta henne så gott vi kunde. Visste hon, var hennes man fanns? Var det möjligt att återföra honom till henne?

Det tycktes icke vara omöjligt, ty hon visste säkert, att på senaste tiden hade hennes man, då opiebegäret kom på honom, besökt en beryktad opiehåla längst bort i östra London. Hittills hade hans utsvävningar aldrig varat mer än en dag i sänder, och han hade återvänt hem på aftonen, skälvande och alldeles tillintetgjord; men nu hade den hemska förtrollningen varit över honom under fyrtioåtta timmar, och förmodligen låg han där bland det värsta avskummet från dockorna och inandades giftet eller sov av sig ruset. Hon var säker på att han befann sig på »Gyllene krogen» vid Upper Swandamlane. Men vad skulle hon göra? Inte kunde hon, en ung, försagd kvinna, söka upp ett sådant ställe och återfinna sin man bland de vilda sällar, som omgåvo honom?

Så stod saken, och det fanns naturligtvis endast ett sätt atthjälpa henne ur hennes brydsamma belägenhet. Min första tanke var, att jag skulle följa henne till denna plats, men efter några ögonblicks överläggning insåg jag, hur onödigt det var, att hon alls följde med. Jag var ju Isa Whitneys läkare och hade som sådan ganska stort inflytande över honom. Jag kunde nog uträtta saken bättre, om jag var ensam, och jag lovade att om två timmar skicka hem honom i en droska, om han verkligen stod att finna efter den adress hon givit mig. På detta sätt tvangs jag att lämna min bekväma länstol och mitt trevliga vardagsrum, och inom kort satt jag i en droska och fördes hastigt bort till östra London i ett besynnerligt ärende, såsom jag tyckte redan från första början; men först framtiden skulle utvisa, hur besynnerligt det i själva verket skulle sluta.

Att börja med mötte jag inga svårigheter, jag fann lätt Upper Swandamlane, en ruskig gränd, smygande sig bakom en rad höga packhus, som kanta norra flodstranden öster om London Bridge. Den opiehåla jag sökte låg mellan en butik för färdiggjorda sjömanskläder och en krog, och man kom dit utför en brant trappa, ledande ned till ett svart gap, liknande mynningen till en grotta. Jag sade till kusken att vänta och gick utför trappan, vars steg voro urholkade i mitten av de otaliga opierökare, som trampat upp- och nedför den. Vid skenet av en flämtande lampa över dörren fann jag låsvredet och gick in i ett långt, lågt rum, där luften var tjock och tung av den bruna opieröken. Rummet hade en mängd träbritsar, liknande fördäckspassagerarnas sovplatser i ett emigrantfartyg, och genom halvmörkret kunde jag otydligt skymta gestalter liggande i besynnerliga, fantastiska ställningar och med sänkta axlar, böjda knän, huvudet kastat bakåt och hakan pekande uppåt; jag kunde även här och där se ett mörkt, halvslocknat öga stirra mot nykomlingen. Från de svarta skuggorna glimmade små röda ljus, än bjärtare, än svagare, allteftersom det brinnande giftet nyss hade tänts eller var nästan utbrunnet i de små metallpiporna. De flesta lågo tysta, men några mumlade då och då för sig själva, och andra talade med varandra med en egendomlig, låg och entonig röst; deras samtal underhölls endast stötvis och dog därpå plötsligt bort, varvid var och en endast mumlade sina egna tankar utan att fästa vidare avseende vid grannens ord. Vid rummets bortreända stod en liten järnpanna med glödande kol, och på en trästol med tre ben bredvid den satt en lång, mager gammal gubbe och stirrade i elden, med armbågarna på knäna och hakan stödd mot händerna.

Då jag kom in, skyndade en gulblek malajisk uppassare fram till mig med en pipa och en portion av giftet och visade mig på en tom liggplats.

»Tack så mycket, jag har inte kommit för att stanna här», sade jag. »Jag har en vän här, mr Isa Whitney, och jag vill gärna tala med honom.»

Jag hörde en rörelse och ett utrop till höger om mig, och genom röken såg jag dunkelt Whitney stirra på mig, blek, avtärd och med ovårdat yttre.

»Min gud, det är Watson!» sade han. Han var i ett beklagansvärt tillstånd av reaktion efter ruset, med varje nerv skälvande. »Säg, Watson, vad är klockan?»

»Nära elva.»

»Vad är det för dag och datum i dag?»

»Fredagen den nittonde juni.»

»Å, min gud, och jag som trodde att det var onsdag! Det är onsdag. Varför ska du skrämma en stackare så där?» Och han dolde ansiktet mot händerna och började snyfta i hög diskant.

»Det är fredag, säger jag dig!» sade jag. »Din hustru har väntat på dig i två dagar nu — du borde verkligen skämmas!»

»Det gör jag också, men du har allt misstagit dig, Watson, för jag har inte varit här mer än några timmar, jag har rökt tre eller fyra pipor — jag minns inte riktigt hur många. Men nu följer jag dig hem. Jag vill visst inte skrämma Kate — stackars lilla Kate! Ge mig din hand! Har du en vagn?»

»Ja, jag har en droska väntande utanför.»

»Då åker jag i den. Men jag är visst skyldig något här. Hör efter vad jag är skyldig, Watson, jag är alldeles utmattad och kan inte göra något själv.»

Jag gick utför den smala gången mellan de dubbla raderna av sovande och höll andan för att slippa de otäcka, bedövande opieångorna; jag såg mig om efter ställets ägare. Då jag gick förbi den långa karlen, som satt vid glödpannan, kände jag någon draga mig i rockskörtet och hörde en sakta viskning: »Gå förbi mig och se sedan tillbaka på mig!» Jag hörde ordenfullkomligt tydligt och såg ned; de kunde endast ha kommit från gubben vid glödpannan, och likväl satt han ännu lika fördjupad i tankar som någonsin, mager och rynkig och böjd av ålder och med en opiepipa dinglande ned mellan knäna, som om den av idel trötthet fallit ur hans händer. Jag tog två steg framåt och såg mig därpå tillbaka, och det behövdes hela min självbehärskning, för att jag inte skulle ge till ett rop av överraskning. Mannen satt nu med ryggen vänd så, att ingen mer än jag kunde se honom. Hela hans gestalt hade nu svällt ut, rynkorna i ansiktet voro borta, de matta ögonen hade återfått sin glans, och vid elden satt där, skrattande åt min förvåning, ingen annan än — Sherlock Holmes. Han gav mig ett litet tecken att komma närmare, och i samma ögonblick han åter vände ansiktet halvt mot sällskapet, förvandlades han till en bräcklig, slö och sluddrande gammal gubbe.

»Holmes », viskade jag, »vad i all världen gör du i detta helvete?»

»Tala så tyst du kan», svarade han, »jag har utmärkta öron. Om du vill vara så god och göra dig av med din förslöade vän, så skulle jag sedan gärna vilja tala några ord med dig.»

»Jag har en vagn väntande på mig utanför», sade jag.

»Skicka då för all del hem honom i den. Du kan vara alldeles lugn för honom, han förefaller nu alldeles för slapp för att på egen hand kasta sig i några nya galenskaper. Du kunde även skriva ett par rader till din hustru med kusken och tala om, att du följt med mig för att hjälpa mig. Om du väntar utanför fem minuter, skall jag vara hos dig.»

Det var svårt att säga nej till något av Sherlock Holmes' förslag, ty de voro alltid så utomordentligt bestämda och framställdes med en så lugn min av överlägsenhet. För övrigt insåg jag, att då jag väl fått Whitney i åkdonet, var mitt uppdrag i själva verket fullgjort, och jag kunde icke önska mig något bättre än att få följa min vän på något av de intressanta äventyr, som hörde till hans dagliga liv. På några ögonblick hade jag skrivit ett brev till min hustru, betalt Whitneys räkning, lett honom ut till vagnen och sett honom åka bort i mörkret. Kort därefter dök den utlevade gamla gubben upp ur opiehålan, och jag gick utför gatan i sällskap med Sherlock Holmes. Ännu ett

par gator stapplade han fram medböjd rygg och osäkra steg, men därpå efter en snabb blick omkring sig rätade han plötsligt upp sig och brast i ett skallande skratt.

»Förmodligen inbillar du dig nu, min kära Watson», sade han, »att jag lagt opierökning till kokaininsprutningarna och de andra små svagheterna, om vilka du så ofta undfägnat mig med dina åsikter som läkare.»

»Jag blev verkligen förvånad över att finna dig där.»

»Men inte mer än jag över att finna dig där.»

»Jag kom för att ta reda på en vän.»

»Och jag för att ta reda på en fiende.»

»En fiende?»

»Ja, en av mina naturliga fiender eller, kanske borde jag snarare säga, ett av mina naturliga offer. Kort sagt, Watson, jag är mitt uppe i en högst intressant undersökning, och jag hoppades att uppfånga något, som kunde ha blivit en ledning i de berusades osammanhängande prat, något som jag har gjort många gånger förut. Hade jag blivit igenkänd i den där hålan, skulle mitt liv inte varit värt en pris snus, ty jag har varit där förut i egna ärenden, och den skurkaktiga malaj, som rår om detta näste, har svurit att hämnas på mig. Det finns en fallucka längst bak i byggnaden, nära hörnet av Pauls lastbrygga, som kunde berätta hemska historier om vad som under mörka nätter passerat genom den ned i floden.»

»Huru! Du menar väl inte lik, som man släppt ned?»

»Jo, just så, Watson. Vi skulle vara rika män, om vi hade tusen pund för varje stackars sate, som man i den där hålan befordrat till en annan värld. Det är den värsta mördarkula längs hela floden, och jag fruktar att Neville St. Clair gått in dit för att aldrig komma ut mera... Men nu borde vagnen vara här.»

Han satte båda pekfingrarna mellan tänderna och lät höra en skarp vissling, vilken signal genast besvarades av en liknande vissling på avstånd, och strax därpå hördes skramlet av en vagn och smällandet av hästhovar.

»Här är vagnen, Watson», sade Holmes, och framför oss stannade en stor dogcart, vars lyktor kastade ut två gula ljustunnlar genom mörkret. »Du följer väl med mig, eller hur?»

»Kan jag vara dig till någon nytta?»

»Å, en pålitlig kamrat är alltid till nytta och en krönikör ännu mera. Mitt rum på The Cedars har två sängar.»

»The Cedars?»

»Ja, på mr St. Clairs lantställe. Jag bor där, medan jag leder undersökningen.»

»Var är det beläget då?»

»Nära Lee i Kent. Vi ha ungefär en timmes väg att åka.»

»Men jag är ju fullkomligt okunnig om vad du nu förehar.»

»Naturligtvis, men du skall strax få veta alltsammans — hoppa nu bara upp! Det är bra, John, vi behöva inte längre er hjälp, här ä' ett par shilling i drickspengar. Håll utkik efter mig i morgon förmiddag vid elvatiden. Så där ja, släpp nu!»

Han berörde lätt hästen med piskan, och vi flögo i väg genom en ändlös rad av mörka, folktomma gator, som småningom blevo allt bredare, tills vi slutligen foro över en ståtlig bro med den mörka floden trögt flytande fram under oss. Bortom bron låg en ny vidsträckt öken av tegel och murbruk, och dess tystnad avbröts endast av den på pass gående poliskonstapelns tunga, regelbundna fotsteg eller av sång och skrik från några försenade nattsvirare. Dystra, sönderslitna molntrasor drevo sakta fram på himmeln, då och då blinkade en stjärna fram genom någon reva i molnen. Holmes satt tyst och körde, med huvudet nedsjunket mot bröstet och minen hos en

man försänkt i djupa tankar, under det jag satt bredvid honom nyfiken att få veta, vad det var för en undersökning som kunde upptaga hans tankar så fullständigt, men på samma gång fruktande att störa hans tankegång. Vi hade åkt en god stund och började komma till det bälte av förstadsvillor, som omger London, då han rätade upp sig med en axelryckning och tände sin pipa med minen hos en man övertygad om att han handlar på bästa sätt.

»Du har en ovanlig förmåga att tiga, Watson», sade han. »Det gör dig ovärderlig som följeslagare. Sannerligen är det inte i afton en stor lycka för mig att ha någon att tala till, ty mina egna tankar äro inte de gladaste. Jag satt just och undrade, vad jag skall säga den älskliga lilla kvinnan, då hon i afton möter mig i dörren.

»Men du glömmer ju alldeles, att jag inte vet något om hela denna affär.»

»Jag har just lagom tid på mig att berätta dig, hur sakenförhåller sig, innan vi komma fram till Lee. Det förefaller så orimligt enkelt, men ändå kan jag inte få något, som kan leda mig på rätt spår. Det finns utan tvivel gott om ledtrådar, men jag kan inte få fatt i ändan. Nu skall jag berätta saken för dig klart och kort, så kanske du kan upptäcka någon ljusglimt, där allt är mörker för mig.»

»Låt höra då!»

»För några år sedan eller, för att vara precis, i maj 1884 kom till Lee en herre vid namn Neville St. Clair, som tycktes ha gott om pengar. Han hyrde en stor villa, anlade en vacker trädgård och levde på det hela taget på stor fot. Så småningom gjorde han bekantskaper i trakten, och 1887 gifte han sig med en bryggardotter, med vilken han fått två barn. Han -hade ingen bestämd sysselsättning, men var intresserad i flera aktiebolag och for vanligen till London varje morgon och återvände varje eftermiddag med 5.14-tåget från Cannon-streetstationen. Mr St. Clair är nu trettiosju år gammal, en man med många vanor och ett stillsamt levnadssätt, en god make och mycket öm far och omtyckt av alla, som känna honom. Jag kan så gärna tillägga, att såvitt vi kunnat finna, utgöra alla hans skulder för närvarande åttioåtta pund och tio shilling, under det han i banken har innestående tvåhundratjugu pund. Det finns därför intet skäl att tro, att penningbekymmer oroat honom.

I måndags reste mr St. Clair till staden tidigare än vanligt och yttrade, innan han for, att han hade två viktiga kommissioner att uträtta och att han skulle ha med sig hem en bygglåda åt sin lilla gosse. Av en ren händelse fick hans hustru samma måndag, strax efter hans avresa, ett telegram med meddelande om att ett litet paket av högt värde, som hon länge väntat, låg på Aberdeenbåtarnas kontor. Om du är väl hemmastadd i London, så vet du, att detta kontor ligger vid Fresnostreet, en tvärgata till Upper Swandamlane, där du fann mig i afton. Mrs St. Clair begav sig efter lunchen till London, besökte först några butiker och gick därpå till ångbåtskontoret, fick sitt paket och var precis klockan fyra och trettiofem på väg genom Swandamlane för att återvända till stationen. Har du kunnat följa med?»

»Ja, fullkomligt.»

»Som du påminner dig, var det en ovanligt varm dag imåndags, och mrs St. Clair gick långsamt och såg sig omkring efter en droska, i synnerhet som hon fann den trakt hon kommit in i tämligen ruskig. Under det hon på detta sätt gick utför Swandamlane, hörde hon plötsligt ett utrop eller ett skrik och blev alldeles förstenad, då hon i ett hus på motsatt sida av gatan såg sin man blicka ned på sig och, som det syntes henne, vinka åt henne från ett fönster i andra våningen. Fönstret var öppet och hon såg tydligt hans ansikte, som enligt hennes beskrivning var förskräckligt förvridet och upprört. Han viftade vilt med händerna åt henne och försvann därpå så plötsligt, som om någon omotståndlig makt bakifrån hade ryckt in honom. En egendomlig omständighet, som hennes snabba kvinnoblick genast upptäckte, var att han varken hade krage eller halsduk, ehuru han bar en mörk rock lik den, vari han avrest hemifrån.

Övertygad om att icke allt stod rätt till, rusade hon utför trapporna till den opiehåla, där du träffade mig i afton — ty det var i det huset hon sett sin man — sprang genom rummet åt gatan och försökte att komma uppför trappan till första våningen; men redan vid foten av trappan hejdades hon av den skurkaktiga malajen jag nyss talade om, som med tillhjälp av en dansk sjöman, hans biträde, knuffade ut henne på gatan. Uppfylld av den förfärligaste

oro och fruktan rusade hon utför gränden och mötte genom en lycklig slump en trupp poliskonstaplar, som under befäl av en kommissarie voro på väg ut till sina pass. Kommissarien och två konstaplar följde henne tillbaka, och trots ägarens envisa motstånd banade de sig väg till det rum, där mr St. Clair senast blivit sedd. Men man fann inte ett spår av honom. I själva verket fanns det inte en människa i hela denna våning utom en stackars krympling med ett avskyvärt utseende, som tycktes ha sin bostad där. Både han och malajen svuro att ingen annan hade varit där under hela eftermiddagen. Deras försäkringar voro så bestämda, att poliserna tvekade och nästan började tro, att mrs St. Clair sett i syne, då hon plötsligt med ett skrik rusade fram till en trälåda, som stod på bordet, och slet locket av den. Ut föll en hel samling klotsar hörande till en bygglåda. Det var den leksak hennes man hade lovat att ha med sig hem.

Denna upptäckt och den uppenbara förvirring krymplingen därvid visade övertygade poliskommissarien om, att saken varallvarsam. Rummen undersöktes noga och allt, som kunde upptäckas, tydde på att ett avskyvärt brott blivit begånget. Rummet åt gatan var enkelt möblerat som ett vardagsrum och hade en dörr, som ledde till en liten sängkammare, vars fönster vette åt baksidan av en av lastageplatserna; mellan denna och baksidan av huset ligger en smal rännil av floden, som är torr vid ebb, men vid flod fylles av vatten till minst fyra och en halv fots djup. Sängkammarfönstret är brett och öppnas nedifrån, och man fann vid undersökningen färska spår av blod på fönsterbrädet, och bloddroppar syntes här och där på sängkammargolvet. Gömda bakom en gardin i vardagsrummet lågo alla mr Neville St. Clairs kläder med undantag av hans rock; hans skor, strumpor och klocka, allt fann man där. Inga tecken till våld syntes på något av dessa klädesplagg och inga andra spår av mr Neville St. Clair. Antagligen hade han försvunnit genom fönstret, ty ingen annan utgång kunde upptäckas, och de betydelsefulla, ännu våta blodfläckarna på fönsterbrädet gjorde det föga troligt, att han kunnat rädda sig genom simning; floden stod nämligen som allra högst i detta ögonblick.

Man började nu söka utforska, vem som kunde vara den brottslige i denna sak. Malajen var känd som en man, vars föregående liv varit av allra värsta slag; men då mrs St. Clair berättade, att hon varit vid foten av trappan några få sekunder efter det hon sett sin man i fönstret, kunde han knappast tagit någon personlig del i brottet. Han försvarade sig med, att han var fullkomligt okunnig om saken, och försäkrade sig icke ha någon kännedom om vad hans hyresgäst Hugh Boone, krymplingen, företog sig; han kunde omöjligt förklara, hur den försvunna mannens kläder kommit in dit.

Detta vad malajen angår. Nu komma vi till den hemska krympling, som hyr andra våningen i opiehålan och som utan tvivel är den person, som sist såg mr Neville St. Clair. Hans namn är som sagt Hugh Boone, och hans avskyvärda ansikte är väl bekant för alla, som ofta besöka Londons City. Han är yrkestiggare, men för att icke överträda gällande förbud mot tiggeri låtsar han bedriva en liten handel med vaxtändstickor. I början av Threadneedlestreet finns det, som du kanske märkt, på vänster hand en liten vrå i muren, och där sätter sig denna varelse varje dag med benen i kors under sig ochsitt lilla lager av tändsticksaskar i knä. Som hans utseende är förfärligt och måste väcka deltagande, faller ett litet, men ihållande regn av kopparslantar ned i den flottiga lädermössa, som ligger på marken framför honom. Jag har mer än en gång stannat och betraktat denna tiggare, innan jag ännu hade en aning om att jag en gång skulle få att göra med honom, och jag har alltid förvånat mig över den rika skörd av slantar han på en kort stund inhöstar. Hans utseende är, förstår du, så egendomligt, att ingen kan gå förbi utan att betrakta honom. Han har tovigt, rödgult hår, ett blekt ansikte, vanställt av ett ohyggligt ärr, som kluvit och dragit upp ytterkanten av överläppen, samt ett par skarpa, mörka ögon, som bilda en egendomlig kontrast mot färgen på håret; allt detta skiljer honom från den vanliga hopen av tiggare, och det gör även hans kvickhet, ty han är alltid färdig med ett fyndigt svar på de speglosor, som möjligen av någon förbigående kastas åt honom. Sådan är den man, som, efter vad vi nu veta, hyrt rummen ovanpå opiehålan och som sist av alla såg den person vi nu skola söka att få reda på.»

»Men en krympling!» inföll jag. »Vad kunde han ensam ha förmått mot en man i sina bästa år?»

»Han är visserligen krympling i den meningen, att han haltar, men för övrigt synes han vara en kraftig och välfödd karl. Din erfarenhet som läkare, Watson, borde säga dig, att svaghet i en lem ofta ersättes av ovanlig

styrka i de andra.»

»Fortsätt din berättelse, är du snäll.»

»Mrs St. Clair hade svimmat vid åsynen av blodet på fönsterbrädet och fördes hem i en droska av polisen, ty hon kunde i alla fall inte vara till någon hjälp vid undersökningen. Poliskommissarien Barton, som fick saken om hand, undersökte huset på det noggrannaste men utan att finna något, som kunde kasta ljus över saken. Ett stort misstag begicks, då man icke ögonblickligen anhöll Boone; nu fick han några minuter på sig, varunder han kunde hinna att meddela sig med sin vän malajen. Felet rättades likväl snart, han anhölls och visiterades, men utan att något upptäcktes, som kunde tyda på att han var brottslig. Visserligen syntes några blodfläckar på hans högra skjortärm, men han pekade på vänstra handens långfinger, där han råkat att skära sig nära nageln, och förklarade, att blodet kom från detta sår; han hade, tillade han,strax förut varit framme vid fönstret, och fläckarna man där såg berodde förmodligen på samma orsak. Han förnekade på det bestämdaste att någonsin ha sett mr Neville St. Clair och svor på, att närvaron av dennes kläder i rummet var en lika stor gåta för honom som för polisen. Vad mrs St. Clairs försäkran angick, att hon sett sin man vid fönstret, förklarade han, att hon måste antingen ha drömt eller varit galen. Han avfördes under högljudda protester till polisstationen, under det att kommissarien stannade kvar i huset i hopp om att det instundande lågvattnet skulle uppenbara något mera om saken.

Detta blev även fallet, om man än i gyttjan knappast fann det man fruktat att finna. Det var mr Neville St. Clairs rock men inte hans lik, som låg där blottad, då vattnet föll undan. Och vad tror du att man fann i fickorna på rocken?»

»Det kan jag verkligen inte gissa.»

»Nej, jag tror inte att du skulle kunna det. Jo du, varenda ficka i rocken var fullproppad med kopparslantar, fyrahundratjuguen pennystycken och tvåhundrasjuttio halvpennystycken. Det var minsann inte underligt, att rocken med en sådan barlast inte sköljts bort av floden. Med ett lik är det en annan sak; det är starkt strömdrag mellan lastageplatsen och huset, och det låter mycket väl tänka sig, att den tunga rocken kan ha stannat kvar, men den avklädda kroppen av strömmen sugits ut i floden.»

»Men du sa’ ju, att kläderna hittades i rummet. Skulle då liket varit klätt endast i en rock?»

»Nej, men saken kan ganska lätt förklaras. Antag att denna karl, Boone, verkligen kastade Neville St. Clair ut genom fönstret, så finns det intet mänskligt öga, som kan ha bevittnat detta dåd. Vad kan man antaga, att han sedan gjorde? Jo, naturligtvis kom han genast att tänka på, att han måste göra sig av med kläderna, som eljest kunde förråda honom. Han tog då rocken och skulle just kasta ut den, då det föll honom in, att den skulle komma att flyta i stället för att sjunka. Han hade endast kort tid på sig, ty han hade hört bullret därnere, då mrs St. Clair försökte att bana sig väg uppför trappan, och hade kanske redan fått veta genom sin medbrottsling malajen, att polisen var på väg mot huset. Han hade alltså icke ett ögonblick att förlora, rusade till något hemligt gömställe, därhan hade hopat de slantar han fått genom att tigga, och stoppade allt han kom över i fickorna på rocken för att vara säker på att den skulle sjunka. Han kastade ut den och ämnade just göra detsamma med de andra klädesplaggen, då han hörde steg i trappan och nätt och jämnt hann stänga fönstret, förrän polisen kom in i rummet.»

»Ja, det låter inte omöjligt.»

»I brist på bättre kunna vi ju antaga så länge, att det verkligen förhöll sig så. Boone häktades, som sagt, men man har inte kunnat bevisa, att han någonsin förr varit inblandad i något brottsligt förehavande. Han är sedan många år känd som yrkestiggare, men hans liv tycks ha varit mycket stilla och oskyldigt. Så står saken för närvarande, och de frågor, som nu måste lösas, nämligen vad Neville St. Clair gjorde i opiehålan, vad som hände honom där och vad del Hugh Boone haft i hans försvinnande — alla dessa frågor äro ännu lika långt från sin lösning som någonsin. Jag måste tillstå, att jag inte kan påminna mig något fall jag haft att göra med, som vid första ögonkastet sett så enkelt ut och som varit så svårt att utreda.»

Under det Shelock Holmes berättade mig detaljerna av dessa egendomliga händelser, hade vi rullat genom utkanten av den stora staden, tills vi slutligen lämnade de sista enstaka husen bakom oss och kommo ut på en landsväg med gröna häckar på ömse sidor. Men just som han slutade, foro vi genom två små byar med kringspridda hus, där några ljus ännu lyste i fönstren.

»Vi äro nu nära Lee», sade min vän. »Vi ha under vår korta åktur berört inte mindre än tre av Englands grevskap; vi började i Middlesex, passerade över ett hörn av Surrey och ha nu kommit in i Kent. Du ser ljuset mellan träden där, det är The Cedars, mr St. Clairs villa, och vid lampan där sitter en kvinna, som i sin ängsliga iver förmodligen redan hört bullret av vår vagn.»

»Men varför sköter du inte den här saken från din bostad vid Bakerstreet?» frågade jag.

»Därför att det är så många förfrågningar och undersökningar, som måste göras härute. Mrs St. Clair har haft den godheten att ställa två rum till mitt förfogande, och du kan vara säker på att hon hjärtligt välkomnar en vän till mig,som därtill är min medhjälpare. Det är mig ytterst motbjudande att träffa henne i afton, då jag inte har några underrättelser om hennes man att meddela henne. Nu äro vi framme.»

Vi stannade utanför en stor villa med omgivande trädgård, och sedan en stallpojke kommit ut och tagit hand om hästen, följde jag min vän på en smal sandad gång upp till huset. Då vi kommo närmare, flög porten upp och i öppningen stod en liten blond kvinna, klädd i något slags lätt sidenmuslin med en liten smula skär chiffon vid hals och handleder. Konturerna av hennes figur avtecknade sig skarpt mot ljusfloden, där hon stod med ena handen på låsvredet, den andra halvt upplyft i ivern och kroppen något framåtlutad, med ängsligt spörjande blick och halvöppna läppar — ett levande frågetecken.

»Nå-å?» ropade hon. »Nå-å?» Då hon fick se, att vi voro två, gav hon till ett litet skrik av hopp, som lika fort sjönk till en stönande suck, då hon märkte, att Holmes skakade på huvudet och ryckte på axlarna.

»Inga goda nyheter?» frågade hon.

»Nej, inga.»

»Och inga dåliga?»

»Nej.»

»Nå, gudskelov för det! Men kom in nu, ni måste vara uttröttad, ni har haft en lång arbetsdag.»

»Detta är min vän, doktor Watson. Han har varit mig till stor hjälp vid många av mina undersökningar, och en lycklig slump har i dag gjort, att jag kunnat föra honom med mig för att deltaga i mina efterspaningar.»

»Det är mig ett stort nöje att göra er bekantskap», sade hon och tryckte hjärtligt min hand. »Ni är nog så god, herr doktor, och ursäktar, att kanske inte allt här är i bästa ordning; men ni förstår, efter det hårda slag, som så plötsligt drabbat oss...»

»Min bästa mrs St. Clair», sade jag, »jag är inte bortskämd, jag har legat mycket i fält i mina dar, men även om jag inte hade gjort det, ser jag mycket väl, att här inte behövs några ursäkter. Kan jag vara till någon nytta för er eller för min vän här, skall det bli mig ett sant nöje.»

»Nu, mr Holmes», sade hon, då vi kommo in i en välupplyst matsal, där en kall supé stod framdukad, »skulle jag gärna vilja göra er några uppriktiga frågor, som jag ber er besvara lika uppriktigt.»

»Det skall jag visst.»

»Oroa er inte för mina känslor, jag är inte hysterisk och har inte heller lätt för att förlora sansen. Jag önskar helt enkelt att få veta er innersta, verkliga åsikt om saken.»

»Vad är det ni särskilt vill veta?»

»Säg mig, är det er innersta tanke, att min man ännu lever?»

Holmes syntes något förlägen vid denna fråga.

»Var nu uppriktig!» upprepade hon, där hon stod på kaminmattan och skarpt såg ned på honom, som lutade sig tillbaka i en korgstol.

»Nåväl då, uppriktigt sagt, så tror jag det icke.»

»Ni tror att han är död?»

»Ja, det tror jag.»

»Mördad?»

»Det kan jag inte säga. Kanske.»

»Och vilken dag tror ni att han dog?»

»I måndags.»

»Då kanske ni vill vara god och förklara, hur det är möjligt, att jag i dag fått det här brevet från honom?»

Holmes sprang upp från stolen som om han fått en elektrisk stöt.

»Huru!» skrek han.

»Ja, i dag», sade hon leende och höll upp ett papper i luften.

»Kan jag få se det?»

»Naturligtvis.»

I sin iver rent av ryckte han det från henne, och sedan han brett ut brevet på bordet, drog han lampan närmare och undersökte det noga; även jag hade stigit upp och stod och stirrade på brevet över hans axel. Kuvertet var av mycket simpel beskaffenhet och frimärket avstämpat i Gravesend och daterat denna samma dag eller, rättare, dagen förut, ty klockan var nu över tolv på natten.

»En ytterst oövad stil», mumlade Holmes, »bestämt inte er mans».

»Nej, inte på kuvertet, men i brevet inuti,»

»Jag märker även, att den, som skrivit utanskriften, måst gå och fråga efter adressen.»

»Hur kan ni se det?»

»Namnet är, som ni ser, fullkomligt svart, vilket vill säga att bläcket fått torka av sig självt; resten av utanskriften är i en gråaktig färg, vilket bevisar att läskpapper använts. Om alltsammans hade skrivits på en gång och blivit läskat, skulle ingen del av utanskriften haft en så mörk färg. Denna person har först skrivit namnet, och sedan har någon tid gått, innan han skrev adressen, vilket endast kan bevisa, att han inte kände till den. Detta är naturligtvis endast en småsak, men intet är så viktigt som småsaker. Låt oss nu se brevet. Å, någonting har varit inneslutet i det.»

»Ja, det innehöll en ring, hans signetring.»

»Och ni är fullkomligt säker på att det är er mans handstil?»

»En av hans stilar.»

»En av hans stilar — vad menar ni?»

»Hans stil då han skrev mycket fort. Den är mycket olik hans vanliga stil, men jag känner mycket väl igen den.»

»'Älskade, var inte orolig! Allt kommer att sluta väl. Ett ofantligt misstag har blivit begånget, som det kommer att ta någon tid att rätta. Hav bara tålamod. Neville.' — Det är skrivet med blyerts på det ur en bok urrivna försättsbladet, oktavstorlek och utan vattenstämpel. Hm! Brevet har i dag lagts på posten i Gravesend av en man med smutsig tumme, och om jag inte misstar mig, har kuvertet gummats ihop av en person, som tuggar tobak.

Och ni hyser inte minsta tvivel om att det är er mans handstil?»

»Nej, jag är fullkomligt säker på att han skrivit de här raderna.»

»Och de ha postats i dag i Gravesend. Nåväl, mrs St. Clair, det tycks som om molnen börja skingra sig, men jag vågar likväl inte säga att faran är över.»

»Men han måste vara vid liv, mr Holmes.»

»Såvida inte det här brevet är ett skickligt bedrägeri för att föra oss på orätt spår. Ringen bevisar noga taget ingenting, den kan ha tagits ifrån honom.»

»Nej, nej, det är — ja, det är alldeles säkert hans egen handstil.»

»Visserligen, men det kan ju ha skrivits i måndags och inte lagts på posten förrän i dag.»

»Det är möjligt.»

»I så fall kan mycket ha hänt sedan dess.»

»Å, ni får inte skrämma mig, mr Holmes! Jag vet, att allt står väl till med honom. Det råder mellan oss en så stark sympati, att jag genast skulle känna, om något ont hände honom. Samma dag jag senast såg honom här hemma, skar han sig uppe i sängkammaren, och jag, som likväl var nere i matsalen, rusade genast upp till honom, därför att jag fullkomligt tydligt kände med mig, att något hänt honom. Tror ni, att jag skulle känna en sådan småsak, men vara okunnig om hans död?»

»Jag har sett för mycket för att inte veta, att en kvinnas intryck och känslor kunna ha oändligt mycket större beviskraft än en skarp logikers resonemang. Och i det här brevet har ni alldeles säkert ett mycket starkt bevis för att er åsikt är riktig. Men om er man lever och kan skriva brev, varför stannar han då borta från er?»

»Det kan jag inte förstå, det är omöjligt att tänka ut.»

»Han yttrade ingenting i måndags, innan han lämnade er, som kunde tyda därpå?»

»Nej, ingenting alls.»

»Blev ni mycket förvånad över att få se honom i Swandamlane?»

»Ja, på det allra högsta.»

»Var fönstret öppet?»

»Ja.»

»Han kunde alltså ha ropat på er?»

»Ja, det kunde han.»

»Ni tyckte emellertid, att han endast gav till ett oartikulerat utrop?»

»Ja.»

»Ni uppfattade det som om han bad om hjälp?»

»Ja, han vinkade med händerna.»

»Men det var kanske endast ett rop av förvåning, överraskningen att så oväntat få se er där på gatan kunde ha kommit honom att sträcka upp armarna.»

»Det är möjligt.»

»Och ni tyckte, att det såg ut, som om någon med våld drog in honom bakifrån?»

»Ja, han försvann så hastigt.»

»Han kanske sprang tillbaka. Ni såg ingen annan i rummet?»

»Nej, men den förfärliga tiggaren erkände ju, att han varit där, och malajen var nedanför trappan.»

»Alldeles. Och er man hade, såvitt ni kunde se, sina vanliga kläder på sig?»

»Ja, men han var utan krage och halsduk, jag såg alldeles tydligt hans bara hals.»

»Hade han någonsin talat om Swandamlane?»

»Nej, aldrig.»

»Hade han aldrig visat några tecken till att han begagnade opium?»

»Nej då, visst inte.»

»Jag tackar, jag ville endast ha absolut klarhet i dessa punkter. Nu kanske vi smaka på supén och sedan dra oss tillbaka, ty antagligen få vi en het dag i morgon.»

Ett stort, bekvämt och trevligt inrett rum, där man bäddat två sängar, hade ställts till vårt förfogande, och jag låg snart, ty jag var uttröttad efter aftonens äventyr. Men Sherlock Holmes var en man, som, då han hade ett olöst problem i huvudet, kunde gå flera dagar, ja en hel vecka utan vila och vända saken på alla sidor och kombinera sina fakta, tills han antingen löst gåtan eller övertygat sig om, att hans uppgifter voro ofullständiga. Det var snart tydligt för mig, att han nu förberedde sig att sitta uppe hela natten. Han tog av sig rock och väst, satte på sig en stor, blå nattrock och gick därpå omkring i rummet och samlade ihop kuddarna från sin säng och dynor från soffan och länstolarna; av dem gjorde han ett slags österländsk divan, på vilken han slog sig ned med korslagda ben och en hög på ett halvt hekto shagtobak och en tändsticksask framför sig. Vid det dämpade lampskenet såg jag honom sitta där, med en gammal briarsnugga mellan läpparna och ögonen stirrande mot ett hörn av taket, tyst och orörlig, med det skarpa, örnlika ansiktet upplyst av lampskenet, under det den blå röken ringlade sig omkring honom.

Så satt han, då jag somnade in, och så satt han, då ett plötsligt utrop väckte mig och jag fann sommarsolen skinandein i rummet. Pipan hade han ännu mellan läpparna, röken ringlade sig fortfarande uppåt och rummet var uppfyllt av ett tjockt tobakstöcken, men av högen med shag han haft framför sig, då jag somnade, fanns nu intet kvar.

»Är du vaken, Watson?» frågade han.

»Ja.»

»Känner du dig livad för en morgontur.»

»Naturligtvis.»

»Kläd på dig. Ingen är uppe ännu, men jag vet var stalldrängen sover, och vi ska snart ha vårt ekipage förspänt.» Han småskrattade för sig själv, under det han talade, plirade med ögonen och syntes en helt annan människa än den djupsinniga, dystra tänkaren aftonen förut.

Jag såg på klockan, under det jag klädde mig, och fann det alls inte underligt, att ingen var uppe, ty klockan var endast tjugu minuter över fyra. Jag hade knappast slutat min påklädning, då Holmes kom in igen och talade om, att drängen höll på att spänna för hästen.

»Jag önskar pröva en av mina små teorier», sade han, under det han drog på sig skorna. »Vet du vad, Watson, jag tror att du i närvarande stund ser framför dig ett av de största dumhuvuden i hela Europa. Jag borde verkligen ha en spark, som förpassade mig ända till London. Men nu har jag ändå, skulle jag tro, funnit nyckeln till gåtan.»

»Och var fann du den?» frågade jag och måste le.

»I badrummet», sade han. »Ja, tro inte att jag skämtar», tillade han, då han såg min klentrogna min. »Jag har just varit in dit och hämtat den och har den här i min resväska. Kom nu, så få vi se, om inte min lösning är riktig.»

Vi gingo nedför trapporna så tyst som möjligt och ut i morgonsolens strålande sken. Ute på landsvägen stod

åkdonet, med den halvklädda stalldrängen hållande hästen; vi hoppade upp, och det bar i väg med full fart till London. Vi foro om några bondvagnar, som voro på väg in till huvudstaden med grönsaker, men de rader av villor, som kantade vägen, voro tysta och livlösa som en sagans stad.

»Det här har i några avseenden varit ett enastående fall», sade Holmes. »Jag måste erkänna, att jag varit blind som en mullvad, men bättre att bli vis sent än aldrig.»

Inne i staden sågo vi här och där någon morgontidigindivid ännu omorgnad titta ut genom fönstret, då vi körde genom gatorna i Surreysidan. Vi foro över Themsen på Waterloo Bridge, flögo uppför Wellingtonstreet, togo av skarpt åt höger och voro snart framme vid detektiva polisens huvudstation vid Bowstreet. Sherlock Holmes var väl bekant där, och de två konstaplarna vid ingången hälsade på honom. En av dem åtog sig att hålla hästen, medan den andre förde oss in.

»Vem har vakten i dag?» frågade Holmes.

»Kommissarien Bradstreet.»

»God dag, Bradstreet, hur står det till?»

En stor och grov polistjänstemän hade kommit utför den stenbelagda förstugan och hälsade på oss.

»Jag ville gärna tala ett par ord i enrum med er», sade Holmes.

»Det går visst för sig, mr Holmes; var god och stig in i mitt rum här.»

Det var ett litet kontorslikt rum med en stor liggare på bordet och en telefonapparat på väggen. Kommissarien satte sig vid sitt skrivbord.

»Vad kan jag stå till tjänst med, mr Holmes?»

»Jag kommer angående den där tiggaren, Boone — han som är anklagad för att ha haft något att skaffa med mr Neville St. Clairs försvinnande.»

»Ja, han väntar på nytt förhör.»

»Ja, jag har hört det. Ha ni honom här?»

»Ja, i en av cellerna.»

»Förhåller han sig lugn?»

»Ja, för all del, han gör oss inte minsta besvär i så fall. Men det är en smutsig kanalje.»

»Smutsig?»

»Ja, allt vi kunna få honom att göra är att tvätta händerna; i ansiktet är han svart som en sötare. Nåja, då hans mål är avgjort, få vi väl ge honom ett grundligt fängelsebad; om ni finge se honom, är jag övertygad om att ni skulle hålla med mig om att det är välbehövligt.»

»Jag skulle bra gärna vilja se honom.»

»Verkligen? — det är lätt gjort. Kom den här vägen. Ni kan lämna resväskan kvar här.»

»Nej, jag tror allt, att jag tar den med mig.»

»Som ni vill. Den här vägen, om ni vill vara så god.»

Han gick före oss utför en korridor, öppnade en med järngaller försedd dörr, gick utför en spiraltrappa och förde oss till en vitrappad korridor med en rad av dörrar på båda sidor.

»Tredje dörren på höger sida är hans», sade kommissarien. »Här är det!»

Han drog sakta ifrån en liten lucka i dörrens övre del och tittade in.

»Han sover», sade han, »ni kan se honom alldeles utmärkt härifrån».

Vi tittade båda in och sågo fången, som låg med ansiktet vänt mot oss och andades långsamt och tungt, försänkt i djup sömn. Det var en medelstor man, klädd i en simpel dräkt, som passade för hans yrke, med en kulört skjorta stickande ut genom hålen på den trasiga rocken. Han var, som kommissarien sagt, i högsta grad smutsig, men smutsen, som betäckte ansiktet, kunde dock icke dölja dess frånstötande fulhet. Ett brett ärr efter ett gammalt sår gick från ena ögat till hakan och hade, då det växte igen, dragit upp ena sidan av den kluvna överläppen, så att tre tänder ständigt blottades i ett evigt grin. Tjockt, tovigt, eldrött hår hängde långt ned i pannan och ögonen.

»En verklig skönhet, inte sant?» sade kommissarien.

»Han behöver alldeles säkert en tvättning», sade Holmes. »Jag hade en aning om, att så var förhållandet, och tog mig därför den friheten att föra med mig de nödiga verktygen.» Därmed öppnade han sin resväska och tog till min förvåning upp en väldig badsvamp.

»Ha, ha, ni är mig en lustig kurre!» skrattade kommissarien.

»Om ni nu vill vara god och öppna dörren mycket tyst, så ska vi snart ge honom ett mera respektabelt utseende», sade Holmes.

»Ja, varför inte?» sade kommissarien. »Han gör verkligen inte stor heder åt Bowstreets celler, eller hur?»

Han satte försiktigt nyckeln i låset och vi gingo alla mycket tyst in i cellen. Den sovande vände sig till hälften och tycktes därpå somna in ännu djupare. Holmes doppade svampen i vattenkrukan och gned ett par gånger kraftigt fångens ansikte.

»Tillåt mig, mina herrar, att för er presentera mr Neville St. Clair från Lee, i grevskapet Kent!» utropade han.

Aldrig i mitt liv har jag sett en sådan syn. Mannens ansikte så att säga avskalades under svampens bearbetning, liksom man avbarkar ett träd. Den grova, bruna hudfärgen försvann, och försvunno gjorde även det ohyggliga ärret över ansiktet och den kluvna och uppdragna överläppen, som givit det ett så frånstötande grin. Det toviga, röda håret följde med vid en kraftig ryckning av Holmes, och vi sågo nu en blek man, med ett fint, svårmodigt ansikte, svart hår och vacker, slät hy, sittande upprätt i sängen, gnidande ögonen och stirrande omkring sig med sömnig förvåning. Då han därpå hastigt insåg, att han demaskerats, gav han till ett skrik och kastade sig ned på bädden med ansiktet mot kudden.

»Min gud», utropade kommissarien, »det är verkligen den försvunna mannen, jag känner igen honom från fotografien!»

Fången vände sig nu om med minen hos en man, som icke längre bryr sig om någonting utan finner sig i sitt öde.

»Ja, låt det vara så!» sade han. »Var nu god och säg mig, vad jag är anklagad för?»

»Ni är anklagad för att ha gjort av med mr Neville St. Clair... Se så, se så, ni kan naturligtvis inte anklagas för den saken, såvida inte domstolen förvandlar det till ett åtal för självmordsförsök», sade kommissarien skrattande. »Jag har tillhört poliskåren tjugusju år nu, men det här övergår sannerligen allt vad jag hittills sett.»

»Om jag är Neville St. Clair, så är det alldeles tydligt, att intet brott blivit begånget och att jag således hålles olagligen inspärrad.»

»Intet brott, men ett mycket stort felsteg har begåtts», sade Holmes. »Det hade varit riktigare, om ni anförtrott er åt er hustru.»

»Det var inte så mycket för min hustrus som mera för barnens skull», stönade fången. »Gud hjälpe mig, jag ville inte för allt i världen, att de skulle behöva blygas över sin far. Min gud, vilket avslöjande! Vad skall jag ta mig till?»

Sherlock Holmes satte sig bredvid honom på sängen och klappade honom vänligt på axeln.

»Om ni lämnar åt domstolen att utreda saken», sade han, »så kan ni naturligtvis inte gärna undgå, att er hemlighetkommer ut. Kan ni däremot övertyga polismyndigheterna om att ni inte anklagats för något brott, så

inser jag inte, att sakens detaljer behöva komma i tidningarna. Jag är säker på att kommissarien Bradstreet här är så god och antecknar, vad ni kan ha att meddela oss, och sedan hänskjuter saken till vederbörandes prövning. I så fall skulle saken alls inte behöva komma inför domstolen.»

»Gud välsigne er!» utropade fången varmt. »Jag skulle hellre ha burit fångenskapen, ja, med livet pliktat för det brott man anklagade mig för, än lämnat min eländiga hemlighet som en skamfläck på mitt och mina barns namn. Jag skall berätta er min historia; ni äro de första, som någonsin hört den. Min far var skollärare i Chesterfield, och jag fick en god uppfostran. Jag reste litet i min ungdom, gick därpå in vid scenen och blev slutligen reporter i en aftontidning i London. En dag önskade redaktören en serie artiklar över tiggeriet inom huvudstaden, och jag erbjöd mig att skriva dem. Härifrån datera sig alla mina äventyr. Det var endast genom att som amatör försöka mig på tiggeriet som jag kunde få de uppgifter jag behövde för mina artiklar. Som skådespelare hade jag naturligtvis lärt mig alla maskeringskonstens hemligheter och hade till och med gjort mig berömd bland mina kamrater för min skicklighet i den vägen. Jag drog nu nytta av min talang. Jag målade mitt ansikte, och för att ge mig ett så ömkansvärt utseende som möjligt målade jag ett stort ärr och vred om och fäste upp ena sidan av överläppen med en liten remsa köttfärgat häftplåster. Därpå satte jag på mig en röd peruk och lämpliga kläder och slog mig ned i ett hörn i den livligaste delen av City, skenbart såsom tändsticksförsäljare, men i verkligheten som tiggare. Jag satt där sju timmar, och då jag kom hem på aftonen, fann jag till min förvåning, att jag fått in inte mindre än tjugusex shilling och fyra pence.

Jag skrev mina artiklar och tänkte knappast längre på saken, förrän jag någon tid efteråt skrev på en växel åt en vän, och, då han inte kunde lösa in den, blev stämd på tjugufem pund. Jag visste mig ingen råd att skaffa pengarna, då jag plötsligt fick en idé. Jag bad fordringsägaren, en privatperson, om fjorton dagars anstånd, som beviljades, anhöll om tjänstledighet från tidningen och begagnade tiden till atttigga i City under den förklädnad jag hittat på. Inom tio dar hade jag fått in pengarna och betalt skulden.

Nåväl, ni kunna tänka er, mina herrar, hur svårt det nu måste förefalla mig att återtaga ett strängt arbete för två pund i veckan, då jag visste mig kunna förtjäna lika mycket på en dag genom att smörja litet färg i ansiktet, lägga min mössa på marken framför mig och bara sitta stilla. Det var en lång strid mellan min stolthet och pengarna, men till sist segrade guldet; jag lämnade min plats i tidningen och satt dag efter dag i det hörn jag valt och väckte ett sådant medlidande genom mitt ohyggliga utseende, att mina fickor fylldes med kopparslantar. En enda människa kände min hemlighet, och det var ägaren till den opiehåla vid Swandamlane, där jag hyrde ett par rum och varje morgon kunde gå ut som en smutsig tiggare och varje afton förvandla mig till en välklädd herre, som levde med i världen. Jag betalade denna man, en malaj, väl för de uthyrda rummen, så att jag visste att min hemlighet var i säkert förvar hos honom.

Nåväl, jag fann snart, att jag kunde lägga av ansenliga penningsummor. Jag vill därför inte säga, att vilken tiggare som helst på Londons gator kan förtjäna sjuhundra pund om året, som är mindre än jag i medeltal fått in; men jag hade ju ovanliga fördelar i min skicklighet att maskera mig och även i min slagfärdighet och förmåga att ge roliga svar åt de förbigående, vilket snart gjorde mig till en välkänd karaktär i City. Hela dagen föll ett regn av kopparslantar, omväxlande med silver, i min mössa, och det var en ovanligt dålig dag, då jag inte fick in två pund.

Allteftersom jag blev förmögnare, fick jag större anspråk på livet, hyrde mig en villa på landet och gifte mig till sist, utan att någon hade en aning om min verkliga sysselsättning. Min älskade hustru visste, att jag hade en affär i City, ehuru hon föga anade av vad beskaffenhet den var.

I måndags eftermiddag, då jag slutat för dagen och höll på att kläda om mig i mitt rum över opiehålan, kastade jag en blick ut genom fönstret och såg till min förvåning och fasa, att min hustru stod på gatan med blicken fäst på mig. Jag gav till ett utrop av överraskning, slog händerna för ansiktet och rusade till min förtrogne, malajen, och bad honom hindra, att någon kom upp till mig. Jag hörde min hustrus röstnedanför men visste, att hon nu inte kunde komma upp, att min värd skulle hindra henne. Jag kastade hastigt av mig kläderna, tog på mig min tiggardräkt, målade mig och satte på mig peruken. Inte ens en hustrus ögon kunde genomskåda en så fullständig

förklädnad. Men så kom jag att tänka på, att man kanske skulle undersöka rummet och att kläderna skulle förråda mig; jag kastade därför upp fönstret, varvid ett finger, som jag skadat på morgonen hemma på landet, började blöda på nytt. Jag tog nu min rock, som var full med de kopparslantar jag nyss flyttat över i den från läderpåsen, i vilken jag brukade bära hem vad jag förtjänat under dagen; jag slungade ut rocken genom fönstret och såg den försvinna i Themsen. De andra kläderna skulle ha gått samma väg, men i samma ögonblick rusade polisen uppför trappan, och några minuter därefter fann jag till icke ringa lättnad för mig, det måste jag erkänna, att jag, i stället för att bli igenkänd som mr Neville St. Clair, häktades som hans mördare.

Jag tror inte, att det finns något mer för mig att förklara. Jag var fast besluten att bibehålla min förklädnad så länge som möjligt och ville naturligtvis därför inte heller tvätta mig i ansiktet. Som jag visste, att min hustru måste vara förskräckligt orolig, drog jag av mig min ring och gav den i ett ögonblick, då ingen av konstaplarna övervakade mig, åt malajen jämte några i största hast nedkastade rader, vari jag bad henne vara lugn för mig, ty ingen skada hade skett mig.»

»Det brevet fick hon först i går», sade Holmes.

»Min gud, vilken förskräcklig vecka måste hon inte ha upplevat!»

»Polisen har övervakat malajen», sade kommissarie Bradstreet, »och jag förstår mycket väl, att det måste ha varit svårt för honom att obemärkt lägga ett brev på posten. Förmodligen gav han det åt någon sjöman bland hans kunder, som sedan under några dagar glömde bort hela saken.»

»Ja, så förhåller det sig nog», sade Holmes. »Men säg mig, har ni aldrig blivit anhållen för tiggeri?»

»Många gånger, men vad betydde litet böter för mig?»

»Men nu måste det emellertid bli slut på den saken», sade Bradstreet. »Skall polisen tysta ned den här affären, så måste Hugh Boone för alltid försvinna.»

»Jag har redan svurit en helig ed på den saken.»

»I så fall anser jag det troligt, att inga vidare åtgärder komma att vidtagas. Men komma vi på er ännu en gång, så måste vi ta itu med all tillbörlig stränghet, och då kommer nog hela saken ut. Så mycket är säkert, att vi stå i stor tacksamhetsskuld till er, mr Holmes, som rett ut denna intrasslade härva. Jag önskar bara att jag visste, hur ni bär er åt att vinna så utmärkta resultat.»

»Den här gången gjorde jag det», sade min vän, »genom att sitta på fem kuddar och röka en femton, tjugu pipor. Jag tror, Watson, att om vi nu köra direkt till Bakerstreet, så komma vi alldeles lagom till frukosten.»

DEN BLÅ KARBUNKELN.

Jag gick upp till min vän på förmiddagen tredjedag jul för att önska honom ett gott slut på det gamla året. Han låg utsträckt på soffan, med en piphylla till höger om sig, så att han kunde nå den, och en hög hopskrynklade och tydligen nyss genomlästa morgontidningar nära till hands. Bredvid soffan stod en trästol, och på hörnet av dess ryggstöd hängde en urblekt och fläckig styv filthatt, som tydligen för länge sedan sett sina bästa dagar och hade bucklor på flera ställen. Ett förstoringsglas och en pincett, som lågo på stolsitsen, utvisade att hatten hade hängts upp på detta sätt för att undergå en närmare undersökning.

»Du är upptagen, ser jag, jag kommer kanske och stör?» sade jag.

»Nej, visst inte, jag är glad över att med en vän få diskutera de resultat jag kommit till. Saken är visserligen högst trivial», sade han och pekade med tummen i riktning mot den gamla hatten, »men det finns flera punkter i samband med den, som inte äro alldeles utan intresse och som man till och med kan lära något av.»

Jag slog mig ned i hans länstol och värmde händerna framför hans sprakande brasa, ty det var stark frost ute och fönstren voro betäckta med ett tjockt lager av isblommor.

»Jag förmodar», anmärkte jag, »att den där tingesten, ehuru den ser så enkel och beskedlig ut, står i samband med någon hemsk historia — att det där gamla hattskrället är den ledtråd, som skall föra dig till lösningen av någon hemlighet och hjälpa dig att få brottet bestraffat.»

»Nej, nej, den här gången är det inte något brott», svarade Sherlock Holmes skrattande, »endast en av dessa nyckfullasmå händelser, som inträffa då och då, när fyra miljoner människor knuffas på ett område av några få kvadratmil. Mitt ibland en sådan människosvärm kan man vänta sig alla möjliga kombinationer av tilldragelser, och månget litet problem kan erbjuda sig, som är både besynnerligt och intresseväckande, utan att därför vara förenat med något brott. Vi båda ha ju redan haft erfarenhet därav.»

»Ja», anmärkte jag, »och det så mycket, att av de sex senaste fallen, som jag lagt till mina anteckningar, ha tre varit alldeles fria från brottslighet i betydelsen av lagöverträdelse.»

»Alldeles. Du syftar på mitt försök att återskaffa konungen av Böhmen hans fotografi och brev till Irene Adler, miss Mary Sutherlands egendomliga fall och äventyret med mannen med den kluvna läppen. Nåväl, jag betvivlar inte, att den här lilla saken kommer att falla inom samma oskyldiga kategori. Kommer du ihåg Peterson, stadsbudet?»

»Ja.»

»Det är honom den här troféen tillhör.»

»Är det hans hatt?»

»Nej, han har hittat den. Ägaren är okänd. Jag får be dig att inte betrakta den bara som ett tillstukat gammalt hattskrälle, utan som ett intellektuellt problem. Först måste du veta, hur den kommit hit. Den anlände på juldagsmorgonen i sällskap med en präktig, fet gås, som efter all sannolikhet i detta ögonblick sakta stekes i Petersons spis. Det gick så till, att vid fyratiden på morgonen var Peterson — som du vet, en mycket hygglig karl — på väg hem från en liten julfest. Då han gick uppför Tottenham Courtroad, såg han framför sig i gasskenet en tämligen lång karl, som raglade en smula och bar en vit gås kastad över axeln. Då denna karl kom fram till hörnet av Goodgestreet, råkade han i gruff med några vilda sällar; en av dem slog av honom hatten, och då han lyfte sin käpp för att försvara sig och svängde den kring huvudet, råkade han att slå ut rutan i ett butiksfönster bakom sig. Peterson rusade fram för att hjälpa den främmande karlen, men denne, som var förskräckt över det sönderslagna fönstret och över att se en uniformsklädd person, som såg ut som något slags tjänsteman, komma rusande mot sig, tog till benen och försvann i den labyrint av smågator, som ligger bakomTottenham Courtroad. Slagskämparna hade likaledes flytt, när de sågo Peterson komma, så att han nu ensam var i besittning av slagfältet och även av segerbytet, bestående av denna gamla tillstukade hatt och en fullkomligt oklanderlig julgås.»

»Som han naturligtvis återlämnat till ägaren?»

»Min kära vän, däri ligger just problemet. Visserligen stod det 'Till mrs Henry Baker' på ett kort, som var bundet vid fågelns vänstra ben, och sant är även, att initialerna 'H. B.' kunna läsas på fodret i denna hatt; men som det i den här staden finns många tusen personer med namnet Baker och flera hundra, som heta Henry Baker, så är det ingen lätt sak att återlämna fyndet åt rätt person.»

»Nå, vad gjorde då Peterson?»

»Han kom till mig på juldagsförmiddagen med både hatten och gåsen, ty han vet, att även de minsta problem intressera mig. Vi behöllo gåsen till i morse; men som det trots den nu rådande kölden visade sig bäst att äta gåsen utan vidare uppskov, lät jag upphittaren ta den med sig hem, så att den måtte fylla sin uppgift som gås, under det jag behöll hatten tillhörande den okända herrn, som gick miste om sin julmiddag.»

»Har han inte annonserat?»

»Nej.»

»Vad har du då för ledtråd för att kunna identifiera honom?»

»Endast vad vi kunna sluta oss till.»

»Av hatten?»

»Alldeles.»

»Du skämtar. Vad kan väl den här gamla nötta hatten säga dig?»

Jag tog den gamla skräphatten och vände den på alla håll och kanter. Det var en helt vanlig svart, styv filthatt, mycket nött och illa medfaren. Den var fodrad med rött siden, men det var nu tämligen urblekt och nedfläckat. Hattmakarens namn fanns icke tryckt i hatten, men man kunde, som Holmes anmärkt, urskilja initialerna »H. B.» skrivna med bläck på ena sidan. Den hade ett hål i ena brättet för stormsnodden, men själva snodden saknades; för resten var hatten tillbucklad och ytterst dammig och fläckig på flera ställen, ehuru ägaren tycktes ha försökt att dölja fläckarna genom att smeta över dem med bläck.

»Jag kan inte se någonting», sade jag och gav hatten tillbaka åt min vän.

»Tvärtom, Watson, du kan se alltsammans; men du resonerar inte över vad du ser, du är alldeles för tveksam, då du skall draga dina slutsatser.»

»Var då god och säg, vilka slutsatser du kan draga av den där hatten.»

Han tog den och betraktade den på det egendomligt forskande sätt, som var karaktäristiskt för honom.

»Den uppenbarar kanske inte så mycket som den kunde ha gjort», anmärkte han, »och likväl kan man av den sluta sig till några saker, som äro alldeles tydliga, och andra, som åtminstone synas ganska sannolika. Att mannen är högst intelligent, det syns tydligt, ooh likaså att han varit tämligen välmående inom de senaste tre åren, fast det nu gått utför med honom. Han har varit en omtänksam man, men är det nu mindre än förut, något som tyder på moraliskt tillbakagående; tar man detta tillsammans med hans försämrade ekonomiska ställning, tyder det på något dåligt inflytande, förmodligen dryckenskap, som verkat på honom. Detta kanske även förklarar det alldeles tydliga förhållandet, att hans hustru inte längre älskar honom.»

»Nej, vet du, min kära Holmes...!»

»Han har dock ännu någon liten självaktning kvar», fortsatte Holmes utan att bry sig om min invändning. »Han för ett stillasittande liv, går sällan ut och är alldeles främmande för allt vad kroppsövningar heter; han är en medelålders man med gråsprängt hår, som han låtit klippa för några dagar sedan och som han gnider in med kalkmjölk. Dessa äro de mera uppenbara fakta, som man kan sluta sig till av denna hatt. Det är även i förbigående sagt nästan säkert, att han inte har gas i sitt hus.»

»Du skämtar naturligtvis, Holmes.»

»Visst inte. Är det verkligen möjligt, att du även nu, då jag givit dig dessa resultat, inte är i stånd att inse, hur jag kommit till dem?»

»Du finner mig säkert mycket inskränkt, men jag måste verkligen erkänna, att jag är ur stånd att följa dig i ditt resonemang. Hur kan du till exempel sluta dig till, att denna man är intelligent?»

Holmes’ svar blev att sätta hatten på sig; den gick med ens ned över hans panna och blev vilande på näsryggen.

»Det är fråga om kubikinnehåll», sade han; »en man med så stor hjärna måste ha något i den».

»Nå, men hur kan du se, att hans ekonomiska ställning har försämrats på senaste tiden?»

»Den här hatten är tre år gammal, de här platta brättena med uppvridna kanter blevo då moderna. Det är en hatt av allra bästa kvalitet; se bara på bandet av silkesrips och det förträffliga sidenfodret. Hade denna man för tre år sedan råd att köpa en så dyrbar hatt och inte köpt någon ny sedan dess, så har han alldeles säkert kommit i en sämre ställning.»

»Nåja, det tycks tämligen tydligt. Men hans omtänksamhet och moraliska tillbakagående, som du talade om?»

Sherlock Holmes skrattade. »Här är omtänksamheten», sade han och lade fingret på hålet till stormsnodden. »Sådana här säkerhetsinrättningar säljas aldrig med dessa hattar, och om mannen låtit sätta dit en, så bevisar det en viss omtänksamhet, eftersom han vidtog särskilda åtgärder för att skydda sig mot stormen. Men eftersom han slitit av resårsnodden utan att bry sig om att ersätta den med en ny, så är det tydligt, att han är mindre omtänksam än förut, och detta åter är ett säkert tecken till att hans moraliska natur försvagats. Å andra sidan har han sökt dölja några av fläckarna genom att smeta bläck över dem, vilket bevisar att han inte alldeles förlorat självaktningen.»

»Ditt resonemang låter verkligen sannolikt.»

»Vad jag vidare framhållit, nämligen att han är en medelålders man, att hans hår är gråsprängt, att det nyligen blivit klippt och att han gnider in det med kalkmjölk, finner jag genom att noggrant undersöka nedre delen av hattfodret. Jag kan med tillhjälp av förstoringsglaset upptäcka en hel del små korta, avklippta hårspetsar, som alla synas klibba fast vid fodret, och det förekommer en tydlig lukt av kalkmjölk. Det här dammet på hatten är, som du ser, inte det sandiga, gråaktiga dammet från gatan, utan det är det luddiga, bruna dammet, som faller inomhus, vilket visar, att den hängt i något rum under långa tider. Fuktfläckarna på hattens innersida äro ett positivt bevis på att ägaren svettats starkt, så atthan inte gärna kan ha varit någon vid kroppsövningar van person.»

»Men hans hustru — du sa' ju, att hon upphört att älska honom?»

»Den här hatten har inte varit borstad på flera veckor. Om jag skulle få se dig, min kära Watson, med en veckas damm på din hatt, och din hustru tillåtit dig att gå ut på sådant sätt, då skulle jag frukta, att även du varit olycklig nog att förlora din hustrus tillgivenhet.»

»Men han är kanske ogift.»

»Nej, han bar ju hem en gås som försoningsoffer åt sin hustru. Kom ihåg kortet på fågelns ben.»

»Du har då ett svar färdigt för allting. Men hur i all världen kan du sluta dig till, att han inte har gas i sitt hus?»

»En eller två stearinfläckar kunna händelsevis komma på ett plagg, men då jag ser inte mindre än fem, skulle jag tro, att det inte finns något tvivel om att personen i fråga ofta handskas med brinnande ljus — går troligen upp för att lägga sig med hatten i ena handen och ljus i den andra. Hur som helst så får han inga stearinfläckar av en gaslåga. Är du nu nöjd?»

»Det är verkligen mycket skarpsinnigt», sade jag skrattande, »men eftersom du yttrade nyss, att intet brott begåtts och ingen skada skett utom förlusten av gåsen, så tycks allt detta vara en smula bortkastat tankearbete.»

Sherlock Holmes öppnade just munnen för att svara, då dörren flög upp, och Peterson, stadsbudet, kom inrusande med blossande röda kinder och bestört min.

»Gåsen, mr Holmes, gåsen!» utbrast han och kunde knappt få fram orden.

»Hur är det fatt med den? Har den fått liv igen och flaxat ut genom köksfönstret?» svarade Holmes och vände sig om på soffan för att närmare betrakta mannens upprörda min.

»Se här vad min hustru fann i krävan!»

Han höll fram handen, och mitt i den sågo vi en glittrande blå sten, något mindre än en kaffeböna, men av sådan klarhet och glans, att den tindrade som en elektrisk gnista i hans mörka, flata hand. Sherlock Holmes satte sig upp med en vissling.

»För tusan, Peterson», sade han, »det var i sanning ett dyrbart fynd! Jag förmodar, att ni vet vad ni har där?»

»En diamant, en ädelsten. Den skär glas som om det vore kitt.»

»Det är mer än en ädelsten, det är den ädlaste bland alla ädelstenar.»

»Det är väl aldrig grevinnan Morcars blåa karbunkel?» utropade jag.

»Jo, det är just vad det är. Jag bör väl känna till dess storlek och utseende, då jag lät annonsera om den i Times i vartenda nummer under fem eller sex dagars tid. Den är fullkomligt enastående i sitt slag, och vi kunna endast gissa oss till dess värde; men den belöning av tusen pund, som utlovats åt upphittaren, representerar förmodligen inte ens en tjugondedel av dess verkliga värde.»

»Tusen pund, åh du min skapare!» utropade stadsbudet och sjönk ned på en stol och satt och stirrade på än den ene, än den andre av oss.

»Det är den belöning jag utlovat, och jag har skäl att tro, att stenen för grevinnan har ett affektionsvärde, som skulle förmå henne att avstå halva sin förmögenhet för att få igen den.»

»Om jag minns rätt, förlorade hon den på Hotel Cosmopolitan», anmärkte jag.

»Alldeles, den tjugonde december, alltså för fem dagar sedan. John Horner, en gasarbetare, anklagades för att ha stulit den ur grevinnans juvelskrin. Bevisen mot honom voro så starka, att saken hänvisats till domstolen. Jag har här, skulle jag tro, en redogörelse för förloppet.»

Holmes letade bland tidningarna och såg på deras datum, tills han slutligen slätade ut en av dem och läst upp följande notis:

»Juvelstölden på Hotel Cosmopolitan.

John Horner, en 26 år gammal gasarbetare, har häktats och ställts inför rätta såsom anklagad för att den 22 d:s ha stulit den dyrbara sten, som fått namnet den blå karbunkeln. James Ryder, hovmästare på hotellet, avlade det vittnesmålet, att han visat upp Horner i grevinnans toalettrum, samma dag stölden begicks, för att reparera något på en gasarm. Hanstannade en stund hos Horner, men kallades ut på några minuter, och då han kom in igen, fann han, att Horner var borta, att byrån brutits upp, och att det lilla marokängetui, i vilket, såsom det sedermera visat sig, grevinnan brukade förvara juvelen, låg tomt på toalettbordet. Ryder gjorde genast alarm, och samma afton häktades Horner; men varken på hans person eller i hans bostad fanns något spår av stenen. Catherine Cusack, grevinnans kammarjungfru, har vittnat, att hon hört Ryders utrop av förskräckelse, då han upptäckte stölden, och då hon rusade in i rummet, fann hon allt där såsom det föregående vittnet beskrivit. Den poliskonstapel, som anhöll Horner, vittnade, att han gjorde häftigt motstånd och bedyrade sin oskuld i de starkaste ordalag. Sedan det styrkts, att den anklagade förut varit straffad för stöld, hänsköts saken av polisen till domstolen. Horner, som under hela förhöret visade sig häftigt upprörd, blev därvid så överväldigad, att han förlorade medvetandet och måste bäras ut.»

»Hm!... Så mycket om polisförhöret», sade Holmes tankfullt och kastade bort tidningen. »Den fråga vi nu måste lösa är den följd av händelser, som leder från ett rånat juvelskrin i ena ändan till krävan hos en gås, funnen i Tottenham Courtroad, i den andra. Du ser, Watson, att våra slutledningar på grund av hatten plötsligt fått ett mycket viktigare och mindre oskyldigt utseende. Här är stenen, stenen kom från gåsen, gåsen kom från mr Henry Baker, herrn med den usla hatten och alla de andra kännetecken jag nyss pinat dig med. Så att nu måste vi allvarligt bemöda oss att få reda på denna herre och den roll han spelat i denna mystiska lilla sak. För att kunna göra detta måste vi först försöka det enklaste medlet, som utan tvivel är att annonsera i alla aftontidningarna; misslyckas det, måste vi tillgripa andra utvägar.»

»Vad tänker du säga i annonsen?»

»Ge mig en blyertspenna och den där pappersbiten. Tack! Så här kanske vi kunde låta det bli: ’Upphittade, i hörnet av Godgestreet, en slaktad gås och en svart, styv filthatt. Mr Henry Baker kan återfå dem, om han anmäler sig i afton kl. 6.30 i n:r 221 Bakerstreet.’ — Det här är ju både kort och klart och tydligt, eller hur?»

»Mycket, men tror du, att han nånsin får se den här annonsen?»

»Ja, han kommer nog att titta i tidningarna, ty för en fattig karl var det en ganska kännbar förlust. Han blev

tydligen så förskräckt över olyckan med fönsterrutan och vid åsynen av Peterson, som sprang emot honom, att han inte tänkte på något annat än att fly; men nog måste han sedan ha bittert ångrat den impuls, som kom honom att kasta gåsen ifrån sig. Som du ser, har jag i annonsen satt ut hans fulla namn, så att om någon av hans vänner och bekanta får se den, så kommer man att fästa hans uppmärksamhet på den. Här är annonsen, Peterson, spring genast till annonsbyrån och låt sätta in den i alla de förnämsta aftontidningarna.»

»Ska ske, sir! Men hur ska det bli med den här stenen?»

»Ja, det var sant — det är så gott att jag tar vara på den. Tack så mycket! En sak till, Peterson — köp en slaktad gås på vägen och kom hit med den, för vi måste naturligtvis ha en att ge åt mr Baker i stället för den, som man hemma hos er nu som bäst håller på med att sluka.»

Då stadsbudet gått, tog Holmes upp stenen och höll den mot ljuset.

»Det är en förtjusande tingest, det här. Se, hur den glänser och blixtrar. Naturligtvis är den ett upphov till brott, det är varje verkligt god sten; de äro så att säga djävulens förnämsta lockbeten, i alla stora och gamla ädelstenar motsvaras varje fasett av ett brott. Den här stenen är ännu inte tjugu år gammal. Den hittades i Amoys flodbank, i södra Kina, och utmärker sig därigenom, att den har alla karbunkelns egenskaper, utom att den är blå i stället för rubinröd. Trots sin ungdom har den redan en hemsk historia. Det har redan förekommit två mord, ett överfall med vitriolsyra kastad i ansiktet på en människa, ett självmord och åtskilliga stölder endast för detta lilla stycke på några grams vikt av kristalliserat träkol. Jag låser nu in den i mitt kassaskåp och skriver några rader till grevinnan, att den finns här i gott förvar.»

»Tror du att den där Horner är oskyldig?»

»Det är omöjligt för mig att säga.»

»Nå, tror du att den andra karlen, Henry Baker, haft något att skaffa med saken?»

»Jag anser det mycket troligt, att Henry Baker är en fullkomligt oskyldig person, som inte hade en aning om, att den fågel han bar var värdefullare, än om den varit gjord av rentguld. Det skall jag emellertid avgöra genom ett högst enkelt prov, om han svarar på annonsen.»

»Kan du ingenting göra åt saken förrän då?»

»Nej, ingenting.»

»I så fall fortsätter jag nu mina sjukbesök, men jag kommer tillbaka i eftermiddag vid den tid du utsatte i annonsen, ty jag skulle gärna vilja se upplösningen av en så invecklad sak.»

»Du är välkommen när du kommer. Jag äter middag klockan sju. Jag tror vi få morkulla i dag — i betraktande av vad som hänt borde jag kanske be mrs Hudson undersöka krävan på fågeln», skämtade Holmes.

Jag blev något fördröjd genom ett svårare sjukdomsfall, så att klockan var över halv sju, då jag åter befann mig på Bakerstreet. Då jag var nära framme, fick jag se en lång karl, i skotsk mössa och rocken knäppt ända upp till hakan, väntande utanför porten. Just som jag kom fram, öppnades den, och vi gingo tillsammans upp till Holmes.

»Mr Henry Baker, förmodar jag?» sade Holmes och steg upp och hälsade på mannen med den lediga artighet och på samma gång vänlighet, som han hade så lätt att antaga. »Var så god och slå er ned vid brasan, mr Baker. Det är en kall afton, och jag märker, att ert blodomlopp är mera passande för sommar- än för vinterväder. God afton, Watson, du kommer alldeles lagom. — Är det här er hatt, mr Baker?»

»Ja, sir, det är alldeles säkert min hatt.»

Denna Henry Baker var en lång, kutryggig karl, med ett massivt huvud och ett brett, intelligent ansikte, som avsmalnade nedåt med ett spetsigt, gråsprängt brunt skägg. En anstrykning av rött på näsa och kinder och en lätt darrning på handen, som fattade hatten, påminde om Holmes' gissning angående hans levnadsvanor. Hans luggslitna, svarta bonjour var knäppt ända upp till halsen, med kragen uppviken, de smala handlederna stucko

fram ur rockärmarna utan något tecken till skjorta eller manschetter. Han talade sakta och stötvis, noga väljande orden, och gjorde på det hela taget intrycket av en bildad och beläst man, som haft ett oblitt öde att kämpa mot.

»Vi ha behållit sakerna några dagar», sade Holmes,»medan vi väntade, att ni skulle annonsera. Jag förstår verkligen inte, varför ni inte annonserat.»

Mannen skrattade förläget. »Jag har på senaste tiden inte haft så gott om slantarna som förr», sade han. »Jag var övertygad om att de oförskämda sällarna, som anföllo mig, hade lagt beslag på fågeln och hatten. Jag hade inte lust att ge ut pengar på ett hopplöst försök att få igen mina tillhörigheter.»

»Det är ganska naturligt... Det var så rätt — vad gåsen angår, voro vi tvungna att äta den.»

»Att äta den!» utropade mr Baker och steg halvt upp i sin sinnesrörelse.

»Ja, den hade blivit alldeles oduglig, om vi behållit den längre. Men jag förmodar, att gåsen därborta på skänken, som väger lika mycket och är fullkomligt frisk, duger lika bra.»

»Åh, naturligtvis, naturligtvis!» svarade Baker med en suck av lättnad.

»Vi ha förstås fjädrarna, benen och krävan med mera kvar av er egen fågel, så att om ni önskar att återfå dem...»

Mannen skrattade hjärtligt. »De kunde kanske vara nyttiga som minnen av mitt äventyr, men för övrigt kan jag inte inse, vad nytta jag skulle kunna ha av dessa min salig vän gåsens disjecta membra.Förstörda lemmar. Nej tack, jag tror att jag med er tillåtelse nöjer mig med den präktiga fågel jag ser på skänken därborta.»

Sherlock Holmes kastade en skarp blick på mig och ryckte lätt på axlarna.

»Nåväl, här har ni då er hatt och er gås», sade han. »Apropå — skulle ni kunna säga mig, var ni fick den första gåsen ifrån? Jag intresserar mig en smula för uppfödandet av nyttiga matfåglar, och jag har sällan sett ett vackrare exemplar av gås.»

»Det kan jag visst», sade mr Baker, som stigit upp och stack sin nyförvärvade egendom under armen. »Jag och några kamrater besöka ofta källaren Alpha, nära British Museum — vi arbeta på förmiddagarna i museets läsrum, förstår ni. I år kom den förträffliga källarmästaren — han heter Windigate — på den idén att stifta en gåsklubb, varigenom varoch en av oss mot att erlägga några pence i veckan fick en gås att ta med hem till sin julmiddag. Jag betalade mina pence regelbundet — resten av historien känner ni till. Jag är er stor tack skyldig, sir, ty en skotsk mössa passar varken för min ålder eller värdighet.» Och på ett komiskt pompöst sätt bugade han sig högtidligt för oss och gick sin väg.

»Ja, nu ha vi saken klar med mr Henry Baker», sade Holmes, då han stängt dörren efter honom. »Det är fullkomligt säkert, att han inte vet något om saken. Är du hungrig, Watson?»

»Nej, inte vidare.»

»Då föreslår jag, att vi förvandla vår middag till supé och genast följa det här spåret, medan det ännu är alldeles varmt.»

»Det är jag gärna med om.»

Det var en bittert kall afton, så att vi svepte in oss i ulstrar och ytterhalsdukar. Ute skimrade stjärnarna från en klar himmel, fotgängarnas andedräkt bolmade ut som en tjock rök, våra steg genljödo skarpt och högt i den kalla vinterluften, där vi i rask takt gingo fram på väg till Oxfordstreet. Efter en kvarts timmes promenad voro vi framme vid källaren Alpha, belägen i hörnet av en av de små gator, som leda till Holborn. Holmes slog upp dörren till den privata baren och rekvirerade två glas öl av den skinande och rödkindade, i vitt förkläde klädda värden.

»Ert öl bör vara utmärkt, om det är lika gott som era gäss», sade Holmes.

»Mina gäss!» svarade värden och syntes förvånad.

»Ja, jag talade för en halvtimme sedan med mr Henry Baker, som är medlem av er gåsklubb.»

»Åh, jag förstår! Men det är inte våra gäss.»

»Jaså. Vems då?»

»Jag köpte två dussin gäss av en handlande i en av saluhallarna på Covent Garden Market.»

»Jag känner ett par av de försäljare, som stå där. Vem var det?»

»Han heter Breckinridge.»

»Jaså, honom känner jag inte. Er skål, herr källarmästare, och måtte er affär städse blomstra! God afton!»

»Nu måste vi söka upp mr Breckinridge», sade Holmes ochknäppte igen rocken, då vi kommo ut i den kalla luften. »Kom ihåg, Watson, att om vi i ena ändan av denna kedja av tilldragelser hade ett så vardagligt föremål som en gås, ha vi i den andra en man, som får minst sju års straffarbete, om vi inte kunna bevisa hans oskuld. Det är möjligt, att våra undersökningar komma att bestyrka hans brottslighet, men i vilket fall som helst ha vi av en händelse fått fatt i några ledtrådar, som undgått polisen. Låt oss fullfölja saken till slut. Alltså, söder ut nu och raska steg!»

Vi fortsatte vår snabba marsch och kommo slutligen fram till saluhallarna på Covent Garden Market. Ett av de största stånden bar namnet Breckinbridge, och ägaren, en herre med spetsig näsa och välskötta polisonger och som såg ut att gärna besöka kapplöpningsfälten, höll just på och hjälpte pojken, hans biträde, att sätta för luckorna.

»God afton», sade Holmes. »Friskt väder vi ha.»

Mannen nickade och kastade en frågande blick på min vän.

»Ni har sålt slut på gässen, kan jag se», fortfor Holmes och pekade på de tomma marmorskivorna.

»Ni kan få femhundra i morgon bittida.»

»Det är för sent.»

»Det finns några kvar ännu i ståndet där med gaslågan.»

»Men jag har blivit rekommenderad hit.»

»Av vem då?»

»Av värden på Alpha.»

»Ja, jag skickade honom några dussin.»

»Det var ena präktiga fåglar. Var fick ni dem ifrån?»

Till min förvåning framkallade denna fråga ett utbrott av vrede hos handelsmannen.

»Hör nu herrn», sade han med huvudet på sned och händerna i sidan, »vart vill herrn egentligen komma med alla sina frågor? Sjung ut med detsamma vad det är ni vill.»

»Det är mycket enkelt, jag skulle gärna vilja veta, av vem ni köpt de där gässen, som ni skickade till källaren Alpha?»

»Ja visst ja, men det tänker jag inte tala om. Nu vet ni det!»

»Det är verkligen inte så viktigt, att ni behöver bli ond för det.»

»Ond! Ni skulle nog bli lika ond, om man plågade er som man gör med mig. Då jag betalar goda pengar för god vara,borde väl saken vara slut med det; men nu heter det i stället: ’var ä’ gässen?’ — ’vem har ni sålt gässen till?’ — och ’vad vill ni ha för gässen?’ Man kunde tro, att det är de enda gäss i världen, då man hör vilken affär folk gör av dem.»

»Det är ju inte min sak, om andra människor komma och göra onödiga frågor», sade Holmes likgiltigt. »Om ni inte vill besvara min fråga, så blir ett vad jag ingått ogiltigt, därför att det inte kan avgöras, det är alltsammans. Som jag alltid är beredd att stå för min åsikt i fråga om fågel, så har jag hållit en fempundssedel på att den där gåsen var uppfödd på landet.»

»Då kan ni ta adjö av er fempundssedel, för den var från en gåsuppfödare inom stadens område», sade handelsmannen snäsigt.

»Det var den visst inte.»

»Jo, säger jag.»

»Jag tror er inte.»

»Inbillar ni er kanske, att ni förstår er bättre på fågel än jag, som hållit på med den varan sedan jag var springpojke? Jag kan tala om för er, att alla gässen jag skickade till Alpha voro uppfödda i stan.»

»Det kan jag aldrig tro.»

»Vill ni hålla vad?»

»Det är visserligen bara att ta era pengar, ty jag vet att jag har rätt, men jag kan ju hålla ett pund bara för att lära er att inte vara envis.»

Handelsmannen småskrattade försmädligt. »Bill», sade han, »tag hit böckerna».

Pojken kom med en liten tunn bok och en stor och flottig och lade dem på disken under hänglampan.

»Nå, herr Tvärsäker», sade handelsmannen, »jag trodde att jag sålt slut på mina gäss, men nu skall jag visa er, att det finns en gås kvar här i butiken, ha, ha, ha. Ni ser den här lilla boken?»

»Ja»

»Det är en förteckning över alla de personer jag köper upp gäss av. Förstår ni mig? På den här sidan stå alla de lantbor jag köper av, och siffrorna efter deras namn utvisa sidan, där deras konton stå i huvudboken. Se nu hit på den här sidan, skriven med rött bläck. Det är förteckningen över minastadsleverantörer. Se nu på det tredje namnet i ordningen och läs upp det för mig.»

»Mrs Oakshott, 117 Brixtonroad — 249», läste Holmes.

»Det är riktigt, slå nu upp sidan 249 i huvudboken.»

Holmes slog upp den anvisade sidan. »Här står 'Mrs Oakshott, 117 Brixtonroad, ägg- och fågelförsäljare'.»

»Nå, hur lyder den sist införda posten?»

»December 22, tjugufyra gäss à 7 ¡shilling och 6 pence stycket.»

»Alldeles, där ser ni nu. Och vad står det nedanför?»

»Sålda till mr Windigate på källaren Alpha till 12 shilling stycket.»

»Nå, vad säger ni nu?»

Holmes såg högst förargad ut. Han tog upp en sovereign ur fickan, kastade den på disken och vände sig om med minen hos en man, alltför förargad för att kunna säga något. Några steg från saluhallen stannade han under en gaslykta och skrattade på det hjärtliga, ljudlösa sätt, som var honom egendomligt.

»Då man ser en karl med sådana där polisonger och sporttidningen stickande upp ur fickan, så vet man att man kan pumpa honom på allt man önskar veta genom att hålla vad med honom. Jag är säker på, att om jag lagt fram hundra pund åt honom, skulle jag inte fått så noggranna upplysningar som nu, då han trodde sig vinna ett vad av mig. Nu, min kära Watson, äro vi snart vid slutet av vår undersökning, skulle jag tro, och den enda punkt, som nu återstår att avgöra, är om vi skola gå till denna mrs Oakshott i afton eller vänta tills i morgon. Av den där

trumpna herrns yttrande framgick tydligt, att det finns fler än vi, som äro på det högsta intresserade i den här frågan, och jag skulle...»

Hans yttrande avbröts plötsligt av ett högljutt gräl i saluhallen bakom oss i ståndet, som vi nyss lämnat. Då vi vände oss om, sågo vi en liten karl med råttlikt ansikte stående mitt i den gula ljuskretsen från hänglampan i gången, och i dörren till sitt stånd stod mr Breckinridge och skakade ursinnigt knytnävarna mot den lilla krypande figuren.

»Jag har haft alldeles nog av er och era gäss!» skrek han. »Jag önskar er alla dit pepparn växer! Kommer ni hit en gång till och besvärar mig med ert dumma prat, så bussar jag minhund på er. Skicka hit mrs Oakshitt, så skall jag svara henne, men vad har ni med saken att göra? Köpte jag gässen av er, va?»

»Nej, men en av dem var i alla ifall min», klagade den lilla mannen.

»Nå, så fråga då mrs Oakshott efter den.»

»Hon bad mig fråga er.»

»För mig kan ni få fråga kungen av Preussen, om ni vill, jag har fått nog av saken. Se så, knalla er nu bara i väg!» Han rusade mot mannen, men denne försvann hastigt i mörkret.

»Ha!... Det här kanske besparar oss besväret att göra ett besök hos mrs Oakshott vid Brixton road», viskade Holmes. »Kom med så få vi se, vad som kan göras av den där gossen.» Vi gingo fram så hastigt vi kunde genom de kringspridda klungorna av folk utanför salustånden och hunno snart upp den lilla mannen. Holmes vidrörde honom lätt på axeln, varvid han hastigt vände sig om, och jag kunde i gasskenet se, att varje spår av färg försvann från hans ansikte.

»Vem är ni? Vad vill ni?» frågade han med darrande röst.

»Ni får ursäkta», sade Holmes milt och vänligt, »men jag kunde inte hjälpa att jag hörde, vad ni nyss frågade den där torghandlaren om. Jag tror att jag kan hjälpa er.»

»Ni? Vem är ni då? Hur kan ni veta något om den här saken?»

»Mitt namn är Sherlock Holmes, och det hör till mitt yrke att veta, vad andra inte veta.»

»Men om det här kan ni väl ändå inte veta något?»

»Jag ber om ursäkt, jag vet tvärtom alltsammans. Ni försöker att få reda på några gäss, som av mrs Oakshott vid Brixtonroad såldes till torghandlaren mr Breckinridge, som i sin tur »sålde dem till mr Windigate, värden på källaren Alpha, som sålde dem till sin gåsklubb, av vilken mr Henry Baker är medlem.»

»Åh, min herre, ni är just den person jag längtat att träffa!» utropade den lilla mannen med utsträckta händer och darrande fingrar. »Jag kan knappast förklara för er, hur intresserad jag är i den här saken.»

Sherlock Holmes ropade an en förbifarande droska. »I så fall», sade han, »är det bättre att avhandla saken i ett varmt rum än här på det blåsiga salutorget. Men innan vi färdasvidare, kanske jag kunde få veta, vem jag har den äran att bistå?»

Mannen tvekade ett ögonblick. »Mitt namn är John Robinson», svarade han och såg bort.

»Nej, nej, ert verkliga namn», sade Holmes milt. »Det ligger alltid något avvita i att ha att göra med en person, som uppträder under fingerat namn.»

En rodnad sprang upp på den främmande mannens vita kinder. »Nåväl då, mitt verkliga namn är James Ryder», sade han.

»Alldeles riktigt, hovmästare på Hotel Cosmopolitan. Var nu god och stig upp i vagnen, så skall jag berätta er allt ni önskar veta.»

Den lilla karlen stod och såg på oss turvis med halvt förskräckta, halvt hoppfulla blickar, som om han varit

osäker på, antingen han stod inför en oväntad lycka eller på randen av en avgrund; därpå steg han upp i vagnen, och om en halvtimme voro vi tillbaka i Holmes' dagligrum vid Bakerstreet. Icke ett ord yttrades under vägen, men vår följeslagares häftiga, korta andhämtning och hans sätt att oupphörligt knäppa ihop och åter lösa händerna visade tydligt, i vilken nervös spänning han befann sig.

»Ja, nu ä' vi hemma hos mig», sade Holmes, då vi kommo in. »Brasan ser riktigt inbjudande ut i det här vädret. Ni ser frusen ut, mr Ryder. Var god och sätt er i korgstolen där. Jag ska bara ta tofflorna på mig, innan vi ordna er lilla sak. Så där ja, nu är jag färdig! Ni önskar veta, vad det blivit av de där gässen?»

»Ja.»

»Eller, snarare, den där gåsen. Det var, skulle jag tro, en fågel ni särskilt intresserade er för — en vit gås med en svart strimma över stjärtfjädrarna.»

Ryder darrade av sinnesrörelse. »Åh, kan ni säga mig vart den tagit vägen?» utbrast han.

»Den kom hit.»

»Hit?»

»Ja, och den visade sig vara en högst egendomlig fågel. Det förvånar mig alls inte, att ni intresserade er för den. Den värpte ett ägg efter döden — det vackraste, härligaste lilla blå ägg jag någonsin sett. Jag har det här i mitt museum.»

Ryder steg upp vacklande och högg med högra handen tag i kaminkransen. Holmes låste upp sitt kassaskåp och höll upp den blå karbunkeln, som strålade som en stjärna med en kall, lysande, mångspetsig glans. Ryder stirrade på den med långdragen min, oviss om han skulle göra anspråk på den eller förneka all kunskap om den.

»Spelet är förlorat, Ryder», sade Holmes lugnt. »Håll er uppe, karl, annars faller ni i elden! Hjälp honom att sätta sig igen, Watson. Han har inte nog blod i sig att begå skurkstreck utan att blinka. Ge honom litet konjak. Så där ja, nu är han en smula mera människolik. En så'n liten stackare han är!»

Ett ögonblick vacklade Ryder och var nära att falla, men konjaken gav hans kinder åter litet färg, och han satt nu och stirrade med skrämd blick på sin anklagare.

»Jag har nästan alla länkarna i min hand och alla de bevis jag kan behöva, så att det är endast helt litet, som återstår för er att berätta mig; men det är så gott att detta sker genast, så att saken blir komplett. Ni hade hört talas om den här blå stenen, som tillhör grevinnan Morcar, det är ju så, Ryder?»

»Ja, det var Catherine Cusack, som berättade om dess tillvaro för mig», sade han med hes röst.

»Jag förstår. Grevinnans kammarjungfru. Nåväl, frestelsen att i en handvändning vinna en sådan rikedom var er för stark, liksom den varit för bättre människor än ni; men ni var inte vidare noggrann i valet av medel. Det tycks mig, min kära Ryder, som om i er funnes ämnet till en skurk av värsta sort. Ni visste, att den där stackars Horner hade varit tilltalad för stöld förut, och att misstanken därför skulle träffa honom så mycket lättare. Vad gjorde då ni? Jo, ni ställde så till, att något behövde repareras i grevinnans rum — ni och er medbrottsling Cusack — och skickade bud på honom. Då han gått, bröt ni upp grevinnans sekretär, stal stenen, gjorde alarm och lät häkta den stackars karlen. Sedan...»

Ryder kastade sig plötsligt på knä på kaminmattan för Holmes.

»För guds skull, hav förbarmande med mig!» skrek han. »Tänk på min far! Tänk på min mor! Det skulle krossa deras hjärtan. Jag har aldrig förr gjort något oärligt. Jag skall aldrig mer begå något brott, det svär jag, svär på bibeln! O, gör inte mål av det, för Kristi blods skull, gör det inte!»

»Sätt er igen i stolen», sade Holmes strängt. »Det är nog gott och väl att krypa och kräla nu, men ni var inte lika vek, då ni lät den stackars Horner ställas inför rätta för ett brott han var fullkomligt oskyldig till.»

»Jag skall fly, mr Holmes, lämna landet, och då förfaller ju anklagelsen mot honom, när man fått veta, att jag var

den brottslige.»

»Hm! Vi få tala om det sedan, berätta oss nu sanningsenligt, vad ni sedan gjorde. Hur kom ädelstenen i gåsens kräva, och hur kom gåsen på salutorget? Men håll er strängt till sanningen, däri ligger ert enda hopp om räddning.»

Ryder överfor med tungan ¡sina torkade läppar. »Jag skall berätta allt, precis som det tilldrog sig. Då Horner häktats, ansåg jag det bäst att genast göra mig av med stenen, ty jag kunde inte vara säker på, att det inte vilket ögonblick som helst kunde falla polisen in att undersöka min person och mitt rum; det fanns inte inom hotellet något gömställe, där den var säker. Jag låtsade därför som om jag hade ett ärende att uträtta och gick ut och begav mig till min syster. Hon är gift med en man vid namn Oakshott och bor vid Brixtonroad och föder upp gäss, som hon sedan säljer till torghandlare. Hela vägen dit tyckte jag, att varenda karl jag mötte såg ut som en polis eller detektiv, och fast det var en kall afton, strömmade svetten från mitt ansikte, innan jag kom fram. Min syster frågade, hur det var fatt med mig och varför jag var så blek, men jag svarade, att stölden på hotellet hade upprört mig. Jag gick därpå ut på bakgården för att röka en pipa och fundera på bästa sättet att förvara stenen.

Jag har en vän vid namn Maudsley, som det gått illa för och som just hade avtjänat sitt fängelsestraff. En dag, då vi träffades, började han tala om tjuvar och hur de göra sig av med sitt tjuvgods. Jag visste, att jag kunde lita på honom, ty jag hade reda på ett par saker om honom, som han nog inte ville ha uppenbarade för hela världen, och jag beslöt att genast gå till Kilburn, där han bor, och inviga honom i min hemlighet. Han kunde nog säga mig, hur jag skulle förvandla stenen till pengar. Men hur skulle jag med säkerhet kunna komma till honom? Jag tänkte på den ångest jag utstått under vägen från hotellet; varje ögonblick kunde jag bli anhållen och visiterad och stenen funnen i min västficka. Jag stodjust och lutade mig mot gårdsmuren och betraktade gässen, som gingo och vaggade runt omkring mig, då jag plötsligt fick en idé, hur jag skulle kunna draga den bästa detektiv vid näsan.

Min syster hade några veckor förut sagt, att jag själv skulle få välja en av hennes gäss till julklapp, och jag visste att hon alltid höll ord. Jag skulle nu ta en gås, och inuti den skulle jag bära stenen till Kilburn. Jag drev genast en av gässen bakom ett litet skjul på gården. Det var en vacker, stor gås, vit med ett svart band över stjärtfjädrarna; jag fångade den, öppnade näbben på den och körde stenen så långt jag kunde ned i halsen. Fågeln svaljde till, och jag kände hur stenen gick utför strupen och ned i krävan. Men fågeln flaxade och kämpade emot och kacklade, min syster kom ut för att se vad det var för väsen, och då jag vände mig om för att tala med henne, slet gåsen sig lös och flaxade ut på gården till de andra.

’Vad i all världen gjorde du med gåsen, Jem?’ frågade hon.

’Du sa’ att jag skulle få en till julklapp’, svarade jag, ’och jag ville känna efter, vilken som var fetast’.

’Å’, sa’ hon, ’vi ha redan tagit undan en för din räkning. Vi ha kallat den Jem — det är den stora vita gåsen därborta. Vi ha i år tjugusex gäss, en för dig och en för oss och två dussin åt torghandlarna.’

’Tack, Maggie’, sa’ jag, ’men om du inte har något emot det, så vill jag hellre ha den där gåsen, som jag nyss höll.’

’Men den andra är minst ett kilo tyngre, vi ha gött den särskilt för din räkning.’

’Det betyder ingenting, jag vill hellre ha den andra och tar den gärna med mig nu genast.’

’Som du vill’, sade hon en smula stött. ’Vilken vill du ha då?’

’Den där vita med svarta bandet över stjärten, som står mitt i flocken.’

’Det är bra. Döda den då och tag den med dig.’

Jag gjorde som hon sa’, mr Holmes, och bar fågeln hela vägen till Kilburn. Jag berättade min vän vad jag gjort, och han skrattade så att han höll på att förgås; vi togo en kniv ochskuro upp gåsen. Mitt hjärta stod stilla, ty det fanns inte ett spår av stenen, och jag insåg, att jag måste ha begått något misstag. Jag lämnade gåsen och rusade tillbaka till min syster och ut på bakgården; men där fanns inte en enda gås.

’Var ä’ alla gässen, Maggie?’ ropade jag.

’Hos torghandlarn.’

’Vilken torghandlare?’

’Breckinridge på Covent Garden’, svarade hon.

’Hade du två fåglar med svart band över stjärten?’ frågade jag.

’Ja, det hade jag, Jem, och jag kunde aldrig skilja dem åt.’

Jag förstod naturligtvis genast, hur saken hängde ihop, och sprang av alla krafter till den där Breckinridge; men han hade genast sålt hela partiet och ville inte säga ett ord om, vem som köpt dem, Ni hörde honom själva i afton. Min syster tror, att jag håller på att bli galen, och ibland tror jag så själv. Och nu — nu är jag redan brännmärkt som tjuv, utan att ha rört det guld, för vilket jag sålt mitt goda namn och rykte! Gud hjälpe mig! Gud hjälpe mig!» Han dolde ansiktet i händerna och brast i konvulsivisk gråt.

En lång tystnad uppstod, avbruten endast av mannens snyftningar och av Holmes, som satt och trummade med fingrarna på bordet. Därpå reste min vän sig och slog upp dörren.

»Ut med er!» sade han.

»Huru!... Å, gud välsigne er!»

»Inga fler ord — gå er väg!»

Inga fler ord behövdes. Mannen rusade utför trappan, porten smällde igen, ljudet av snabba fotsteg hördes från gatan.

»Noga taget, Watson», sade Holmes och sträckte upp handen efter sin kritpipa, »är jag inte anställd av polisen för att ersätta dess brister. Vore Horner i fara, skulle det vara en annan sak, men nu, när den där gynnarn inte uppträder och vittnar mot honom utan själv försvinner, måste målet mot honom nedläggas. Visserligen hindrar jag rättvisan från att ha sin gång, men det är möjligt, att jag räddar en människosjäl. Jag tror inte, att den där karlen begår något liknande brottigen, därtill har han blivit alltför grundligt skrämd. Skicka honom i fängelse nu, och han blir en fängelsekund för hela livet. Dessutom är det ju nu jul, då det skall vara frid och förlåtelse bland människorna. Slumpen har givit oss ett högst egendomligt och nyckfullt problem, och dess lösning är dess egen belöning. Om du nu är god och ringer, så ska vi börja en annan undersökning, varvid likaledes en fågel blir den förnämsta faktorn.»

DET SPRÄCKLIGA BANDET

Då jag kastar en blick på mina anteckningar över de några och sjuttio fall, som under de senaste åtta åren satt mig i tillfälle att studera min vän Sherlock Holmes’ metoder, finner jag många tragiska, några komiska och en stor mängd uteslutande besynnerliga fall, men icke något, som kan kallas vardagligt; ty emedan han arbetade mera av kärlek till sin konst än för att skaffa sig rikedomar, vägrade han att taga befattning med någon undersökning, som icke lovade att bli någonting ovanligt eller till och med fantastiskt. Av alla dessa olika fall kan jag emellertid icke påminna mig något, som erbjöd egendomligare drag än det, som stod i samband med den välkända Surrey familjen Roylott på Stoke Moran. Ifrågavarande händelser tilldrogo sig under den första tiden av min vänskap med Holmes, då vi som ungkarlar bodde tillsammans vid Bakerstreet. Det är möjligt, att jag redan förut «skulle ha offentliggjort detta fall, om jag icke varit bunden av ett tysthetslöfte, från vilket jag först för en månad sedan blivit löst genom den dams oförmodade frånfälle, åt vilken löftet gavs. Det är kanske så gott att de verkliga förhållandena nu komma i dagen, ty jag har skäl misstänka, att besynnerliga rykten äro i omlopp angående doktor Grimesby Roylotts död, som utmåla saken ännu förfärligare, än den i verkligheten förhöll sig.

Det var i början av april år 1883, som jag vid mitt uppvaknande en morgon fann Sherlock Holmes stående fullt

påklädd vid min säng. Han steg i regeln sent upp, och då jag såg att klockan på kaminkransen endast utvisade en kvart över sju, plirade jag upp mot honom något förvånad, kanske till och med en smula förargad, ty jag var själv regelbunden i mina vanor.

»Det gör mig ont att behöva väcka dig, Watson», sade han, »men det tycks denna morgon vara allas vår lott. Mrs Hudson blev först väckt, hon tog revansch på mig och jag tar revansch på dig.»

»Hur är det fatt då? Är elden lös?»

»Nej, det är en klient. Det synes som om en ung dam kommit hit i ett högst upprört tillstånd och envisas att få träffa mig; hon väntar nu i dagligrummet. När unga damer ströva omkring i huvudstaden denna tid på morgonen och knacka upp sömniga människor ur deras sängar, antar jag, att det är något mycket angeläget de ha att meddela. Skulle det visa sig vara ett intressant fall, är jag säker på att du gärna vill följa det från första början; jag ansåg det i alla händelser bäst att väcka dig, ifall du ville begagna dig av tillfället.»

»Min kära vän, jag ville inte gå miste om det för allt i världen.»

Jag visste nämligen intet intressantare än att följa Holmes i hans undersökningar som privatdetektiv, och jag beundrade de hastiga slutledningar, snabba som aningar, men dock alltid grundade på en skarp logik, varigenom han löste de problem, som förelades honom. Jag kastade därför på mig kläderna och var på ett par minuter färdig att följa min vän ned i dagligrummet. En svartklädd, djupt beslöjad dam, som satt vid fönstret, steg upp, då vi kommo in.

»God morgon!» sade Holmes i en uppmuntrande ton. »Mitt namn är Sherlock Holmes, och det här är min vän och medhjälpare, doktor Watson, inför vilken ni kan tala lika öppet som till mig själv... Åh, mrs Hudson har gjort upp eld, ser jag, det var förståndigt. Var nu god och sätt er här framför den, så skall jag säga till om en kopp varmt kaffe, ty jag ser att ni ryser.»

»Det är inte av köld jag ryser», sade damen med låg röst, i det hon slog sig ned på den anvisade stolen.

»Vad då av, om jag får fråga?»

»Av fruktan, mr Holmes, av fasa.»

Hon lyfte vid dessa ord upp slöjan, och vi kunde se, att hon sannerligen var i ett beklagansvärt tillstånd av den häftigaste sinnesrörelse, med insjunket, askgrått ansikte och blicken orolig och skrämd som hos ett jagat villebråd. Hennes drag och figur tydde på en trettioårs kvinna, men hennes hårhade blivit gråsprängt i förtid och hennes uttryck var trött och avtärt. Sherlock Holmes överfor hennes person med en av sina snabba, allt omfattande blickar.

»Ni får inte vara så förskrämd», sade han lugnande, i det han böjde sig fram och klappade henne på armen. »Jag är säker på att vi snart ska ställa saken tillrätta. Jag ser, att ni kommit in till staden med tåget nu på morgonen.»

»Ni känner mig således?»

»Nej, men jag observerar andra hälften av er tur och returbiljett inuti handen på er vänstra handske. Ni måste ha begivit er av mycket tidigt, och ni har haft ett tämligen långt stycke att åka i en dogcart på dåliga vägar, innan ni kom till stationen.»

Damen studsade och stirrade häpen på min vän.

»Det är alls inte så hemlighetsfullt», sade han leende. »Vänstra ärmen på er kappa är nedstänkt med vägsmuts på inte mindre än sju olika ställen och fläckarna äro ännu inte torra. Det finns inte något annat åkdon än en dogcart, som stänker upp smuts på det sättet, och det endast då man sitter till vänster om kusken.»

»Hur ni nu än har reda på det, så har ni fullkomligt rätt», sade hon. »Jag for hemifrån före sex i morse, var vid Leatherheads station klockan tjugu minuter över sex och anlände till Waterloostationen här i London med första tåget... Ack, mr Holmes, jag står inte ut längre med denna förskräckliga spänning, jag blir tokig om det fortsätter

längre! Jag har ingen att vända mig till — ingen utom en, som är mig tillgiven, och han, stackare, kan endast vara mig till föga hjälp. Jag har hört talas om er, mr Holmes, av mrs Farintosh, som ni hjälpte i hennes svåra nöd; det är av henne jag fått er adress. O, tror ni inte, att ni även skulle kunna hjälpa mig och åtminstone kasta litet ljus i det ogenomträngliga mörker, som omger mig. För närvarande är jag ur stånd att ersätta era tjänster, men om en månad eller två skall jag gifta mig och får då själv disponera över min lilla förmögenhet, och då åtminstone skall ni inte finna mig otacksam.»

Holmes gick och låste upp sitt skrivbord och tog fram en anteckningsbok, som han bläddrade i.

»Farintosh», sade han. »Ja visst, nu påminner jag mig, det var fråga om ett opaldiadem. Jag tror det var före din tid,Watson. Jag kan endast säga det, att det skall bli mig ett nöje att ägna er sak samma omsorg, som jag gjorde med er väninnas. Vad ersättningen angår, så är mitt yrke sin egen lön; men det står er fritt att, när helst det bäst passar sig, ersätta de kostnader jag möjligen kan få för saken. Och nu ber jag er framlägga hela saken för oss, så att vi kunna bilda oss en åsikt om den.»

»Tyvärr», sade den främmande damen, »ligger det förskräckliga i min ställning just däri, att min fruktan är så obestämd och mina misstankar i så hög grad bero på småsaker, som måste förefalla andra triviala, så att till och med den man, hos vilken jag i främsta rummet har rätt att söka hjälp och råd, betraktar allt vad jag berättar honom som fantasifoster hos en nervös kvinna. Han säger det visserligen inte öppet, men jag förstår det av hans lugnande svar och bortvända blick. Jag har hört, att ni, mr Holmes, kan blicka djupt i människohjärtats många former av ondska — kanske kan ni råda mig, hur jag skall reda mig ur de faror, som omge mig.»

»Låt höra, jag är idel öra!»

»Mitt namn är Helen Stoner och jag bor tillsammans med min styvfar, som är den sista överlevande av en bland de äldsta saxiska familjerna i England, nämligen Roylott på Stoke Moran, ett herresäte nära västra gränsen av Surrey.»

Holmes nickade. »Namnet är mig bekant», sade han.

»Familjen var en gång i tiden en bland de rikaste i England, och dess gods sträckte sig över gränsen in i Berkshire i norr och Hampshire i väster. Under förra århundradet voro likväl fyra godsets innehavare å rad utsvävande och slösaktiga till sitt levnadssätt, och familjen ruinerades slutligen fullkomligt av en spelare i början av detta århundrade. Intet blev kvar utom några tunnland jord och det tvåhundra år gamla slottet, som likaledes var överintecknat. Den sista ägaren framsläpade där en usel tillvaro, förande en aristokratisk tiggares bedrövliga liv. Hans enda son, min styvfar, som emellertid insåg nödvändigheten av att rätta sig efter sina förändrade villkor och en ny tidsandas fordringar, fick av en släkting ett lån, som satte honom i stånd att utbilda sig till läkare, och han begav sig efter avlagda examina till Kalkutta och fick snart genom sin skicklighet som läkare och framstående personliga egenskaper en stor praktik. Men så hände det, atthan i ett anfall av ursinne över några i huset begångna stölder piskade sin infödda taffeltäckare till döds och med knapp nöd undgick dödsstraff. I alla fall fick han stanna flera år i fängelse och återvände efter sitt frigivande till England som en dyster och besviken man.

Under sin vistelse i Indien gifte d:r Roylott sig med min mor, då en ung änka efter generalmajor Stoner vid Bengaliska artilleriet. Min syster Julia och jag voro tvillingar och endast två år gamla, då min mor gifte om sig. Hon hade en rätt stor förmögenhet, som gav henne en årsränta av inte mindre än tusen pund, och hon förordnade i sitt testamente, att denna årsränta oavkortad skulle tillfalla d:r Roylott, så länge vi bodde hemma hos honom, men att en viss årlig summa skulle tillfalla var och en av oss, då vi gifte oss. Kort efter vår återkomst till England dog min mor — hon dödades för åtta år sedan vid en järnvägsolycka nära Crewe. D:r Roylott övergav då sina försök att skaffa sig praktik i London och tog oss med sig till sitt gamla fädernehem Stoke Moran för att bo där. De pengar vår mor lämnat efter sig voro tillräckliga för våra behov och det syntes inte finnas några hinder för vår lycka.

Men en fruktansvärd förändring inträffade vid denna tid med vår styvfar. I stället för att göra bekantskaper och

utbyta besök med våra grannar, som först hade visat den största glädje över att åter se en Roylott af Stoke Moran i familjens gamla hem, stängde han in sig och gick sällan ut utom för att inlåta sig i det häftigaste gräl med vem som korsade hans väg. Ett häftigt lynne, gränsande till vanvett, har varit ärftligt hos familjens manliga medlemmar, och hos min styvfar hade det, skulle jag tro, förvärrats genom hans långvariga vistelse i tropikerna. Min styvfar invecklades i en hel del skamliga uppträden, trätor och till och med slagsmål, av vilka två slutade inför polisen; till sist blev han en fasa för hela byn och man flydde, så snart man såg honom komma, ty han är en man med ofantlig kroppsstyrka och fullkomligt oförmögen att lägga band på sig, då lynnet rinner på honom.

Förra veckan slungade han byns smed över broräcket ned i i ån, och det var endast genom att betala alla de pengar jag kunde skrapa ihop, som det lyckades mig att förebygga ännu en öppen skandal. Han har inga vänner alls utom dekringvandrande zigenarna, och han brukar ge dessa landsstrykare tillåtelse att slå läger på den lilla av snår och ogräs igengrodda jordareal, som utgör den sista återstoden av familjegodset, och i utbyte håller han till godo med den gästvänskap de visa honom i sina tält och strövar omkring med dem ibland under flera veckors tid. Han har även passion för indiska djur, som tillsändas honom av en korrespondent i Indien, och han har för närvarande en jepard och en babian, som fritt vandra omkring på hans ägor och av byns folk fruktas nästan lika mycket som djurens herre.

Ni kan av vad jag nu sagt lätt tänka er, att min syster Julia och jag inte hade stor glädje av livet. Inga tjänare stannade hos oss, och under en lång tid uträttade vi själva alla sysslor i huset. Min syster var endast trettio år, då hon dog, och likväl hade hennes hår redan börjat gråna liksom mitt.»

»Er syster är således död?»

»Hon dog för två år sedan, och det är just om hennes död jag önskade tala med er. Ni fattar lätt, att med ett liv sådant som vårt och som jag nu beskrivit för er var det föga utsikt för oss att träffa personer av vår egen ålder och samhällsställning. Vi hade emellertid en ogift moster, miss Honoria Westphail, som är bosatt i närheten av Harrow, och vi fingo då och då tillåtelse att resa på korta besök hos henne. Julia tillbragte julen där för två år sedan och lärde känna en major vid marinkåren och förlovade sig med honom. Min styvfar underrättades om förlovningen vid min systers hemkomst och hade intet att invända mot den; men fjorton dagar före den för bröllopet bestämda dagen inträffade den förfärliga tilldragelse, som berövade mig mitt enda stöd och sällskap.»

Holmes hade hittills suttit tillbakalutad i stolen med tillslutna ögon och huvudet nedsjunket i dynorna, men han öppnade nu ögonlocken till hälften och betraktade berätterskan.

»Var god och var mycket noggrann med alla detaljer», sade han.

»Det är lätt för mig att vara det, ty varje småsak från denna förfärliga tid är för alltid inbränd i mitt minne. Huset är, som jag redan anmärkt, mycket gammalt, och endast ena flygeln är nu bebodd. Sovrummen i denna flygel ligga på nedra botten, dagligrummen ligga i byggnadens mittelparti. Av dessa sovrum var det första vår styvfars, det andra minsysters och det tredje mitt; det finns ingen förbindelse mellan dem, men de leda alla ut till samma korridor. Är min beskrivning tillräckligt tydlig?»

»Fullkomligt.»

»Fönstren till de tre rummen vetta mot gårdsplanen. Den ödesdigra aftonen i fråga gick d:r Roylott tidigt in till sig, men vi visste att han inte hade lagt sig, utan satt uppe och rökte, ty min syster kände sig besvärad av den inträngande lukten av de indiska cigarrer han brukade röka; hon lämnade därför sitt rum och kom in till mig, och vi sutto en stund och pratade om hennes förestående bröllop. Klockan elva steg hon upp för att gå, men stannade i dörren och vände sig om mot mig.

’Säg mig, Helen’, sade hon, ’har du någonsin hört någon vissla här mitt i natten?’

’Nej, aldrig’, svarade jag.

’Jag kan väl aldrig tro, att du själv visslar i sömnen?’

’Visst inte. Men varför dessa frågor?’

’Jo, under de senaste fem nätterna har jag alltid vid tretiden på morgonen hört en låg, klar vissling. Jag är mycket lättsövd, så att den väckt mig. Jag kan omöjligt säga, var den kom ifrån, kanske från rummet bredvid, kanske även från gården. Jag tänkte det var bäst att fråga dig, om du hade hört det.’

’Nej, det har jag inte. Det måste vara någon av de där otäcka zigenarna därnere i lunden.’

’Antagligen. Men det är i alla fall besynnerligt, om det var där, att inte du också hörde det.’

’Men jag sover tyngre än du.’

’Ja, det har väl i alla fall ingenting att betyda’, sade hon med ett leende mot mig och stängde min dörr, och några ögonblick därefter hörde jag henne vrida om nyckeln i låset till sin dörr.»

»Jaså», sade Holmes, »det var således er vana att alltid låsa era dörrar om natten?»

»Ja, alltid.»

»Och varför det?»

»Jag tror jag nämnde nyss, att doktorn hade en jepard och en babian i huset — vi kände oss inte säkra, om vi inte hade våra dörrar låsta.»

»Jag förstår. Var god och fortsätt med er berättelse.»

»Jag kunde inte sova denna natt. En obestämd känsla av en överhängande olycka tryckte mig. Min syster och jag voro, som ni torde ihågkomma, tvillingar, och ni vet hur fina de trådar äro, som förena två så nära besläktade själar. Det var en ovädersnatt, stormen tjöt utanför, regnet piskade mot fönsterrutorna. Plötsligt, mitt i stormens tjut, hördes de vilda skriken av en vettskrämd kvinna. Jag kände igen min systers röst och sprang ur sängen, svepte en schal kring mig och rusade ut i korridoren. Just som jag öppnade min dörr, tyckte jag mig höra en sakta vissling, såsom min syster beskrivit, och några ögonblick därefter ett klingande ljud som av ett fallande metallföremål. I det jag sprang ut i korridoren, låstes min systers dörr upp och vred sig sakta på sina gångjärn; jag stirrade förskräckt på dörren, oviss om vad som skulle komma ut genom den. Vid skenet av lampan i korridoren såg jag min syster i dörröppningen; hennes ansikte var kritvitt av förskräckelse, hennes händer famlade efter hjälp, hela hennes figur sviktade som hos en drucken. Jag sprang fram och slog armarna kring henne, men i samma ögonblick syntes hennes knän ge vika under henne och hon föll till golvet. Hon vred sig som i fruktansvärda plågor, hennes lemmar sammandrogos krampaktigt. Först trodde jag, att hon inte kände igen mig, men då jag böjde mig över henne, skrek hon plötsligt med en röst, som jag aldrig skall glömma: ’O, min gud, Helen! Det var bandet! Det spräckliga bandet!’

Det var något mer, som hon förgäves önskade att säga, och hon pekade med fingret i riktning mot doktorns rum, men ett nytt krampanfall grep henne och kvävde hennes ord. Jag rusade ut och ropade högt på min styvfar och mötte honom, då han kom skyndande från sitt rum, klädd i nattrock. Då han kom fram till min syster, var hon redan medvetslös, och ehuru han hällde i henne litet konjak och skickade efter läkarhjälp från byn, voro alla bemödanden förgäves, ty livet slocknade sakta hos henne och hon dog utan att ha återfått medvetandet. Sådant var min älskade systers förfärliga slut.»

»Ett ögonblick», sade Holmes — »är ni säker på visslingen och det metalliska klingandet? Skulle ni kunna gå ed på det?»

»Det var just den fråga, som coronern ställde till mig vid sitt förhör. Jag har ett starkt intryck av att jag hörde det, mendet är möjligt att jag i stormens dån och det gamla husets knakande tog miste på ljud.»

»Var er syster påklädd?»

»Nej, hon var i nattdräkt. I hennes högra hand funno vi en avbränd tändsticka, i den vänstra en tändsticksask.»

»Vilket bevisar, att hon hade tänt ljus och sett sig omkring, då hon blev skrämd», sade Holmes. »Detta är en

viktig sak. Och till vilka slutsatser kom coronern?»

»Han undersökte saken på det noggrannaste, ty d:r Roylotts besynnerliga uppförande var allmänt känt i hela grevskapet; men det var omöjligt att finna något tillfredsställande svar angående dödsorsaken. Jag vittnade, att dörren hade varit låst på innersidan och att fönstren voro förstängda med gammalmodiga luckor med tjocka järnstänger, som skruvades till varje afton. Väggarna undersöktes noga och visade sig vara fullkomligt solida överallt, och även golvet undersöktes grundligt med samma resultat. Vad spisöppningen angår, är den mycket vid, men framtill försedd med ett galler av fyra järnstänger. Alltså är det säkert, att min syster var ensam, då hon drabbades av sitt sorgliga öde. Dessutom fanns det hos henne inga tecken till yttre våld.»

»Nå, men gift då?»

»Läkarna undersökte henne, men kunde inte finna något.»

»Vad tror ni då orsaken var till den olyckligas död?»

»Jag för min del tror, att hon dog endast av skrämsel och nervös uppskakning, men vad det var som skrämde henne, kan jag omöjligt tänka mig.»

»Var det några zigenare på ägorna vid denna tid?»

»Ja, det är snart sagt alltid sådana där.»

»Åh! Och vilka slutsatser drog ni av hänsyftningen på ett band — ett spräckligt band?»

»Ibland har jag tänkt, att hon bara yrade, ibland att det hade avseende på något band av människor, kanske just på dessa zigenare. Jag undrar just om inte de prickiga dukar, som så många av dem bära på huvudet, kunnat framkalla de besynnerliga orden.»

Holmes skakade på huvudet med minen hos en man, som är långtifrån tillfredsställd.

»Det här är en sak, som ligger mycket djupt och som detär svårt att utreda, så mycket är säkert», sade han. »Var god och fortsätt med er berättelse.»

»Två år ha gått sedan dess, och mitt liv har tills helt nyligen varit ensligare än någonsin. Men för en månad sedan inträffade, att en kär vän till mig, som jag känt många år, gjorde mig den äran att anhålla om min hand. Hans namn är Armitage — Percy Armitage — andre son till mr Armitage på Crane Water nära Reading. Min styvfar hade ingenting emot partiet, och det är meningen att vi ska gifta oss under vårens lopp. För två dagar sedan började några reparationer i västra flygeln av byggnaden, och det har slagits hål i väggen till mitt sovrum, så att jag måst flytta in i det rum, där min syster dog, och sova i samma säng som hon sov i. Tänk er därför min förskräckelse, då jag i går afton låg vaken och tänkte på hennes förskräckliga öde, men plötsligt i nattens stillhet fick höra den låga vissling, som hade varit förebudet till hennes död. Jag sprang upp och tände lampan, men ingenting kunde upptäckas i rummet. Jag var alltför upprörd för att gå och lägga mig igen och klädde därför på mig, och så snart det blev dager, smög jag mig ned, fick en vagn vid värdshuset 'Kronan' alldeles i närheten och körde till Leatherheads järnvägsstation, varifrån jag begav mig hit för att uppsöka er och be om ett råd.»

»Det var rätt gjort», sade min vän. »Men har ni berättat mig allt?»

»Ja, allt.»

»Miss Stoner, ni har inte talat om allt! Ni söker att skydda er styvfar.»

»Vad menar ni?»

Till svar sköt Holmes tillbaka det krus av svarta spetsar, som kransade den hand, vilken låg i hennes knä. Fem små blåa fläckar, märkena efter fyra fingrar och en tumme, stodo avtryckta på den vita handleden.

»Ni har blivit illa behandlad», sade Holmes.

Miss Stoner rodnade djupt och betäckte åter sin misshandlade handled.

»Han är en hårdhänt man», sade hon, »och känner kanske inte själv sin styrka.»

Det uppstod en stunds tystnad, varunder Holmes satt ochstödde hakan mot händerna och stirrade in i den sprakande brasan.

»Det är som sagt en djup affär det här», sade han slutligen. »Det finns tusen detaljer jag skulle vilja veta, innan jag bestämmer hur vi skola gå tillväga. Men vi ha inte en minut att förlora. Om vi komma till Stoke Moran i dag, skulle det då låta sig göra att få se de där rummen utan er styvfars vetskap?»

»Ja, det går nog för sig, ty det faller sig så lägligt, att han just i dag, efter vad han talat om, ämnar sig in till London i en högst viktig affär. Det är troligt att han stannar borta hela dagen, och då finns det ingenting, som behöver störa er. Vi ha nu en hushållerska, men hon är gammal och enfaldig, och jag kunde lätt få henne ur vägen.»

»Utmärkt! Du har väl ingenting emot den här utflykten, Watson?»

»Nej för all del.»

»Då komma vi båda. Vad ämnar ni själv göra?»

»Jag har ett par saker att uträtta nu, när jag en gång väl är i staden, men jag reser hem med tolvtåget för att vara där vid er ankomst.»

»Ni kan vänta oss tidigt på eftermiddagen. Jag har själv några små affärer att uträtta. Vill ni inte stanna och äta frukost?»

»Nej, jag tackar, jag måste gå nu. Mitt hjärta är redan lättare, sedan jag anförtrott er mina bekymmer. Alltså träffas vi igen i eftermiddag.» Hon släppte ned den svarta slöjan för ansiktet och gick sakta ut ur rummet.

»Nå, vad säger du om allt det här, Watson?» frågade Holmes och lutade sig tillbaka på stolen.

»Det förefaller mig att vara en ytterst dunkel och dyster affär.»

»Ja, den är dunkel nog och även dyster nog.»

»Men om miss Stoner har rätt, då hon säger, att det inte är något i olag med golv och väggar och att dörren, fönstret och eldstaden voro omöjliga att komma in genom, då måste ju otvivelaktigt hennes syster ha varit ensam, då döden så hemlighetsfullt träffade henne.»

»Men vad blir det då av dessa nattliga visslingar och den döende kvinnans ytterst egendomliga ord?»

»Det kan jag omöjligt begripa.»

»Om man sammanställer de nattliga visslingarna, närvaron av ett zigenarband, som står på förtrolig fot med denna gamla doktor, det faktum att vi ha alla skäl att tro, att doktorn har intresse av att hindra sin styvdotters giftermål, den döendes hänsyftningar på ett band och slutligen det förhållandet, att miss Stoner hörde en klang av metall, som kunde ha framkallats därav, att någon av de fönsterluckorna skyddande järnstängerna föll tillbaka på sin plats — sammanställa vi allt detta, anser jag goda skäl finnas att tro, att hemligheten möjligen kan avslöjas med tillhjälp av dessa ledtrådar.»

»Men vad gjorde då zigenarna?»

»Det kan jag omöjligt förstå», sade Holmes.

»Jag ser emellertid många invändningar mot varje sådan teori.»

»Det gör jag också. Det är just därför vi ska fara till Stoke Moran i dag. Jag vill se, om dessa invändningar äro avgörande, eller om de kunna bortförklaras... Vad fan nu då?»

Detta utrop från Holmes berodde på att dörren flög upp och en ovanligt stor och grov man visade sig i öppningen. Hans kostym var en besynnerlig blandning av läkarens och jordbrukarens; han hade hög, svart hatt, lång bonjour och ett par höga ytterdamasker, och i handen svängde han en ridpiska. Han var så lång, att hans hatt

stötte mot dörrposten upptill, och så bred, att han syntes fylla dörröppningen. Ett stort ansikte, fårat av tusen rynkor, bränt gult av solen och bärande spår av alla onda passioner, blickade än på den ene, än på den andre av oss, under det hans djupt liggande, blodsprängda ögon och hans krokiga, tunna och skarpa näsa gåvo honom utseendet av en ilsken gammal rovfågel.

»Vem av er är Holmes?» frågade denna obehagliga uppenbarelse.

»Det är mitt namn», sade min vän lugnt, »får jag be om ert.»

»Jag är doktor Grimesby Roylott från Stoke Moran.»

»Verkligen, herr doktor?» sade Holmes milt. »Var god och sitt ned.»

»Det vill jag visst inte. Min styvdotter har varit här. Jag har följt hennes spår. Vad har hon sagt till er?»

»Det är tämligen kallt för att vara vid denna tid på året», sade Holmes.

»Vad har hon sagt till er?» skrek den gamla mannen ursinnigt.

»Men jag har hört, att krokusarna lova att bli mycket vackra», sade Holmes med orubbligt lugn.

»Ha, ni vill inte svara mig!» sade mannen och tog ett steg framåt och skakade sin ridpiska. »Jag känner er, jag har hört talas om er förut, ni skurk! Ni är Holmes, som alltid blandar sig i andras angelägenheter.»

Min vän log.

»Holmes, polisspionen!»

Holmes skrattade hjärtligt för sig själv.

»Er konversation är ytterst intressant», sade han. »När ni går, så var god och stäng dörren, ty här drar förskräckligt.»

»Jag ska nog gå, när jag sagt vad jag vill. Understå er inte att blanda er i mina affärer. Jag vet, att miss Stoner varit här — jag har följt hennes spår. Jag är en farlig person att komma i delo med — se här!» — Han gick hastigt fram till elden, tog eldgaffeln och böjde ihop den med sina stora, bruna händer. — »Akta er att råka i klorna på mig!» röt han, och kastande den böjda eldgaffeln på golvet, klev han med stora steg ut ur rummet.

»Det tycks vara en högst älskvärd person», sade Holmes skrattande. »Jag är visserligen inte en sådan koloss som han, men hade han väntat, skulle jag visat honom, att mina klor — för att använda hans ord — inte äro svagare än hans.» Därmed tog han upp eldgaffeln och rätade ut den igen med en kraftig knyck.

»Att tänka sig hans oförskämdhet att förväxla mig med den officiella detektivkåren!» återtog han. »Denna lilla episod gör emellertid vår undersökning så mycket intressantare, och jag hoppas bara, att vår lilla skyddsling inte får lida av sin oförsiktighet att låta denna grobian spåra upp sig. Nu, Watson, måste vi äta frukost, och sedan går jag till förmyndarkammaren för att skaffa mig några uppgifter, som kanske kunna hjälpa oss i denna sak.»

Klockan var nära ett, då Sherlock Holmes återvände från sin promenad. Han höll i handen ett ark blått papper, alldeles fullskrivet med anteckningar och siffror.

»Jag har sett den avlidna hustruns testamente», sade han. »För att kunna avgöra dess verkliga mening var jag tvungen att utarbeta en förteckning över de nuvarande prisen på kapitalplaceringarna, som stå i samband med testamentet. Totalinkomsten, som vid hustruns död var nära 1,100 pund, utgör nu genom prisfallet på jordbruksalster inte mera än 750 pund. I händelse av giftermål har vardera dottern rätt att erhålla 250 pund om året; det är därför tydligt, att om båda flickorna gift sig, skulle den där trevliga herrn, deras styvfar, fått ett ganska magert underhåll, och till och med endast den enas giftermål skulle högst betydligt inskränka hans inkomster. Mitt förmiddagsarbete är inte bortkastat, eftersom det bevisat, att han har de starkaste skäl att motsätta sig sin styvdotters giftermål. Och nu, Watson, få vi inte förspilla tiden, därtill är saken för allvarsam, i synnerhet som den gamla herrn har nys om att vi intressera oss för hans affärer; så att om du är färdig, så ta vi nu en droska och fara till Waterloostationen. Jag får även be dig vara så god och stoppa en revolver i fickan; en sexpipig pistol är

ett utmärkt argument mot en herre, som kan sno ihop en eldgaffel till ett nystan. Detta och en tandborste, tror jag, är all den packning vi behöva.»

Vid stationen hade vi den turen att finna ett tåg färdigt att avgå till Leatherhead; då vi kommit fram dit, togo vi en vagn vid stationshoteliet och åkte fyra eller fem mil på de präktiga Surreyvägarna. Det var en härlig dag med strålande solsken och endast några lätta skyar på himmeln. De första gröna bladen höllo just på att spricka ut på träden och häckbuskarna, luften var uppfylld av den behagliga doften från den varma och fuktiga jorden. För mig åtminstone låg det en egendomlig kontrast mellan vårens ljuva löften och den dystra undersökning vi voro på väg att företaga. Min vän satt bredvid kusken, med armarna korslagda, hatten neddragen över ögonen och hakan nedsjunken mot bröstet, tydligen försänkt i de djupaste tankar. Men plötsligt vände han sig om, slog mig på axeln och pekade över ängarna.

»Se där!» sade han.

En tät park av gamla träd syntes sträcka sig uppför en sakta sluttning och övergå till en lund på högsta punkten; mellan grenarna stucko fram de grå gavlarna och den höga takåsen till ett mycket gammalt herresäte.

»Stoke Moran?» frågade han.

»Ja, det är doktor Grimesby Roylotts hus», svarade kusken.

»Man skall göra några byggnadsarbeten där, vi ämna oss just dit för den skull», sade Holmes.

»Där är byn», sade kusken och pekade på en klunga av hustak ett stycke längre bort till vänster om oss; »men ska herrarna fram till slottet, är det närmare att gå över den här stättan och sedan följa gångstigen över ängarna — där fruntimret därborta går.»

»Det måtte bestämt vara miss Stoner», sade Holmes och skuggade för ögonen. »Ja, jag tror det är bäst att göra som ni säger.»

Vi stego av, betalade skjutsen, och vagnen rullade tillbaka till Leatherhead.

»Jag ansåg det bäst att låta kusken tro, att vi äro ett par arkitekter, som kommit hit i affärer, så låter han bli att undra och prata om, vad vi kunde vara för ena», sade Holmes, då vi gingo över stättan. — »God dag, miss Stoner, som ni ser, ha vi hållit ord.»

Den unga damen, som besökt oss på morgonen, skyndade emot oss med ett ansiktsuttryck, som vittnade om hennes glädje över att se oss.

»Jag har längtat så mycket efter er!» utropade hon, i det hon varmt tryckte våra händer. »Allt har gått utmärkt, doktor Roylott har farit till staden, och det är inte troligt att han kommer hem förrän i afton.»

»Vi ha haft nöjet att göra doktorns bekantskap», sade Holmes och beskrev med några ord vad som hänt. Miss Stoner bleknade till läpparna, då hon hörde det.

»Store gud, han har således följt mig!» utropade hon.

»Det tycks så.»

»Han är så listig att jag aldrig vet, när jag kan vara lugn för honom. Vad skall han säga, då han kommer hem?»

»Han får allt akta sig, så att han inte finner sig spårad av någon ännu listigare än han. Ni måste från och med i aftonstänga in er för honom, och om han tillgriper våldsamheter, så föra vi er till er tant i Harrow. Nu måste vi emellertid på bästa sätt begagna tiden, var därför så god och genast visa oss de rum vi skola undersöka.»

Huset var av gråsten, på sina ställen fläckad av lavar, med ett högt mittelparti och två svängda flyglar, liksom klorna på en kräfta, utkastade i båda ändarna. I en av dessa flyglar voro fönsterrutorna sönderslagna och bräder i stället spikade för fönstren, och taket, som var till hälften instörtat, fullständigade denna tavla av ruin. Mittelpartiet var i litet bättre skick, men det högra partiet av huset var jämförelsevis modernt och gardinerna i flygelfönstren och den blåa röken, som steg upp från skorstenarna, visade att det var här familjen bodde. Några

byggnadsställningar voro uppförda mot gavelväggen och man hade brutit ut en del sten, men inga arbetare syntes till, då vi kommo fram till huset. Holmes gick sakta upp och ned några gånger på den illa skötta gården och undersökte noggrant yttersidan av fönstren.

»Det här fönstret, skulle jag tro, hör till det rum, där ni brukade sova, mittelfönstret till er systers rum och fönstret närmast huvudbyggnaden till doktor Roylotts?»

»Alldeles riktigt. Men nu sover jag i mittelrummet.»

»På grund av reparationerna, kan jag förstå. Men säg mig, den där gavelmuren tycks just inte vara i behov av någon reparation.

»Nej, alls inte. Det var nog bara, tänker jag, en förevändning för att få mig att lämna mitt rum och flytta in i mittelrummet.»

»Åh, det är betecknande! Nå, på andra sidan av denna smala flygel löper korridoren, som dessa tre rum öppnas mot — det finns naturligtvis fönster i den?»

»Ja, men mycket små, alldeles för smala för en människa att komma in genom.»

»Eftersom ni båda låste era dörrar under natten, så voro rummen oåtkomliga från den sidan. Var nu så god och gå in i ert rum och stäng noga luckorna.»

Miss Stoner gjorde som han bad, och Holmes försökte, efter en noggrann undersökning genom det öppna fönstret, på alla sätt bända upp luckorna, men förgäves. Det fanns ingenspringa, genom vilken man kunde sticka in en kniv för att lyfta upp järnstängerna. Därpå undersökte han med sitt förstoringsglas hakarna, men de voro av solitt järn och väl inbyggda i muren.

»Hm!...» sade han och gned hakan något förbryllad, »min teori erbjuder verkligen vissa svårigheter. Det kunde ingen komma igenom de här luckorna, när de voro väl stängda med järnstängerna lagda för dem. Nu ska vi se till, om inte innersidan kastar något ljus över saken.»

En liten sidoport ledde till den vitrappade korridoren, vid vilken de tre sovrummen voro belägna. Holmes brydde sig inte om att undersöka det tredje rummet, utan vi gingo genast in i det andra, som miss Stoner nu använde till sovrum och där hennes syster gått sitt sorgliga öde till mötes. Det var ett hemtrevligt litet rum, lågt i taket och med en stor öppen spis, såsom man ofta finner i gamla herresäten på landsbygden. En brun byrå stod i ett hörn, en liten säng med vitt överkast i ett annat och till vänster om fönstret ett toalettbord; dessa saker jämte två små korgstolar utgjorde rummets hela inredning, vartill kom en fyrkantig matta mitt på golvet. Golv och väggpanelningar voro av brun, maskstungen ek, som var så gammal och mörknad till färgen, att den tycktes förskriva sig från den tid, då huset ursprungligen uppfördes. Holmes flyttade en av stolarna i ett hörn och satt där tyst, under det hans blick gick runt rummet flera varv, upp och ned, och undersökte varenda detalj.

»Vart går den här ringledningen?» frågade han slutligen och pekade på en tjock klocksträng, som hängde så långt ned bredvid sängen, att tofsen till och med vilade på kudden.

»Den leder till hushållerskans rum.»

»Den ser nyare ut än de andra sakerna.»

»Ja, det är endast ett par år sedan den sattes upp.»

»Er syster bad om att få den, fömodar jag?»

»Nej, jag har aldrig hört, att hon begagnade den. Vi brukade alltid själva hämta vad vi behövde.»

»Det tycks ha varit tämligen onödigt att sätta upp en så vacker klocksträng här. Om ni ursäktar mig några ögonblick, så skall jag undersöka golvet.»

Han lade sig ned på golvet med förstoringsglaset ihanden, och hastigt krypande fram och tillbaka undersökte han noga springorna mellan golvtiljorna; därpå gjorde han på samma sätt med panelningen. Slutligen gick han fram

till sängen och stod en stund och betraktade den uppmärksamt och lät blicken glida upp och ned för väggen. Han fattade därpå klocksträngen och drog kraftigt.

»Nej men se, den är endast för syns skull», sade han.

»Vill den inte ringa?»

»Nej, den är inte ens fäst vid någon ringledning. Det här var högst intressant. Se här, ni ser själv, att den endast är fäst vid en krok strax ovanför den lilla öppningen för ventilen.»

»Så besynnerligt! Det har jag aldrig förr märkt.»

»Högst egendomligt!» mumlade Holmes och drog i strängen. »Det finns ett par mycket besynnerliga poänger med det här rummet. Till exempel, vilken narr måste inte en byggmästare vara för att öppna en ventil till ett annat rum, då han med samma besvär kunde ha fått den att gå ut i fria luften!»

»Även den är av tämligen nytt datum», sade miss Stoner.

»Gjord på samma tid som klocksträngen?» anmärkte Holmes.

»Ja, det var flera små ändringar, som gjordes samtidigt.»

»De tyckas ha varit av en högst intressant karaktär — klocksträngar för syns skull och ventilatorer, som inte ventilera. Med er tillåtelse, miss Stoner, fortsätta vi nu våra undersökningar i det innersta rummet.»

Doktor Roylotts rum var större än hans styvdotters, men lika enkelt möblerat. En tältsäng, en bokhylla av trä full med böcker av mestadels vetenskapligt innehåll, en länstol bredvid sängen, en enkel trästol vid väggen, ett runt bord och ett kassaskåp av järn utgjorde rummets huvudsakliga möblering. Holmes gick långsamt omkring och undersökte varje sak med största intresse.

»Vad finns i det här?» frågade han och slog på kassaskåpet.

»Min styvfars affärspapper.»

»Ni har således haft tillfälle att kasta en blick i det?»

»Endast en gång för några år sedan. Jag minns, att det var fullt med papper.

»Ni tror inte, att det till exempel kan finnas en katt i det?»

»Nej — vilken besynnerlig idé!»

»Ja, men se på det här!» Han tog ett litet tefat med mjölk, som stod på kassaskåpet.

»Nej, någon katt ha vi inte, men vi ha den indiska jeparden och babianen jag talat om.»

»Javisst. Nåja, en jepard kan ju sägas vara en stor katt, men ett sådant här litet tefat med mjölk lär inte förslå långt för att tillfredsställa dess behov. Det finns ännu en sak, som jag skulle vilja förvissa mig om.» Han lade sig ned framför trästolen och undersökte träsitsen med den största noggrannhet.

»Tack så mycket, nu är den saken fullkomligt klar», sade han och stoppade förstoringsglaset i fickan. »Men se här — här är något intressant!»

Det föremål, som väckte hans uppmärksamhet, var en liten hundpiska, som hängde på den ena sängstolpen; men snärten var hopringlad och knuten så, att den bildade en rännsnara.

»Vad tror du om den här, Watson?»

»Det är en vanlig piska, tycker jag. Men... jag kan inte förstå, varför det skall vara rännsnara på den.»

»Nej, det är inte vidare vanligt, eller hur? Ja, ja, det är en syndig värld vi leva i, och då en begåvad man använder sin hjärna för att tänka ut brott, då blir det värre än något annat. Jag tror jag har sett nog, miss Stoner, och med er tillåtelse gå vi nu ut på gården.»

Jag hade aldrig sett min väns min så sträng, hans panna så dyster, som då vi nu lämnade scenen för hans undersökningar. Vi hade gått flera varv fram och tillbaka på gården, varvid varken miss Stoner eller jag ville störa hans tankar, innan han slutligen vaknade upp ur sitt grubbel.

»Det är av stor vikt, miss Stoner», sade han, »att ni absolut följer mina råd i alla avseenden.»

»Det skall jag visst göra.»

»Saken är alldeles för allvarsam för någon tvekan, ert liv kan komma att bero på er lydnad.»

»Jag bedyrar, att jag helt och hållet skall rätta mig efter er.»

»För det första måste både min vän och jag tillbringa natten i ert rum.»

Miss Stoner och jag stirrade båda förvånade på honom.

»Ja, det måste bli så. Låt mig förklara saken. Jag förmodar, att det där är byns värdshus?»

»Ja, det är värdshuset Kronan.»

»Gott. Tror ni, att man kan se ert fönster därifrån?»

»Ja, alldeles säkert.»

»När er styvfar kommer hem, måste ni hålla er instängd i ert rum under förevändning att ni har huvudvärk. När ni så hört honom gå till sängs, måste ni öppna era fönsterluckor och lyfta av fönsterhakarna, ställa lampan i fönstret som en signal åt oss och sedan gå in i ert gamla rum med allt vad ni kan behöva för natten. Jag förmodar, att ni trots reparationsarbetena kan tillbringa en natt där.»

»Ja, för all del.»

»Vad som sedan skall göras, överlämnar ni åt oss.»

»Men vad ämna ni då göra?»

»Tillbringa natten i ert rum och undersöka orsaken till det buller, som stört er.»

»Jag tror sannerligen, mr Holmes, att ni redan har hela saken klar för er», sade miss Stoner, läggande handen på hans arm.

»Kanske har jag det.»

»Säg mig då för guds skull, vad var orsaken till min systers död?»

»Jag vill gärna ha klarare bevis, innan jag talar.»

»Men säg mig åtminstone, om mitt antagande är riktigt, att hon dog av någon häftig skrämsel.»

»Nej, det tror jag inte hon gjorde, det var allt någon påtagligare orsak. Och nu måste vi lämna er, miss Stoner, ty om doktor Roylott skulle återvända och finge se oss, så vore vår resa förgäves. Farväl, och var nu bara modig, ty om ni bara gör som jag sagt, så kan ni vara förvissad om att vi snart ska förjaga de faror, som hota er.»

Sherlock Holmes och jag hade ingen svårighet att få ett par rum på värdshuset Kronan. Rummen lågo en trappa upp, och från fönstren kunde vi se ingången till allén och den bebodda flygeln på Stoke Moran. I skymningen sågo vi doktorGrimesby Roylott åka förbi, och hans väldiga figur sköt upp ännu högre vid sidan av den lilla pojke, som skjutsade honom. Pojken hade någon svårighet att öppna de tunga järngrindarna, och vi hörde doktorn ryta åt honom med sin hesa röst och sågo, hur han ursinnigt skakade knytnäven mot honom. Vagnen körde vidare, och några minuter senare sågo vi ett ljussken springa upp mellan träden, då lampan tändes i något av rummen.

»Vet du vad, Watson», sade Holmes, under det vi sutto tillsammans i det tilltagande mörkret, »det är inte utan att jag har mina betänkligheter att ta dig med i afton, ty det blir säkert någon fara förenad med saken.»

»Kan jag bli till någon nytta?»

»Ja, din närvaro kan bli ovärderlig för mig.»

»Då följer jag naturligtvis med.»

»Det var snällt av dig.»

»Du talar om fara — du har tydligen sett mer i de där rummen än jag.»

»Nej, men jag tror, att jag dragit några fler slutsatser än du. Du såg nog detsamma som jag.»

»Jag såg ingenting märkvärdigt undantagandes klocksträngen, och vad den skulle tjäna till, det övergår mitt förstånd, det måste jag erkänna.»

»Nå, men ventilen?»

»Ja, men det är väl inte något så ovanligt att ha en liten öppning mellan två rum. Den var så liten, att en råtta knappast kunde slippa igenom.»

»Jag visste, att vi skulle träffa på en sådan ventil, innan vi ännu satt foten här på Stoke Moran.»

»Men, min kära Holmes...!»

»Jo, det gjorde jag, om du minns, så talade miss Stoner bland annat om, att hennes syster kunde känna lukten av doktor Roylotts cigarrer. Detta visade genast, att det måste finnas någon kommunikation mellan de båda rummen, och det kunde endast vara en helt obetydlig öppning, annars skulle man anmärkt något om den vid polisförhöret. Jag antog, att det var en ventil.»

»Ja, men vad ont kan den göra?»

»Det råder åtminstone ett besynnerligt sammanträffandeav fakta. En ventil inrättas, en klocksträng sättes upp, och den, som sover i sängen, dör. Finner du inte detta egendomligt?»

»Jag kan verkligen inte se något samband mellan dessa saker.»

»Märkte du inte något egendomligt med sängen?»

»Nej.»

»Den var fäst vid golvet med järnkrampor. Har du nånsin förut sett en säng fäst på det sättet?»

»Nej, det måste jag erkänna, att jag inte har.»

»Miss Stoners syster, som bodde där, kunde inte flytta sin säng, den måste alltid förbli i samma ställning till ventilen och repet, som vi gott kunna kalla det, då det tydligen aldrig varit avsett till klocksträng.»

»Holmes», utropade jag, »jag ser dunkelt, vart du vill komma! Vi ha kommit i sista minuten för att förebygga ett listigt uttänkt, fasansfullt brott.»

»Ja, i sanning både listigt och fasansfullt. Då en läkare kommer in på brottets bana, blir han den värsta av alla brottslingar; han har nerv och han har kunskaper. Palmer och Pritcher stodo båda på höjden av sitt yrke. Denna man har gått ännu längre och tänkt ut sina brott med djävulsk list, men jag tror, Watson, att vi ska kunna överlista honom. Fasansfulla saker komma vi emellertid att få vara tillräckligt med om, innan natten är över, låt oss därför för all del röka en pipa i frid och ett par timmar tänka på något gladare.»

*

Omkring klockan nio släcktes ljuset vi sett mellan träden, och allt blev mörkt i herrgårdsbyggnaden. Två timmar till gingo sakta, då plötsligt, precis på slaget elva, ett enda skarpt ljus sprang upp framför oss.

»Det är signalen för oss», sade Holmes och steg upp, »den kommer från mittfönstret.»

Då vi lämnade värdshuset, förklarade han med några ord för värden, att vi skulle gå på ett sent besök hos en bekant och kanske stanna där över natten, ögonblicket därpå voro vi ute på den mörka vägen; en kylig vind blåste

oss i ansiktet ochett gulaktigt ljus tindrade framför oss i mörkret, för att vägleda oss i vårt dystra ärende.

Det var ingen svårighet att komma in i parken, ty stora öppningar gapade på flera ställen i den gamla muren. Vi letade oss fram mellan träden, gingo över gården och skulle just klättra in genom fönstret, då en skepnad, liknande ett fult och vanskapligt barn, korn utrusande från en klunga lagerbuskar, kastade sig på gräset med utspärrade lemmar och hastigt skuttade i väg över gräsplanen och försvann i mörkret.

»Min gud», viskade jag, »såg du?»

Holmes blev ett ögonblick lika förskräckt som jag; hans hand fattade hårt som ett skruvstäd kring min arm, därpå lade han munnen till mitt öra och viskade: »Ett trevligt hushåll det här! Det var babianen.»

Jag hade alldeles glömt doktorns besynnerliga favoritdjur. Det fanns en jepard också, kanske kunde vi när som helst finna honom sittande på våra axlar. Jag måste erkänna, att jag kände icke ringa lättnad, då jag, efter att ha följt Holmes' exempel och sakta dragit av mig skorna, befann mig inne i rummet.

Min vän sköt sakta till luckorna, flyttade lampan till bordet och såg sig omkring i rummet. Allt var i samma skick, som vi sett det vid dagsljus. Därpå smög han sig fram till mig och viskade, begagnande handen som en lur, så sakta i mitt öra, att jag knappast kunde urskilja orden:

»Minsta ljud skulle bli ödesdigert för våra planer!»

Jag nickade för att visa, att jag hört.

»Vi måste sitta i mörkret, han skulle se ljuset genom ventilen.»

Jag nickade åter.

»Somna inte, det kunde komma att kosta dig livet. Håll revolvern färdig, ifall den skulle behövas. Jag sitter på sängkanten och du i stolen där.»

Jag tog upp revolvern och lade den på bordshörnet.

Holmes hade tagit med sig ett långt, smalt spanskt rör, som han lade på sängen bredvid sig; tätt intill lade han en tändsticksask och en ljusbit. Därpå skruvade han ned lampan, och vi sutto i mörkret.

Hur skall jag någonsin kunna glömma denna förfärligavaka? Icke ett ljud kunde jag höra, icke ens ett andedrag, och likväl visste jag, att min vän satt och stirrade ut i mörkret några fot från mig, i samma nervösa spänning som jag. Fönsterluckorna hindrade varje den minsta ljusstrimma att inttränga utifrån, och vi hörde endast då och då en nattfågels skrik och en gång alldeles utanför fönstret ett långdraget, kattlikt gnällande, vilket utvisade, att doktorns jepard promenerade fritt omkring. På avstånd hördes de djupa tonerna från kyrkklockan, som dånande slog varje kvart. Hur långa föreföllo icke dessa kvartstimmar! Klockan slog tolv, ett, två och tre, och vi sutto där ännu och väntade på vad som skulle komma.

Plötsligt sågo vi uppe vid ventilen en ögonblicklig ljusglimt, som genast försvann igen, men åtföljdes av en stark lukt av brinnande olja och upphettad metall; någon i rummet bredvid hade tänt en blindlykta. Vi hörde ett sakta ljud av rörelser, och därpå blev allt åter tyst, ehuru oset av lyktan blev starkare. Under en halvtimme ansträngde jag mina öron förgäves, därpå hördes plötsligt ett svagt väsande ljud, som då en liten ångstråle avgår genom pipen på ett kokande tekök. I samma ögonblick vi hörde detta ljud, sprang Holmes upp från sängen, drog eld på en tändsticka och slog ursinnigt med sin käpp på klocksträngen.

»Ser du den, Watson, ser du den?» skrek han.

Men jag såg ingenting. I samma ögonblick Holmes tände ljus, hörde jag en låg, klar vissling, men det plötsliga ljuset, som träffade mina trötta ögon, gjorde det omöjligt för mig att se, vad det var som min vän piskade så ursinnigt. Jag såg dock, att hans ansikte var dödsblekt, med en min av fasa och avsky.

Han hade upphört att slå och stod och stirrade upp mot ventilen, då plötsligt i nattens stillhet ljöd det fasansfullaste skrik jag någonsin hört. Det blev starkare och starkare, ett hest tjut av smärta, fruktan, vrede, allt

blandat i ett enda fruktansvärt skrik. Man berättade oss sedan, att nere i byn och ända i den avlägset belägna prästgården hade detta ohyggliga nödrop väckt de sovande. Vi ryste båda av fasa och jag stod och stirrade på Holmes och han på mig, tills det sista ekot av detsamma hade dött bort i nattens stillhet.

»Vad kan det betyda?» stammade jag.

»Det betyder, att allt är över», svarade Holmes. »Och kanske var detta det bästa. Tag din revolver och låt oss nu gå in i doktor Roylotts rum.»

Med allvarlig min tände han lampan och gick före och lyste i korridoren. Två gånger knackade han på dörren utan att få något svar inifrån; därpå öppnade han dörren och gick in och jag följde tätt efter med den spända revolvern i handen.

Det var en både egendomlig och hemsk syn, som mötte oss. På bordet stod en blindlykta med luckan halvöppen och kastade en skarp ljusstråle på kassaskåpet, vars dörr stod på glänt. Bredvid bordet, på trästolen, satt doktor Roylott, klädd i en lång, grå nattrock, med de bara fotknölarna skjutande ut under nattrocken och fötterna instuckna i röda turkiska tofflor utan hälar, över hans knän låg hundpiskan, som vi hade sett vid eftermiddagens undersökning. Huvudet var tillbakalutat, ögonen stirrade med en hemsk stel blick på ett hörn av taket. Kring pannan hade han ett egendomligt gul- och brun-spräckligt band, som syntes hårt bundet kring hans huvud. Mannen varken rörde sig eller gav något ljud ifrån sig, då vi kommo in.

»Bandet, det spräckliga bandet!» viskade Holmes.

Jag gick ett steg närmare; i samma ögonblick började den besynnerliga huvudprydnaden röra på sig, och ur håret sköt upp det rutformiga huvudet och den svällda halsen på en avskyvärd orm.

»Det är en träskorm!» utropade Holmes — »Indiens giftigaste orm. Han måste ha dött inom tio sekunder efter bettet. Våld hämnar sig i sanning ofta på den, som tillgriper det — den som gräver en grop åt andra, faller själv däri! Låt oss nu försöka att få odjuret tillbaka i dess håla, så få vi sedan föra miss Stoner till någon plats;, där hon kan finna skydd, och underrätta vederbörande om vad som hänt.»

Vid dessa ord tog han hastigt hundpiskan ur den döda mannens knä, och kastande den på snärten gjorde slingan kring reptilens hals drog han den från dess hemska plats och bar den på armslängd från sig till kassaskåpet, där han kastade in den och smällde igen den tunga järndörren.

Detta är sanningen angående doktor Grimesby Roylotts på Stoke Moran död. Det kan vara onödigt att ytterligareförlänga denna redan förut alldeles för långa berättelse med att omtala, hur vi meddelade den förskrämda unga kvinnan den sorgliga nyheten, hur vi med morgontåget följde henne till hennes gamla snälla tant i Harrow och hur den långdragna officiella undersökningen kom till det resultatet, att doktorn fått sätta livet till under oförsiktig lek med ett av sina farliga älsklingsdjur. Det lilla, som återstod mig att få veta om saken, berättade Sherlook Holmes under återresan till London följande dag.

»Jag hade», sade han, »först kommit till alldeles felaktiga slutsatser, vilket visar hur farligt det alltid är att draga slutledningar utan tillräckliga uppgifter. Närvaron av zigenarna och ordet band, som den stackars flickan använde, utan tvivel för att förklara vad hon sett en skymt av vid skenet av en tändsticka, ledde mig på alldeles orätt spår. Jag kan endast till min ursäkt anföra, att jag genast ändrade åsikt, så snart det blev klart för mig, att vilken fara än hotade rummets innehavare, kunde den varken komma från fönstret eller dörren. Min uppmärksamhet drogs snart, som jag redan sagt dig, till denna ventil och denna klocksträng, som hängde ned till sängen. Upptäckten, att klocksträngen var falsk och sängen fastskruvad vid golvet, kom mig genast att misstänka, att strängen satt där endast för att utgöra en brygga för något, som passerade genom hålet och fortsatte ned till sängen. Tanken på en orm uppstod ögonblickligt hos mig, och då jag därmed kombinerade vad jag visste om att doktorn höll sig med en uppsättning djur från Indien, insåg jag, att jag antagligen var på rätt spår. Idén att nyttja en form av gift, som inte kunde upptäckas vid något kemiskt prov, var just en sådan, som kunde uppstå hos en förslagen och hjärtlös man, som i orienten utbildat sig till vad han blivit. Den snabbhet, varmed ett sådant gift skulle verka, var även ur hans synpunkt en fördel. Det skulle sannerligen ha varit en skarpsynt coroner, som vid

sin likbesiktning upptäckt de två små mörka punkteringar, som utvisade, var gifttänderna gjort sitt verk. Därnäst tänkte jag på visslingen och insåg genast, hur det förhöll sig med den: naturligtvis måste han kalla ormen tillbaka, innan dagsljuset uppdagade den för offret, han hade därför dresserat den, troligen med mjölken vi sågo, att återvända, då han lockade den. Han sköt förstås in den genomventilen vid den tid på natten han ansåg bäst, med visshet om att den skulle krypa nedför klocksträngen och stanna på sängen. Det kunde hända att den bet den sovande eller också inte, kanske undgick hon sitt öde varje natt under en hel veckas tid, men förr eller senare måste hon falla ett offer för ormens bett.»

»Jag hade kommit till dessa slutsatser», fortfor Holmes, »redan innan jag satt min fot i doktorns rum, och de bestyrktes fullkomligt, när jag sedan gjorde min undersökning där. Ett närmare betraktande av trästolen visade mig, att han ofta brukade stå på den, vilket naturligtvis var nödvändigt för att nå upp till ventilen. När jag så fick se kassaskåpet, tefatet med mjölk och rännsnaran på pisksnärten, var detta nog för att skingra alla tvivel, som möjligen återstodo. Den metallklang, miss Stoner hört, förorsakades tydligen därav, att hennes styvfar hastigt slog igen kassaskåpets dörr om dess hemska invånare. Sedan jag väl fått saken klar för mig, vet du själv, vilka åtgärder jag vidtog för att pröva, om jag hade rätt. Jag hörde ormen väsa, något som du förmodligen även gjorde, och jag tände genast ljus och anföll den.»

»Med den påföljd, att du drev den tillbaka genom ventilen.»

»Ja, och även med det resultatet, att den anföll sin herre på andra sidan. Några av mina slag träffade och väckte ormens vrede, så att den kastade sig över den första bästa den träffade på. På så sätt är jag alldeles säkert en indirekt orsak till doktor Roylotts död, men jag tror knappast att det kommer att väga synnerligen tungt på mitt samvete.»

DEN AVHUGGNA TUMMEN.

Av alla de problem Sherlock Holmes, under de år vår vänskap varat, fått att lösa, var det endast två, som jag skaffade honom, nämligen undersökningen hur det förhöll sig med mr Heatherleys tumme och med överste Warburtons vansinne. Av dessa var kanske den senare intressantare för en skarpsinnig och originell iakttagare; men det förra var så egendomligt till sin början och så dramatiskt till sina detaljer, att det kanske bäst lämpar sig för offentliggörande, om det än icke gav min vän så många anledningar att begagna de slutledningsmetoder, varigenom han brukade uppnå så märkliga resultat. Historien har, skulle jag tro, omtalats flera gånger i tidningarna, men liksom alla dylika berättelser är dess effekt icke på långt när så slående, då den framställes så att säga i klump i en knapp halv tidningsspalt, som då förhållandena småningom utveckla sig för ens egna ögon och hemligheten gradvis klaras upp, allteftersom varje ny upptäckt leder ett steg närmare den fullständiga sanningen. Vid tiden för händelsens inträffande gjorde förhållandena ett djupt intryck på mig, och den tid av två år, som gått sedan dess, har knappast försvagat det.

Det var på sommaren 1889, icke långt efter mitt giftermål, som de händelser tilldrogo sig, av vilka jag nu går att ge en kort framställning. Jag hade återupptagit min praktik som civil läkare, och Holmes bodde ännu kvar i våra rum vid Bakerstreet, där jag då och då besökte honom och till och med lyckades övertala honom att frångå sina ingrodda bohemvanor åtminstone så mycket, att han gjorde oss ett besök. Min praktik växte stadigt, och som jag bodde icke långt från Paddingtonstationen, hade jag emellanåt patienter bland järnvägspersonalen. En konduktör, som jag botat från en smärtsam och långvarig sjukdom, tröttnade aldrig att prisamin skicklighet och övertala alla sjuka bland sina bekanta att vända sig till mig.

En morgon strax före klockan sju vaknade jag vid att jungfrun knackade på dörren och talade om, att två karlar kommit från stationen och väntade i mottagningsrummet. Jag kastade på mig kläderna och skyndade ned, ty jag visste av erfarenhet, att olycksfall vid järnvägen vanligen voro av allvarlig natur. Just som jag kom ned, kom min gamla bekante, konduktören, ut från rummet och stängde noga dörren efter sig.

»Jag har honom därinne», viskade han och pekade med tummen över axeln. »Det är ingen vidare fara med honom.»

»Vem är det då?» frågade jag, ty av hans sätt kunde man ha trott, att det var något sällsynt djur han stängt in i mitt rum.

»Det är en ny patient», viskade han. »Jag ansåg bäst att själv föra hit honom, så att han inte skulle kunna smita. Han sitter därinne i gott förvar. Men nu måste jag gå, doktor, jag har mina plikter jag som ni.» Därmed försvann han, denna min trogna förespråkare, utan att ge mig några vidare upplysningar.

Jag gick in i mitt mottagningsrum och fann en herre sittande vid bordet, klädd i en enkel brun reskostym; sin mjuka klädesmössa hade han lagt på mina böcker på bordet. Kring ena handen hade han lindat en näsduk, som var full av blodfläckar. Det var en helt ung man på omkring tjugufem år, med ett kraftigt, manligt ansikte, men han var dödsblek och gjorde på mig intrycket att vara i högsta grad upprörd, så att han måste uppbjuda all sin viljekraft för att behärska sig.

»Jag är ledsen över att ha kommit och väckt er så tidigt, herr doktor», sade han, »men jag har råkat ut för en allvarlig olyckshändelse i natt: Jag kom med tåget i morse, och då jag på Paddingtonstationen frågade efter en läkare, var en konduktör hygglig nog att följa mig hit. Jag gav tjänstflickan mitt kort, men jag ser att hon lämnat det kvar här på bordet.»

Jag tog kortet och kastade en blick på det. Där stod: ’Victor Heatherley. Maskiningeniör. Victoriastreet 16 A (3 tr.).’

»Det gör mig ont att jag låtit er vänta», sade jag och satte mig. — »Jaså, ni har tillbragt natten i en järnvägskupé? Det är ett i sig självt ganska enformigt tidsfördriv.»

»Å, min natt kan minsann inte kallas enformig», sade han och skrattade. Det var ett uppsluppet skratt, i en hög, skallande ton, och han lutade sig därvid tillbaka på stolen och skrattade så att han skakade.

»Sluta upp», utropade jag, »försök att behärska er!»

Jag hällde litet vatten i ett glas och gav honom, men det var förgäves. Han hade ett av de hysteriska anfall, som starka naturer kunna få, då någon svår kris är över. Om en stund blev han åter herre över sig själv och såg helt trött och generad ut.

»Jag har burit mig åt som en narr», frampressade han.

»Visst inte. Drick det här!» sade jag och hällde litet konjak i vattnet, och en svag rodnad började åter färga hans blodlösa kinder.

»Jag tackar, nu känner jag mig bättre», sade han. »Nu, herr doktor, kanske ni vill vara så god och sköta om min tumme eller, rättare sagt, den plats, där min tumme suttit.»

Han lindade upp näsduken och höll fram handen; till och med jag med mina härdade nerver kände en ögonblicklig rysning. Han sträckte mot mig fyra fingrar och en röd, svampaktig massa i stället för tummen, som tycktes ha blivit helt och hållet avhuggen eller avsliten.

»Aj, aj», utropade jag, »det var en otäck skada det här! Det måste ha varit förenat med stor blodförlust.»

»Ja, det blödde starkt. Jag svimmade, när det skedde, och var, skulle jag tro, sanslös en god stund. Då jag återfick medvetandet, blödde såret ännu, så att jag knöt min näsduk hårt omkring handleden och använde en pinne för att dra till hårdare.»

»Mycket bra gjort, ni borde ha blivit kirurg.»

»Å, det är en hydraulisk fråga och hör således till mitt fack.»

»Det här gjordes med ett mycket tungt och vasst instrument», sade jag och undersökte såret.

»Ja, det skedde med något liknande en slaktaryxa.»

»En olyckshändelse, förmodar jag?»

»Visst inte.»

»Huru! Alltså ett försök att mörda er?»

»Ja, och ett mycket eftertryckligt försök.»

»Det låter ju riktigt hemskt.»

Jag tvättade och skötte såret och förband det med borbomull och desinfekterade gasbindor; han låg lugnt tillbakalutad i stolen utan att röra sig eller göra minsta ryckning, ehuru han då och då bet sig i läppen.

»Hur känns det nu?» frågade jag, då jag slutat.

»Alldeles utmärkt! Tack vare er konjak och ert förband känner jag mig som en ny människa. Jag visade mig som en svag stackare nyss, men så har jag också haft svåra saker att genomgå.»

»Kanske det är bäst att ni inte talar om det, det tycks verka starkt på era nerver.»

»Å, inte nu längre. Jag måste i alla fall tala om saken för polisen, ehuru uppriktigt sagt polisen säkert inte skulle tro min berättelse, om jag inte hade det här såret att uppvisa, så i högsta grad egendomlig är den. Jag har inte många bevis att styrka min berättelse med, och även om man skulle tro mig, är den ledning jag kan ge polisen så svävande, att det är tvivel underkastat, om rättvisan någonsin kan få fatt i brottslingarna.»

»Å», utropade jag, »kan saken på något sätt kallas gåtfull och ni vill ha gåtan löst, då skulle jag på det högsta vilja rekommendera er att vända er till min vän mr Sherlock Holmes, innan ni anlitar den officiella polisen.»

»Jag har hört talas om honom och skulle vara mycket glad, om han ville åtaga sig saken, ehuru jag naturligtvis även måste begagna mig av den officiella polisen. Skulle ni vilja ge mig ett rekommendationsbrev till mr Holmes?»

»Jag vill göra mer än så, jag skall själv följa er till honom.»

»Jag blir er oändligt tacksam.»

»Vi tar en droska och åka tillsammans dit; vi komma alldeles lagom för att äta en enkel frukost med honom. Känner ni er tillräckligt stark att göra detta?»

»Ja, mycket väl — jag känner mig inte lugn, förrän jag fått berätta min historia.»

»Gott, då går jag och säger till, att man hämtar en droska, och är strax hos er igen.»

Jag sprang upp till min hustru och förklarade i all hast saken för henne och satt om fem minuter i vagnen på väg till Bakerstreet med min nya bekantskap.

Sherlock Holmes satt, som jag väntade, i sitt dagligrum, klädd i nattrock, och läste dagens nummer av Times och rökte sin morgonpipa, som bestod av tobakslämningarna efter den föregående dagens cigarretter och pipor, omsorgsfullt samlade och torkade på hörnet av kaminfrisen. Han tog emot oss på sitt vanliga, lugnt vänliga sätt, sade till om mera skinka och ägg till frukosten och intog tillsammans med oss en stadig frukost. Då den var över, bad han den sårade mannen lägga sig på soffan, lade en kudde under huvudet på honom och ställde konjak och vatten på ett bord bredvid.

»Det är lätt att se, att ni upplevat något ovanligt, mr Heatherley», sade han. »Ligg nu här och var fullkomligt ogenerad. Berätta oss så mycket ni kan men gör ett uppehåll, när ni känner er trött, och stärk er emellanåt med litet konjak och vatten.»

»Tack så mycket», sade min patient, »jag känner mig som en ny människa, sedan doktorn förband mig, och jag tror att er frukost fullbordat kuren. Jag vill inte upptaga er dyrbara tid alltför mycket, alltså börjar jag genast min berättelse.»

Holmes satt i sin stora länstol med det trötta utseende, som dolde hans skarpa, vakna natur; jag satt mitt emot honom och båda lyssnade vi under tystnad till den egendomliga historia den unga mannen nu rullade upp för oss.

»Först av allt måste ni veta, att jag inte har några anhöriga, är ungkarl och bor ensam i ett par rum här i London. Till yrket är jag maskiningeniör, har till specialitet vattenkraftsmaskiner och har haft tillfälle att inhämta grundlig kännedom i mitt yrke under den tid av sju år jag lärt hos Venner och Matheson, den välkända firman i Greenwich. För två år sedan, då jag lärt ut och avslutat min teoretiska kurs samt därtill ärvt en liten förmögenhet efter min far, beslöt jag att börja affär för egen räkning och hyrde fördenskull lokal vid Victoriastreet.

Jag förmodar att litet var finner det tålamodsprövande att upparbeta en ny affär. För mig har det varit en högst ledsam tid; under två års tid, som jag nu hållit på, har jag inte haft mer än två konsultationer och ett litet arbete, detta är allt vad mitt yrke givit mig, med en bruttoförtjänst av tjugusju pund och tio shilling. Varje dag mellan nio på morgonen och fyra på eftermiddagen har jag suttit i min lilla håla och väntat,tills jag slutligen började misströsta och fruktade, att jag aldrig skulle få någon praktik.

Men i går, just som jag skulle lämna kontoret, kom min bokhållare in och sade, att en herre bad att få tala med mig i affärer. Han lämnade mig ett kort, på vilket stod ’Överste Lysander Stark’. Översten, som själv följde efter hack i häl, var en man något över medelstorlek, men alldeles ovanligt spinkig och mager. Ja, jag tror inte att jag nånsin sett en så mager person; hela hans ansikte tycktes bestå av en skarp näsa och en spetsig haka, skinnet på kinderna satt alldeles stramt spänt över de utstående knotorna. Men han tycktes vara så där magerlagd av naturen och inte på grund av någon sjukdom, ty blicken var klar, gången rask och hela hållningen kraftig och säker. Han var enkelt, men väl och smakfullt klädd, och vad åldern angår, skulle jag tro, att han var närmare fyrtio år.

’Mr Heatherley, förmodar jag?’ började han med lätt tysk brytning. ’Man har rekommenderat mig hos er såsom varande en man inte blott mycket skicklig i sitt yrke, utan även diskret och grannlaga, så att man kan anförtro er en hemlighet.’

Jag bugade mig, lika smickrad av detta tilltal som varje ung man skulle ha blivit.

’Törs jag fråga, vem som uttalat ett så smickrande omdöme om mig?’ frågade jag.

’Det är kanske bäst, att jag inte just nu talar om det. Jag vet emellertid från samma håll, att ni är utan anhöriga, ogift och bor ensam i London.’

’Det är alldeles riktigt’, svarade jag, ’men ni får ursäkta om jag inte kan inse, vad detta har att göra med min yrkesskicklighet. Jag uppfattade saken så, att ni önskade tala med mig i en sak hörande till mitt fack.’

’Ja visst, men som ni kommer att finna, hör också allt vad jag säger till denna sak. Jag har ett uppdrag åt er, som tillhör ert fack, men absolut hemlighet är ett huvudvillkor — absolut hemlighet, förstår ni, och naturligtvis anse vi oss i så fall kunna lita mera på en person, som är ensam, än på en, som är omgiven av en stor familj.’

’Lovar jag att hemlighålla en sak’, svarade jag, ’så kan ni även fullkomligt lita på att jag håller ord’.

Han fixerade mig skarpt, medan jag talade, och jag tyckte mig aldrig ha sett en så misstänksam och frågande blick.

’Ni lovar det således?’

’Ja, jag lovar att bevara hemligheten.’

’Fullkomlig, absolut tystnad nu och allt framgent? Ingen anspelning alls på saken, varken muntligt eller skriftligt?’

’Jag har ju redan givit mitt löfte.’

’Det är bra’, sade han och rusade därpå över rummet och slog upp dörren; korridoren utanför var tom.

’Det var ingen där’, sade han. ’Jag vet, att bokhållare ofta äro nyfikna angående sina principalers affärer. Nu kunna vi tala lugnt.’ Han drog sin stol alldeles intill min och stirrade åter på mig på samma frågande och

tankfulla sätt.

En känsla av motvilja, ja nästan av fruktan började vakna inom mig vid denna skelettlika individs besynnerliga beteende, och inte ens fruktan att kanske förlora en kund kunde avhålla mig från att visa min otålighet.

’Jag får be er vara så god och omtala ert ärende, ty min tid är dyrbar’, sade jag. Må gud förlåta mig denna osanning, men orden undsluppo mig ofrivilligt.

’Hur skulle femtio pund för en aftons arbete passa er?’ frågade han.

’Utmärkt.’

’Jag säger en aftons arbete, men en timmes arbete skulle vara närmare sanningen. Jag önskar helt enkelt, att ni skall säga er åsikt om en hydraulisk maskin, som gått sönder; om ni bara visar oss vad det är för fel med den, så ställa vi den själva i ordning. Vad säger ni om ett sådant uppdrag?’ ’Arbetet förefaller lätt och betalningen frikostig.’

’Alldeles. Vi önska, att ni kommer med sista tåget i afton.’ ’Vart då?’

’Till Eyford i Berkshire. Det är en liten plats nära gränsen till Oxfordshire och ett par mil från Reading. Det avgår ett tåg från Paddington, med vilket ni är framme där klockan en kvart över elva.’

’Det är bra.’

’Jag möter er med vagn vid stationen.’

’Vi ha således även en bit att åka?’

’Ja, vårt lilla ställe ligger på rama landsbygden något över en mil från Eyfords station.

’Då kunna vi knappt vara där före midnatt. Förmodligen är det inte något tåg, som kan föra mig tillbaka till London samma natt, så att jag får väl lov att stanna över natten?’

’Ja, vi kunna erbjuda er en säng.’

’Det var rätt olämpligt — kan jag inte få någon mera passande tid?’

’Vi ha ansett det bäst för er att komma sent; det är för att hålla er skadeslös för de små obehag vi möjligen förorsaka, som vi betala er, en ung och okänd ingeniör, ett honorar, för vilket vi kunde få ett uttalande av de mest framstående fackmän. Men är det så att ni vill draga er tillbaka, så står det er fritt.’

Jag tänkte på de femtio punden och hur bra de skulle vara att ha.

»Visst inte’, svarade jag, ’jag skall rätta mig efter era önskningar. Men jag skulle gärna vilja ha litet närmare besked om vad ni önskar att jag skall göra.’

’Naturligtvis, jag fattar mycket väl, att det tysthetslöfte vi fordrat av er måste väcka er nyfikenhet. Och jag önskar inte heller att ni skall förbinda er till någonting, förrän saken blivit i sin helhet framlagd för er. Jag hoppas att vi äro fullkomligt säkra för lyssnare här?’

’Ja, absolut.’

’Nåväl då, saken förhåller sig på följande sätt. Som ni förmodligen vet, är valklera en mycket värdefull produkt, som endast förekommer på en eller ett par platser i England?’

’Jag har hört sägas det.’

’För någon tid sedan köpte jag en liten, helt liten egendom ett par mil från Reading. Jag var nog lycklig att upptäcka ett lager av valklera på mina ägor. Vid närmare undersökning fann jag dock, att det hade en jämförelsevis obetydlig utsträckning, men att det utgjorde en länk mellan två mycket större lager till höger och vänster om detsamma, båda belägna på mina grannars ägor. Dessa hederliga människor äro alldeles okunniga om, att de på sina ägor ha något, som är nästan lika värdefullt som en guldgruva. Naturligtvis hade det legat i

mitt intresse att köpa deras jord, innan de upptäckt dess höga värde, men jag saknade tillräckligt kapital. Ett par av mina vänner, som jag invigde i hemligheten, föreslogo att vi i all hemlighet skulle bearbeta vårt eget lilla lager och på såsätt förtjäna pengar nog att köpa de angränsande fälten. Detta ha vi nu gjort någon tid och ha inrättat en hydraulisk press för att underlätta våra operationer. Det är denna press, som är i olag, och vi önska ert råd i saken. Vi måste emellertid bevara vår hemlighet väl, ty om det bleve känt att vi haft en ingeniör på besök hos oss, skulle det genast väcka misstankar, och då vore det snart förbi med våra förhoppningar att för gott pris få köpa den angränsande marken och att utföra våra planer. Det är därför jag tagit ert löfte att inte för någon människa omtala, att ni i afton reser till Eyford. Förstår ni mig?'

'Fullkomligt', svarade jag. 'Det enda jag inte riktigt förstår är, vad nytta ni kan ha av en hydraulisk press vid frambringandet av valklera; jag trodde att man gräver upp den som sand ur en sandgrop?'

'Å', sade han likgiltigt, Vi ha våra egna metoder. Vi pressa jorden till briketter för att kunna föra bort den utan att förråda vad det är. Men detta är endast en detalj. Jag har nu meddelat er hemligheten, mr Heatherley, och därmed visat hur fullt jag litar på er.' — Han steg upp för att gå. — 'Alltså väntar jag er vid Eyford klockan elva och femton i afton.' 'Jag skall infinna mig.'

'Och inte ett ord till någon människa.'

Han såg på mig med en sista lång, frågande blick, gav mig en kall och fuktig handtryckning och skyndade bort.

Nåväl, ni kunna lätt tänka er, mina herrar, att jag vid närmare eftertanke måste känna mig på det högsta förvånad över det uppdrag jag så oväntat fått. Visserligen var jag naturligtvis glad över detta honorar, tio gånger mer än vad jag själv skulle ha begärt, och det tycktes inte omöjligt att det kunde leda till fler uppdrag; men å andra sidan hade min uppdragsgivares ansikte och sätt gjort ett obehagligt intryck på mig, och jag kunde inte anse hans berättelse om valkleran för skäl nog att låta mig komma mitt i natten och för hans ytterliga ängslan att jag kunde komma att tala om saken för någon. Jag kastade emellertid alla farhågor över bord, åt en bastant kvällsvard, åkte till Paddingtonstationen och avreste med tåget, till punkt och pricka lydande uppmaningen att inte för någon människa omtala min resa.

I Reading måste jag inte blott byta om tåg, utan även gåöver till en annan station. Jag hann dock till sista tåget till Eyford och kom fram till den lilla illa upplysta stationen strax efter elva. Jag var den enda passagerare, som steg av där, och det fanns inte en människa på perrongen utom stationsinspektoren med sim lykta och en sömnig stationskarl. Men då jag kom ut genom grinden, fann jag min bekantskap från förmiddagen väntande i skuggan på andra sidan vägen. Utan ett ord fattade han mig i armen och hjälpte mig ivrigt upp i vagnen, vars dörr stod öppen; han drog upp fönstren på båda sidor, knackade i väggen, och det bar i väg så fort hästen kunde springa.»

»Var det bara en häst?» framkastade Holmes.

»Ja, bara en.»

»Såg ni vad färg den hade?»

»Ja, jag såg vid skenet från vagnslyktorna, att den var mörkbrun.»

»Såg den tröttkörd eller utvilad ut?»

»Å, utvilad och glänsande.»

»Tack. Det gör mig ont att ha avbrutit er — var nu god och fortsätt er högst intressanta berättelse.»

»Vi foro, som sagt, i väg och åkte under minst en timmes tid. Överste Lysander Stark hade sagt, att det var endast något över en mil, men jag skulle tro, så ofantligt fort som vi körde, att det var inte så långt ifrån två. Han satt hela tiden tyst bredvid mig, och jag såg mer än en gång, att han betraktade mig uppmärksamt. Landsvägarna tycktes inte vara vidare goda, ty vi skakade och hoppade alldeles förskräckligt. Jag försökte att se ut genom fönstret för att upptäcka, var vi voro, men de voro av mattslipat glas, så att jag inte kunde urskilja något annat än det grumliga skimret då och då av ett ljus vi passerade. Jag vågade mig några gånger på att säga ett ord för att

avbryta enformigheten, men översten gav endast enstaviga svar och samtalet avstannade. Till sist kommo vi från ojämna och knöliga vägar in på en slät och sandad körväg, och strax därpå stannade vagnen, översten hoppade ur och drog mig hastigt in i en öppen portal framför oss. Det var som om vi stigit direkt ur vagnen in i hallen, så att jag inte såg minsta skymt av husets framsida. I samma ögonblick jag kommit in, slog porten igen efter oss, och jag hörde svagt ljudet av den bortrullande vagnen.

Det var kolmörkt inne i huset, och översten trevade efter tändstickor, i det han mumlade något mellan tänderna. Plötsligt öppnades en dörr i andra ändan av korridoren, och en lång, gul ljusstrimma strömmade ut mot oss; den blev allt bredare, en kvinna blev synlig med en lampa i handen, som hon höll upp över huvudet, under det hon sträckte fram ansiktet och stod och tittade på oss. Jag såg att hon var ung och vacker, och av klänningens glans i ljusskenet förstod jag, att den var av något dyrbart tyg. Hon yttrade några ord på ett främmande tungomål med ett uttryck som om hon gjorde en fråga, och då min följeslagare gav ett snäsigt, enstavigt svar, ryckte hon till så häftigt, att hon var nära att tappa lampan. Översten gick fram och viskade något i örat på henne, sköt henne tillbaka in i rummet, varifrån hon kommit, och kom därpå emot mig med lampan i handen.

'Kanske ni vill vara så god och vänta i det här rummet några ögonblick', sade han och öppnade en annan dörr. Det var ett enkelt möblerat litet rum med ett runt bord i mitten, på vilket några tyska böcker lågo kringspridda. Han ställde lampan på ett orgelharmonium vid dörren. 'Jag är här igen om ett ögonblick', sade han och gick ut i mörkret.

Jag kastade en blick på böckerna på bordet, och i trots av min okunnighet i tyska såg jag, att två av dem voro vetenskapliga avhandlingar, de andra poesi. Därpå gick jag fram till fönstret för att få se en skymt av landskapet utanför, men fönstret var förstängt med tjocka ekluckor med järnbommar. Huset var förunderligt tyst, och utom en gammal klockas högljudda pickande någonstans i förstugan hördes inte minsta ljud. En obestämd känsla av obehag började komma över mig. Vilka voro dessa tyskar, och vad gjorde de här på detta besynnerliga, ensliga ställe? Och var var det egentligen beläget? Jag befann mig bortåt två mil från Eyfords järnvägsstation, det var allt vad jag visste, men om det var åt norr, söder, öster eller väster, därom hade jag inte en aning. Men vad den saken angick, så låg Reading och möjligen några andra större städer åt samma håll, så att kanske när allt kom omkring platsen inte var så enslig. Så mycket var emellertid säkert, att vi voro på landsbygden, ty det rådde fullkomlig tystnad utanför. Jag gick fram och tillbaka i rummet och gnolade på en melodiför att hålla modet uppe, och jag började tycka, att femtio pund alls inte voro för mycket för alla dessa obehag.

Plötsligt, utan alla förberedande ljud i den ytterliga tystnaden, öppnades sakta dörren till rummet, och den kvinna, jag nyss sett, stod i dörröppningen, med hallens mörker bakom sig och det gula lampskenet träffande hennes upprörda, vackra ansikte. Jag såg vid första ögonkastet, att hon var utom sig av fruktan, och jag kände därvid själv en rysning. Hon höll upp ett darrande finger för att varna mig att vara tyst och viskade på bruten engelska några ord till mig, under det hon oupphörligt kastade en ängslig blick bakom sig i mörkret.

'Ni borde går er väg', viskade hon och ansträngde sig, som det syntes mig, att tala lugnt. 'Ni borde gå er väg, ni borde inte stanna här. Inte bra för er att stanna här.'

'Men jag har ännu inte gjort det arbete, varför jag kommit', svarade jag. 'Jag kan inte gärna gå, förrän jag sett maskinen.'

'Det är inte värt besväret att vänta', fortsatte hon. 'Ni kan komma ut genom porten nu, ingen hindrar er.' Då hon såg, att jag smålog och skakade på huvudet, lade hon plötsligt bort allt tvång, tog ett steg mot mig och knäppte ihop händerna, i det hon viskade bevekande: 'För guds skull, lämna detta hus, innan det blir för sent!'

Men jag är en tämligen envis natur och ofta mera benägen att åtaga mig en sak, om det ligger något hinder i vägen; dessutom tänkte jag på mina femtio pund, på min tröttsamma resa och den obehagliga natt, som tycktes vänta mig utanför. Skulle jag gå utan att ha fått något för mitt besvär? Varför skulle jag smyga mig bort, utan att ha utfört mitt uppdrag och utan att ha erhållit den betalning man var skyldig mig? Jag kunde ju inte veta, om inte denna kvinna led av någon monomani. Jag höll mig därför tapper, ehuru hennes varning upprört mig mer än jag

ville låtsa om, skakade åter på huvudet odh förklarade, att jag ämnade stanna. Hon skulle just förnya sina böner, då en dörr slogs igen i övre våningen och ljudet av flera personers steg hördes i trappan. Hon lyssnade ett ögonblick, lyfte armarna med en åtbörd av förtvivlan och försvann lika plötsligt och ljudlöst som hon kommit.

Överste Lysander Stark kom in, åtföljd av en kort och tjock man, med ett stripigt grått skägg växande ut ur vecken påhans isterhaka, och som han presenterade som mr Ferguson.

'Det här är min sekreterare och disponent', sade översten. — 'Men jag tyckte att jag stängde den här dörren nyss — nu har ni varit utsatt för drag.'

'Tvärtom', sade jag 'jag öppnade själv dörren, det kändes väl varmt härinne.'

Han kastade en av sina misstänksamma blickar på mig. 'Det är kanske så gott att vi genast ta itu med arbetet', sade han. 'Mr Ferguson och jag ska visa er maskinen, om ni är god och följer med oss.'

'Det är väl så gott att jag tar hatten på mig.'

'Nej, för all del, det behövs inte, det är här i huset.'

'Vad för slag! Gräver ni upp valklera inne i huset?'

'Nej, nej, vi endast pressa den här. Men bry er inte om den saken nu, allt vad vi önska av er är att ni ska undersöka maskinen och låta oss veta, vari felet består.'

Vi gingo tillsammans uppför trappan, först översten med lampan, så den tjocka sekreteraren och sist jag. Det var ett gammalt hus med en hel labyrint av korridorer, gångar, smala vindeltrappor och små låga dörrar, vars trösklar voro urhålkade av de generationer människor, som trampat dem. Det fanns i denna övre våning inga mattor och ingen tillstymmelse till möbler, rappningen hade här och där fallit av väggarna och fukten trängde igenom och bildade gröna, otäcka fläckar. Jag försökte att se obesvärad ut, men jag hade inte glömt damens varning, ehuru jag inte följt den, och jag höll ett skarpt öga på mina båda följeslagare. Ferguson syntes vara en trumpen person, men av de få ord han yttrade hörde jag åtminstone, att han var en landsman till mig.

Översten stannade slutligen framför en låg dörr, som han öppnade. Innanför var ett litet fyrkantigt rum, som knappast hade utrymme för oss alla tre på en gång. Ferguson stannade utanför och översten förde in mig.

'Vi äro nu i själva verket inuti den hydrauliska pressen, och det skulle vara högst obehagligt för oss, om någon nu satte den i gång. Taket i det här lilla rummet utgöres i verkligheten av den nedgående pistongen, och den faller ned med många tons kraft på detta metallgolv. Det finns små sidovattenpelare utanför, som mottaga kraften, fortplanta och mångfaldiga den på det sätt, som är er väl bekant. Maskinen går rätt bra, menden är litet trög i sitt arbete och har förlorat något i styrka. Kanske ni nu vill vara så god och undersöka den och visa oss, hur vi ska kunna få den i riktigt gott skick igen.'

Jag tog lampan av honom och undersökte maskinen noga. Det var sannerligen en väldig maskin, och den kunde utöva ett ofantligt starkt tryck; men då jag gick till utkanten och tryckte ned hävstängerna, som kontrollerade den, förstod jag genast av ett väsande ljud, att det fanns en liten lucka, som tillät en återströmning av vattnet i en av sidocylindrarna. Vid närmare undersökning fann jag, att en av gummiringarna kring huvudet på en pistong hade krympt ihop, så att den icke alldeles fyllde cylindern, i vilken den verkade. Detta var naturligtvis orsaken till kraftförlusten, och jag påpekade den för de båda herrarna, som uppmärksamt hörde på mina anmärkningar och gjorde flera praktiska frågor om hur de skulle bete sig för att ställa saken till rätta. Då jag gjort det klart för dem, återvände jag till huvudrummet för maskinen för att tillfredsställa min nyfikenhet. En enda blick var nog för att övertyga mig, att historien om valkleran var en ren dikt, ty det hade varit löjligt att tro, att en så kraftig maskin kunde vara avsedd för ett så föga motsvarande ändamål. Väggarna voro av trä, men golvet utgjordes av ett stort järntråg, och då jag betraktade det närmare, kunde jag se en skorpa av en metallisk fällning över hela golvet. Jag böjde mig ned och skrapade på den för att se precis vad det var, då jag hörde ett utrop på tyska och såg överstens spöklika ansikte böjt över mig. 'Vad gör ni där?' frågade han.

Jag var förargad över att han sökt lura mig med en så utstuderad historia, som den han berättat för mig.

’Jag beundrade endast er valklera’, sade jag; ’men jag skulle nog kunna ge er bättre råd angående er maskin, om jag visste bestämt vad den användes till.’

I samma ögonblick jag yttrade dessa ord, ångrade jag min oförsiktighet. Översten bet ihop tänderna, hans grå ögon glödde olycksbådande.

’Som ni vill’, sade han, ’ni skall få se, vad maskinen är till!’ Hon tog ett par steg tillbaka, slog igen den lilla dörren och låste den utanför. Jag rusade fram och ryckte i låsvredet, men dörren var stark och gav inte efter det minsta för mina sparkar och knuffar.

’Hallå, överste! Släpp ut mig!’ skrek jag.

Därpå hörde jag plötsligt ett ljud, som kom mitt hjärta att stanna. Det var skramlet av hävstängerna och det väsande ljudet från den läckande cylindern — han hade satt maskinen i gång! Lampan stod ännu på golvet, där jag ställt den vid min undersökning av detsamma, och vid dess sken såg jag det svarta taket komma ned över mig, sakta och stötvis, men med en kraft, som ingen bättre än jag visste inom en minut måste krossa mig till en oformlig massa. Jag kastade mig skrikande mot dörren och ryckte och slet i låset och bönföll översten att släppa ut mig, men det obevekliga skramlet av maskinen överröstade mig. Taket var nu endast några fot över mitt huvud och jag kunde med uppsträckt hand känna dess hårda, skrovliga yta. I detta ögonblick rann den tanken plötsligt upp hos mig, att den smärta jag måste utstå av att dö på detta sätt mycket berodde på, vilken ställning jag intog. Om jag låg framstupa, skulle tyngden träffa ryggraden först, och jag ryste vid tanken på denna fruktansvärda belägenhet. Det vore kanske bättre att ligga på rygg, men hade jag verkligen nerver att ligga och se den dödliga svarta skuggan sänka sig ned över mig? Det hade redan gått så långt, att jag icke längre hade plats att stå rak, då jag upptäckte något, som åter gav mig en gnista hopp.

Som jag redan omtalat, voro golv och tak av järn, men väggarna av trä. Då jag kastade en sista blick omkring mig, märkte jag mellan två väggplankor en ljusstrimma, som blev allt bredare och bredare, i det en planka sköts åt sidan. Ett ögonblick kunde jag knappast fatta, att det verkligen fanns en utgång, genom vilken jag kunde undgå döden; ögonblicket därpå trängde jag mig igenom och föll halvt avsvimmad ned på andra sidan. Plankan fästes åter på sin plats, men ljudet av den krossade lampan och ögonblicket därefter skramlet av de två järnskivorna, som slogo ihop, bevisade att mitt liv hängt på ett hår.

Jag kom till sans igen vid det att någon ursinnigt drog i min handled, och jag fann att jag låg på stengolvet i en smal korridor och att en kvinna, som böjde sig över mig och höll ett ljus i ena handen, drog och ryckte i mig med den andra. Det var samma deltagande vän, vars varningar jag föraktat.

’Kom, kom!’ ropade hon förtvivlat — ’de äro här om ettögonblick! De måste genast upptäcka, att ni inte är därinne — o, skynda, skynda, förlora inte de dyrbara minuterna!’

Denna gång åtminstone försmådde jag inte hennes råd, utan reste mig stapplande upp och skyndade med henne genom korridoren och utför en spiraltrappa, som ledde till en annan bredare korridor; just då vi kommo in i den, hörde vi ljudet av springande steg och två höga röster, som svarade varandra, från våningen, där vi voro, och från våningen inunder. Min följeslagerska stannade och såg sig omkring, liksom fullkomligt villrådig om, hur hon skulle göra. Därpå öppnade hon dörren till en sängkammare, genom vars fönster månen klart strålade in.

’Detta är er enda räddning!’ sade hon. ’Det är högt, men ni kanske kan hoppa ned.’

Just som hon sade detta, sprang ett ljussken upp i andra ändan av korridoren, och jag såg överste Starks spinkiga figur komma rusande med en lykta i ena handen och ett vapen liknande en slaktares köttyxa i den andra. Jag skyndade genom sängkammaren, kastade upp fönstret och tittade ut. Hur stilla, härlig och fridfull låg inte trädgården i månskenet! Det tycktes inte vara mer än tio meter till marken. Jag ställde mig upp på fönsterbrädet, färdig att tag språnget, men ville inte göra det förrän jag först fått höra, vad som tilldrog sig mellan min räddarinna och skurken, som förföljde mig. Misshandlade han henne, var det mitt fasta beslut att, kosta vad det

ville, gå in igen och bistå henne. Jag hade knappast hunnit tänka detta, förrän han var vid dörren och sökte komma förbi henne; men hon slog armarna kring honom och sökte hejda honom.

’Fritz, Fritz’, ropade hon på engelska, ’kom ihåg vad du lovade förra gången! Du sa’ att det aldrig skulle hända mera. Han kommer att tiga — åh, jag är säker på att han kommer att tiga!’

Du är galen, Elise!’ skrek han och sökte frigöra sig. ’Du bringar oss i fördärvet. Han har sett alldeles för mycket — låt mig komma fram, säger jag!’ Han kastade undan henne, rusade fram till fönstret och högg till med yxan. Jag hade släppt mig ned och hängde på armkraft ut genom fönstret med fingrarna kring fönsterposten och händerna på brädet, då hans yxhugg föll. Jag kände en dov smärta, släppte mitt tag och föll ned i trädgården.

Jag var häftigt skakad, men oskadd efter mitt fall och steg genast upp och rusade bort bland buskarna så fort jag kunde, ty jag insåg, att jag långtifrån var utom all fara ännu. Plötsligt kände jag mig yr och illamående under det jag sprang, och då jag såg ned på min hand, som pulserade häftigt, märkte jag först att min tumme var avhuggen och att blodet strömmade ur såret. Jag försökte att knyta näsduken kring handen, men det började att susa för öronen och jag föll avsvimmad bland rosenbuskarna.

Jag vet inte, hur länge jag låg sanslös, men det måste ha varit ganska länge, ty månen hade gått ned och det hade börjat dagas, då jag återkom till medvetande. Mina kläder voro fuktiga av dagg och rockärmen genomdränkt av blodet från mitt sår. Smärtan påminde mig ögonblickligen om alla detaljerna av mitt nattliga äventyr, och jag sprang upp med en känsla av att jag ännu knappast var säker för mina förföljare. Men till min förvåning fann jag, då jag såg mig omkring, varken hus eller trädgård. Jag hade legat i ett hörn av häcken alldeles intill stora landsvägen, och ett litet stycke längre ned såg jag en lång byggnad, som, då jag kom närmare, visade sig vara samma järnvägsstation, till vilken jag anlänt aftonen förut. Hade det inte varit för det ohyggliga såret på min hand, kunde allt, som tilldragit sig under dessa fruktansvärda timmar, mycket väl ha varit endast en otäck dröm.

Halvt bedövad gick jag in på stationen och frågade, om något morgontåg snart skulle avgå till Reading; om en timme, svarade man mig. Jag fann samma stationskarl, som jag hade sett aftonen förut, och frågade honom, om han hört omtalas en överste Lysander Stark däri trakten. Nej, det hade han inte, namnet var honom fullkomligt obekant. Hade han observerat vagnen, som väntade på mig aftonen förut? Nej, det hade han inte. Fanns det någon polisstation i närheten? Det fanns en omkring en halv mil därifrån.

Som det var för långt för mig att gå, matt och illamående som jag kände mig, beslöt jag att vänta med att underrätta polisen, tills jag kommit tillbaka till London. Klockan var något över sex på morgonen, då jag anlände, och jag gick genast att få mitt sår förbundet, och sedan var doktorn nog vänlig att erbjuda sig att följa mig hit. Nu, mr Holmes, anförtror jag saken i era händer och lovar att blint följa era råd.»

Vi sutto alla tysta en stund, sedan vi hört denna högst ovanliga historia, varpå Sherlock Holmes tog ned en av de tjocka böcker, i vilka han klistrade upp alla sina tidningsurklipp.

»Här är en annons, som kanske kan intressera er», sade han. »Den förekom i alla tidningar för omkring ett år sedan. Hör på, den lyder så här: ’Försvunnen är sedan den 9:e dennes mr Jeremiah Hayling, en tjugosex år gammal hydraulisk ingeniör. Han lämnade sitt hem klockan tio på aftonen och har sedan dess icke varit sedd. Han var vid tillfället klädd i, o. s. v.’ — Detta utvisar, när översten senast behövde sin maskin lagad, skulle jag tro.»

»Stora gud!» utropade min patient, »detta förklarar alltså vad den unga damen menade.»

»Utan tvivel. Det är alldeles tydligt, att översten är en kallblodig, hänsynslös man, som var fast besluten att inte låta någonting stå i vägen för sitt lilla snygga företag — alldeles som en av dessa förfärliga sjörövare, som inte lämnade en enda man vid liv på de fartyg de lyckades taga. Nåväl, varje ögonblick är nu dyrbart, så att om ni känner er ha kraft till det, bege vi oss nu genast till polisen, innan vi fara till Eyford.»

Omkring tre timmar därefter sutto vi på tåget, som skulle föra oss från Reading till den lilla järnvägsstationen Eyford. Sällskapet bestod av Sherlock Holmes, ingeniören, poliskommissarien Bradstreet från Scotland Yard, en

officiell detektiv och mig själv. Bradstreet hade brett ut en av generalstabens kartor i knä på sig och drog med en passare en cirkel med Eyford som medelpunkt.

»Så där ja», sade han, »den här cirkeln är dragen med en radie av två mil omkring byn. Det var ju ett par mil ni sa'?»

»Ja, det bör det ha varit eller åtminstone en och en halv, ty åkturen tog en dryg timme och vi körde ofantligt fort.»

»Och ni tror, att man förde er hela denna långa väg tillbaka, medan ni var sanslös?»

»Ja, man måste ha gjort det. Jag har även ett oredigt minne av, att man lyfte upp mig och bar mig någonstans.»

»Vad jag omöjligt kan förstå», sade jag, »är att man inte dödade er, då man fann er liggande medvetslös i trädgården. Kanske lät den skurken beveka sig av den unga damens föreställningar.»

»Det tror jag knappt. Jag har sällan sett en mera obarmhärtig uppsyn.»

»Åh, den saken ska vi nog snart få klarhet i», sade Bradstreet. »Jag har dragit min cirkel — bara jag nu även visste, på vilken punkt därav vi skola söka de där gynnarna.»

»Jag tror mig kunna peka ut den», sade Holmes lugnt.

»Verkligen! Ni har således redan er åsikt färdig?» utropade poliskommissarien. »Låt höra, så få vi se vem av oss som överensstämmer med er. Jag säger, att det är söderut, ty trakten är där mera enslig.»

»Och jag säger öster», sade min patient.

»Jag åt väster», sade den officiella detektiven. »Det ligger flera små ensliga byar åt det hållet.»

»Och jag håller på norr», sade jag, »ty där finnas inga höjder, och vår vän säger, att vagnen inte körde uppför några backar.»

»Hör bara, vilka olika åsikter vi representera!» sade poliskommissarien skrattande — »vi ha läst upp hela kompassen. Med vem röstar ni, mr Holmes?»

»Med ingen, ni ha alla orätt.»

»Men inte kunna vi alla ha orätt?»

»Jo, det går mycket väl för sig. Det här är min punkt», sade han och pekade mitt i cirkeln, »det är här vi skola finna dem.»

»Men min åktur på ett par mil då?» framstammade Heatherley.

»Ingenting är enklare än det — en mil bort och en mil tillbaka. Ni sa' själv, att hästen var utvilad och glänsande, då ni steg i vagnen. Hur kunde den vara det, om den redan hade gått ett par mil på usla vägar?»

»Nej, man har nog tillgripit det knep mr Holmes säger», sade Bradstreet tankfullt. »Naturligtvis kan det inte råda något tvivel om de där skurkarnas förehavanden.»

»Nej, inte det allra minsta», sade Holmes, »de äro falskmyntare i stor skala och ha begagnat maskinen för att framställa den blandning, som de använda i stället för silver.»

»Vi ha redan någon tid haft kännedom om att några skickliga falskmyntare voro i farten», sade poliskommissarien. »De ha utprånglat tusentals falska halvcrownsmynt. Vi ha spårat dem så långt som till Reading, men längre kunde vi inte komma, ty de sopade igen sina spår så som endast gamla förfarnaskälmar kunna. Men tack vare denna tillfällighet tror jag nu att vi ska knipa dem.»

Men han misstog sig, ty dessa brottslingar skulle inte falla i rättvisans händer. Då vi rullade in på Eyfords station, sågo vi en ofantlig rökpelare, som strömmade upp bakom en träddunge i närheten och hängde som en ofantlig strutsfjäder över landskapet.

»Är det en eldsvåda?» frågade poliskommissarien, då vi stigit av och tåget fortsatt.

»Ja», svarade stationsinspektören.

»När bröt den ut?»

»Den lär ha börjat i natt, har jag hört, men har sedan tilltagit, och nu står hela huset i ljusan låga.»

»Vems hus är det?»

»Doktor Bechers.»

»Var god och säg mig», inföll ingeniören, »är doktor Becher tysk, en mager, spinkig herre, med lång, spetsig näsa?»

Stationsinspektoren skrattade hjärtligt. »Nej, doktor Becher är engelsman, och det finns inte i hela trakten en person så tjock som han. Men han har en utländsk herre hos sig, en patient, har jag hört, och han ser ut som om en gödningskur inte skulle skada honom.»

Stationsinspektoren hade knappast talat till slut, förrän vi alla voro på väg till det brinnande huset. Vägen gick uppför en obetydlig backe, och på krönet låg ett stort och brett, vitrappat hus, som stod i ljusan låga, under det att tre brandsprutor i trädgården förgäves arbetade för att släcka elden.

»Det där huset är det!» utropade Heatherley häftigt upprörd. »Där är den sandade uppfartsvägen, där rosenbuskarna, bland vilka jag låg; det där fönstret i andra våningen hoppade jag ned från.»

»Ni har åtminstone blivit hämnad», sade Holmes, »ty det måste ha varit er lampa, som, då den krossades i pressen, satte eld på träväggarna, fast brottslingarna voro alltför ivrigt upptagna av sin jakt efter er för att lägga märke till det. Håll nu ögonen öppna här i folkhopen och se, om ni kan upptäcka någon av era vänner från i går afton, ehuru jag fruktar att de redan äro ett par tiotal mil härifrån.»

Holmes fruktan besannades, ty ännu i dag har icke ett ord hörts av vare sig den vackra unga damen, den mordiskatysken eller den trumpna engelsmannen. Tidigt samma morgon hade en bonde mött en kärra, med några personer på och lastad med några stora lådor, körande mot Reading; men där försvunno alla spår av flyktingarna, och till och med Holmes' skarpsinnighet kunde aldrig finna minsta ledning för att utforska, vart de tagit vägen.

Eldsläckningsmanskapet hade blivit högst förvånat över de besynnerliga anordningar, som mötte dem inomhus, allra mest över en nyss avhuggen mänsklig tumme, liggande på ett fönsterbräde i andra våningen. I solnedgången lyckades man äntligen hejda eldens spridning, dock icke förrän taket störtat in och hela huset blivit så förstört, att utom några vridna cylindrar och järnrör icke ett spår fanns kvar av det maskineri, som kommit att stå den stackars ingeniör Heatherley så dyrt. Man fann stora lager av nickel och tenn i ett uthus, men inga mynt kunde upptäckas, något som kanske förklarar vad de stora lådor innehöllo, som bonden hade sett på kärran.

Hur ingeniören hade kommit från trädgården till den plats, där han återfick sansen, skulle troligen för alltid ha förblivit en hemlighet, om icke den mjuka jorden i trädgården hade berättat sin egen saga. Han hade tydligen burits bort av två personer, av vilka den ena hade ovanligt små fötter och den andra ovanligt stora. Det var därför troligt, att den tysta engelsmannen, såsom varande mindre djärv eller mindre mordisk än hans kamrat tysken, hade hjälpt kvinnan att bära bort den sanslösa mannen.

»Jo, det här har just varit en snygg affär för mig», sade ingeniören sorgset, då vi åter voro på väg till London. »Jag har förlorat min tumme och ett arvode på femtio pund, och vad har jag fått i utbyte?»

»Erfarenhet», sade Holmes skrattande. »Indirekt kan ni nog få nytta av ert äventyr, ty ni behöver endast berätta det, och så länge ni lever, skall det inte finnas någon, som inte finner ert sällskap högst intressant.»

LORDEN OCH HANS RIKA AMERIKANSKA BRUD.

Den besynnerliga avslutningen på lord St. Simons bröllop har för länge sedan upphört att vara ett ämne av intresse för de höga kretsar, i vilka den olyckliga brudgummen rör sig. Nya skandaler ha trängt denna sak i skuggan, deras mera pikanta detaljer ha dragit skvallret från det nu fyra år gamla dramat. Som jag emellertid har skäl att tro, att allmänheten aldrig fått full kännedom om vad som verkligen tilldrog sig, och emedan min vän Sherlock Holmes gjorde en hel del för att sprida ljus över saken, anser jag att en serie berättelser om hans äventyr icke skulle vara fullständig utan ett litet utkast av denna märkliga episod.

Det var några veckor före mitt eget bröllop, medan jag ännu delade rum med Sherlock Holmes vid Bakerstreet. Då han en eftermiddag korn hem från en liten promenad, fann han på bordet ett brev, som väntade honom. Jag hade stannat inne hela dagen, ty vädret hade plötsligt blivit regnigt med kalla höstvindar, och kulan, som jag fört med mig hem i ena benet som ett minne av mitt fälttåg i Afghanistan, beredde mig en dov, envis smärta. Bekvämt tillbakalutad i en länstol, med benen på en annan stol, hade jag omgivit mig med en hel hög tidningar, tills jag slutligen fått mitt lystmäte på dagens nyheter och kastade bort alla tidningarna och sysslolös låg och betraktade det stora vapnet och monogrammet på kuvertet till Holmes’ brev och undrade, vem min väns adliga korrespondent kunde vara.

»Här ligger en fin skrivelse för din räkning», sade jag, då han kom in. »Om jag inte missminner mig, voro dina brev i morse från en fiskhandlare och en tullvaktmästare.»

»Ja, min korrespondens har verkligen den förmånen att erbjuda omväxling», svarade han leende, »och breven från desmå i samhället äro vanligen de intressantaste. Men det här brevet liknar en av dessa ovälkomna societetsbjudningar, som tvinga en antingen att tillbringa ett par olidligt tråkiga timmar eller också att ljuga.»

Han slet upp kuvertet och ögnade igenom brevet.

»Åh, det här tycks i alla fall kunna bli av intresse!» utbrast han.

»Alltså inte någon societetsbjudniing?»

»Nej, det angår alldeles tydligt mitt yrke.»

»Från en adlig klient?»

»Från en medlem av en bland Englands förnämsta familjer.»

»Jag får gratulera dig, min vän.»

»Jag försäkrar dig, Watson, utan all tillgjordhet, att min klients samhällsställning intresserar mig bra mycket mindre än själva den sak det rör sig om. Du tycks ha läst tidningarna flitigt på senaste tiden, eller hur?»

»Det bär syn för sägen», svarade jag och pekade på en väldig tidningshög i hörnet. »Jag har inte haft något annat att göra.»

»Det var tur, ty då kanske du kan lämna mig de upplysningar jag behöver. Jag läser sällan något annat än rättegångssaker, brott och olyckshändelser; de äro instruktiva nog. Men har du så noga följt med de senaste dagarnas händelser, måste du även ha läst om lord St. Simons bröllop?»

»Ja, med ¡största intresse.»

»Det var bra, ty det här brevet är just från lord St. Simon. Jag skall läsa upp det för ¡dig, och du måste i utbyte gå igenom tidningarna här och meddela mig allt vad där står och som har att göra med den här saken. Hör nu vad han säger:

’Bäste mr Sherlock Holmes,

Lord Backwater har sagt mig, att jag kan sätta fullt förtroende till ert goda omdöme och er diskretion. Jag har därför bestämt mig för att rådgöra med er angående en högst pinsam händelse, som tilldragit sig i samband med mitt bröllop. Mr Lestrade, den välkända officiella detektiven, har redan saken om hand, men han säger sig inte ha något emot er medverkan och tror till och med, att den kan bli honom till någon hjälp. Jag skall taga mig den

friheten att uppsöka erkl. 4 i eftermiddag och hoppas ¡säkert träffa er hemma, emedan denna sak är av allra största vikt.

Med utmärkt högaktning Robert S t. Simon.’

Brevet är daterat Grosvenor Mansion, det är skrivet med gåspenna och den nobla lorden har haft oturen att få en bläckfläck på yttersidan av högra lillfingret», anmärkte Holmes och vek ihop brevet.

»Han skriver klockan fyra», sade jag; »klockan är nu tre, han är här om en timme.»

»Det är alldeles lagom lång tid för mig att med din hjälp få litet klarhet i ¡saken. Gå igenom tidningarna där, är du snäll, och ordna notiserna efter datum, medan jag tar reda på vem vår klient egentligen är.» Han tog ned en röd bok bland en rad uppslagsböcker på hyllan bredvid kaminkransen. »Här ha vi honom», sade han i det han satte sig och slog upp boken i knä: ’Robert Walsingham de Vere St. Simon, andre son till hertigen av Balmoral — född 1846.’ Han är således fyrtioett år gammal, vilket är en rätt mogen ålder för en man, som för första gången tänker gifta sig. ’Har varit undersekreterare för kolonierna under en föregående regering. Hertigen, hans far, har en tid varit utrikesminister. Familjen härstammar i rätt nedstigande led från Plantagenet och från Tudor på mödernet.’ — Ja, det här var inte särdeles upplysande, jag tror att jag måste hålla mig till dig, Watson, för att få något mera solitt.»

»Det är inte svårt att finna vad du behöver», sade jag, »ty saken är av alldeles färskt datum och väckte min uppmärksamhet såsom varande högst egendomlig. Men jag ville inte tala om den för dig, jag visste ju, att du var sysselsatt med en undersökning och att du inte tycker om att få dina tankar vända från det du håller på med.»

»Å, du menar det lilla problemet angående möbelvagnen i Grosvenor Square. Den saken är nu utredd — den var för resten alldeles klar från början. Låt mig nu höra ditt urval ur tidningarna.»

»Här är den tidigaste notisen jag kan finna. Den förekommer bland personnotiserna i Morning Post, och tidningendaterar sig, som du ser, några veckor tillbaka. Så här står det: ’Om ryktet talar sanning, kommer inom kort bröllop att firas mellan lord Robert St. Simon, andre son till hertigen av Balmoral, och miss Hatty Doran, enda dotter till Aloysius Doran, Esq., från San Fransisco, Cal., U. S. A.’ Det är allt.»

»Kort och rakt på sak», sade Holmes och sträckte ut sina långa ben framför elden.

»Jag har även funnit en notis i en av societetstidningarna, som omtalat samma sak, men utlagt litet mera. Här är den: ’Det blir snart nödvändigt att vidtaga protektionistiska åtgärder inom äktenskapsmarknaden, ty det nu rådande frihandelssystemet synes inverka skadligt på våra inhemska varor. Så småningom har ledningen av alla Storbritanniens adelsfamiljer gått över i händerna på våra vackra kusiner från andra sidan Atlanten. Listan över de fångster, som gjorts av dessa förtrollande inkräkterskor, har under förliden vecka ytterligare ökats, i det att lord St. Simon, som i tjugu år visat sig osårbar för den lilla gudens pilar, nu tillkännagivit sitt blivande giftermål med miss Hatty Doran, den förtjusande dottern och enda barnet till en kalifornisk miljonär. Miss Doran, vars behagliga figur och synnerligen vackra ansikte väckte så mycken uppmärksamhet under festligheterna på Westbury House, har en hemgift, som säges ansenligt överstiga sex siffror, och har dessutom att motse ett högst betydligt arv. Som det är en offentlig hemlighet, att hertigen av Balmoral under de senaste åren varit tvungen att sälja sin tavelsamling, och då lord St. Simon icke har någon egen förmögenhet, utom det lilla godset Birchmoor, är det tydligt, att det icke är den kaliforniska arvtagerskan ensam, som vinner på en förening, vilken låter henne undergå den enkla och numera icke ovanliga förvandlingen från en republikansk miss till en brittisk adelsdam.’»

»Något mera?» frågade Holmes gäspande.

»Ja då, en hel hop. Här är bland annat en notis till i Morning Post, som omtalar att bröllopet skall bli i all enkelhet, att vigseln skall äga rum i St. Georges kyrka vid Hanover Square, att endast ett halft dussin intima vänner skola inbjudas samt att gästerna efter vigselns slut skola återvända till det hus vid Lancaster Gate, som mr Aloysius Doran hyrt. Två dagar senare — det vill säga i onsdags — står här en kortnotis att bröllopet ägt rum och att smekmånaden skall tillbringas på lord Backwaters egendom nära Petersfield. Dessa alla notiser förekomma

före brudens försvinnande.»

»Vad säger du för slag?» utbrast Holmes och for upp.

»Före den unga damens försvinnande.»

»När försvann hon då?»

»Under bröllopsfrukosten.»

»Verkligen? Det tycks bli intressantare än jag trodde, ja, verkligen fullkomligt dramatiskt.»

»Ja, jag fann det också ganska ovanligt.»

»Brudar försvinna ofta före vigseln och även någon gång under smekmånaden, men något så egendomligt som det här kan jag inte påminna mig. Var god och låt mig höra detaljerna.»

»Jag förbereder dig på att de äro mycket ofullständiga.»

»Kanske kunna vi komplettera dem.»

»Sådana de nu äro, förekomma de i en särskild artikel i en morgontidning för gårdagen. Jag skall läsa upp den för dig; den har till rubrik: ’En besynnerlig tilldragelse vid ett bröllop inom societeten:

Inom lord Robert St. Simons familj råder den största bestörtning i anledning av de besynnerliga och pinsamma händelser, som tilldragit sig i samband med lordens bröllop. Vigseln förrättades, såsom i korthet omtalades i gårdagens tidningar, i förrgår förmiddag, men först nu har det varit möjligt att vinna bekräftelse på de rykten, som så envist varit i omlopp. I trots av försöken att tysta ned saken, har den nu tilldragit sig så mycken uppmärksamhet, att det icke längre tjänar någonting till att undvika att nämna vad hela världen talar om.

Vigseln, som förrättades i St. Georges-kyrkan vid Hanover Square, skedde i all stillhet. Inga andra inbjudna voro närvarande än brudens far, mr Aloysius Doran, hertiginnan av Balmoral, lord Backwater, lord Eustace och lady Clara St. Simon (brudgummens yngre broder och syster) och lady Alicia Whittington. Hela sällskapet begav sig efter vigseln till mr Aloysius Dorans hus vid Lancaster Gate, där bröllopsfrukosten skulle intagas. Det ser ut som om det förekommit litet bråk därigenom, att en kvinna, vars namn man icke lyckats utforska, försökte att tränga sig in i huset efterbröllopsgästerna, i det hon påstod sig ha anspråk på lord St. Simon. Först efter ett långt och pinsamt uppträde lyckades det hovmästaren och en betjänt att få ut henne. Bruden, som lyckligtvis kommit in innan detta obehagliga avbrott förekom, hade jämte alla de andra satt sig ned vid frukostbordet, då hon klagade över ett plötsligt illamående och drog sig tillbaka till sitt rum. Då hennes långa frånvaro började framkalla anmärkningar, gick hennes far för att se efter henne, men fick av hennes kammarjungfru veta, att hon endast hade kommit upp på sitt rum för ett ögonblick, hade tagit på »sig regnkappa och hatt och skyndat ned i förstugan. En av betjänterna påstod sig ha sett en dam så klädd lämna huset men icke kunnat tro, att det var lady St. Simon, som han ansåg vara tillsammans med de andra. Då mr Aloysius fått klart för sig att hans dotter verkligen försvunnit, satte han och brudgummen sig genast i förbindelse med polisen, och de mest energiska efterspaningar ha gjorts och komma väl även slutligen att kasta ljus över denna högst egendomliga sak. Men ännu sent i går afton hade man sig ingenting bekant angående den försvunna unga damens vistelseort. Ryktesvis talas om, att ett brott skulle blivit begånget och att polisen häktat den kvinna, som ställde till det obehagliga uppträdet i bröllopshuset; man antar nämligen, att hon på grund av svartsjuka eller någon annan orsak kan ha haft med brudens försvinnande att göra.»

»Är detta allt?»

»Endast en liten notis till i en annan morgontidning, men den är kanske betecknande.»

»Vad är det då?»

»Jo, att miss Flora Millar, den dam, som ställde till den omtalade scenen, verkligen häktats. Hon lär en gång ha varit dansös vid Allegroteatern och har känt lord St. Simon sedan några år tillbaka. Några vidare detaljer

förekomma inte i tidningarna och du känner nu hela saken — så till vida som den hittills offentliggjorts av pressen.»

»Och ett högst intressant fall synes det vara, jag ville inte ha gått miste om det för jag vet inte vad... Men nu ringer det på dörren, och som klockan är några minuter över fyra, är det förmodligen vår adliga klient, som kommer. Tänk aldrig på att gå din väg, Watson, jag vill helst ha ett vittne,om inte annat så för att hjälpa mig att komma ihåg alla detaljerna.»

»Lord Robert St. Simon!» anmälde vår betjäntgosse och slog upp dörren på vid gavel. Den herre, som kom in, hade ett behagligt, förfinat ansikte, med böjd näsa, blek hy och ett något högdraget uttryck kring munnen; han hade stora, öppna ögon och den tvärsäkra blicken hos en man, vars angenäma lott det alltid varit att befalla och bli åtlydd. Hans uppträdande var raskt, men likväl antydde hela hans yttre, att han åldrats i förtid, ty hållningen var något framåtlutad och knäna böjda, då han gick. När han tog av sig den eleganta cylindern, visade sig hans hår vara gråsprängt vid tinningarna och tunt över hjässan. Vad klädseln beträffar, var den i högsta grad vårdad, kunde nästan kallas sprättig, med hög stärkkrage, svart redingote, vit väst, gula handskar, lackerade skor och ljusa damasker. Han inträdde långsamt i rummet, vände huvudet från vänster till höger och svängde i högra handen snodden till guldpincenén.

»Välkommen, lord St. Simon!» sade Holmes i det han steg upp och bugade sig. »Var god och sitt ned i den här länstolen. Det här är min vän och medarbetare, doktor Watson. Sätt er litet närmare elden, så få vi avhandla den här saken.»

»En högst pinsam sak för mig, som ni lätt kan tänka er, mr Holmes. Jag känner mig djupt upprörd. Jag har hört, att ni redan haft om hand flera grannlaga affärer av samma slag, ehuru jag förmodar att de knappast tilldragit sig inom den samhällsklass jag tillhör.»

»Nej, jag går utför på rangskalan.»

»Hur sade ni?»

»Min sista klient av detta slag var en konung.»

»Nej, verkligen! Det hade jag inte en aning om. Vilken konung var det?»

»Det var konungen av Böhmen.»

»Huru! Hade han förlorat sin hustru?»

»Ni förstår», sade Holmes saktmodigt, »att jag iakttager samma tystlåtenhet angående mina andra klienters affärer som jag lovat er.»

»Naturligtvis! Alldeles riktigt, Jag ber så mycket om ursäkt. Vad nu min sak angår, är jag beredd att ger er alla deupplysningar jag kan, för att ni må kunna bilda er ett omdöme.»

»Jag tackar. Jag känner redan allt, som stått i tidningarna, men ingenting mera. Jag förmodar att jag kan anse dessa upplysningar riktiga — den här artikeln till exempel, angående brudens försvinnande?»

Lord St. Simon ögnade igenom den utpekade tidningsnotisen. »Ja, det här är alldeles riktigt, så långt det sträcker sig.»

»Men det behöver fyllas ut en hel del för att man må kunna bilda sig ett omdöme. Jag tänker att bästa sättet för mig att komma till rätta med saken är att göra er frågor.»

»Var så god.»

»När lärde ni känna miss Hatty Doran?»

»I San Fransisco för ett år sedan.»

»Ni reste i Förenta Staterna?»

»Ja.»

»Förlovade ni er då?»

»Nej.»

»Men ni stodo på vänskaplig fot med varandra?»

»Jag fann nöje i hennes sällskap, och det var ingen hemlighet för henne.»

»Är hennes far mycket rik?»

»Han påstås vara den rikaste mannen vid Stillahavskusten.»

»Hur har han blivit så rik?»

»På gruvor. Han ägde ännu för några år sedan ingenting, men träffade på guldfyndigheter, bildade gruvbolag och blev i en handvändning stormrik.»

»Skulle ni nu vilja vara god och säga mig, vilka era intryck äro av den unga damens — er hustrus karaktär?»

Ädlingen svängde pincenén litet fortare och stirrade in i elden. »Ser ni, mr Holmes», sade han, »min hustru var tjugu år, innan hennes far blev rik. Dessförinnan sprang hon fritt omkring i ett gruvläger och vandrade genom skog och berg, så att hon fått sin uppfostran snarare av naturen än av skolläraren. Hon är en smula vad man brukar kalla en yrhätta, med en stark natur, vild och fri och obunden av alla slags traditioner, i hög grad häftig — jag kunde nästan säga vulkanisk. Hon är rask att fatta beslut och skyr ingenting vid derasutförande. Men å andra sidan skulle jag inte ha givit henne det namn jag har den äran att bära» — han lät höra en liten förnäm hostning — »om jag inte ansett henne för en i grund och botten ädel kvinna. Jag tror att hon är i stånd till hjältemodig självuppoffring, och att allt ohederligt är henne motbjudande.»

»Har ni hennes fotografi?»

»Jag har tagit det här med mig.» Han öppnade en medaljong och visade oss porträttet en face av en förtjusande kvinna. Det var icke en fotografi, utan ett på elfenben målat miniatyrporträtt, och det hade lyckats konstnären att få fram den fulla verkan av det glänsande, svarta håret, de mörka ögonen och den utsökt vackra munnen. Holmes betraktade porträttet länge och allvarligt; därpå tillslöt han medaljongen och gav den tillbaka åt lorden.

»Den unga damen kom sedan till London, och ni förnyade bekantskapen?»

»Ja, hennes far reste över hit till London med henne till den här säsongen. Jag träffade henne flera gånger, blev förlovad med henne och har nu gift mig med henne.»

»Hon lär ha medfört en ansenlig hemgift?»

»Ja, ganska stor, men dock inte större, än som är vanligt i min familj.»

»Och denna hemgift förblir naturligtvis er egendom, eftersom giftermålet är ett fullbordat faktum?»

»Jag vet verkligen inte det, jag har inte gjort några förfrågningar angående den saken.»

»Nej, naturligtvis. Såg ni miss Doran dagen före bröllopet?»

»Ja.»

»Var hon vid gott humör?»

»Ja, vid bästa humör. Hon talade om hur vi skulle tillbringa vårt framtida liv.»

»Verkligen? Det var högst intressant. Och på bröllopsdagen, hur föreföll hon då?»

»Hon var så glad som möjligt — åtminstone tills efter vigseln.»

»Märkte ni någon förändring hos henne då?»

»Nåväl, för att säga sanningen, märkte jag då för första gången tecken till att hennes lynne var en smula ampert.

Menhändelsen är alldeles för trivial att omtala och kan inte gärna ha något med själva saken att skaffa.»

»Var god och berätta den i alla fall.»

»Å, det är så barnsligt! Hon tappade sin bukett, då vi efter vigseln skulle gå in i sakristian. Det skedde just som hon gick förbi den främsta bänken och buketten föll i bänken; det blev ett litet dröjsmål, men en herre, som satt i bänken, tog upp buketten och räckte henne den, och den syntes inte ha tagit någon skada av fallet. Men då jag talade med henne om saken, svarade hon snävt, och i vagnen på vägen hem föreföll hon oförklarligt upprörd över denna småsak.»

»Verkligen! Ni sa' att det satt en herre i bänken — det fanns alltså främmande personer närvarande vid vigseln?»

»Ja, det är omöjligt att utestänga allmänheten, då kyrkan är öppen.»

»Denna herre var inte någon av er hustrus vänner?»

»Nej, visst inte, det var en tarvligt klädd person av ytterst alldagligt utseende. Jag såg knappt på honom. Men jag tror att vi vika en smula från ämnet...»

»Lady St. Simon återvände alltså från bröllopet vid mindre glad sinnesstämning än hon kommit dit. Vad gjorde hon, då hon återkom till sin fars hus?»

»Jag såg henne samtala med sin kammarjungfru.»

»Och vem är hennes kammarjungfru?»

»Hon heter Alice, är amerikanska och kom från Kalifornien med henne.»

»En förtrogen tjänarinna?»

»Litet för mycket i mitt tycke. Det föreföll mig som om hennes härskarinna tillät henne alldeles för stora friheter. Men naturligtvis har man i Amerika en annan uppfattning av dessa saker än hos oss.»

»Hur länge talade hon med denna Alice?»

»Å, endast några minuter. Jag tänkte på andra saker, så att jag fäste mig inte så mycket vid det.»

»Ni hörde inte vad hon sade.»

»Lady St. Simon yttrade något om att 'göra intrång på en annans inmutning'. Hon begagnade gärna gruvtermer och amerikansk slang. Jag vet inte vad hon menade.»

»Amerikansk slang är ofta mycket uttrycksfull. Vad gjorde er hustru, sedan hon slutat tala med sin kammarjungfru?»

»Hon gick in i matsalen.»

»Vid er arm?»

»Nej, ensam. Hon var mycket självständig i sådana småsaker. Då vi suttit till bords tio minuter eller så omkring, reste hon sig hastigt med några ursäktande ord och lämnade rummet. Hon kom aldrig tillbaka.»

»Men denna kammarjungfru Alice har ju, om jag inte misstar mig, intygat att lady St. Simon gick in till sig, tog en regnkappa över bruddräkten och en hatt och gick ut.»

»Alldeles. Man såg henne sedan gående i Hyde Park tillsammans med Flora Millar, en kvinna som nu är häktad och som förut samma dag hade ställt till ett störande uppträde i mr Dorans hus.»

»Ja visst. Jag skulle gärna vilje veta litet om denna unga dam och ert förhållande till henne.»

Lord St. Simon ryckte på axlarna och höjde på ögonbrynen.

»Vi ha stått på vänskaplig fot några år — ja, jag kan säga på mycket vänskaplig fot. Hon var förut anställd vid Allegroteatern. Jag har inte behandlat henne på något oädelt sätt eller visat mig njugg mot henne, tvärtom, så att

hon har inte några skäl att klaga på mig; men ni vet, hurudana kvinnorna äro, mr Holmes. Flora var en vacker och näpen liten varelse, men förskräckligt häftig, och mycket fäst vid mig. Hon skrev hotfulla, otäcka brev till mig, då hon fick veta, att jag ämnade gifta mig, och för att säga sanningen så var orsaken, varför jag ville ha bröllopet firat i all stillhet, min fruktan att hon skulle ställa till skandal i kyrkan. Hon kom till mr Dorans hus strax efter vår återkomst från kyrkan och försökte tränga sig in och begagnade därvid de avskyvärdaste uttryck om min hustru och till och med hotade henne; men som jag förutsett att detta möjligen kunde inträffa, hade jag givit tjänstfolket mina instruktioner, och hon blev snart bortkörd. Hon blev lugn igen, då hon märkte, att det inte tjänade till något att ställa till spektakel.»

»Hörde er hustru allt detta?»

»Nej, gudskelov, det gjorde hon inte.»

»Och man såg henne sedan i sällskap med just denna kvinna?»

»Ja, och det är just vad mr Lestrade, detektiven, anser såallvarsamt. Han tror, att Flora lockade ut min hustru och lade något fruktansvärt försåt för henne.»

»Ja, det antagandet är ju möjligt.»

»Alltså tror även ni det?»

»Jag sa' inte, att det är troligt, jag sa' endast, att det är möjligt. Men ni anser det inte själv sannolikt?»

»Jag tror inte, att Flora skulle kunna göra en fluga något ont.»

»Ja, men svartsjukan har en förunderlig förmåga att förvandla de bästa karaktärer. Var god och låt höra er egen teori om saken.»

»Jag kom hit för att få höra en teori, inte för att själv framställa en. Jag har givit er alla fakta. Men eftersom ni frågar mig, så kan jag så gärna säga, att det fallit mig in som en möjlighet, att spänningen och sinnesrörelserna, som varit förenade med hela denna sak, medvetandet om att hon tagit ett så ofantligt steg uppåt på den sociala rangskalan varit orsaken till en liten nervös överretning hos min hustru.»

»Kort sagt, ni fruktar att hon blivit en smula sinnesrubbad?»

»Ja, då jag tänker på att hon övergivit — jag vill inte säga mig, men så mycket, som många förgäves eftersträvat, kan jag knappast förklara saken på annat sätt.»

»Nåväl, det är även en tänkbar hypotes», sade Holmes leende. »Och nu, lord St. Simon, tror jag att jag i det närmaste fått alla nödiga uppgifter. Får jag nu bara fråga, om ni vid bröllopsfrukosten sutto så, att ni kunde se ut genom fönstret?»

»Ja, vi kunde se andra sidan av vägen och Hyde Park.»

»Alldeles. Då tror jag inte, att jag behöver uppehålla er längre. Ni skall få höra av mig.»

»Skulle ni verkligen vara nog lycklig att kunna lösa det här problemet?» sade vår klient och steg upp.»

»Jag har redan löst det.»

»Vad för slag... vad säger ni?»

»Jag säger, att jag löst det.»

»Var befinner sig då min hustru?»

»Det är en detalj, som jag snart skall kunna ge besked om.»

Lord St. Simon skakade på huvudet. »Jag är rädd för att därtill fordras klokare huvuden än ert och mitt», anmärktehan, och bugande sig på förnämt, gammaldags sätt lämnade han oss.

»Det är mycket hyggligt av lord St. Simon att hedra mitt huvud genom att sätta det i jämbredd med sitt eget»,

sade Holmes skrattande. »Men nu tror jag att jag behöver litet visky och sodavatten och en cigarr efter detta långa korsförhör. Jag hade dragit mina slutsatser angående denna sak, redan innan vår klient satt sin fot här i rummet.»

»Men, min kära Holmes, hur är det möjligt?»

»Jag har anteckningar över flera liknande fall, om än, som jag förut anmärkt, intet utvecklat sig så hastigt som detta. Hela mitt förhör nyss gjorde mina gissningar till visshet. Små tillfälliga vittnesintyg äro emellanåt mycket bevisande, såsom till exempel när man finner en fisk i mjölken — för att citera Thoreaus exempel.»

»Men jag hörde ju allt vad du hörde.»

»Dock utan att känna till de precedensfall, som äro mig till så stor nytta. Ett liknande fall förekom i Aberdeen för några år sedan, och något i samma väg hände i München året efter fransk-tyska kriget. Det är ett av de fall, som... Men se här ha vi ju Lestrade. God afton, Lestrade! Ni har ett glas där på byffén och cigarrer i lådan bredvid.»

Den officiella detektiven, som kommit in, var klädd i blå kavaj och långhalsduk, vilket gav honom ett avgjort sjömansutseende, och han bar en svart resväska i handen. Med en kort hälsning satte han sig ned och tände en cigarr.

»Hur är det fatt?» frågade Holmes med en skälmaktig min. »Ni ser missnöjd ut.»

»Ja, jag känner mig verkligen missnöjd. Det är den där fördömda St. Simonska giftermålshistorien. Jag ser varken början eller slut på saken.»

»Verkligen! Ni förvånar mig.»

»Vem har nånsin hört talas om en så intrasslad affär? Varje ledtråd tycks glida ur händerna på mig. Jag har arbetat på den hela dagen.»

»Det tycks ha gjort er genomvåt», sade Holmes och kände på kavaj ärmen.

»Ja, vi ha draggat i Serpentine i Hyde Park.»

»Vad i all världen ha ni då draggat efter?»

»Efter lady St. Simon.»

Sherlock Holmes lutade sig tillbaka i stolen och skrattade hjärtligt.

»Då ha ni väl också draggat i bassängen till fontänen på Trafalgar Square?» frågade han.

»Vad menar ni med det?»

»Jo, jag menar det, att ni ha precis lika goda utsikter att påträffa henne på det ena stället som på det andra.»

Lestrade kastade en ilsken blick på min vän.

»Ni har naturligtvis reda på hela saken?» hånade han.

»Jag har visserligen först alldeles nyss hört alla fakta, men jag har redan dragit mina slutsatser.»

»Å, verkligen! Ni tror således, att dammen i Hyde Park inte spelar någon roll i denna sak?»

»Jag anser det mycket osannolikt.»

»Då kanske ni vill vara så god och förklara, hur det kommer sig att vi funnit det här i dammen?»

Därmed öppnade mr Lestrade resväskan och kastade på golvet ut en våt brudklänning av sidenmoaré, ett par vita satängskor, en brudkrans och slöja, alltsammans nedsölat och genomdränkt av vatten.

»Så där ja!» sade han och lade en ny vigselring ovanpå allt detta. »Där har ni en liten nöt att knäcka, min snusförnuftiga mr Holmes!»

»Verkligen!» sade min vän och blåste upp blå rökringar i luften. »Ni har således draggat upp de här sakerna ur

Serpentine.»

»Nej, en av parkvaktarna fann dem flytande nära stranden. De ha identifierats som hennes bruddräkt, och jag ansåg att då kläderna voro där, borde inte liket vara långt borta.»

»På grund av samma lysande sätt att resonera borde varje mans lik finnas i närheten av hans klädskåp. Och vart hoppades ni komma med allt detta?»

»Jag hoppades finna något bevis, att miss Flora Millar haft sin hand med i spelet.»

»Jag är rädd för att det blir svårt.»

»Jaså, ni är verkligen det ännu?» utropade Lestrade med någon bitterhet. »Jag fruktar, Holmes, att ni inte är vidare praktisk i era antaganden och slutledningar. Ni har nu begått två misstag på lika många minuter. Denna dräkt vittnar mot miss Flora Millar.»

»På vad sätt då?»

»I klänningen finns en ficka. I fickan fanns ett visitkortsfodral. I fodralet låg ett brev, och här är det brevet.» Han bredde ut det på bordet framför sig. »Hör nu på! Så här står det: 'Du får se mig, då allt är förberett. Kom då även genast. F. H. M.' Min teori har hela tiden varit, att lady St. Simon lockades bort av Flora Millar och att denna, förmodligen tillsammans med några medhjälpare, var ansvarig för hennes försvinnande. Här är nu, undertecknat med hennes initialer, det brev, som troligen stacks i handen på bruden vid dörren och som lockade henne i brottslingarnas våld.»

»Bravo, Lestrade!» sade Holmes skrattande. »Ni är sannerligen inte lite slug! Låt mig se brevet.» Han tog upp papperet på ett ointresserat sätt, men hans uppmärksamhet spändes genast och han gav till ett litet utrop av belåtenhet. »Det här är verkligen viktigt», sade han.

»Jaså, ni finner det?»

»Ytterst viktigt. Jag gratulerar er på det uppriktigaste.»

Lestrade steg upp triumferande och böjde sig fram för att betrakta det. »Vad nu då?» skrek han, »ni ser ju på orätt sida!»

»Tvärtom, det här är den rätta sidan.»

»Rätt sida? Ni är tokig! Brevet är skrivet med blyertspenna på andra sidan.»

»Och här på baksidan är något, som ser ut att ha varit en hotellräkning och som intresserar mig på det högsta.»

»Äsch, den har ingenting att betyda! Jag har sett på den förut: 'Okt. 4, rum 8 s., frukost 2 s. 6 d., cocktail 1 s., lunch 2 s. 6 d., ett glas sherry 8 d.' — jag kan verkligen inte finna något av vikt i det här.»

»Nej, det är nog troligt, men i alla fall är det av största vikt. Vad brevet beträffar, är även det av vikt, åtminstone initialerna, så att jag gratulerar er ännu en gång.»

»Jag har nu förlorat tid nog», sade Lestrade och steg upp. »Jag tror på hårt arbete utomhus men inte på att som en annan stuggris sitta framför brasan och spinna teorier. Adjö, mr Holmes! Få se vem som först tränger till botten av saken!» Han packade åter in kläderna i väskan och gick mot dörren.

»En liten vink för er räkning, Lestrade!» sade Holmes långsamt, innan hans medtävlare försvann. »Jag vill bara säga, att den sanna lösningen av gåtan är, att lady St. Simon är en myt. Någon sådan person finns inte och har aldrig funnits.»

Lestrade betraktade medlidsamt min vän; därpå vände han sig till mig, slog sig tre gånger på pannan, skakade högtidligt på huvudet och skyndade bort.

Han hade knappast stängt dörren efter sig, förrän Holmes steg upp och tog på sig ytterrocken.

»Det ligger verkligen något i vad han yttrade om arbete utomhus», anmärkte han, »så att jag tror att jag nu måste

lämna dig åt dina tidningar på en stund, Watson.»

Klockan var över fem, då Holmes gick, men jag hann aldrig känna mig ensam, ty innan en timme gått, kom en karl från en restaurant med en stor, flat låda; denna packade han upp med tillhjälp av en kypargosse, som han hade med sig, och till min stora förvåning dukades där upp en riktigt fin liten kall supé på vårt enkla matbord; bland annat förekom där ett par kalla morkullor, en fasan, gåsleverpastej samt några dammiga, med spindelväv överdragna vinbuteljer. Sedan alla dessa läckerheter dukats upp, försvunno tjänstandarna liksom andarna i Tusen och en natt, utan någon annan förklaring, än att sakerna voro betalda och beordrade under denna adress.

Strax före klockan nio kom Holmes in i rummet; hans min var allvarlig men hans ögon glänste på ett sätt som lät mig antaga, att han icke blivit sviken i sina slutsatser.

»Jaså, man har dukat supén», sade han och gnuggade händerna.

»Du tycks vänta främmande — man har dukat för fem?»

»Ja, jag har skäl att tro, att några gäster komma att titta in i afton. Det förvånar mig, att inte lord St. Simon redan är här... Tyst, jag tror jag hör hans steg i trappan!»

Det var verkligen vår klient, som kom in hastigt, svängande pincenén hastigare än någonsin och med en högst upprörd min i sitt aristokratiska ansikte.

»Mitt bud träffade er således?» sade Holmes.

»Ja, och jag måste erkänna, att innehållet i ert brevöverraskade mig på det högsta. Har ni goda skäl för vad ni yttrade?»

»Ja, de allra bästa.»

Lord St. Simon sjönk ned på en stol och for med handen över pannan.

»Vad skall hertigen säga», mumlade han, »då han får veta, att en medlem av familjen varit utsatt för en sådan förödmjukelse?»

»Det berodde på den renaste slump. Jag kan inte gå in på att det är någon förödmjukelse.»

»Å, ni ser saken från en helt annan synpunkt!»

»Jag inser inte, att någon kan anklagas för vad som hänt; den unga damen kunde inte, såvitt jag förstår, handla på annat sätt, om än hennes hastiga tillvägagående var oförståndigt. Som hon inte hade någon mor, hade hon ingen att rådfråga i det kritiska ögonblicket.»

»Det var att visa mig ringaktning, sir, offentlig ringaktning!» sade lord St. Simon och slog handen i bordet.

»Ni måste söka ursäkta den stackars flickan, som befann sig i en så högst ovanlig belägenhet.»

»Jag kan visst inte ursäkta henne. Jag är verkligen högst förargad och anser att jag blivit skamlöst behandlad.»

»Jag tyckte att det ringde», sade Holmes — »ja, jag hör steg i trappan. Om inte jag kan förmå er till ett mildare omdöme, lord St. Simon, så har jag fört hit en advokat, som kanske lyckas bättre.»

Han öppnade dörren och släppte in en dam och en herre.

»Lord St. Simon», sade han, »tillåt mig att presentera mr och mrs Francis Hay Moulton. Jag tror att ni redan förut träffat denna dam.»

Vid anblicken av nykomlingarna hade vår klient sprungit upp och stod där nu rak och stel, med nedslagna ögon och handen instucken innanför rockuppslaget — en bild av sårad värdighet. Den unga damen hade tagit ett steg mot honom och räckte fram handen, men han vägrade fortfarande att lyfta blicken. Det var kanske även bäst för hans beslut, ty det bedjande ansiktet hade varit svårt att motstå.

»Du är ond, Robert?» sade hon. »Jag förstår mycket väl, att du har alla skäl att vara det.»

»Var god och gör inga ursäkter inför mig», sade lorden bittert.

»Å, jag vet, att jag behandlat dig verkligt illa och att jag borde ha talat med dig, innan jag gick min väg. Men jag var så upprörd från det ögonblick jag återsåg Frank här, att jag varken visste vad jag gjorde eller sade. Det bara förvånar mig, att jag inte föll ned avsvimmad framför själva altaret.»

»Kanske ni vill, mrs Moulton, att jag och min vän gå ut härifrån, medan ni förklarar saken?»

»Om jag får säga min åsikt», sade mr Moulton, »så ha vi redan haft alldeles för mycket hemlighetsmakeri i denna sak. För min del ville jag helst, att hela Europa och Amerika finge höra rätta sammanhanget »

Denna mr Moulton var en liten, senig, solbränd man, med skarpa drag och livligt sätt.

»Då skall jag öppet berätta hela vår historia», sade damen. »Frank här och jag lärde känna varandra år 1881 i McQuires läger nära Klippiga bergen. Vi förlovade oss; men så en dag träffade min far på en ofantlig guldfyndighet och blev rik, medan den stackars Franks inmutning visade sig icke innehålla någonting. Ju rikare pappa blev, desto fattigare blev Frank, och slutligen ville pappa inte längre höra talas om vår förlovning och lät föra mig till San Fransisco. Men Frank, som inte ville uppge hoppet, följde efter mig dit och träffade mig, utan att pappa fick veta det; han skulle ha blivit ursinnig, därför ordnade vi det så, att ingen fick veta det. Frank sa', att han skulle bege sig bort och försöka att bli rik och inte komma igen och göra anspråk på mig, förrän han var lika rik som pappa. Jag lovade då att vänta på honom och aldrig gifta mig med någon annan, så länge han levde. 'Varför skulle vi inte kunna gifta oss genast?' sade han. 'Jag skulle då känna mig säker på dig och kommer inte att göra mina rättigheter som din man gällande, förrän jag kommer tillbaka.' Nåväl, vi talade om saken en stund och så arrangerade Frank alltsammans, skaffade en präst, och vi blevo vigda. Sedan gick han för att söka sin lycka och jag återvände till min far.

Då jag härnäst hörde av Frank, var han i Montana, därpå letade han guld i Arizona och sedan fick jag hälsningar från honom från New Mexico. Då kom det en lång historia i tidningarna, om hur ett gruvläger angripits avapacheindianerna, och Franks namn var bland dem, som dödats. Jag föll ned sanslös, då jag läst detta, och var svårt sjuk under flera månader efteråt. Pappa trodde, att jag skulle få lungsot, och rådfrågade alla läkare i San Fransisco. Under ett år eller längre hörde jag aldrig ett ord mer om Frank, så att jag verkligen fullt och fast trodde, att han var död. Så kom lord St. Simon till San Fransisco, odh sedan kommo min far och jag till London, och ett giftermål planerades och pappa var helt belåten; men jag kände hela tiden, att ingen man på jorden kunde ta min stackars Franks plats i mitt hjärta.

Hade jag gift mig med lord St. Simon, så skulle jag naturligtvis även gjort min plikt mot honom; vi kunna inte befalla över våra känslor, men vi kunna befalla över våra handlingar. Jag gick till altaret med honom med den föresatsen att bli honom en så god hustru som möjligt. Tänk er då mina känslor, när jag, just som jag nalkades altaret, blickade tillbaka och såg Frank stå i första bänken och betrakta mig. Jag trodde först att det var ett spöke, men då jag kastade ännu en blick dit, såg jag honom fortfarande stå där med ett forskande uttryck i blicken liksom frågande mig, om jag var glad eller bedrövad över att se honom. Det förvånar mig att jag inte svimmade på fläcken; det gick runt i huvudet på mig, prästens ord voro som ett surrande i mina öron. Jag visste inte vad jag skulle göra. Skulle jag avbryta ceremonien och ställa till en scen i kyrkan? Jag kastade åter en blick på Frank och han syntes förstå mina tankar, ty han lade fingret på läpparna till tecken att jag skulle vara tyst. Därpå såg jag honom skriva ned något på ett papper och förstod, att det var till mig. Då jag på väg ut efter vigseln gick förbi bänken, tappade jag min bukett, så att den föll där, och han smög papperet i handen på mig, då han lämnade tillbaka buketten. Det var endast ett par ord, med vilka han bad mig komma till honom, då han gav mig tecken. Naturligtvis tvekade jag aldrig ett ögonblick, att min först plikt var att lyda Frank.

Då jag kom hem, talade jag om alltsammans för min kammarjungfru, som hade känt honom i Kalifornien och alltid stått på hans sida. Jag bad henne inte förråda någonting, utan packa in några saker åt mig och hålla min regnkappa färdig. Jag vet, att jag borde ha talat med lord St. Simon, men det var så förskräckligt svårt inför hans mor och alla de därförnäma personerna. Jag beslöt därför att rymma och förklara allt efteråt. Jag hade icke suttit

till bords tio minuter, förrän jag fick se Frank utanför fönstret på andra sidan gatan. Han vinkade åt mig och gick därpå in i Hyde Park. Jag gick ut, tog på mig hatt och kappa och följde honom. En kvinna kom fram till mig och började tala något om lord St. Simon — av det lilla jag hörde, tycktes det mig, som om även han haft en liten hemlighet före sitt giftermål — men jag lyckades slippa från henne och hann snart upp Frank. Vi stego upp i en droska och åkte till några rum han tagit vid Gordon Square. Frank, som varit i fångenskap hos apacherna, hade lyckats undkomma, begav sig till San Fransisco och fick där veta, att jag ansett honom för död och rest till England; han reste efter dit och lyckades spåra upp mig just på själva min bröllopsdag — min andra bröllopsdag måste jag tyvärr säga.»

»Jag såg det omnämnt i en tidning», förklarade amerikanen; »namnen på de båda kontrahenterna och kyrkan stodo utsatta, men inte brudens adress.»

»Vi överlade nu om vad vi borde göra», fortfor mrs Moulton, »och Frank yrkade på, att vi skulle gå fullkomligt öppet tillväga, men jag blygdes så förskräckligt över alltsammans, att jag kände som om jag helst hade velat försvinna och aldrig se någon av dem mera, endast möjligen skriva några rader till pappa och låta honom veta, att jag var vid liv. Det var rysligt för mig att tänka på alla de där lorderna och damerna, som sutto kring frukostbordet och väntade, att jag skulle komma tillbaka. Frank tog mina bröllopskläder och saker och gjorde ett bylte av dem och kastade dem någonstans, så att ingen skulle hitta dem. Vi hade antagligen rest till Paris i morgon, om inte den snälla mr Holmes här kommit till oss i afton, fast jag omöjligt kan förstå, hur han hittade rätt på oss; han visade oss lika tydligt som vänligt, att jag hade orätt och Frank rätt och att vi skulle skada oss själva genom att hålla saken hemlig. Han erbjöd sig därpå att skaffa oss tillfälle att få tala med lord St. Simon ensam, och det är därför vi nu kommit hit. Nu, Robert, har du hört allt, och det gör mig mycket ont, om jag berett dig sorg, och jag ber dig att inte tänka alltför illa om mig.»

Lord St. Simon hade ännu icke givit efter det allra minsta isin stela hållning, utan lyssnade med rynkad panna och hoppressade läppar till den långa historien.

»Ursäkta», sade han, »men det är inte min vana att diskutera mina intimaste personliga affärer på detta offentliga sätt.»

»Du vill således inte förlåta mig, du vill inte fatta min hand, innan jag går?»

»Jo för all del, om det kan skänka er någon tillfredsställelse.» Han höll fram handen och fattade kallt hennes.

»Jag hade hoppats», sade Holmes, »att ni skulle deltaga i en liten trevlig supé här med oss».

»Nu tror jag att ni begär litet för mycket av mig», svarade hans härlighet. »Om jag nu är tvungen att finna mig i den utveckling saken tagit, kan man dock inte gärna fordra, att jag skall glädjas över vad som hänt. Med er tillåtelse får jag därför nu önska sällskapet god afton.» Och med en bugning innefattande oss alla gick han gravitetiskt ut ur rummet.

»Då hoppas jag att åtminstone ni två vilja hedra mig med ert sällskap», sade Sherlock Holmes. »Det är alltid ett nöje för mig att träffa en amerikan, mr Moulton, ty jag är en av dem som tro, att en monarks vanvett och en ministers blunder under för länge sedan gångna tider inte skola hindra våra barn från att en dag bli medborgare av ett och samma världsrike under en flagg, som skall utgöra en förening mellan den brittiska unionsflaggan och det amerikanska stjärnbaneret.»

*

»Detta fall har varit intressant», sade Holmes, då våra gäster gått, »ty det visar särdeles tydligt hur ytterst enkel förklaringen kan vara av en sak, som vid första påseendet förefaller nästan oförklarlig. Intet kunde vara naturligare än den följd av händelser, som berättats av denna dam, och intet besynnerligare än resultatet, sett till exempel ur mr Lestrades från Scotland Yard synpunkt.»

»Du har således inte själv alls varit vilseledd?»

»Från första början voro två fakta alldeles tydliga för mig, det ena att den unga damen varit fullt villig att undergå vigseln, det andra, att hon ångrat sig redan några minuter efter det hon återvänt hem. Tydligen hade något hänt på förmiddagen, som kom henne att ångra sitt beslut. Vad kunde dettavara? Hon kunde inte ha talat med någon ute, ty då var hon i sällskap med brudgummen. Hade hon då sett någon? Om hon gjort det, så måste det ha varit någon från Amerika, ty hon hade vistats så kort tid här i landet, att inte gärna någon ännu kunnat få så stort inflytande över henne, att blotta anblicken av honom kunde förmå henne att så plötsligt ändra sina planer. Du ser således, att vi redan genom en utgallringsprocess kommit till den tanken, att det måste ha varit en amerikan hon såg. Vem kunde då denna amerikan vara och hur kunde han äga ett sådant inflytande över henne? Det kunde vara en älskare, det kunde även vara hennes man. Hennes ungdom hade, som jag hört, tillbringats i ociviliserade trakter och under egendomliga förhållanden. Så långt hade jag kommit, innan jag hörde lord St. Simons berättelse. Då han berättade oss om mannen i kyrkbänken, om förändringen i brudens sätt, om ett så genomskinligt påhitt att få några skrivna rader som att låtsa tappa buketten, hennes samtal med sin förtrogna kammarjungfru och hennes yttrande om att 'göra intrång på en annans inmutning', en gruvterm som naturligtvis här måste tagas i den mera allmänna betydelsen 'bemäktiga sig vad en annan person hade äldre rättigheter till', så blev hela ställningen absolut klar. Hon hade rymt med en man, och denna man var antingen hennes älskare eller hennes make, som hon förut gift sig med, och förhållandena talade för det senare antagandet.»

»Och hur i all världen fann du dem?»

»Det kunde ha blivit ganska svårt, men vännen Lestrade höll upplysningen därom i sina händer, utan att han själv visste hur värdefull den var. Initialerna voro naturligtvis av största vikt, men ännu värdefullare var det att veta, att mannen vi sökte för mindre än en vecka sedan betalt en räkning på ett av de finste hotellen i London.»

»Hur kunde du sluta dig till, att det just skulle vara ett av de finaste hotellen?»

»Jo, på grund av priserna; åtta shilling för ett rum och åtta pence för ett glas sherry pekade på ett av de dyraste hotellen. Det finns inte många i London, som ha så höga priser. I det andra i ordningen, där jag hörde efter, vid Northumberland Avenue, fann jag, då jag såg efter i resandeboken, att Francis H. Moulton, en amerikansk herre, lämnat hotellet föregåendedag, och då jag såg igenom de honom påförda posterna, kom jag på just dem, som jag sett på hans räkning, du minns, som Lestrade visade mig. Hans brev skulle returneras till Gordon Square 226. Jag begav mig genast dit och hade den turen att finna det älskande paret hemma; jag gav dem några faderliga råd och påpekade, att det skulle vara bättre för dem på alla sätt att klargöra sin ställning, både inför allmänheten och lord St. Simon i synnerhet. Jag inbjöd dem att komma hit och träffa honom och förmådde även honom, som du sett, att infinna sig här, så att jag kunde hålla mitt löfte till dem.»

»Men utan vidare lysande resultat», anmärkte jag. »Hans uppförande var sannerligen inte särdeles nådigt.»

»Ja, ja, Watson», sade Holmes leende, »du skulle kanske inte heller bli särdeles nådig, om du efter allt besvär med att fria och ställa till bröllop skulle i ett ögonblick finna dig berövad både hustru och förmögenhet. Jag tror vi måste bedöma lord St. Simon mycket milt och tacka våra lyckliga stjärnor, att vi troligen aldrig skola komma i samma ställning. Drag din stol närmare och räck mig min fiol, ty det enda problem vi ännu ha olöst, är hur vi skola få tiden att gå fort nog under dessa långa, ruskiga höstaftnar.» Andra serien

BERYLLKRONAN

»Holmes», utropade jag en morgon, då jag stod vid fönstret och såg ut på gatan, »det är bestämt en galning, som kommer där! Det är allt bra egendomligt, att hans anhöriga låta honom gå ut ensam på det där sättet.»

Min vän steg långsamt upp ur stolen och stod med händerna i nattrocksfickorna och tittade över axeln på mig. Det var en klar, frisk februarimorgon och den föregående dagens djupa snö låg ännu kvar på marken och skimrade i solskenet. Utefter gatans mitt hade snön genom den livliga trafiken förvandlats till en brun modd, men utmed sidorna och på trottoarkanterna låg den ännu lika vit, som då den föll. Själva trottoarerna hade sopats och

skrapats på morgonen men voro ännu farligt halkiga, så att det icke var så många fotgängare ute som vanligt, och i riktning från Metropolitan Station syntes till och med ingen komma undantagandes den herre, vars besynnerliga uppförande hade väckt min uppmärksamhet.

Det var en man på omkring femtio år, lång och ståtlig, med ett starkt markerat ansikte och en imponerande hållning. Hans klädsel var enkel men dyrbar och bestod av ¡svart redingote, skinande cylinder, nätta bruna damasker och välsittande pärlgrå byxor. Men hans rörelser utgjorde en löjlig kontrast till hans värdiga dräkt och anletsdrag, ty han sprang fort och gjorde då och då små skutt som en uttröttad människa gör, då hon icke är van att anstränga benen. Medan han sprang, kastade han armarna upp och ned, vaggade på huvudet och förvred ansiktet till de sällsammaste grimaser.

»Vad i all världen kan det vara fatt med honom?» sade jag. »Han går och tittar upp på husnumren.»

»Jag tror han ämnar sig hit», sade Holmes och gnuggade händerna.

»Hit?»

»Ja, jag tror han kommer för att rådfråga mig. Jag tycker mig känna igen symtomen... Å, sa' jag dig inte det!»

Mannen rusade i samma ögonblick pustande och flåsande fram till vår port och ringde på klockan, så att det genljöd i hela huset.

Några ögonblick därefter stod han i vårt rum, fortfarande pustande och gestikulerande men med ett så stelt uttryck av sorg och förtvivlan i blicken, att våra leenden på ett ögonblick förvandlades till uttryck av fasa och medlidande. Under en lång stund kunde han icke få fram ett enda ord, utan svängde på kroppen och rev sig i håret som en människa, som håller på att förlora förståndet. Därpå sprang han plötsligt till väggen och började slå huvudet så hårt mot den, att vi båda rusade fram och med våld drogo honom ut mitt på golvet. Sherlock Holmes tryckte ned honom i en fåtölj och sittande bredvid honom klappade han honom på handen och pratade med honom i den lätta, lugnande ton, som Holmes så väl förstod att använda.

»Ni har kommit hit för att anförtro mig era bekymmer, inte sant?» sade han. »Ni är alldeles uttröttad av er hastiga promenad, men om ni nu sitter stilla och hämtar er litet, så blir ni nog snart i stånd att berätta mig hur det är fatt. Det skall bli mig ett nöje att göra allt vad jag kan för att tjäna er.»

Mannen satt en minut eller mera med tungt arbetande bröst och kämpande mot sin sinnesrörelse; därpå torkade han sig med näsduken i pannan, pressade ihop läpparna och vände ansiktet mot oss.

»Ni anse mig förmodligen för galen?» sade han.

»Jag ser, att ni har något svårt bekymmer», svarade Holmes.

»Det må gud veta att jag har! — ett bekymmer så oväntat och förfärligt, att det är nog att beröva mig förståndet. Den offentliga skammen skulle jag kunnat stå ut med, ehuru jag är en man, vars karaktär hittills varit utan fläck, och husliga sorger måste vi alla vara beredda att bära; men att båda delarna skulle komma på en gång och i en så fruktansvärd form, har upprört mig ända i djupet av min själ. Det är dessutom inte mig ensam det gäller, några av landets högstuppsatta personligheter kunna få lida för vad som hänt, om vi inte lyckas hitta på en utväg ur denna gräsliga sak.»

»För all del, försök att vara lugn och låt mig få klart besked, vem jag har den äran att tala med och vad som hänt er», sade Holmes.

»Mitt namn är er troligen bekant», sade främlingen. »Jag är Alexander Holder, i bankfirman Holder och Stevenson vid Threadneedlestreet.»

Detta namn var oss verkligen välbekant såsom tillhörande den äldste delägaren i den näst största bankfirman i Londons City. Vad kunde då ha hänt, som bragt en av Londons förnämsta medborgare i detta ömkliga tillstånd? Vi sutto i spänd väntan, tills han slutligen med en ny ansträngning lyckades sansa sig tillräckligt att berätta oss sin historia.

»Jag inser att minuterna äro dyrbara», började han, »och därför har jag även skyndat hit av alla krafter, sedan polisen föreslagit mig, att jag skulle vända mig till er. Jag for till Bakerstreet med den underjordiska järnvägen och sprang sedan från stationen och hit, ty droskorna köra så långsamt i den här snösörjan; detta är orsaken, varför jag är så andtruten, jag är inte van att röra mig häftigt. Jag känner mig emellertid nu bättre och skall framlägga saken för er så fort men på samma gång så tydligt som möjligt.

Ni vet naturligtvis mycket väl, att i en framgångsrik bankaffär beror det lika mycket på att kunna placera sina fonder på ett vinstgivande sätt som på att utvidga sina förbindelser och öka antalet insättare. Ett av våra mest inbringande sätt att placera pengar är i form av utlåning, då den erbjudna säkerheten är höjd över alla tvivel. Vi ha under de senaste åren haft en ganska ansenlig lånerörelse, och det finns många adliga familjer, som vi förskotterat stora summor mot säkerhet av värdefulla målningar, bibliotek eller silverserviser.

I går förmiddag, under det jag satt på mitt enskilda kontor i vår lokal, kom en av bokhållarna in med ett visitkort. Jag for upp vid anblicken av namnet, ty det var ingen mer eller mindre än... Ja, det är kanske bäst att inte ens till er säga mera, än att det var ett namn känt över hela jorden — ett av de högsta och mest uppburna namn i England. Jag kände mig överväldigad av en så stor ära och försökte att säga så, då han inträdde, men han kastade sig genast in på affärernamed en min, som om han önskade så fort som möjligt göra ifrån sig en obehaglig sak.

'Jag har hört, mr Holder', började han, 'att er firma lånar ut pengar mot säkerhet.'

'Ja, det ingår i vår affärsverksamhet att bevilja lån mot god säkerhet', svarade jag.

'Det är absolut nödvändigt för mig att genast skaffa femtiotusen pund', sade han. 'Jag kunde naturligtvis låna en så obetydlig summa tio gånger om av mina vänner, men jag föredrar mycket att göra det till en affärssak och själv styra om det; ni kan lätt förstå, att i min ställning är det oklokt att stå i alltför stor förbindelse hos folk.'

'Tillåt mig fråga, på hur lång tid ni behöver denna summa?'

'Nästa måndag har jag att uppbära en stor penningsumma, och jag betalar då alldeles säkert vad ni försträcker mig med den ränta ni begär. Men det är av största vikt att jag får pengarna genast.'

'Jag skulle med nöje försträcka er denna summa av mina privata medel, om jag för ögonblicket kunde disponera ett så stort belopp', sade jag. 'Å andra sidan, om jag gör det för firmans räkning, måste jag för min kompanjons skull även i detta fall fordra, att säkerhet på vanligt sätt lämnas.'

'Jag föredrager själv att få saken ordnad på det sättet', sade han och tog upp ett fyrkantigt, svart marokängfodral, som han lade på bordet bredvid sig. 'Jag förmodar att ni hört talas om Beryllkronan?'

'Det är en av det brittiska rikets dyrbaraste kronjuveler', svarade jag.

'Alldeles riktigt', sade han och öppnade fodralet, och där låg det praktfulla smycket inbäddat i mjukt, köttfärgat sammet. 'Den är besatt med trettionio ofantliga beryller, och även värdet av guldinfattningen är högst ansenligt. Enligt den lägsta beräkning skulle värdet av denna krona utgöra dubbelt den summa jag begär. Jag önskar lämna den som säkerhet.'

Jag tog det dyrbara fodralet i händerna och såg tveksamt på min lysande klient.

'Ni betvivlar dess värde?' sade han.

'Visst inte, jag betvivlar endast...'

'Det berättigade i att jag lämnar den. Ni kan vara fullkomligt lugn. Det skulle aldrig ett ögonblick kunna falla mig in att göra det, om jag inte vore absolut säker på att kunna inlösa den om fyra dagar. Det är en ren formsak. Nå, vad säger ni? Är säkerheten tillräcklig?'

'Mer än tillräcklig'.

'Ni förstår, mr Holder, att jag genom denna transaktion ger ett stort bevis på det förtroende, jag hyser till er och som grundar sig på allt vad jag hört om er. Jag litar inte blott på att ni visar den största diskretion och alldeles

avhåller er från att omtala denna affär för någon, utan framför allt, att ni förvarar denna klenod på det allra noggrannaste och med iakttagande av alla möjliga försiktighetsmått, ty jag behöver inte säga er, vilken offentlig skandal det skulle bli, om något hände den. En skada på detta smycke skulle nästan vara lika allvarlig som att helt och hållet förlora det, ty det finns inte i hela världen några beryller, som kunna jämföras med de här, och det skulle vara omöjligt att ersätta dem. Jag lämnar det emellertid lugnt i era händer och kommer själv om måndag förmiddag och hämtar det.’

Som jag såg, att min klient önskade gå sin väg så fort som möjligt, sade jag intet mer om saken utan lät till mig av min kassör utbetala femtio sedlar på tusen pund vardera. Då jag åter var ensam med det dyrbara fodralet framför mig på bordet, kunde jag inte undgå att med någon oro tänka på det ofantliga ansvar jag påtagit mig. Som det var nationens egendom, kunde det inte råda något tvivel om, att det skulle bli en oerhörd skandal, om något hände detta smycke. Jag ångrade redan att ha tagit någon befattning med det; men saken kunde inte göras om, jag låste därför in det i mitt privata kassaskåp och fortsatte mitt arbete.

Då aftonen kom, insåg jag det oförsiktiga i att lämna en så dyrbar skatt kvar på kontoret. Kassaskåp ha ofta blivit uppdyrkade, och varför skulle det inte även kunna hända mitt? Om något sådant inträffade, vilken förfärlig belägenhet skulle det inte bli för mig! Jag beslöt därför att under de närmaste dagarna föra etuiet fram och tillbaka mellan mitt hem och kontoret, så att jag alltid hade det inpå mig. Med denna avsikt satte jag mig upp i en droska och lät köra mig till min bostad i Streatham medförande juvelsmycket, och jag kundeinte andas fritt, förrän jag tagit det med mig upp på mitt toalettrum och låst in det i min chiffonjé.

Och nu några ord om mitt hushåll, mr Holmes, ty jag vill att ni skall förstå situationen fullkomligt. Min stalldräng och betjänt sova inte i huset och kunna helt och hållet uteslutas. Jag har tre kvinnliga tjänare, som varit hos mig många år och som äro absolut pålitliga, men den fjärde tjänstflickan, Lucy Parr, har endast varit i min tjänst några månader. Hon hade emellertid utmärkta betyg, och jag har alltid varit nöjd med henne. Hon är en mycket vacker flicka och har fått sina beundrare, som ibland gå och driva kring huset; detta är det enda vi ha emot henne, men vi ha alla skäl att anse henne för en fullkomligt hederlig flicka.

Detta om tjänarna. Själva min familj är helt liten, så att den tar inte lång tid att beskriva. Jag är änkling och har en enda son, Arthur, som berett mig stora missräkningar, mr Holmes — ja, mycket stora och bittra. Och det är nog mitt eget fel. Man säger, att jag skämt bort honom, och det är kanske sant. Då min älskade hustru dog, kände jag att han var det enda jag numera hade i världen att älska. Jag kunde inte stå ut med att se hans ansikte för ett enda ögonblick mörkna, jag har aldrig nekat att uppfylla en önskan av honom. Kanske hade det varit bättre för oss båda, om jag varit strängare, men mina avsikter voro alltid de bästa.

Det var naturligtvis min mening att han skulle efterträda mig i affären, men hans håg låg inte åt affärer. Han var tanklös och oberäknelig, och jag kunde inte, för att säga sanningen, låta honom handskas med några större penningsummor. Som helt ung ännu blev han medlem av en aristokratisk klubb och blev snart genom sitt i hög grad angenäma umgängessätt intim vän med en hel mängd förmögna unga män med dyrbara vanor. Han började spela högt och förlorade ofta stora summor genom vadhållning på kapplöpningsfälten, och snart kom han till mig gång på gång och bad om förskott på den månatliga summa, jag anslagit åt honom, för att kunna betala sina hedersskulder. Mer än en gång har han försökt att bryta med de farliga vännerna, men för varje gång har det inflytande hans vän sir George Burnwell har på honom varit nog att åter draga honom in i den lättsinniga kretsen.

För resten undrar jag alls inte på att en person som sirGeorge Burnwell vunnit så stort inflytande över honom, ty min son har ofta haft sin vän med sig hem till oss och jag har själv känt, hur svårt det är att motstå hans bedårande sätt. Han är äldre än Arthur och en man av värld ända ut i fingerspetsarna, en man som varit överallt, sett allt och har en utmärkt konversationsförmåga, vartill kommer att han är en utomordentligt vacker karl. Men då han är borta och jag inte längre står under inflytande av hans personlighets trollmakt utan bedömer honom helt lugnt och sansat, inser jag av hans cyniska sätt att tala och de blickar jag då och då märkt i hans ögon, att han inte är en av de personer man kan lita på. Så tänker jag, och min lilla Mary, som har en kvinnas snabba instinkt i

fråga om att tyda karaktärer, säger detsamma om honom.

Nu återstår det mig endast att beskriva denna Mary. Hon är min brorsdotter, men då min bror dog för fem år sedan och lämnade henne ensam i världen, adopterade jag henne och har sedan dess alltid betraktat henne som min egen dotter. Hon är en solstråle i mitt hem — vacker och älsklig, kärleksfull, därtill en utmärkt liten husmor, på samma gång hon har ett så stilla och behagligt sätt som någon kvinna kan ha. Hon är min högra hand, jag vet inte vad jag skulle ta mig till utan henne. Hon gör mig emot endast i en enda punkt — två gånger har min son friat till henne, ty han är passionerat förälskad i henne, men hon har båda gångerna vägrat att bli hans hustru. Jag tror, att hon om någon kunde ha fört honom på rätta vägar och att, om han blivit gift, hela hans levnadssätt skulle ha blivit förändrat; men efter vad som nu hänt är det tyvärr för sent — ohjälpligt för sent!

Nu, mr Holmes, känner ni till de personer, som vistas i mitt hus, och jag kan fortsätta min sorgliga historia.

Då vi i går afton drucko kaffe i salongen efter middagen, berättade jag för Arthur och Mary vad som förefallit, utan att nämna min klients namn, och anförtrodde dem, vilken dyrbar skatt vi hade under vårt tak. Lucy Parr, som hade burit in kaffet, hade lämnat rummet igen, det är jag säker på, men däremot är jag inte alldeles säker på, att dörren var stängd. Mary och Arthur voro mycket intresserade och ville gärna se klenoden, men jag ansåg det bäst att inte ta fram den.

’Var har pappa lagt den?’ frågade Arthur.

’I min chiffonjé.’

’Då hoppas jag, att ingen bryter sig in i huset i natt’, sade han.

’Den är inlåst’, svarade jag.

’Å, vilken gammal nyckel som helst passar till den där chiffonjén. Jag minns, att när jag var pojke, öppnade jag den flera gånger med nyckeln till skåpet i skrubben.’

Han talade ofta så där tanklöst, och jag fäste mig inte vidare vid vad han sade. Han följde mig emellertid denna afton till mitt rum med mycket allvarlig uppsyn.

’Säg, pappa’, sade han med nedslagen blick, ’kan jag få tvåhundra pund?’

’Nej, det kan du inte’, svarade jag skarpt, ’jag har redan visat mig alldeles för frikostig mot dig i penningväg.’

’Ja, du har varit mycket snäll mot mig’, sade han, ’men jag måste ha dessa pengar, eljest kan jag aldrig mer visa mig i klubben.’

’Ja, det vore en utomordentligt god sak’, inföll jag.

’Men du vill väl inte, att jag skall lämna den som en vanärad man. Jag skulle inte kunna bära den skammen, jag måste ha pengar på något sätt, och vill inte du ge mig dem, måste jag försöka på annat håll.’

Jag var verkligen mycket ond på honom, ty det var tredje gången på en månad, som han bad om pengar.

’Nej, du får inte en penny av mig!’ utropade jag, varpå han gjorde en bugning och lämnade mig utan ett ord vidare.

Då han gått, låste jag upp chiffonjén och övertygade mig om att klenoden var i gott förvar och låste därpå väl in den igen. Sedan gick jag ned för att göra en rond kring huset och se till, att allt var i god ordning, fönster och dörrar stängda, något som jag i vanliga fall låter Mary göra, men som jag denna afton ansåg rådligast att själv ombesörja. Då jag kom ned, såg jag Mary stå vid sidofönstret i hallen, som hon stängde, då jag kom.

’Säg, pappa’, sade hon och såg, som jag tyckte, en smula orolig ut, ’har du givit Lucy tillåtelse att gå ut i afton?’

’Nej, visst inte.’

’Hon kom just nu in bakvägen. Jag förmodar att hon endast varit ute vid trädgårdsgrinden för att träffa någon, men detär i alla fall en smula oroande, och vi få allt säga till henne om det.’

’Du får tala med henne i morgon, eller om du så vill, skall jag göra det. Är du nu säker på, att allting är låst?’

’Ja, fullkomligt säker, pappa.’

’God natt då, min flicka!’ Jag kysste henne och gick upp på min sängkammare igen och låg snart försänkt i djup sömn.

Jag försöker att berätta er allt, som kan ha något att betyda med avseende på denna sak, mr Holmes, men jag får be er vara god och fråga om allt sådant, som jag möjligen inte lyckas göra fullt klart.»

»Tvärtom, er berättelse är synnerligen klar och redig.»

»Jag kommer nu till en del av min berättelse, som jag i synnerhet skulle önska göra så klar som möjligt. Jag sover aldrig tungt och sov troligen nu under natten lättare än vanligt på grund av min oro för den dyrbara skatt, som blivit mig anförtrodd. Vid tvåtiden på morgonen väcktes jag av något ovanligt ljud i huset. Innan jag blev fullt vaken, hade det redan upphört, men kvarlämnade hos mig ett intryck, som om någon sakta stängt ett fönster någonstans. Jag låg och lyssnade uppmärksamt och till min fasa hörde jag plötsligt ljudet av sakta steg i mitt toalettrum. Jag smög mig ur sängen och tittade in genom den halvöppna dörren.

’Arthur’, skrek jag, ’din skurk och tjuv! Hur vågar du röra smycket?’

Gasen var halvt nedskruvad, som jag lämnat den på aftonen, och där stod min olyckliga son, klädd endast i skjorta och byxor, vid gasarmen och höll kronan i sina händer; han tycktes bända och bryta på den av all kraft. Vid mitt utrop föll den ur handen på honom, och han blev likblek. Jag tog hastigt upp den och undersökte den; ett av hörnen med tre av beryllerna var borta.

’Din usling!’ skrek jag utom mig av raseri — ’du har förstört den och för alltid vanärat mig! Var ä’ juvelerna du stulit?’

’Ja, din tjuv!’ skrek jag och skakade honom häftigt.

’Det fattas inga, det kan inte fattas några’, sade han.

’Jo, det fattas tre, och du måste veta, var de finnas. Måste jag kalla dig lögnare likaväl som tjuv? Såg jag dig inte nyss försöka bryta av ännu ett stycke?’

’Nu kan det vara nog med öknamn’, sade han, ’jag står inte ut med flera. Jag kommer inte att säga ett ord vidare om denna sak, eftersom du finner det tillständigt att förolämpa mig. I morgon lämnar jag ditt hus för att själv bryta mig en bana i världen.’

’Du kommer att lämna det i polisens sällskap!’ utropade jag halvt från mina sinnen av sorg och raseri. ’Den här saken skall grundligt undersökas.’

’Av mig kommer du aldrig, nej aldrig att få veta någonting!’ sade han så passionerat, som jag aldrig kunnat vänta av hans natur. ’Finner du lämpligt att tillkalla polis, nåväl då, så må polisen ta reda på vad den kan i denna sak!’

Hela huset var nu på benen, ty jag hade i min vrede höjt rösten. Mary rusade först in i rummet, och då hon fick se kronan och Arthurs ansikte, förstod hon hela historien och föll med ett skrik sanslös till golvet. Jag skickade husjungfru efter polis och överlämnade genast undersökningen i dess händer. Då kommissarien och en konstapel kommo in, frågade Arthur, som hittills stått tyst och dyster med korslagda armar, om det var min avsikt att anklaga honom för stöld. Jag svarade, att saken nu inte längre var av privat natur utan blivit en offentlig angelägenhet, eftersom det förstörda smycket var en nationens egendom. Jag var fast besluten, att lagen här skulle ha sin gång.

’Åtminstone låter du väl inte genast häkta mig?’ frågade han. ’Det skulle vara till nytta både för dig och mig, om det tillätes mig att lämna huset på fem minuter.’

’För att du skall kunna rymma eller kanske gömma vad du stulit’, sade jag. Och då jag nu fick hela min förfärliga belägenhet klar för mig, bad jag honom komma ihåg, att det inte blott var min heder, utan en av landets

förnämsta personers heder, som stod på spel, och att här kunde bli en skandal, som skulle uppröra hela nationen. Endast genom att bekänna, var han gjort av de tre stenarna, kunde han avvända denna olycka.

’Du kan lika gärna bekänna med detsamma’, sade jag, ’ty som du blivit gripen på bar gärning, kan ingen bekännelse förvärra ditt brott. Om du endast gör vad du kan för att gottgöra din förbrytelse genom att säga oss, var beryllerna äro, skall allt vara förlåtet och glömt.’

'Behåll din förlåtelse, min far, för dem, som begära den’, sade han med ett hånleende och vände mig ryggen.

Som jag såg, att han var alltför förhärdad att bry sig om mina böner, återstod endast en utväg, och jag bad poliskommissarien komma in och lät häkta min son. Nu började en grundlig undersökning, inte blott av hans person och hans rum utan av alla de platser i huset, där han möjligen kunde ha gömt ädelstenarna; men inte ett spår av dem kunde upptäckas, och min olyckliga son kunde inte förmås att tala trots alla våra böner och hotelser. I dag på morgonen sattes han i cell, och sedan jag väl genomgått alla polisformaliteterna, skyndade jag hit för att bönfalla er att använda hela er skicklighet till sakens utredande. Polisen tillstår öppet, att den för ögonblicket inte kan få någon klarhet i saken. Jag ger er mitt bemyndigande att använda hur stora summor ni anser nödiga och att inte sky några kostnader; jag har redan utfäst en belöning på tusen pund. O, min gud, vad skall jag ta mig till! Jag har förlorat min heder, juvelerna och min son på samma natt. Vad skall jag ta mig till!’

Han höll händerna för tinningarna, vaggade fram och tillbaka och mumlade som ett barn, vars sorg är för stor för att längre kunna uttryckas med ord.

Sherlock Holmes satt tyst några ögonblick med rynkad panna och blicken stirrande i elden.

»Ser ni mycket folk hos er?» frågade han till sist.

»Nej, inga andra än min kompanjon och hans familj och även någon gång en vän till Arthur. Sir George Burnwell har varit hos oss några gånger på senaste tiden, men eljest ingen, som jag kan påminna mig.»

»Deltaga ni och er familj mycket i sällskapslivet?»

»Ja, min son Arthur gör det, men Mary och jag stanna hemma, ingen av oss går gärna ut.»

»Det är rätt ovanligt för en ung flicka.»

»Hon är av en mycket stillsam natur och dessutom inte så alldeles ung, hon är över tjugufyra år.»

»Den här saken tycks, efter vad ni berättat, ha varit ett svårt slag även för henne?»

»Ja, förfärligt, hon är till och med mer upprörd än jag.»

»Ingen av er betvivlar, att er son är den brottslige?»

»Hur skulle det vara möjligt att betvivla det, då jag såg honom med mina egna ögon med kronan i händerna?»

»Jag anser knappast detta för något avgörande bevis. Men säg, var kronan för övrigt på något sätt skadad?»

»Ja, den var vriden.»

»Tror ni då inte, att er son höll på att böja den rak?»

»Gud välsigne er, ni försöker att göra vad ni kan för honom och för mig, men jag fruktar att det är en alltför svår sak. Vad hade han att göra med kronan? Och om det ej var i brottslig avsikt, varför säger han det inte då?»

»Alldeles. Och om han var brottslig, varför hittade han inte då på en lögn? Hans tystnad tycks mig peka åt båda hållen. Det finns flera besynnerliga punkter i den här saken. Vad trodde polisen om det buller, som väckte er?»

»De ansågo att det möjligen uppstod, då Arthur stängde sin sängkammardörr.»

»Jo, det är allt troligt att en person på väg att begå ett brott smäller igen sin dörr så hårt, att det väcker hela huset. Nå, vad sade de om juvelernas försvinnande?»

»De hålla ännu på att undersöka golv och panelningar och möbler i hopp om att finna dem.»

»Ha de inte tänkt på att leta utomhus?»

»Jo, de ha visat en utomordentlig energi och ha redan genomsökt hela trädgården på det noggrannaste.»

»Min bästa mr Holder», sade Holmes, »börjar ni nu inte få klart för er, att kärnpunkten i den här saken ligger oändligt mycket djupare, än både ni och polisen först tänkt er? För er syntes det vara ett mycket enkelt fall, mig förefaller det ofantligt invecklat. Betänk vad er teori innebär. Ni antager, att er son kom från sin sängkammare och med stor risk gick in i ert toalettrum, öppnade chiffonjén, tog ut kronan och med handkraft bröt av en liten del av den; vidare antager ni att han begav sig till något annat ställe och gömde tre av de trettionio juvelerna så skickligt, att ingen är i stånd att återfinna dem, och att han sedan återvände med de återstående trettiosex juvelerna till ert rum, där han visste sig utsatt för den största fara att bli upptäckt. Jag frågar nu, om ni verkligen anser en sådan teori hållbar?»

»Men vilken annan möjlighet finns det?» utropadebankiren med en åtbörd av förtvivlan. »Om hans motiv voro oskyldiga, varför i all världen säger han det inte då?»

»Ja, det är just vad vi ska ta reda på», svarade Holmes, »så att, om ni inte har något emot det, mr Holder, är det bäst att vi nu bege oss till Streatham tillsammans och ägna ett par timmar åt att ta närmare reda på dessa detaljer.»

Min vän yrkade på att jag skulle följa med dem, vilket jag själv gärna ville, ty min nyfikenhet och mitt deltagande hade i hög grad väckts genom den berättelse vi nyss hört. Jag får tillstå, att jag fann det lika tydligt som den stackars olyckliga fadern, att hans son var brottslig, men på samma gång hade jag så stort förtroende till Holmes’ omdömesförmåga, att jag kände att det fanns hopp, så länge han inte var nöjd med den antagna förklaringen. Min vän sade knappt ett ord under hela vägen ut till denna södra förstad till London, dit vi ämnade oss, utan satt med huvudet sänkt mot bröstet och hatten neddragen över ögonen, fördjupad i tankar. Vår klient däremot syntes ha hämtat nytt mod i det svaga hopp Holmes väckt hos honom och samtalade då och då med mig om affärssaker. En kort järnvägsresa och en ännu kortare promenad förde oss till Fairbank, den rika bankirens ganska anspråkslösa bostad.

Det var ett tämligen stort, fyrkantigt, vitt stenhus, liggande ett litet stycke in från landsvägen. En dubbel körväg kring en sandbetäckt gräsplan sträckte sig från villans port till de höga järngrindar, som ledde ut till vägen. På höger sida innanför grindarna var ett litet buskage, som ledde till en smal gång mellan tvenne välskötta häckar, sträckande sig från landsvägen till köksdörren. På vänster sida gick en väg, som ledde till stallbyggnaderna och som icke låg innanför gårdstomten utan utgjorde en allmän, ehuru föga begagnad väg. Holmes lämnade oss vid porten och gick långsamt runt omkring huset, över gården och utför gången mellan häckarna och därpå genom trädgården på baksidan ut på stallvägen. Han dröjde så länge borta, att mr Holder och jag gingo in i matsalen och satte oss framför elden och väntade. Vi sutto där tysta, då dörren öppnades och en ung dam kom in. Hon var något över medellängd, smärt och smidig, med mörkt hår och svarta ögon, som sågo ännu mörkare ut genom kontrasten med den absolut vita hyn. Jag tror aldrig att jag sett en kvinna sådödsblek; till och med läpparna voro vita, ögonen däremot röda av gråt. Då hon tyst trädde in i rummet, gjorde hon ett intryck av ännu djupare sorg, än bankiren hade gjort på morgonen, vilket var så mycket märkligare, som hon tydligen var en kvinna med stark karaktär och ofantlig självbehärskning. Utan att fästa avseende vid min närvaro gick hon fram till sin farbror och strök med handen över hans huvud med en ljuv kvinnlig smekning.

»Har du givit tillsägelse, att Arthur skall försättas på fri fot, säg, pappa?»

»Nej, nej, min flicka, saken måste undersökas i grund och botten.»

»Men jag är säker på att han är oskyldig. Du vet hur stark en kvinnas instinkt är, och jag vet, att han inte gjort något orätt och att du kommer att ångra att ha handlat så strängt.»

»Men, varför tiger han, om han är oskyldig?»

»Ja, vem vet? Kanske därför, att han blev så förbittrad över att du misstänkte honom.»

»Hur kunde jag annat än misstänka honom, då jag såg honom med kronan i handen?»

»Åh, kanske han endast tagit upp den för att se på den. Ack, tro mig, tro mig, han är oskyldig! Låt saken falla och säg ingenting mera! Det är så förfärligt att tänka, att vår älskade Arthur är i fängelse!»

»Jag kommer aldrig att låta saken falla förrän stenarna återfunnits — aldrig, Mary! Din tillgivenhet för Arthur gör dig blind för de fruktansvärda följderna för mig. Långt ifrån att tysta ned saken har jag hämtat en herre från London, som skall undersöka den ännu noggrannare.»

»Är det den här herrn?» frågade hon och vände sig om mot mig.

»Nej, det är en vän till honom. Han bad oss lämna honom ensam, och han är nu ute och undersöker vägen till stallet.»

»Vägen till stallet?» Hon höjde sina mörka ögonbryn. »Vad kan han hoppas finna där?... Åh, här kommer han visst! Jag hoppas, sir», vände hon sig till Holmes, som kom fram till oss, »att det lyckas er att bevisa vad jag känner på mig är sanning, nämligen att min kusin Arthur är oskyldig till detta brott.»

»Jag delar fullkomligt er åsikt, och jag hoppas att vi skolakunna bevisa det», genmälde Holmes och gick tillbaka till dörrmattan för att bättre slå snön av sina skor. »Jag antar att det är med miss Mary Holder jag har den äran? Tillåter ni att jag gör er ett par frågor?»

»Ack ja, gör det, sir, om ni tror att det kan bidraga till att sprida ljus över saken.»

»Hörde ni ingenting i går afton?»

»Nej, ingenting förrän min farbror här började tala högljutt. Då jag hörde det, skyndade jag ned.»

»Ni stängde alla fönster och dörrar på aftonen? Är ni säker på, att alla fönstren voro stängda?»

»Ja.»

»Voro de allesammans stängda även på morgonen?»

»Ja.»

En av tjänsteflickorna har ju en fästman? Jag tror ni nämnde till er farbror i går afton, att hon varit ute för att tala med någon?»

»Ja, och hon var den av tjänstflickorna, som bar in kaffet i salongen och som möjligen kunde höra vad farbror nämnde om smycket.»

»Jag förstår. Ni anser det möjligt, att hon gick ut och talade om det för sin fästman, och att de båda gjorde upp planen till stölden?»

»Men vad tjäna alla dessa teorier till?» utropade bankiren otåligt. »Jag har ju sagt er, att jag såg Arthur med smycket i handen.»

»Vänta ett ögonblick, mr Holder, vi komma till det sedan. Låt oss nu tala litet om den där flickan. Säg, miss Holder, ni såg henne komma in igen genom köksdörren, förmodar jag?»

»Ja, då jag gick ut för att se efter, om dörren var låst för natten, mötte jag henne, just som hon smög sig in. Jag såg även en skymt av mannen utanför i halvmörkret.»

»Vet ni, vem han är?»

»Ja, det är grönsakshandlaren, som kommer hit med våra grönsaker. Hans namn är Francis Prosper.»

»Han stod till vänster om dörren», sade Holmes — »det vill säga längre uppför gången, än som är nödvändigt för att nå dörrlåset, inte sant?»

»Jo, det gjorde han.»

»Och mannen går på ett träben?»

Något liknande fruktan sprang upp i den unga damens uttrycksfulla svarta ögon. »Kors, ni är ju en riktig trollkarl!» utbrast hon. »Hur vet ni det?» Hon smålog, men intet leende syntes till svar i Holmes' magra, skarpa ansikte.

»Nu skulle jag gärna vilja gå upp i övre våningarna», sade han. »Jag kommer antagligen att ännu en gång undersöka huset omkring. Men kanske det är bäst att jag kastar en blick på fönstren på nedra botten först, innan jag går upp.»

Han gick hastigt från det ena till det andra av fönstren och stannade endast vid det stora fönstret i hallen, som vette åt vägen till stallet. Han öppnade det och undersökte fönsterposten med sitt starka förstoringsglas.

»Nu gå vi upp», sade han till sist.

Bankirens toalettrum var ett ytterst enkelt möblerat litet rum, med en grå matta på golvet, en stor chiffonjé och en hög trymå. Holmes gick först till chiffonjén och såg länge på låset.

»Vilken nyckel begagnade tjuven för att öppna den?»

»Den, som min son själv nämnde — nyckeln till skåpet i skräprummet.»

»Har ni den här?»

»Det är den, som ligger på toalettbordet.»

Sherlock Holmes tog den och öppnade chiffonjéklaffen.

»Låset går ljudlöst», sade han, »ingen under, att det inte väckte er. Det här fodralet, förmodar jag, innehåller beryllkronan? Vi måste allt se litet på den.»

Han öppnade fodralet och tog ut kronan, som han lade på bordet. Det var ett praktstycke av guldsmedskonst, och de trettiosex stenarna voro de vackraste jag någonsin sett. På ena sidan av kronan fanns en böjd, taggig kant, där ett hörn innehållande tre av stenarna brutits av.

»Mr Holder», sade Holmes, »här ha vi det hörn, som motsvarar det förlorade, kanske jag får be er vara god och bryta av det.»

Bankiren ryggade tillbaka förskräckt. »Aldrig i livet skulle det falla mig in!»

»Då skall jag göra det», sade Holmes och försökte med hela sin styrka att bryta av det, men utan att lyckas.

»Jag känner att det ger med sig litet», sade han, »men fast jag är ovanligt stark i fingrarna, skulle det ta all min kraft för att bryta av det. En man med ordinär styrka skulle intekunna göra det. Och vad tror ni skulle inträffa, om jag bröt av det, mr Holder? Jo, det skulle bli en smäll som av ett pistolskott. Vill ni verkligen försöka övertyga mig, att något dylikt ägt rum några få meter från er säng, utan att ni hört det minsta?»

»Jag vet inte vad jag skall tro. Alltsammans förefaller mig så dunkelt som möjligt.»

»Men kanske kommer det att ljusna, om vi gå vidare i vår undersökning. Vad tror ni, miss Holder?»

»Jag måste tillstå, att jag ännu känner mig lika brydd som farbror.»

»Er son hade inga skor eller tofflor på sig, då ni upptäckte honom?»

»Nej, han hade ingenting utom skjorta och byxor.»

»Tack så mycket. Vi ha i sanning haft ovanligt god tur vid denna undersökning, och det blir helt och hållet vårt eget fel, om vi inte lyckas bringa full klarhet i saken. Med er tillåtelse, mr Holder, fortsätter jag nu mina efterspaningar utomhus.»

Även nu gick han på sin egen begäran ensam, ty onödiga fotspår skulle endast försvåra hans uppgift, förklarade han. Han arbetade en timmes tid eller mer och återkom slutligen med skorna betäckta av snö och med en lika outgrundlig min som vanligt.

»Jag tror nu att jag sett allt, som finns att se, mr Holder», sade han. »Jag kan tjäna er bäst genom att vända om hem till mig.»

»Men ädelstenarna, mr Holmes, var finnas de?»

»Det kan jag inte säga.»

Bankiren vred händerna. »Jag får aldrig mera återse dem!» utropade han. »Och min son? Ger ni mig några förhoppningar?»

»Min åsikt angående honom står fast.»

»Men säg mig då för guds skull, vad var det för en dunkel sak, som utspelades i mitt hus i går natt?»

»Om ni vill göra mig ett besök hemma hos mig i morgon bittida mellan nio och tio, så skall jag göra allt vad jag kan för att bringa ljus i saken. Jag antar således, att ni ger mig carte blanche att handla för er, bara ni får igenstenarna, samt att ni inte begränsar den summa jag kanske måste använda?»

»Jag skulle gärna uppoffra min förmögenhet för att återfå dem.»

»Det är bra. Jag fortsätter nu emellertid mina undersökningar. Adjö! Det är inte omöjligt, att jag får skäl att komma ut hit igen innan kvällen.»

Det var nu tydligt för mig, att min vän kommit på det klara med hur saken förhöll sig; men vilka hans slutsatser voro, var mer än jag kunde gissa mig till. Jag försökte flera gånger under hemvägen att locka ur honom något, men han gled alltid in på ett annat ämne, tills jag slutligen uppgav försöket. Klockan var ännu icke fullt tre, då vi åter voro hemma. Han skyndade upp till sin sängkammare och kom om några minuter ned igen klädd som en vanlig luffare; med sin uppvikta rockkrage, sin blankslitna usla rock och trasiga skor utgjorde han en fullkomlig typ för denna klass.

»Jag tror att jag är bra så här», sade han och såg sig i spegeln. »Jag önskar bara att du kunde komma med mig, Watson, men jag fruktar att det inte går för sig. Kanske är jag på rätt spår i den här saken, kanske följer jag ett irrbloss, men jag skall snart veta, vilketdera det är. Jag hoppas att vara här igen om några timmar.»

Han skar en skiva kallt kött av steken på serveringsbordet, lade den mellan två brödskivor, och stoppande denna enkla måltid i fickan skyndade han bort.

Jag hade just slutat mitt te, då han återvände, tydligen vid särdeles gott lynne. Han svängde i handen en gammal resårsko, som han kastade i ett hörn, varpå han slog sig ned och hällde i en kopp te åt sig.

»Jag tittade bara in i förbifarten», sade han, »jag skall genast ut igen.»

»Vart ämnar du dig nu?»

»Å, jag skall till andra sidan av Westend. Det dröjer kanske innan jag kommer hem igen. Sitt inte uppe och vänta på mig, i den händelse jag skulle bli ute länge.»

»Hur går det för dig?»

»Åjo, tämligen, ingenting att klaga över. Jag har varit ut till Streatham, sen jag såg dig senast, men jag gick inte in i huset. Det är ett riktigt vackert litet problem, och jag skulleinte velat gå miste om det för bra mycket. Men nu får jag inte sitta här och prata för länge, utan laga att jag blir av med den här ruskiga kostymen och återta mitt eget respektabla jag.»

Jag kunde se på hans sätt, att han hade starkare skäl till belåtenhet än vad hans ord inneburo; hans ögon lyste och det låg till och med en liten anstrykning av färg över hans eljest så gulbleka kinder. Han skyndade upp, och några minuter därefter hörde jag halldörren smälla igen och förstod, att han begivit sig ut igen på den jakt, som i så hög grad tilltalade honom.

Jag satt uppe till midnatt, men som ingen Holmes hördes av, gick jag och lade mig. Det var ingenting ovanligt för

honom att stanna borta hela dygn i sträck, då han följde ett spår, odh jag förvånade mig därför inte över att han dröjde så länge. Jag vet icke, hur dags han kom hem, men då jag kom ned till frukosten på morgonen, satt han där redan med en kaffekopp i ena handen och en tidning i den andra och såg lika frisk och nyter ut som vanligt.

»Du får ursäkta att jag börjat utan att vänta på dig; men som du kommer ihåg, bad jag min klient vara här tämligen tidigt på morgonen.»

»Ja, mellan nio och tio, och klockan är redan över nio», svarade jag. »Det skulle inte förvåna mig, om det är han, som kommer nu — jag tyckte mig höra en ringning.»

Det var verkligen vår vän finansiären. Jag blev förskräckt över den förändring han undergått, ty hans ansikte, som av naturen var brett och fylligt, såg nu hopdraget och insjunket ut, och hans hår syntes en nyans gråare. Han kom in så trött och dåsig, att det gjorde ett ännu smärtsammare intryck än hans häftighet dagen förut; han föll ned tungt i den stol jag sköt fram åt honom.

»Jag vet inte vad jag gjort för att bli så hårt prövad», sade han. »För endast två dagar sedan var jag en lycklig och välmående man och visste inte av några bekymmer alls, och nu återstår mig endast en enslig och vanärad ålderdom. Den ena sorgen följer tätt på den andra. Min brorsdotter Mary har övergivit mig!»

»övergivit er?»

»Ja. Hennes bädd var orörd i morse, rummet tomt, och dethär brevet till mig från henne låg på bordet i hallen. Jag yttrade till henne i går afton, i förtvivlan men visst inte i vrede, att om hon hade gift sig med min son, så hade kanske allt detta aldrig hänt. Det är på detta mitt yttrande hon hänsyftar i sitt brev. De lyder på följande sätt: 'Min kära älskade farbror! Jag känner att jag förorsakat dig svåra bekymmer och att denna förfärliga olycka aldrig skulle inträffat, om jag handlat på annat sätt. Med denna tanke tyngande på mitt sinne skulle jag aldrig mer kunna bli lycklig under ditt tak, och jag måste därför lämna dig för alltid. Gör dig inga bekymmer för min framtid, ty för den är väl sörjt, och sök framför allt inte efter mig, ty det skulle vara lönlös möda och endast skada mig. Din i liv och död alltid lika tillgivna Mary.' — Vad kan hon mena med detta brev, mr Holmes? Tror ni det syftar på självmord?»

»Nej, nej, visst inte. Det här är kanske den bästa lösningen. Jag tror nu, mr Holder, att era sorger snart äro över.»

»Å, säger ni det! Ni har hört något, ni har fått reda på något! Var äro stenarna?»

»Skulle ni anse tusen pund stycket för mycket för dem?»

»Jag skulle betala tiotusen.»

»Det är onödigt, tretusen är nog, om ni dessutom ger en liten belöning. Har ni er checkbok på er? Här är en penna. Det är bäst att ni skriver ut en anvisning på fyratusen pund.»

Med förvirrad min skrev bankiren ut den begärda checken. Holmes gick till sitt skrivbord och tog fram ett litet trekantigt guldstycke, i vilket tre stenar voro infattade, och kastade det på bordet.

Med ett skrik av glädje tog vår klient det.

»Ni har det!» utropade han. »Jag är räddad, jag är räddad!»

Denna reaktion av glädje var lika passionerad som hans sorg varit förut, och han tryckte den återvunna klenoden till sitt hjärta.

»Ni har ännu en skuld att betala, mr Holder», sade Holmes strängt.

»En skuld!» Han fattade pennan. »Nämn summan, och jag betalar den.»

»Nej, det är inte mig ni är skyldig något. Men ni är skyldig er ädla son upprättelse, ty han har i denna sak handlat på ettså vackert, så ridderligt sätt, att jag skulle vara stolt över att se min egen son göra likadant, om jag någonsin skulle få någon.»

»Det var således inte Arthur, som tog dem?»

»Jag sa' er i går, att det inte var han, och jag upprepar det i dag.»

»Ni är fullkomligt säker på det? Låt oss då genast skynda till honom, så att han må få veta att sanningen kommit i dagen.»

»Det vet han redan. Då jag hade rett ut saken, besökte jag honom, och då jag fann att han inte ville berätta mig historien, berättade jag den för honom, och han måste då erkänna, att jag hade rätt, samt tillade några detaljer, som jag dock ännu i denna stund inte fått riktigt klart för mig; men kanske att era nyheter i dag förmå honom att tala.»

»För guds skull, berätta mig då vad det är för en hemlighet, som vilar över denna bedrövliga historia!»

»Det skall jag gärna göra, och jag skall på samma gång säga er, genom vilka åtgärder jag fick reda på saken. Låt mig först berätta er det, som är värst för mig att säga och för er att höra. Det hade uppstått ett hemligt förhållande mellan sir George Burnwell och er systerdotter, och de ha nu flytt tillsammans.»

»Min Mary? Det är inte möjligt!»

»Det är tyvärr mer än möjligt, det är alldeles säkert. Varken ni eller er son kände denna mans verkliga karaktär, då ni gav honom tillträde till ert hus. Han är en av de farligaste karlar i England — en ruinerad spelare, en fullkomligt hänsynslös skurk, en man utan både hjärta och samvete. Er brorsdotter hade ingen erfarenhet av dylika män, och då han tillviskade henne sina kärlekslöften, som han hade gjort med hundratals andra förut, smickrade hon sig med att hon ensam rört hans hjärta. Djävulen vete vad han sade henne, men till sist blev hon ett lydigt redskap i hans hand, och hon hade för vana att träffa honom nästan varje afton.»

»Jag kan inte, jag vill inte tro det!» utropade bankiren med askgrått ansikte.

»Då skall jag berätta er, vad som tilldrog sig i ert hus i natt. Er brorsdotter hade, då hon trodde att ni redan gått in till er, smugit sig ned och talade med sin älskade genom hallfönstret,som vetter åt vägen till stallet. Spåren av hans fötter hade tryckts rätt igenom snön, så länge hade han stått utanför. Hon berättade för honom om beryllkronan; hans syndiga begär efter guld väcktes och han övertalade henne att göra som han ville. Jag betvivlar inte, att hon verkligen hyste kärlek till er, men det finns kvinnor, hos vilka kärleken till en älskare kväver all annan kärlek, och jag tror att miss Holder måste vara en av dem. Hon hade knappt mottagit hans befallningar, förrän hon fick se er komma nedför trappan, och hon skyndade då att stänga fönstret och berättade er om en av tjänstflickornas otillåtna lilla utflykt för att träffa sin tillbedjare med träben, vilket allt var fullkomligt sant.

Er son Arthur gick till sängs efter sitt samtal med er, men han sov illa på grund av oron för sina klubbskulder. Mitt i natten hörde han sakta steg utanför sin dörr, och då han steg upp och tittade ut, såg han till sin förvåning sin kusin helt tyst och varligt gå utför korridoren och försvinna i ert toalettrum. På det högsta bestört kastade han på sig ett par klädesplagg och väntade i mörkret inne hos sig för att se vad som vidare skulle inträffa. Om en stund kom hon ut igen, och vid det svaga skenet av den halvt nedskruvade gasen i korridoren kunde han se, att hon bar det dyrbara smycket i handen. Hon gick nedför trappan och er son sprang hastigt och ställde sig bakom gardinen i närheten av en dörr, varifrån han kunde se vad som tilldrog sig i hallen nedanför. Han såg sin kusin sakta öppna fönstret och räcka smycket åt någon i mörkret, varpå hon stängde fönstret och skyndade tillbaka till sitt rum, varvid hon passerade alldeles tätt förbi honom, där han stod gömd bakom gardinen.

Så länge hon fanns kvar på skådeplatsen för denna nattliga scen, kunde han icke göra något åt saken, utan att på samma gång på ett fruktansvärt sätt kompromettera den kvinna han älskade; men i samma ögonblick hon gått in igen till sig, insåg han, vilken förkrossande olycka det skulle vara för er och hur viktigt det var att återvinna skatten. Han rusade utför trapporna som han gick och stod, med bara fötter, öppnade fönstret, hoppade ut i snön och sprang utför vägen, där han kunde se en mörk figur i månskenet. Sir George Burnwell försökte att undkomma, men Arthur hann upp honom, och de började kämpa om smycket, i det er son drog i ena sidan

ochhans motståndare i den andra. Under striden slog er son sir George och skadade honom vid ögat. Därpå släppte sir George sitt tag, och då er son fann sig ha kronan i handen, rusade han tillbaka, stängde fönstret efter sig, gick in i ert rum och hade just märkt, att kronan under kampen hade blivit snedvriden, och skulle vrida den rätt igen, då ni kom och överraskade honom.

»Är det verkligen möjligt?» sade bankiren och kunde knappast få fram orden.

»Ni väckte sedan hans vrede genom att kalla honom tjuv, med mera, i det ögonblick då han kände sig ha förtjänt all er varma tacksamhet. Han kunde inte förklara sakens verkliga ställning utan att förråda en person, som visserligen förtjänade föga medlidande av honom; men han såg saken ur en ridderligare synpunkt och bevarade hennes hemlighet.»

»Det var naturligtvis därför hon gav till ett skrik och svimmade, då hon såg smycket!» utropade mr Holder. »Å, min gud, vilken blind narr har jag inte varit! Och han bad mig att få gå ut på några minuter — den kära gossen ville naturligtvis se efter, om inte den förlorade biten låg på platsen för deras strid! Å, hur grymt orätt har jag inte bedömt honom!»

»Då jag anlände till ert hus», fortfor Holmes, »gick jag genast runt omkring det för att se, om det i snön fanns några fotspår, som kunde bli mig till hjälp; jag visste, att det inte snöat sedan föregående afton och att en stark frost hjälpt till att bevara alla märken i snön. Jag följde gången till köksdörren, men fann den alldeles tilltrampad, så att inga spår kunde urskiljas särskilt; men strax bortom köksdörren fann jag, att en kvinna hade stått och talat med en man, som på ena sidan i stället för spåret efter en sko hade lämnat ett runt hål efter sig i snön, så att det var tydligt att han gick på ett träben. Jag kunde till och med se, att dessa två hade blivit störda, ty kvinnan hade sprungit raskt tillbaka till dörren, som de djupt intryckta märkena efter hennes tår och de lätta klackmärkena utvisade, under det träbenet väntat litet och sedan gått sin väg. Jag antog genast, att detta kunde vara tjänstflickan och hennes fästman, om vilka ni berättat för mig, och då jag gjorde mig närmare underrättad, visade sig detta verkligen vara förhållandet. Jag gick sedan runt omkring trädgården utan att finna något annat än fotspår härs och tvärs, som jagantog härrörde från poliserna; men då jag kom in på vägen till stallet, fann jag en både lång och invecklad historia skriven i snön framför mig.

Där förekommo först dubbla spår av en person med skodon på sig och vidare likaledes dubbla spår tillhörande, såsom jag till min glädje konstaterade, en man med nakna fötter. Jag kände mig genast, på grund av vad ni berättat mig, övertygad om, att dessa senare spår voro efter er son. Den skobeklädde hade både fram och tillbaka gått, den med bara fötter däremot sprungit raskt, och som hans spår här och där voro intryckta ovanpå märkena efter skorna, var det tydligt att han följt efter den andre. Jag följde dessa spår och fann, att de ledde till hallfönstret, där mannen i skorna hade stått och väntat så länge, att snön smält bort under fötterna på honom. Därpå gick jag till andra ändan av spåren, hundra meter eller så omkring längre bort på vägen. Jag såg var den skobeklädde hade vänt sig om, och snön var där uppriven som om det förekommit ett slagsmål, och slutligen fann jag några bloddroppar, som visade att jag hade rätt i mitt antagande. Den skobeklädde hade därpå sprungit utför vägen, och ännu några bloddroppar här och där visade att det var han, som var sårad. Där han kommit ut på stora vägen, hade det sedan sopats, så att alla spår efter honom voro borta.

Då jag kom in i huset, undersökte jag, som ni minns, fönsterbrädet i hallen med mitt förstoringsglas, och jag kunde se, att någon gått in denna väg, ty jag kunde urskilja konturerna av en våt fotsula, som stigit in här. Jag började nu bli i stånd att bilda mig en åsikt om, hur saken tilldragit sig. En man hade väntat utanför fönstret, någon hade kommit och givit honom beryllkronan, dådet hade upptäckts av er son, han hade satt efter tjuven, hade utkämpat en strid med honom, båda hade dragit och slitit i smycket och deras förenade ansträngningar hade åstadkommit en skada, som ingendera kunnat göra ensam. Er son återvände med stridsbytet, men han hade lämnat ett stycke kvar i motståndarens våld. Så långt var jag på det klara. Frågan var nu: vem var tjuven och vem lämnade honom smycket?

Det är en av mina gamla grundsatser, att sedan man uteslutit det omöjliga, måste vad som återstår, hur osannolikt detän kan synas, vara sanningen. Nu visste jag ju, att det inte kunde vara ni, som burit ned smycket, det återstod

alltså endast er brorsdotter och tjänstflickorna. Men om det varit någon av tjänstflickorna, varför skulle då er son låta anklaga sig i deras ställe? Det kunde inte finnas något antagligt skäl därtill. Men som han älskade sin kusin, fanns det en utmärkt förklaring, varför han önskade bevara hennes hemlighet — i synnerhet som det var en vanärande hemlighet. Då jag påminde mig, att ni hade sett henne vid detta fönster i hallen och att hon svimmat, då hon återsåg smycket, förvandlades min gissning till full visshet.

Vem kunde nu hennes medbrottsling vara? Tydligen en man hon älskade, ty vem skulle eljest kunna uppväga den kärlek och tacksamhet hon måste känna för er? Jag visste, att ni endast föga deltogo i sällskapslivet och att er vänkrets var mycket begränsad. Men bland dem, som besökte ert hus, var sir George Burnwell, och jag hade förut hört att han hade rykte om sig att vara farlig för kvinnor. Det måste vara han, efter vilken jag sett skospåren, han, som innehade det felande stycket av smycket. Fastän han visste, att Arthur hade upptäckt honom, kunde han känna sig säker, ty den unga mannen kunde ju inte förråda hemligheten utan att kompromettera sin egen familj.

Ni inser lätt, vilka mina närmaste åtgärder nu måste bli. Förklädd till luffare begav jag mig till sir Georges hus, gjorde bekantskap med hans betjänt, fick veta, att hans herre hade gjort sig illa i ansiktet aftonen förut, och köpte slutligen av honom för en summa av sex shilling ett par av hans herres avlagda skor för att bli riktigt säker på min sak. Jag tog dem med mig och for ut till Streatham igen och fann, att skorna passade precis i fotspåren.»

»Jag såg en illa klädd lösdrivare på vägen i går afton», sade mr Holder.

»Det var jag det. Jag fann nu, att jag hade min man, och vände därför om hem och bytte om kläder. Jag hade nu kommit till en grannlaga punkt i affären, ty jag insåg att en polisundersökning måste undvikas för att förebygga skandal, och jag visste, att en så förhärdad och slug skurk nog skulle göra sitt bästa för att binda våra händer. Jag sökte upp honom.Först nekade han naturligtvis till allt, men då jag gav honom en detaljerad skildring av vad som hänt, började han morska sig och tog ned en gummibattong från väggen. Men jag kände min man och satte en revolver för huvudet på honom, innan han hann slå till. Han blev nu en smula medgörligare. Jag underrättade honom om att vi ville betala honom bra för stenarna — tusen pund stycket. Detta framkallade de första tecknen till sorg hos honom. 'Fan anamma', svor han, 'jag som har gått och sålt alla tre för sexhundra pund tillsammans!' Jag fick honom snart att uppge adressen på den person, som nu hade stenarna, genom att lova honom, att vi inte skulle draga saken inför rätta. Jag begav mig genast till den nya innehavaren av de värdefulla stenarna, och efter mycket prutande lyckades jag få stenarna för tusen pund stycket. Därpå besökte jag er son, talade om för honom, att allt nu var klart, och kom slutligen i säng vid tvåtiden i natt, efter vad jag kanske har rättighet att kalla ett styvt dagsarbete.»

»Ja, och ett som har räddat England från en stor offentlig skandal», sade bankiren och steg upp. »Jag kan inte finna ord för att tacka er, men ni skall inte finna mig otacksam för vad ni gjort. Er skicklighet övergår sannerligen allt vad jag hittills hört talas om. Och nu måste jag skynda till min älskade son och be honom förlåta mig den orättvisa jag begått mot honom. Vad ni berättat mig om den stackars Mary krossar mitt hjärta. Inte ens ni med er skicklighet kan väl upplysa mig om, var hon nu befinner sig?»

»Jag tror att vi lugnt kunna säga», svarade Holmes, »att hon är där, varest sir George Burnwell befinner sig. Och säkert är likaledes, att hur stora hennes synder än äro, komma de snart att bli mer än nog bestraffade.»

DEN GULDBLONDA HÅRFLÄTAN

»För dem, som älska konsten för dess egen skull», sade Sherlock Holmes en morgon, i det han kastade från sig Daily Telegraph's annonsblad, »är det ofta i dess oviktigaste och anspråkslösaste yttringar som den största njutningen ligger. Det har glatt mig att se, Watson, att du så till vida uppfattat denna sanning, att i de små berättelser om våra brottmålsundersökningar, som du haft den godheten att nedskriva och, det måste jag säga, ibland att försköna inte så litet, har du framhållit inte så mycket de många causes célebres och sensationella förhör, i vilka jag figurerat, utan snarare de tilldragelser, som kunna ha varit tämligen triviala i sig själva, men

givit fritt spelrum åt förmågan av slutledning och logisk syntes, som jag gjort till mitt speciella fack.»

»Och likväl», svarade jag leende, »kan jag inte helt och hållet frikänna mig själv från den beskyllning att vilja väcka sensation, som man då och då gjort mina berättelser».

»Du begick kanske ett misstag», — sade Holmes och tog med eldgaffeln ett glödande kol ur elden och tände en lång pipa av weichselträ, som brukade intaga kritpipans plats, då hans stämning för ögonblicket var mera stridslysten än meditativ — »då du försökte att ge färg och liv åt var och en av dina skildringar i stället för att inskränka dig till att uppteckna det stränga argumenterande från orsak till verkan, som verkligen är det enda anmärkningsvärda i saken.»

»Jag tycker att jag alltid gjort dig full rättvisa i så fall», anmärkte jag något kallt, ty jag kände mig obehagligt berörd av den egoism, som jag mer än en gång märkt utgjorde en stark faktor i min väns egendomliga karaktär.

»Nej, det är varken självviskhet eller inbilskhet», sade han, i det han som vanligt snarare besvarade mina tankar än minaord. »Om jag begär full rättvisa för min konst, så är det emedan den är något opersonligt — något utom mig själv. Brott äro vanliga, men logik är sällsynt. Därför borde du mera framhålla logiken än brottet. Du har degraderat det, som borde ha varit en föreläsningskurs, till en serie berättelser.»

Det var en kall morgon tidigt på våren och vi sutto efter frukosten på var sin sida om en munter brasa i det gamla rummet vid Bakerstreet. En tjock dimma rullade mellan raderna av smutsgrå hus, fönstren mittemot hägrade som mörka, formlösa fläckar genom de tunga, gula töckenringarna. Vi hade gasen tänd och den lyste upp den vita duken och glittret av porslin och silver på frukostbordet, som ännu icke blivit avdukat. Sherlock Holmes hade varit tystlåten hela morgonen och oupphörligt tittat i annonsspalterna i en hel packe tidningar, tills han slutligen, ur stånd att finna vad han letade efter, uppgav försöket och började vid allt annat än gott humör läxa upp mig för mina litterära brister.

»På samma gång», anmärkte han efter att ha suttit tyst en stund och bolmat på sin långa pipa och stirrat i elden, »kan du knappast beskyllas för något sensationsskriveri, ty av de fall du varit så god och intresserat dig för har en stor del alls icke gällt några brott i ordets legala betydelse. Men då du försökt att undvika det sensationella, har du i stället kommit bra nära det triviala.»

»Ja, slutmålet har kanske varit så», svarade jag, »men jag håller i alla fall styvt på att metoderna varit nya och intressanta.»

»Det vet jag visst! Vad tror du, min kära vän, att publiken, den stora, halvsovande publiken, som inte ens skulle känna igen en vävare på hans tand eller en sättare på hans vänstra tumme, bryr sig om några finare nyanser av analys och slutledning? Men om du verkligen har varit trivial, så klandrar jag dig visst inte för det, ty de stora kriminella fallens tid är förbi. Människan, eller åtminstone den brottsliga människan, har förlorat all företagsamhet och originalitet. Vad min egen lilla praktik angår, tyckes den ha sjunkit ned till en agentur för återskaffandet av förlorade blyertspennor eller meddelandet av råd åt unga damer nyss utsläppta från pensionen. Jag tror emellertid att jag nu sjunkit så djupt som möjligt — dethär brevet, som jag fått i dag, utmärker min nollpunkt, skulle jag tro! Läs det!» Han kastade åt mig ett tillskrynklat brev.

Det var daterat London, Montagu Place, föregående afton och hade följande lydelse:

»Bäste herr Holmes!

Jag vill gärna rådfråga er, om jag bör eller inte bör antaga en plats som guvernant, som blivit mig erbjuden. Jag gör er ett besök i morgon förmiddag klockan halv elva, om det inte faller sig olägligt för er.

Högaktningsfullt

Violet Hunter.»

»Känner du denna unga dam?» frågade jag.

»Nej, visst inte.»

»Klockan är halv elva nu.»

»Ja, och det är nog även hon, som ringer.»

»Kanske visar sig saken av större intresse än du tror. Du minns affären med den blå karbunkeln, som till att börja med tycktes helt obetydlig men sedan utvecklades till en allvarlig undersökning.»

»Ja, låtom oss hoppas att det går på samma sätt med det här. Det kommer för resten snart att visa sig, ty det är nog hon, som kommer nu.»

En ung dam inträdde vid dessa ord i rummet. Hon var enkelt men nätt klädd, hade ett öppet, intelligent ansikte, tämligen fräknigt, och hade det frimodiga sättet hos en kvinna, som själv måste bana sig väg i världen.

»Jag får be så mycket om ursäkt för att jag kommer och besvärar», sade hon; »men förhållandet är att jag råkat ut för något högst ovanligt, och som jag inte har några föräldrar eller släktingar att rådfråga, trodde jag att ni kanske skulle vilja vara så god och säga mig, hur jag bör göra.»

»Var god och sitt ned, miss Hunter», sade Holmes. »Jag skall med nöje göra allt vad jag kan för er.»

Jag kunde se att den unga damens sätt och tal gjorde ett fördelaktigt intryck på Holmes. Han betraktade henne på sitt forskande sätt och satte sig därefter tillrätta i stolen för att med sänkta ögonlock och fingerspetsarna mot varandra lyssna till hennes historia.

»Jag har i fem år varit guvernant i överste Spence Munros familj», började hon, »men för två månader sedan fick översten anställning i Halifax, Nova Scotia, och tog sina barn med sig över till Amerika, så att jag plötsligt stod utan plats. Jag annonserade och svarade på annonser, men utan resultat. Till sist började mina små besparingar ta slut, och jag visste inte vad jag skulle ta mig till.

Det finns i Westend en välkänd platsanskaffningsbyrå för lärarinnor och guvernanter, nämligen Westaways, och jag brukade gå dit ungefär en gång i veckan för att höra efter om något, som kunde passa mig, hade yppat sig. Affären bär namnet Westaway efter grundläggaren, men förestås nu av en miss Stoper. Hon sitter inne på sitt privata lilla kontor, och de damer, som söka plats, vänta i ett rum utanför och gå i tur och ordning in till henne, då hon ser efter i sina böcker, om hon har något som lämpar sig för dem.

Då jag kom i förra veckan, visade man mig in i det inre kontoret som vanligt, där jag fann miss Stoper i sällskap med en ovanligt korpulent herre med leende min och en väldig isterhaka; han satt på en stol bredvid henne, med glasögon på näsan, och betraktade mycket noga de damer, som kommo in. Då jag kom in, ryckte han till, vände sig hastigt till miss Stoper och sade:

’Det här duger. Jag kunde inte önska något bättre. Det är alldeles utmärkt!’ Han såg alldeles förtjust ut och gnuggade händerna på det mest belåtna sätt och såg så jovialisk och fryntlig ut, att det var ett riktigt nöje att se honom.

’Söker ni någon anställning, min fröken?’ frågade han.

’Ja.’

’Som guvernant?’

’Ja.’

’Hur stor lön begär ni?’

’Jag hade fyra pund i månaden på min senaste plats hos överste Spence Munro.’

’Å, gud bevare oss, det var ju en riktig svältlön!’ utropade han och slog ut med sina feta händer som om han känt sig djupt upprörd. ’Hur kunde någon erbjuda en så usel lön åt en dam med ert vinnande väsen och era talanger?’

’Mina talanger äro kanske mindre än ni tror’, sade jag.’En liten smula franska, en liten smula tyska, musik och teckning.

’Så, så!’ utropade han, ’det hör alls inte hit. Frågan är om ni har eller inte har en bildad kvinnas uppträdande och sätt, så enkel ställer sig saken. Har ni det inte, är ni inte heller lämplig att uppfostra ett barn, som kanske en dag kommer att spela en viktig roll i sitt lands historia. Men har ni de nyssnämnda egenskaperna, så skulle väl ingen gentleman kunna erbjuda er en lön understigande tre siffror. Er lön hos mig skulle börja med hundra pund om året.’

Ni kan förstå, mr Holmes, att för en person i mitt utblottade tillstånd syntes ett sådant anbud alltför lysande för att vara sant. Mannen måste emellertid ha läst en min av tvivel hos mig, ty han öppnade sin plånbok och tog fram en sedel.

’Jag har även för sed’, sade han och smålog vänligt, tills hans ögon endast blevo som ett par smala, glänsande springor i ansiktets fettrynkor, ’att ge mina guvernanter halva lönen i förskott för att sätta dem i stånd att bestrida några små kostnader för resan och garderoben.’

Jag tyckte mig aldrig ha träffat en så genomgående vänlig och omtänksam man. Som jag redan måst göra några små skulder, skulle detta förskott ha kommit utmärkt väl till pass, men på samma gång fann jag något så högst ovanligt, onaturligt till och med, i hela denna sak, att jag gärna först ville veta litet mera, innan jag band mig.

’Tillåt mig att fråga, var ni är bosatt?’ sade jag.

’I Hampshire. Ett förtjusande lantställe. Det heter Birchhill och ligger fem mil på andra sidan Winchester. Det är den härligaste trakt man kan tänka sig och den trevligaste gamla herrgårdsbyggnad.’

’Och vilka skulle mina plikter bli? Jag vill gärna höra vad jag får att göra.’

’Ett barn att undervisa — en rar liten ostyring på sex år. Å, jag önskar ni kunde se honom döda kackerlackor med en toffel! Smack, smack, smack! Tre döda innan ni hinner blinka!’ Han lutade sig tillbaka på stolen och skrattade, så att ögonen blevo osynliga igen.

Jag kände mig en smula förskräckt över beskaffenheten avbarnets nöjen, men faderns skratt kom mig att tro att han kanske skämtade.

'Min enda plikt blir således att ta vård om detta barn?’ frågade jag.

’Nej, nej, inte den enda, inte den enda, min kära unga fröken!’ utropade han. ’Det skulle även bli er plikt — som jag är säker på att er egen goda urskillning skulle mana er till — att rätta er efter min hustrus små önskningar, under förutsättning naturligtvis att de äro sådana, att en dam med lugn kan lyda dem. Det skulle ni väl inte ha något emot?’

’Det skall bli mig ett stort nöje att göra mig nyttig.’

’Alldeles. Vad er klädsel beträffar till exempel. Vi äro mycket egna människor — egna men godhjärtade. Om vi nu skulle be er begagna någon viss dräkt, som vi skulle ge er, så hoppas jag att ni inte skulle ha något emot vår lilla nyck, eller hur?’

’Nej’, svarade jag tämligen förvånad.

Och inte heller om vi skulle be er sitta här eller där?’

’Nej, visst inte.’

’Eller om vi skulle be er klippa ert hår kort, innan ni kommer till oss.’

Jag kunde knappast tro mina öron. Som ni ser, mr Holmes, har jag ett tämligen rikt hår och av en något egendomlig guldblond färg; man har kallat det artistiskt. Så mycket är säkert, att jag på inga villkor hade lust att klippa av mig håret så där på befallning, och jag svarade därför, att det var mig omöjligt att gå in på detta villkor. Han hade ivrigt betraktat mig, och jag såg en skugga överfara hans ansikte, då jag gav detta svar.

’Jag är rädd för att det är alldeles nödvändigt’, sade han. ’Det är en liten fantasi av min hustru, och som ni vet, måste man rätta sig efter kvinnornas fantasier. Ni vill således inte klippa av er håret?’

’Nej, det kan jag verkligen inte’, sade jag bestämt.

’Jaså, då förfaller saken. Det är synd, ty i alla andra avseenden skulle ni passat oss utmärkt. Jag förmodar, miss Stoper, att jag måste se några andra av era unga damer.’

Affärens föreståndarinna hade under hela samtalet varit sysselsatt med sina papper, utan att yttra ett enda ord tillnågon av oss, men hon såg nu upp på mig med en så förargad min, att jag måste antaga, att hon förlorat ett vackert kommissionsarvode genom min vägran.

’Önskar ni att ert namn skall stå kvar i böckerna?’ frågade hon.

’Det vill jag gärna, miss Stoper’, svarade jag,

’Det tycks emellertid tämligen gagnlöst, eftersom ni på detta sätt vägrar att antaga de förträffligaste anbud’, svarade hon skarpt. ’Ni kan knappast vänta att vi ska göra några ansträngningar att finna ett annat lika gott tillfälle för er räkning. Adjö, miss Hunter!’ Därmed ringde hon, och en vaktmästare kom och följde mig ut.

Då jag kom hem igen och fann skänken ganska tom och ett par räkningar på bordet, började jag fråga mig själv, om jag inte ändå begått en dumhet. Ty om än dessa personer hade sina besynnerliga infall och fordrade av folk i deras tjänst lydnad även under de ovanligaste förhållanden, så voro de åtminstone beredda att betala för sina excentriciteter. Mycket få guvernanter i England ha hundra pund om året. Vad betydde för övrigt mitt hår för mig? Kort hår klär många kvinnor och kanske är jag en bland dem. Nästa dag var jag böjd för att tro att jag begått ett misstag, och dagen därpå var jag fullt övertygad om det. Jag hade nästan övervunnit min stolthet och var färdig att vända om till platsanskaffningsbyrån och fråga, om platsen var ledig ännu, då jag fick det här brevet från den ifrågavarande herrn själv. Jag skall läsa upp det för er:

’Bästa miss Hunter!

Miss Stoper har godhetsfullt givit mig er adress, och jag skriver nu för att fråga, om ni icke möjligen ändrat ert beslut. Min hustru önskar intet högre, än att ni skall komma till oss, ty min beskrivning av er har tilltalat henne i hög grad. Vi äro villiga att betala er trettio pund i kvartalet eller 120 pund om året för att hålla er skadeslös för de små olägenheter, som våra besynnerliga infall kunna förorsaka er. De äro likväl ganska oskyldiga. Så t.ex. är min hustru mycket förtjust i en särskild nyans av blått, som jag skulle vilja kalla elektriskt blått, och vill gärna, att ni nyttjar en dräkt i denna färg inomhus om morgnarna. Ni behöver emellertid inte bärakostnaderna för att inköpa en sådan dräkt, ty vi ha en, som tillhört vår kära dotter Alice (som för närvarande vistas i Philadelphia) och som förmodligen skulle passa er utmärkt. Vad nu angår att ni skall sitta här eller där eller roa er på angivet sätt, behöver det inte förorsaka er något obehag. Vad slutligen ert hår beträffar, så är det verkligen synd att det skall behöva klippas av, i synnerhet som jag icke kunde annat än beundra dess skönhet under vårt korta sammanträffande, men jag fruktar att jag måste stå fast vid detta villkor, och jag hoppas endast att den ökade lönen må kunna ersätta er förlusten av detsamma. Era plikter, vad barnet angår, komma att bli mycket lätta. Försök nu att komma, så skall jag möta er med vagn i Winchester, om ni låter mig veta, med vilket tåg ni kommer.

Högaktningsfullt

Jephro Rucastle.’

Detta är det brev jag nyss har fått, mr Holmes, och jag har nu beslutat mig för att antaga platsen. Men jag ville i alla fall gärna, innan jag tar det sista avgörande steget, framlägga hela saken för er.»

»Men, min bästa miss Hunter, om ni redan fattat ert beslut, så är ju saken avgjord», sade Holmes leende.

»Men säg, inte skulle ni väl ha rått mig att avslå anbudet?»

»Jag måste erkänna, att det inte är en plats jag skulle vilja se en syster till mig antaga.»

»Men vad kan meningen vara med allt detta, mr Holmes?»

»Jag har ju inte några närmare uppgifter och kan därför inte säga det. Kanske har ni själv bildat er någon åsikt om saken?»

»För mig tycks det endast finnas en lösning. Mr Rucastle tycks vara en ovanligt snäll och godmodig person. Är det inte möjligt att hans hustru är sinnessjuk, att han önskar hålla saken hemlig, för att inte bli tvungen att föra henne till något hospital, och att han uppfyller alla hennes besynnerliga infall för att förebygga ett utbrott av fullständigt vansinne?»

»Jo, det är nog en möjlig lösning — den mest antagliga till och med, som saken nu står. Men i vad fall som helst tycks det inte vara en passande plats för en ung dam.»

»Men pengarna, mr Holmes, pengarna!»

»Ja visst, betalningen är hög, alltför hög, det är just vad som gör mig orolig. Varför skulle de betala etthundratjugu pund om året, när de kunna få hur många utmärkta guvernanter de önska för fyrtio? Det måste ligga något under allt detta.»

»Jag tänkte därför, att om jag upplyste er om förhållandena på förhand, så skulle ni sedan förstå, om jag behövde er hjälp. Jag skulle känna mig så mycket lugnare, om jag visste mig kunna bygga på er.»

»Och den känslan kan ni tryggt hysa. Ert lilla problem lovar att bli ett av de intressantaste, som kommit i min väg på flera månader. Det ligger några avgjort nya drag i detta problem. Om ni skulle komma att känna er tveksam eller i fara...»

»Fara! Vilken fara förutser ni?»

Holmes skakade allvarligt på huvudet. »Det skulle inte längre vara någon fara, om vi kunde bestämma den. Var i alla fall förvissad om, att vilken tid av dygnet som helst, dag eller natt, skall ett telegram föra mig till er hjälp.»

»Det är nog för mig att veta», sade hon och steg upp raskt, och all oro syntes som bortblåst från henne. »Jag reser nu till Hampshire fullkomligt lugn till sinnes. Jag skriver genast till mr Rucastle, uppoffrar mitt stackars hår i afton och reser i morgon till Winchester.» Hon tackade Holmes med några ord och skyndade bort.

»Hon tycks då åtminstone», sade jag, medan hennes hastiga, fasta steg ännu hördes i trappan, »vara en ung dam, som är väl i stånd att ta vara på sig själv.»

»Och det kan nog komma att behövas», sade Holmes allvarligt. »Om jag inte alltför mycket misstar mig, dröjer det inte många dagar, förrän vi få höra av henne igen.»

Min väns förutsägelse besannades snart. Fjorton dagar förflöto, varunder mina tankar ofta gingo till henne undrande, vilka den mänskliga erfarenhetens besynnerliga avvägar denna ensamma unga kvinna råkat in på. Den ovanligt höga avlöningen, de besynnerliga villkoren, det lätta arbetet, allt pekade mot något abnormt, ehuru det var mig omöjligt att avgöra, om det endast var någon besynnerlig idé, som härgjorde sig gällande, eller en komplott, om mannen var en filantrop eller en skurk. Vad Holmes angår, satt han ofta långa stunder med rynkade ögonbryn och djupt tankfull min, men om jag vidrörde saken, slog han alltid bort den med en handrörelse och ett otåligt utrop »fakta, fakta, fakta! Jag kan inte göra tegel utan lera.» Men han slutade alltid med att mumla mellan tänderna, att ingen av hans systrar skulle någonsin fått antaga en sådan plats.

Telegrammet, som vi omsider fingo, kom sent en afton, just som jag tänkte gå upp och lägga mig och Holmes satte sig ned till en av dessa hela natten varande kemiska undersökningar, som han ofta roade sig med; vid sådana tillfällen brukade jag lämna honom lutad över en retort och ett provrör på aftonen och finna honom i samma ställning, då jag kom ned till frukosten på morgonen. Han öppnade kuvertet, läste telegrammet och lämnade det sedan till mig.

»Vill du vara god och se efter i kommunikationstabellen tågtiderna till Manchester», sade han och vände sig åter till sina kemiska studier.

Kallelsen var kort och trängande:

»Var god och möt mig på hotell ’Svarta Svanen’ i Winchester i morgon klockan tolv middagen. Kom för all del! Jag är alldeles rådlös.

Hunter.»

»Vill du följa med?» frågade Holmes och såg upp.

»Ja, mycket gärna.»

»Var då vänlig och se efter vad jag bad dig om.»

»Det går ett tåg klockan nio och trettio och är framme i Winchester klockan elva och trettio.»

»Det passar utmärkt. Det är kanske bäst att jag uppskjuter min analys, till en annan gång, det gäller att vara vid friska krafter i morgon.»

*

Klockan elva förmiddagen därpå voro vi på väg till den gamla residensstaden Winchester. Holmes hade hittills suttit fördjupad i läsningen av morgontidningarna, men då vikommit in i Hampshire, kastade han bort dem och började beundra landskapet. Det var en idealisk vårdag, med ljusblå himmel och små vita fjädermoln seglande från väster till öster. Solen sken klart, men luften hade denna lilla skärpa, som verkar i så hög grad uppiggande på en människa, överallt, ända bort till de böljande kullarna kring Aldershot, tittade de röda och grå taken till lantgårdarna ut mellan den ännu ljusa vårgrönskan.

»Se hur friska och vackra dessa lantgårdar se ut!» utropade jag med hela entusiasmen hos en, som nyss sluppit från dimmorna vid Bakerstreet.

Men Holmes endast skakade allvarligt på huvudet.

»Vet du, min kära Watson», sade han, »det är just en av de största förbannelserna för en man med min själsläggning, att man måste betrakta allting med hänsyn till sitt eget speciella ämne. Du betraktar dessa spridda hus och känner dig påverkad av deras skönhet. Jag ser på dem, och den enda tanke, som kommer för mig, är hur isolerade de äro och hur ostraffat brott där skulle kunna begås.»

»Vem i all världen kan sätta brott i samband med dessa kära gamla lantliga hem?» utropade jag.

»Mig uppfylla de alltid med en viss fasa. Det är min tro, Watson, grundande sig på min erfarenhet, att de uslaste, eländigaste gränder i London inte ha ett ohyggligare syndaregister än den leende, vackra landsbygden.»

»Du förskräcker mig!»

»Och orsaken därtill är tydlig nog. Den allmänna opinionens påtryckning uträttar i staden mycket, som lagen aldrig skulle förmå. Det finns inte en gränd så usel, att inte skriken från ett misshandlat barn eller fyllbultens slag väcka grannarnas deltagande och harm, och rättvisans hela maskineri är alltid så nära till hands, att ett enda klagande ord är nog att sätta det i gång, och det är endast ett steg från brottet till domstolen. Betrakta nu dessa ensliga hus, vart och ett omgivet av sina egna fält och till största delen uppfyllda av stackars okunniga människor, som veta föga om lagen — betänk vilken helvetisk grymhet, vilken dold uselhet och syndfullhet kunna pågå år ut och år in på sådana ställen, utan att någon vet om dem. Om denna unga dam, som vi nu äro påväg till, hade bott i Winchester, skulle jag aldrig varit orolig för henne — det är de fem milen ut på landet, som utgöra faran. I alla fall är det klart, att inte någon personlig fara hotar henne.»

»Nej, om hon kan komma till Winchester för att träffa oss, så kan hon även fly, om så behövs.»

»Alldeles. Hon har tydligen sin frihet.»

»Hur kan då saken förhålla sig? Kan du inte tänka ut någon förklaring?»

»Jag har tänkt ut sju olika förklaringar, som alla passa in på de fakta vi känna till; men vilken av dem, som är den riktiga, kan endast avgöras genom de nya upplysningar, som utan tvivel vänta oss vid framkomsten. Jag ser

tornet på katedralen — vi få nu snart veta allt vad miss Hunter har att meddela oss.»

»Svarta Svanen» är ett ganska stort hotell icke långt från järnvägsstationen, och vi funno där den unga damen väntande på oss. Hon hade sagt till om ett enskilt rum, och vår lunch väntade oss på bordet.

»Jag är så glad att ni kommit», sade hon allvarligt. »Det var snällt av er båda att komma, ty sannerligen jag vet vad jag eljest skulle tagit mig till. Ert råd kommer att bli alldeles ovärderligt för mig.»

»Var god och berätta vad som hänt er.»

»Ja, det skall jag och jag måste skynda mig, ty jag lovade mr Rucastle att vara hemma före klockan tre. Jag fick tillåtelse att fara in till staden i dag, fast han inte har en aning om i vilket ärende.»

»Låt oss få allt i rätt ordningsföljd», sade Holmes och sträckte ut sina långa, smala ben framför elden och beredde sig att höra på.

»Först och främst får jag då säga det, att jag på det stora hela inte blivit illa bemött av mr och mrs Rucastle, den rättvisan måste jag göra dem. Men jag förstår mig inte på dem och känner mig inte övertygad om att allt står rätt till i huset.»

»Vad är det hos dem ni inte kan förstå?»

»Vad skäl de kunna ha till sitt uppförande. Men jag måste berätta händelserna från början. Då jag anlände hit tillWinchester, var mr Rucastle mig till mötes med sin vagn. Deras ställe har, som han sade, ett vackert läge, men huset är i sig självt inte vidare vackert, ty det är ett stort, klumpigt, vitrappat hus fullt med fläckar och strimmor av fukt och regn. Huset är på tre sidor omgivet av skog, på den fjärde sidan, framsidan, sträcker sig ett fält, som sänker sig ned mot Southampton-landsvägen, vilken går fram endast ett par hundra fot från porten. Detta fält tillhör huset, men skogen på de andra sidorna hör till lord Southertons jaktmarker.

Mr Rucastle var under vår åktur lika älskvärd som jag förut sett honom, och han presenterade mig samma afton för sin hustru och sin lilla son. Vi hade orätt i vårt antagande, mr Holmes — mrs Rucastle är inte sinnesrubbad. Jag fann henne vara en tystlåten, blek kvinna, mycket yngre än mannen, inte mer än trettio år, skulle jag tro, under det att han måste vara minst fyrtiofem. Av deras samtal kan jag förstå, att de varit gifta omkring sju år, att han var änkling och att hans enda barn i första giftet var den dotter, som rest till Philadelphia. Mr Rucastle sade mig en gång i enrum, att orsaken till att hon lämnade dem var en oresonlig motvilja för styvmodern. Som denna dotter måste vara omkring tjugu år, kan jag mycket väl tänka mig, att hennes ställning till sin unga styvmor måste ha varit ganska kinkig.

Mrs Rucastle syntes mig vara lika intetsägande till förståndet som hon var till det yttre. Hon gjorde varken något gott eller dåligt intryck på mig, hon var en nolla. Det var emellertid lätt att se, att hon var lidelsefullt fäst vid sin man och sin lilla son, ty hennes ljusgrå ögon vandrade oupphörligt från den ene till den andre av dem, i det hon sökte utforska varje deras önskan och om möjligt uppfylla den redan på förhand. Han var även vänlig mot henne på sitt bullersamma, något grovkorniga sätt, och de syntes mig i det hela vara ett mycket lyckligt par. Och likväl har denna kvinna någon hemlig sorg. Jag har ofta sett henne sitta försjunken i djupa tankar med den dystraste min, och jag har mer än en gång överraskat henne under tårar. Jag har ibland tänkt, att det var hennes sons sinnelag, som oroade henne, ty aldrig har jag sett en så ytterligt bortskämd och elak liten varelse med så dåliga anlag. Han är liten till växten för sin ålder, medoproportionerligt stort huvud, och hela hans liv tyckes förflyta under en oupphörlig omväxling av vilda vredesutbrott och mellantider av surmulen trumpenhet. Hans enda nöje tycks bestå i att plåga varelser svagare än han själv, och han lägger i dagen en ovanlig talang att tänka ut bästa sättet att fånga möss, småfåglar och insekter. Jag skulle för övrigt helst inte vilja tala om det lilla odjuret, och han har också endast helt obetydligt att göra med min berättelse.»

»Jag är tacksam för alla detaljer», sade Holmes, »vare sig de synas er höra till berättelsen eller ej.»

»Jag skall göra mitt bästa att inte utelämna något av vikt. Det, som tycktes mig mest obehagligt i huset och genast slog mig, var tjänarnas utseende och uppförande. Det finns endast två tjänare i huset, en man vid namn

Toller och hans hustru. Det är en grov, råbarkad karl med gråsprängt hår och polisonger och som alltid luktar spritdrycker. Två gånger redan, sedan jag kom till huset, har han varit stupfull, utan att mr Rucastle syntes fästa sig vid saken. Hans hustru är en mycket stor och stark kvinna med surmulen uppsyn, lika tystlåten som mrs Rucastle och mycket mindre älskvärd. De äro ett högst obehagligt par, dessa två tjänare, men lyckligtvis tillbringar jag min mesta tid i barnkammaren och i mitt rum, som ligga bredvid varandra i ett hörn av byggnaden.

Under två dagar efter min ankomst var mitt liv mycket tyst, men så den tredje dagen kom mrs Rucastle ned strax efter frukosten och viskade något till sin man.

’Ja, det var sant’, sade han och vände sig till mig. ’Vi äro er mycket förbundna, miss Hunter, för att ni rättat er efter vår lilla nyck och klippt av er håret. Jag kan försäkra er, att det inte det allra minsta skadat ert utseende. Vi få nu se hur den blå klänningen kommer att kläda er. Ni finner den liggande på sängen i ert rum, och vi skulle, både min hustru och jag, stanna i den största förbindelse hos er, om ni ville ha den godheten att ta den på er.’

Den klänning jag fann i mitt rum hade en alldeles egendomlig blå färg; den var av ett förträffligt tyg, men det syntes tydligt, att den varit begagnad förut. Den kunde inte ha passat bättre, om den varit gjord åt mig efter måttagning, och både mr och mrs Rucastle uttryckte på det mestöverdrivna sätt sin förtjusning över att se mig klädd i den. De väntade på mig i salongen, ett mycket stort rum, sträckande sig utefter husets hela framsida och med tre mycket höga fönsterlufter, som gå ända ned till golvet. Man hade ställt en stol alldeles intill mittfönstret med ryggstödet vänt mot detsamma; jag ombads nu att sätta mig på denna stol, och mr Rucastle, som gick fram och tillbaka på andra sidan av salongen, började berätta mig en hel rad de lustigaste historier jag någonsin hört; ni kan inte tro, hur komisk han var, och jag skrattade, tills jag blev riktigt trött. Mrs Rucastle däremot, som inte tycks ha sinne för det humoristiska, drog inte ens på munnen, utan satt med händerna i knät och ett sorgset, ängsligt ansiktsuttryck. När en timme eller så omkring gått på detta sätt, anmärkte mr Rucastle plötsligt, att det var tid att börja dagens arbete och att jag nu kunde byta om klänning och gå in till lilla Edvard i barnkammaren.

Två dagar därefter upprepades samma skådespel under alldeles lika förhållanden. Jag bytte åter om klänning, satt i fönstret och skrattade hjärtligt åt de komiska historier, av vilka min principal tycktes ha ett outtömligt förråd och som han berättade på ett oefterhärmligt sätt. Därpå gav han mig en roman att läsa, och sedan han vänt stolen något åt sidan, så att min skugga inte skulle falla på boken, bad han mig att läsa högt. Jag läste i tio minuter, börjande mitt i ett kapitel, då han plötsligt mitt i en mening befallde mig att sluta och gå och byta om dräkt.

Ni kan lätt förstå, mr Holmes, hur nyfiken jag var att få veta, vad meningen var med detta besynnerliga uppförande. Jag märkte att de alltid voro mycket noga med, att jag skulle sitta med ansiktet vänt från fönstret, så att jag till sist kände en omotståndlig längtan att få se, vad som tilldrog sig bakom mig. Först syntes det omöjligt, men jag hittade snart på en utväg. Min handspegel hade just blivit sönderslagen och jag kom nu på den lyckliga tanken att ta en av spegelglasbitarna och gömma den i min näsduk. Nästa gång den egendomliga scenen upprepades, passade jag på mitt under en skrattsalva och förde näsduken till ögonen och lyckades få det så, att jag kunde se allt, som försiggick bakom mig. Jagmåste erkänna, att jag kände mig besviken, ty det fanns ingenting att se, så föreföll det mig åtminstone vid första ögonkastet; men vid närmare efterseende fann jag, att en man stod på landsvägen utanför och syntes se åt det håll, där jag satt; det var en kortväxt, skäggig person i en grå kostym. Landsvägen är emellertid mycket trafikerad, och man ser i allmänhet folk där; men denna man stod och lutade sig mot staketet och syntes ivrigt speja upp mot huset. Jag tog nu bort näsduken från ögonen, och då jag kastade en blick på mrs Rucastle, såg jag henne fixera mig skarpt. Hon sade ingenting, men jag är övertygad om att hon gissade, att jag hade en spegel i handen. Hon steg genast upp.

’Jephro’, sade hon, ’det står en oförskämd karl på vägen och stirrar på miss Hunter.’

’Det är väl ingen av era bekanta, miss Hunter?’ frågade han.

’Nej, jag känner inte en människa här i trakten.’

’Å, bevara oss väl, en så’n oförskämd karl! Var god och vänd er om och ge honom ett tecken att gå sin väg.’

’Vore det inte bättre att inte alls bry sig om honom?’ frågade jag.

’Nej, nej, då få vi honom ständigt hängande häromkring. Var god och vänd er om och vifta så här åt honom.’

Jag gjorde som man bad mig, och i samma ögonblick drog mrs Rucastle ned gardinen. Detta hände för en vecka sedan, och sedan dess har jag varken haft den blå klänningen på mig, suttit i fönstret eller sett mannen på vägen.»

»Var god och fortsätt er berättelse», sade Holmes. »Den lovar att bli ytterst intressant.»

»Jag är rädd för att ni kommer att finna den ganska osammanhängande. Redan första dagen jag var i huset, förde mr Rucastle mig till ett litet uthus alldeles i närheten av köksdörren. Då vi nalkades, hörde jag skramlet av en kedja och ljudet av ett stort djur, som rörde sig därinne.

’Titta in här!’ sade mr Rucastle och visade mig en springa mellan två bräder. ’Är han inte vacker?’

Jag tittade in och kunde skönja två gnistrande ögon och en stor, mörk skepnad, som låg hopkrupen i ett hörn.

’Var inte rädd!’ sade mr Rucastle och skrattade, då jagryggade tillbaka förskräckt. ’Det är bara Carlo, min stora bandhund, en äkta mastiff. Jag kallar honom min, men i verkligheten är Toller, min tjänare, den ende, som kan få bukt med honom. Vi ge honom mat endast en gång om dagen och inte heller då för mycket, så att han alltid är arg som ett bi och färdig att kasta sig över första byte, som kommer i hans väg. Toller släpper honom lös varje afton, och gud hjälpe den, som olovligen tränger sig in här och som han hugger betarna i! Gå för all del aldrig ut under natten, det kunde kosta er livet.’

Varningen var välbehövlig. Två nätter därefter såg jag händelsevis ut genom fönstret i min sängkammare vid tvåtiden på morgonen. Det var en härlig månskensnatt, gården utanför såg alldeles silvervit ut och var nästan lika klart upplyst som mitt på dagen. Jag stod och beundrade den förtjusande tavlan, då jag märkte något, som rörde sig i skuggan av träden; då det kom ut i månskenet, såg jag att det var en jättelik hund, stor som en kalv, brungul till färgen, med hängande läppar, svart nos och grova utstående benknotor. Den gick sakta över gården och försvann i skuggan på motsatta sidan. Vid anblicken av denna fruktansvärda tysta väktare ryste jag häftigare än jag tror jag skulle ha gjort, om jag fått se en inbrottstjuv.

Min nästa erfarenhet är av mycket egendomlig beskaffenhet. Som ni vet, hade jag klippt av mig håret i London, och jag hade flätat ihop det avklippta håret och lagt det i botten av min koffert. En afton, sedan jag lagt gossen, roade jag mig med att litet närmare undersöka möblerna i mitt rum och ordna mina saker på nytt. Det fanns en gammal byrå i rummet, och i de två översta lådorna, som voro olåsta och tomma, hade jag lagt mitt linne; den understa lådan däremot var låst, och som jag hade ännu en hel del saker att lägga in, förargade det mig helt naturligt att inte slippa in i den tredje lådan. Jag förmodade att den blivit låst av misstag, och tog därför fram min nyckelknippa och försökte att öppna den med en av mina nycklar. Den första nyckel jag prövade passade fullkomligt, och jag drog ut lådan. Det fanns en enda sak i den, men jag är säker på att ni aldrig skulle kunna gissa vad det var. Det var mitt avklippta hår!

Jag tog upp det och undersökte det noga; det hade samma egendomliga färg som mitt och var lika tjockt. Men jag började nu inse, hur omöjligt det var, att mitt hår skulle kunnat bli inlåst i denna låda. Jag öppnade med darrande händer min koffert och tömde den, tills jag i bottnen fann min hårfläta. Jag lade de två hårflätorna bredvid varandra, och jag försäkrar att de voro fullkomligt lika. Var det inte besynnerligt? Hur jag än grubblade, kunde jag inte bli klok på saken. Jag lade tillbaka håret jag funnit i lådan och nämnde inte något om saken för herrskapet Rucastle, ty jag insåg att jag begått en oförsiktighet, då jag öppnat en låda, som de låst.

Jag har, som ni kanske märkt, mr Holmes, en ganska god iakttagelseförmåga och hade snart för mig själv gjort upp en mycket god plan av hela huset. En av flyglarna syntes emellertid alldeles obebodd. En dörr mittemot den, som ledde till Tollers och hans hustrus rum, tycktes föra till denna obebodda del av huset, men den var alltid låst. En dag, just som jag kom uppför trappan, såg jag dock mr Rucastle komma ut genom denna dörr med några nycklar i handen och ett ansiktsuttryck, som gjorde honom till en helt annan person än den fryntliga, godmodiga person jag var van att se. Hans kinder voro blossande röda, pannan rynkad av vrede, ådrorna vid tinningarna uppsvällda. Han låste dörren och skyndade förbi mig utan att säga ett ord.

Detta väckte min nyfikenhet, så att då jag senare gick ut för att promenera på gården med min lilla skyddsling, gick jag runt till den sida, där jag kunde se fönstren till denna del av byggnaden.

Det fanns fyra fönster i rad, av vilka tre helt enkelt voro smutsiga, det fjärde däremot var försett med stängda luckor. Tydligen stodo alla rummen öde. Medan jag promenerade fram och tillbaka och emellanåt kastade en blick mot fönstren, kom mr Rucastle ut till mig, lika munter och jovialisk som vanligt.

'Ni får inte anse mig ohövlig, min kära unga fröken, om jag nyss gick förbi er utan att säga ett enda ord. Jag gick och tänkte på affärssaker, så att jag varken såg eller hörde.'

Jag försäkrade honom, att jag inte kände mig det minsta sårad.

'Apropå', sade jag, 'ni tycks ha en hel rad obebodda rum däruppe, och ett av dem har luckorna för.'

Han såg förvånad och även, tyckte jag, litet förskräckt ut vid mina ord.

'Jag har bland annat även en vurm för att fotografera', sade han, 'och har inrättat en mörkkammare åt mig däruppe. Men kors bevara mig, vilken allt observerande ung dam vi fått i huset! Vem skulle kunnat tänka sig det — ja, vem skulle kunnat tänka ¡sig det!' Han talade i en skämtsam ton, men hans ögon sågo långtifrån skämtsamma ut, då han betraktade mig; jag läste i hans blick misstänksamhet och förtret, men visst inte skämt.

Från detta ögonblick förstod jag, att det fanns något förhållande i samband med de där rummen, som jag inte borde få veta, och jag brann nu av otålighet att komma in dit. Men det var inte blott och bart nyfikenhet, fast även jag förstås har min portion av det lytet, det var snarare en pliktkänsla — en känsla av att något gott kunde komma av att jag lyckades tränga in dit. Man talar om den kvinnliga instinkten, kanske var det den kvinnliga instinkten, som ingöt denna känsla hos mig och gjorde, att jag höll skarp utkik efter ett tillfälle att slippa in genom den förbjudna dörren.

Först i går afton kom detta tillfälle. Kanske bör jag tala om, att förutom mr Rucastle själv ha även Toller och hans hustru åtskilligt att bestyra i dessa övergivna rum, och jag såg en gång Toller bära med sig en stor svart påse genom dörren. Han har på sista tiden druckit omåttligt; i går afton var han redlöst överlastad, och då jag kom uppför trappan, satt nyckeln i dörren. Jag är säker på, att det var han, som lämnat den där. Mr och mrs Rucastle voro båda i rummen på nedra botten, gossen var hos dem och tillfället syntes mig därför gynnsamt. Jag vred sakta om nyckeln i låset och smög mig in.

jag kom in i en liten otapetserad korridor, som i bortre ändan gjorde en skarp krök. Då jag vikit om hörnet, fann jag tre dörrar i rad, av vilka den första och tredje voro öppna och ledde in var och en till ett tomt, dammigt och ruskigtrum; det ena rummet hade två fönster, det andra ett, alla så betäckta av smuts och damm, att aftonljuset endast dunkelt glittrade genom rutorna. Mittdörren var låst och en bred järnstång var fäst tvärs över den, med ett hänglås i ena ändan i en ring i väggen och ett starkt rep i den andra. Denna barrikaderade dörr svarade tydligen mot fönstret med tillstängda luckor, och likväl kunde jag av en ljusstrimma under dörren se, att rummet inte var mörkt; tydligen hade det ett fönster i taket, som släppte in ljus. Medan jag stod i korridoren och betraktade denna dystra dörr och undrade, vilken hemlighet den kunde dölja, hörde jag plötsligt ljudet av steg inne i rummet och såg en mörk skugga gående fram och tillbaka mot den smala ljusspringan under dörren.

En vansinnig, blind fruktan grep mig vid denna syn, mina överspända nerver sveko mig plötsligt, jag vände mig om och sprang — sprang som om någon förfärlig hand var bakom mig och högg fast i min klänning. Jag rusade utför korridoren, genom dörren och rakt i famnen på mr Rucastle, som stod utanför.

'Jaså', sade han leende, 'det var ni. Jag tänkte nästan det, då jag såg dörren öppen.'

'Å, jag blev så skrämd!' flämtade jag.

'Stackars, stackars lilla fröken!' sade han, och ni kan inte tro hur smekande och lugnande hans ton var. 'Vad var det då, som skrämde er så svårt?'

Men hans röst lät en liten smula för inställsam, han överdrev, så att jag hann sansa mig och bli försiktig.

’Jag var dåraktig nog att gå in i den tomma flygeln’, svarade jag, ’men där är så ödsligt och spöklikt i aftondunklet, att jag blev helt förskräckt och sprang ut igen. Å, så rysligt tyst det är därinne?’

’Var det ingenting annat?’ sade han och såg skarpt på mig.

’Nej, vad tror ni att det skulle vara då?’

’Varför tror ni att jag låser den här dörren?’ frågade han.

’Det vet jag verkligen inte.’

’Det är för att hålla personer ute, som inte ha där att göra. Förstår ni?’ Han smålog fortfarande på det mest älskvärda sätt.

’Hade jag bara vetat... ’

’Men nu vet ni det, och om ni någonsin mera sätter er fot inom den här dörren, så kastar jag er åt hunden’, sade han, och hans leende förvandlades på ett ögonblick till ett grin av raseri och han stirrade på mig med djävulsk blick.

Jag var så förskräckt, att jag inte vet vad jag gjorde; men förmodligen rusade jag förbi honom in till mig, ty jag minns ingenting, förrän jag låg på min säng, darrande i alla lemmar. Då tänkte jag på er, mr Holmes, och insåg att jag inte kunde vistas där längre utan att först få rådgöra med er. Jag var nu rädd för huset, mannen, kvinnan, tjänarna, ja till och med barnet — jag fasade för dem alla. Jag kände att om jag bara kunde få tala med er, så skulle allt bli bra; naturligtvis kunde jag ha flytt från huset, men min nyfikenhet var nästan lika stark som min fruktan. Mitt beslut var snart fattat, jag skulle telegrafera till er; jag tog på mig hatt och kappa, gick till telegrafstationen, som ligger en kvarts timmes väg från oss, och vände om hem igen, mycket lättare till sinnes. En gräslig fruktan, att hunden kunde vara lös, grep mig, då jag nalkades huset; men så kom jag ihåg, att Toller ju hade varit redlöst överlastad denna afton och väl nu låg och sov ruset av sig, och att han var den enda i hela huset, som kunde få bukt med den vilda besten och vågade släppa honom lös. Jag smög mig in, utan att något hänt mig, och låg vaken halva natten i min glädje över att snart få träffa er. Jag fick med lätthet tillåtelse att fara in till Winchester i dag, men jag måste vara hemma före klockan tre, ty mr och mrs Rucastle skola fara bort på besök och vara borta hela aftonen, så att jag måste se efter gossen. Nu har jag berättat er alla mina äventyr, mr Holmes, och skulle vara tacksam, om ni kunde säga mig, vad allt detta betyder och framför allt vad jag bör göra.»

Holmes och jag hade med den mest spända uppmärksamhet lyssnat till denna ovanliga historia, och min vän steg nu upp och gick fram och tillbaka i rummet, med händerna i fickorna och en min av djupaste allvar.

»Tror ni att Toller är drucken ännu?» frågade han.

»Ja, det tror jag, ty jag hörde hans hustru säga till mrs Rucastle, att han även i dag är alldeles redlös.»

»Det är bra. Och herrskapet Rucastle skall bort i afton?»

»Ja.»

»Finns det i huset någon källare med säkert, starkt lås?»

»Ja, vinkällaren.»

»Ni tycks mig i denna sak alltigenom ha handlat som en modig och förståndig ung dam, miss Hunter. Tror ni er om att utföra ännu ett stordåd? Jag skulle inte be er om det, om jag inte ansåg er för en alldeles ovanlig ung dam.»

»Jag skall försöka — vad önskar ni att jag skall göra?»

»Jag och min vän här infinna oss på Birchill klockan sju i afton. Herrskapet bör vid den tiden vara borta, och jag hoppas att Toller fortfarande är redlös. Alltså återstår endast Tollers hustru, som kunde göra alarm. Om ni kunde skicka ned henne i källaren efter någonting och sedan låsa in henne där, skulle ni ofantligt underlätta vår

undersökning.»

»Det skall jag göra.»

»Utmärkt! Sedan ska vi grundligt undersöka saken. Naturligtvis finns det endast en antaglig förklaring. Ni har blivit anställd där för att föreställa någon person, som är instängd i den obebodda flygeln. Detta är alldeles tydligt. Jag tvivlar inte på att denna fånge är deras dotter — miss Alice Rucastle, vill jag minnas hon hette — som påstås ha rest till Amerika. Man valde förmodligen er därför, att ni har samma längd, figur och färg på håret som hon. Hennes hår hade blivit avklippt, troligen på grund av någon sjukdom hon genomgått, och därför måste naturligtvis även ert hår uppoffras. Genom en besynnerlig slump hittade ni hennes hår. Mannen på vägen var utan tvivel någon vän till henne, kanske hennes fästman, och säkert trodde han, då han såg er i hennes klänning och er figur var så lik hennes, att miss Rucastle, som han alltid såg skratta så hjärtligt och göra avvisande gester mot honom, var fullkomligt lycklig och inte vidare ville veta av honom. Hunden släppes tydligen lös om nätterna för att hindra honom att meddela sig med henne. Så mycket är tämligen tydligt. Den allvarligaste punkten i hela saken är barnets naturanlag.»

»Vad i all världen har det att göra med saken?» utropade jag.

»Min bästa Watson, du i din egenskap av läkare kommer oupphörligt till klarhet angående ett barns sjukliga anlag genom att studera föräldrarna. Inser du inte, att man även kan gå tillväga i motsatt riktning? Jag har ofta fått föräldrarnaskaraktär klar för mig först genom att studera deras barn. Det här barnet har abnorma anlag för grymhet, grymhet för grymhetens egen skull, och vare sig han ärvt det av sin leende far, såsom jag är böjd att tro, eller av modern, så bådar det intet gott för den stackars flickan, som är i deras våld.»

»Jag är säker på att ni har rätt, mr Holmes», sade vår klient. »Tusen småsaker, som jag inte förut tänkt på, säga mig nu, att ni är på rätt spår. Ack, låt oss inte förlora ett enda ögonblick att bringa den stackars flickan hjälp!»

»Vi måste gå försiktigt tillväga, ty vi ha att göra med en listig person. Före klockan sju kunna vi inte företaga någonting; men på slaget sju äro vi hos er, och då skall det inte dröja länge förrän vi lösa gåtan.»

Vi höllo ord, ty precis klockan sju voro vi framme vid Birchhill efter att ha ställt in vagnen vid ett värdshus i närheten. Av den beskrivning vi fått skulle vi vetat, att vi gått rätt, även om icke miss Hunter stått och väntat på oss på yttertrappan.

»Har ni lyckats med det andra?» frågade Holmes.

Vi hörde dova bultningar någonstans från husets nedre del. »Det är Tollers hustru därnere i källaren», sade miss Hunter. »Hennes man ligger och snarkar på golvet i köket. Här äro hans nycklar, dubletter till mr Rucastles.»

»Ni har skött er sak alldeles utmärkt», sade Holmes entusiastiskt. »Visa oss nu vägen, så ska vi snart bringa klarhet i denna mörka sak.»

Vi gingo uppför trappan, låste upp dörren, gingo genom en korridor och stodo nu framför den barrikaderade dörr miss Hunter beskrivit. Holmes skar av repet och tog bort järnstången. Därpå försökte han flera av nycklarna men utan att lyckas. Icke ett ljud hördes inifrån; Holmes’ ansikte mörknade.

»Jag hoppas att vi inte kommit för sent», sade han. »Jag tror det blir bäst, att vi gå in utan er, miss Hunter. Lägg axeln mot dörren, Watson, och tryck av alla krafter, så ska vi se om vi inte kunna få upp den med våld.»

Dörren var gammal och murken och gav snart vika för våra förenade ansträngningar. Vi rusade tillsammans in i rummet. Det var tomt; inga möbler funnos där utom en liten tältsäng,ett bord och en korg med linne. Fönstret i taket var öppet och fången borta.

»Här har något skurkstreck blivit begånget», sade Holmes. »Den uslingen har förmodligen gissat miss Hunters avsikter och fört bort fången.»

»Men på vad sätt?»

»Genom fönstret i taket. Vi ska snart övertyga oss om hur han burit sig åt.»

Han svängde sig ut på taket genom fönstret. »Ja visst», utropade han, »här ser jag ändan av en lång stege lutad mot takrännan!»

»Det är inte möjligt», sade miss Hunter, »stegen fanns inte där, då herrskapet for».

»Han har vänt om hem och gjort det. Han är som jag sagt en listig och farlig person. Det skulle inte förvåna mig, om det är hans steg jag hör i trappan. Det är kanske så gott, Watson, att ha revolvern färdig.»

Han hade knappt talat ut, förrän en tjock, grov karl stod i dörren med en knölpåk i handen. Miss Hunter skrek till, då hon fick se honom, och ryggade tillbaka mot väggen, men Holmes rusade fram mot honom.

»Var har du gjort av din dotter, din skurk!» sade han.

Den tjocka mannen lät blicken sväva kring rummet och sedan upp mot det öppna fönstret i taket.

»Det är vad jag borde fråga er, era bovar, tjuvar och spioner!» skrek han. »Men nu har jag fångat er, ni äro i mitt våld och ni ska bli behandlade efter förtjänst!»

Därmed vände han sig om och klampade utför trappan så fort han kunde.

»Han har gått efter hunden!» utropade miss Hunter.

»Jag har min revolver», sade jag.

»Bäst att stänga porten!» skrek Holmes, och vi rusade allesammans utför trappan. Vi hade knappast kommit ned i hallen, förrän vi hörde en hund, som skällde, och därpå ett ångestskri och ett fruktansvärt morrande och slitande, som var ohyggligt att höra. En äldre man med rödmosigt ansikte och darrande lemmar kom ut genom köksdörren.

»Min gud», ropade han, »någon har släppt lös hunden! Denhar inte fått mat på två dagar — fort, fort, eljest blir det för sent!»

Holmes och jag rusade ut och kring hörnet av huset, med Toller skyndande efter oss, och funno den ofantliga, uthungrade besten med sin svarta nos begraven i Rucastles strupe, medan denne låg och vred sig och skrek på marken. Jag skyndade fram och sköt hunden i huvudet; han stupade, men de skarpa vita tänderna voro fortfarande hårt hopbitna i hans offers feta hals. Med stort besvär lyckades vi bända upp käkarna på vilddjuret och buro in mr Rucastle, vid liv ännu, men gräsligt tilltygad. Vi lade honom på soffan i salongen och skickade Toller, som nu nyktrat till, efter mrs Rucastle; jag gjorde vad jag kunde för att lindra hans plågor. Vi stodo alla omkring honom, då en stor, klumpig kvinna kom in.

»Mrs Toller!» utropade miss Hunter.

»Ja, miss, herrn släppte ut mig, då han kom tillbaka, innan han gick upp till er. Det var skada att ni inte lät mig veta era planer, ty jag kunde upplyst er om att det var onödigt.»

»Åh!» utbrast Holmes och såg skarpt på henne. »Det är tydligt att mrs Toller vet mer om saken än någon annan.»

»Ja, det gör jag, sir, och jag ska gärna berätta vad jag vet.»

»Var god och sitt ned och låt oss höra det», sade Holmes, »ty det är flera punkter, det måste jag erkänna, som jag ännu inte har riktigt klara för mig.»

»Jag skall snart förklara saken och skulle ha gjort det för länge sedan, om jag sluppit ut ur källaren. Blir det polisförhör om saken, så var god och kom ihåg, att jag stod på er sida och var miss Alices vän också.»

»Sedan hennes far gifte om sig», fortfor mrs Toller, »var miss Alice aldrig lycklig i hemmet. Hon var fullkomligt tillbakasatt och hade ingenting att säga, men riktigt svårt för henne blev det först sedan hon gjort bekantskap med mr Fowler hos några vänner, som hon brukade besöka. Efter vad jag kan förstå, hade miss Alice egen förmögenhet efter sin mor, men hon var så tyst och tålig, att hon aldrig sa’ ett ord om dessa pengar, utan lämnade

alltsammans i mr Rucastles händer. Han visste att hon aldrig skulle oroa honom; men då hon tycktes på väg att få en man, som nog skulle fordra allt vadlagen kunde ge honom, då ansåg hennes far tiden inne att sätta stopp för saken. Han ville ha henne att skriva under ett papper, som skulle ge honom rätt att begagna hennes pengar, vare sig hon gifte sig eller inte. Då hon nekade att göra detta, gick han på och plågade henne så länge, att hon till sist fick hjärnfeber och under sex veckors tid svävade mellan liv och död. Då hon äntligen blev bättre och kunde gå upp igen, liknade hon mera en vålnad än en levande människa, så förskräckligt avfallen var hon, och hennes vackra hår var avklippt; men det betydde ingenting för den unga mannen, som var henne så trogen som en man kan vara.»

»Åh», sade Holmes, »jag tänker att vad ni haft den godheten att berätta förklarar saken ganska bra, och jag tror mig kunna gissa till resten. Det var nu, förmodar jag, som mr Rucastle försökte med att hålla henne inspärrad?»

»Ja.»

»Och hämtade miss Hunter från London för att genom en plan, som han tänkt ut, bli kvitt mr Howlers envisa försök att träffa miss Alice.»

»Just så.»

»Men som mr Fowler var en envis man, som en god sjöman bör vara, och inte gav sig i första taget, så började han nu att blockera huset, och då han träffade er, lyckades han genom några talande skäl, i metallisk eller annan form, övertyga er om att hans och era intressen voro gemensamma.»

»Mr Fowler var en mycket vänlig och liberal herre», erkände mrs Toller helt uppriktigt.

»Och så ordnade han det så, att er kära man skulle ha gott om dricksvaror och att en stege skulle finnas till hands, då herrskapet var ur vägen.»

»Ja, ni har gissat det alldeles som det hände sig.»

»Vi måste verkligen be er om ursäkt, mrs Toller, för den lilla fångenskapen», sade Holmes, »och tacka er för att ni givit oss klarhet i allt, som förut gjort oss huvudbry. Men nu komma doktorn och mrs Rucastle, så att jag tror det är bäst, Watson, att vi föra miss Hunter tillbaka till Winchester, ty den här platsen börjar allt nu bli en smula tvetydig för oss.»

Detta var gåtans lösning. Mr Rucastle överlevde visserligen den hemska tilldragelsen, men han var och kommeralltid att förbli en bruten man och endast hans tillgivna hustrus omsorger hålla honom vid liv. De bo ännu kvar på egendomen tillsammans med sina gamla tjänare, som förmodligen veta så mycket om sin herres förflutna liv, att han icke gärna kan göra sig av med dem. Mr Fowler och miss Rucastle gifte sig genom särskilt tillstånd i Southampton dagen efter deras flykt, och han bekläder nu ett statsämbete på ön Mauritius. Vad miss Hunter beträffar, så visade min vän Holmes, till någon missräkning för mig, det måste jag erkänna, icke längre något intresse för henne, sedan hon väl upphört att utgöra medelpunkten i ett av hans prdblem. Hon förestår nu en privat skola i Walsall, där jag skulle tro att hon gjort sig mycket omtyckt.

DEN FÖRSVUNNA KAPPLÖPNINGSHÄSTEN

»Jag är rädd för att jag måste fara i dag, Watson», sade Holmes en morgon, då vi slogo oss ned vid frukostbordet.

»Fara! Vart då?»

»Till Dartmoor — till King's Pyland.»

Jag kände mig icke överraskad av hans meddelande, tvärtom var jag förvånad över att han icke för längesedan blivit tillkallad för att utreda den hemlighetsfulla tilldragelse, som för tillfället utgjorde ett samtalsämne över hela England. Under en hel dag hade min vän gått fram och tillbaka i rummet, med hakan mot bröstet och rynkad panna, stoppat sin pipa och stoppat den om igen med den starkaste svarta tobak och visat sig absolut döv för

mina frågor och anmärkningar. Från tidningskontoret hade oupphörligt nya tidningar skickats upp, men endast för att slungas i ett hörn, sedan han kastat en blick i dem. Hur tystlåten han än var, visste jag mycket väl, vad det var han grubblade över, ty det fanns nu endast ett offentligt problem, som kunde egga hans skarpsinnighet, och det var det egendomliga försvinnandet av favoriten bland hästar, som tävlade om Wessexpokalen, och det tragiska mordet på dess tränare. Det var därför endast vad jag väntat och hoppats på, då han nu plötsligt tillkännagav sin avsikt att fara till själva skådeplatsen för den hemlighetsfulla tilldragelsen.

»Om jag inte är i vägen, skulle jag bra gärna vilja följa med», sade jag.

»Min kära Watson, du gör mig en stor tjänst, om du följer med. Jag tror inte du kommer att ångra dig, ty det finns en del poänger i den här saken, som lova att göra den absolut enastående i sitt slag. Jag tror att vi hinna alldeles lagom till Paddingtonstationen, om vi gå nu, och jag skall närmareförklara saken för dig under vägen. Jag vore tacksam, om du ville ta din utmärkta fältkikare med dig.»

En timme därefter sutto vi i en första klassens kupé och flögo i väg till Exeter. Holmes, med sitt skarpa, spejande ansikte inramat av resmössan med öronskydd, fördjupade sig i genomläsandet av en bunt färska tidningar, som han köpt på stationen, och först då vi lämnat Reading ett gott stycke bakom oss, kastade han den sista tidningen från sig under soffan och bjöd mig en cigarr.

»Tåget går raskt», sade han tittande ut genom fönstret och kastande en blick på klockan. »För närvarande fara vi med en hastighet av femtiotre och en halv mil i timmen.»

»Jag har verkligen inte observerat milstolparna», sade jag.

»Det har inte jag heller, men som telegrafstolparna här stå med sextio yards mellanrum, så är beräkningen mycket enkel. Jag förmodar att du redan läst något om mordet på John Straker och 'Silverbläsens' försvinnande?»

»Jag har sett vad tidningarna Telegraph och Chronicle haft att säga om saken.»

»Detta är ett av de fall, där den, som skall undersöka saken, måste anstränga sin skarpsinnighet för att göra en utgallring bland massan av detaljer snarare än söka spåra upp några nya fakta. Denna tragedi är så ovanlig, så fullständig och av så stor personlig betydelse för en hel del folk, att vi lida av alltför stort överflöd på gissningar, antaganden och hypoteser. Svårigheten ligger i att skilja den verkliga stommen av fakta — absoluta, obestridliga fakta — från teoretikers och reporters utbroderingar. När vi så väl stå på denna fasta och sunda grundval, är det vår plikt att se till, vilka slutledningar kunna dragas och på vilka särskilda poänger hela hemligheten vilar. I tisdags afton hade jag telegram både från överste Ross, hästens ägare, och detektivinspektor Gregory, som hittills haft saken om hand; jag ombads att komma dem till hjälp.»

»I tisdags afton!» utropade jag. »Och vi ha nu torsdag förmiddag. Varför for du inte i går?»

»Därför att jag misstog mig, min kära Watson — något som jag fruktar händer oftare, än som torde framgå av dina små historier om mig. Faktum är att jag inte kunde tro detmöjligt, att en av de mest beryktade hästar i England länge kunde hållas dold, i synnerhet i en så glest befolkad trakt som norra delen av Dartmoor. Jag väntade varje timme i går att få höra, att hästen blivit funnen och att den, som lagt sig till med honom, var samma man, som mördat John Straker. Men då en ny dag ingick och jag fann, att man inte kunnat göra något annat än att häkta unga Fitzroy Simpson, insåg jag att tiden var inne för mig att skrida till handling. Men i alla fall anser jag på sätt och vis gårdagen inte förspilld.»

»Du har således redan bildat dig någon teori om saken?»

»Jag har åtminstone ett grepp på sakens väsentliga fakta. Jag skall räkna upp dem för dig, ty ingenting reder ut en sak så bra som att ge en annan person en redogörelse för den, och jag kan inte gärna räkna på din medverkan, om jag inte visar dig utgångspunkten.»

Jag lutade mig tillbaka mot dynorna och bolmade på min cigarr, medan Holmes böjde sig fram och, i det han

med sitt långa, smala pekfinger liksom prickade för i sin vänstra flata hand de olika punkterna, gav mig en kort sammanfattning av de tilldragelser, som voro orsaken till vår resa.

»Silverbläsen», sade han, »härstammar från Isonomy och har ett lika lysande rekord som denna sin beryktade stamfar. Han är nu på femte året och har bragt sin lyckliga ägare, överste Ross, i tur och ordning alla de största prisen från de senaste årens kapplöpningar. Ända tills olyckshändelsen ansågs han ha de största utsikterna att vinna vid den stora Wessexlöpningen, och man höll tre mot ett på honom. Han har alltid varit en särskild favorit bland kapplöpningspubliken och har ännu aldrig svikit dem, så att även mindre vad, som hållits på honom, tillsammans utgöra en ofantlig summa. Det är därför tydligt, att det fanns många personer, i vilkas intresse det låg att hindra Silverbläsen att vara på fältet, då flaggan sänkes om tisdag.

Detta faktum var naturligtvis välkänt vid King's Pyland, där översten har sitt träningsstall, och man hade iakttagit alla försiktighetsmått för att skydda hästen. Tränaren, John Straker, är en f.d. jockey, som red i överstens färger, innan han blev för tung. Han har varit i överstens tjänst fem år som jockey och sju år som tränare och har alltid visat sig som ennitisk och hederlig tjänare. Han hade under sig tre stalldrängar, ty det är ett litet stall med endast sammanlagt fyra hästar. En av dessa drängar vakade varje natt i stallet, medan de andra sovo i rummet ovanpå stallet. Alla tre stalldrängarna ha utmärkta betyg. John Straker, som var gift, bodde i en liten villa några hundra fot från stallet. Han hade inga barn, höll en tjänstflicka och var en välbärgad man. Trakten omkring Pyland är mycket ödslig, men omkring en halv fjärdingsväg åt norr ligger en liten samling sommarvillor, som en byggmästare från staden Tavistock uppfört och hyr ut åt sjuklingar och andra personer, som önska njuta av den härliga luften på Dartmoor hed. Tavistock självt ligger omkring en halv mil västerut, under det att på andra sidan heden, på ungefär samma avstånd, ligger det större träningsstallet Capleton, som tillhör lord Backwater och förestås av en viss Silas Brown. För övrigt är heden åt alla håll en fullständig ödemark, där man endast ser några kringströvande zigenarband. Sådan var den allmänna situationen i måndags natt, då katastrofen inträffade.

Denna afton hade hästarna som vanligt motionerats och vattnats och stallen låstes klockan nio. Två av stalldrängarna gingo upp till tränarens hus och åto kvällsvard i hans kök, medan den tredje, Ned Hunter, stannade kvar för att hålla vakt. Några minuter efter nio gick tjänstflickan, Edith Baxter, ned till stallet med Hunters aftonmåltid, som bestod av fårkött med curry. Hon hade inte med sig något att dricka, ty det finns en vattenkran i stallet, och det är regel, att den av drängarna, som har vakten, inte skall dricka något annat än vatten. Flickan bar en lykta i handen, ty det var mycket mörkt och gångstigen går ett stycke över den öppna heden.

Då Edith Baxter hunnit ett par hundra fot från stallet, dök en man upp i mörkret och ropade åt henne att stanna; då han kom fram till henne, såg hon vid lyktskenet att han hade ett gentlemannalikt utseende och var klädd i en grå kostym, klädesmössa och damasker och hade en grov käpp med kula i ändan. Vad hon mest fäste sig vid, var dock hans ytterliga blekhet och nervösa sätt; hans ålder syntes henne vara något över trettio år.

'Kan ni säga mig var jag är?' frågade han. 'Jag hadenästan beslutat mig för att sova på heden i natt, då jag fick se ljuset från er lykta.'

'Ni är alldeles invid King's Pylands träningsstall', sade hon.

'Verkligen? Vilken tur!' utropade han. 'Jag har hört att en av stalldrängarna sover ensam där varje natt. Kanske det där är hans kvällsvard, som ni nu bär till honom? Jag förmodar att ni inte är för stolt att förtjäna till en ny klänning, eller hur?

Han tog upp ett hopviket vitt papper ur västfickan. 'Om ni lagar att drängen får det här i afton, så skall ni få den vackraste klänning, som kan köpas för pengar.'

Mannens enträgna sätt skrämde henne och hon sprang ifrån honom fram till det lilla fönster, genom vilket hon brukade räcka in maten. Det var redan öppet och Hunter satt vid det lilla bordet innanför. Hon hade just börjat berätta honom vad som hänt, då den främmande mannen kom fram till fönstret.

'God afton', sade han och tittade in genom fönstret. 'Jag skulle gärna vilja tala ett par ord med er.' Flickan har förklarat sig kunna gå ed på att hon såg ett hörn av det lilla hopvikna papperet sticka ut ur handen på honom,

under det han talade.

’Vad har ni här att göra?’ frågade drängen.

’Jag önskar endast veta något, som ni skall finna det lönande att upplysa mig om’, svarade mannen. ’Ni ha två hästar anmälda till Wessexlöpningen — Silverbläsen och Bayard. Ge mig nu fullt sanningsenliga upplysningar om de båda hästarna och deras chanser, så skall ni inte få skäl att ångra er. Är det sant, att vid handicap Bayard kunde ge den andra hundra meter på tusen och att stallet satt sina pengar på honom?’

’Jaså, ni är en av de där förbaskade kapplöpningsspionerna!’ skrek stalldrängen. ’Jag ska visa er, hur vi behandla dem i King’s Pyland!’

Han sprang upp och rusade över stallet för att släppa lös hunden. Flickan sprang förskräckt sin väg men såg sig om och märkte då, att den främmande karlen lutade sig in genom fönstret; men ögonblicket därpå, då Hunter rusade ut med hunden, var mannen borta, och ehuru stalldrängen sprangrunt omkring byggnaderna, kunde han inte finna något spår av honom.»

»Ett ögonblick!» avbröt jag honom. »Lämnade stalldrängen dörren olåst, då han sprang ut med hunden?»

»Förträffligt, Watson, förträffligt!» mumlade min vän. »Vikten av denna punkt stod så klar för mig, att jag i går telegraferade särskilt till Dartmoor för att få visshet i denna sak. Drängen låste verkligen dörren efter sig, innan han lämnade stallet, och jag kan tillägga, att fönstret inte var tillräckligt stort för att släppa igenom en karl.»

»Hunter väntade», fortfor Holmes, »nu tills de andra drängarna kommo tillbaka, och skickade därpå bud upp till tränaren om vad som hänt. Straker blev orolig, då han fick veta det, ehuru han inte tycks ha haft sakens verkliga betydelse klar för sig. I alla fall hade han en obestämd känsla av oro, ty då mrs Straker vaknade klockan ett på natten, fann hon att hennes man var uppe och höll på och klädde på sig. Till svar på hennes frågor sade han, att han inte kunde sova på grund av sina bekymmer för hästarna och ämnade sig ned till stallet för att se till att allt var i god ordning. Hon bad honom att inte gå ut, ty hon hörde regnet smattra mot rutorna, men trots hennes böner tog han på sig en stor regnkappa och gick ut.

Mrs Straker vaknade klockan sju på morgonen och fann, att hennes man ännu inte hade kommit hem. Hon klädde sig hastigt, väckte tjänstflickan och begav sig till stallet. Dörren var öppen, nedsjunken på en stol låg Hunter i djup dvala, Silverbläsens spilta var tom och av hans tränare syntes inte ett spår. De två drängarna, som sovo på höskullen i ett rum över sadelkammaren, voro snart på benen; de sovo båda tungt och hade ingenting hört under natten. Hunter hade tydligen fått något starkt sömnmedel, och som det syntes omöjligt att återkalla honom till medvetande, lämnades han att sova ut, under det mrs Straker och de båda drängarna skyndade ut för att söka de försvunna. Man hyste ännu det hoppet, att tränaren av någon orsak tagit ut hästen till en tidig motionering, men då man kom upp på en liten höjd med utsikt över den kringliggande heden, kunde man inte upptäcka några spår av hästen, men väl något, som visade att en olycka inträffat.

På något avstånd från stället syntes Strakers regnrockfladdrande från en buske; strax bakom denna plats fanns det en stor, skålformig fördjupning i marken, och i bottnen av denna grop fann man den olyckliga tränaren liggande död. Hans huvud hade krossats med ett väldigt slag av något tungt vapen, och i ena låret hade han ett långt, djupt sår, som tydligen tillfogats honom av något mycket vasst verktyg. Det var tydligt, att Straker tappert försvarat sig mot sina angripare, ty han höll i högra handen en liten kniv, fläckad med blod ända upp till skaftet, och i den vänstra en röd och svart sidenhalsduk, som tjänstflickan sedan påstod hade burits av den främmande karlen, som besökt stallet aftonen förut.

Då Hunter äntligen vaknade upp ur sin tunga dvala, kände även han igen halsduken och försäkrade bestämt, att den främmande karlen, medan han stod vid fönstret, måste ha lagt något i hans mat och på så sätt hindrat stallets nattvakt att fullgöra sin plikt.

Vad den försvunna hästen beträffar, så fann man tydliga spår i gyttjan av den fatala gropen, som visade, att hästen funnits där, då striden utkämpades; men han är sedan dess borta, och ehuru en stor belöning blivit utlovad

och alla de på heden kringstrykande zigenarna blivit varskodda och hålla skarp utkik efter honom, har man ännu inte funnit minsta spår av hästen. En kemisk analys av lämningarna av stalldrängens mat utvisade en tämligen stor kvantitet pulveriserat opium, under det att de andra personerna i huset åto samma slags mat på kvällen utan några menliga följder.

Dessa äro sakens huvudfakta, utan alla lösa antaganden och gissningar och framställda så naket som möjligt. Jag skall nu ge en sammanfattning av vad polisen hittills gjort åt saken.

Detektivinspektor Gregory, som fått sig saken anförtrodd, är en utomordentligt skicklig detektiv, och vore han endast begåvad med litet fantasi, skulle han säkert bli en av de förnämsta inom sitt fack. Då han kom till platsen, tog han genast reda på och häktade den man, på vilken misstankarna helt naturligt vilade. Det var ingen svårighet att finna honom, ty han är allmänt känd i hela trakten. Hans namn tycks vara Fitzroy Simpson; han är en man av god familj och uppfostran, men har slösat bort en hel förmögenhet påkapplöpningsfälten och lever nu som ett slags finare »bookmaker» inom Londons sportklubbar. En undersökning av hans vadhållningsböcker utvisade, att vad till ett belopp av femtusen pund hade antecknats av honom mot Silverbläsen.

Då han häktades, erkände han frivilligt att han kommit ned till Dartmoor i hopp om att kunna få upplysningar om hästarna i King’s Pylands stall och även angående Desborough, den andra favoriten i ordningen och som tränades av Silas Brown i Sapletons stall. Han gjorde intet försök att förneka, att han hade handlat alldeles så, som man uppgivit, aftonen förut, men försäkrade att han visst inte haft några brottsliga avsikter, utan endast velat erhålla upplysningar ur första hand. Då man visade honom hans halsduk, blev han mycket blek och kunde omöjligt förklara, hur den kommit i den mördade mannens hand. Hans våta kläder utvisade, att han varit ute i regnet föregående natt, och hans käpp, som var försedd med blykula i ena ändan, var just ett sådant vapen, som genom upprepade slag kunnat tillfoga de fruktansvärda såren i tränarens huvudskål. Men å andra sidan var Fitzroy Simpson inte själv sårad, och blodet på Strakers kniv utvisade, att åtminstone en av hans motståndare måste ha blivit märkt. Där har du nu hela saken i korthet framställd, Watson, och kan du kasta något ljus över den, blir jag dig oändligt tacksam.»

Jag hade lyssnat med största intresse till Holmes’ berättelse, gjord med den för honom karaktäristiska klarheten; men ehuru de flesta detaljerna voro mig bekanta förut, hade jag icke tillräckligt kunnat uppskatta deras relativa vikt eller samband med varandra.

»Är det inte möjligt», framkastade jag, »att Straker kan ha sårat sig i benet med sin egen kniv under de konvulsiviska rörelser, som följa på varje hjärnskada?»

»Det är mer än möjligt, det är troligt», sade Holmes, »och om så är förhållandet, bortfaller en av huvudpunkterna, som äro till fördel för den anklagade.»

»Men jag kan inte ens nu fatta polisens teori», sade jag.

»Jag fruktar att ingen teori kan uppställas, mot vilken det inte kan göras skarpa invändningar. Jag har skäl att tro, att polisen har den uppfattningen, att Fitzroy Simpson, sedan hangivit drängen giftet i maten och förut på något sätt skaffat sig en falsk nyckel till stallet, tog ut hästen i avsikt att föra bort den. Silverbläsens betsel är även borta, Simpson skulle i så fall även ha betslat hästen. Han skulle sedan ha lämnat stalldörren öppen efter sig och varit på väg över heden med hästen, då han antingen mötte tränaren eller upphanns av honom. Nu uppstod naturligtvis en strid, varunder Simpson krossade tränarens huvudskål med sin tunga käpp utan att själv erhålla någon skada av den lilla kniv, varmed Straker försvarade sig. Antingen ledde nu tjuven hästen till något hemligt gömställe, eller också skenade djuret i väg under striden och strövar nu omkring någonstans långt ute på heden. Så förhåller saken sig, såsom polisen ser den, och hur osannolik denna förklaring än kan synas, äro alla andra förklaringar ännu osannolikare. Jag skall emellertid raskt nog kunna pröva den saken, bara jag är på platsen, till dess kan jag inte se att vi kunna komma någon vart med våra gissningar.»

Det var sent på eftermiddagen innan vi kommo fram till den lilla staden Tavistock, som ligger, liksom bucklan på en sköld, mitt i Dartmoorhedens omgivande stora krets. Två herrar väntade oss vid stationen, av vilka den ene

var en lång, ljuslätt man med yvigt hår och skägg och egendomligt genomträngande blåa ögon, den andre en liten rask och rörlig herre, mycket fin och nätt, klädd i redingote och damasker, med små välskötta polisonger och monokel i ögat. Den senare var överste Ross, den välkände sportsmannen, den förre var detektivinspektor Gregory, en man som var på god väg att göra sig ett beryktat namn inom den engelska detektivkåren.

»Det verkligt gläder mig att ni kommit hit, mr Holmes», sade översten. »Detektivinspektor Gregory här har gjort allt tänkbart, men jag önskar att ingenting må lämnas oförsökt för att hämnas den stackars Straker och för att jag må få igen min häst.»

»Har något nytt kommit i dagen?» frågade Holmes.

»Jag måste tyvärr erkänna, att vi gjort endast obetydliga framsteg», sade Gregory. »Vi ha en öppen vagn väntande på oss, och som ni förmodligen önskar se skådeplatsen för brottet, medan det ännu är dager, kunna vi ju avhandla saken under det vi åka dit.»

Några ögonblick därefter sutto vi allesammans i en bekväm landå, som rullade genom den egendomliga gamla staden. Detektivinspektor Gregory var full av den undersökning han hade för händer och hade en hel massa anmärkningar att göra, under det Holmes endast då och då framkastade en fråga eller gjorde ett inpass, översten satt tillbakalutad i vagnen, med korslagda armar och hatten neddragen över ögonen, under det jag för min del intresserad lyssnade till de båda detektivernas samtal. Gregory formulerade sin teori, som var nästan alldeles som Holmes hade förutsagt.

»Snaran är tämligen hårt åtdragen kring Fitzroy Simpson», anmärkte Gregory, »och jag för min del tror, att vi ha honom fast. På samma gång måste jag likväl erkänna, att de bevis vi hittills lyckats samla mot honom endast äro indirekta och när som helst kunna kullkastas av någon ny sakernas utveckling.»

»Vad tror ni om Strakers kniv?» frågade Holmes.

»Vi ha helt och hållet kommit till den slutsatsen, att han sårat sig själv i fallet.»

»Min vän doktor Watson framkastade detsamma under vår resa dit. Om det förhåller sig så, talar det kraftigt mot denna Simpson.»

»Utan tvivel. Han har varken någon kniv eller något tecken till sår, bevisen mot honom äro alldeles säkert ganska starka. Han hade stort intresse av att hästen skulle försvinna, han var misstänkt för att ha förgiftat stalldrängen, han var alldeles otvivelaktigt ute i regnet, han var beväpnad med en tung käpp och man fann hans halsduk i den mördade mannens hand. Jag tror verkligen, att vi ha nog bevis för att draga saken inför en jury.»

Holmes skakade på huvudet. »En skicklig advokat skulle snart slita alla dessa bevis i trasor», sade han. »Varför skulle han ta hästen ur stallet? Om han önskade skada den, varför kunde han inte göra det på stället? Har man funnit någon falsk nyckel hos honom? På vilket apotek köpte han det pulveriserade opiet? Framför allt, var kunde han, en främling i den här trakten, gömma en häst och därtill en häst som denna? Vad säger han själv om det papper han ville att tjänstflickan skulle ge drängen?»

»Han påstår att det var en tiopundssedel. Och vi funnoverkligen en i hans plånbok. Era andra svårigheter äro inte så förfärliga som de se ut. Han är inte en främling här i trakten, ty han har två gånger bott i Tavistock under sommaren. Opiet har han troligen haft med sig från London. Nyckeln kastade han antagligen bort efter att ha begagnat den. Hästen ligger kanske i någon av groparna eller de gamla gruvorna ute på heden.»

»Nå, vad säger han om halsduken?»

»Han erkänner att det är hans, men förklarar att han tappat den. Men ett nytt element har tillkommit i saken, som kanske förklarar, varför han tog hästen ur stallet.»

Holmes spetsade öronen.

»Vi ha funnit spår av ett zigenarband, som i måndagsnatt hade slagit läger helt nära den plats, där mordet ägde rum. I tisdags voro de försvunna. Om vi nu antaga, att det fanns något hemligt samförstånd mellan Simpson och

dessa zigenare, är det inte då möjligt, att han var på väg till dem med hästen, då Straker hann upp honom, och att dessa zigenare nu ha hästen i sitt våld?»

»Jo, det är visst möjligt.»

»Vi ha därför sänt ut folk för att söka efter dessa zigenare på heden. Jag har dessutom undersökt vartenda stall och uthus i Tavistock och på en omkrets av ett par mil.»

»Jag har hört att det finns ett annat träningsstall alldeles i närheten.»

»Ja, och det är en faktor, som vi alldeles säkert inte få negligera. Som deras häst, Desborough, var nummer två vid vadhållningen, hade de intresse av att nummer ett skulle försvinna. Man vet att Silas Brown, tränaren, hade ingått höga vad, och han var ingen vän till den stackars Straker. Vi ha emellertid undersökt Capletonstallet men inte upptäckt något, som kunnat häntyda på att Brown haft sin hand med i denna sak.»

»Och inte heller något häntydande på att denna Simpson haft några intressen gemensamma med Capletonstallet?»

»Nej, ingenting alls.»

Holmes lutade sig tillbaka i vagnen och samtalet upphörde. Några ögonblick därefter stannade vagnen framför en nätt liten villa av rött tegel, som stod invid vägen. På någotavstånd, på andra sidan om en liten hage, låg ett långt uthus med grått tegeltak. Åt alla andra håll sträckte sig den lågkulliga, av de vissnande ormbunkarna bronsfärgade heden ända bort till horisonten och avbröts endast av kyrktornen i Tavistock och den lilla klunga hus västerut, som betecknade, var Capletonstallen lågo. Vi hoppade alla ur vagnen utom Holmes, som fortfarande satt tillbakalutad med blicken fäst på himmeln framför sig, fullkomligt upptagen av sina egna tankar. Först då jag vidrörde hans arm, for han upp hastigt och steg ur vagnen.

»Ursäkta», sade han vändande sig till översten, som betraktat honom en smula förvånat, »jag såg syner mitt på ljusa dagen».

Det låg i hans blick en glans och i hans ord en undertryckt sinnesrörelse, som övertygade mig, van som jag var vid hans sätt, att han kommit hemligheten på spåren, ehuru jag var ur stånd att gissa, hur det hade gått till.

»Kanske ni föredrager, mr Holmes, att genast bege er till platsen för brottet?» frågade Gregory.

»Jag tror jag hellre stannar här ett ögonblick och ingår på några detaljfrågor. Jag förmodar att Straker fördes tillbaka hit?»

»Ja, han ligger däruppe. Förhöret äger rum i morgon.»

»Han har ju varit i er tjänst flera år, herr överste?»

»Ja, och jag har alltid funnit honom vara en utmärkt tjänare.»

»Jag förmodar, herr inspektor, att ni gjort en förteckning över vad han hade i fickorna vid sin död?»

»Ja, jag har själva sakerna i vardagsrummet därinne, om ni önskar se dem.»

»Det vill jag gärna.»

Vi gingo alla in i vardagsrummet och satte oss omkring bordet mitt i rummet, medan Gregory låste upp en fyrkantig blecklåda och lade en liten samling olikartade föremål framför oss. Det fanns där en ask vaxtändstickor, en två tum lång ljusbit, en pipsnugga av briar, en tobakspung av sälskinn med litet långskuren Cavendish, en silverklocka med guldkedja, fem pund i guld, ett stift av aluminium, några brev ochpapper och en kniv med elfenbensskaft och en synnerligen fin och böjlig klinga, som var märkt med Weiss & C:o, London.

»Det här var en högst egendomlig kniv», sade Holmes och undersökte den noga. »Jag antar på grund av blodfläckarna att det är den kniv man fann i handen på den mördade mannen? Den här kniven är säkert av en sort, som du känner till, Watson?»

»Ja, det är en starroperationskniv.»

»Jag tänkte just det. Det är en högst fin klinga, avsedd för ett fint arbete. Det var på det hela taget en egendomlig sak att ta med sig på en farlig utflykt, i synnerhet som den inte kunde fällas igen i fickan.»

»Spetsen var skyddad av en korkskiva, som vi hittade bredvid liket», sade Gregory. »Hans hustru säger att kniven hade legat några dar på hans toalettbord och att han tog den med sig, då han gick. Det var visserligen ett klent vapen, men kanske kunde han för ögonblicket inte få fatt i något annat.»

»Det är mycket möjligt. Nå, men de här papperen?»

»Tre av dem äro kvitterade höräkningar, ett är ett brev med förhållningsorder från överste Ross. Det återstående papperet är en räkning från en sömmerska på trettiosju pund och femton shilling, utställd av madame Lesurier vid Bond-street och lydande på William Darbyshire. Mrs Straker säger att Darbyshire var en vän till hennes man och att hans brev då och då adresserades hit.»

»Mrs Darbyshire tycks ha haft något dyrbara vanor», anmärkte Holmes och läste igenom räkningen. »Tjugutvå guineas är tämligen dyrt för en enda dräkt. Här tycks emellertid inte vara några fler upplysningar att inhämta, så att nu kanske vi bege oss till platsen för brottet.»

Då vi kommo ut från vardagsrummet, kom en kvinna, som hade väntat i förstugan, emot oss och lade handen på detektivinspektorns arm. Hennes ansikte var magert, avtärt och skarpt och bar spår efter nyss utstånden fasa.

»Har ni fått fatt i dem? Har ni funnit några spår av dem?» flämtade hon.

»Nej, mrs Straker, men mr Holmes här har kommit från London för att hjälpa oss, och vi ska göra allt som kan göras, det kan ni vara övertygad om.»

»Bestämt träffade jag er i Plymouth på ett garden party för någon tid sedan, mrs Straker», sade Holmes.

»Nej, det är ett misstag.»

»Kors så märkvärdigt, jag kunde ha svurit på det. Ni bar en dräkt av blått siden garnerad med strutsfjädrar.»

»Jag har aldrig haft en sådan dräkt», svarade mrs Straker.

»Åh, då har jag grundligt misstagit mig!» sade Holmes, och med en ursäkt till mrs Straker följde han Gregory ut.

En kort promenad på heden förde oss till den grop, där den mördade blivit funnen; vid kanten av gropen stod busken, på vilken rocken hängt.

»Det blåste ju inte alls den där natten?» sade Holmes.

»Nej, men det regnade häftigt.»

»I så fall hade inte rocken av vinden drivits mot buskarna, utan blivit upphängd där.»

»Ja, den låg tvärs över busken.»

»Det var högst intressant! Jag ser att marken är en god del upptrampad; förmodligen ha här varit många fötter sedan i måndags natt.»

»Ja, men vi för vår del lade en mattstump på sidan här och stodo alla på den.»

»Det var mycket förståndigt.»

»I den här väskan har jag en av de stövlar Straker hade på sig, en av Fitzroy Simpsons skor och en hästsko, som Silver-bläsen tappat.»

»Min bäste mr Gregory, ni har överträffat er själv.»

Holmes tog väskan och gick ned i gropen; sedan han flyttat mattan mera mot mitten, lade han sig framstupa med hakan mot händerna och studerade noga den upptrampade leran framför sig.

»Hallå!» utropade han plötsligt, »vad är det här?»

Det var en halvbränd vaxtändsticka, så betäckt av gyttja, att den först såg ut endast som en vanlig liten träbit.

»Jag kan inte förstå att jag inte såg den», sade Gregory med förargad min.

»Den var osynlig, begraven i gyttjan. Om jag såg den, så var det endast emedan jag sökte efter den.»

»Vad för slag! Ni väntade att finna den?»

»Jag ansåg det ganska troligt», svarade Holmes och tog nu upp skodonen ur väskan och jämförde var och en av dem med spåren i marken. Därpå klättrade han upp till kanten av gropen och kröp omkring bland ormbunkar och buskar.

»Jag är rädd för att det inte finns några fler spår», sade Gregory, »ty jag har undersökt marken mycket noga ett par hundra fot åt alla håll.»

»Verkligen?» sade Holmes och steg upp; »ja, då skulle jag visst inte vilja vara nog förmäten att göra om det. Jag skall emellertid ta mig en liten promenad ut på heden, innan det blir mörkt, så att jag känner till trakten litet bättre i morgon. Jag tror att jag stoppar den här hästskon i fickan, endast för god lyckas skull.»

överste Ross, som under min väns tysta och systematiska undersökning visat åtskilliga tecken till otålighet, såg nu på klockan.

»Jag skulle önska, att ni vände om hem med mig, mr Gregory», sade han. »Det är åtskilliga saker jag skulle vilja rådgöra med er om, särskilt om vi inte äro skyldiga publiken att nu utesluta vår hästs namn från dem, som ska tävla om Wessexcupen.»

»Nej, visst inte», utropade Holmes, »jag skulle låta namnet stå kvar».

Översten bugade sig.

»Det gläder mig att ha fått höra er åsikt om saken», sade han. »Ni träffar oss i Strakers hus, då ni återkommer från er promenad, och vi kunna då tillsammans åka in till Tavistock.»

Därmed vände han om hem tillsammans med Gregory, under det Holmes och jag sakta gingo över heden. Solen började sjunka bakom stallbyggnaderna i Capleton, och den långa, sluttande slätten framför oss låg guldfärgad, här och där övergående till rikt mörkbrunt, där aftonljuset föll på ormbunkar och björnbärsbuskar. Men all landskapets prakt och härlighet var bortkastad på min följeslagare, som gick försjunken i de djupaste tankar.

»Det förhåller sig så, Watson», sade han till sist, »att vi för ögonblicket vilja alldeles lämna åsido frågan om, vem som dödade John Straker, och inskränka oss till att söka utforska, vad det blivit av hästen. Antag nu att han slet sig lös undereller efter mordscenen, vart kan han då ha tagit vägen? Hästen är, som du vet, ett mycket sällskapligt djur, och om han nu lämnades åt sig själv, skulle instinkten säkert drivit honom antingen att vända om hem till King’s Pyland eller att gå över till Capleton. Varför skulle han springa omkring på heden? I så fall skulle han väl ha varit upptäckt vid det här laget. Och varför skulle zigenarna stjäla bort honom? Dessa stackars människor gå alltid ur vägen, då de höra talas om något bråk, ty de ha inte lust att bli trakasserade av polisen. De kunde inte hoppas att få sälja en så värdefull häst, utan att bli misstänkta, och de skulle därför ha utsatt sig för stor risk utan att vinna något genom att stjäla honom, detta är ju alldeles klart.»

»Men var finns då hästen?»

»Jag har redan sagt, att han måste ha gått till King’s Pyland eller Capleton. Som han nu inte finns i King’s Pyland, måste han vara i Capleton. Låtom oss skrida till verket med den hypotesen och se vad det leder till. Som Gregory anmärkte, är denna del av heden mycket hård och torr: men den sluttar mot Capleton, och du kan tydligt se härifrån att därborta sträcker sig en lång sänka, som måste ha varit mycket våt i måndags natt. Är vårt antagande riktigt, måste hästen ha gått fram där, och det är där vi böra söka efter hans spår.»

Vi hade under detta samtal gått på raskt och voro om några minuter framme vid den omtalade sänkan. På

Holmes’ begäran följde jag högra kanten av sänkan, han den vänstra, men jag hade icke gått femtio steg, förrän jag hörde honom ropa och såg honom vinka med handen åt mig. Spåren av en häst voro till sina konturer alldeles tydliga i den mjuka jorden framför honom, och hästskon, som han tog upp ur fickan, passade fullkomligt i detta avtryck.

»Där ser du nu värdet av att äga fantasi», sade Holmes. »Det är den egenskap Gregory i synnerhet saknar. Vi båda däremot föreställde oss i fantasien vad som kunde ha inträffat, handlade i överensstämmelse därmed och finna nu, att vi hade rätt. Låtom oss nu fortsätta.»

Vi gingo över bottnen av den sumpiga sänkan och därpå ett stycke på torr, hård gräsvall; men så sänkte sig återmarken och vi funno spåren på nytt. Därpå förlorade vi dem på en sträcka av några tusen fot men funno dem igen alldeles inpå Capleton. Holmes såg dem först och stod och pekade på dem med triumferande min. En mans fotspår syntes nu bredvid hästens.

»Hästen var ensam förut!» utropade jag.

»Alldeles, den var ensam förut... Men vad är det här?»

De dubbla spåren vände plötsligt om och gingo nu i riktning mot King’s Pyland. Holmes gav till en vissling, och båda två följde vi spåren. Holmes hade blicken fäst på märkena efter hästhovarna, men jag kom händelsevis att se litet åt sidan och upptäckte till min stora förvåning, att samma spår kommo tillbaka igen åt motsatt håll.

»Bra gjort, Watson!» sade Holmes, då jag pekade ut det för honom. »Du har besparat oss en lång promenad, som skulle ha fört oss tillbaka på våra egna spår. Låt oss nu följa de tillbakagående spåren.»

Vi behövde icke gå långt, ty spåren slutade vid den asfaltbeläggning, som ledde upp till Capletons stallportar. Då vi nalkades, kom en stalldräng utspringande.

»Vi vilja inte veta av några dagdrivare häromkring», upplyste han.

»Jag önskar endast göra en fråga», sade Holmes, med tummen och pekfingret i västfickan. »Säg mig, skulle det vara för tidigt att få träffa er husbonde, mr Silas Brown, klockan fem i morgon bittida?»

»Å bevars väl, är någon uppe vid den tiden, så är det han, ty han är alltid först på benen. Men här kommer han själv och kan svara på era frågor... Nej, nej, sir, jag skulle bara förlora min plats, om han såg mig ta emot pengar av er — kanske sedan.»

Just som Holmes stoppade ned det silvermynt han hade tagit ur fickan, kom en äldre man med ilsken min ut ur porten svängande en jaktpiska i handen.

»Vad vill det här säga, Dawson?» skrek han. »Du vet att jag inte tillåter något prat och skvaller — gå genast till dina sysslor! Och ni — vad fan ha ni här att göra?»

»Jag önskar endast tio minuters samtal med er», sade Holmes med sin mildaste röst.

»Jag har inte tid att prata med alla dagdrivare. Vi vilja inte ha några främmande personer häromkring. Gå genast er väg, eljest kanske ni får en hund i hälarna på er!»

Holmes böjde sig fram och viskade något i hans öra. Han ryckte till häftigt och rodnade ända till hårfästet.

»Det är lögn!» skrek han. »En förbannad lögn!»

»Jaså! Vill ni att vi ska resonera om saken härute, så att alla höra det, eller inne i ert rum?»

»Å, ni kan komma in, om ni så vill.»

Holmes smålog. »Jag skall inte låta dig vänta mer än några minuter, Watson», sade han. »Nu, mr Brown, står jag till er tjänst?»

Det dröjde dryga tjugu minuter och aftonrodnaden hade övergått till grått, innan Holmes och tränaren äntligen blevo synliga igen. Jag har aldrig sett en så fullständig förvandling, som hos Silas Brown på denna korta tid.

Hans ansikte var askgrått, svetten pärlade på hans panna, hans händer darrade, så att jaktpiskan vajade som ett rö för vinden. Hans morska översittarsätt var som bortblåst och han kröp fram vid Holmes' sida som en piskad hund med sin herre.

»Jag skall till punkt och pricka följa era förhållningsorder — ja, det skall jag», sade han.

»Kom ihåg, inga misstag få begås», sade Holmes och vände sig mot honom; han spratt till, då han läste hotelsen i Holmes' ögon.

»Ånej, det skall inte bli något misstag. Den skall vara på platsen. Skall jag ändra den först eller inte?»

Holmes funderade ett ögonblick och brast därpå ut i gapskratt.

»Nej, gör inte det», sade han. »Jag skall skriftligen meddela mig närmare med er. Men kom ihåg, inga knep den här gången, eljest...»

»Ni kan lita på mig.»

»Ja, jag skulle tro det. Ni skall få höra av mig i morgon.»

Holmes vände sig om på klacken utan att bry sig om den darrande hand mannen sträckte mot honom, och vi vände om till King's Pyland.

»Jag har sällan sett en fullkomligare förening avöversittare, pultron och krypdjur än hos denna Silas Brown», sade Holmes, under det vi knogade framåt tillsammans.

»Han har således hästen?»

»Han försökte först med mycket skrävel att slingra sig undan, men jag beskrev så noggrant, vad han hade för sig den där morgonen, att han är säker på att jag själv såg honom. Du observerade naturligtvis, hur ovanligt trubbiga i tån fotspåren voro och att hans egna stövlar fullkomligt svarade mot dem. Ingen underordnad tjänare skulle för övrigt vågat göra en sådan sak. Jag beskrev för honom, hur han, då han som vanligt kommit ned först av alla, fick se en häst gå lös ute på heden, hur han gick ut till den och hans förvåning, då han av den vita bläsen i pannan, som givit Silverbläsen dess namn, fann att slumpen hade fört i hans våld den enda häst, som kunde besegra den han satt sina pengar på. Därpå beskrev jag för honom, hur hans första impuls var att leda hästen tillbaka till King's Pyland, men hur djävulen själv gav honom en idé, hur han skulle dölja hästen, tills kapplöpningen var över, och hur han sedan ledde tillbaka hästen och gömde den i sitt stall. Då jag så noggrant skildrade varje detalj, fann han till sist för gott att erkänna och tänkte endast på att rädda sitt eget skinn.»

»Men hans stall hade ju undersökts?»

»Å, en så'n gammal hästskojare som han har många fuffens för sig.»

»Men är du inte rädd för att låta hästen förbli i hans våld, då det ju ligger i hans intresse att skada den?»

»Min kära vän, han kommer att vara rädd om den som om sin ögonsten — han vet att hans enda hopp om förskoning är, att han lämnar den oskadd från sig.»

»Överste Ross har just inte gjort intryck på mig att vara en person, som i något fall skulle visa förskoning.»

»Saken beror inte på överste Ross. Jag följer mina egna metoder och säger så mycket eller så litet jag vill, det är fördelen av att vara privatdetektiv. Jag vet inte om du observerat det, men överstens sätt har varit en smula för högdraget och jag känner mig nu böjd för ett litet skämt på hans bekostnad. Säg ingenting om hästen till honom.»

»Naturligtvis inte utan din tillåtelse.»

»Och ändå är förstås allt detta en småsak i jämförelse med frågan om, vem som mördade John Straker.»

»Och det ämnar du nu ta reda på?»

»Nej, visst inte, vi båda återvända till London med nattåget.»

Jag blev på det högsta förvånad över min väns ord. Vi hade endast varit några timmar i Devonshire, och det var fullkomligt obegripligt för mig, att han skulle överge en undersökning, som han börjat på ett så lysande sätt. Icke ett enda ord vidare kunde jag få ur honom, förrän vi voro framme vid tränarens hus, där översten och Gregory väntade oss.

»Min vän och jag återvända till London med nattåget», sade Holmes. »Vi ha haft en förtjusande promenad i den härliga Dartmoorluften.»

Gregory spärrade upp ögonen, översten smålog hånfullt.

»Ni uppger således hoppet att finna Strakers mördare?» sade han.

Holmes ryckte på axlarna. »Ja, det är verkligen mycket stora svårigheter i vägen», sade han. »Jag har emellertid alla förhoppningar om att er häst kommer att starta med om tisdag och jag får be er ha er jockey i ordning. Skulle jag få be om en fotografi av mr John Straker?»

Gregory tog fram en ur ett kuvert, han hade i fickan, och räckte honom den.

»Min bästa mr Gregory, ni har då förutsett allt vad jag kunde önska. Får jag be er vänta här ett ögonblick, medan jag går ut och gör tjänstflickan en fråga?»

»Jag måste erkänna att jag känner mig en smula besviken i fråga om vår privatdetektiv från London», sade översten helt oförblommerat, då Holmes lämnat rummet. »Jag kan verkligen inte se, att vi kommit ett steg framåt, sedan han anlände.»

»Ni har åtminstone hans försäkran, att er häst kommer att vara med om löpningen», sade jag.

»Ja, jag har hans försäkran», sade översten med en axelryckning, »men jag skulle hellre vilja ha hästen.»

Jag ämnade just invända något till försvar för min vän, då han kom in igen.

»Nu, mina herrar», sade han, »är jag fullkomligt färdig att åka in till Tavistock.»

Då vi stego upp i åkdonet, höll en av stalldrängarna vagnsdörren öppen åt oss. Holmes syntes plötsligt få en idé, ty han lutade sig fram och vidrörde lätt drängens arm.

»Ni ha några får i stallhagen», sade han, »vem sköter dem?»

»Det gör jag, sir.»

»Har ni märkt om det varit något i olag med dem på sista tiden?»

»Å, inte just, endast att tre av dem börjat halta.»

Jag kunde se att Holmes var förtjust, ty han småskrattade och gnuggade händerna.

»Väl träffat, Watson, väl träffat!» sade han och grep mig i armen. »Gregory, tillåt mig fästa er uppmärksamhet på denna besynnerliga farsot bland fåren. Kör, kusk!»

Översten gjorde ännu en grimas, utvisande de låga tankar han hyste om Holmes’ förmåga, men på Gregory syntes det tydligt, att hans uppmärksamhet blivit väckt.

»Ni anser det för ett viktigt faktum?» frågade han.

»I högsta grad viktigt.»

»Är det någon annan sak ni önskar fästa min uppmärksamhet på?»

»På hundens besynnerliga uppförande under olycksnatten.»

»Hunden gjorde ingenting den natten.»

»Och just däri ligger det besynnerliga.»

*

Fyra dagar därefter sutto Holmes och jag åter på tåget till Winchester för att se kapplöpningen om Wessexcupen. Översten mötte oss enligt överenskommelse vid stationen och vi åkte i hans vagn till kapplöpningsfältet utanför staden. Överstens min var allvarlig och hans sätt mot oss ytterst kallt.

»Jag har inte sett en skymt av min häst ännu», sade han.

»Jag förmodar att ni skulle känna igen honom, om ni finge se honom?» frågade Holmes.

Översten blev högst förargad.

»Jag har i tjugu år varit med om kapplöpningar, men aldrig ännu har någon gjort mig en sådan fråga. Ett barn skullekänna igen Silverbläsen på hans vita panna och spräckliga högra framben.»

»Hur står vadhållningen?»

»Ja, det är just det besynnerliga i saken. I går kunde man fått femton mot ett, men priset har gått ned mer och mer, så att man nu knappast kan få tre mot ett.»

»Hm!» sade Holmes. »Någon har fått veta något, det är alldeles klart.»

»Vi ströko vår andra häst från listan och satte hela vår lit till ert ord», sade översten. »Men vad vill detta säga? Silverbläsen är favoriten?»

»Fem mot fyra mot Silverbläsen!» skreks från publiken. »Fem mot fyra mot Silverbläsen! Femton mot fem mot Desborough! Fem mot fyra på fältet!»

»Där komma numren upp!» utropade jag. »Alla de sex anmälda hästarna finnas där.»

»Alla sex — då är ju min häst med i löpningen!» utbrast översten i den häftigaste sinnesrörelse. »Men jag ser honom inte, mina färger ha ännu inte passerat.»

»Endast fem hästar ha passerat... Den, som nu kommer, måste vara han!»

Vid dessa ord flög en stor, mörkbrun häst ut från vågplatsen och förbi oss med en jockey i överstens välkända svarta och röda färger i sadeln.

»Det är inte min häst!» utropade ägaren. »Det där djuret har inte ett enda vitt hårstrå på kroppen... Vad är det där för något ni ställt till, mr Holmes?»

»Se så, se så, låt oss först se hur han sköter sig», sade min vän med orubbligt lugn. Han satt en stund och spejade ivrigt genom min fältkikare. »Utmärkt! En förträfflig start!» utropade han plötsligt. »Där ha vi dem, de komma nu runt kurvan !»

Från vår vagn hade vi en förträfflig överblick, när de kommo upp på raka fältet. De sex hästarna voro så tätt tillsammans, att en enda matta hade kunnat övertäcka dem, men snart syntes Capletonstallets gula färg ta ledningen. Men innan de kommo fram till oss, hade Desborough redan gjort sitt bästa och börjat sacka, och med en spurt, som gav honom en ursinnig fart, passerade överstens häst målet dryga sexhästlängder före rivalen, under det hertigens af Balmoral Iris blev dålig tredje.

»Jag har i alla fall vunnit!» flämtade översten och for med handen över ögonen. »Men jag måste erkänna, att jag begriper inte ett dugg av allt det här. Tycker ni inte, att ni nu bevarat er hemlighet tillräckligt länge, mr Holmes?»

»Jo, överste, och ni skall nu få veta alltsammans. Låtom oss gå bort och se på hästen tillsammans. Här ha vi honom», fortfor han, då vi kommo in på vågplatsen, dit endast hästägarna och deras vänner hade tillträde. »Ni behöver endast tvätta hans huvud och ben med sprit för att finna, att det är er gamla Silverbläsen.»

»Vad säger ni, är det verkligen möjligt?»

»Jag fann honom i händerna på en skojare och tog mig den friheten att låta honom deltaga i löpningen, just sådan han kom ur dennes händer.»

»Min bäste sir, detta är ju ett riktigt underverk. Hästen ser riktigt bra och kry ut, den har inte sprungit bättre i hela sitt liv. Jag får be er tusen gånger om ursäkt för att jag tvivlade på er skicklighet. Ni har gjort mig en stor tjänst genom att skaffa mig min häst tillbaka, och ni skulle göra mig en ännu större, om ni kunde ta reda på John Strakers mördare.»

»Det har jag redan gjort», sade Holmes lugnt.

Översten och jag stirrade förvånade på honom.

»Ni har honom? Var är han då?» utbrast översten.

»Han är här.»

»Här! Var?»

»Han är i detta ögonblick i mitt sällskap.»

Översten blev blossande röd av vrede.

»Min bästa mr Holmes, jag erkänner fullkomligt, att jag står i stor tacksamhetsskuld till er, men jag måste anse vad ni nyss yttrade antingen som ett dåligt skämt eller en förolämpning.»

Sherlock Holmes skrattade.

»Jag kan försäkra», sade han, »att jag aldrig ett ögonblick ställt er i samband med brottet, överste. Den verkliga mördaren står alldeles bakom er.»

Han gick fram och lade handen på fullblodshästens glänsande hals.

»Hästen!» utropade översten och jag på en gång.

»Ja, just hästen! Och kanske kan det minska hans brottslighet, om jag säger er, att han gjorde det helt och hållet till självförsvar, och att John Straker var fullkomligt ovärdig det förtroende ni satte till honom. Men nu ringer det igen, och som jag hoppas vinna litet på nästa löpning, får jag uppskjuta en närmare förklaring till ett mera passande tillfälle.»

— — —

Vi hade ett hörn i en Pullmanvagn för oss själva, då vi på aftonen flögo i väg tillbaka till London, och jag skulle tro att resan föreföll översten lika kort som mig, under det vi sutto och hörde på min väns berättelse om vad som hade hänt under måndagsnatten vid träningsstallen och hur han hade lyckats reda ut den intrasslade härvan.

»Jag erkänner», sade han, »att vilka teorier jag än hade bildat mig genom tidningsnotiserna, så voro de fullkomligt felaktiga; likväl fanns det några anvisningar där, hade de bara inte utbroderats med andra detaljer, som dolde deras verkliga innebörd. Jag begav mig till Devonshire med den övertygelsen, att Fitzroy Simpson var den verkliga brottslingen, ehuru jag naturligtvis insåg, att bevisen mot honom på intet sätt voro fullständiga.

Det var medan jag satt i vagnen, under det vi åkte till tränarens hus, som den ofantliga betydelsen av stalldrängens måltid, som ju bestod av fårkött med curry, kom för mig. Om ni kommer ihåg, så var jag försjunken i tankar, och satt kvar i vagnen, sedan ni alla stigit ur; jag satt bara och förvånade mig i mitt stilla sinne över att jag kunnat förbise en så tydlig vink.»

»Jag måste tillstå», sade översten, »att jag inte ens nu kan inse, hur detta på något sätt kunde hjälpa er.»

»Det var emellertid första länken i min bevisföringskedja. Pulveriserat opium är visst inte utan smak, och om det än inte smakar direkt illa, har det likväl en alldeles tydlig bismak. Om man blandade det i en vanlig maträtt, skulle den, som åt den, genast upptäcka denna bismak och skulle troligtvis inte äta mer av maten. Curry var emellertid just den krydda, som kunde dölja denna bismak. Det var ju fullkomligt orimligt att antaga, att denna främling, Fitzroy Simpson, kunde lagatså, att man hade fårkött med curry i tränarens hus just denna afton, och alldeles säkert skulle det ha varit ett rent vidunderligt sammanträffande, att han skulle ha råkat att komma med

pulveriserat opium just samma afton, som man händelsevis hade en maträtt, som skulle förtaga bismaken — allt detta är ju helt enkelt otänkbart. Alltså kunde vi alldeles stryka Simpson från denna sak och koncentrera vår uppmärksamhet på Straker och hans hustru såsom varande de enda, som kunde ha valt fårkött med curry till kvällsvard denna afton. Opium lades naturligtvis i drängens mat, efter det den blivit avsatt för hans räkning att bäras ned i stallet, ty alla de andra åto ju av samma rätt utan några menliga följder. Vem var det nu, som kunde komma åt denna mat, utan att tjänstflickan märkte något?

Innan jag avgjorde den frågan, hade jag börjat förstå betydelsen av att hunden inte gav ett ljud ifrån sig under natten, ty den ena slutsatsen leder i regeln till den andra. Händelsen med Simpson hade visat mig, att det fanns en hund i stallet, och likväl hade någon kommit in under natten och tagit ut en häst, utan att hunden skällde så att de andra två drängarna på loftet vaknade. Alldeles tydligt måste den nattliga gästen ha varit någon, som hunden kände mycket väl.

Jag var nu redan övertygad eller så gott som övertygad om, att det var John Straker, som mitt i natten gått ned i stallet och tagit ut Silverbläsen. Men varför? Alldeles tydligt i ohederliga avsikter, ty varför skulle han eljest givit stalldrängen sömnmedel? Hans skäl kunde jag dock ännu inte fatta. Det har hänt förr, att tränare gjort sig ansenlig penningvinst genom att förmedels agenter hålla stora summor mot sina egna hästar och sedan genom svekfullt förfarande hindra dem från att vinna. Ibland är det jockeyen, som håller igen hästen, ibland några säkrare och finare medel. Vad var det i detta fall? Jag hoppades att innehållet i hans fickor skulle hjälpa mig att draga en slutsats.

Och så blev även förhållandet. Ni erinra er helt visst, mina herrar, den egendomliga kniven, som den döda mannen hade i handen. Det var, som doktor Watson upplyste oss om, en kniv som nyttjas till de allra ömtåligaste operationer, och den skulle även den ifrågavarande natten användas till enömtålig operation. Ni, herr överste, med er stora erfarenhet av hästar måste veta, att det är möjligt att göra ett lätt snitt i en hästs hassenor ¡så fint under huden, att det omöjligt kan märkas. En så behandlad häst skulle vid större ansträngning halta lätt och man skulle tillskriva det en alltför häftig motion eller en släng av reumatism, men aldrig misstänka ohederligt spel.

»Den uslingen! Den skurken!» utropade översten.

»Här ha vi nu förklaringen, varför John Straker ville ta ut hästen på heden. Ett så livligt djur skulle säkert ha väckt de hårdsövdaste människor, då han kände sticket av kniven. Det var därför nödvändigt att göra det utomhus.»

»Å, jag har varit blind!» utropade översten. »Naturligtvis var det därför han behövde ljusbiten och som han dragit eld på en tändsticka.»

»Alldeles. Men då jag undersökte hans tillhörigheter, var jag lycklig nog att upptäcka inte blott sättet, varpå han ämnat begå brottet, utan även dess motiv. Vi veta alla av egen erfarenhet, att man inte i allmänhet går och bär andras räkningar på sig — de flesta av oss ha alldeles nog av att betala sina egna. Jag drog därför genast den slutsatsen, att Straker förde ett dubbelliv och hade ett hushåll nummer två. Den räkning vi funno utvisade, att det var en kvinna med i spelet, och det till på köpet en kvinna med dyrbara vanor; hur frikostig ni än är mot era tjänare, kan man inte gärna vänta, att de skola ha råd att köpa sina damer promenadklänningar för tjugutvå pund stycket. Jag frågade mrs Straker angående denna dräkt, utan att hon fattade min mening, och då jag fann att hon aldrig haft en sådan klänning, antecknade jag sömmerskans adress och insåg, att jag genom att besöka henne och visa Strakers porträtt lätt skulle identifiera den mystiska mr Darbyshire.

Allt var nu klart. Straker ledde ut hästen till en grop på heden, där hans ljus skulle vara osynligt. Simpson hade förut på kvällen, då han skyndade från platsen, tappat sin halsduk, och Straker tog upp den för att använda den till något, kanske för att binda hästens ben med. Då han kommit ned i gropen, gick han bakom hästen och drog eld på en tändsticka, men i samma ögonblick slog hästen, skrämd av det plötsliga, stickande ljusskenet — kanske även emedan den med djurenssällsamma instinkt kände, att man ville göra den illa — bakut och hovarna träffade tränaren rätt i huvudet. Han hade redan trots regnet tagit av sig regnrocken, innan han skred till sitt ömtåliga

arbete, och då han föll, rispade han upp låret med sin kniv. Är min förklaring tydlig?»

»Förvånansvärt tydlig, ja, verkligen förvånansvärt!» utropade översten. »Man kunde tro att ni själv varit med.»

»Den sista upptäckt jag gjorde var verkligen, om jag får säga det själv, väl funnen, i synnerhet som den visst inte låg nära till hands. Jag kom att tänka på, att en så slug man som Straker nog inte skulle företaga en så ömtålig operation utan en liten smula övning. Vad kunde han övat sig på? Min blick föll på fåren, och drängens svar på min fråga visade till någon förvåning för mig, att min gissning var riktig.»

»Ni har gjort hela saken så klar som möjligt, mr Holmes», sade översten.

»Vid min återkomst till London besökte jag sömmerskan, som genast i Straker kände igen en utmärkt kund vid namn Darbyshire, som hade en mycket stilig hustru, påstod hon, mycket svag för dyrbara toaletter. Jag är säker på, att det är denna kvinna, som kommit honom att skuldsätta sig svårt och därigenom förlett honom till hans usla handling.»

»Ni har nu förklarat allt utom en enda sak», sade översten. »Var fanns hästen?»

»Åh, det var så rätt! Den skenade förstås, och en av era grannar tog vara på den. Vi få allt ha litet överseende vad den saken beträffar, tänker jag. Här är Clapham Junction, om jag inte misstar mig; om tio minuter ä' vi framme. Om ni har lust att röka en cigarr hemma hos oss, överste, skall det bli mig ett nöje att ge er ännu några detaljer, som kanske kunna intressera er.»

DET GULA ANSIKTET

Vid offentliggörandet av dessa korta berättelser om några av de många kriminella fall, varvid min väns ovanliga begåvning gjort mig till en intresserad åhörare, emellanåt även till deltagare i något sällsamt drama, är det endast helt naturligt, att jag hellre dröjer vid sådana undersökningar, där han lyckats, än vid hans feltag. Det är icke så mycket för hans ryktes skull, ty det var just då han hade de största svårigheterna framför sig som hans energi och mångsidiga begåvning voro som mest beundransvärda, utan emedan det ofta var förhållandet, att då han misslyckades, hade icke heller någon annan bättre framgång, och gåtan förblev för alltid utan lösning. Jag har antecknat ungefär ett halvt dussin fall, där Sherlock Holmes misstog sig, och det jag nu går att berätta är ett av dem, som erbjuda de intressantaste dragen.

Sherlock Holmes var en man, som sällan tog motion för motionens egen skull. Få män kunde utveckla större muskelstyrka än han, och han var säkert i förhållande till sin vikt en av de finaste boxare jag någonsin sett; men han betraktade ändamålslösa kroppsansträngningar som ett bortslösande av energi och rörde sällan på sig annat än då hans yrke fordrade det. Men då var han i högsta grad uthållig, ja absolut outtröttlig. Det är märkvärdigt nog, att han under sådana förhållanden kunde hålla sig tränad; men hans diet var alltid ytterst måttlig och hans vanor så enkla, att de nästan kunde kallas stränga. Med undantag av att han då och då begagnade kokain, hade han inga laster, och han använde detta stimuleringsmedel så att säga som en protest mot livets enformighet, då det var ont om kriminalfall och tidningarna voro ointressanta.En dag, tidigt på våren, hade han för en gång givit med sig och gått ut med mig på en promenad i Hyde Park, där almarna just började skjuta de första gröna skotten och kastanjernas klibbiga spjutspetsar började spricka ut till sina femflikiga blad. I två timmars tid strövade vi omkring tillsammans mestadels under tystnad såsom det passar två människor, som känna varandra i grund och botten. Klockan var nära fem, innan vi voro tillbaka i våra rum vid Bakerstreet.

»Ursäkta», sade vår betjäntgosse, då han öppnade dörren för oss, »det har varit en herre här och frågat efter mr Holmes.»

Holmes såg förebrående på mig. »Där ser du nu, vad eftermiddagspromenader leda till!» sade han. »Han gick alltså sin väg igen?»

»Ja, sir.»

»Bad du honom inte stiga in?»

»Jo, och det gjorde han.»

»Hur länge satt han och väntade?»

»En halvtimme. Det var en mycket orolig herre, och han promenerade fram och tillbaka hela tiden han var här. Jag väntade utanför dörren och kunde höra honom därute. Till sist kom han ut och skrek: ’kommer den där karlen då aldrig?’ — ja, så sa’ han, sir. ’Ni behöver bara vänta lite till’, sa jag. ’Då väntar jag ute i friska luften’, sa’ han, ’jag känner mig nära att kvävas här! Jag är strax tillbaka.’ Därmed rusade han ut och det var stört omöjligt att hålla honom tillbaka.»

»Det är bra, du har gjort vad du kunnat», sade Holmes, i det vi gingo in. »Det var i alla fall bra förargligt, Watson. Jag behövde så väl någonting att syssla med just nu, och att döma av mannens otålighet måtte det ha gällt ett viktigt fall... Men vad är det där, som ligger på bordet, det är inte din pipa! Det måste vara hans, som han glömt kvar. En vacker gammal briarpipa med ett ganska långt munstycke av vad tobakshandlarna kalla bärnsten. Jag undrar just hur många munstycken av verklig bärnsten det finns i London. En del gott folk tror, att en fluga inbäddad i bärnstenen är ett tecken till att denna är äkta, och därför har det blivit en riktig industri att sätta in falska flugor i falsk bärnsten. Mannen måtteemellertid ha varit i upprörd sinnesstämning, då han kunde glömma en pipa, som han tydligen värderar så högt.»

»Hur kan du veta att han värderar den så högt?» frågade jag.

»Jo, ser du, jag skulle tro att den här pipan ursprungligen kostat sju shilling och sex pence. Som du ser, har den blivit lagad två gånger, en gång på träskaftet och en gång på den så kallade bärnstenen. Dessa lagningar ha, som du ser, gjorts med silverband och måste ha kostat mer än hela pipan gjort från början. En person måste värdera en gammal pipa bra högt, då han föredrager att laga den framför att köpa en ny för samma kostnad.»

»Vet du något mer?» frågade jag, då Holmes fortfarande vände på pipan och stirrade på den på sitt egendomliga, tankfulla sätt.

Han höll upp den och knackade på den med sitt långa, smala pekfinger ungefär som en professor, som demonstrerar ett ben av något intressant djur.

»Pipor äro emellanåt utomordentligt intressanta», sade han. »Intet har mera individualitet, undantagandes möjligen fickur och skoremmar. Tecknen hos denna pipa äro dock varken särdeles markerade eller viktiga. Ägaren är tydligen en stark, vänsterhänt man, med utmärkta tänder, något vårdslösa vanor och en, som inte behöver se på utgifterna.»

Holmes framkastade dessa upplysningar tämligen lättvindigt, men jag såg honom fästa blicken på mig för att se, om jag följde hans resonemang.

»Du anser att en person, som röker ur en sjushillingspipa, måste vara i goda omständigheter?» sade jag.

»Den här tobaken är Grosvenor Mixture till två shilling per paket», svarade Holmes och knackade ut litet i flata handen. »Som man för halva det priset kan få förträfflig tobak, är det tydligt, att han inte behöver ekonomisera.»

»Och de andra punkterna då?»

»Han har för vana att tända pipan på lampor och gaslågor. Du kan se, att piphuvudet är alldeles kolat utefter ena sidan. Det är klart, att det inte kan ha gjorts med tändstickor. Varför skulle någon hålla en tändsticka till sidan av pipan? Men på en lampa kan man inte tända den utan attbränna piphuvudet, så att det till sist blir kolat. Och här är det endast på högra sidan, varav jag drar den slutsatsen, att ägaren är vänsterhänt. Håll din pipa över lampan, så skall du få se, hur underligt det faller sig för dig, som är högerhänt, att hålla högra sidan till lågan. Du skulle möjligen för någon gång hålla den andra sidan till, men det skulle aldrig bli någon vana; den här pipan däremot har alltid hållits på det sättet. Vidare ser du här, att han bitit genom bärnstenen; det kan endast en stark och energisk karl med goda tänder göra. Men om jag inte misstar mig, har jag honom i trappan, så att vi nu få något

intressantare än hans pipa att studera.»

Ögonblicket därpå öppnades dörren, och en reslig ung man kom in. Han var omsorgsfullt men enkelt klädd i en mörkgrå kostym och bar i handen en brun, bredskyggig mjuk filthatt. Jag skulle ha tagit honom för trettio år, men han var i verkligheten några år äldre.

»Ursäkta», sade han något förläget, »jag borde kanske ha knackat först — ja, naturligtvis borde jag det ha gjort. Saken är den, att jag är något upprörd, så att ni få vara goda och ursäkta mig, mina herrar.» Han for med handen över pannan liksom halvt bedövad och snarare föll ned än satte sig på en stol.

»Jag kan se att ni inte sovit på ett par nätter», sade Holmes på sitt lätta, vänliga sätt. »Det frestar en människas nerver mer än både arbete och nöjen. På vad sätt kan jag vara er till nytta?»

»Jag har kommit för att få ett råd av er, sir. Jag vet inte vad jag skall göra, det är som om hela mitt liv gått i spillror.»

»Önskar ni rådfråga mig i min egenskap av privatdetektiv?»

»Inte blott det, jag önskar höra er åsikt som en man av omdöme — en man med världserfarenhet. Jag vill veta, vad jag närmast bör företaga mig, och jag hoppas till gud, att ni kan säga mig det.»

Han talade i korta, skarpa avbrutna meningar, liksom stötvis, och det föreföll mig som om det plågade honom att behöva tala alls och att det fordrades hela hans viljeansträngning att kunna göra det.

»Det gäller en högst grannlaga sak», fortsatte han. »Mantalar inte gärna om sina familjeangelägenheter med främmande personer — det är dock någonting förskräckligt att diskutera sin egen hustrus uppförande med två personer, som man aldrig sett förut. Men jag måste göra det, ty jag är fullkomligt rådvill och måste meddela mig med någon.»

»Min bäste mr Grant Munro...» började Holmes.

Främlingen sprang upp från stolen. »Huru», utropade han, »ni känner mitt namn?»

»När ni önskar bevara ert inkognito», sade Holmes leende, »skulle jag vilja föreslå er att antingen alls inte skriva ert namn på hattfodret eller också vända kullen åt den person ni talar med. Vad jag ville säga, var att min vän här, doktor Watson, och jag lyssnat till många egendomliga hemligheter i det här rummet, och att vi varit lyckliga nog att bringa frid i månget upprört sinne. Jag hoppas att detta må bli fallet även med er. Kanske jag nu, eftersom det här möjligen gäller att handla raskt, får be er vara god och utan vidare uppskov ge mig nödiga fakta.»

Vår klient for åter med handen över pannan, som om han fann sitt läge bittert hårt; jag kunde av varje hans åtbörd och uttryck se, att han var en reserverad man med stor självbehärskning och icke utan en anstrykning av stolthet, så att han hellre dolde sina sår än exponerade dem. Men så på en gång, med en häftig rörelse av handen och liksom kastande bort all förbehållsamhet, började han:

»Fakta äro följande, mr Holmes. Jag är gift sedan tre år tillbaka, och jag och min hustru ha under denna tid älskat varandra så djupt och varit så lyckliga som två makar kunna vara; inte minsta söndring, varken i tankar, ord eller handling, har förekommit mellan oss. Men likafullt har nu, sedan i måndags, rest sig en skiljemur mellan oss, och jag anar att det finns något i hennes liv och hennes tankar, som jag känner lika litet som om hon vore en kvinna, jag snuddar förbi på gatan. Vi ha blivit främmande för varandra, och jag vill nu veta orsaken.

En sak vill jag emellertid tydligt framhålla för er, innan jag fortsätter — Effie älskar mig, låt det inte bli någon missuppfattning av den saken. Hon älskar mig av hela sitt hjärta och hela sin själ och har aldrig gjort det mer än nu, det vetjag, det känner jag. Alltså vill jag inte diskutera denna punkt. En man känner lätt nog, om en kvinna älskar honom eller ej. Men den där hemligheten står mellan oss, och vi kunna aldrig mer bli som förut, innan den är förklarad.»

»Var god och låt mig få fakta, mr Munro», sade Holmes litet otåligt.

»Jag skall nu berätta er vad jag vet om Effies historia. Då jag lärde känna henne, var hon änka, ehuru helt ung — endast tjugufem år. Hennes namn var då mrs Hebron. Hon for som helt ung flicka till Amerika och bodde i staden Atlanta, där hon gifte sig med en mr Hebron, en jurist med stor praktik. De hade ett barn tillsammans, men gula febern härjade svårt på platsen, och både hennes man och barn fingo sätta till livet. Jag har sett hans dödsattest. Dessa sorger gjorde Amerika förhatligt för henne, och hon återvände till England och bosatte sig hos en ogift moster i Pinner, i Middlesex. Jag bör kanske nämna, att hennes man lämnade henne i goda omständigheter, och att hon hade ett kapital på omkring femtusen pund, av hennes man placerat så fördelaktigt, att det avkastade sju procent. Hon hade endast bott ett halvt år i Pinner, då jag gjorde hennes bekantskap; vi fattade kärlek till varandra och gifte oss om några veckor.

Själv är jag till yrket affärsman och handlar med humle, och som jag har en inkomst på bortåt tusen pund om året, voro vi i goda omständigheter och hyrde oss en liten nätt villa i Norbury för åttio pund om året. Vårt hus ligger särdeles lantligt för att vara så nära London. Litet längre uppåt vägen ligger ett mindre hotell, två hus och en ensam liten villa på andra sidan gärdet, som sträcker sig framför vårt hem: utom dessa, som jag nu nämnt, finns det inga hus förrän halvvägs till stationen. Min affär fordrade min närvaro i staden vissa tider av året, men under sommaren hade jag mindre att göra, och min hustru och jag voro då så lyckliga i vårt lantliga hem, som vi kunde önska. Som jag redan sagt, stod mellan oss båda inte minsta skugga, förrän den där fördömda historien började.

Det finns en sak, som jag kanske bör tala om, innan jag går vidare. Då vi gifte oss, överlät min hustru hela sin förmögenhet på mig — rätt mycket mot min egen vilja, ty jag insåg,hur farligt detta kunde bli, om min affär ginge illa; men hon ville ovillkorligen ha det så, och jag gav med mig. Nåväl, för ungefär sex veckor sedan kom hon till mig en dag och sade:

’Jack, då du gick in på att överta mina pengar, sade du, att om jag någonsin behövde några, skulle jag bara säga till dig.’

’Javisst’, svarade jag, ’dina pengar äro helt och hållet dina’.

’Nåväl’, sade hon, ’jag skulle nu behöva hundra pund.’

Jag blev något förvånad över summans storlek, ty jag antog att det endast var en ny klänning eller något sådant hon ville ha.

’Vad i all världen behöver du så mycket pengar till?’ frågade jag.

’Å’, sade hon på sitt skämtsamma sätt, ’du sa’ att du endast skulle bli min bankir, och bankirerna göra aldrig några sådana där frågor!»

’Om det verkligen är ditt allvar, så får du naturligtvis pengarna’, sade jag.

’Ja, det är verkligen mitt allvar.’

’Och du vill inte säga mig, vad du behöver dem till?’

’Jo, någon gång i framtiden kanske, men inte just nu, Jack.’

Jag fick nöja mig därmed, fastän det var första gången det fanns någon hemlighet mellan oss. Jag gav henne en check och tänkte inte vidare på saken; möjligen har den ingenting att göra med vad som kom sedan, men jag har i alla fall ansett det riktigast att omtala det för er.

Som jag nyss sade er, ligger det en helt liten villa eller stuga inte långt från vårt hus; mellan de båda husen ligger ett åkerfält, men för att komma fram till stugan måste man följa stora landsvägen ett litet stycke och sedan vika av på en mindre väg. Strax bortom stugan finns en liten lund av tallar, och jag brukade ofta gå dit på mina promenader, ty jag är mycket förtjust i barrskog. Skogsvillan hade stått obebodd mer än ett halvt år, vilket var stor skada, ty det är ett vackert litet hus med rum på nedra botten och en trappa upp och med en gammaldags överbyggd port, omslingrad av kaprifolium. Jag har många gånger stått och tänkt, vilket nätt litet hem det skulle

vara.

Nåväl, då jag i måndags afton var ute och gick åt detta håll, mötte jag en tom flyttvagn, som kom från det obeboddahuset, och jag såg en hög mattor och andra saker liggande på gräsplanen utanför huset. Det var tydligt att det till sist hade blivit uthyrt. Jag gick långsamt förbi och stannade därpå, som man gör då man är ute och promenerar för nöjes skull, och betraktade det och undrade, vad det kunde vara för folk vi fått till så nära grannar. Plötsligt varsnade jag, att ett ansikte följde mina rörelser från ett fönster en trappa upp.

Jag vet inte vad det var med detta ansikte, mr Holmes, men vid anblicken av det kände jag en kall kåre utefter ryggraden. Som jag befann mig på något avstånd, kunde jag inte alldeles tydligt urskilja dragen, men det låg hos detta ansikte något onaturligt och hemskt, det intrycket fick jag och gick hastigt närmare för att bättre få se den person, som på detta sätt betraktade mig. Men i samma ögonblick försvann ansiktet plötsligt, så plötsligt som om någon inne i rummet ryckt tillbaka personen vid fönstret. Jag stod en stund och övertänkte saken och försökte klargöra mina intryck. Jag kunde inte avgöra, om det var ett manligt eller kvinnligt ansikte, det var färgen, som gjorde ett så obehagligt intryck på mig; ansiktet var nämligen av en askgrå eller vaxgul färg och så stelt och orörligt, att det verkade helt onaturligt och hemskt. Jag kände mig till den grad upprörd, att jag beslöt att ta litet närmare reda på, vad för slags folk mina nya grannar kunde vara; alltså gick jag fram och knackade på porten, som genast öppnades av en stor och grov kvinna med sträng, frånstötande min.

’Vad kan ni vilja här?’ frågade hon med skotsk brytning.

’Jag är er granne från huset där borta’, svarade jag med en vink mot mitt hem, ’och som jag ser att ni just flyttat in, tänkte jag, att om jag möjligen kunde vara till någon nytta...

’Det är bra, vi ska nog låta er veta det, när vi behöva er’, sade hon och stängde dörren mitt för näsan på mig.

Förargad över denna ohövliga avsnoppning vände jag mig om och gick hem. Hela aftonen, fastän jag försökte tänka på helt andra saker, återvände tankarna oupphörligt till den egendomliga synen i fönstret och kvinnans ohövlighet. Jag beslöt att inte säga något därom åt min hustru, ty hon är tämligen nervös av sig, och jag ville inte att hon skulle få sammaobehagliga intryck som jag. Jag sade henne därför blott, innan jag somnade, att den lilla villan nu var bebodd, varpå hon inte svarade någonting.

Vanligen sover jag alldeles ovanligt hårt, och det har alltid varit ett skämt inom min familj, att själva domsbasunerna inte skulle kunna väcka mig, när jag somnat in för natten; men likafullt inträffade det den ifrågavarande natten, om det nu berodde på mitt i anledning av det lilla äventyret något upprörda tillstånd, att jag sov mycket lättare än eljest. Halvt i drömmen hade jag en oredig förnimmelse av att något ovanligt tilldrog sig omkring mig, och så småningom blev jag medveten om, att min hustru hade klätt på sig och nu höll på att ta på sig hatt och kappa. Jag öppnade munnen för att mumla några sömniga ord av förvåning och protest mot detta besynnerliga tilltag, då plötsligt mina halvvakna blickar föllo på min hustrus ansikte, upplyst av skenet från ljuset, och jag blev så förvånad, att jag inte kunde få fram ett enda ord. Hennes ansikte hade ett uttryck, som jag aldrig sett förut, aldrig kunnat tro möjligt hos henne. Hon var dödsblek och andades hastigt och kastade då och då skygga blickar mot sängen för att se, om hon hade stört mig. Därpå smög hon sig, i den tron att jag sov, sakta ut ur rummet, och om några ögonblick hörde jag ljudet av porten, som öppnades och åter tillslöts. Jag satte mig upp i sängen och slog knogarna mot sängkanten för att övertyga mig om, att jag verkligen var vaken. Därpå tog jag mitt fickur under kudden och fann att klockan var tre på morgonen. Vad i all världen kunde min hustru göra ute på vägarna vid denna tid på morgonen? Jag satt på detta sätt omkring tjugu minuter övertänkande saken och försökande att finna någon antaglig förklaring; ju mer jag grubblade, desto besynnerligare och oförklarligare föreföll den mig. Jag satt och brydde min hjärna ännu, då jag åter hörde porten sakta stängas och min hustrus steg i trappan.

’Var i all världen har du varit, Effie?’ frågade jag, då hon kom in.

Hon spratt till förskräckt och utstötte ett litet skrik, då jag tilltalade henne, och denna hennes bestörtning och detta hennes utrop ha oroat mig mer än allt annat, ty det låg något obeskrivligt brottsligt däri. Min hustru hade

alltid visat sig somen frimodig, öppen natur, och jag kände en rysning över att nu se henne smyga sig in i sitt eget rum och rygga tillbaka och skrika till, då hennes egen man tilltalade henne.

’Är du vaken, Jack?’ utropade hon med ett nervöst skratt. ’Jag har alltid inbillat mig, att ingenting kunde väcka dig, när du sov som bäst.’

’Var har du varit?’ frågade jag nu litet strängare.

’Jag undrar inte på att du är förvånad’, sade hon, och jag kunde se hennes fingrar darra, då hon knäppte upp kappan. ’Jag kan inte påminna mig ha gjort något dylikt i hela mitt liv. Saken var den, att jag höll på att alldeles kvävas och längtade efter litet frisk luft; jag tror sannerligen att jag skulle ha svimmat, om jag inte gått ut. Jag stod utanför porten några minuter och känner mig nu fullkomligt kry igen.’

Under hela tiden hon berättade denna historia, såg hon inte åt mig en enda gång, och hennes röst var sig alldeles olik. Jag insåg tydligt, att hon inte talade sanning. Jag svarade inte utan vände mig mot väggen, djupt bedrövad och uppfylld av tusen giftiga tvivel och misstankar. Vad var det min hustru dolde för mig? Var hade hon varit under denna nattliga utflykt? Jag kände, att jag inte skulle få frid, förrän jag visste det, och likväl drog jag mig för att fråga henne igen, sedan hon en gång sagt mig en osanning. Jag låg hela den återstående delen av natten och kastade mig oroligt, utan att kunna sova, och gjorde ihop den ena teorien osannolikare än den andra.

Jag skulle egentligen ha farit in till City dagen därpå, men jag kände mig alltför upprörd att kunna tänka på affärer. Min hustru föreföll lika upprörd som jag, och jag kunde se på de små frågande blickar hon kastade på mig att hon förstod, att jag misstrodde henne, och att hon inte visste, vad hon skulle ta sig till. Vi utbytte knappast ett ord under frukosten, och jag gick, genast vi stigit upp från bordet, ut på en promenad för att övertänka saken i den friska morgonluften.

Jag gick så långt som till Kristallpalatset och promenerade omkring där en timmes tid, och klockan ett var jag tillbaka i Norbury. Jag kom att ta vägen förbi den lilla villan, och jag stannade ett ögonblick och betraktade fönstren för att se, om jag kunde uppfånga en skymt av det besynnerliga ansiktet,som hade stirrat på mig dagen förut. Tänk er nu min överraskning, mr Holmes, då dörren plötsligt öppnades och min hustru kom ut!

Jag var stum av förvåning, men min sinnesrörelse var nog ett intet mot den, som avspeglade sig i hennes ansikte, då våra blickar möttes. Hon syntes ett ögonblick önska att hon kunnat obemärkt försvinna in i huset igen, men då hon märkte, hur lönlösa alla försök att dölja sig nu måste vara, kom hon fram till mig med bleka kinder och förskrämd blick, som motsade det tvungna leendet på hennes läppar.

’Åh, Jack’, sade hon, ’jag har just varit inne för att se, om jag kunde vara våra nya grannar till någon nytta... Men varför ser du på mig så där, Jack? Du är väl aldrig ond på mig?’

’Jaså’, sade jag, ’det var således hit du gick i natt?’

’Vad menar du?’ utropade hon.

’Du gick hit, jag är säker på det! Vad är det här för folk, eftersom du ger dig till att besöka dem vid en sådan tid på natten?’

’Jag har inte varit här förut.’

’Hur kan du stå och säga mig något, som du vet är osanning?’ utbrast jag. ’Till och med din röst darrar, då du säger det. När har jag någonsin haft en hemlighet för dig? Jag går genast in i huset och tar reda på, hur det förhåller sig med denna sak.’

’Nej, nej, Jack, för guds skull gör inte det!’ bad hon, nästan ur stånd att tala, så häftig var hennes sinnesrörelse. Då jag därpå gick fram till dörren, fattade hon mig i armen och drog mig med konvulsivisk styrka tillbaka.

’Jag ber dig, jag bönfaller att du inte gör det, Jack!’ utropade hon. ’Jag svär att jag en dag skall tala om allt för dig, men om du nu går in i huset, drar du endast olycka över oss.’

Då jag sökte befria mig från henne, klängde hon sig ursinnigt fast vid mig och utropade bönfallande: 'Lita på mig, Jack! Lita på mig denna enda gång! Du skall aldrig få skäl att ångra det. Du vet att jag aldrig skulle ha någon hemlighet för dig, om det inte vore för din egen skull. Hela vår framtida lycka står på spel. Om du nu följer med mig hem,kommer allt att bli gott och väl igen, men tränger du dig med våld in i huset, är allt slut mellan oss!'

Det låg ett sådant allvar, en sådan förtvivlan i hennes ton, att jag hejdade mig och stod obeslutsam framför porten.

'Jag skall lita på dig på ett villkor, ett enda villkor', sade jag till sist, 'och det är, att det från och med nu blir slut på det här hemlighetsmakeriet. Det står dig fritt att bevara din hemlighet, men du måste lova mig, att inga fler nattliga besök förekomma eller några handlingar, som måste hemlighållas för mig; jag är villig att glömma vad som varit, om du lovar mig, att det aldrig mera upprepas.'

'Jag var säker på att du skulle lita på mig!' utropade hon och drog en djup suck av lättnad. 'Det skall bli alldeles som du önskar. Kom nu, o, kom nu med, hem!'

Hon ryckte mig fortfarande i armen och drog mig bort från huset. Då jag kastade en blick tillbaka på det, såg jag åter det gula ansiktet, som betraktade oss från fönstret i övre våningen. Vad samband kunde det finnas mellan denna varelse och min hustru? Eller hur kunde den grova, plumpa kvinna, jag sett dagen förut, ha något gemensamt med henne? Det var en svårlöst gåta, men jag visste, att jag aldrig skulle få ro, förrän jag verkligen löst den.

Två dagar efter nyss beskrivna scen stannade jag hemma, och min hustru tycktes troget hålla sitt löfte, ty så vitt jag vet, lämnade hon inte huset ett enda ögonblick. Men tyvärr skulle jag på tredje dagen få tydliga bevis på, att hennes högtidliga löfte inte var nog att lösgöra henne från det hemlighetsfulla inflytande, som drog henne bort från hennes make och plikter.

Jag hade rest in till staden denna dag på morgonen, men återvände hem med 2.40-tåget i stället för 3.36-tåget, som jag vanligen far hem med. Då jag gick in i huset, kom tjänstflickan rusande mot mig i hallen med förskräckt min.

'Var är frun?' frågade jag.

'Jag tror att hon gått ut på en promenad', svarade hon.

Jag började genast misstänka något. Jag rusade upp i övre våningen för att övertyga mig om, att hon inte var hemme. Jag råkade därvid kasta en blick ut genom ett fönster och såg tjänstflickan, som jag nyss talat med, springa tvärs övergärdet i riktning mot den lilla villan. Nu insåg jag naturligtvis, hur allt hängde ihop. Min hustru hade gått över dit och bett tjänstflickan komma och säga till henne, om jag skulle komma tillbaka. Full av vrede rusade jag ut och tog genvägen bort mot det hemlighetsfulla huset, fast besluten att göra slut på saken en gång för alla. Jag såg min hustru och tjänstflickan skyndande tillbaka på skogsvägen, men jag brydde mig inte om att stanna och ropa till dem. Det var i skogsvillan den hemlighet låg, som kastade en skugga över mitt liv, och jag svor en tyst ed, att hända vad som hända ville, skulle den inte längre förbli någon hemlighet. Jag knackade inte ens på, då jag var framme, utan öppnade porten och rusade rakt in i förstugan.

Allt var tyst och stilla i bottenvåningen; i köket puttrade en kastrull på elden och en stor svart katt låg hopringlad i en korg, men den kvinna jag sett förut syntes inte till. Jag skyndade in i rummet men även det var tomt; jag rusade uppför trappan men endast för att finna två andra rum lika tomma och övergivna. Det fanns tydligen ingen människa i hela huset. Möbler och tavlor voro ytterst tarvliga och vulgära utom i ett av rummen i övre våningen, i vars fönster jag sett det besynnerliga ansiktet. Detta rum var bekvämt, till och med elegant möblerat, och mina misstankar stärktes till kvalfull visshet, då jag på kaminkransen fann en fotografi i helfigur av min hustru, på min begäran tagen för endast tre månader sedan.

Jag stannade tills jag hunnit förvissa mig om, att huset verkligen var tomt; därpå lämnade jag det och kände mig

så tung om hjärtat som aldrig förr. Min hustru kom emot mig i hallen, då jag kom hem, men jag kände mig alltför sårad och ond för att tilltala henne och skyndade förbi henne in i mitt skrivrum; men hon följde efter mig, innan jag hunnit stänga dörren.

’Det gör mig oändligt ont att ha brutit mitt löfte till dig, Jack’, sade hon; ’men om du kände till alla förhållandena, är jag säker på att du skulle förlåta mig.’

’Berätta mig då allt’, svarade jag.

’Jag kan inte, Jack, jag kan inte!’

’Jag kan inte längre ha något förtroende för dig, förrän dusagt mig, vem det är som bott i skogsvillan och vem det är du givit ditt porträtt’, sade jag och rusade ut ur rummet och bort från mitt hem. Det var i går, mr Holmes; sedan dess har jag inte sett henne, och detta är allt vad jag vet om denna besynnerliga affär. Det är den första skugga, som kommit mellan oss, och det har upprört mig så, att jag inte vet vad jag bäst bör göra. I morse föll det mig plötsligt in, att ni vore den lämpligaste person, jag kunde vända mig till för att få ett råd, alltså skyndade jag till er och lägger nu mitt öde i edra händer. Om det är någon punkt jag inte gjort tillräckligt klar för er, så var god och fråga mig. Men framför allt, säg mig raskt, vad jag bör göra, ty denna ovisshet är mer än jag kan stå ut med.»

Holmes och jag hade lyssnat med största intresse till denna egendomliga berättelse, som hade framställts på det osammanhängande, avhuggna sätt, som är betecknande för en person under inflytande av ytterlig sinnesrörelse. Min vän satt en stund tyst, med hakan stödd mot handen och fördjupad i tankar.

»Säg mig», sade han till sist, »skulle ni kunna gå ed på, att det var ett manligt ansikte ni såg i fönstret?»

»Alla gångerna jag såg det var jag på något avstånd, så att det är mig omöjligt att avgöra, om det var en mans eller en kvinnas ansikte.»

»Det gjorde emellertid ett obehagligt intryck på er?»

»Det tycktes ha en onaturlig färg, och anletsdragen föreföllo egendomligt stela och orörliga. Då jag närmade mig, försvann det, som sagt, liksom hastigt bortryckt.»

»Hur länge sedan är det er hustru bad er om hundra pund?»

»Nära två månader sedan.»

»Har ni någonsin sett någon fotografi av hennes första man?»

»Nej, en svår eldsvåda rasade i Atlanta kort efter hans död, och alla hennes papper förstördes.»

»Men likafullt har hon hans dödsattest — ni yttrade nyss att ni sett den?»

»Ja, hon skaffade sig en ny attest efter branden.»

»Har ni nånsin träffat någon, som kände henne i Amerika?»

»Nej.»

»Har hon aldrig nämnt något om, att hon skulle fara och hälsa på i Amerika?»

»Nej.»

»Nå, men brukade hon inte få brev därifrån?»

»Nej, inte det jag vet.»

»Tack! Jag skulle nu vilja övertänka saken litet. Är den där skogsvillan för alltid och på fullt allvar övergiven av sina nya invånare, då kommer nog saken att ställa sig tämligen svår för oss; men skulle däremot, såsom jag anser sannolikare, invånarna endast ha varnats, att ni var på väg dit, och lämnat huset, innan ni kom in dit i går, då äro de kanske tillbaka där nu, och då bör det bli en tämligen lätt sak att klara upp hemligheten. Jag råder er därför att återvända till Norbury och ännu en gång ta fönstren i skogsvillan i betraktande. Om ni får skäl att tro, att huset

åter är bebott, så träng er inte in dit, utan telegrafera till mig, så skola jag och doktor Watson vara hos er inom en timme efter telegrammets mottagande och snart komma på det klara med saken.»

»Nå, men om huset fortfarande står tomt?»

»I så fall skall jag komma ut till er i morgon, så få vi talas närmare vid om vad som bör göras. Farväl så länge, och oroa er framför allt inte, förrän ni finner er ha verkliga skäl därtill.»

»Det här är en stygg sak, fruktar jag, Watson», sade Holmes, då mr Grant Munro gått. »Vad intryck fick du av den?»

»Jo, den lät obehaglig nog.»

»Ja, jag skulle mycket misstaga mig, om inte här föreligger ett utpressningsförsök.»

»Och vem är det, som vill utpressa pengar?»

»Jo, det måste vara den person, som bor i det trevligt inredda rummet i skogsvillan och har hennes fotografi på kaminkransen. Vet du vad, Watson, det ligger i det där gula, orörliga ansiktet vid fönstret något, som gör denna sak verkligt lockande och spännande, och jag skulle inte velat gå miste om den här undersökningen för bra mycket.»

»Har du någon teori ännu?»

»Ja, en provisorisk, men det skulle förvåna mig bra mycket, om den inte är riktig. Den här kvinnans första man bor i den där lilla skogsvillan.»

»Varför tror du det?»

»Hur vill du annars förklara hennes ursinniga oro för att hennes andra man skulle gå in dit? Fakta, såsom jag uppfattat dem, äro ungefär på följande sätt: Den här damen gifte sig först i Amerika. Hennes man visade sig emellertid ha några förhatliga egenskaper eller, skola vi säga, han ådrog sig någon otäck sjukdom, blev spetälsk, idiot eller något dylikt. Till sist rymde hon från honom, återvände till England, bytte om namn och började, som hon trodde, ett nytt liv. Hon hade varit gift här i England tre år och trodde sig redan fullkomligt säker — sedan hon visat sin man nummer två en dödsattest för någon person, vem som helst, vars namn hon antagit — då plötsligt hennes vistelseort upptäckes av hennes första man eller möjligen av någon samvetslös kvinna, som hade hängt sig fast vid sjuklingen. Så skriva de till mrs Munro och hota med att komma och kompromettera henne. Hon ber sin man om hundra pund och söker att köpa sig fri från dem; men de komma likafullt, och då hennes man kommer att nämna för henne, att det flyttat in folk i det där lilla huset, säger instinkten henne, att det är hennes förföljare, som kommit. Hon väntar, tills hennes man somnat, och rusar därpå dit för att söka förmå dem att lämna henne i fred. Då hon inte lyckas första gången, går hon dit igen dagen därpå, och hennes man möter henne just som hon kommer ut därifrån, såsom han själv berättade oss. Hon lovar honom då att inte gå dit mera, men två dagar därefter blir längtan att slippa från dessa fruktansvärda grannar henne för stark och hon gör ett nytt försök och tar med sig fotografien, som man förmodligen bett henne om. Mitt under detta möte kommer hennes tjänstflicka inrusande och talar om, att hennes man kommit hem, varpå frun, som förstod att hennes man skulle komma raka vägen till skogsvillan, lagar att hon får ut husets invånare genom en bakväg och gömda i skogen. På så sätt gick det till, att han fann huset övergivet. Det skulle emellertid förvåna mig på det högsta, om det blir på samma sätt, då han rekognoscerar där i afton. Vad tror du om min teori?»

»Åh, det är ju bara gissning!»

»Visserligen, men den motsvarar fullt alla våra fakta; då vi få reda på nya fakta, som inte passa in på den, så blir det tid att ändra den. För ögonblicket kunna vi ingenting göra, förrän vi få något nytt meddelande från Norbury.»

Vi behövde inte vänta länge; just som vi druckit te, kom telegrammet. »Huset i fråga ännu bebott», lydde det. »Har återsett ansiktet i fönstret. Möter vid sjutåget i afton och vidtar inga åtgärder, förrän ni kommit.»

Mr Grant Munro väntade oss på perrongen, då vi anlände, och vi kunde vid ljuset av stationslyktorna se, att han

var blek och häftigt upprörd.

»De äro där ännu, mr Holmes», sade han och lade handen på min väns arm. »Jag såg ljussken i fönstren, då jag gick. Vi ska nu en gång för alla bringa klarhet i saken.»

»Vad har ni då för planer?» frågade Holmes, under det vi gingo fram på den mörka, av träd kantade landsvägen.

»Jag ämnar med våld bana mig väg in i huset och se med mina egna ögon, och jag vill ha er två till vittnen.»

»Ni är fullt och fast besluten att göra detta, trots er hustrus varning, att det var bäst för er att inte söka få reda på hemligheten?»

»Ja, det är mitt fasta beslut.»

»Nåväl, jag tror att ni gör rätt. Vilken sanning som helst är bättre än ett obestämt tvivel. Det är så gott att vi gå dit genast. Naturligtvis göra vi något, som ur laglig synpunkt sett är fullkomligt oförsvarligt, men jag tror att saken är värd det.»

Det var en mycket mörk afton och ett fint regn började falla, då vi från stora landsvägen veko av in på en smalare väg med djupa hjulspår och höga häckar på ömse sidor. Mr Grant Munro skyndade otåligt framåt, och vi följde efter honom så gott vi kunde i mörkret.

»Där äro ljusen i mitt hem», sade han halvhögt, pekande på ett ljusglitter bland träden, »och där är villan, dit jag ämnar tränga in».

Vi veko just om ett hörn av vägen, och huset låg alldeles inpå oss. En gul strimma fallande på förstukvisten visade, att porten icke var fullt stängd, och ett fönster i övre våningenvar klart upplyst. Just som vi blickade upp dit, syntes en mörk skugga på gardinen.

»Där är den där varelsen!» utropade Grant Munro, »ni se själva att det finns någon där. Följ nu med, så ska vi snart få veta allt.»

Vi närmade oss dörren, men i samma ögonblick blev en kvinna synlig i dörröppningen. Jag kunde icke se hennes ansikte i mörkret, men hennes armar voro utsträckta på ett bönfallande sätt.

»För guds skull, Jack, gör det inte!» utropade hon. »Jag hade en aning om att du skulle komma i afton. Betänk dig, min vän! Hav ännu en gång förtroende till mig, och du skall aldrig få skäl att ångra det!»

»Jag har haft förtroende till dig alldeles för länge, Effie!» sade han strängt. »Gå ur vägen, jag måste fram! Mina vänner här och jag ämna avgöra saken en gång för alla.»

Han sköt henne åt sidan, och vi följde efter honom. Just som han öppnade dörren, sprang en äldre kvinna mot honom och sökte hejda honom; men han stötte undan henne, och ögonblicket därpå voro vi alla tre i trappan. Grant Munro rusade in i det upplysta rummet och vi i hälarna på honom.

Det var ett trevligt, välmöblerat rum med två tända ljus på bordet och två på kaminfrisen. I ett hörn, vid ett litet skrivbord, satt en liten flicka, som det syntes; hennes ansikte var bortvänt, då vi kommo in, men vi kunde se, att hon var klädd i en röd klänning och hade långa, vita handskar på händerna. Då hon vände sig om mot oss, gav jag till ett utrop av förvåning och avsky — det ansikte hon visade oss hade en den egendomligaste dödslika färg och saknade absolut varje uttryck, ögonblicket därpå var hemligheten förklarad. Holmes satte skrattande sin hand bakom barnets öra, en mask föll från hennes ansikte, och där satt en liten kolsvart negerflicka med alla sina bländvita tänder blixtrande, under det hon skrattade och hade hjärtans roligt åt våra häpna miner. Även jag brast ut i gapskratt av sympati med hennes munterhet, men Grant Munro bara stod och stirrade och tog sig med handen för strupen som om han var nära att kvävas.

»Min gud», utbrast han, »vad är meningen med allt det här?»

»Det skall jag säga dig», sade hans hustru, som i samma ögonblick kom in hastigt med stolt och lugn min. »Du har mot min vilja tvingat mig att säga dig allt, och nu få vi båda söka att bära det så gott vi kunna. Min man dog i

Atlanta — mitt barn överlevde honom.»

»Ditt barn!»

Hon drog fram en stor silvermedaljong från barmen. »Du har aldrig sett den här öppen, som jag tror.»

»Jag trodde den inte kunde öppnas.»

Hon tryckte på en fjäder, medaljongen öppnades och inuti sågo vi porträttet av en man med synnerligen vackra och intelligenta drag, som dock buro omisskännliga spår av hans afrikanska börd.

»Detta är John Hebron från Atlanta», sade mrs Munro, »och en ädlare man har aldrig funnits. Jag skilde mig från min egen ras för att gifta mig med honom, men aldrig under hans livstid ångrade jag en enda gång denna min handling. Det var vår olycka, om man så vill, att vårt enda barn kom att likna hans ras snarare än min; det händer ofta i dylika äktenskap, och min lilla Lucy är långt mörkare än hennes far någonsin var. Men mörk eller ljus är hon ändå min egen kära lilla flicka, sin mammas älskling.» Den lilla flickan sprang vid dessa ord fram till henne och gömde huvudet i moderns klänning.

»Då jag lämnade henne kvar i Amerika», fortfor mrs Munro, »så var det endast emedan hennes hälsa var mindre god och ombytet av luft med mera kunde ha skadat henne. Jag anförtrodde henne åt en gammal skotsk kvinna, som varit vår trotjänarinna. Aldrig ett ögonblick hade jag tänkt att förneka mitt eget barn, men då slumpen förde dig i min väg, Jack, och jag lärde älska dig, hyste jag fruktan för att berätta dig om mitt barn. Må gud förlåta mig min synd, men jag var rädd för att förlora dig och hade inte mod att säga dig sanningen. Jag hade att välja mellan er båda och var svag nog att vända mig från min egen lilla flicka. Under tre år har jag hållit hennes tillvaro hemlig för dig, men jag har haft underrättelser från hennes snälla fostermor, min gamla tjänarinna, jag nyss talat om, och jag visste att allt stod väl till. Till sist greps jag av en allt överväldigande längtan att ännu en gång få se mitt barn. Jag sökte förgäves kämpadäremot, och ehuru jag väl insåg, vilket vågspel det var, beslöt jag att låta barnet komma över hit, om också endast på några veckor. Jag skickade hundra pund till hennes fostermor och gav henne upplysningar om det här lilla huset, så att hon kunde komma som en granne, utan att jag skulle synas på något sätt stå i förbindelse med dem.

Jag gick så långt i mina försiktighetsmått, att jag bad flickans fostermor hålla henne inne om dagarna och täcka över hennes lilla ansikte och händer, så att de, som möjligen finge se henne i fönstret, inte skulle gå och prata om att det fanns ett negerbarn i grannskapet. Om jag varit mindre försiktig, hade jag kanske handlat klokare, men jag var halft från mig av fruktan att du skulle få reda på sanningen.

Det var du, som först talade om för mig att huset var bebott. Jag borde ha väntat till morgonen, men jag kunde inte sova av sinnesrörelse, och slutligen smög jag mig ut, byggande på att du är så tungsövd. Men du såg mig gå, och det blev början till mina bekymmer. Nästa dag var min hemlighet så gott som i dina händer, men du avstod ädelmodigt från att fullfölja dina efterspaningar; tre dagar därefter hunno dock barnet och fostermodern knappast ut genom bakdörren, förrän du rusade in från framsidan. Och nu, då du till sist fått veta allt, kan jag endast fråga: vad skall det bli av oss, mitt barn och mig?» Hon knäppte bönfallande ihop händerna och väntade på svar.

Det dröjde ett par långa minuter, innan Grant Munro bröt tystnaden, men då hans svar kom, var det sådant, att det gläder mig att erinra mig det. Han lyfte upp det lilla barnet och kysste det, och medan han ännu hade flickan på armen, höll han ut den andra handen mot sin hustru och vände sig mot dörren.

»Vi kunna tala bättre om den här saken hemma hos oss», sade han. »Jag är väl inte någon så särdeles god människa, Effie, men jag skulle tro, att jag ändå är bättre, än du ansett mig vara.»

Holmes och jag följde dem till stora landsvägen, där min vän drog mig i armen och viskade: »Jag tror att vi behövas bättre i London än i Norbury.»

Under hela aftonen yttrade han icke ett enda ord mer omdenna sak, icke förrän han med ljuset i handen stod i begrepp att gå upp till sin sängkammare.

»Watson», sade han då, »om du någon gång skulle finna, att jag håller på att få något för stort självförtroende och ägnar mindre uppmärksamhet åt en undersökning än jag borde, så viska bara ordet 'Norbury' i örat på mig, och jag skall bli dig oändligt tacksam.»

DUBBELGÅNGAREN.

Kort efter mitt giftermål slog jag mig ned som läkare i Paddingtondistriktet. Gamla doktor Farquhar, vilkens praktik jag köpte, hade en gång varit synnerligen mycket anlitad, men hans höga ålder och en sjukdom av samma natur som danssjukan, varav han ofta led, gjorde att hans praktik rätt mycket avtagit. Publiken ledes helt naturligt av den principen, att den, som skall bota andra, måste själv vara frisk, och ser misstänksamt på en läkare, vars recept inte kunna kurera hans egna sjukdomar. Sålunda hade min företrädares praktik minskats, allteftersom hans hälsa blev sämre, och då jag övertog den av honom, hade den från att ha inbringat tolvhundra pund om året gått ned till föga mer än trehundra. Jag satte emellertid stora förhoppningar till min ungdom och energi och var övertygad, att om några år praktiken åter skulle vara lika blomstrande som någonsin.

Under de första tre månaderna av min nya verksamhet var jag strängt upptagen och såg endast sällan min vän Sherlock Holmes, ty jag var alldeles för sysselsatt för att ha tid att hälsa på vid Bakerstreet, och själv gick han sällan någonstans annat än då hans arbete påkallade det. Jag blev därför högst överraskad, då jag en morgon i juni månad, under det jag efter frukosten satt och läste i British Medical Journal, hörde en ringning på portklockan och strax därpå ljudet av min gamla väns höga, något gälla röst.

»Åh, min kära Watson!» sade han, då han kom in, »så roligt att få se dig igen! Jag hoppas att din hustru nu är fullkomligt återställd från de sinnesrörelser hon var utsatt för under vårt senaste äventyr?»

»Tack, min vän, både min hustru och jag må mycket bra», svarade jag och skakade hjärtligt hand med honom.

»Jag hoppas även», sade han, i det han slog sig ned i gungstolen, »att din praktik och dess mödor inte alldeles slukat det intresse du brukade ha för våra små detektivproblem?»

»Tvärtom», sade jag, »senast i går afton gick jag igenom mina gamla anteckningar och klassificerade några av våra resultat.»

»Jag hoppas du inte anser samlingen avslutad?»

»Visst inte. Jag önskar ingenting högre än att få vara med om några fler liknande erfarenheter.»

»I dag till exempel?»

»Ja, i dag, om du så vill.»

»Och så långt bort som i Birmingham?»

»Gärna, om det så skall vara.»

»Men hur går det då med patienterna?»

»Å, jag sköter min granndoktors, då han är borta, och han är alltid villig att göra mig samma tjänst tillbaka.»

»Nå, det var ju alldeles utmärkt!» sade Holmes och lutade sig tillbaka i stolen och betraktade mig skarpt under sina halvslutna ögonlock. »Jag märker att du varit förkyld nyligen», sade han. »Förkylningar under sommaren äro ganska besvärliga.»

»Jag måste hålla mig inne tre dagar förra veckan på grund av en svår förkylning. Jag trodde emellertid, att jag nu inte längre bar några märken efter det.»

»Det gör du inte heller, du ser fullkomligt frisk och stark ut.»

»Nå, hur kan du då veta det?»

»Min kära vän, du känner mina metoder.»

»Du härledde det således från något?»

»Ja visst.»

»Från vad då?»

»Från dina skor.»

Jag blickade förvånad ned på de nya lackerade skor jag bar. »Hur i all världen...?» började jag, men Holmes svarade på min fråga, innan jag talat ut.

»Dina skor äro nya», sade han, »du kan inte ha haft dem mer än ett par veckor. Sulorna, som du i detta ögonblick vänder mot mig, äro lätt svedda. Jag trodde ett ögonblick, att de möjligen blivit våta och sedan svedda under torkningen, men nära hålfoten sitter en liten papperslapp fastgummerad medfabrikantens hieroglyfer. Väta skulle naturligtvis ha kommit lappen att falla bort; alltså drog jag den slutsatsen, att du suttit med fötterna utsträckta mot elden, något man inte gärna gör ens under en så våt juni, som den här varit, om man är vid full hälsa.»

Saken föreföll, liksom alltid då Holmes redogjorde för sina slutledningar, ytterligt enkel. Han läste mina tankar i mitt ansikte och hans leende hade en anstrykning av bitterhet, då han sade:

»Jag är rädd för att jag en smula kastar bort mig själv genom mina förklaringar. Resultat utan angivande av orsaken göra mycket mera intryck. — Alltså är du beredd att följa med till Birmingham?»

»Ja, det är jag visst. Vad gäller saken denna gång?»

»Du skall få veta allt under färden. Min klient är utanför i en droska — kan du komma nu genast?»

»Om ett ögonblick.»

Jag skrev hastigt några rader till min närmaste granne bland traktens läkare, sprang upp till min hustru och förklarade saken och skyndade ut till Holmes, som väntade på mig på trappan utanför porten.

»Din granne mittemot är även läkare?» sade han och nickade mot hans mässingsskylt.

»Ja, han köpte sin praktik här, liksom jag.»

»Är hans praktik gammal?»

»Lika gammal som min, båda ha funnits sedan husen byggdes.»

»Åh, då har du fått den bästa av de två.»

»Det tror jag med. Men hur vet du det?»

»Genom trappstegen, min gosse, dina äro nötta tre tum djupare än hans... Men den här herrn i droskan är min klient, mr Hall Pycroft, tillåt mig att presentera dig för honom. Kör på duktigt, kusk, ty vi hinna nätt och jämnt till tåget.»

Herrn i vagnen var en kraftigt byggd man med frisk hy, öppet och ärligt ansikte och tunna, krusiga mustascher. Han bar en mycket skinande cylinder och en nätt mörk kostym, som gav honom utseendet av att vara vad han var — en vaken och förslagen ung cityman av den klass infödda londonbor, som man givit öknamnet cockney, men som ger oss våra präktiga volontärregementen och fler fina idrotts- ochsportsmän än någon annan klass av unga män inom öriket. Hans runda, blomstrande ansikte hade av naturen ett muntert uttryck, men hans mungipor syntes mig neddragna till ett halft komiskt bekymmer. Men det var först då vi alla tre voro installerade i en första klass kupé och på väg till Birmingham som jag fick veta, vad det var för bekymmer, som drivit honom till Sherlock Holmes.

»Det dröjer nu nära sjuttio minuter, innan tåget stannar vid någon station», anmärkte Holmes, »kanske jag därför får be er, mr Hall Pycroft, att berätta för min vän den intressanta erfarenhet ni gjort, alldeles som ni berättade för mig eller om möjligt ännu mera detaljerat; det skadar inte, att jag får höra hela denna följd av händelser en gång

till. Det är ett av dess fall, Watson, som kunna visa sig ha en betydelsefull innebörd, men som även kunna visa sig vara skäligen tomma; i alla händelser erbjuder det dessa ovanliga och excentriska drag, som du intresserar dig för lika mycket som jag. Nu, mr Pycroft, skall jag inte längre hindra er att börja.»

Vår unga reskamrat såg på mig med en komisk blinkning.

»Det värsta i historien är», sade han, »att jag måste framställa mig själv som en fördömd narr. Naturligtvis kan allt komma att sluta väl, och jag inser inte att jag kunnat handla annorlunda; men om jag mist min plats och inte får något i utbyte, måste jag erkänna, att jag burit mig åt som en riktig dumbom. Jag är inte någon skicklig berättare, doktor Watson, men vad som hänt mig, är följande:

Jag var anställd hos Coxon och Woodhouse vid Drapers Gardens, men i våras råkade de illa ut för Venezuelalånet och gingo omkull. Jag hade varit hos dem i fem år, och gamla Coxon gav mig ett tusan så schangtilt betyg, då kraschen kom, men naturligtvis blevo vi bokhållare hela bunten, tjugusex stycken, utan plats. Jag försökte här och jag försökte där, men det var en hel klunga andra pojkar lika illa ute som jag, och det ville inte lyckas. Jag hade haft tre pund i veckan hos Coxon och jag hade sparat ihop sjuttio, men de ströko snart åt, och till sist var jag så barskrapad, att jag knappast kunde köpa frimärken och kuvert för att svara på annonserna. Jag hade slitit ut mina skor genom att gå och traska i kontorstrapporna och hade fortfarande lika liten utsikt att få någon plats.

Till sist såg jag en ledig plats annonserad hos Mawson och Williams, den stora fondmäklarfirman vid Lombard Street. Förmodligen ligga ni, mina herrar, inte så mycket åt City och förhållandena där, men jag kan tala om för er, att denna firma är en av de rikaste i London. Annonsen fick endast besvaras skriftligt. Jag skickade in min ansökan och mina betyg men utan minsta förhoppning att få platsen. Jag fick emellertid svar per omgående, att om jag ville infinna mig påföljande måndag, kunde jag genast börja mitt nya arbete, förutsatt att man blev nöjd med mitt utseende. Ingen vet hur dessa saker avgöras. En och annan påstår, att chefen bara sticker handen i högen av svar på annonsen och tar det första han får fatt i. Det må vara hur det vill med den saken, så måtte det ha varit min tur den gången, och den som blev glad, det var jag det. Lönen var ett pund i veckan med löfte om snar förhöjning, och mitt arbete skulle bli ungefär detsamma som hos Coxon och Woodhouse.

Och nu kommer jag till den besynnerliga delen av min historia. Jag bodde i Hampsteadtrakten, n:r 17 Potters Terrace. Samma afton, som jag blivit utlovad platsen, satt jag hemma och rökte en pipa, då min värdinna kom upp med ett visitkort, på vilket stod Arthur Pinner, agent. Jag hade aldrig hört det namnet och kunde icke förstå, vad han ville mig, men naturligtvis bad jag henne visa honom upp; och strax därpå kom till mig in en herre av medellängd, med mörkt hår, mörka ögon och svart skägg och något av judenäsa. Han var mycket rask och kort i sättet och talade skarpt som en person, som kände tidens värde.

'Mr Hall Pycroft, förmodar jag?' började han.

'Ja, sir', svarade jag och sköt fram en stol åt honom.

'Nyligen anställd hos Coxon och Woodhouse?'

'Ja, det stämmer.'

'Och nu engagerad hos Mawson och Williams?'

'Alldeles.'

'Nåväl', sade han, 'saken är den, att jag hört talas om er ovanliga finansiella duglighet. Ni minns kanske Parker, som en gång var kontorschef hos Coxon och Woodhouse? Han kan inte nog berömma er skicklighet.'

Naturligtvis var jag glad att höra detta. Jag hade alltid, om jag nu skall säga det själv, med nit och skicklighet gjortmina plikter på kontoret, men aldrig hade jag drömt om att jag utgjorde ett samtalsämne i City.

'Ni har ju gott minne?' frågade han.

'Åja, tämligen', svarade jag blygsamt.

’Har ni hållit er à jour med marknaden, medan ni varit utan arbete?’ frågade han.

’Ja, jag läser fondbörsnoteringarna varje dag.’

’Det kan man kalla att vara verkligt intresserad för sitt yrke!’ utropade han. ’Det är det rätta sättet att bli rik! Ni har väl ingenting emot att jag sätter er på prov en smula? Låt mig se — hur stå Ayrshires?’

’Hundrafem till hundrafem och en fjärdedel’, svarade jag.

’Och Nya Zeeland konsoliderade?’

’Hundrafyra.’

’Och British Broken Hills?’

’Sju till sju och sex.’

’Förvånansvärt!’ utropade han ivrigt. ’Detta passar fullkomligt in på allt vad jag hört om er. Min kära unga man, ni är alldeles för god att bli kontorist hos Mawson och Williams!’

Detta hans utbrott förvånade mig en smula, som ni lätt kunna tänka er. ’Andra tänka inte alldeles så högt om mig, som ni tycks göra, mr Pinner’, sade jag. ’Jag har fått kämpa rätt mycket för att få den här platsen, och jag är mycket glad över att ha den.’

’Prat, människa, ni måste flyga högre än så. Ni är inte i er rätta sfär där. Nu skall jag tala om, vad jag har att föreslå. Vad jag har att erbjuda, är visserligen en obetydlighet i förhållande till er skicklighet, men i jämförelse med Mawson och Williams anbud är det en skillnad som mellan natt och dag. Låt mig se — när skall ni infinna er hos Mawson och Williams?’

’Om måndag.’

’Ha, ha, jag tror jag kan hålla vad om att ni inte beger er dit alls, när det kommer till kritan.’

’Jag skulle inte bege mig till Mawson och Williams?’

’Nej, den dagen är ni i stället verkställande direktör i Franco Midland Järnmanufaktur-Aktiebolaget, som har etthundratrettiofyra filialer i de franska landsortsstäderna, för att inte nämna en filial i Bryssel och en i San Remo.’

Detta överväldigade mig. ’Jag har aldrig hört talas om det bolaget’, sade jag.

’Nej, det är nog troligt. Saken har hållits mycket tyst, ty hela kapitalet tecknades privat, och det är en alldeles för god affär att låta den stora allmänheten vara med om. Min bror, Harry Pinner, är den som bildat bolaget och skall efter lottning inträda som ordförande i styrelsen. Han visste, att jag låg i stora och vinstgivande affärer här i London, och han bad mig skaffa honom för inte alltför överdrivet pris en driftig ung man med affärsvana och piff i sig. Parker nämnde er, och jag gick genast hit. Vi kunna endast erbjuda er fattiga femhundra pund om året att börja med...’

’Femhundra pund om året!’ utropade jag.

’Ja, inte mer i början, men dessutom får ni en tantième av en procent på alla affärer, som göras av era agenter, och ni kan vara lugn för att denna extrainkomst kommer att utgöra mer än er lön.’

’Men jag förstår mig alls inte på järnbranschen.’

’Se så, se så, ni förstår er på siffror, min bästa herre.’

Det började gå runt för mig och jag kunde knappast sitta stilla på stolen. Men plötsligt kom det ett litet avkylande tvivel över mig.

’Jag måste vara uppriktig mot er’, sade jag. ’Mawson och Williams ge mig visserligen inte mer än tvåhundra pund om året, men Mawson och Williams äro säkra. Om ert bolag vet jag däremot så litet, att..

’Ah, klokt, mycket klokt!’ utropade han liksom i ett övermått av förtjusning. ’Ni är just vår man! Ni låter inte övertala er till vad som helst, och det är alldeles riktigt. Här är en hundrapundssedel, och anser ni att vår affär är av det rätta slaget, så kan ni stoppa den i er ficka som ett förskott på er lön.’

’Det är mycket förekommande av er’, sade jag. ’När skulle jag börja mitt arbete?’

’Ni måste vara i Birmingham i morgon klockan ett’, sade han. ’Jag har här ett brev, som ni skall ta med till min bror; ni träffar honom vid Corporation Street, nummer 126 B, där bolaget för tillfället har sina kontor. Naturligtvis måste han stadfästa er anställning, men oss emellan sagt vet jag på förhand, att det inte kommer att möta något hinder.’

’Sannerligen jag vet hur jag skall kunna uttrycka min tacksamhet mot er, mr Pinner’, sade jag.

’Det är ingenting att tacka för, unga man, ni har endast fått vad ni förtjänar. Det är ett par småsaker, rena formaliteter, som jag måste ordna med er, innan jag går. Ni har ett stycke papper där framför er, var god och skriv på det: — Jag är villig att antaga platsen som verkställande direktör i Franco Midland Järnmanufaktur Aktiebolaget mot en minimilön av 500 pund om året.’

Jag gjorde som han bad, och han stoppade papperet i fickan.

’Och nu en annan fråga — hur ämnar ni göra med Mawson och Williams?’

Jag hade alldeles glömt dem i min glädje.

’Jag skriver och tar tillbaka min ansökan om platsen’, sade jag.

’Det är just vad jag inte vill att ni skall göra. Jag råkade i gräl om er med Mawson och Williams kontorschef. Jag hade gått upp dit för att göra några förfrågningar om er, och han var högst ohövlig — beskyllde mig för att vilja tubba er från firman, med mera. Till sist förlorade jag tålamodet. — Vilja ni ha goda biträden, sade jag, så ska ni också betala dem ordentliga löner. — Han tar hellre den lilla lön vi erbjuda än er stora, sade han. — Jag håller vad med er om fem pund, sade jag, att då han får mitt anbud, komma ni aldrig att höra av honom mera. — Topp! sa’ han. Vi ha dragit upp honom ur rännstenen, och han lämnar oss inte så lätt. — Ja, just så uttryckte han sig.’

’En så’n oförskämd usling!’ utropade jag. ’Jag har aldrig sett honom i hela mitt liv. Varför skulle jag nu fästa något avseende vid honom? Naturligtvis skriver jag inte, om ni hellre vill det.’

’Det är bra, jag anser det för ett löfte!’ sade han och steg upp. ’Det gläder mig emellertid att ha fått en så skicklig person för min brors räkning. Här är ert förskott på hundra pund och här är brevet. Anteckna adressen noga, Corporation Street, 126 B, och kom ihåg att klockan ett i morgon måste ni vara där. God natt! Jag önskar er all lycka på er nya plats.’

Detta var allt som försiggick mellan oss, såvitt jag kan minnas. Ni kunna lätt tänka er, mina herrar, hur glad jag varöver min goda tur; jag satt uppe halva natten och lyckönskade mig själv, och dagen därpå for jag till Birmingham med ett tåg, som skulle ge mig god tid att vara på utsatt timme på kontoret. Jag förde mina saker till ett hotell vid New Street och begav mig därpå i väg till den uppgivna adressen.

Det var ännu en kvart till den bestämda tiden, men jag tyckte att det inte gjorde något. Nummer 126 B Corporation Street var en smal passage mellan två stora butiker, och i ändan av den fanns en slingrande stentrappa ledande upp i ett hus med många våningar, som alla voro uthyrda till kontorslokaler åt bolag och affärsmän. Firmornas namn voro målade på väggen i nedre förstugan, men ingenstädes kunde jag upptäcka något sådant namn som Franco Midland Järnmanufaktur Aktiebolaget. Jag stod några minuter med hjärtat i halsgropen och undrade, om hela saken var ett utstuderat skoj, då en herre kom fram och tilltalade mig. Han var mycket lik den herrn, som hade varit hos mig kvällen förut, med samma figur och röst, men han var slätrakad och hade ljusare hår.

’Är det mr Hall Pycroft?’ frågade han.

’Ja’, svarade jag.

’Jag väntade er just, men ni kommer litet före tiden. Jag fick i morse från min bror ett brev, vari han på det varmaste lovprisar er.’

’Jag såg just efter kontorsadressen, då ni kom.’

’Vi ha ännu inte fått upp vårt namn, ty vi hyrde den här tillfälliga lokalen först i förra veckan. Var god och följ med mig upp, så få vi talas vid om saken.’

Jag följde honom ända upp i översta våningen, och där förde han mig in i ett par tomma och dammiga små rum alldeles under taket, utan både mattor och gardiner. Jag hade drömt om ett stort kontor med glänsande bord och hela rader kontorister, såsom jag var van vid, och jag förmodar jag stirrade en smula förvånad på de två omålade stolarna och ett litet bord, som tillsammans med en huvudbok och en papperskorg utgjorde hela kontorsinredningen.

’Bliv inte modlös, mr Pycroft’, sade min ny bekantskap, då han såg min flata min. ’Rom byggdes inte på en dag, vi ha mycket pengar bakom oss, fastän vi ännu inte ståta med några granna kontorslokaler. Var god och sitt ned och låt mig få se ert rekommendationsbrev.’

Jag gav honom det, och han läste det mycket noga.

’Ni tycks ha gjort ett livligt intryck på min bror Arthur’, sade han, ’och jag vet att han har ett mycket gott omdöme. Han håller alltid styvt på London, förstår ni, och jag på Birmingham, men den här gången skall jag följa hans råd. Anse er därför som definitivt engagerad.’

’Vari består mitt arbete?’ frågade jag.

’Ni kommer framdeles att förestå vår stora depå i Paris, som skall sända ut en flod av järngods över Frankrike genom våra etthundratrettiofyra agenter. Affären skall vara ordnad inom en vecka, och under tiden stannar ni i Birmingham och gör er nyttig.’

’På vad sätt då?’

Till svar tog han en stor röd bok ur bordslådan. ’Det här är Paris’ adresskalender’, sade han, ’med yrkena utsatta vid namnen. Jag önskar att ni tar den här boken med er hem och antecknar namnen på alla stadens järnkramhandlare och deras adresser. Det blir av den allra största nytta för mig att få dem.’

’Men det finns säkert klassificerade yrkesförteckningar’, anmärkte jag.

’De äro inte pålitliga, deras system skiljer sig alldeles från vårt. Arbeta därför flitigt och låt mig få förteckningen klockan tolv om måndag. Adjö, mr Pycroft! Om ni visar samma nit och skicklighet, som ni gjort på er förra plats, kommer ni att i bolaget finna en god principal.’

Jag vände om till hotellet, med den stora boken under armen och mycket stridiga känslor. Å ena sidan var jag visserligen definitivt engagerad och hade hundra pund på fickan, men å andra sidan hade frånvaron av bolagets namn i förstugan, kontorets besynnerliga utseende och andra saker, som måste falla en affärsman i ögonen, kvarlämnat ett dåligt intryck av mina arbetsgivares ställning. Men komma vad som ville, så hade jag ju fått mina pengar, och jag satte mig därför ned till mitt arbete. Jag arbetade flitigt hela söndagen, men hade ändå på måndagen endast hunnit till bokstaven H. Jag gick ut för att uppsöka min arbetsgivare, fann mr Pinner i samma omöblerade kontorslokal och fick tillsägelse att fortsätta med mitt arbete till onsdag och då komma igen. På onsdagen var arbetet ännu inte färdigt, så att jag knogade på tillfredagen, det vill säga till i går, då jag gick till mr Harry Pinner med den färdiga förteckningen.

’Jag tackar så mycket’, sade han. ’Jag fruktar att arbetet varit svårare än jag tänkt mig. Denna förteckning kommer emellertid att bli oss till synnerligen stor nytta.’

’Den var tämligen tidsödande’, sade jag.

’Nu’, sade han, ’önskar jag, att ni gör en förteckning över alla möbelhandlare, ty de sälja även vissa slags

järnvaror.’

’Mycket gärna.’

’Ni kan komma upp i morgon afton klockan sju och låta mig veta hur det går för er. Överansträng er inte. Några timmar i Days Varieté i afton skulle göra er gott efter era ansträngningar.’

Han skrattade vid dessa ord, och jag märkte till min förvåning, att den andra oxeltanden på vänster sida i hans mun var ytterst klumpigt plomberad med guld.»

Sherlock Holmes gnuggade händerna förtjust, och jag stirrade förvånad på vår klient.

»Ja, ni må väl se förvånad ut, doktor Watson, men saken förhåller sig på följande sätt. Då jag talade med den första mr Pinner i London och han skrattade så gott vid sin försäkran, att jag alls inte skulle komma att anta platsen hos Mawson och Williams, märkte jag händelsevis, att en av hans tänder var plomberad på samma klumpiga sätt som jag nyss nämnt; glansen av guldet ådrog sig i båda fallen min uppmärksamhet, förstår ni. Då jag sammanställde detta faktum med likheten i figur och röst och påminde mig att endast sådana drag voro olika, som kunde förändras med tillhjälp av en rakkniv och en peruk, kunde jag inte längre betvivla, att mr Pinner i London och mr Pinner i Birmingham voro en och samma person. Naturligtvis väntar man att två bröder kunna vara ganska lika, men inte att de skola ha samma tand plomberad på alldeles samma sätt. Han följde mig till dörren, och jag kom ned på gatan utan att veta, om jag gick på huvudet eller fötterna. Jag gick tillbaka till hotellet, doppade huvudet i ett handfat med kallt vatten och försökte sedan ta mig en grundlig funderare. Varför hade han skickat mig från London till Birmingham, varför hade han begivit sig dit före mig, och varför hade han skrivit ett rekommendationsbrev åt mig till sig själv? Men allt detta var för mycket för mig, helasaken förblev obegriplig. Plötsligt föll det mig in, att kanske mr Sherlock Holmes kunde finna något ljus, där allt var mörker för mig. Jag hade nätt och jämnt tid att hinna till London med aftontåget, uppsöka er i morse och föra er båda med mig tillbaka till Birmingham.»

Det uppstod en paus, sedan den unga kontoristen avslutat sin förvånande historia; därpå blinkade Holmes med ena ögat åt mig och lutade sig tillbaka mot dynorna med en belåten men på samma gång kritisk min — ungefär som en vinkännare, som läppjat första gången på någon fin vinsort.

»Ganska knepigt, Watson, eller hur?» sade han. »Det finns i det här några poänger, som jag tycker om. Jag tänker att du håller med mig om, att ett sammanträffande med mr Arthur Harry Pinner på Franco Midland Järnmanufaktur Aktiebolagets tillfälliga kontor skulle bli en rätt intressant erfarenhet för oss båda.»

»Men hur skall den saken kunna arrangeras?» frågade jag.

»Åh, det går lätt nog!» sade Hall Pycroft muntert. »Ni äro två vänner till mig, som behöva plats, och vad är naturligare än att jag för er båda till mr Pinner, styrelseordförande i ett stort bolag, för att fråga, om han kan hjälpa er?»

»Alldeles! Naturligtvis!» sade Holmes. »Jag skulle bra gärna vilja besöka den där herrn och se, om jag kan komma underfund med hans lilla knep. Vilka egenskaper har ni, mr Pycroft, som skulle göra era tjänster så värdefulla, eller skulle det vara möjligt att...?» Han började bita sina naglar och satt och stirrade ut genom fönstret, och vi kunde sedan knappt få ett ord ur honom, förrän vi voro vid New Street.

*

Klockan sju samma afton voro vi alla tre på väg till Corporation Street, till bolagets kontorslokal.

»Det tjänar till ingenting att komma före tiden», sade mr Pycroft. »Han kommer tydligen dit endast för att träffa mig, ty lokalen står öde och tom ända till det klockslag han nämnt.»

»Det är betecknande», anmärkte Holmes,

»Se där, vad var det jag sa’ — det är han, som går där framför oss!» utropade kontoristen.

Han pekade på en medellång, ljus, välklädd herre, som gick fram hastigt på andra sidan gatan. Just i detta ögonblick vände han sig mot en tidningspojke, som ropade ut de senaste aftontidningarna, och banande sig väg mellan droskor och bussar fram till pojken köpte han en tidning av honom; skrynklande ihop den i handen försvann han genom en port.

»Där går han!» ropade Hall Pycroft. »Där är bolagets kontor. Kom nu med mig, så skall jag presentera er som mina vänner, det blir en lätt sak!»

Vi följde honom uppför fem trappor och stannade utanför en halvöppen dörr, där mr Pycroft knackade på. En röst innanför ropade »stig in!», och vi kommo in i ett kalt, omöblerat rum, alldeles sådant som vår klient beskrivit. Vid det enda bordet satt den herre, vi sett på gatan, med aftontidningen utbredd framför sig, och då han vände sig om mot oss, syntes det mig som om jag aldrig sett ett ansikte, som visat sådana spår av sorg, ja, av en förfäran sådan väl endast få människor uppleva. Svetten pärlade på hans panna, hans kinder voro likbleka, ögonen vilda och stirrande. Han såg på den av honom engagerade Pycroft, som om han icke kände igen honom, och jag kunde på vår klients förvånade min se, att detta ingalunda var mr Pinners vanliga utseende.

»Ni ser sjuk ut, mr Pinner», utbrast han.

»Jag känner mig inte kry», svarade mr Pinner med tydliga ansträngningar att rycka upp sig och fuktande med tungan sina torra läppar, innan han talade. »Vad är det för herrar ni fört med er?»

»Det här är mr Harris från Bermondsey och det här är mr Price från den här sta'n», svarade Pycroft lätt och ledigt. »De äro båda vänner till mig och vana kontorsmän, men ha nu varit utan plats någon tid, och de hoppades att ni möjligen kunde skaffa dem något arbete i bolagets tjänst.»

»Mycket möjligt! Mycket möjligt!» utropade mr Pinner med ett spöklikt småleende. »Ja, jag tvivlar inte på att vi ska kunna göra något för er. Vad är er specialitet, mr Harris?»

»Jag är kassör», svarade Holmes.

»Ja, vi komma nog att behöva en sådan. Och ni, mr Price?»

»Bokförare», sade jag.

»Jag har allt hopp om att bolaget skall kunna bereda er passande platser. Jag skall underrätta er, så snart vi fattatnågot beslut. Och lämna mig nu, för guds skull, låt mig vara ensam!»

Dessa ord framslungades med en fart, som om det tvång han tydligen dittills pålagt sig plötsligt blivit honom alldeles för mycket. Holmes och jag kastade en blick på varandra, Hall Pycroft tog ett steg mot bordet.

»Ni glömmer, mr Pinner, att jag är här på tillsägelse för att få order av er», sade han.

»Det var sant, mr Pycroft», svarade han nu i lugnare ton. »Ni kan vänta här ett ögonblick, och det finns intet skäl varför inte även era vänner skulle kunna göra det; om några minuter skall jag helt och hållet stå till er tjänst, om ni vilja vara så goda och vänta till dess.»

Han steg upp och med en synnerligen artig bugning för oss gick han ut genom en dörr i andra ändan av rummet och stängde den efter sig.

»Vad nu då?» viskade Holmes. »Tänker han lista sig från oss?»

»Omöjligt», svarade Pycroft.

»Hur så?»

»Den där dörren leder endast till ett inre rum.»

»Är det ingen utgång från det?»

»Nej.»

»Är det möblerat?»

»Det var tomt i går.»

»Vad i all världen kan han göra därinne? Det är något i den här saken, som jag inte begriper. Om någonsin en människa varit halvgalen av förskräckelse, så var det mr Pinner nyss. Vad kan ha gjort honom så ängslig?»

»Kanske misstänker han, att vi äro detektiver?» framkastade jag.

»Ja, så är det nog», sade Pycroft.

Holmes skakade på huvudet. »Han blev inte blek, han var blek, då vi kommo in», sade han. »Det är däremot möjligt, att...»

Hans ord avbrötos av en skarp knackning i riktning av den inre dörren.

»Vad tusan knackar han på sin egen dörr för?» utropade Pycroft.

Åter hördes knackningarna och nu mycket hårdare; vistirrade alla förväntansfullt på den stängda dörren. Då jag betraktade Holmes, såg jag hans min bli sträng, och han böjde sig fram i stark spänning. Därpå hördes ett lågt, gurglande ljud och ett raskt trummande mot trävirket. Holmes rusade ursinnigt mot dörren; den var låst på innersidan. Följande hans exempel kastade vi oss mot dörren med hela vår tyngd; den ena dörrhaken gav vika, därpå den andra och dörren föll ned med ett väldigt brak. Vi rusade över den och in i det inre rummet.

Det var tomt.

Endast ett ögonblick varade vår villrådighet. I ett hörn av rummet, hörnet närmast det rum vi lämnat, fanns en andra dörr. Holmes sprang fram och stötte upp den. En rock och en väst lågo på golvet, och på en hake bakom dörren hängde direktören för Franco Midland Järnmanufaktur Aktiebolaget med sina egna hängslen kring halsen. Hans knän voro uppdragna, huvudet hängde i en fruktansvärd vinkel mot kroppen; det var smällandet av hans klackar mot dörren, som framkallat det ljud vi togo för en knackning. I nästa ögonblick hade jag fattat honom om livet och lyfte upp honom, medan Holmes och Pycroft löste upp de elastiska banden mellan vecken på den nu blåa halsen. Därpå buro vi in honom i det andra rummet, där han låg med askgrått ansikte och sköt in och ut de mörkblå läpparna med varje andedrag — ett fruktansvärt vrak av vad han varit endast några ögonblick förut.

»Vad tror du om honom, Watson?» frågade Holmes.

Jag böjde mig ned och undersökte honom; hans puls var svag och oregelbunden, men hans andhämtning blev längre och det syntes en liten darrning i ögonlocken, som visade en liten smal, vit strimma av ögongloben innanför.

»Det hängde på ett hår att det hade varit slut med honom», sade jag, »men nu kommer han sig nog. Öppna fönstret där och ge mig vattenkaraffinen.»

Jag knäppte upp hans krage, hällde kallt vatten i ansiktet på honom och höjde och sänkte hans armar, tills han drog ett långt, naturligt andetag.

»Nu är det endast en tidsfråga», sade jag och gick ifrån honom.

Holmes stod vid bordet, med händerna djupt nedstuckna i byxfickorna och hakan mot bröstet.

»Jag förmodar att vi måste tillkalla polisen nu», sade han, »ehuru jag erkänner att jag bra gärna ville ge dem en fullständig lösning av hemligheten, när de komma.»

»Det är fullkomligt obegripligt för mig», utbrast Pycroft, »varför han lurade mig den långa vägen hit för att sedan...»

»Visst inte, det är så klart som möjligt», avbröt Holmes otåligt. »Det är den här sista plötsliga åtgärden jag inte kan förstå.»

»Alltså förstår ni allt det andra?»

»Jag skulle tro att det är ganska tydligt. Vad säger du, Watson?»

Jag ryckte på axlarna.

»Jag måste erkänna att det går över min horisont», sade jag.

»Å, om du betänker de första händelserna, inser du nog, att de alla peka åt ett och samma håll.»

»Vad tror du då att de betyda?»

»Jo, det hela hänger på två saker. Den första var att få Pycroft att skriva en förklaring, varigenom han förband sig att ta plats hos det här falska bolaget. Inser du inte vad det betyder?»

»Nej, det gör jag verkligen inte.»

»Jo, varför ville man att han skulle göra det? Det var ingen affärssak, ty sådana överenskommelser äro i regeln muntliga, och det fanns intet rimligt, affärsmässigt skäl, varför här skulle göras ett undantag. Förstå ni inte, mina vänner, att man var högst angelägen om att få ett prov på mr Pycrofts handstil och att detta var det enda sättet att få det?»

»Men varför ville man ha prov på min stil?»

»Alldeles. Varför ville man det? Då vi kunna besvara den frågan, ha vi redan ryckt ett gott stycke framåt med vårt lilla problem. Varför? Det finns bara ett tillfredsställande skäl, nämligen att någon ville lära sig att härma er stil och måste därför först ha prov på den. Om vi nu gå till den andra punkten, finna vi att den ena kastar ljus över den andra. Denna andra punkt är Pinners begäran, att ni inte skulle skriva och avsäga er den erbjudna platsen hos Mawson och Williams, utan lämna chefen för den stora affären i den tron, att en mrHall Pycroft, som han aldrig sett, skulle komma på måndagen och börja sitt arbete.»

»Min gud», utropade Pycroft, »en sådan blind höna jag varit!»

»Nu inser ni vikten av handstilen. Antag att någon hade kommit till kontoret i ert ställe och haft en helt annan handstil än i er ansökningshandling, så hade naturligtvis spelet varit förlorat. Men som det nu var, hade skälmen under mellantiden tillfälle att lära sig härma er stil, och hans ställning var därför säker, då jag förmodar att ingen på kontoret någonsin sett er?»

»Inte en själ», stönade Pycroft.

»Det är bra. Naturligtvis var det även av högsta vikt att avhålla er från att ta tillbaka ert ord och även att hindra er från att komma i beröring med någon, som kunnat underrätta er om, att en annan person med ert namn arbetade på Mawson och Williams kontor. Därför gav man er en vacker summa och skickade er hit till Birmingham och försåg er med tillfälligt arbete för att hindra er att fara till London, där ni kunde ha förstört deras lilla komplott. Allt detta är tydligt nog.»

»Men varför skulle den där karlen låtsa vara sin egen bror?»

»Jo, även det är ganska klart. Det är tydligen endast två skälmar invecklade i intrigen. Den andre personifierar er på kontoret; den här uppträdde såsom den där anställde er men fann, att han naturligtvis inte kunde skaffa er en arbetsgivare utan att indraga en tredje person med i intrigen. Han gjorde det högst ogärna; han ändrade sitt utseende så mycket han kunde och litade på att likheten, som ni inte kunde undgå att upptäcka, skulle tagas för släkttycke. Hade det inte varit för den lyckliga slumpen med guldplomben, skulle troligen aldrig era misstankar väckts.»

Hall Pycroft skakade sina knutna händer i luften och utropade: »Min gud, vad har den där andra Hall Pycroft gjort hos Mawson och Williams, medan jag blivit på detta sätt lurad? Vad ska vi göra, mr Holmes, säg mig, vad jag bör göra?»

»Vi måste telegrafera till Mawson och Williams.»

»De stänga klockan tolv på lördagarna.»

»Det gör ingenting, det finns väl någon portvakt eller vaktmästare...»

»Ja, de ha alltid en vakt där på grund av de värdefulla papper de förvara i sina kassavalv. Jag har ofta hört talas om det i City.»

»Det är bra, då telegrafera vi genast till honom och höra efter, om en kontorist med ert namn arbetar där. Det är klart nog att så måste vara förhållandet, men vad som inte är lika klart, är varför en av skälmarna vid vår åsyn ögonblickligen gick ut och hängde sig.»

»Tidningen!» kraxade en hes röst bakom oss. Karlen stod nu upprätt på golvet, blek och hemsk att skåda, med återvändande förstånd i blicken och händerna nervöst gnidande de breda röda ränder, som ännu omgåvo hans hals.

»Tidningen — naturligtvis!» skrek Holmes med den häftigaste sinnesrörelse. »En sådan idiot jag varit! Jag tänkte så mycket på vårt besök här, att tidningen aldrig för ett ögonblick föll mig i tankarna. Naturligtvis måste hemligheten finnas där.» Han bredde ut tidningen på bordet, och ett triumfrop undslapp honom.

»Se hit, Watson!» utropade han. »Det är en Londontidning, ett tidigt utkommet exemplar av Evening Standard. Här står vad vi söka — se på rubriken: 'Brott begånget i City. Mord hos firman Mawson & Williams. I stort planlagd stöld. Brottslingen fasttagen.' Var snäll och läs det högt för oss, Watson, vi brinna av otålighet att få höra det!»

Det var tydligen dagens stora händelse i London, och berättelsen därom lydde på följande sätt:

'En djärv stöld har i eftermiddag begåtts i City och slutade med brottslingens fasttagande, sedan han dock mördat en person. Sedan någon tid har det ansedda stora bankhuset Mawson & Williams haft i sin vård värdepapper representerande ett belopp av ansenligt över en miljon pund sterling. På grund av det stora ansvar man åtagit sig och de ofantliga summor det gällde hade kassaskåp av allra nyaste konstruktion anskaffats, och en beväpnad vaktkarl har dag och natt patrullerat i kontorsbyggnaden. Det framgår av vad som meddelats, att förliden vecka en ny kontorist, vid namn Hall Pycroft, engagerats av firman; denna person visar sig emellertid nu inte ha varit någon annan än Beddington, den beryktade förfalskaren och inbrottstjuven, som jämte sin bror nyligen kom utefter att ha avtjänat fem års straffarbete. På något ännu oförklarligt sätt lyckades han under falskt namn få anställning på kontoret och begagnade sig därav för att taga avtryck av åtskilliga lås och skaffa sig en noggrann kännedom om kassavalvets och kassaskåpens belägenhet.

Det är brukligt hos Mawson & Williams, att på lördagarna personalen lämnar lokalen kl. 12 m. Sergeant Tuson vid citypolisen blev därför något förvånad över att se en herre med kappsäck komma ut därifrån klockan tjugu minuter över tolv; sedan hans misstankar väl blivit väckta, följde han efter karlen och lyckades med tillhjälp av konstapel Pollock anhålla honom efter ett förtvivlat motstånd. Det var genast klart, att en djärv och kolossal inbrottsstöld begåtts; i kappsäcken fann man nämligen amerikanska järnvägsobligationer till ett värde av nära hundratusen pund jämte ett stort antal aktier i andra bolag och gruvor.

Då affärslokalen undersöktes, fanns den stackars vaktkarlens lik, snart sagt dubbelvikt inkastat i det största kassaskåpet, där det icke skulle ha upptäckts förrän på måndagsmorgonen, hade det icke varit för sergeant Tusons raska inskridande. Vaktkarlens huvud hade krossats genom ett slag av en eldgaffel bakifrån. Det kan icke gärna råda något tvivel om, att Beddington fått vaktkarlens tillstånd att komma in i lokalen igen genom att föregiva att han glömt något, och att han, efter att ha mördat vakten, plundrat det stora kassaskåpet och begivit sig av med sitt byte. Hans bror, som vanligtvis opererar tillsammans med honom, tycks icke ha haft något att göra med denna affär, såvitt man hittills kunnat finna, men polisen är i alla fall ivrigt sysselsatt med att söka upptäcka hans nuvarande vistelseort.'

»I så fall kunna vi bespara polisen litet besvär», sade Holmes och kastade en blick på den hemska figuren, som satt hopkrupen på golvet vid fönstret. »Människonaturen utgöres allt av en bra besynnerlig blandning, Watson. Du ser att till och med en skurk och mördare kan väcka sådan tillgivenhet, att hans bror tillgriper självmord, då han får veta att den andre förverkat nacken. I alla fall kan det inte råda någon tvekan om vad vi ha att göra — doktorn och jag hålla vakt här, om ni, mr Pycroft, är god och går och hämtar polis.»

»GLORIA SCOTT»

»Jag har här några papper», sade min vän Sherlock Holmes, då vi en vinterafton sutto tillsammans framför brasan, »som jag tror det skulle särskilt intressera dig, Watson, att se igenom. Det här är dokumenten rörande den egendomliga händelsen med Gloria Scott, och det här är det korta meddelande, som kom godsägaren och fredsdomaren Trevor att få ett slaganfall, sedan han läst det, och att dö dagen därpå.»

Holmes tog vid dessa ord en bleknad liten rulle ur en låda, och sedan han löst bandet kring den, räckte han mig ett halvt ark grått papper, på vilka några rader voro klottrade; de hade följande lydelse:

'Orrspelet här i skogarna är nu alldeles ohjälpligt förlorat. Det är gamla Hudson, skogvaktaren, som nu har på det sista förrått denna hemlighet för oss. Säkert är, att fly skogsfåglarna våra jaktmarker, för alltid slut med livet där!'

Då jag läst igenom dessa för mig meningslösa och gåtfulla ord, såg jag Holmes småskratta hjärtligt åt min förmodligen ganska dumma min.

»Du ser en smula förbryllad ut», sade han.

»Jag förstår inte, hur ett budskap som det här kunnat injaga dödlig skräck hos någon. Mig förefaller det snarare högst besynnerligt än oroande.»

»Mycket troligt. Faktum kvarstår emellertid, att mottagaren, stora, starka och gamla karlen, blev så upprörd, att han stöp som om han fått ett dråpslag av en gevärskolv.»

»Du väcker min nyfikenhet», sade jag. »Men varför yttrade du nyss, att jag borde känna mig särskilt intresserad av att studera denna sak?»

»Därför att det var den första kriminalundersökning jag deltog i.»Jag hade många gånger försökt att få min vän att berätta, vad som först kom honom att vända sin uppmärksamhet åt kriminalundersökningar, men jag hade aldrig kommit att fråga honom, då han var vid meddelsamt lynne. Nu satt han framåtlutad i sin länstol med papperen utbredda i sitt knä, och sedan han tänt sin pipa fortfor han en stund tyst rökande att bläddra i dokumenten.

»Har du aldrig hört mig tala om Victor Trevor?» frågade han. »Han var den enda vän jag förvärvade under de två år, jag vistades vid universitetet. Jag har aldrig varit någon särdeles sällskaplig natur, Watson, utan alltid varit böjd för att sitta hemma och tungusa och arbeta ut mina egna små tankemetoder, så att jag aldrig kom att vara mycket tillsammans med mina jämnåriga. Med undantag av fäktning och boxning låg min håg inte mycket åt sporten, och dessutom gingo mina studier i en helt annan riktning än mina kamraters, så att beröringen oss emellan blev så gott som ingen. Trevor var den enda studentkamraten jag blev närmare bekant med, och det var endast på grund av att hans bullterrier en dag, då jag skulle gå till morgonbön i kapellet, bet sig fast i mitt ben.

Det var ett prosaiskt sätt att inleda en vänskapsförbindelse, men det var effektivt. Jag blev tvungen att ligga på min soffa i tio dagar, och Trevor kom för att höra hur det var med mig. Först pratade vi endast några minuter var gång, men snart förlängdes hans besök, och före terminens slut voro vi intima vänner. Han var en stark, kraftig pojke, full av livslust och energi, i de flesta avseenden själva motsatsen till mig; men vi funno, att vi hade några gemensamma intressen, och det blev ett starkt föreningsband, då jag kom underfund med att han var lika ensam och utan vänner som jag. Till sist inbjöd han mig till sin fars lantgods, Donnithorpe i Norfolk, och jag begagnade mig av den erbjudna gästfriheten under en månad av sommarferierna.

Gamle mr Trevor var tydligen en man med förmögenhet och anseende såsom fredsdomare och jordägare. Donnithorpe är en liten by strax norr om Langmere. Manbyggnaden utgjordes av ett gammaldags stort tegelstenhus med ekbjälkar och med en ståtlig lindallé ledande upp till gården. På de små insjöarna var gott tillfälle till andjakt och fiske, inomhus fanns ett litet men utvalt bibliotek, inköpt efter den förraägaren, samt en

ganska god kokerska, så att det skulle varit en bortskämd man, som icke kunnat trivas där en månad.

Gamle Trevor var änkling, och min vän var hans enda son och enda barn; jag hörde att han haft en dotter, som dött av difteri under ett besök i Birmingham. Fadern intresserade mig i hög grad. Han var en föga bildad man men med ovanlig såväl fysisk som intellektuell styrka; han hade icke läst många böcker, men han hade rest mycket, hade sett mycket av världen och kom ihåg allt vad han lärt sig. Till det yttre var han en undersätsig och grovt byggd man, med tjockt, gråsprängt hår, brunt, väderbitet ansikte och blå ögon så skarpa, att de nästan föreföllo grymma. Han hade likväl gott rykte om sig i trakten för vänlighet och välgörenhet och var som magistratsperson känd för sina milda domar.

En afton, kort efter min ankomst, sutto vi och pratade vid ett glas portvin efter middagen, då unge Trevor började tala om den vana att göra noggranna iakttagelser och draga slutsatser, som jag redan då satt i system, ehuru jag ännu inte hade en aning om, vilken roll detta skulle komma att spela i mitt liv. Den gamla mannen trodde synbarligen, att hans son överdrev sin beskrivning av ett par obetydliga små undersökningar, som jag gjort.

'Hör nu, mr Holmes', sade han med ett godmodigt skratt, 'jag är ett utmärkt subjekt, om ni kan draga några slutsatser av mig och mitt yttre.'

'Jag är rädd för att där inte finns mycket', svarade jag. 'Möjligen skulle jag kunna draga den slutsatsen, att ni nu under ett års tid gått i ständig fruktan för något personligt överfall.'

Skrattet dog bort på hans läppar och han stirrade förvånad på mig.

'Ja, det är sant nog', sade han. 'Du minns, Victor', vände han sig till sin son, 'att då vi satte stopp för de där tjuvskyttarnas hänsynslösa framfart, svuro de att mörda oss, och de ha verkligen överfallit sir Edward Hoby. Jag har sedan dess alltid varit på min vakt, ehuru jag omöjligt kan förstå, hur ni kan veta det, mr Holmes.'

'Ni har en utmärkt promenadkäpp', svarade jag. 'Av inskriptionen på den såg jag, att ni inte haft den mer än ett år; men ni har besvärat er med att borra hål i knoppen och hällasmält bly i hålet för att göra den till ett gott försvarsvapen, och jag drog den slutsatsen, att ni inte skulle ha tagit sådana försiktighetsmått, om ni inte haft att frukta någon fara.'

'Något mera?' frågade han leende.

'Ni har varit mycket road av boxning i er ungdom.'

'Riktigt även det. Hur vet ni det? Har min näsa blivit slagen litet på sned?'

'Nej', sade jag, 'jag ser det på era öron; de ha den egendomliga tillplattning och förtjockning, som utmärka boxaren.'

'Någonting mera?'

'Jag ser på valkarna i era händer, att ni gjort mycket grävningsarbete i er ungdom.'

'Jag förtjänade alla mina pengar på guldfälten.'

'Ni har varit i Nya Zeeland.'

'Alldeles riktigt.'

'Och besökt Japan.'

'Det är sant.'

'Och ni har stått i intim förbindelse med någon, vars initialer voro J. A. och som ni sedan var mån om att alldeles glömma.'

Gamle Trevor reste sig långsamt upp, fäste sina stora blå ögon på mig med en besynnerlig, vilt stirrande blick och föll därpå framstupa i en djup svimning, med ansiktet mot nötskalen, som lågo kringströdda på bordduken.

Du kan lätt tänka dig, Watson, hur förskräckta både hans son och jag blevo. Attacken var dock lyckligtvis av kort

varaktighet, ty då vi knäppte upp hans krage och stänkte litet vatten i ansiktet på honom, drog han efter andan ett par gånger och satte sig därpå upp.

'Mina kära gossar', sade han med ett tvunget leende, 'jag hoppas att jag inte skrämt er. Hur stark jag än ser ut, är det inte så alldeles väl beställt med mitt hjärta, och det behövs inte mycket för att jag skall ligga där. Jag förstår inte hur ni bär er åt, mr Holmes, men det förefaller mig, som om alla detektiver, verkliga eller uppdiktade, äro ena riktiga barnungar i jämförelse med er. Detta är er livsuppgift, mr Holmes, ni kan i så fall tro en man, som sett något av världen.'

Denna vink jämte hans överdrivna uppskattning av min skicklighet var, om du vill tro mig, Watson, det första som ingav mig den tanken, att jag kanske kunde göra till ett yrke,vad som hittills endast varit en vurm hos mig, ingenting annat. För ögonblicket var jag dock för mycket upptagen av min värds plötsliga illamående för att tänka på något annat.

'Jag hoppas att jag inte sagt något, som sårat er', sade jag.

'Ni har verkligen träffat en tämligen ömtålig punkt. Får jag lov att fråga, hur ni vet detta sista, och hur mycket ni vet?' Han talade till hälften skämtsamt, men ett förskrämt uttryck låg ännu dolt i hans ögon.

'Åh, det är mycket enkelt', sade jag. 'Då ni blottade er arm för att dra upp fisken i båten, såg jag att bokstäverna J. A. hade varit tatuerade på underarmen nära armbågen. Bokstäverna voro ännu läsliga, men det var tydligt av deras suddiga utseende och det sätt, varpå huden fläckats runt omkring, att ni bemödat er att utplåna dem. Det var således klart, att dessa initialer en gång hade varit av intresse för er och att ni sedan önskat att glömma dem.'

'Vilken skarp blick ni har!' utropade han med en suck av lättnad. 'Det är alldeles som ni säger. Men låt oss inte tala längre om den saken. Av alla gengångare äro gammal kärleks de värsta. Kom med in i biljardrummet och låt oss röka en cigarr.'

Från och med denna dag märktes mitt i all mr Trevors hjärtlighet mot mig på samma gång en lätt misstänksamhet. Till och med hans son varsnade det. 'Du har skrämt gubben far, så att han aldrig mera känner sig säker på vad du vet och vad du inte vet', sade han.

Jag är säker på att den gamle herrn inte ville, att det skulle märkas, men han var så starkt påverkad därav, att det förrådde sig i alla hans handlingar. Till sist kände jag mig så övertygad om, att jag beredde honom obehag, att jag förkortade mitt besök hos dem. Samma dag jag skulle resa, hände emellertid något, som sedan visade sig vara av största betydelse.

Vi sutto alla tre på gården i bekväma trädgårdsstolar och solade oss och beundrade den vackra utsikten över dalen nedanför, då tjänstflickan kom ut och sade, att det var en herre, som önskade tala med mr Trevor.

'Vad heter han?' frågade min värd.

'Han ville inte säga sitt namn.'

'Vad vill han då?'

'Han påstår, att ni känner honom och att han endast önskar ett par minuters samtal.'

'Bed honom komma hit.'

Ögonblicket därpå kom en liten mager, hopkrympen karl med krypande sätt och knegande gång. Han hade en öppen kavaj med en tjärfläck på ena ärmen, svart- och rödrutig skjorta, segelduksbyxor och klumpiga, mycket nötta skodon. Hans ansikte var magert, brunt och listigt med ett ständigt leende, som blottade en oregelbunden rad gula tänder; de skrynkliga händerna voro halft tillslutna på det för sjömän egendomliga sättet. Just som han med släpande gång kom över gräsplanen, hörde jag hos mr Trevor liksom ett gurglande eller hickande läte i halsen, och i samma ögonblick rusade han upp från stolen och in i huset; han var ute igen på ett ögonblick, och jag kände en stark konjakslukt, då han gick förbi mig.

’Nå, min vän’, sade han, ’vad kan jag göra för er?’

Sjömannen stod och betraktade honom med kisande ögon och det fadda leendet på läpparna.

’Känner ni inte igen mig?’ frågade han.

’Vad ser jag, det måtte bestämt vara Hudson?’ sade Trevor med ett uttryck av förvåning.

’Ja, det är allt Hudson’, sade sjömannen. ’Kors, det är ju trettio år, om inte mer, sedan jag såg er sist. Här sitter ni i ert eget hus, medan jag ännu bor i fartygsskansen och lever på knallar och gammalt salt kött.’

’Åh, ni skall få se att jag inte glömt gamla tider’, sade Trevor och gick fram och viskade något i örat på sjömannen. ’Gå nu in i köket’, fortsatte han högt, ’så får ni mat och dryck. Och jag tror nog att jag skall kunna skaffa er en plats.’

’Tack så mycket, sir!’ sade sjömannen och tog åt pannluggen. ’Jag har just mönstrat av efter en tvåårig resa med en åttaknopsskuta, därtill med för liten besättning, så att jag behöver vila. Jag tänkte att jag skulle kunna få det antingen hos mr Beddoes eller hos er.’

’Åh’, utbrast mr Trevor, ’ni vet således var mr Beddoes finns?’

’Bevars väl, jag vet var alla mina gamla vänner finnas’, sade karlen med ett elakt leende och knegade i väg efter tjänstflickan till köket.

Mr Trevor mumlade något om att ha varit skeppskamratmed karlen på återväg till gruvorna, varpå han lämnade oss på gården och gick in i huset. Då vi en timme senare kommo in, funno vi honom liggande dödfull på soffan i matsalen. Hela händelsen gjorde ett högst obehagligt intryck på mig, och jag var inte ledsen att dagen därpå lämna Donnithorpe bakom mig, ty jag kände, att min närvaro måste vara besvärlig för min vän.

Allt detta hände under första månaden av sommarferierna. Jag begav mig till London, där jag tillbragte sju veckor med att arbeta ut några experiment i organisk kemi. Men så en dag frampå hösten, då ferierna närmade sig sitt slut, fick jag oväntat ett telegram från min vän, vari han enträget bad mig att komma till Donnithorpe, emedan han var i stort behov av mitt råd och min hjälp. Naturligtvis lämnade jag genast allt annat och begav mig ännu en gång till norra England.

Unge Trevor mötte mig med vagn vid stationen, och jag märkte vid första blicken, att de senaste två månaderna hade varit prövande för honom; han hade blivit mager och avtärd, med en bekymrad min, och hade förlorat det glada och muntra, något bullersamma sätt, varför han gjort sig så känd.

’Min far är döende’, var det första han sade till mig.

’Åh, det är aldrig möjligt!’ utropade jag. ’Hur är det fatt med honom?’

’Ett slaganfall, en nervattack, han har svävat mellan liv och död hela dagen, och ovisst är, om vi finna honom vid liv ännu.’

Den sorgliga underrättelsen gjorde naturligtvis på mig det djupaste intryck.

’Vad är det som orsakat allt detta?’ frågade jag.

’Ja, det är just frågan. Hoppa nu upp i vagnen, så få vi tala om saken, medan vi åka hem. Du minns den där karlen, som kom aftonen innan du reste?’

’Ja, det minns jag mycket väl.’

’Vem tror du vi släppte in i huset den dagen?’

’Det vet jag inte.’

’Det var djävulen, Holmes!’ utropade han.

Jag stirrade förvånad på honom.

’Ja, djävulen i egen person. Inte en enda fridfull timme ha vi haft sedan dess. Min far har aldrig lyft sitt huvudsedan den aftonen, och nu har han pinats till döds, hans hjärta krossats, allt för den fördömda Hudsons skull!’

’Vad kunde då denna man ha för makt?’

’Ja, det är just vad jag ville ge bra mycket för att få veta. Hur kunde min snälla, hjärtegoda gamla far ha råkat i klorna på en sådan usling? Men jag är så glad att du kommit, Holmes. Jag litar fullkomligt på ditt omdöme och din diskretion, och jag vet, att du kommer att råda mig på bästa sätt.’ Vi körde raskt framåt på den jämna, vita landsvägen, med höjderna på andra sidan dalen framför oss skimrande i den nedgående solens röda ljus. Ur en klunga träd till vänster om oss syntes redan de höga skorstenarna och flaggstången på Donnithorpe.

’Min far gjorde karlen till trädgårdsmästare’, fortfor min vän, ’och då han inte var nöjd därmed, gjordes han till förvaltare. Hela huset syntes överlämnat på nåd och onåd åt honom, och han gick omkring och gjorde precis som han ville. Tjänstflickorna klagade över hans dryckenskap och fula ord till dem, och min far höjde allt tjänstfolkets löner för att hålla dem skadeslösa för dessa obehag. Karlen brukade ta min fars bästa bössa och båten och roa sig med små jaktfärder. Och allt detta med så hånfull, grinande och oförskämd min, att jag skulle ha piskat upp honom grundligt tjugu gånger om, om han varit en man av min ålder. Jag kan säga dig, Holmes, att jag hela tiden haft ytterst svårt att lägga band på mig, och jag undrar nu, om det inte varit klokare att jag varit litet mindre återhållsam.

Saker och ting blevo emellertid allt värre och värre hos oss, Hudson, den uslingen, blev allt fräckare, tills jag en dag, då han i min närvaro gav min far ett oförsynt svar, tog och körde ut gunstig herrn. Han slank i väg askgrå i synen och med en giftig blick, som innebar ett värre hot än hans tunga kunnat uttala. Jag vet inte, vad som försiggick mellan min stackars far och honom efter detta, men dagen därpå kom min far till mig och frågade, om jag inte ville be Hudson om ursäkt. Jag vägrade, som du lätt kan tänka dig, och frågade min far, hur han kunde tillåta en dylik usling att ta sig sådana friheter mot honom och hela hans hus.

’Ack, min gosse’, sade han, ’det är lätt sagt, men du vet inte, hur jag har det ställt. Men du skall en dag få veta det,Victor — ja, jag skall laga att du får veta det, vad än må hända. Du kommer inte att tro något ont om din stackars gamle far, eller hur, min gosse?’ Han var djupt rörd och stängde in sig i sitt arbetsrum hela dagen, och jag kunde genom fönstret se, att han var ivrigt sysselsatt med att skriva.

Samma afton inträffade något, som jag tog för en stor befrielse — Hudson gav till känna, att han skulle lämna oss. Han kom in i matsalen, under det vi sutto där efter middagen, och förkunnade denna sin avsikt med tjock, halvdrucken röst.

’Jag har fått nog av Norfolk’, sade han. ’Jag far nu ned till mr Beddoes i Hampshire. Han blir säkert lika glad över att se mig, som ni var.’

’Jag hoppas att ni inte lämnar oss med ovänliga känslor, Hudson’, sade min far med en undergivenhet, som satte mitt blod i svallning.

’Man har ännu inte bett mig om ursäkt’, sade han trumpet med ett ögonkast på mig.

’Victor, du måste erkänna, att du var en smula förhastad i ditt uppförande mot mr Hudson’, sade min far.

’Nej, tvärtom, jag anser att vi båda visat honom ett ovanligt tålamod’, svarade jag.

’Jaså, ni tycker det?’ brummade Hudson. ’Det var bra att jag fick veta det! Den saken ska vi nog klarera!’ Därmed slank han ut ur rummet, och en halvtimme därefter lämnade han huset. Min far befann sig från och med nu i ett tillstånd av beklagansvärd nervositet; natt efter natt hörde jag honom gå fram och tillbaka i sitt rum, och det var just då han började bli litet lugnare, som det sista slaget kom.

’Hur kom det?’ frågade jag ivrigt.

’På ett högst egendomligt sätt. I går afton kom ett brev till min far, avstämplat i Fordingbridge. Min far läste det,

slog händerna för ansiktet och började springa omkring i rummet som om han plötsligt förlorat förståndet. Då jag äntligen lyckades få honom ned på soffan, voro hans mun och ögonlock uppdragna på ena sidan, och jag såg att han haft ett slaganfall. Doktor Fordham kom genast till oss, och vi lade min far till sängs; men förlamningen har gripit omkring sig, han har inte återfått medvetandet och jag tror knappt att vi finna honom vid liv.’

’Så förskräckligt, Trevor’ sade jag. ’Vad kunde då detta brev innehålla, som medförde så fruktansvärda följder?’

’Ingenting, och däri ligger just det oförklarliga. Innehållet var absurt, intetsägande... O, min gud, det är som jag fruktade!’

Vi hade just passerat en krökning av allén och sågo i det bortdöende aftonljuset, att alla gardiner i huset hade dragits ned. Just som vi med full fart körde upp till porten, min vän med anletsdragen förvridna av sorg, kom en svartklädd herre ut ur huset.

’När dog han, doktor?’ frågade Trevor.

’Nästan genast efter det ni farit hemifrån.’

’Återfick han medvetandet?’

’Endast för ett ögonblick, strax innan han drog sin sista suck.

’Någon hälsning till mig?’

’Endast att papperen ligga i den bakre lådan i det japanska skåpet.’

Min vän gick med doktorn upp i dödsrummet, medan jag stannade kvar i skrivrummet och grubblade på denna sak och kände mig dystrare än jag gjort i hela mitt liv. Hur hade denna Trevors — boxare, resande och guldgrävare — förflutna liv varit, och hur kunde han ha kommit i den där surmulna och otrevliga sjömannens våld? Och varför skulle han förlora sansen, då jag nämnde de hälft utplånade initialerna på hans arm, och dö av förskräckelse, sedan han fått ett brev från Fordingbridge?

Jag påminde mig då, att Fordingbridge ligger i Hampshire, och jag hade hört att denna mr Beddoes, som sjömannen farit för att besöka och förmodligen även för att avpressa pengar, även bodde i Hampshire. Brevet kunde således antingen vara från Hudson, sjömannen, med underrättelse att han förrått den brottsliga hemlighet, som tycktes finnas mellan dem, eller också kunde det komma från Beddoes och innehålla en varning till en gammal kamrat, att han inom kort skulle bli förrådd. Så långt syntes saken klar nog. Men hur kunde då brevet vara absurt och intetsägande, såsom sonen beskrivit det? Han måste ha missförstått det. I så fall måste det ha varit ett av dessa uppfinningsrika signalsystem i skrift, som i verkligheten mena en helt annan sak än ordentillsammans betyda. Jag måste se detta brev; låg det någon dold mening i det, var jag säker på att kunna leta ut den. Jag satt en timme och funderade på saken i skymningen, tills slutligen en gråtande tjänstflicka kom in med en lampa och efter henne min vän Trevor, som var blek men lugn och sansad och hade med sig de här papperen, som nu ligga utbredda i mitt knä. Han satte sig mittemot mig, drog lampan närmare och räckte mig ett kort brev, i hast nedskrivet på ett enkelt grått pappersblad, som du ser: ’Orrspelet här i skogarna är nu alldeles ohjälpligt förlorat. Det är gamla Hudson, skogvaktaren, som nu har på det sista förrått denna hemlighet för oss. Säkert är, att fly skogsfåglarna våra jaktmarker, för alltid slut med livet där!’

Jag är säker på att jag såg lika förvånad ut som du nyss, Watson, då jag första gången läste detta brev. Jag läste igenom det en gång till litet uppmärksammare och fann nu, att det måste vara som jag tänkt mig, att det låg någon hemlig mening dold under denna något besynnerliga sammansättning av ord. Var det möjligt att det låg någon på förhand överenskommen betydelse i sådana ord och fraser som ’orrspelet’, ’fly skogsfåglarna’, ’för alltid slut med livet’ o. s. v.? En sådan skulle ju vara alldeles godtycklig, och det var omöjligt att sluta sig till den. Men jag ville inte heller gärna tro detta, ty närvaron av namnet Hudson syntes utvisa, att ämnet för brevet var sådant jag förut gissat och att det kom från Beddoes snarare än från sjömannen. Jag försökte att läsa det baklänges, men sammanställningen ’där livet med slut alltid för’ o. s. v. var just icke uppmuntrande; därpå försökte jag med att läsa vartannat ord, men varken ’orrspelet i är’ eller ’här skogarna nu’ lovade att kasta något

ljus över saken. Men ögonblicket därpå var nyckeln till gåtan i mitt våld — jag såg, att om man började med ordet ’spelet’ och tog med vart fjärde ord, blev detta ett budskap, som väl kunnat bringa gamle Trevor till förtvivlan.

Varningen var kort och rätt på sak, då jag nu läste upp den för min vän:

’Spelet är förlorat. Hudson har förrått oss. Fly för livet!’

Min vän dolde ansiktet i sina darrande händer. ’Det måste vara så’, sade han. ’Detta är värre än döden, ty det betyderpå samma gång vanära. Men vad är meningen med dessa ord skogvaktaren och skogsfåglarna med flera?’

’De ha inte någon betydelse alls för den hälsning, avsändaren ville skicka, men för oss kunde de betyda rätt mycket, om vi inte hade några andra medel att upptäcka, vem denna avsändare var. Du förstår att han börjat med att skriva: spelet... är... förlorat o. s. v. Därpå måste han för att få till stånd den överenskomna chiffern fylla i tre ord i varje mellanrum, och spelet gjorde han till orrspelet för att bättre maskera ordet. På grund av de många hänsyftningarna på jakt och jaktmark och emedan dessa ord synas först ha kommit för honom, kunna vi tämligen säkert antaga, att avsändaren är en ivrig jägare. Säg, känner du till denna Beddoes?’

’Nu, när du nämner det, påminner jag mig, att min stackars far varje höst brukade få en inbjudning att komma och jaga på Beddoes’ jaktmarker.’

’Då är brevet otvivelaktigt från honom’, sade jag. ’Det återstår oss nu endast att söka komma underfund med, vad det var för en hemlighet, som gjorde sjömannen Hudson till herre över dessa två rika och aktade män.’

’Ack, min vän’, svarade Trevor, ’jag fruktar att det är en hemlighet om brott och vanära! Men för dig vill jag inte ha några hemligheter. Här är den bekännelse min far nedskrev, då han fick veta att faran från Hudsons sida var överhängande. Jag fann den i det japanska skåpet, som han hade sagt till doktorn. Tag den du och läs upp den för mig, ty jag har varken kraft eller mod att göra det själv.’

Här äro papperen, Watson, som han gav mig, och jag skall läsa upp dem för dig, liksom jag den där aftonen gjorde det för honom i hans fars gamla arbetsrum. Som du ser, bära papperen påskriften: ’Några upplysningar rörande barkskeppet Gloria Scott och dess resa, från och med det fartyget lämnade Falmouth den 8 oktober 1855 och till dess undergång på 15° 20’ n. 1., 25° 14’ v. 1., d. 6 november samma år.’ Det är i formen av ett brev och har följande lydelse:

’Min käre, älskade son!

Nu, då skam och vanära börja att förmörka min levnadsafton, kan jag ärligt och uppriktigt nedskriva, att det icke ärfruktan för lagen, förlusten av min ställning här i trakten, ej heller oron över att sjunka i alla vänners och bekantas ögon, som plåga mig, utan det är tanken på att du skulle komma att rodna över mig — du, som älskar mig och som, det hoppas jag, sällan haft skäl till annat än att högakta mig. Men i den händelse det slag, som för evigt kommer att hota mig, nu verkligen skulle drabba mig, önskar jag att du läser detta, för att du må av mig själv få veta, hur tillvida jag varit klandervärd. Om å andra sidan allt skulle gå väl — give den barmhärtige, allsmäktige Guden, att så må bli förhållandet! — och om detta papper sedan händelsevis skulle finnas till ännu och falla i dina händer, besvär jag dig vid allt vad du håller heligt, vid minnet av din älskade mor och den kärlek, som rått mellan oss, att du kastar det på elden och aldrig mera tänker därpå.

Om däremot dina ögon fortsätta att läsa det följande, då vet jag att jag redan blivit utsatt för vanäran och släpad från mitt hem eller, som är troligare — ty du vet att mitt hjärta är klent — ligger med min tunga för evigt förseglad i döden. I varje fall är tiden för min hemlighets undertryckande nu förbi, och vartenda ord jag nedskriver är den nakna sanningen, det svär jag, så sant jag hoppas på nåd och barmhärtighet!

Mitt namn, min käre gosse, är icke Trevor. I mina yngre dagar hette jag James Armitage, och du kan förstå, hur förskräckt jag blev för några veckor sedan, då din vän och studentkamrat sade några ord, vilka läto som om han gissat min hemlighet. Det var som Armitage jag fick anställning i ett bankhus i London, och som Armitage jag bröt mot mitt lands lagar och dömdes till deportation. Tänk inte alltför hårt om mig, min son! Det var en så kallad

hedersskuld jag måste betala, och jag begagnade pengar, som icke voro mina egna, att betala den med, säker på att jag skulle kunna ersätta bristen, innan den upptäcktes. Men den förskräckligaste otur förföljde mig. Den penningsumma, som jag byggt på, anlände icke i tid, och en förtidig kassainventering uppenbarade mitt deficit. Brottet skulle nu för tiden behandlats med långt större mildhet, men för trettio år sedan tillämpades lagarna hårdare än nu, och på min tjugutredje födelsedag fann jag mig fastkedjad som en missdådare tillsammans med trettiosjuandra fångar på mellandäck på barkskeppet Gloria Scott, destinerat till Australien.

Det var år 1855, då Krimkriget som bäst pågick, och de fartyg, på vilka fångar vanligen fraktades till kolonierna, begagnades nu i stor skala som transportfartyg i Svarta Havet; regeringen måste därför nyttja mindre och olämpligare fartyg för att skicka ut fångar. Gloria Scott hade förut gått på Kina i tefraktfart, och det var ett gammalmodigt, klumpigt och tungt fartyg, som blivit undanträngt av de moderna snällseglarna. Det var ett fartyg på 500 ton, och förutom de trettiosju fångarna fanns det en besättning på tjugusex man, aderton soldater, en kapten, tre styrmän, en läkare, en präst och fyra fångvaktare ombord; fartyget hade sålunda nära hundra man ombord, då vi lämnade Falmouth.

Skiljeväggarna mellan fångarnas celler voro helt tunna och klena i stället för av tjocka ekplankor, såsom är vanligt på fartyg avsedda för fångtransporter. Kamraten i cellen till vänster närmast min hade jag särskilt lagt märke till, då vi fördes ned till kajen; det var en ung man med skägglöst ansikte, lång, smal näsa och något utskjutande käkar. Han satte näsan i vädret, hade, som man brukar säga, en svajig gång och utmärkte sig framför allt för sin ovanliga längd; jag tänker att ingen av oss andra nådde honom till axlarna, och jag är säker på, att han mätte dryga sex och en halv fot. Det var egendomligt att bland så många sorgsna och nedslagna ansikten se ett, som var fullt av energi och beslutsamhet; åsynen därav var för mig som en eld i en snöstorm. Jag var därför glad över att finna, att han var min granne, och ännu gladare, då jag mitt i natten hörde en röst viska tätt intill mitt öra och fann, att han lyckats skära en öppning i brädväggen mellan oss.

»Hallå, kamrat», sade han, »vad heter du och varför är du här?»

Jag svarade honom och frågade i min tur, vem jag talade med.

»Jag är Jack Prendergast», sade han, »och du skall vid gud lära dig att välsigna mig, innan vi skiljas åt!»

Jag påminde mig, att jag hört talas om hans fall, ty det hade väckt ett ofantligt uppseende över hela landet, någon tid innan jag häktades. Han var en man av god familj ochstor begåvning, men med ohjälpligt dåliga vanor, och hade genom ett snillrikt bedrägerisystem lurat Londons förnämsta affärsmän på ansenliga penningsummor.

»Du kommer således ihåg rättegången mot mig?» sade han stolt.

»Ja, mycket väl.»

»Då kanske du även påminner dig något egendomligt i samband därmed?»

»Vad var det då?»

»Jo, att jag hade skaffat mig nära en kvarts miljon pund, inte sant?»

»Jo, så påstods det.»

»Men man kunde inte återfinna något av pengarna.»

»Nej.»

»Nå, var tror du det jag hade kvar finns då?»

»Det har jag ingen aning om», svarade jag.

»Jo du, jag har ännu pengarna i mitt våld», sade han.

»Vid gud, jag har fler pund sterling, som jag rår om, än du har hår på ditt huvud! Och har man pengar, min son, och vet att handskas med dem och sprida dem, kan man göra vad som helst. Du tror väl aldrig att en man, som kan göra vad som helst, ämnar nöta ut sina byxor på att sitta stilla i det stinkande skrovet på en råttäten, möglig

gammal likkista till Kinafarare? Nej, min gosse, en sådan man ser på sitt eget och sina kamraters bästa, det kan du lita på! Håll därför fast vid honom, och du kan svära på, att han kommer att hjälpa er alla till frihet.»

På detta sätt gick han på och talade, och jag trodde först att det icke betydde någonting, men efter någon tid, då han prövat mig och låtit mig svära dyra eder, anförtrodde han mig, att det verkligen satts i gång en komplott bland fångarna att sätta sig i besittning av fartyget. Omkring ett dussin av dem hade tänkt ut planen, innan de kommo ombord; Prendergast var ledaren och hans pengar gjorde saken möjlig.

»Jag hade en kamrat», sade han, »och det en utomordentligt präktig karl ändå, trogen som guld. Det är han, som har pluringarna, och var tror du att han finns i detta ögonblick? Jo du, han är skeppspräst ombord — ja, varken mer eller mindre än själva skeppsprästen! Han kom ombord i svart rock och klara papper och pengar tillräckligt i kistan attkunna köpa hela fartyget från kölen och upp till masttoppen. Besättningen tillhör honom med liv och själ. Han kunde köpa dem för så och så mycket till partipris med rabatt vid kontant betalning, och han hade köpt dem varenda man, innan de undertecknat sina kontrakt med kaptenen. Han har dessutom fått två av fångvaktarna och Mercer, andre styrmannen, och han skulle fått kaptenen, om han ansett honom värd det.»

»Vad ska vi göra då?» frågade jag.

»Vad tror du?» sade han. »Vi ska färga några av soldaternas rockar rödare än de någonsin varit.»

»Men de äro beväpnade», sade jag.

»Det ska vi vara med, min gosse. Det finns ett par pistoler för varenda en av oss, och kunna vi inte med besättningen på vår sida ta det här fartyget, så förtjäna vi allesammans att skickas till någon flickpension. Tala du vid din kamrat på andra sidan i afton och se till, om vi kunna lita på honom.»

Jag gjorde så och fann, att min granne på andra sidan var en ung man, i ungefär samma ställning som jag och vars brott bestått i namnförfalskning. Han hette Evans, men ändrade sedan namn liksom jag, och han är nu en rik och aktad man i södra England. Han var genast färdig att sluta sig till sammansvärjningen såsom det enda medlet till vår räddning, och innan vi ännu hade passerat Biscayabukten, voro alla fångarna utom två med om planen. En av dem var en halvidiot, som vi icke vågade lita på, den andre led av gulsot och kunde icke vara oss till någon nytta.

Det fanns redan från början i verkligheten ingenting som kunnat hindra oss att genast sätta oss i besittning av fartyget. Besättningen utgjordes av en samling hänsynslösa sällar, särskilt valda för ändamålet. Den föregivna prästen hade tillträde till våra celler för att hålla förmanande tal till oss, och han bar därvid en svart påse, som antogs vara full av andliga småskrifter; han kom så ofta, att vi om några dagar alla hade en fil, två pistoler, ett skålpund krut och tjugu kulor vardera gömda i våra kojer. Två av fångvaktarna voro Prendergasts agenter, andra styrmannen var hans högra hand; kaptenen, första och tredje styrmannen, två av fångvaktarna, löjtnant Martin och hans aderton soldater och doktorn utgjorde den styrka vi hade emot oss. Men vi beslöto, hur säkert allt änföreföll, att icke försumma några försiktighetsmått och att företaga vårt anfall helt oväntat under natten. Det avgörande ögonblicket kom emellertid hastigare, än vi hade väntat, och på följande sätt.

En afton, ungefär tre veckor efter vår avresa, hade doktorn gått ned för att se till en av fångarna, som var sjuk, och då han lade handen på nedre ändan av hans koj, kände han pistolen. Om han hade tegat nu, kunde han sedan ha omintetgjort hela vår plan, men han var en nervös liten karl, gav till ett utrop av förvåning och blev så blek att fången ögonblickligen förstod, hur det stod till, och kastade sig över honom; han hade kavle i munnen, innan han ännu hunnit göra alarm, och låg fastbunden på bädden. Doktorn hade lämnat dörren till däcket öppen efter sig, och vi rusade nu alla upp på däck. De två soldaterna på post blevo genast nedskjutna och likaså en korpral, som kom springande för att se vad som stod på. Två andra soldater stodo på vakt vid dörren till salongen, men deras gevär tycktes icke vara laddade, ty de gåvo icke eld på oss och skötos ned, medan de försökte sätta på bajonetterna. Därpå rusade vi ned i kaptenens hytt, men då vi knuffade upp dörren, hörde vi smällen av ett skott därinne, och där låg han med huvudet på ett sjökort över Atlanten, med nålar fastsatt på bordet, och bredvid honom stod prästen med en rykande pistol i handen. De båda styrmännen hade redan gripits av besättningen, och

hela saken syntes klar.

Salongen låg näst intill kaptenshytten, och där samlades vi nu i en klunga och kastade oss ned på sofforna och pratade alla på en gång, ty vi voro alldeles vilda av känslan att åter vara fria. Runt omkring funnos skåp, och Wilson, den falska prästen, sprängde dörren till ett av dem och tog fram ett dussin sherrybuteljer. Vi slogo halsarna av buteljerna och höllo som bäst på att dricka, då utan föregående varning en gevärssalva smällde och salongen blev så full av rök, att vi icke kunde se tvärs över bordet. Då röken skingrats, var rummet som ett slakthus. Wilson och åtta man till lågo på varandra vridande sig på golvet, och blodet och vinet på bordet göra mig sjuk ännu i dag, när jag tänker på det. Vi blevo så modlösa vid den hemska synen, att jag tror vi skulle ha uppgivit spelet, om icke Prendergast varit. Han vrålade som en tjuroch rusade på dörren följd av oss alla, som ännu voro vid liv. Då vi kommo ut, sågo vi löjtnanten och tio av hans män akterut; skyligtet mitt över salongsbordet hade varit till någon del öppet, och man hade skjutit ned på oss genom springan. Vi voro emellertid över dem innan de hunnit ladda om; de kämpade tappert, men vi voro fler till antalet, och på fem minuter var allt över. Min gud, har det någonsin funnits ett värre slakthus än vad detta fartyg nu var! Prendergast var som en rasande djävul: han lyfte upp soldaterna som om de varit barn och kastade dem över bord levande eller döda; en sergeant, som blivit förskräckligt svårt sårad, fortfor likväl att simma förvånansvärt länge, tills någon av barmhärtighet sköt honom en kula genom huvudet. Då striden var över, fanns det inga andra av våra fiender kvar än fångvaktarna, styrmännen och doktorn.

Angående dem och deras öde uppstod nu meningsskiljaktighet. Det fanns bland oss många, som voro glada nog över att återvinna friheten, men som därför icke ville ha mord på sina samveten. Det var en sak att döda soldaterna, då de hade gevär i händerna, en annan att stå bredvid och se, hur de dödades med kallt blod. Åtta av oss — fem fångar och tre bland besättningen — förklarade sig icke vilja vara med därom. Men Prendergast och hans anhängare voro obevekliga; vår enda utsikt till säkerhet, sade han, låg i att undanröja alla vittnen, och han ämnade icke lämna en enda tunga, som sedan kunde prata inför domstolen. Det var icke långt ifrån att vi åtta fått dela de stackars offrens öde, men slutligen sade han, att vi kunde få ta en av båtarna och ge oss av, om vi ville. Vi antogo genast anbudet, ty vi kände oss redan sjuka av dessa blodtörstiga gärningar och insågo, att det skulle bli värre ännu, innan allt var över. Vi fingo sjömanskläder åt oss alla, ett fat vatten, en tunna med salt kött och en med skeppsskorpor samt en kompass. Prendergast kastade åt oss ett sjökort och sade, att vi naturligtvis voro skeppsbrutna sjömän, vilkas fartyg gått under på 15° n. 1. och 25° v. 1., varpå han kapade fånglinan och lät oss gå.

Nu kommer jag till den mest förvånande delen av min historia, min käre son. Besättningen hade brassat fockrån back, medan överfallet gjordes, men nu, då vi lämnade dem, brassade de fullt igen, och som det blåste en laber bris frånnordost, började barken sakta avlägsna sig från oss. Vår båt låg och gungade på de långa, jämna dyningarna, och Evans och jag, som voro de mest bildade bland oss, sutto i aktern och bestämde vårt läge och vilken kust vi skulle hålla kurs på. Det var en kinkig fråga, ty Kap Verdöarna voro omkring 500 mil i norr om oss och afrikanska kusten omkring 700 mil i öster. På det hela taget, emedan vinden höll på att svänga över till rätt nordlig, ansågo vi det bäst att hålla mot Sierra Leone och vände därför stäven i denna riktning; av barken syntes nu endast riggen på vår styrbords låring. Plötsligt, medan vi sutto och betraktade den, syntes ett tjockt moln av svart rök skjuta upp från den och bli hängande som ett vidunderligt träd vid horisonten; några sekunder därefter hördes ett dån som av åskan, och då röken skingrat sig, fanns det icke ett spår kvar av G1oria Scott. Vi vände ögonblickligen båten runt ännu en gång och rodde av alla krafter till den plats, där ett lätt töcken, som ännu hängde över vattnet, utvisade stället för katastrofen.

Det tog en dryg timme för oss att hinna fram dit, och vi fruktade först att vi kommit för sent för att kunna rädda ett enda liv. En splittrad båt och några trälådor och stycken av spiror gungande på vågorna visade oss, var fartyget gått under; men icke ett tecken till liv syntes och vi hade just nedstämda vänt om, då vi hörde ett nödrop och upptäckte på något avstånd en vrakspillra och på den en man liggande utsträckt. Då vi halat honom ombord på båten, funno vi honom vara en ung matros vid namn Hudson, som var så svårt bränd och utmattad, att han icke förrän följande morgon kunde lämna oss några upplysningar om vad som hänt.

Han berättade då, att sedan vi lämnat fartyget, hade Prendergast och hans skara börjat döda de fem man, som de höllo fångna; de två fångvaktarna skötos och kastades överbord och likaså tredje styrmannen. Därpå gick Prendergast ned på mellandäck i cellen och skar med egen hand halsen av den olyckliga doktorn. Nu återstod endast första styrmannen, som var en djärv och beslutsam man. Då han såg Prendergast närma sig honom med den blodiga kniven i handen, sparkade han av sina bojor, som han på något sätt lyckats lösa, och rusade ned i aktre lastrummet.

Ett dussintal av fångarna, som med sina pistoler rusadeefter honom, funno honom med en ask tändstickor i handen sittande bredvid en öppen kruttunna, en av de hundra som funnos ombord; och han svor på att han skulle spränga varenda själ i luften, om han på något sätt antastades, ögonblicket därpå skedde explosionen, men Hudson trodde att den förorsakades snarare av något missriktat skott än av styrmannens tändsticka. Vilken än orsaken var, så gjorde den slut på Gloria Scott och det slödder, som satt sig i besittning av fartyget.

Sådan är i få ord, min gosse, historien om den förfärliga sak, i vilken även jag var invecklad. Nästa dag togs vår båt upp av briggen Hotspur, destinerad till Australien, och kaptenen trodde genast vår berättelse, att vi voro skeppsbrutna från ett passagerarfartyg, som gått under. Transportfartyget Gloria Scott annoterades av amiralitetet såsom förlist på havet, och intet enda ord har någonsin dunstat ut om dess verkliga öde.

Efter en synnerligen lycklig resa med Hotspur anlände vi till Sydney, där Evans och jag ändrade namn och begåvo oss ut för att gräva guld; bland de massor av folk av alla nationer, som samlades på guldfälten, var det oss en lätt sak att förbli okända, vad vårt förflutna liv angick.

Om återstoden är icke mycket att berätta. Vi hade lyckan med oss, tillbragte några år på resor och återvände till England som rika kolonister och köpte oss var sin lantegendom. Under mer än tjugu år ha vi levat ett stillsamt och fridfullt, nyttigt liv och hoppades, att vårt förflutna var för alltid begravet. Tänk dig därför mina känslor, då jag i sjömannen, som kom till oss, ögonblickligen kände igen den karl vi fiskade upp ur vattnet efter explosionen. Han hade på något sätt spårat upp oss och föresatt sig att leva på oss och vår fruktan att bli förrådda. Du förstår nu, varför jag sökte hålla fred med honom och gav efter för alla hans önskningar, och du fattar nog även den fruktan, som gripit mig nu, då han begivit sig till sitt andra offer med hotelser på tungan.

Under detta står skrivet med osäker och nästan oläslig stil: ’Beddoes meddelar i en chifferskrift, att H. har förrått oss. Gode Gud, hav barmhärtighet med våra arma själar!’

*

Detta var den berättelse, som jag den ifrågavarande aftonen läste upp för unge Trevor, och jag tänker att den under dåvarande förhållanden var ganska dramatisk. Min vän, den präktiga pojken, kände sig alldeles förkrossad och lämnade snart England och begav sig till Ceylon, där han köpte sig en teplantage och har det mycket bra, som jag hört. Vad sjömannen och Beddoes beträffar, hörde man aldrig mera av någon av dem efter den dag, då varningsbrevet avsändes. De försvunno båda fullständigt och för alltid. Någon angivelse mot Trevor och Beddoes gjordes aldrig hos polisen, så att förmodligen tog Beddoes en hotelse för fullbordad handling. Man hade sett Hudson smyga omkring i trakten, och då Beddoes försvann, tog man för givet, att Hudson hade gjort av med honom och sedan flytt. Själv tror jag att det förhöll sig på alldeles motsatt sätt; jag anser det nämligen högst sannolikt att Beddoes, driven till förtvivlan och i den tron att han redan blivit förrådd, hämnades på Hudson och lämnade landet med så mycket pengar han i hast kunde få ihop. Detta är hela historien, doktor, och kan den vara till nytta för din samling, står den mer än gärna till tjänst.»

DEN MUSGRAVESKA RITUALEN

En anomali i min vän Sherlock Holmes’ karaktär, som ofta slog mig, var att han, ehuru i sin logik en av de noggrannaste och mest metodiska människor och ehuru han även till sitt yttre lade an på en viss vårdad prydlighet, likväl i sina personliga vanor var en av de oordentligaste varelser, som någonsin drivit en rumskamrat

till förtvivlan. Jag är själv visst icke något mönster i detta avseende; mitt oroliga fältliv i Afghanistan, i förening med en smula bohemnatur, har gjort mig kanske litet mindre stadgad och ordningsälskande, än som anstår en läkare. Men det finns i alla fall en gräns för min slarvaktighet, och då jag finner en man, som lägger sina cigarrer i kolpytsen, tobaken i tån av en persisk toffel och har sin obesvarade korrespondens fastnaglad med en fällkniv mitt i sin kaminfris av trä, då börjar till och med jag taga på mig en dygdig min. Vidare har jag alltid ansett pistolskjutning för en sport, som bör bedrivas utomhus, och då Holmes i ett av sina besynnerliga infall satt i sin länstol med sin revolver och ett hundratal patroner och gav sig till att pryda väggen mittemot med ett patriotiskt V. R.Victoria Regina. i kulmärken, då kände jag starkt, att varken rummets atmosfär eller utseende mådde väl därav.

Våra rum voro alltid fulla av kemikalier och kriminella reliker, som hade en märkvärdig benägenhet för att vandra omkring till de otroligaste ställen och dyka upp där man minst kunnat vänta och önska dem. Men Holmes' papper voro mitt värsta plågoris. Han hade verklig fasa för att förstöra några dokument, i synnerhet sådana, som på något vis hörde till av honom utförda detektivbragder, och det var endast en eller ett par gånger om året han kunde samla tillräcklig energi attregistrera och ordna dem; ty som jag redan nämnt på något ställe i dessa osammanhängande memoarer, åtföljdes de utbrott av oerhörd energi, varmed han utförde sina märkvärdiga bedrifter, av en reaktion av verklig letargi, varunder han kunde ligga och dåsa med sin fiol och sina böcker och knappast röra sig längre än från soffan till bordet. På detta sätt hopade sig hans papper månad efter månad, tills i varenda vrå av rummet lågo uppstaplade manuskriptbuntar, som på inga villkor fingo brännas upp och som ingen annan än ägaren fick röra.

En vinterafton, under det vi sutto tillsammans framför brasan, vågade jag föreslå honom, att eftersom han nu hade slutat att gummera in tidningsurklipp i sin liggare, kunde han gärna använda ett par timmar på att söka göra vårt rum litet mera beboeligt. Holmes kunde icke förneka det rättmätiga i min begäran och gick med något nedslagen min upp i sin sängkammare och kom snart tillbaka släpande med sig en stor blecklåda. Han ställde den mitt i rummet på golvet, och sättande sig på en stol framför den slog han upp locket; jag såg att den redan var till en tredjedel fylld med papper, hopbuntade med rött bindgarn i flera packor.

»Här finnas anteckningar nog, Watson», sade han och såg skälmaktigt på mig, »och jag tänker, att om du visste vad allt jag gömt i den här lådan, skulle du be mig ta fram mera av den sorten i stället för att lägga in det vi ha på golvet.»

»Är det anteckningar rörande din tidigare verksamhet? Jag har ofta önskat att få gå igenom några av dem.»

»Ja min gosse, alla de här arbetena utfördes, innan ännu min biograf kommit för att förhärliga mig.» Han lyfte bunt efter bunt på ett varsamt, smekande sätt. »De äro inte alla lyckade undersökningar, Watson», sade han, »men det finns några ganska vackra små problem bland dem. Här är redogörelsen för morden i Tarleton, fallet Vamberry, vinhandlaren, historien angående den gamla ryska kvinnan och om aluminiumkryckan samt en fullständig berättelse om Ricoletti med klumpfoten och hans avskyvärda hustru. Och här — åh, här ha vi något recherché i ordets både bokstavliga och bildliga betydelse.»

Han dök med armen ända till bottnen av lådan och tog uppen liten träask med skjutlock; ur lådan tog han fram ett stycke skrynkligt papper, en gammaldags mässingsnyckel, en träpinne med ett vidhängande segelgarnsnystan samt tre gamla rostiga metallbitar.

»Nå, min gosse, vad säger du om den här samlingen?» frågade han leende åt min förvånade min.

»Jag tycker det är en besynnerlig samling.»

»Ja, mycket besynnerlig, och den dithörande historien kommer att förvåna dig, såsom varande ännu besynnerligare.»

»Vad menar du med det?»

Holmes plockade upp sakerna bit för bit och radade upp dem längs bordskanten, varpå han slog sig ned och satt

och betraktade dem med belåten min.

»Det här är allt, som återstår för att påminna mig om den Musgraveska Ritualen», sade han.

Jag hade många gånger hört honom nämna detta fall, men aldrig kunnat få några detaljer.

»Jag skulle bli dig mycket tacksam, om du ville berätta mig något om denna sak», sade jag.

»Och lämna skräpet på golvet som det är?» utropade han ironiskt. »Åja, ditt ordningssinne kommer nog inte att plågas alltför mycket, min kära Watson! Men jag skulle vara glad, om du ville lägga det här fallet till dina andra anteckningar, ty där förekomma poänger, som göra det alldeles enastående i vårt lands och, jag tror även, i varje annat lands brottmålskrönika. En samling av mina små bedrifter skulle vara ofullständig, om den inte innehölle en redogörelse för denna besynnerliga sak.

Du kommer ihåg, hur affären med transportfartyget Gloria Scott och mitt samtal med den olycklige man, vars öde jag berättat för dig, voro vad som först kom mig att på allvar ägna mig åt det yrke, som jag sedan gjort till mitt. Du ser mig nu, då mitt namn blivit bekant i vida kretsar, och då jag allmänt erkännes både av publiken och den officiella polisen som ett slags högsta instans i tvivelaktiga fall. Redan då vi först lärde känna varandra, hade jag börjat en ganska ansenlig, om än inte särdeles vinstgivande praktik. Du kan därför knappast fatta, hur svårt jag hade det i början, och hur lång tid det dröjde, innan jag blev känd.

Då jag först kom till London, bodde jag vid MontaguStreet helt nära British Museum, och där satt jag nu och väntade på klienter och fyllde min alltför rikliga fritid med att studera alla de vetenskapsgrenar, som kunde göra mig skickligare i mitt yrke. Då och då kunde jag få ett fall att utreda, huvudsakligen på rekommendation av gamla studentkamrater, ty under mina sista år vid universitetet talades där rätt mycket om mig och mina metoder. Det tredje av dessa fall var den Musgraveska Ritualen, och jag tror det var genom den uppmärksamhet, denna egendomliga sak väckte, och genom de stora intressen, som visade sig stå på spel, som jag gjorde mitt första steg mot den ställning, jag nu intager.

Reginald Musgrave tillhörde samma college vid universitetet som jag, och jag var något litet bekant med honom. Han var inte särdeles populär bland de yngre studenterna, ehuru det alltid föreföll mig som om vad man hos honom kallade högmod i verkligheten endast var ett försök att dölja en ytterlig naturlig blyghet. Till det yttre var han en man av i högsta grad aristokratisk typ, smärt och smal, med böjd näsa, stora ögon och ett avmätt men likväl artigt sätt. Han var i verkligheten en telning av en bland de allra äldsta adliga ätterna i England ehuru tillhörande en yngre gren, som hade skilt sig från den i norr bosatta familjen Musgrave och på femtonhundratalet slagit sig ned i västra Sussex, där deras familjesäte Hurlstone kanske är den äldsta bebodda byggnaden i hela grevskapet. Något av hans födelseort syntes ha givit sin prägel åt mannen, och jag kunde aldrig betrakta hans bleka, skarpa ansikte eller hållningen på hans huvud utan att tänka på gråa stenvalv, gotiska rosverksfönster och alla de ärovördiga ruinerna av en feodal borg. Då och då kommo vi i samtal med varandra, och jag erinrar mig, att han mer än en gång uttryckte sitt stora intresse för mina metoder att observera och draga slutsatser.

Jag hade varken sett eller hört av honom på fyra år, då han en förmiddag gjorde mig ett besök vid Montagu Street. Han hade förändrats något till utseendet, var klädd som en fin ung man, som följer med modet — han hade alltid varit en smula sprätt — men hade samma lugna, stilla och artiga sätt, som förut utmärkt honom.

'Hur har världen handskats med dig, Musgrave?' frågade jag, sedan vi skakat hand.

'Du har förmodligen hört, att min far är död', sade han. 'Han dog för två år tillbaka, sedan dess har jag naturligtvis haft Hurlstonegodsen att sköta, och som jag dessutom är parlamentsledamot för mitt distrikt, har min tid varit ganska upptagen. Men jag hör att du, Holmes, börjat praktiskt använda den förmåga du brukade förvåna oss med

'Ja', sade jag, 'jag har börjat leva på det lilla ingenium, naturen utrustat mig med.'

'Det gläder mig att höra, ty ett råd av dig skulle för ögonblicket vara av det allra största värde för mig. Vi ha haft åtskilliga besynnerliga händelser på Hurlstone, och polisen har inte kunnat kasta något ljus över dem. Det är

verkligen högst ovanliga och oförklarliga tilldragelser.'

Du kan förstå, Watson, hur uppmärksamt jag hörde på honom, ty det tillfälle jag så ivrigt efterlängtat under alla dessa månader av overksamhet syntes nu ha kommit. Det var min innerliga övertygelse, att jag kunde lyckas, där andra misslyckats, och nu skulle jag få tillfälle att pröva min förmåga.

Reginald Musgrave slog sig ned mitt emot mig och tände den cigarrett, jag bjöd honom.

'Först och främst må du veta', sade han, 'att ehuru jag är ungkarl, måste jag hålla en ansenlig skara tjänare på Hurlestone, ty det är ett synnerligen vidsträckt gammalt hus och kräver mycket arbete att hålla i ordning; jag har dessutom stora jaktmarker, och under fasantiden har jag vanligen huset fullt med gäster, så att det inte skulle duga att ha för få tjänare. Jag har sammanlagt i huset åtta tjänstflickor, en kock, en hovmästare, två betjänter och en springpojke. Trädgården, stall och ladugård ha naturligtvis sin särskilda tjänstpersonal.

Av dessa tjänare hade Brunton, hovmästaren, varit längst i vår tjänst. Han var en ung skollärre utan plats, då min far först anställde honom, men som han hade stor energi och karaktärsfasthet, gjorde han sig snart oumbärlig i hushållet. Han var en välväxt och vacker karl med den grannaste panna, och ehuru han varit hos oss tjugu år, kan han inte vara mer än fyrtio nu. Med sina personliga företräden och sin stora begåvning — han talar flera språk och trakterar snart sagt alla instrument — är det mer än underligt, att han så länge var nöjd med sin ställning; men förmodligen hade han det braoch hade inte den energien att söka förbättra sin ställning. Hovmästaren på Hurlstone var alltid något, som alla gäster där mindes.

Denna mönstertjänare hade emellertid ett fel — han var en riktig Don Juan, och du kan förstå att för en man som han var det inte svårt att spela denna roll i en enslig, stilla landsbygd.

Så länge han var gift, var allt gott och väl, men sedan han blev änkling, ha vi haft ständiga besvärligheter med honom. För några månader sedan hoppades vi, att han skulle bli stadgad igen, ty han förlovade sig med Rachel Howells, vår andra husjungfru; men han har slagit upp med henne och börjat göra sin kur för Janet Tregellis, dottern till vår första skogvaktare. Rachel, som är en präktig flicka men har ett lättrört walesiskt temperament, fick en attack av hjärnfeber och går nu omkring i huset — eller gjorde det till i går — som en hålögd skugga av sitt forna jag. Detta var vårt första drama på Hurlstone, men det åtföljdes snart av ett andra, som kom oss att glömma det första och som föregicks av Bruntons nesliga avskedande ur tjänsten.

Vad som hände var följande. Som jag sagt, var mannen intelligent och denna intelligens har förorsakat hans undergång, ty den tycks ha lett till en okuvlig nyfikenhet rörande saker, som inte det minsta angingo honom. Inte en aning hade jag om, hur långt denna nyfikenhet kunde föra honom, tills den renaste slump öppnade mina ögon.

Huset är, som sagt, mycket vidsträckt. En natt i förra veckan — i torsdags natt för att vara exakt — kunde jag omöjligt sova, ty jag hade dumt nog druckit en kopp starkt kaffe efter middagen. Sedan jag förgäves kämpat mot sömnlösheten till klockan två på morgonen, kände jag, att saken var hopplös och steg därför upp och tände ljus för att fortsätta en roman, som jag just höll på och läste; jag hade emellertid glömt boken i biljardrummet, så att jag tog på mig nattrocken för att gå och hämta den.

För att komma till biljardrummet måste jag gå utför en trappa och tvärs över början av en korridor, som leder till biblioteket och skjutvapensrummet. Du kan tänka dig min förvåning, då jag kastade en blick utför korridoren och fick se ett ljussken, som kom från den halvöppna dörren till biblioteket;jag hade själv på aftonen, innan jag gick in till mig, släckt lampan och stängt dörren. Min första tanke var naturligtvis, att det var inbrottstjuvar. Korridorerna på Hurlstone ha väggarna rikt dekorerade med gamla vapentroféer; jag tog bland dem en stridsyxa och smög mig därpå, lämnande ljuset kvar, tyst utför korridoren och tittade in genom dörren.

Till min stora förvåning fann jag Brunton i biblioteket. Han satt fullt påklädd i en länstol, med ett papper liknande en karta i knä på sig, huvudet långt framåtlutat och stött mot handen och tydligen försjunken i djupa tankar. Jag stod stum av överraskning och betraktade honom från den mörka korridoren. En ljusbit på bordsändan spred ett svagt sken i rummet, tillräckligt dock för att visa mig att han var fullt klädd. Plötsligt steg han upp från stolen och gick fram till en sekretär, låste upp den och drog ut en av lådorna; sedan han tagit ett

papper där, vände han om till sin plats, bredde ut det på bordet bredvid ljusbiten och började studera det mycket uppmärksamt. Min harm över denna kallblodiga undersökning av mina familjedokument överväldigade mig till den grad, att jag ofrivilligt tog ett steg framåt, och Brunton såg upp och varseblev mig i dörröppningen. Han sprang upp, askgrå i ansiktet av förskräckelse, och stoppade hastigt det en karta liknande papper, han först studerat, innanför rocken.

’Jaså’, utropade jag, ’det är på detta sätt ni återgäldar det förtroende vi alltid satt till er! Ni lämnar i morgon dag min tjänst!’

Han sänkte huvudet, med en min som om han kände sig fullkomligt förkrossad, och smet förbi mig utan att säga ett ord. Ljusbiten stod ännu på bordet och vid dess sken såg jag efter, vad det var för ett papper Brunton tagit fram ur sekretären. Till min förvåning var det alls ingenting viktigt, endast en kopia av frågorna och svaren i en egendomlig gammal hävdvunnen ceremoni kallad familjen Musgraves Ritual; det är ett slags ceremoni, egendomlig för vår familj, som varje Musgrave sedan århundraden tillbaka genomgår den dag han blir myndig — en sak av fullkomligt privat intresse och möjligen av någon liten vikt för arkeologen liksom våra vapensköldar, men inte till någon praktisk nytta alls.’

’Det är kanske så gott att vi sedan återkomma till papperet’, sade jag.

’Ja, om du verkligen anser det nödvändigt’, svarade Musgrave med någon tvekan. ’Men för att nu fortsätta min berättelse, så låste jag igen lådan med den nyckel, Brunton lämnat kvar, och vände mig om för att gå, då jag till min förvåning fann att Brunton återvänt och stod framför mig.

’Mr Musgrave, sir’, utbrast han med en röst hes av sinnesrörelse, ’jag kan inte bära skammen, sir! Jag har alltid varit stolt, mer än min ställning i livet berättigat mig till, och att avskedas med skam och vanära skulle döda mig. Mitt blod kommer över ert huvud, sir — ja, det gör det! — om ni driver mig till förtvivlan. Om ni inte kan behålla mig efter vad som hänt, så låt mig för guds skull säga upp platsen själv och lämna den om en månad som om det skett av egen fri vilja. Detta kunde jag bära, mr Musgrave, men inte att bli bortkörd inför alla dessa människor, som jag så väl känner.’

’Ni förtjänar inte mycket medlidande, Brunton’, svarade jag. ’Ert uppförande har på den senare tiden i flera avseenden varit i högsta grad skamligt, men som ni varit länge i familjens tjänst önskar jag inte draga någon offentlig vanära över er. Men en månad är för lång tid, lämna huset om en vecka och ge vad skäl ni vill för att ni lämnar er plats.’

’Bara en vecka?’ utropade han förtvivlad. ’Fjorton dagar — låt det åtminstone bli fjorton dagar.’

’En vecka’, upprepade jag, ’och ni kan ändå anse er ha blivit mycket milt behandlad.’

Han smög sig bort med sänkt huvud som en förkrossad människa, under det jag släckte ljuset och återvände till min sängkammare.

Under de närmast följande två dagarna var Brunton ytterst ivrig i fullgörandet av sina plikter. Jag gjorde ingen hänsyftning på vad som hänt och väntade med någon nyfikenhet att få se, hur han ämnade dölja sitt skamliga avskedande. På tredje morgonen infann han sig emellertid inte, såsom han eljest brukade, efter frukosten för att mottaga mina befallningar för dagen. Just som jag lämnade matsalen, mötte jag händelsevis Rachel Howells, en av husjungfrurna; som jag nyss nämnt, hade hon stigit upp efter en svår sjukdom och såg till den grad blek och avtärd ut, att jag allvarligt föreställde henne att alldeles för tidigt ha gått tillbaka till sitt arbete.

’Du borde vara sängliggande ännu’, sade jag, ’och inte börja arbeta, förrän du är starkare.’

Hon såg på mig med ett så besynnerligt uttryck, att jag började misstänka att hennes hjärna var angripen.

’Jag är stark nog, mr Musgrave’, sade hon.

’Vi måste höra vad doktorn säger om den saken’, svarade jag. ’Nu slutar du upp med arbetet, befaller jag, och när du kommer ned, så säg till, att jag önskar tala med Brunton.’

’Hovmästaren är borta’, sade hon.

’Borta? Vart har han då tagit vägen?’

’Han är borta. Ingen har sett till honom. Han är inte på sitt rum — ja, ja, han är borta!’ Hon föll baklänges mot väggen, utstötande skrik på skrik i hysteriskt skratt, under det jag förskräckt över detta häftiga anfall ringde på hjälp. Flickan fördes, ännu skrikande och gråtande, till sitt rum, under det jag gjorde förfrågningar angående Brunton. Det var alldeles tydligt att han försvunnit. Hans säng var orörd, och ingen hade sett honom, sedan han föregående afton gick in till sig; men det var svårt att förstå, hur han kunnat lämna huset, ty på morgonen hade alla fönster och dörrar funnits stängda. Hans kläder, hans fickur och till och med hans pengar funnos kvar i hans rum — men den svarta kostym, han vanligen bar, var borta; även hans tofflor voro borta, men hans skor däremot kvar. Vart kunde då Brunton ha gått under natten, och vad kunde det ha blivit av honom?

Naturligtvis genomletade vi huset och även uthusen på det grundligaste, men utan att finna några spår av honom. Det är, som sagt, en riktig labyrint till en gammal byggnad, i synnerhet den ursprungliga flygeln, som nu står obebodd, men vi undersökte vartenda rum och vindslokalerna, utan att finna minsta tecken av den försvunne mannen. Det var föga troligt att han lämnat trakten utan att ta med sig sina ägodelar, men var kunde han då vara? Jag tillkallade lantpolisen, men utan resultat. Det hade regnat föregående natt, och vi undersökte gården, gräsplaner och gångstigar runtomkring huset, men utan att upptäcka minsta spår av den försvunne. Så stodo sakerna, då en ny händelse drog vår uppmärksamhet från Bruntons mystika försvinnande.

Under två dagar hade Rachel Howells varit så sjuk, i det hon än yrade, än hade hysteriska anfall, att vi anställt ensjuksköterska för att vaka hos henne under natten. Under den tredje natten efter Bruntons försvinnande, då sjuksköterskan såg sin patient djupt insomnad, föll hon själv i slummer, där hon satt i länstolen, men då hon om en stund vaknade, fann hon sängen tom, fönstret öppet och inte ett spår av den sjuka flickan. Man gick ögonblickligen och väckte mig, och tillsammans med de två betjänterna begav jag mig genast ut för att leta efter den försvunna. Det var inte svårt att finna, åt vilket håll hon gått, ty vi kunde med lätthet följa hennes spår från marken nedanför hennes fönster, tvärs över gården och fram till stranden av den lilla insjön, helt nära den sandade gångstig, som leder ut ur parken. Sjön är här åtta fot djup, och du kan tänka dig våra känslor, då vi funno att den stackars flickans fotspår slutade här. Naturligtvis började vi genast dragga efter hennes kropp, men kunde inte finna den. Däremot gjorde vi en annan högst oväntad fångst, nämligen en linnepåse innehållande en mängd gamla rostiga och anlupna metallsaker och flera stycken mörka stenar eller glasbitar. Detta besynnerliga fynd var allt vad vi kunde få av insjön, och ehuru vi under hela gårdagen gjorde alla möjliga efterspaningar och förfrågningar, veta vi ännu ingenting varken om Rachel Howells eller Richard Bruntons öde. Lokalpolisen är rådlös, och jag har nu kommit upp till dig som en sista utväg.’— — —

Du kan lätt tänka dig, Watson, hur ivrigt jag lyssnade till denna utomordentliga följd av händelser och försökte passa ihop dem och finna någon gemensam tråd, som genomgick dem alla.

Hovmästaren var borta, flickan var borta, hon hade älskat honom, men sedermera fått orsak att hata honom. Hon hade walesiskt blod i ådrorna, var häftig och passionerad. Hon hade blivit fruktansvärt upprörd genast efter hans försvinnande. Hon hade kastat i sjön en påse innehållande några besynnerliga saker. Alla dessa faktorer måste tagas med i betraktande, och likväl kunde ingen av dem sägas gå till själva kärnan av saken. Vad var utgångspunkten för denna kedja av händelser? Där låg ändan till denna intrasslade tråd.

’Jag måste se detta papper, Musgrave’, sade jag, ’som din hovmästare ansåg det mödan värt att undersöka så noga, även med risk att förlora sin plats.’

’Det är en tämligen löjlig historia den här så kallade Musgraveska Ritualen’, svarade han, ’men den har åtminstone den ursäkten att vara antik. Jag har här en avskrift av frågorna och svaren, om du vill ögna igenom dem.’

Han räckte mig det här papperet, som jag har framför mig, Watson, och här står det besynnerliga katekesförhör, som varje Musgrave måste undergå, då han blev myndig. Jag skall läsa upp frågorna och svaren, just som de stå

nedskrivna:

’Vems var den?’

’Hans som är borta.’

’Vem skall ha den?’

’Han som skall komma.’

’Vad var det för månad?’

’Den sjätte från den första räknat.’

’Var var solen?’

’Över eken.’

’Var var skuggan?’

’Under almen.’

’Hur steg man?’

’Åt norr tio och tio, åt öster fem och fem, åt söder två och två, åt väster ett och ett, och så under.’

’Vad skola vi giva för den?’

’Allt som är vårt.’

’Varför skulle vi giva det?’

’För förtroendets skull.’— — —

’Originalhandlingen är inte daterad’, anmärkte Musgrave, ’men rättskrivningen är från mitten av sextonhundratalet. Jag är emellertid rädd för, att det här papperet föga hjälper dig att lösa mystären.’

Det ger oss åtminstone en ny mystär’, sade jag, ’och det en som till och med är ännu intressantare än den första. Måhända kommer den enas lösning att även visa sig vara den andras. Du får ursäkta mig, Musgrave, men din hovmästare tyckes mig ha varit en mycket begåvad man och haft skarpare blick än tio generationer av hans herrar.’

’Jag förstår dig inte’, sade Musgrave. ’Det här papperet tyckes mig inte vara av något praktiskt värde.’

’Mig förefaller det däremot vara av ofantligt stor praktisk betydelse, och jag inbillar mig att Brunton hade samma åsikt.Han hade säkert sett det före den natten, då du kom på honom.’

’Det är mycket möjligt, vi ha aldrig gjort oss något besvär med att dölja det.’

’Jag antar att han, när han nu senast såg på papperet, endast önskade friska upp sitt minne en smula. Du sa’, att han hade ett slags karta framför sig, som han jämförde med manuskriptet, och som han skyndade att stoppa i fickan, då du kom.’

’Ja, det är sant’, svarade Musgrave. ’Men vad hade han att göra med den här gamla familjeceremonien, och vad betyder hela den här långa ramsan av frågor och svar?’

’Det tror jag inte skall bli oss svårt att avgöra’, svarade jag. ’Om du inte har något emot det, så följa vi med första tåg ned till Sussex och försöka på platsen att ta litet närmare reda på saken.’

Samma eftermiddag voro vi på Hurlstone. Kanske har du sett den beryktade gamla byggnaden återgiven i bild och läst beskrivningar över den, jag skall därför inskränka mig till att nämna, att huset är byggt i form av ett L, med den långa armen utgörande den modernare delen av huset, den korta bildande den gamla kärnan, ur vilken det andra utvecklats, över den låga portalen med massivt dörrstycke i mitten av denna gamla del av byggnaden är inhugget årtalet 1607, men sakkunniga äro ense om, att ekbjälkar och stenarbete i verkligheten äro mycket äldre

än så. De ofantligt tjocka murarna och små obetydliga fönstren hade under förra århundradet förmått familjen att bygga den nya flygeln, och den gamla nyttjades nu endast som magasin och källare, om den begagnades alls. En härlig gammal park av stora, resliga träd omgav slottet, och insjön, som Musgrave talat om, låg alldeles i närheten av den långa praktfulla allén, ett par hundra meter från slottet.

Jag var redan fullt övertygad om, Watson, att vi här inte hade tre olika gåtor, utan endast en, och att om vi endast kunde tyda den Musgraveska Ritualen riktigt, skulle jag ha nyckeln i mina händer både till sanningen angående hovmästaren Brunton och tjänstflickan Howells. Jag ägnade alltså hela min energi åt denna sak. Varför skulle Brunton vara så angelägen att rätt tolka detta gamla formulär? Tydligenemedan han såg något däri, som angått alla dessa generationer av godsägare och varav han väntade sig någon personlig fördel. Vad var det då och hur hade det inverkat på hans slutliga öde?

Det stod fullkomligt klart för mig, sedan jag läst igenom denna så kallade Ritual, att måtten den upptog häntydde på något visst ställe, som dokumentet för övrigt syftade på, och att om vi kunde finna detta ställe, skulle vi vara på god väg att upptäcka den hemlighet, som de gamla Musgravearna ansett nödvändigt att balsamera på ett så besynnerligt sätt. Vi hade två ledningar att börja med, en ek och en alm. Vad eken beträffar, fanns det ingen orsak till ovisshet; mitt framför slottet, till vänster om körvägen, stod en gammal patriark bland ekar, ett bland de präktigaste exemplar jag någonsin sett.

’Det där trädet fanns nog där, då er Ritual skrevs? sade jag, då vi körde förbi.

’Ja för all del, det fanns säkert där redan vid tiden för den normandiska erövringen’, svarade Musgrave. ’Det är tjugutre fot i omkrets.’

Här hade jag således den ena utgångspunkten klar.

’Ha ni några gamla almar här?’ frågade jag.

’Det stod förr en mycket gammal alm därborta, men åskan slog ned i den för tio år sedan, och vi höggo ned stumpen.’

’Kan man se, var den stod?’

’Ja bevars.’

’Det finns inga andra almar här?’

’Nej, inga gamla almar, men många gamla bokträd.’

’Jag skulle gärna vilja se, var den där almen växte.’

Vagnen hade nu stannat utanför huset, och Musgrave förde mig genast, innan vi ännu gått in, fram till det märke på gräsplanen, där almen stått; det var ungefär mittemellan eken och huset. Min undersökning tycktes gå framåt.

’Det är väl inte möjligt nu längre att få veta, hur hög almen var?’ sade jag.

’Jo bevars, det kan jag säga dig genast, den var sextiofyra fot hög’, svarade Musgrave.

’Hur kommer det sig att du vet det?’ frågade jag förvånad.

'Då min informator en gång i tiden skulle ge mig något övningsproblem i trigonometri, blev det oftast i formen av attmäta höjder, och jag har som yngling tagit höjden på snart sagt alla träd och byggnader här på gården.’

Allt detta var ju riktig tur för mig; mina fakta kommo hastigare, än jag kunnat hoppas.

’Säg mig, gjorde din hovmästare dig nånsin några sådana frågor?’ frågade jag.

Reginald Musgrave såg förvånad på mig. ’Nu, då du påminner mig om det, kommer jag ihåg, att Brunton verkligen frågade mig om samma sak för några månader sedan på grund av något meningsutbyte med ridknekten.’

Detta var goda nyheter, Watson, ty det visade mig, att jag var på rätt väg. Jag såg nu upp mot solen; den stod lågt

på himmeln, och jag beräknade att inom mindre än en timme skulle den vara just över de högsta grenarna av den gamla eken. Ett av villkoren i Ritualen skulle då vara uppfyllt. Almens skugga måste betyda bortre ändan av skuggan, annars skulle stammen tagits som ledning. Jag måste således ta reda på, var bortre ändan av skuggan skulle falla, just då solen stod över eken.

»Det måste ha varit svårt, Holmes, då almen inte längre fanns där», anmärkte jag.

»Ja, men jag visste ju, att om Brunton kunnat göra det, skulle även jag kunna det. För resten var det ingen verklig svårighet. Jag gick med Musgrave in i hans arbetsrum och täljde den här pinnen, och vid den knöt jag sedan fast det här långa snöret med en knut för var tredje fot. Jag tog därpå två längder av ett metspö, som tillsammans utgjorde precis sex fot, och gick så med min klient tillbaka till den plats, där almen hade stått. Solen stod just över ekens topp. Jag ställde metspöet rätt upp och ned, markerade skuggans riktning och mätte den. Den var nio fot lång.

Beräkningen var nu enkel nog. Om ett sex fot långt spö kastade en skugga på nio fot, måste ett träd på sextiofyra fot kasta en på nittiosex fot, och de måste ju båda falla i samma riktning. Jag mätte nu upp detta avstånd, som nästan förde mig till husets vägg, och stack en träpinne i marken till märke. Du kan tänka dig hur jag jublade inom mig, Watson, då jag på två tums avstånd från min pinne såg en annan liten fördjupning i marken; jag förstod att det var ett märke, somBrunton gjort under sina mätningar, och att jag fortfarande var i hans spår.

Från denna utgångspunkt började jag nu stega, sedan jag först med min fickkompass tagit de fyra väderstrecken. Tio steg med vardera foten förde mig fram parallellt med husets vägg, och jag utmärkte platsen med en ny träpinne. Därpå gick jag noga upp fem steg åt öster och två åt söder; det förde mig till själva tröskeln av den gamla porten. Två steg åt väster betydde nu att jag måste gå två steg in i den stenbelagda förstugan, och detta var således den plats, som antyddes av Ritualen.

Aldrig i mitt liv, Watson, har jag erfarit en så förkrossande känsla av missräkning; jag uppfattade det nämligen för ett ögonblick så, som om jag begått något grundligt misstag i mina beräkningar. Den nedgående solen sken fullt på stengolvet, och jag kunde se att de av fötter nötta gamla gråstenhällarna voro fast hopmurade och alldeles säkert inte blivit rörda på många herrans år. Brunton hade inte gjort något här. Jag knackade på golvet, men det lät likadant överallt, och det fanns intet tecken till någon spricka eller öppning. Lyckligtvis tog Musgrave, som börjat förstå meningen med mina åtgärder och nu var lika ivrig som jag själv, ur fickan upp avskriften av dokumentet för att se efter om jag gjort rätt.

’Och under’, utropade han, ’du har glömt orden och under!’

Jag hade trott att det betydde att vi skulle gräva, men nu insåg jag naturligtvis genast mitt misstag. ’Det finns då en källare härunder?’ uropade jag.

’Ja, och det en lika gammal som huset ändå. Man kommer ned genom den här dörren.’

Vi gingo utför en slingrande stentrappa, och min följeslagare drog eld på en tändsticka och tände en lykta, som stod på en tunna i ett hörn. Det syntes genast att vi till sist kommit till den rätta platsen och att vi inte voro de enda, som på den senaste tiden besökt den.

Källaren hade nyttjats till vedbod, men vedträna, som tydligen legat spridda över hela golvet, hade nu staplats upp på sidorna, så att det blev en tom plats i mitten. På denna fläck låg en stor och tung stenhäll med en rostig järnring i mitten, i vilken en tjock rutig långhalsduk av ylle var instucken.

’Vad ser jag’, utropade Musgrave, ’det är ju Bruntons ytterhalsduk! Jag har sett honom begagna den och kan svära på, att det är hans. Vad har den uslingen haft här att göra?’

På min begäran hämtades ett par av lantpoliserna, och då de anlänt, försökte jag att lyfta stenen genom att draga i halsduken; jag kunde endast röra den helt obetydligt, och det var först med tillhjälp av en av konstaplarna som jag slutligen lyckades få undan den. Ett svart hål gapade mot oss, i vilket vi alla blickade ned; Musgrave lade sig på knä och sänkte ned lyktan.

Det var ett litet rum, sju fot djupt och fyra fot i fyrkant. På ena sidan stod en platt, metallbeslagen trälåda, vars lock var uppslaget, med den här besynnerliga gamla nyckeln i låset. Lådan var utvändigt beklädd med ett tjockt lager av damm, och fukt och mask hade ätit sig genom trävirket, så att mögel växte tjockt på innersidan. Flera svartnade metallstycken — tydligen gamla mynt — sådana som jag har här, lågo kringspridda på lådans botten, men för övrigt var den tom.

I detta ögonblick hade vi för resten inte någon tanke på den gamla lådan, ty våra blickar stirrade på något, som låg bredvid den. Det var figuren av en svartklädd man, som låg på knä framför lådan, med pannan sänkt mot kanten av den och armarna utbredda på ömse sidor. Ställningen var sådan, att den dragit allt det stagnerande blodet åt ansiktet, och ingen kunde ha känt igen denna förvridna, leverfärgade uppsyn; men kläderna, håret och andra tecken voro tillräckliga att visa Musgrave, då vi dragit upp kroppen, att det verkligen var hans försvunna hovmästare. Han hade varit död några dagar, men det fanns intet sår eller märke på kroppen, som visade hur han mött sitt fasansfulla slut. Då liket burits upp ur källaren, stodo vi fortfarande inför ett nästan lika svårlöst problem som det, varmed vi hade börjat.

Jag måste erkänna, Watson, att så tillvida kände jag mig besviken i mina undersökningar. Jag hade räknat på att lösa gåtan, då jag väl funnit den i Ritualen antydda platsen; men nu, då jag hunnit dit, var jag tydligen lika långt som någonsin från att veta, vad det var familjen i gamla tider dolt så omsorgsfullt. Jag hade visserligen kastat ljus över Bruntons öde, men nu återstod att skaffa visshet om, på vad sätt han mött detta öde och vilken roll den försvunna tjänstflickandärvid spelat. Jag slog mig ned på en kagge i ett hörn och började grundligt överväga saken.

Du känner mina metoder i dylika fall, Watson: jag tänker mig i den ifrågavarande personens ställe, och sedan jag först mätt hans intelligens, söker jag föreställa mig, hur jag själv skulle handlat under liknande förhållanden. I detta fall förenklades saken därav, att Bruntons intelligens var av högsta slag, så att det var onödigt att göra någon eftergift för den »personliga ekvationen», som astronomerna kallat det. Han visste att något värdefullt var dolt, och han lyckades få reda på gömstället. Han fann att stenen, som betäckte det, var för tung att flyttas av en ensam man. Vad gjorde han då? Han kunde inte få hjälp av någon främmande person, även om han haft någon han kunnat lita på, utan att utsätta sig för stor risk att bli upptäckt. Bäst därför, om det var möjligt, att få hjälp av någon inomhus. Men vem kunde han be därom? Denna flicka, Rachel Howells, hade varit förälskad i honom. En man finner det alltid svårt att tro, att han för alltid förlorat en kvinnas kärlek, även om han behandlat henne aldrig så illa. Han beslöt därför att genom några artighetsbevis åter komma på god fot med flickan Rachel Howells och därpå göra henne till sin medbrottsling, vilket även skedde. De gingo under natten tillsammans ned i källaren, och deras förenade ansträngningar voro tillräckliga att lyfta stenen. Så tillvida kunde jag följa deras handlingar, som om jag själv sett allt.

Men i alla fall måste det för dessa två personer, av vilka den ena därtill var en kvinna, ha varit en svår sak att lyfta undan stenen; en stor och grov poliskonstapel och jag hade funnit det vara ett styvt arbete för oss. Vad hade de då hittat på för hjälpmedel för att underlätta arbetet? Vad skulle jag själv gjort i dylikt fall? Jag steg upp och undersökte noga trästyckena, som lågo kringspridda på golvet, och fann nästan genast vad jag väntat. En omkring tre fot lång brädstump hade ett alldeles tydligt hack i ena ändan, under det några andra voro tillplattade på sidorna, som om en större tyngd vilat på dem. Tydligen hade de, allteftersom de lyft upp stenen, stuckit brädstumparna i springan, tills slutligen öppningen var stor nog att krypa ned igenom, då man stöttade stenen med en plankstump, ställd på längden; denna plankstumpkunde mycket väl få en inskärning nedtill, eftersom hela tyngden av stenen pressade den mot kanten. Så tillvida stod jag ännu på fast grund.

Hur skulle jag nu fortsätta att rekonstruera detta nattliga drama? Tydligen kunde endast en av dem gå ned i hålet, och det var Brunton; flickan måste ha väntat ovanför. Brunton låste nu upp lådan och langade upp innehållet, antagligen — eftersom det var borta — och sedan... ja, vad hände sedan?

Vilken halvt undertryckt hämndens eld hade plötsligt slagit upp i full låga i denna passionerade keltiska kvinnas själ, då hon såg den man, som gjort henne orätt — kanske långt mer än någon anade — i sitt våld? Var det en

olycklig slump, att den stödjande plankstumpen gled undan och stenen slöt sig över Brunton i vad som blev hans grav? Hade hon endast gjort sig skyldig till att förtiga hans öde? Eller hade möjligen ett plötsligt slag av hennes hand kastat undan stödet och kommit stenhällen att med en väldig smäll åter falla ned på sin plats? Hur därmed än förhöll sig, tyckte jag mig se denna kvinnofigur, alltjämt fasthållande den funna skatten, vilt rusa uppför den slingrande trappan med de dova skriken därnerifrån i sina öron och lyssnande till de ursinniga knytnävsslagen mot stenhällen, som nu skulle kväva livsgnistan hos hennes trolösa älskade.

Detta var således hemligheten med hennes bleka kinder, hennes uppskakade nerver och hennes hysteriska skratt och skrik morgonen därpå. Men vad hade då funnits i lådan? Var hade hon gjort av det? Det måste naturligtvis ha varit för att utplåna de sista spåren av sitt brott.

I tjugu minuter hade jag suttit orörlig och tänkt ut hela saken. Musgrave stod ännu med blekt ansikte och svängde lyktan och stirrade ned i hålet.

'Det här är mynt från Karl den förstes tid', sade han och höll fram de få slantar, som hade lämnats kvar i lådan. 'Du ser, att vi hade rätt vid bestämmandet av den tid, från vilken Ritualen förskrev sig.'

'Kanske finna vi något annat från Karl den förstes tid!' utropade jag, då den antagliga betydelsen av Ritualens två första frågor plötsligt stod klar för mig. 'Låt mig se innehållet i påsen, som du fiskade upp ur sjön.'

Vi gingo upp i hans skrivrum och han lade föremålenframför mig. Jag fattade lätt att han betraktat dem som värdelösa, ty metallen var nästan svart och stenarna glanslösa och matta. Men jag gned en av dem mot rockärmen, och den glödde sedan som en gnista i min mörka flata hand. Metallarbetet hade formen av en dubbel ring, men hade blivit böjt och vridet.

'Du måste komma ihåg', sade jag, 'att det kungliga partiet i England var ganska starkt även efter konungens död, och att då dess medlemmar slutligen flydde, lämnade de troligen många av sina dyrbaraste ägodelar efter sig väl gömda, i förhoppning att återvända och hämta dem, när lugnare tider inträtt.'

'En av mina förfäder, sir Ralph Musgrave, var en framstående hovman och Karl den andres högra hand under hans vandringar', sade min vän.

'Å, verkligen!' sade jag. 'Jag skulle tro att det ger oss den sista länken, som vi saknade. Jag gratulerar dig till att, om än på ett något tragiskt sätt, ha kommit i besittning av en relik med stort inre värde men av ännu större betydelse som en historisk kuriositet.'

'Vad är det då?' frågade han och kunde knappast få fram orden av förvåning.

'Varken mer eller mindre än de engelska konungarnas gamla krona.'

'Deras krona?'

'Alldeles. Kom ihåg vad Ritualen säger. Hur lyder den? Jo: Vems var den? Hans, som är borta. Det var efter konung Karls halshuggning. Därpå följer: Vem skall ha den? Han, som skall komma. Det var Karl den andre, vars återkomst och uppstigande på tronen redan förutsågos. Det kan inte gärna råda något tvivel om, att detta nu illa tilltygade och formlösa diadem engång smyckat de kungliga Stuartarnas panna.'

'Men hur kom det i sjön?'

'Ja, det är en fråga, som det tar litet tid att besvara', sade jag och redogjorde för den långa kedja av antaganden och bevis, som jag konstruerat nere i källaren. Skymningen hade fallit på och månen sken klart på himmeln, innan min berättelse var slut.

'Men hur kom det sig, att Karl den andre inte fick sinkrona, då han återvände?' frågade Musgrave, i det han åter stoppade reliken i påsen.

'Ja, där träffade du en punkt, som vi förmodligen aldrig kunna få klarhet i. Det är troligt, att den Musgrave, som kände hemligheten, dog under mellantiden och av något förbiseende underlät att förklara meningen med

Ritualen, då han lämnade den som en vägledning åt sin närmaste arvtagare. Från den dagen och till nu har Ritualen gått i arv från far till son, tills den slutligen föll i händerna på en man, som lyckades leta sig till dess hemlighet men förlorade livet på kuppen.» — — —

Detta är historien om den Musgraveska Ritualen, Watson. Kronan har man därnere på Hurlstone, ehuru det var förenat med åtskilliga svårigheter och en ansenlig summa måste betalas, för att man skulle få behålla den. Jag är säker på, att om du bara nämner mitt namn, visar man dig den med nöje. Om tjänstflickan Rachel Howells hörde vi aldrig mera talas, och det är troligt att hon lämnade England och tog med sig minnet av sitt brott till något land på andra sidan havet.

MORDET I REIGATE.

Det dröjde någon tid, innan min vän Sherlock Holmes hämtade sig från sin ovanligt överansträngande verksamhet under våren 1887. Hela frågan rörande Nederländska Sumatrabolaget och baron Maupertuis' kolossala affärssvindel är ännu i alltför friskt minne hos allmänheten och alltför intimt förbunden med politik och högre finansväsen för att utgöra ett passande ämne för dessa små skisser.

Jag finner av mina dagboksanteckningar, att det var den 14 april jag fick ett telegram från Lyon, vari jag underrättades om att Holmes låg sjuk på Hotel Dulong. Inom tjugufyra timmar stod jag i hans sjukrum och var glad över att finna, att hans symptom icke voro av allt för oroande slag. Hans berghälsa hade emellertid fått en svår knäck genom mer än två månaders ansträngningar, varunder han aldrig arbetat mindre än femton timmar om dagen och mer än en gång, såsom han försäkrade mig, utan vila arbetat fem dygn i sträck. Triumfen över den lyckliga utgången av hans arbete kunde icke rädda honom från reaktionen efter så fruktansvärda ansträngningar, och på en tid, då Europa genljöd av hans beröm och hans bostad formligen översvämmades av lyckönskningstelegram, fann jag honom ett rov för den allra djupaste nedstämning. Icke ens medvetandet om att han hade lyckats, där tre olika länders polis misslyckats, och att han på varje punkt överlistat Europas mest fulländade svindlare, kunde rycka upp honom ur den fullständiga nervösa nedsättningen.

Tre dagar därefter voro vi tillbaka vid Bakerstreet; men det var tydligt att min vän behövde ombyte av luft och omgivning för att återhämta krafterna, och tanken på att tillbringa en vecka på landet under vårtiden var full av lockelser även för mig. Min gamla vän, överste Hayter, som jag skött under en sjukdom i Afghanistan, hade nu köpt ett husnära Reigate i Surrey, och han hade ofta bett mig komma ned och hälsa på; då han senast bjöd mig, hade han låtit förstå, att om min vän Holmes hade lust att följa med, var även han hjärtligt välkommen. Jag måste gå en smula diplomatiskt tillväga med Holmes, men då han hörde att värden var ungkarl och att han skulle få vara fullt ogenerad, gick han in på mitt förslag, och en vecka efter vår återkomst från Lyon voro vi under överstens tak. Hayter var en präktig gammal soldat, som därtill sett mycket av världen, och det visade sig snart, som jag väntat, att han och Holmes sympatiserade.

Samma afton vi anlänt sutto vi efter middagen i överstens vapenrum, Holmes utsträckt på en soffa, under det översten och jag betraktade hans lilla vackra samling av eldvapen.

»Apropå», sade översten plötsligt, »jag tror jag tar en av de här revolvrarna med mig upp i afton, ifall vi skulle bli alarmerade.»

»Alarmerade!» sade jag.

»Ja, vi ha helt nyligen blivit litet uppskrämda här i trakten. Gamle Acton, en av ortens magnater, hade inbrottstjuvar i sitt hus i måndags natt. Ingen större skada skedde, men brottslingarna äro ännu inte ertappade.»

»Ingen ledning?» frågade Holmes och såg spänt på översten.

»Nej, inte ännu. Men den här affären är alltför oansenlig, mr Holmes, för att vara värd er uppmärksamhet efter era stora internationella detektivbragder.»

Holmes slog med handen bort artigheten, ehuru hans leende visade, att han tyckte om den.

»Fanns det intet intressant drag i brottet?»

»Nej, det skulle jag inte tro. Tjuvarna undersökte biblioteket och fingo mycket litet för sitt besvär. Hela rummet var upp och nedvänt, lådor uppbrutna och skåp genomsökta utan annat resultat än att ett enda band av Popes översättning av Homeros, två nysilverljusstakar, en brevpress av elfenben, en liten barometer och ett segelgarnsnystan saknades.»

»Vilken besynnerlig blandning!» utropade jag.

»Ja, tjuvarna lade sig tydligen till med det första bästa de fingo tag i.»

Holmes lät höra ett mumlande läte från soffan.

»Lokalpolisen borde kunna göra något av det där», sade han. »Det är ju alldeles tydligt att...»

Jag höll varnande upp fingret. »Kom ihåg att du är här för att vila dig, min vän», sade jag. »För all del, börja inte på med en ny undersökning, medan dina nerver ännu äro bara trasor.»

Holmes ryckte på axlarna med en blick av komisk resignation på översten, och samtalet gled in på mindre farliga områden.

Det var emellertid bestämt, att all min yrkesmässiga försiktighet skulle vara bortkastad, ty nästa morgon trängde problemet sig på oss på ett sådant sätt, att det var omöjligt att ignorera det, och vårt besök här på landet ledde till något, som vi aldrig kunnat ana. Vi sutto alla tre vid frukostbordet, då överstens betjänt kom inrusande så bestört, att han alldeles glömde det passande.

»Har herr översten hört nyheten?» frågade han burdust och kunde knappt få fram orden. »Hos Cunninghams!»

»Inbrottstjuvar?» frågade översten med kaffekoppen upplyft till munnen.

»Nej, mord!»

Översten lät höra en vissling. »Å, för tusan!» sade han. »Vem har då blivit dödad, den gamla fredsdomaren eller hans son?»

»Ingendera, det var William, kusken. Han blev skjuten rätt genom hjärtat och dog på fläcken.»

»Vem sköt honom?»

»Tjuven. Sen flydde han hals över huvud och lyckades undkomma fullständigt. Han hade just brutit sig in genom skafferifönstret, då William överraskade honom och mördades, då han ville försvara sin herres egendom.»

»Vilken tid var det?»

»I går natt omkring klockan tolv.»

»Vi ska gå dit om en stund», sade översten och återtog helt lugnt sin avbrutna frukost. »Det var en ruskig händelse», sade han, då betjänten gått ut. »Han är vår förnämsta man här på orten, gamle Cunningham, och en hygglig karl för resten. Säkert tar han sig djupt av vad som hänt, ty karlen hade varit i hans tjänst många år och var en präktig tjänare. Det är förmodligen samma brottslingar, som bröto sig in hos Acton.»

»Och stulo den där besynnerliga samlingen?» sade Holmes tankfullt.

»Alldeles.»

»Hm! Det kan visa sig vara den enklaste sak i världen, men vid första påseendet är det allt en smula besynnerligt, eller hur? Ett tjuvband på landet skulle, tycks det, finna det förmånligare att byta om skådeplats för sina operationer och inte inom några få dagar bryta sig in på två ställen inom samma distrikt. Då ni, överste, i går afton talade om att iakttaga vissa försiktighetsmått, kommer jag ihåg att den tanken föresvävade mig, att detta helt visst var den sista by i England, till vilken tjuven eller tjuvarna skulle vända sin uppmärksamhet, vilket visar

att jag ännu har mycket att lära.»

»Jag inbillar mig att det är någon lokal tjuv», sade översten, »och i så fall äro Actons och Cunninghams just de ställen, dit han skulle gå, eftersom de äro de ojämförligt största här i trakten.»

»Och de rikaste?»

»De borde väl vara det, men de ha under några år haft en process med varandra, som jag tror sugit dem svårt. Gamle Acton har något slags anspråk på halva Cunninghams egendom, och juristerna ha haft hand om saken i flera år och arbetat med näbbar och klor.»

»Om brottslingen är hemma här i trakten, borde det inte vara svårt att få fatt i honom», sade Holmes gäspande. »Se så, var du lugn, Watson, jag ämnar visst inte blanda mig i saken.»

»Poliskommissarien Forrester!» anmälde betjänten, i det han slog upp dörren. En ung man med markerade, intelligenta drag kom in.

»God morgon, herr överste!» sade han. »Jag hoppas att jag inte kommer och stör, men förhållandet är att vi hört, att mr Holmes från London är här...»

Översten gjorde en rörelse med handen mot Holmes och poliskommissarien bockade sig.

»Vi tänkte att ni kanske skulle vilja ha den godheten att komma över till Cunninghams ett slag, mr Holmes?»

»Ödet är emot dig, Watson», sade Holmes skrattande. »Vi sutto just och språkade om saken, då ni kom in, herr poliskommissarie. Kanske kan ni ge oss några detaljer.»

Då min vän nu satte sig tillrätta i sin gamla vanliga lyssnande ställning, visste jag att det var hopplöst att söka avhålla honom från att ta befattning med denna sak.

»Vi hade inte någon ledning i den Actonska saken», sade poliskommissarien, »men här ha vi gott om ledtrådar, och utan tvivel är det samma person i båda fallen. Mannen har blivit sedd.»

»Åh, verkligen!»

»Ja, men han satte av som en pil genast han fyrat av skottet, som dödade den stackars William Kirwan. Gamle mr Cunningham såg honom från sitt sängkammarfönster och unge mr Alec Cunningham såg honom från den bakre förstugan. Klockan var tre kvart på tolv, då tjuven sökte bryta sig in. Gamle mr Cunningham hade just gått och lagt sig och mr Alec satt klädd i nattrock och rökte sin pipa, då båda hörde kusken William ropa på hjälp och mr Alec sprang ned för att se, vad som stod på. Bakporten stod öppen, och då han kom utför trappan, såg han två karlar brottas med varandra utanför; en av dem sköt ett skott, den andre föll och mördaren rusade tvärs genom trädgården och över häcken. Mr Cunningham, som tittade ut genom fönstret, såg karlen springa ut på landsvägen, men förlorade honom strax ur sikte. Mr Alec stannade för att se, om han kunde hjälpa den döende mannen, och på så sätt undkom brottslingen. Vi ha inga andra igenkänningstecken än att karlen var av medellängd och klädd i mörka kläder, men vi göra energiska efterspaningar i trakten, och var mannen en främling, ska vi snart ha honom fast.»

»Vad gjorde den där William uppe vid huset denna tid på natten? Sa’ han något, innan han dog?»

»Nej, inte ett ord. Han bodde i parkgrindstugan med sin mor, och som han var en synnerligen trogen tjänare, ha vi tänkt oss att han gick upp till huset för att se efter, att allt stod rätt till; naturligtvis har den där affären hos Acton gjort alla här försiktiga. Tjuven måste just ha brutit upp dörren — låset är sönderbrutet — då William kom på honom.»

»Sa’ William något åt modern, innan han gick ut?»

»Hon är mycket gammal och döv, och vi kunna inte få några upplysningar av henne. Det svåra slaget har gjort henne halft från sina sinnen, och hon. lär för resten aldrig havarit vidare klyftig. Men här ha vi ett viktigt fynd — se på det här, mina herrar!»

Han tog en liten avriven pappersbit ur sin plånbok och bredde ut den i sitt knä.

»Den här biten fanns mellan den mördades tumme och pekfinger. Det tycks vara en bit riven av ett större papper. Som ni se, mina herrar, stämmer den tid, som här står upptagen, med den, då den stackars karlen mördades. Ni förstå, att antingen kan mördaren ha ryckt resten av papperet ur handen på den mördade, eller också kan denne ha tagit den här biten av mördaren. Det ser nästan ut som om det vore ett avtal om ett möte.»

Holmes tog pappersbiten, varav här återges ett facsimile: »Om vi antaga, att detta är avtalet om ett möte», fortfor kommissarien, »så är det naturligtvis en fattbar teori, att denna William Kirwan, ehuru han hade rykte om sig att vara en hederlig karl, kan ha stått i förbindelse med tjuven. Han kan möjligen ha mött honom vid huset, kanske till och med hjälpt honom att bryta upp dörren, och sedan ha de kanske blivit oense och börjat slåss.»

»Den här skrivna papperslappen är av utomordentligt intresse», sade Holmes, som undersökt den med den mest spända uppmärksamhet. »Den här saken ligger mycket djupare än jag först trodde.»

Han satt och stödde huvudet mot händerna, under det kommissarien log åt den verkan hans meddelanden haft på den berömda Londonspecialisten.

»Er sista anmärkning», sade Holmes om en stund, »angående möjligheten av ett hemligt samförstånd mellan tjuvenoch kusken och att det här är en bit av ett skriftligt meddelande från en av dem till den andre om ett möte, är ett skarpsinnigt och inte alldeles omöjligt antagande. Men den här skriften förråder...» Han stödde åter pannan mot händerna och satt några minuter i djupa tankar; då han åter lyfte upp huvudet, förvånades jag över att se hans kinder färgade av en lätt rodnad och ögonen glänsande som före hans sista sjukdom.

»Vet ni vad, mina herrar», sade han, »jag skulle gärna vilja ha litet närmare reda på detaljerna i den här historien. Det finns något i den, som verkar högst tilldragande på mig. Om ni tillåter det, herr överste, lämnar jag nu er och min vän Watson på en stund och följer med mr Forrester för att pröva sanningen av en eller två av mina fantasier. Jag är här igen om en halvtimme.»

En och en halv timme gick, innan poliskommissarien återvände, och han kom ensam.

»Mr Holmes promenerar fram och tillbaka på gärdet här utanför», sade han. »Han önskar att vi alla fyra tillsammans gå upp till huset.»

»Till mr Cunninghams hus?»

»Ja.»

»Varför det?»

Kommissarien ryckte på axlarna. »Det vet jag inte riktigt. Oss emellan sagt, tror jag inte att mr Holmes är fullt återställd från sin sjukdom ännu; han har betett sig så besynnerligt och visar sig i högsta grad överspänd.»

»Jag tror inte ni behöver oroa er», sade jag. »Jag har alltid funnit, att det är metod i hans galenskap.»

»Somliga människor skulle säga, att det är galenskap i hans metoder», muttrade kommissarien. »Men han har rysligt brått att bege sig av, så att det är bäst vi gå genast, om ni äro färdiga, mina herrar.»

Vi funno Holmes gående av och an på gärdet, som kommissarien sagt, med hakan sänkt mot bröstet och händerna nedstuckna i byxfickorna.

»Saken blir allt intressantare», sade han, då vi kommo fram. »Watson, din idé att ta mig med ut på landet har varit mycket lycklig. Jag har haft en förtjusande morgon.»

»Jag hör att ni varit uppe till mordplatsen?» sade översten.

»Ja, mr Forrester och jag har gjort en riktig liten rekognoscering tillsammans.»

»Och den har lyckats?»

»Ja, vi ha sett några mycket intressanta saker. Jag skall under vägen berätta vad vi gjort. Först av allt ha vi besett

liket av den stackars mördade mannen; han dog verkligen av ett revolverskott, som det berättats.»

»Ni har således haft era tvivel om den saken?»

»Å, det är alltid bäst att pröva sanningen av allting. Vår undersökning var inte bortkastad. Därpå hade vi ett samtal med mr Cunningham och hans son, som utpekade för oss den plats, där mördaren bröt sig genom trädgårdshäcken under sin vilda flykt. Detta var av stort intresse.»

»Naturligtvis.»

»Sedan besökte vi den stackars karlens mor men kunde icke få några upplysningar av henne, ty hon är mycket gammal och svag.»

»Och vad är resultatet av era undersökningar?»

»Jo, vi ha kommit till den övertygelsen, att det är ett högst egendomligt brott. Kanske kommer vårt besök nu att göra saken mindre dunkel. Jag tror att vi båda äro överens om, mr Forrester, att pappersbiten i den döde mannens hand, på vilken själva klockslaget för hans död är nedskrivet, är av yttersta vikt.»

»Den borde ge en ledning, mr Holmes.»

»Ja, och den gör det också. Vem som än skrev det lilla brevet, så var han den som lockade William Kirwan ur sin säng så sent på natten. Men var är resten av pappersbladet?»

»Jag undersökte marken noga i hopp om att finna det», sade kommissarien.

»Det rycktes tydligen ur den döda mannens hand. Varför var någon viss person så ivrig att komma i besittning därav? Jo, därför att det utgjorde en anklagelse mot honom. Och vad gjorde han med det? Han stoppade det antagligen i sin ficka utan att märka, att en flik av papperet stannade kvar i offrets hand. Om vi kunde få tag i resten av pappersbladet, skulle vi tydligen ha kommit gåtans lösning mycket närmare.»

»Ja, men hur komma åt brottslingens ficka, innan vi fångat brottslingen själv?»

»Ja, ja, saken tål att tänka på, Ännu en annan punkt ärtydlig: brevet skickades till William; mannen, som skrev brevet, kunde inte ha själv givit honom det, ty i så fall hade han naturligtvis hellre muntligt framfört sitt ärende — vem överbragte då brevet? Eller kom det kanske med posten?»

»Jag har gjort förfrågningar», sade kommissarien. »William erhöll i går ett brev med posten, men han förstörde kuvertet.»

»Utmärkt!» utropade Holmes och klappade kommissarien på axeln. »Ni har talat med brevbäraren, det hör jag. Det är ett riktigt nöje att arbeta tillsammans med er. Här äro vi nu vid ingången till parken, och om ni vill följa med mig upp, överste, så skall jag visa er mordstället.»

Vi passerade den lilla vackra parkgrindstugan, där den mördade mannen bott, och gingo uppför en vacker ekallé, som ledde till ett ståtligt gammalt hus i drottning Annas stil, som på portalens dörrstycke bar årtalet för slaget vid Malplaquet. Holmes och kommissarien förde oss omkring huset, tills vi kommo till en sidodörr, skild genom ett stycke trädgård från häcken utefter landsvägen. En poliskonstapel stod vid köksdörren.

»Var god och öppna dörren, herr konstapel», sade Holmes. »Det var på den här trappan som unge mr Cunningham stod och såg de två karlarna brottas, just där vi nu stå. Gamle mr Cunningham stod i sitt fönster — det andra till vänster — och såg karlen fly just till vänster om den där busken. Detsamma såg även sonen, båda äro säkra på saken på grund av buskens framträdande plats. Mr Alec Cunningham sprang då ut och knäböjde bredvid den sårade mannen. Marken är, som ni se, mycket hård, och det finns inga märken, som kunna vägleda oss.»

Under det han talade, kommo två herrar utför trädgårdsgången, som gick runt ett av husets hörn. Den ene var en äldre man med ett kraftigt, fårat ansikte och med tungsint blick, den andre en vräkig ung herre, vars glada, leende min och eleganta dräkt stodo i en sällsam kontrast till det ärende, som fört oss dit.

»Jaså, ni håller på med det ännu?» sade han åt Holmes. »Jag trodde att ni londonbor aldrig voro rådvilla, men ni tycks inte ha kommit särdeles långt ännu.»

»Å, ni måste ge oss litet tid», sade Holmes godmodigt.

»Ja, det tycks ni komma att behöva», sade mr Alec Cunningham, »jag kan verkligen inte se att ni funnit några ledtrådar alls.»

»Det finns endast en», sade kommissarien. »Vi tro, att kunde vi bara få tag i... För guds skull, mr Holmes, hur är det fatt?» avbröt han sig.

Min stackars väns ansikte hade plötsligt fått ett ohyggligt uttryck; hans ögon rullade, hans anletsdrag voro förvridna av kval och med ett undertryckt stönande föll han framstupa på marken. Förskräckta över det plötsliga och våldsamma anfallet buro vi in honom i köket, där han låg tillbakalutad i en stor länstol och andades tungt under några minuter. Slutligen reste han sig med en förvirrad ursäkt för sin svaghet.

»Watson kan intyga att jag nyss hämtat mig från en allvarlig sjukdom», sade han. »Jag lider ibland av sådana här plötsliga nervattacker.»

»Skall jag skicka hem er i min vagn?» frågade gamle mr Cunningham.

»Nej tack, nu då jag en gång är här, finns det en sak jag gärna skulle vilja övertyga mig om.»

»Och det är?»

»Jo, det tycks mig möjligt, att den stackars William anlände inte före, utan efter det tjuven brutit sig in i huset. Ni tycks ta det för avgjort, att tjuven aldrig kom in, ehuru han bröt upp dörren.»

»Det tycker jag är ganska tydligt», sade mr Cunningham allvarligt. »Min son Alec hade ännu inte gått och lagt sig, och han skulle alldeles säkert hört, om någon rört sig i huset.»

»Var satt han?»

»Jag satt och rökte i mitt toalettrum.»

»Vilket av fönstren hör dit?»

»Det sista till vänster, näst intill min fars.»

»Båda hade ni naturligtvis era lampor tända?»

»Ja, alldeles säkert.»

»Det finns några mycket besynnerliga punkter i den här saken», sade Holmes leende. »Är det inte förunderligt att en tjuv — och därtill en tjuv med någon föregående erfarenhet — skulle bryta sig in i ett hus vid en tid, då han av ljusskenet kunde se, att två av familjens medlemmar ännu voro uppe eller åtminstone inte sovo?»

»Ja, det måste ha varit en kallblodig person.»

»Naturligtvis skulle vi inte behövt vända oss till er för att få en förklaring, mr Holmes, om inte saken varit besynnerlig», sade unga mr Alec. »Men vad beträffar ert antagande, att karlen plundrade huset, innan William kastade sig över honom, så tror jag det var fullkomligt orimligt. Vi skulle naturligtvis ha funnit rummen i oordning och saknat det han tog, inte sant?»

»Det beror på vad för saker han tog», sade Holmes. »Vi måste komma ihåg, att vi ha att göra med en högst egendomlig inbrottstjuv, som tycks gå sina egna vägar. Så till exempel, vilka besynnerliga föremål tog han inte hos Acton — vad var det nu igen han tog? — jo, ett segelgarnsnystan, en brevpress och, jag minns inte vad för andra skräpsaker!»

»Ja, ja. Emellertid överlämna vi allt i era händer, mr Holmes», sade gamle Cunningham, »och ska alldeles säkert göra, vad ni eller kommissarien föreslår.»

»Först och främst», sade Holmes, »skulle jag vilja råda er att utfästa en belöning för mördarens gripande — och på sådant sätt, att saken utgår direkt från er, ty myndigheterna skulle nog behöva någon tid för att bestämma summans storlek med mera, och dessa saker kunna inte göras raskt nog. Jag har skrivit ut ett formulär här, om ni vill vara så god och underteckna det. Jag tyckte att femtio pund kunde vara alldeles nog.»

»Jag skulle gärna ge femhundra», sade den gamla herrn och tog papperet och blyertspennan, som Holmes räckte honom. »Men det här är inte alldeles riktigt», sade han efter att ha ögnat igenom dokumentet.

»Verkligen? Jag rafsade ihop det tämligen hastigt», sade Holmes.

»Se själv, ni börjar så här: 'Alldenstund ett inbrottsförsök gjordes i mitt hus klockan tre kvart på ett i tisdags natt', och så vidare. Det var faktiskt tre kvart på tolv.»

Jag var ledsen över misstaget, ty jag visste hur svårt Holmes måste ta vid sig över ett sådant förbiseende. Han lade särskilt an på att vara precis i fråga om alla fakta, men hans senaste sjukdom hade tagit på honom, och denna lilla händelse var nog att visa mig, att han ännu var långtifrån återställd.

Han kände sig synbarligen förlägen ett ögonblick, under det att kommissarien höjde ögonbrynen och Alec Cunningham brast ut i skratt. Den gamle herrn rättade misstaget och räckte Holmes papperet.

»Låt trycka det så snart som möjligt», sade han. »Jag anser det för en förträfflig idé.»

Holmes lade omsorgsfullt in papperet i sin plånbok.

»Nu», sade han, »kanske det är bäst, att vi tillsammans gå igenom huset för att förvissa oss om, att denna något besynnerliga inbrottstjuv inte ändå, när allt kommer omkring, har tagit något med sig.»

Innan vi gingo upp i huset, undersökte Holmes dörren, som brutits upp. Det var tydligt att ett stämjärn eller starkt knivblad stuckits in för att skjuta undan låskolven; vi kunde se märkena i träet, där verktyget stuckits in.

»Ni ha således inte någon regel för dörren?» frågade Holmes.

»Vi ha aldrig funnit det nödvändigt.»

»Och ni hålla ingen bandhund?»

»Jo, men han står fastkedjad på andra sidan om huset.»

»Vid vad tid lägga tjänarna sig?»

»Omkring klockan tio.»

»Jag har hört, att även William vanligen lade sig vid den tiden?»

»Ja.»

»Det är ganska egendomligt, att han just denna natt skulle varit uppe. Nu skulle jag vara tacksam, om ni ville föra oss genom huset, mr Cunningham.»

Från en stenlagd korridor, som ledde förbi kökslokalerna, kommo vi uppför en trätrappa till första våningen, till en förstuga belägen mittför en prydligare trappa från hallen på husets framsida; vid denna förstuga lågo vardagsrummet och några sovrum, bland dem mr Cunninghams och hans sons. Holmes gick långsamt och observerade noga husets arkitektur. Jag såg på hans min, att han kommit på något färskt spår, ehuru jag icke hade minsta aning om, vart hans slutsatser ledde honom.

»Min bästa herre», sade mr Cunningham, »är inte detta en något onödig undersökning? Det här är mitt rum vid foten av trappan, min sons är rummet bredvid. Jag frågar er ännuen gång, om ni anser det möjligt, att tjuven skulle ha kommit upp hit utan att störa oss?»

»Ni får allt leta på annat håll och söka komma på några andra spår», sade sonen med ett försmädligt leende.

»Jag får be er ha ännu litet tålamod med mig. Så till exempel skulle jag vilja övertyga mig, hur långt man från

sängkammarfönstren kan se över gården och vägen. Det här är således er sons rum» — han sköt upp dörren — »och det här, förmodar jag, är toalettrummet, där han satt och rökte, då han fick höra tjuven. Vart vetter fönstret?» Han gick över sovrummet, sköt upp dörren och såg sig om i det inre rummet.

»Jag hoppas ni nu är nöjd», sade mr Cunningham retligt.

»Jag tackar, jag tror att jag nu sett allt vad jag önskade se.»

»Då kunna vi fortsätta in i mitt rum, om det är nödvändigt.»

»Om det inte är alltför mycket besvär.»

Gamle Cunningham ryckte på axlarna och förde oss in i sitt eget rum, som var ett enkelt möblerat, vanligt sovrum. Holmes höll sig något tillbaka, så att han och jag gingo sist i gruppen. Nära sängfoten var ett litet fyrkantigt bord placerat, på vilket stodo ett fat med apelsiner och en karaffin vatten. Just som vi gingo förbi det, böjde Holmes sig ned framför mig och stötte med avsikt omkull bordet. Karaffinen gick i tusen bitar och frukten rullade runt omkring golvet.

»Så du bär dig åt, Watson», sade han lugnt, »nu har du allt ställt till det vackert med mattan!»

Jag böjde mig ned något förlägen och började plocka upp apelsinerna, ty jag förstod att min vän av någon orsak önskade, att jag skulle ta skulden på mig; de andra hjälpte till och ställde bordet tillrätta igen.

»Mr Holmes — nej, men vart har han tagit vägen?» utropade kommissarien.

Holmes hade försvunnit.

»Vänta här ett ögonblick», sade unge Alec Cunningham, »jag tror att karlen är galen. Kom med, pappa, så ska vi se efter, vart han tagit vägen.»

De rusade båda ut ur rummet och lämnade poliskommissarien, översten och mig stirrande på varandra.

»Jag känner mig verkligen frestad att säga som mr Alec»,sade kommissarien. »Det är kanske följderna av sjukdomen, men mig förefaller det verkligen...»

Hans ord avbrötos av ett gällt rop av »hjälp, hjälp, mördare!» Med en rysning kände jag igen Holmes' röst. Jag rusade ut i förstugan. Ropen hade nu förvandlats till ett hest, oartikulerat skrik, som kom från de rum vi först besökt; jag rusade genom unge Cunninghams sovrum och in i toalettrummet. Båda herrarna Cunningham stodo lutade över Sherlock Holmes, som låg utsträckt på golvet; sonen höll båda händerna kring Holmes' strupe, under det fadern bände och vred hans ena handled. På ett ögonblick hade vi tre ryckt undan dem, och Holmes reste sig vacklande upp, mycket blek och tydligen utmattad:

»Häkta dessa herrar, herr poliskommissarie!» flämtade han.

»För vad?»

»För mord på kusken William Kirwan!»

Poliskommissarien stirrade häpen på honom. »Å, mr Holmes», sade han till sist, »inte kan det väl vara er mening, att...»

»Prat, karl, se på deras ansikten!» sade Holmes kort.

Jag har verkligen aldrig sett några mänskliga ansikten tydligare uttrycka brottslighet. Den äldre mannen syntes alldeles bedövad och vimmelkantig, med ett tungt, dystert uttryck i det skarpt markerade ansiktet, under det att sonen hade förlorat hela det övermodiga, vräkiga sätt, han nyss förut visat, och grymheten hos ett farligt vilddjur glödde i de mörka ögonen och vanställde de i sig själva vackra dragen. Poliskommissarien sade ingenting utan gick till dörren och visslade i sin pipa, varpå två av hans konstaplar genast infunno sig.

»Jag har inte något alternativ, mr Cunningham», sade han. »Jag hoppas, att allt det här kommer att visa sig vara ett löjligt misstag, men ni ser själv, att... Å, vad gör ni? Låt bli det där!» Han slog ut med handen, och en

revolver, som den yngre Cunningham just höll på att spänna, föll på golvet.

»Tag vara på den här!» sade Holmes och satte foten på revolvern. »Det blir till nytta vid förhöret... Men här har jag vad vi verkligen behövde.» Han höll upp en liten hopskrynklad pappersbit.

»Resten av brevet!» utropade kommissarien.

»Alldeles.»

»Och var fanns den?»

»Där jag väntade att den skulle finnas. Jag skall förklara hela saken för er sedan. Jag tror att ni, herr överste, och du, Watson, göra bäst i att vända om hem nu; jag skall vara hos er om en timme allra senast. Mr Forrester och jag måste ha ett samtal med fångarna, men till lunchen är jag nog tillbaka.»

Sherlock Holmes höll ord och kom klockan ett in till oss i överstens rökrum; han hade en liten äldre herre i sällskap med sig, som han presenterade för mig som den mr Acton, i vars hus det första inbrottet begåtts.

»Jag önskade att mr Acton skulle vara närvarande, då jag demonstrerade den här lilla saken för er», sade Holmes, »ty naturligtvis måste han känna sig högst intresserad av detaljerna. Jag är rädd, överste, att ni ångrar den stund, då ni till gäst antog en sådan här bråkmakare som jag.»

»Tvärtom», svarade översten varmt. »Jag anser det för ett synnerligen stort privilegium att ha fått tillfälle att studera era arbetsmetoder. Jag erkänner att de alldeles överträffat mina förväntningar och att jag är ur stånd att förklara de resultat ni kommit till. Jag för min del har inte sett minsta tillstymmelse till ledtråd.»

»Jag är rädd för att mina förklaringar komma att alldeles förtaga er illusionerna, men det har alltid varit min vana att aldrig dölja mina metoder varken för min vän Watson eller någon annan, som tog ett intelligent intresse i dem. Men som jag känner mig en smula uppskakad av det våldsamma uppträdet i toalettrummet, tror jag att jag först med er tillåtelse, överste, tar mig ett glas konjak; jag har frestat hårt på mina krafter på den senaste tiden.»

»Jag hoppas att ni inte, sedan vi lämnat er, fick några fler nervösa anfall.»

Sherlock Holmes skrattade hjärtligt. »Vi komma dit sedan», sade han. »Jag skall nu framlägga för er en redogörelse för saken i vederbörlig ordning och visa er de olika punkter, som väglett mig vid bildandet av mitt omdöme. Var god och avbryt mig, om jag inte gör alla de olika slutsatserna fullt klara för er.

Vid brottmålsundersökningar är det av högsta vikt att bland ett antal fakta förstå att avgöra, vilka som äro av underordnad betydelse, och vilka som äro av avgörande vikt; iannat fall splittras ens energi och uppmärksamhet i stället for att koncentreras. Vad nu det här fallet angår, hyste jag från första början inte minsta tvivel om att nyckeln till hemligheten måste sökas i den avrivna pappersbiten i den döda mannens hand och det felande stycket av samma papper.

Innan jag ingår vidare i den saken, skulle jag vilja fästa er uppmärksamhet på det förhållandet, att om Alec Cunninghams berättelse var riktig och om mördaren, efter att ha skjutit William Kirwan, ögonblickligen hade flytt, kunde det tydligen icke varit han, som ryckt papperet ur den döda mannens hand. Men var det inte han, måste det ha varit Alec Cunningham själv, ty då den gamla mannen hunnit ned, hade flera av tjänarna redan rusat till. Denna punkt är högst enkel, men poliskommissarien hade förbisett den, emedan han vid sin undersökning utgick från det antagandet, att dessa rika godsägare inte haft med saken att göra. Jag däremot har för princip att aldrig ha några fördomar utan villigt gå dit fakta leda mig, och därav kom det sig även, att jag redan vid undersökningens första början såg litet misstänksamt på den roll, som unga mr Cunningham spelat i affären.

Nu gjorde jag en mycket noggrann undersökning av den pappersbit kommissarien lämnade oss, och det stod genast klart för mig, att den utgjorde en del av ett högst märkligt dokument. Här är pappersremsan. Se ni inte något märkvärdigt med den?»

»Stilen ser mycket oregelbunden ut», sade översten.

»Min bästa överste», sade Holmes, »det finns inte minsta tvivel om att den är av två personer, som skrivit vartannat ord. Då jag fäster er uppmärksamhet på de kraftigt och grovt skrivna t'na i tre och veta och ber er jämföra dem med de tunna och svaga t'na i tolv och kvart, så finner ni genast att jag har rätt; till och med en flyktig undersökning av dessa fyra ord är nog att alldeles bestämt säga er, att kvart och tolv skrivits med en svagare hand än tre och veta, och på samma vis i fortsättningen, somliga ord grövre och kraftigare, andra tunnare och svagare.»

»För tusan, det är ju alldeles solklart!» utbrast översten. »Men vad i all världen, varför skulle två personer skriva ett brev på detta sätt?»

»Tydligen var saken av ruskig beskaffenhet, och den enabrottslingen misstrodde den andre och beslöt att, vad än gjordes, så skulle båda ha haft lika stor del i saken. Nu är det dessutom tydligt, att den av de båda männen, som skrev tre och veta, stod i spetsen för saken.»

»Hur vet ni det?»

»Jo, vi kunna sluta oss till det redan genom blotta karaktären hos den ena stilen jämförd med den andra. Men det finns även andra kraftigare skäl för detta antagande. Om ni ser noga på den här pappersremsan, måste ni draga den slutsatsen, att mannen med den kraftigare handstilen skrev alla sina ord först och lämnade mellanrum för den andre att fylla i; dessa mellanrum voro inte alltid tillräckligt stora, och ni kan se att den andra personen hade svårt att få rum med kvart mellan tre och på och måste tränga in det, vilket visar att de två senare orden voro skrivna förut. Den, som först skrev ned alla sina ord, är utan tvivel den, som gjorde upp planen till brottet.»

»Utmärkt!» utbrast mr Acton.

»Allt detta är dock endast helt ytligt», sade Holmes. »Men nu komma vi till en punkt av vikt. Ni veta kanske inte, mina herrar, att konsten att av en persons handstil sluta till hans ålder av experterna drivits till ganska stor visshet. I normala fall kan man med tämligen stor noggrannhet, åtminstone så att man träffar rätt årtionde, bedöma en persons ålder av handstilen; jag säger i normala fall, ty sjukdom och fysisk svaghet ge åt stilen ett utseende av ålderdom, även då sjuklingen är en yngling. Om vi i det här fallet betrakta den enes djärva, kraftiga handstil och den andres tämligen ryggbrutna och svaga skrivtecken, som dock ännu äro fullt läsliga, om de än börjat förlora strecken över t och prickarna över i så kunna vi säga, att den ene var en ung man och den andre något till åren utan att därför vara avgjort ålderdomssvag.»

»Utmärkt!» utropade mr Acton åter.

»Men det är ännu en punkt, finare och av större intresse, nämligen att det finns något gemensamt mellan dessa handstilar; de tillhöra två personer, som äro blodsförvanter, ty man kan utan svårighet spåra en hel del högst karaktäristiska drag gemensamma för båda, om jag så må säga, ett slags familjemaner i skrivsättet. Detta och mera till stärkte mittintryck, att båda herrarna Cunningham, far och son, hade skrivit detta brev.

Då jag hunnit så långt, var naturligtvis mitt nästa steg att ta närmare reda på brottets detaljer och se till, hur pass de kunde hjälpa osis. Jag gick upp till huset tillsammans med poliskommissarien och såg allt, som fanns att se. Såret i kuskens bröst kunde jag fullkomligt tydligt se var förorsakat av ett revolverskott, som avfyrats på ett avstånd av mer än fyra meter; hans kläder hade inte blivit svarta av krutet. Det var därför tydligt att Alec Cunningham ljög, då han sade, att de båda karlarna brottades med varandra, då skottet avsköts. Faderns och sonens berättelse överensstämde även angående platsen, där brottslingen bröt sig genom häcken ut på vägen. Men just på den punkten råkar diket till att vara ganska brett och fuktigt i bottnen, och som jag inte kunde upptäcka minsta spår av fotter vid eller i diket, var jag fullkomligt övertygad om, inte blott att de båda herrarna Cunningham åter ljugit, utan även att ingen främmande mansperson alls varit på stället under natten.

Och nu återstod att fundera ut motivet till detta brott, som var förenat med så många egendomliga omständigheter. För att kunna det sökte jag först av allt att utfinna orsaken till det ursprungliga inbrottet hos mr Acton. Översten yttrade för oss något om, att en process pågick mellan er, mr Acton, och Cunningham.

Naturligtvis föll det mig genast in, att de brutit sig in i ert bibliotek för att få fatt i något dokument, som var av vikt för processen.»

»Det är alldeles riktigt», sade mr Acton, »det finns inte något tvivel om deras avsikt. Jag har de allra tydligaste anspråk på halva deras gods, och hade de bara kommit över ett enda papper — som dock lyckligtvis befann sig i gott förvar hos mina advokater i London — skulle de otvivelaktigt gjort det svårt för mig att bevisa mina rättigheter.»

»Där ha vi det!» sade Holmes leende. »Det var ett farligt, djärvt försök, vari jag spårar unge Alecs inflytande. Då de inte lyckades finna något, sökte de avvända misstankarna genom att ge saken utseendet av en vanlig inbrottstöld och togo därför med sig första bästa föremål de fingo fatt i. Allt detta var tydligt nog, men ännu återstod mycket, som var oklart. Vad jag framför allt ansåg av vikt, var att komma över detfelande stycket av brevet. Jag var säker på att Alec hade ryckt det ur den döda mannens hand, och jag var nästan säker på, att han måste ha stuckit det i sin nattrocksficka. Var kunde han eljest ha gjort av det? Den enda frågan var, om det ännu fanns kvar i fickan. Det var väl värt en ansträngning att ta reda på, hur därmed förhöll sig, och därför gingo vi alla upp i huset för att göra en låtsad undersökning.

Herrarna Cunningham förenade sig med oss, såsom ni säkert komma ihåg, utanför köksdörren. Naturligtvis var det av allra största vikt, att de inte skulle bli påminta om papperets tillvaro, annars hade de självklart genast förstört det. Kommissarien höll just på att säga dem, vilken vikt vi fäste vid detta papper, då jag genom den lyckligaste slump i världen i samma ögonblick föll ned i ett slags nervattack och på så sätt kom att ge samtalet en annan riktning», sade Holmes och såg skälmaktig ut.

»Å, bevare oss väl», utropade översten skrattande, »ni vill väl aldrig påstå, att allt vårt deltagande var bortkastat och ert anfall låtsat?»

»Sett ur läkarsynpunkt var det beundransvärt väl gjort», sade jag och blickade med den största förvåning på denna man, som oupphörligt förbluffade mig genom att visa nya drag av sin skicklighet.

»Det är en konst, som ofta är till nytta», sade Holmes. »Då jag hämtat mig, lyckades jag genom ett påhitt, som kanske inte var så illa uttänkt, få gamle Cunningham att skriva ordet tolv, så att jag kunde jämföra det med samma ord på pappersbiten vi funnit.»

»Å, en så’n åsna jag varit!» utropade jag ofrivilligt.

»Jag kunde se hur du ömkade mig i anledning av min stora svaghet», sade Holmes skrattande, »och det gjorde mig ont att förorsaka dig den smärta, jag visste att du kände på grund av ditt deltagande för mig. Vi gingo därpå allesammans upp i huset, och sedan jag varit inne i toalettrummet och därvid observerat att nattrocken hängde bakom dörren, lyckades jag genom att slå omkull ett bord i faderns rum få uppmärksamheten riktad på denna sak ett ögonblick, så att jag kunde smyga mig tillbaka in i toalettrummet och undersöka nattrocksfickorna. Jag hade knappt fått tag i papperet, förrän de båda herrarna Cunningham voro på mig, och de skulle säkertha mördat mig på fläcken, om inte ni så hastigt och vänligt kommit mig till hjälp. Hur det är så känner jag ännu smärta efter den unga mannens våldsamma grepp kring min strupe, och fadern vred nästan min hand ur led i sina förtvivlade försök att få papperet av mig. De insågo, förstå ni, mina herrar, att jag nu hade en klar inblick i hur det förhöll sig med hela denna sak, och den plötsliga övergången från absolut säkerhet till fullständig förtvivlan kom dem att alldeles förlora besinningen.

Jag hade efteråt ett samtal med gamla Cunningham angående motivet till deras brott. Den gamle mannen var tämligen spak, men sonen visade sig som en sannskyldig djävul, färdig att jaga en kula genom sitt eget eller en annans huvud, om han bara kunnat komma åt revolvern. Då gamle Cunningham såg att spelet var förlorat, blev han alldeles modlös och bekände allt. Kusken William tycks ha smugit sig efter dem den natten, då de bröto sig in hos mr Acton, och sedan han på detta sätt fått dem i sitt våld, började han pressa pengar av dem genom att hota att förråda hemligheten. Men unge Alec var en farlig karl att spela sådana spratt. Det var alldeles säkert ett snilledrag av honom att till sin fördel begagna sig av den förskräckelse, som genom inbrottet hos mr Acton

förorsakats i trakten, för att göra sig av med den man han fruktade. William lockades att komma upp till huset och mördades, och hade de endast fått tillbaka hela brevet och varit litet nogare med de uppdiktade detaljerna, är det mycket möjligt, att aldrig några misstankar uppstått mot dem.»

»Och brevet?» frågade jag.

Sherlock Holmes lade ovanstående brev framför oss.

»Det är mycket likt det brev jag hade tänkt mig», sade han. »Naturligtvis veta vi ännu inte, vilka förhållanden rådde mellan Alec Cunningham, William Kirwan och Annie Morrison. Resultatet visar, att snaran var skickligt utlagd. Jag är säker på, att ni nu se det karaktäristiska i dessa stilar ännu tydligare. Watson, jag anser att vår lilla utflykt till landet varit särdeles lyckad, och alldeles säkert återvänder jag mycket uppfriskad och stärkt till Bakerstreet i morgon.»

KRYMPLINGEN

En sommarafton några månader efter mitt giftermål satt jag i mitt arbetsrum och rökte min sista pipa för dagen och nickade över en roman, uttröttad efter ett styvt dagsarbete. Min hustru hade redan gått upp, och ljudet av halldörrens stängande en stund förut sade mig, att även tjänarna gått till vila. Jag hade just stigit upp och höll på att knacka askan ur min pipa, då jag plötsligt hörde en ringning på porten.

Jag såg på klockan; hon var tre kvart på tolv. Det kunde inte vara någon visit så sent på aftonen; förmodligen var det något sjukdomsfall, som skulle tvinga mig att sitta uppe hela natten. Med missnöjd min gick jag ut i hallen och öppnade porten och fann till min förvåning Sherlock Holmes stående på trappsteget utanför.

»God afton, Watson!» sade han. »Jag hoppades att inte komma för sent för att finna dig uppe.»

»Stig på du, kära vän!»

»Du ser, som naturligt är, förvånad ut, men även med en min av lättnad, tycker jag mig kunna märka. Hm! du röker ännu Arcadia Mixture liksom på din ungkarlstid — det är omöjligt att misstaga sig på den dunlika askan på din rock. Det är även lätt att se, att du varit van att bära uniform, Watson — du kommer aldrig att anses som en äkta civilist, så länge du bär näsduken i rockärmen. Kan du ge mig husrum under natten?»

»Med största nöje.»

»Du sa’ mig en gång, att du hade ett ungkarlsrum, och jag ser på klädhängaren, att du inte har någon gäst för ögonblicket.»

»Det blir mig ett sant nöje, om du stannar här!»

»Tack! Då fyller jag en tom hängare med min hatt. Det görmig ont att se att du har arbetare i huset, det är alltid ett dåligt tecken. Det är väl aldrig avloppsröret, som är i olag?»

»Nej, det är gasen.»

»Jaså. Karlen har lämnat märken efter spikarna i sina skor på din linoleumsmatta, just där ljuset faller på den. — Nej tack, jag åt kvällsvard på stationen, men jag skall med nöje röka en pipa med dig.»

Jag räckte honom min tobakspung, och han slog sig ned mittemot mig och satt en stund och rökte under tystnad. Jag visste mycket väl, att det endast kunde vara viktiga affärer, som fört honom till mig vid denna sena timme, och väntade därför tåligt, tills han skulle komma till saken.

»Jag ser att du har mycket att göra just nu», sade han och blickade skarpt på mig.

»Ja, jag har i dag varit strängt upptagen», svarade jag. »Du tycker väl att jag är dum igen, men jag förstår verkligen inte, hur du kan sluta dig till det.»

Holmes skrattade för sig själv.

»Jag har den förmånen att känna dina vanor, min kära Watson», sade han. »När du har få sjukbesök att göra, går du, men har du många, så tar du en droska. Då jag nu ser att dina skodon, ehuru dammiga, inte äro smutsiga, så inser jag, att du för tillfället har tillräckligt mycket att göra för att begagna dig av droska.»

»Utmärkt!» utropade jag.

»Så enkelt som möjligt», sade han. »Det är ett av de fall, då logikern kan komma till en verkan, som synes hans åhörare märkvärdig, emedan denne förbisett just den lilla punkt, som ligger till grund för slutledningen. Detsamma, min kära vän, kan sägas om verkan av några av dina små detektivberättelser, som är alldeles skenbar, emedan den beror därpå, att du i din hand håller några faktorer i problemet, som aldrig meddelas läsaren. Jag är därför för ögonblicket i samma ställning som dessa läsare, ty jag har i min hand åtskilliga ledtrådar till ett av de egendomligaste fall, som någonsin brytt en människas hjärna, och likväl saknar jag ännu en eller ett par, som behövas för att göra min teori fullständig. Men jag skall ha dem, Watson, jag skall ha dem!» Hans ögon glänste och en lätt rodnad sprang upp på hans kinder. För ett ögonblick lyftes slöjan från hans skarpa, intensiva natur, men endast förett ögonblick; då jag såg på honom igen, hade hans ansikte återtagit detta indianlika lugn, som kommit så många att betrakta honom mera som en maskin än som en människa.

»Problemet erbjuder många intressanta drag», återtog han, »ja, jag kan säga ovanligt intressanta. Jag har redan kastat en blick i saken och tror att jag börjar skymta lösningen. Om du kunde följa med mig, då jag nu går att avsluta mina undersökningar, skulle du kunna bli mig till stor hjälp.»

»Det vill jag med största nöje.»

»Skulle du kunna resa med mig så långt som till Aldershot i morgon?»

»Ja, jag tror nog att doktor Jackson övertar mina patienter för en dag.»

»Det är bra. Jag ämnar följa med 1'.10-tåget från Waterloostationen.»

»Det ger mig god tid till mina förberedelser.»

»Om du inte känner dig alltför sömnig, skall jag i korthet berätta, vad som hänt och vad som återstår att göra.»

»Jag kände mig sömnig, innan du kom, nu kan jag vaka hur länge som helst.»

»Jag skall dra ihop historien så mycket som möjligt utan att utelämna något, som är av avgörande vikt. Möjligen har du redan läst något i tidningarna om saken. Det är fråga om det förmodade mordet på överste Barclay vid kungliga Mallow-regementet i Aldershot.»

»Jag har inte sett något om det.»

»Nej, det har inte väckt mycken uppmärksamhet ännu, undantagandes på platsen, förstås. Det hände för endast två dagar sedan. Hör nu i korthet, vad som tilldragit sig:

Mallowregementet är, som du vet, ett av de berömdaste irländska regementen i brittiska armén. Det utförde stordåd både under Krimkriget och under det stora upproret i Indien och har sedan utmärkt sig vid alla möjliga tillfällen. Det kommenderades tills i måndags afton av James Barclay, en präktig gammal krigare, som började som simpel soldat och erhöll officersfullmakt för sin tapperhet under upproret i Indien, tills han slutligen fick befälet över det regemente, där han en gång burit gevär.

Överste Barclay gifte sig, medan han ännu var sergeant, och hans hustru, vars flicknamn var miss Nancy Devoy, vardotter till en fanjunkare vid samma regemente. Som naturligt var, förekom det litet social friktion på grund av hustruns enkla härkomst, då mannen blivit officer och därigenom kommit i en annan omgivning. De tyckas emellertid raskt ha lämpat sig efter de nya förhållandena, och mrs Barclay lär alltid ha varit lika omtyckt av regementets fruar som hennes man av sina officerskamrater. Kanske bör jag tillägga, att mrs Barclay varit en stor skönhet och att hon till och med ännu i dag, då hon varit gift omkring trettio år, har ett synnerligen behagligt utseende, ja, kan kallas vacker ännu.

Överste Barclays familjeliv tycks ha varit odelat lyckligt. Major Murphy, som meddelat mig de flesta av mina fakta, försäkrar att han aldrig hört talas om minsta söndring mellan de båda makarna. På det hela anser han mannens hängivenhet för sin hustru ha varit ännu större än hennes för honom. Han visade alltid stor oro, om han bara behövde vara borta från henne en enda dag; hon däremot, ehuru honom varmt tillgiven och trofast, lade inte sina känslor i dagen så öppet som han. I alla fall betraktades de inom regementet som mönstret för ett medelålders äkta par. Det fanns absolut ingenting i deras förhållande till varandra, som kunnat förbereda folk på den tragedi, som skulle komma.

Överste Barclay själv synes ha haft några egendomliga karaktärsdrag. Han visade sig, då han var vid sitt vanliga lynne, som en präktig, fryntlig och munter gammal soldat, men vid vissa tillfällen kunde han lägga i dagen stor häftighet och även hämndlystnad; denna sida av sin natur tycks han emellertid aldrig ha visat sin hustru. Ett annat förhållande, som väckt major Murphys uppmärksamhet och tre av de andra fem officerarnas, med vilka jag talat, var den besynnerliga nedstämning, som emellanåt kom över honom. Som major Murphy yttrade sig, såg det ibland ut, som om en osynlig hand bortjagat leendet från hans läppar, mitt under det han deltog i officerarnas muntra skämt och prat i mässen; då han var vid detta lynne, kunde han under flera dagar å rad vara försjunken i den djupaste melankoli. Detta och en viss vidskeplighet voro de enda ovanliga karaktärsdrag hos honom, som hans kamrater iakttagit. Den senare egendomligheten tog sig uttryck i en viss motvilja för att lämnas ensam, i synnerhet efter mörkrets inbrott. Denna barnsliga yttring hos en för övrigt såavgjort manlig natur hade ofta givit anledning till undran och gissningar.

Första bataljonen av Mallowregementet (det gamla 117:e) har sedan några år tillbaka varit garnisonerad i Aldershot. De gifta officerarna bo utom kasernen, och översten har hela tiden bott i en villa kallad Lachine, som ligger ungefär tio minuters väg från norra lägret. Huset står för övrigt ensamt på sin egen tomt, men västra sidan är inte mer än trettio meter från landsvägen. Tjänstepersonalen utgöres av en kusk och två jungfrur. Översten och hans fru och dessa tre tjänare utgjorde hela hushållet på Lachine, ty makarna Barclay hade inga barn och sällan några gäster, som stannade hos dem någon tid.

Och nu kommer jag till vad som tilldrog sig mellan klockan nio och tio på aftonen i måndags.

Mrs Barclay tillhör, tycks det, den romersk-katolska kyrkan och hade särskilt intresserat sig för St. Georges gille, som stiftats i samband med Watt Street-kapellet för att förse de fattiga med avlagda kläder. St. Georges gille hade en sammankomst i måndags afton klockan åtta, och mrs Barclay hade skyndat med sin middag för att hinna dit i tid. Då hon lämnade hemmet, hörde kusken henne yttra några oskyldiga ord åt sin man och lova att snart vara tillbaka; därpå gick hon och hämtade miss Morrison, en ung dam boende i villan näst intill, och dessa två begåvo sig sedan tillsammans till mötet. Det varade fyrtio minuter och klockan en kvart över nio kom mrs Barclay hem igen efter att ha skilts från miss Morrison utanför hennes bostad.

Ett av rummen i överstens villa begagnas vanligen till morgonrum. Det vetter åt vägen och har två stora glasdörrar åt gårdssidan. Gården med sin gräsplan har en utsträckning av omkring trettio meter och skiljes från landsvägen genom en låg mur med ett järnstaket ovanpå. Det var in i detta rum överstinnan gick, då hon kom hem. Rullgardinerna voro icke nedsläppta, ty rummet nyttjades sällan om aftnarna. Överstinnan tände emellertid själv lampan, ringde och bad husjungfrun, Jane Stewart, ta in en kopp te, vilket alldeles stred mot hennes vanor. Översten, som suttit i matsalen, gick in i morgonrummet, då han hörde att hans hustru kommit hem. Kusken såg honom gå över hallen och in i rummet och stängadörren efter sig. Det var sista gången någon såg honom vid liv.

Teet, som överstinnan sagt till om, var färdigt om tio minuter, men då tjänstflickan kom till dörren, hörde hon till sin stora förvåning herrskapet i häftig tvist med varandra. Hon knackade, men då hon inte fick något svar, vred hon om låsvredet men fann dörren låst på innersidan. Som naturligt var, sprang hon ned i köket och talade om saken, varpå kokerskan och hon och kusken gingo upp i hallen och stodo och lyssnade till grälet, som ännu pågick ursinnigt. Alla tre tjänarna överensstämma däri, att endast två röster hördes, överstens och hans hustrus. Överstens yttranden voro dämpade och korta, så att de lyssnande inte kunde uppfatta något av dem; överstinnans däremot voro ytterst häftiga och bittra och kunde, då hon höjde rösten, höras fullkomligt tydligt. 'Din fega

usling!’ upprepade hon oupphörligt. ’Vad kan nu göras åt saken? Ge mig mitt liv tillbaka! Jag vill aldrig mera andas samma luft som du! Din fega usling! Din fega usling!’ Dessa lösryckta ord av samtalet slutade med ett förfärligt skrik av mannens röst, ett tungt fall och ett genomträngande nödrop från kvinnan. Övertygad om att någon olycka hänt inne i rummet rusade kusken till dörren och försökte spränga den, under det skrik efter skrik hördes inifrån. Det lyckades honom inte att få upp dörren, och tjänstflickorna voro alltför förskräckta att kunna vara honom till någon hjälp. Plötsligt fick han en idé, sprang ut genom halldörren och runt huset till gräsplanen, mot vilken glasdörrarna vette. En av dem var öppen, något som lär ha varit mycket vanligt under sommarmånaderna, och han gick utan svårighet in i rummet. Överstinnan hade upphört att skrika och låg medvetslös utsträckt på en soffa, under det att den olyckliga gamla krigaren låg med fötterna över karmen av en länstol och huvudet på golvet alldeles intill hörnet av kamingallret, stendöd, i en blodpöl.

Naturligtvis var kuskens första tanke, då han fann sig inte kunna göra något för sin husbonde, att öppna dörren till hallen. Men här mötte honom en oväntad och egendomlig svårighet: nyckeln fanns inte på dörrens innersida, och inte heller kunde han upptäcka den någonstans i rummet. Han gick därför ut igen genom glasdörren åt gården, hämtade polis och läkare och återvände med dem in i rummet. Överstinnan, somman naturligtvis på det starkaste misstänkte för dådet, bars, fortfarande sanslös, in i sin sängkammare, överstens lik lades på soffan och platsen för tragedien undersöktes på det noggrannaste.

Man fann att den mördade hade ett ojämnt, omkring två tum långt krossår i bakhuvudet, som tydligen tillfogats honom genom ett våldsamt slag av ett trubbigt vapen. Det var inte svårt att gissa, vad det var för ett vapen, då man på golvet bredvid offret fann en egendomlig grov käpp av något hårt, snidat träslag med krycka av ben. Översten ägde en rik samling vapen m.m. från de olika länder, där han kämpat, och polisen tror, att denna käpp tillhört hans krigstroféer. Tjänarna förnekade att de någonsin sett den bland den talrika samlingen kuriosa i huset. Polisen kunde inte upptäcka något annat av vikt i rummet utom det oförklarliga förhållandet, att den saknade nyckeln varken kunde finnas hos mrs Barclay, hos offret eller någonstans i rummet. Dörren måste till sist öppnas av en smed från Aldershot.

Så stod saken, Watson, då jag på tisdag förmiddag på major Murphys begäran for ned till Aldershot för att försöka, om jag inte kunde bli polisen till hjälp. Jag tror du måste erkänna, att fallet redan i sig självt var intressant, men mina iakttagelser på platsen kommo mig snart att inse, att det sannerligen var ännu ovanligare, än det vid första anblicken såg ut att vara.

Innan jag undersökte rummet, gjorde jag tjänarna åtskilliga frågor, men lyckades endast få fram de fakta jag redan kände till. Husjungfrun Jane Stewart erinrade sig dock ännu en detalj av intresse. Som du minns, gick hon ned efter de andra tjänarna, då hon först hörde grälet; hon sade mig, att då hon första gången närmade sig dörren, voro herrns och fruns röster så lågmälda, att hon knappast kunde höra någonting och mera på grund av tonen än orden antog, att de råkat i delo med varandra. Då jag ansatte henne, påminde hon sig emellertid, att hon hört mrs Barclay två gånger uttala namnet ’David’. Denna punkt är av yttersta vikt såsom utgörande en ledning för oss att finna orsaken till tvisten. Överstens namn var, som du minns, James.

Det fanns en sak, som gjorde det djupaste intryck både på tjänarna och polisen, nämligen det förfärliga sätt, varpåöverstens ansikte var förvridet. Det hade enligt deras berättelse antagit det ohyggligaste uttryck av fruktan och fasa, som ett mänskligt ansikte gärna kan visa. Detta passade naturligtvis rätt bra in på polisens teori, ifall översten sett sin hustru i angrepp att mörda honom. Och inte heller talade det faktum, att såret var i bakre delen av huvudet, mot denna teori, ty han kunde ha vänt sig om för att undvika det dödande slaget. Av överstinnan själv kunde inga upplysningar erhållas, ty hon var för tillfället från sina sinnen genom ett häftigt anfall av hjärnfeber.

Av polisen fick jag veta, att miss Morrison, som på måndagsaftonen gick ut tillsammans med mrs Barclay, sagt sig inte ha någon kunskap om vad som förorsakat det misshumör, vari hennes följeslagerska återvände hem.

Sedan jag samlat dessa fakta, satte jag mig ned och rökte flera pipor, under det jag försökte skilja huvudsakliga fakta från sådana av underordnad betydelse. Det utan all fråga mest betecknande och betydelsefullaste i hela

saken var dörrnyckelns hemlighetsfulla försvinnande. Trots den noggrannaste undersökning av rummet hade man inte kunnat finna den; alltså måste den ha tagits bort av någon. Men varken översten eller hans hustru kunde ha tagit den, det var ju självklart; därför måste en tredje person ha varit inne i rummet. Denna tredje person kunde endast ha kommit in genom glasdörren åt gården, och jag antog, att en sorgfällig undersökning av rummet och gräsplanen möjligen kunde avslöja några spår av denna mystiska individ. Du känner till mina metoder, Watson; det fanns inte en av dem, som inte jag använde vid denna undersökning, och det slutade med att jag verkligen fann spår, men helt olika dem jag väntat. En mansperson hade varit inne i rummet, och han hade gått över gården efter att ha kommit från landsvägen. Jag lyckades finna fem tydliga spår av hans fötter — ett på själva landsvägen, just där han klättrade över den låga muren, två på gården och två mycket svaga märken på det målade golvet helt nära glasdörren, varigenom han kom in. Han hade tydligen sprungit med full fart över gårdsplanen, ty märkena efter tårna voro mycket djupare än efter klackarna. Men det var inte mannen, som förvånade mig, utan hans följeslagare.»

»Hans följeslagare?»

Holmes tog ur fickan upp ett stort ark silkespapper och bredde omsorgsfullt ut det i knä på sig.

»Säg, vad tror du det här är?» frågade han.

Papperet var fullt med avteckningar av spåren efter något litet djur. Man såg tydliga märken av fem trampdynor samt antydningar av långa klor, och hela spåret var ungefär så stort som en dessertsked.

»Det är en hund», sade jag.

»Har du nånsin hört talas om en hund, som springer uppför gardiner? Jag fann i rummet tydliga spår av att det här djuret gjort det.»

»En apa alltså.»

»Men de här spåren äro ju inte efter en apa.»

»Vad kan det då vara?»

»Det är varken hund eller katt eller apa eller något djur, vi känna till. Jag har försökt att konstruera upp djuret efter måtten. Här äro fyra avtryck på en plats, där djuret stått stilla. Som du ser, är det inte mindre än femton tum från framfot till bakfot. Om du därtill lägger längden av hals och huvud, får du ett djur knappast mindre än två fot långt och troligen mer, om det har svans. Se nu på den här andra måttagningen. Djuret har rört sig och vi kunna mäta upp längden av dess steg; överallt är det inte mer än tre tum långt. Allt antyder således en lång kropp med mycket korta ben. Tyvärr har det inte varit omtänksamt nog att lämna efter sig något av sitt hår, men dess allmänna skapnad måste vara som jag angivit, och det kan springa uppför en gardin och är ett rovdjur.»

»Hur sluter du dig till det?»

»Jo, därför att det sprang upp i gardinen. En bur med en kanariefågel hängde i fönstret, och det var tydligen den det okända djuret ville åt.»

»Men vad var det då för ett djur?»

»Ja, om jag kunde säga det, så skulle jag nog vara på god väg att lösa det här problemet. Troligen är det ett djur av vässlesläktet, en lekatt eller något i den vägen, men det förefaller större än något djur av detta slag, jag någonsin sett.»

»Men vad kunde det ha att göra med brottet i fråga?»

»Det är ännu omöjligt att avgöra. I alla fall ha vi, som du märker, fått reda på en hel del. Vi veta, att en manspersonstod på landsvägen och bevittnade osämjan mellan översten och hans fru — rullgardinerna voro uppe och lampan tänd. Vi veta även, att han sprang tvärs över gräsplanen, in i rummet, åtföljd av ett besynnerligt djur, samt att han antingen tillfogade översten ett slag, eller också, något som även är möjligt, föll översten ned av ren

förskräckelse vid anblicken av mannen och slog huvudet mot hörnet av kamingallret. Slutligen ha vi det egendomliga förhållandet, att inkräktaren tog nyckeln med sig, då han gick sin väg.»

»Dina upptäckter synas ha lämnat saken dunklare än någonsin», sade jag.

»Alldeles. Mina upptäckter visade alldeles säkert, att saken ligger mycket djupare, än vad man först antog. Vid närmare eftertanke fann jag nu, att jag måste gripa mig an med saken från en annan sida... Men här sitter jag och uppehåller dig i onödan, Watson, för jag kan lika väl berätta dig alltsammans på väg till Aldershot i morgon.»

»Tack så mycket, men har du gått så långt, får du allt fortsätta med ens.»

»Nåja, kör för det då! Vi veta alldeles säkert, att då mrs Barclay halv åtta gick hemifrån, rådde som vanligt det bästa förhållande mellan de båda makarna; hon visade aldrig, som jag förut sagt dig, någon översvallande ömhet mot mannen, men kusken hörde henne, innan hon gick ut, tala vänligt med översten. Lika säkert är, att genast hon kom hem, gick hon in i det rum, där hon minst kunde vänta sig att träffa sin man, tog sin tillflykt till en kopp te, som en upprörd kvinna ofta gör, och då till sist översten kom in, utbröt hon i häftiga förebråelser mot honom. Alltså måste mellan klockan halv åtta och nio något ha tilldragit sig, som fullständigt ändrat hennes känslor mot honom. Miss Morrison hade varit i hennes sällskap under hela denna tid, det var därför så gott som säkert, att hon, trots sitt nekande, visste något om saken.

Min första gissning var, att det möjligen förekommit något mellan den unga kvinnan och den gamla soldaten, som hon nu bekänt för hans hustru. Detta kunde förklara överstinnans misshumör vid hemkomsten och även den unga flickans förnekande av att något förekommit. Inte heller stred detta mot de ord, tjänstflickan kunnat höra. Men nämnandet av namnet 'David' samt överstens välbekanta kärlek till sin hustrumotsade allt detta, för att nu inte nämna den okända mannens intrång i rummet; dock kunde det naturligtvis mycket väl hända, att denna sak alls inte hade något att göra med vad som förekommit förut. Det var inte lätt att komma på rätt spår, men på de hela var jag böjd att förkasta idén, att något förekommit mellan översten och miss Morrison, på samma gång jag kände mig mer övertygad än någonsin, att den unga damen hade reda på, vad det var, som väckt mrs Barclays vrede mot sin man. Jag sökte därför upp miss Morrison och förklarade för henne, att jag var fullkomligt säker på att hon kände sakens sammanhang, och försäkrade henne, att hennes väninna överstinnan kunde komma att ställas inför rätta, anklagad för mord, om saken inte bleve förklarad.

Miss Morrison är en eterisk liten flicka med förskrämda ögon och blont hår, men jag fann henne ingalunda blottad på förslagenhet och praktiskt förstånd. Då jag talat, satt hon en stund tankfull och vände sig därpå till mig med en min av rask beslutsamhet och drog på med en ganska egendomlig berättelse, som jag för din skull vill sammandraga.

'Jag lovade min väninna överstinnan att inte säga något om saken, och ett löfte är ett löfte', sade hon; 'men kan jag verkligen hjälpa henne, då en så svår anklagelse uttalats mot henne, och eftersom hennes egen mun, den stackars älskade lilla mrs Barclay, är tillsluten av sjukdom, så anser jag mig löst från mitt löfte. Jag skall därför berätta er precis vad som hände på måndag afton.

Då vi voro på väg hem från mötet omkring klockan tre kvart på nio, gingo vi Hudson Street, som är en mycket tyst och stilla gata. Det finns på hela vänstra sidan av gatan endast en lykta, och just som vi närmade oss den, sågo vi en man komma mot oss med mycket böjd rygg och något liknande en låda kastad över ena axeln. Han syntes på något sätt missbildad, ty han gick med huvudet nedböjt och krokiga knän. Just som vi passerade honom, lyfte han upp ansiktet och betraktade oss i lyktskenet. I samma ögonblick tvärstannade han och utropade med förfärlig röst: — Min gud, det är Nancy! — Mrs Barlay blev likblek och skulle fallit omkull, om inte den rysliga figuren fattat i henne. Jag ämnade kalla på polisen, då hon till min förvåning tilltalade honom i en stilla, artig ton.

— Jag trodde att du var död för trettio år sedan, Henry — sade hon och darrade på rösten.

— Det har jag även varit — sade han, och det var rent hemskt att höra den ton, vari han yttrade detta. Han hade ett mycket mörkt, hemskt ansikte och en glöd i blicken, som ännu förföljer mig i drömmen. Hans hår och skägg

voro gråsprängda, ansiktet rynkigt som ett vissnat äpple.

— Gå ett stycke i förväg, är du snäll — sade mrs Barclay — jag vill tala några ord med den här mannen. Du behöver inte vara orolig.

Hon försökte att tala med stadig röst, men hon var ännu lika blek och kunde knappast få fram orden, till den grad darrade hennes läppar.

Jag gjorde som hon bad, och de båda samtalade några minuter. Därpå kom hon fram till mig med lågande blick, och jag såg mannen stå kvar vid lyktan och skaka knytnävarna i luften liksom vild av raseri. Inte ett ord yttrade hon till mig, förrän vi kommo fram till min port, då hon fattade min hand och bad mig inte för någon tala om vad som hänt. — Det är en gammal bekant till mig, som det gått illa för i världen — sade hon. Jag lovade henne att inte säga något, och hon kysste mig och sade god natt. Jag har inte sett henne sedan dess.

Jag har nu sagt er hela sanningen, och om jag undanhållit den för polisen, så är det endast emedan jag inte insåg den fara, vari min väninna svävade. Nu fattar jag, att det endast kan vara till hennes nytta, att det blir känt.'

Detta var vad miss Morrison hade att berätta, Watson, och du kan förstå, att det för mig var som ett klart ljus under en mörk natt. Allt, som förut varit utan sammanhang, började nu intaga sin rätta plats, och jag såg dunkelt hela kedjan av händelser länka ihop sig. Mitt nästa steg var självklart att finna den man, som gjort ett sådant intryck på mrs Barclay. Om han fortfarande var i Aldershot, resonerade jag, skulle det inte bli svårt att finna honom; det fanns där inte så särdeles många civilklädda personer, och en krympling skulle säkert väcka uppmärksamhet. Jag använde en hel dag på att söka honom, och på aftonen — just nu i afton, Watson — fann jag honom. Hans namn är Henry Wood, och han hyr bostad på samma gata, där damerna mötte honom. Han har endast vistats fem dagar i Aldershot. Givande mig ut för att vara enregistreringsagent fick jag ett högst intressant samtal med hans värdinna. Mannen är till yrket en kringvandrande trollkarl och taskspelare, som går omkring i marketenterierna om aftnarna och ger små föreställningar. Han bär ett djur med sig i en låda, för vilket djur värdinnan tycktes hysa den största fruktan, ty hon hade aldrig sett något liknande; han använder det vid några av sina konster, enligt vad hon påstår. Detta var de upplysningar värdinnan kunde ge mig, och hon tillade, att det var ett under att han alls levde, så förskräckligt ofärdig som han var, och att han ibland talade på ett främmande språk och att hon nu ett par nätter hade hört honom stöna och gråta i sitt rum. Pengar hade han tillräckligt och gjorde rätt för sig, men han hade lämnat i hennes förvar något, som såg ut som ett dåligt mynt. Hon visade mig slanten; det var en indisk rupi.

Så att nu, min kära vän, ser du precis hur vi stå och varför jag önskade din hjälp. Det är alldeles tydligt, att sedan de båda damerna skilts från denna man, följde han dem på avstånd, såg det häftiga uppträdet mellan de båda makarna genom glasdörren och rusade in samt att djuret, som han bär i lådan, därvid lyckades komma löst. Allt detta är tämligen säkert, men han är den enda person i världen, som kan säga oss fullkomligt noga, vad som hände i detta rum.»

»Och du ämnar fråga honom?»

»Alldeles säkert — men i närvaro av ett vittne.»

»Jag skall således bli vittnet?»

»Om du vill vara så god. Om han kan klara saken, är det gott och väl; vägrar han, så ha vi intet annat att göra än att skaffa en häktningsorder.»

»Men hur kan du veta, att han finns kvar där, då vi återvända?»

»Du kan vara lugn för att jag träffat mina åtgärder. Jag har en av mina Bakerstreetpojkar hållande vakt över honom, och han kommer att hänga fast vid honom som en kardborre, vart han än går. Vi kunna vara säkra på att återfinna honom vid Hudson Street i morgon — och nu skulle jag själv vara en brottsling, om jag narrade dig att sitta uppe längre.»

Klockan tolv på dagen befunno vi oss på platsen för den sorgliga tilldragelsen och styrde genast kosan till Hudson Street. Trots hans förmåga att dölja sina känslor kunde jaglätt nog se, att Holmes var i ett tillstånd av undertryckt iver; själv var jag uppfylld av den förväntan, halft sportlik, halft intellektuell, som jag alltid erfor, då jag deltog i hans undersökningar.

»Här är gatan», sade Holmes och vek av in på en kort gata med små enkla tvåvåningshus. »Och se där ha vi Simpson för att rapportera.»

»Han är hemma, mr Holmes!» skrek en grabb, som kom springande mot oss.

»Det är bra, Simpson», sade min vän och klappade honom på huvudet. »Kom med nu, Watson, här är huset.»

Holmes skickade in sitt kort med hälsning, att han kommit i en viktig affär, och ögonblicket därpå stodo vi ansikte mot ansikte med den man, vi kommit för att träffa. Trots det varma vädret satt han nedhukad framför en stor eldbrasa, och det lilla rummet var hett som en bakugn; hans kroppsställning var till den grad förvriden och liksom hopdragen i en hög, att det gjorde ett obeskrivligt intryck av vanskaplighet, men det ansikte han vände mot oss måste, ehuru nu avtärt och svartmuskigt, en gång i tiden ha varit synnerligen vackert. Han betraktade oss misstänksamt med blodsprängda, ilskna ögon, och utan att tala eller resa sig vinkade han mot två stolar.

»Är det med mr Henry Wood från Indien jag har den äran?» sade Holmes vänligt. »Jag kommer i anledning av den här lilla affären rörande överste Barclays död.»

»Vad skulle jag veta om den saken?»

»Det är just vad jag önskar höra. Förmodligen vet ni, att om inte den blir klarad, så kommer antagligen mrs Barclay, som jag är en gammal vän till, att anklagas för mord.»

Mannen ryckte till häftigt.

»Jag vet inte, vem ni är», utropade han, »och inte heller hur ni fått kännedom om vad ni tycks veta, men kan ni svära på, att vad ni säger är sant?»

»Man väntar endast på, att hon skall återfå medvetandet, för att häkta henne.»

»'Min gud... Tillhör ni själv polisen kanske?»

»Nej.»

»Vad har ni då med saken att göra?»

»Det är varje människas plikt att se till att rättvisa sker.»

»Jag ger er mitt hedersord på att hon är oskyldig.»

»Alltså är ni den skyldige?»

»Nej, det är jag inte.»

»Vem var det då, som dödade överste James Barclay?»

»Det var en rättvis försyn, som dödade honom. Men kom ihåg, att hade jag verkligen krossat skallen på honom, såsom mitt hjärtas önskan var, så hade det inte varit mer än han förtjänt av min hand. Hade inte hans eget brottsliga medvetande dödat honom, så är det troligt, att jag nu haft hans blod på mitt samvete. Ni vill att jag skall berätta historien? Nåja, jag vet verkligen ej, varför jag inte skulle göra det, jag har ingenting att blygas över.

Saken förhåller sig på följande sätt. Ni se mig nu med en rygg som en kamels och mina revben vridna ur led, men det fanns en tid, då korpral Henry Wood var den ståtligaste karlen i 117:de infanteriregementet. Vi voro i Indien på den tiden och garnisonerade på en plats, som vi kunna kalla Bhurtree. Barclay, som dog häromdagen, var sergeant vid samma kompani som jag tillhörde, och regementets skönhet, ja, den vackraste flicka som någonsin trampat ett par skor, var Nancy Devoy, dotter till fanjunkaren. Två män vid regementet voro förälskade i henne, och hon älskade den ene av dem. Ni småle, mina herrar, då ni betrakta min stackars förstörda kropp och

få höra, att hon älskade mig för mitt ståtliga utseendes skull. Nåväl, ehuru hennes hjärta tillhörde mig, hade hennes far bestämt, att hon skulle gifta sig med Barclay. Jag var en ostadig sälle, då däremot Barclay hade fått god uppfostran och redan var på god väg att erhålla epåletterna. Men flickan höll fast vid mig, och jag tror nog att jag till sist skulle fått henne, då olyckligtvis det stora upproret i Indien bröt ut och helvetet lössläpptes i landet.

Vi voro instängda i Bhurtree, hela regementet tillika med ett halvt batteri artilleri samt en hel del civilpersoner och kvinnfolk. Tiotusen rebeller omgåvo oss och voro lika ivriga att komma åt oss som en hop råtthundar kring en råttfälla. Ungefär två veckor efter vår instängning började vattnet att ta slut, och frågan var, hur vi skulle kunna meddela oss med general Neills division, som var på väg uppåt landet. Det var vår enda räddning, ty vi kunde inte hoppas att med alla kvinnorna och barnen slå oss igenom fienden; alltså erbjöd jagmig att försöka smyga mig genom upprorshären och underrätta general Neill om vår farliga belägenhet. Mitt anbud antogs, och jag framlade min plan för sergeant Barclay, som påstods känna till trakten bättre än någon annan, och han ritade upp en väg, som jag skulle följa för att komma genom rebellernas linjer. Klockan tio samma afton begav jag mig av. Det fanns tusen liv, som skulle räddas, men jag tänkte endast på ett enda, då jag på aftonen släppte mig utför vallen.

Min väg gick genom en uttorkad flodbädd, som vi hoppades skulle dölja mig för fiendens blickar, men just som jag kröp runt en stark krök av den, gick jag rakt i famnen på sex fiender, som lågo hopkrupna i mörkret och väntade på mig. Jag bedövades ögonblickligen av ett slag och bands till händer och fötter. Men det värsta slaget träffade dock mitt hjärta, ty då jag återfått medvetandet, kunde jag av vad männen talade sins emellan uppfatta tillräckligt för att förstå, att min kamrat, just den man, som uppgjort den plan jag skulle följa, hade genom en infödd tjänare förrått mig åt fienden.

Jag behöver inte dröja länge vid denna del av min berättelse. Ni veta nu vad James Barclay var i stånd till. Nästa dag befriades Bhurtree av general Neill, men rebellerna togo mig med sig bort, då de drogo sig tillbaka, och det dröjde många och långa år, innan jag återsåg ett vitt ansikte. Jag torterades, försökte att rymma och underkastades därför ny tortyr. Ni kunna själva se, i vilket tillstånd jag lämnades. Några av fienden, som flydde till Nepal, togo mig med sig, och sedan fördes jag upp på andra sidan Darjiling. Bergsborna däruppe mördade rebellerna, som tagit mig tillfånga, och jag blev sedan deras slav under någon tid, tills jag lyckades fly; men i stället för att gå åt söder måste jag nu ta vägen norrut, tills jag kom till Afghanistan. Där vandrade jag omkring under många år, tills jag slutligen kom tillbaka till Pendschab, där jag levde mest bland de infödda och förtjänade mitt uppehälle med de taskspelarkonster jag lärt. Vad tjänade det till för en stackars krympling som jag att återvända till England och ge mig tillkänna för mina gamla kamrater? Inte ens mitt begär efter hämnd kunde förmå mig därtill. Jag ville hellre att Nancy och mina gamla kamrater skulle tro, att Henry Wood dött med rak rygg, än se honom leva och krypa omkring stödd på en käpp som en annan apa. Man betvivladealdrig ett ögonblick att jag var död, och jag ville inte, att man någonsin skulle ana något annat. Jag hörde, att Barclay hade gift sig med Nancy och hastigt stigit i graderna, men inte ens detta kunde förmå mig att tala.

Men när man börjar bli gammal, börjar man även längta hem. Under många år hade jag drömt om de härliga, grönskande fälten och häckarna i England, och till sist beslöt jag att återse dem innan jag dog. Jag sparade ihop tillräckligt med pengar att göra överresan och begav mig hit till Aldershot, där soldaterna vistas, ty jag kände sedan gammalt till deras seder och visste, att jag genom att roa dem kunde förtjäna tillräckligt till mitt uppehälle.»

»Er berättelse är högst intressant», sade Sherlock Holmes. »Jag har redan hört talas om ert möte med mrs Barclay och ert ömsesidiga igenkännande. Jag förstår således, att ni följde efter henne, då hon gick hem, och stod på gården och såg genom glasdörrarna, att ett häftigt uppträde ägde rum mellan henne och hennes man, varvid hon utan tvivel slungade honom i ansiktet hans brott mot er. Då överväldigades ni själv av era känslor, så att ni rusade över gräsplanen och in i rummet.»

»Ja, det är alldeles riktigt. Då Barclay fick se mig, blev hans ansiktsuttryck sådant som jag aldrig sett maken till hos någon människa, och han föll baklänges och slog huvudet mot kamingallret. Men han var död redan innan

han föll, jag läste döden i hans ansikte lika tydligt, som jag kan läsa bibelspråket där över kaminen. Blotta anblicken av mig träffade som en kula hans brottsliga hjärta.»

»Och vad hände sedan?»

»Sedan svimmade Nancy, och jag tog nyckeln ur hennes hand för att öppna dörren och skaffa hjälp. Men jag hejdade mig i samma ögonblick och fann det bäst att genast skynda min väg, ty saken kunde få ett fult utseende för mig, och häktades jag, skulle ju min hemlighet lika fullt bli förrådd, något som jag ville undvika. I hastigheten kom jag att stoppa nyckeln i fickan och tappade min käpp, medan jag jagade efter Teddy, som sprungit upp i gardinen; då jag väl fått honom i hans låda igen, som han smugit sig ur, flydde jag så hastigt jag kunde.»

»Vem är Teddy?» frågade Holmes.

Mannen lutade sig ned och drog upp luckan till ett slags stor råttfälla på golvet. Genast kom ett vackert, rödbrunt djur med smal, smidig kropp, ben som en lekatt, lång, fin nos och de vackraste röda ögon jag sett hos ett djur, ut ur fällan.

»Det är en ichneumon!» utropade jag.

»Ja, en ichneumon eller faraokatt», sade mannen. »Ormfångare är vad jag kallar honom, och Teddy är ovanligt kvick på glasögonormar. Jag har här en utan gifttänder, som Teddy fångar varje afton för att roa folk i marketenterierna. Är det något mera, sir?»

»Vi måste kanske vända oss till er igen, om mrs Barclay skulle råka i allvarliga svårigheter.»

»I så fall ger jag mig naturligtvis tillkänna.»

»I annat fall tjänar det till ingenting att gräva upp den här skandalhistorien mot en död man, hur uselt han än handlat. Ni har åtminstone den tillfredsställelsen att veta, att under trettio år av hans liv har hans samvete bittert förebrått honom hans syndiga gärning... Å, se där går major Murphy på andra sidan gatan! Adjö, mr Wood, jag måste tala med honom för att höra, om något hänt sedan i går.»

Vi hunno just upp majoren, innan han vek om hörnet.

»Nej se, mr Holmes!» utropade han. »Jag förmodar ni hört att allt det här bråket visat sig fullkomligt grundlöst?»

»Hur så?»

»Jo, likbesiktningen är just över, och läkarintyget lyder så tydligt som möjligt på döden genom ett slaganfall. Alltså, som ni ser, ett ytterst enkelt fall.»

»Å, i högsta grad enkelt!» sade Holmes leende. »Kom, Watson, jag tror inte vi behövas vidare i Aldershot.»

»Det finns en sak, som jag inte förstår», sade jag på vägen till stationen. »Om mannens namn var James och den andre hette Henry, vad betydde det då att mrs Barclay, efter vad tjänstflickan berättade, ett par gånger uttalade namnet ’David’?»

»Det enda ordet, min kära Watson, borde ha berättat mig hela historien, om jag vore det ideal för en logiker du så gärna vill göra mig till. Det var tydligen ett uttryck av förebråelse.»

»Förebråelse?»

»Ja, konung David gjorde, som du vet, då och då någrasmå snedsprång och vid ett tillfälle i samma stil som sergeant James Barclay. Du kommer ihåg den där lilla affären med Uria och Batseba? Jag är rädd för att mina bibelkunskaper äro en smula förlegade, men du finner berättelsen i första eller andra Samuels bok.»

DOKTORNS HEMLIGHETSFULLA BESKYDDARE

Vid en överblick av den tämligen osammanhängande följd av småberättelser, varmed jag försökt att belysa några av egendomligheterna i min vän Sherlock Holmes' karaktär, har det särskilt väckt min uppmärksamhet, vilken svårighet jag haft att välja just sådana exempel, som fullkomligt kunde motsvara mitt ändamål. I sådana fall, där Holmes utfört någon tour-de-force av analytiskt resonemang och demonstrerat värdet av sina egendomliga undersökningsmetoder, ha själva fakta ofta varit så enkla och alldagliga, att jag inte ansett mig berättigad att framlägga dem för publiken. Å andra sidan har det ofta hänt, att han varit med om undersökningar av högst ovanlig och dramatisk karaktär, men att den del han haft i bestämmandet av deras orsaker varit mindre framträdande, än jag som hans biograf kunnat önska. Kanske gäller det även om det äventyr, jag nu går att beskriva, att den roll, som min vän därvid spelade, icke är tillräckligt betonad, men hela följden av händelser är dock så egendomlig, att jag icke anser mig böra alldeles utesluta dem ur denna serie av berättelser.

Det var medan Holmes och jag ännu bodde tillsammans vid Bakerstreet. Det hade varit en tung och dov, regnig oktoberdag. Holmes låg hopringlad på soffan och läste och läste om igen ett brev, som han fått med eftermiddagsposten; själv fördrev jag tiden med tidningsläsning, men upphörde snart därmed, då jag icke fann tidningarna vidare intressanta nu, då alla människor voro borta från staden och parlamentets sessioner hade upphört. Som jag fann Holmes alldeles för upptagen av sina egna tankar för att ingå på någon konversation, lutade jag mig tillbaka i fåtöljen och satt där och dåsade och grubblade, tills slutligen Holmes bröt tystnaden.

»Aftonen har kommit med en liten behaglig bris», sade han, »vad säger du om en promenad ut i staden?»

Det var så sällan Holmes gjorde ett sådant förslag och jag hade för tillfället fått alldeles nog av vårt lilla vardagsrum, så att jag med nöje gick in på hans förslag. Under tre timmar strövade vi omkring tillsammans och studerade det alltjämt växlande livet på Fleet Street och Strand. Holmes' karaktäristiska konversation, hans skarpa iakttagelse av detaljerna och skarpa förmåga att draga slutsatser av vad han såg, roade och fängslade mig. Klockan var tio, innan vi voro framme vid Bakerstreet igen. En kupé väntade utanför vår port.

»Hm! En läkare, kan jag se», sade Holmes. »Han har inte praktiserat länge men har redan haft rätt mycket att göra. Han har kommit för att rådfråga oss, skulle jag tro. Det var tur att vi kommo hem så snart.»

Jag var tillräckligt förtrogen med Holmes' metoder för att kunna följa hans resonemang och förstå, att beskaffenheten av de medicinska instrumenten i korgen, som hängde i lampskenet inne i kupén, hade givit honom de upplysningar han behövde till den snabba slutledningen. Ljuset i fönstret till vårt vardagsrum visade att detta sena besök verkligen gällde oss. En smula nyfiken att få veta, vad det var, som kunnat skicka en ämbetsbroder vid denna tid på dagen till oss, följde jag Holmes in i vårt sanktum.

En blek man med smalt ansikte och gulröda polisonger steg upp från en stol framför brasan, då vi kommo in. Hans ålder kunde icke gärna vara mer än ett par och trettio år, men hans avtärda ansikte och sjukliga hy skvallrade om ett liv, som hade utsugit hans krafter och berövat honom hans ungdom. Hans sätt var nervöst och försagt, som är vanligt hos känsliga personer, och den smala vita hand han lade på kaminkransen, då han steg upp, var snarare en konstnärs än en läkares. Hans klädsel var enkel och allvarlig och bestod av svart bonjour och mörka benkläder med en liten anstrykning till gladare färg på halsduken.

»God afton, doktor!» sade Holmes muntert. »Det gläder mig att ni endast behövt vänta några minuter.»

»Ni har således talat med min kusk?»

»Nej, ljuset där på bordet säger mig det. Var god och sitt ned igen och låt mig veta, på vad sätt jag kan vara till tjänst.»

»Mitt namn är doktor Percy Trevelyan», sade främlingen, »och jag bor vid Brook Street nummer 403».

»Förlåt, är inte ni författare till en avhandling över dolda sjukliga förändringar hos nerverna?» frågade jag.

Hans bleka kinder fingo litet färg av glädje över att höra, att jag kände till hans arbete.

»Jag hör så sällan talas om mitt lilla arbete, att jag trodde det vara helt och hållet begravet i glömskans natt», sade

han. »Min förläggare ger mig mycket nedslående underrättelser om dess försäljning. Ni är själv, förmodar jag, läkare?»

»Ja, för tillfället är jag en militärläkare, som tagit avsked på grund av hälsoskäl.»

»Min vurm har alltid varit nervsjukdomarna, och jag skulle önska att få göra dem till min uteslutande specialitet, men naturligtvis får man i början hålla till godo med vad man kan få. Men detta är något som inte hör till saken, mr Sherlock Holmes, och jag inser fullkomligt, hur dyrbar er tid måste vara, därför nu till mitt ärende! Saken är den, att några ganska egendomliga händelser nyligen tilldragit sig i mitt hus vid Brook Street, och i afton blevo de av en sådan betydelse, att jag fann det omöjligt att vänta en enda timme till utan att ha bett er om råd och hjälp.»

Sherlock Holmes slog sig ned och tände sin pipa.

»Jag står mycket gärna till tjänst», sade han. »Var god och ge mig en detaljerad redogörelse för de förhållanden, som oroat er.»

»Några av dem äro så triviala, att jag nästan blygs att omtala dem. Men saken är så oförklarlig och den vändning den nu tagit så utstuderad, att jag skall framlägga alltsammans för er, så får ni själv avgöra, vad som är av vikt eller ej.

Jag måste börja med några ord om min egen studiebana. Jag har studerat vid Londons universitet, och jag får be er inte upptaga det som något opassande självberöm, då jag säger, att mina lärare ansågo mina studier mycket lovande. Efter avlagda examina fortsatte jag dem och innehade på samma gång en underordnad befattning vid Kings Collegehospital. Jag var lycklig nog att väcka inte så ringa uppmärksamhet genom mina undersökningar i katalepsiens patologi och att slutligen vinna pris och medalj för den avhandling om sjukliga förändringar hos nerverna, som er vän nyssomnämnde. Kanske gör jag mig inte skyldig till någon överdrift, om jag säger, att det vid denna tid allmänt ansågs, att jag hade en lysande bana framför mig.

Men det fanns ett stort hinder i min väg, nämligen bristen på kapital. Som ni väl vet, måste en specialist, som strävar högt, börja vid någon av de dussin gator, som ligga kring Cavendish Square, och det slukar ofantliga summor i hyra och inredning; förutom dessa förberedande kostnader får han vara beredd på att under de första åren leva på sitt eget kapital och hyra ett presentabelt ekipage. Allt detta översteg emellertid min förmåga, och det enda jag kunde hoppas, var att genom sträng ekonomi på tio år spara tillräckligt att etablera mig som praktiserande läkare och specialist. Men en oväntad händelse öppnade på en gång alldeles nya utsikter för mig.

En morgon kom en herre, som jag aldrig sett, vid namn Blessington upp till mig och kastade sig ögonblickligen in på affärer.

’Är ni den Percy Trevelyan, som avlagt så lysande examina och nyligen vunnit ett stort pris?’ frågade han.

Jag bugade mig.

’Svara mig uppriktigt’, sade han, ’det blir till er egen fördel. Ni har all den begåvning, som skapar en mans lycka. Har ni även takt?’

Jag kunde inte låta bli att le åt det burdusa sätt, varpå frågan gjordes.

’Jag hoppas att jag fått min del med av denna gåva.’

’Har ni några dåliga vanor? Väl aldrig begiven på dryckenskap, eller hur?’

’Min herre!’ utropade jag.

’Bra, mycket bra! Men jag var tvungen att fråga. Säg mig, varför har ni med alla dessa förutsättningar inte slagit er ned som praktiserande läkare?’

Jag ryckte på axlarna.

’Seså, seså’, sade han på sitt ivriga sätt, ’den gamla vanliga historien, förmodar jag! Mera i huvudet än i fickan

va? Vad skulle ni säga, om jag hjälpte er att slå er ned vid Brook Street och börja praktik där?’

Jag stirrade förvånad på honom.

’Å, det är för min egen skull, inte för er!’ utropade han. ’Jag skall vara fullt uppriktig mot er och vill säga det, attpassar saken er, så passar den även mig alldeles utmärkt. Jag har några tusen pund att placera, och jag har tänkt att lägga ned dem på er och er bana som läkare.’

’Men varför?’ frågade jag med häftig sinnesrörelse.

’Kors, det är en spekulation som alla andra och säkrare än de flesta.’

’Vad vill ni då, att jag skall göra?’

’Det skall jag strax säga. Jag hyr huset, möblerar det, betalar tjänarna och sköter om alltsammans. Ni behöver endast slita ut er stol i mottagningsrummet. Jag ger er fickpengar och allt sådant. Sedan skall ni ge mig tre fjärdedelar av allt, vad ni förtjänar och behåller en fjärdedel för er själv.’

Detta var det egendomliga förslag, mr Holmes, som denna mr Blessington gjorde mig. Jag skall inte tråka ut er med någon redogörelse för hur vi underhandlade och köpslogo, vare det nog sagt, att våren därpå — på själva Maria bebådelsedag, för att vara precis — flyttade jag in i huset och började min praktik på ungefär samma villkor som han föreslagit. Han slog sig ned hos mig som min patient, ty han hade svagt hjärta och behövde ständigt tillsyn av läkare. De två bästa rummen en trappa upp inreddes till vardagsrum och sovrum åt honom själv. Han var en man med ganska egendomliga vanor, skydde sällskap och gick sällan ut. Hans liv var för övrigt oregelbundet, men i ett avseende var det som ett urverk: varje afton vid samma tid kom han in i mottagningsrummet, såg igenom böckerna, lade fram fem shilling och tre pence för varje guinea jag förtjänat och lade resten i ett kassaskrin, som han tog med upp till sig.

Jag kan tryggt säga, att han aldrig fått orsak att ångra sin spekulation; den lyckades från första början. Några lyckade fall, tillika med det rykte jag vunnit på hospitalet, gåvo mig hastigt framgång, så att jag snart blev en av de förnämsta, och under de senaste par åren har jag gjort honom till en rik man.

Detta, mr Holmes, vad min historia och mitt förhållande till mr Blessington angår, nu återstår endast att berätta, vad som hänt och fört mig hit i afton.

En dag för några veckor sedan kom mr Blessington ned till mig i, som det syntes mig, ett högst upprört tillstånd. Han talade om något inbrott, som gjorts i Westend, och föreföllalldeles onödigt upprörd över saken och förklarade, att vi inte skulle dröja en enda dag med att sätta starkare hakar och riglar på våra fönster och dörrar. Under en hel vecka fortfor han att vara i ett egendomligt tillstånd av oro, tittade oupphörligt ut genom fönstren och upphörde alldeles att ta den korta promenad före middagen, som han var van vid. På hans sätt såg det ut som om han var i dödlig ångest för något eller någon, men frågade jag honom om saken, blev han så ond, att jag måste byta om samtalsämne. Småningom, när någon tid gått, syntes hans oro avtaga, och den hade nästan alldeles försvunnit, som det syntes åtminstone, och han hade återtagit sina gamla vanor, då en ny händelse försatte honom i det beklagansvärda tillstånd av fullständig såväl andlig som fysisk kraftnedsättning, vari han nu befinner sig.

Vad som hände var följande. För två dagar sedan fick jag ett brev, som jag skall läsa upp för er; det har varken adress eller datum och lyder på följande sätt:

’En rysk adelsman, numera bosatt i England, önskar att rådfråga doktor Percy Trevelyan. Han har sedan några år tillbaka varit hemsökt av kataleptiska anfall, i vilken sjukdoms behandling doktor Trevelyan ju, såsom är väl känt, är en auktoritet. Han ämnar komma på besök i morgon afton klockan en kvart över sex, om det lämpar sig för doktorn att då ta emot honom.’

Brevet intresserade mig livligt, ty den förnämsta svårigheten vid studiet av katalepsi är, att sjukdomen så sällan förekommer. Jag var därför i mitt mottagningsrum på det bestämda klockslaget, då betjäntpojken visade in den

väntade patienten.

Det var en äldre man, mycket mager, lugn och stilla i sitt sätt utan någonting ovanligt alls och på intet sätt motsvarande den föreställning man gärna gör sig om en rysk adelsman; då väckte hans följeslagares utseende mycket mera min uppmärksamhet. Denne var en lång och ståtlig ung man, alldeles ovanligt vacker, med mörkt, eldigt utseende och lemmar och bröst som en Herkules. Han höll sin hand under den andres arm för att stödja honom och hjälpte honom fram till en stol med en ömhet, som man knappast kunnat vänta av hans utseende.

'Ni ursäktar väl, doktor, att jag följt med in', sade han påengelska med en lätt gäspning. 'Det här är min far, och hans hälsa är naturligtvis en sak av allra största betydelse för mig.'

Jag kände mig rörd av hans sonliga tillgivenhet och oro. 'Kanske önskar ni stanna inne under konsultationen?' sade jag.

'Nej, inte för allt i världen!' utropade han med ett uttryck av förfäran. 'Det är pinfullare för mig än jag kan beskriva — skulle jag få se min far i ett av dessa förskräckliga anfall, tror jag inte att jag skulle överleva det. Mitt eget nervsystem är i högsta grad känsligt. Med ert samtycke stannar jag i väntrummet, medan ni samtalar med min far.'

Jag samtyckte naturligtvis, och den unga mannen gick ut. Patienten och jag började därpå diskutera sjukdomen, under det jag gjorde noggranna anteckningar. Mannens intelligens var inte vidare stor och hans svar voro ofta mycket svävande, något som jag antog berodde på hans obekantskap med engelska språket. Men plötsligt, under det jag satt och skrev, upphörde han att ge några svar alls, och då jag vände mig mot honom, såg jag honom till min stora förskräckelse sittande kapprak i stolen och stirrande på mig med stelt och orörligt ansikte. Han hade fått ett nytt anfall av sin hemlighetsfulla sjukdom.

Min första känsla var medlidande med den stackars mannen, men den utträngdes raskt, fruktar jag, av min belåtenhet som läkare över detta tillfälle att få studera sjukdomen. Jag tog min patients puls och temperatur, prövade stelheten i hans muskler och iakttog hans reflexer. Det fanns intet avgjort abnormt i något av dessa förhållanden, som överensstämde med mina tidigare erfarenheter. Jag hade i liknande fall med gott resultat låtit mina patienter inandas amylnitrit och ansåg detta för ett utmärkt tillfälle att åter pröva dess verkan. Flaskan fanns nere i mitt laboratorium, så att jag lämnade den sjuke i stolen och sprang ned efter den. Som jag fick söka litet, dröjde det kanske fem minuter, innan jag kom upp igen. Tänk er min stora förvåning, då jag upptäckte, att rummet var tomt och patienten borta!

Naturligtvis rusade jag genast ut i vänträmmet — även sonen hade försvunnit. Halldörren hade varit stängd, men inte tillåst. Min betjäntgosse, som tar emot patienterna, är ny i min tjänst och långtifrån kvick av sig; han väntar därnere ochspringer upp för att följa patienterna ut, då jag ringer på klockan i mottagningsrummet. Han hade inte hört de båda herrarna gå, och saken förblev en fullkomlig hemlighet. Mr Blessington återvände strax därpå från sin promenad, men jag nämnde ingenting för honom om saken, ty uppriktigt sagt har jag på senaste tiden vant mig att tala så litet som möjligt med honom.

Nåväl, jag trodde att jag aldrig mer skulle få se ryssen och hans son. Ni kan därför tänka er min häpnad, då jag vid samma tid nu i eftermiddag fick se dem komma inmarscherande i mitt mottagningsrum på alldeles samma sätt som förut.

'Jag får be så mycket om ursäkt för mitt hastiga försvinnande i går', sade ryssen.

'Jag måste erkänna, att jag blev högst förvånad', svarade jag.

'Saken är den, att när jag kommer mig efter dessa attacker, är mitt förstånd alltid mycket förvirrat, så att jag knappast har något minne alls av vad som varit. Jag vaknade, som jag tyckte, uppe i ett främmande rum och gick under er frånvaro ut på gatan liksom i ett bedövat tillstånd.'

'Och då jag såg min far komma ut från mottagningsrummet', sade sonen, 'trodde jag helt naturligt, att konsultationen var slut. Jag förstod inte, förrän vi redan voro hemma, vad som hänt.'

’Nåja’, sade jag skrattande, ’det är ingen skada skedd, om jag än i går, det måste jag erkänna, kände mig verkligt snopen och inte visste vad jag skulle tro. Om därför ni, sir, vill vara så god och gå ut i väntrummet, så får er far och jag fortsätta den avbrutna undersökningen.’

Under en halvtimme eller så omkring diskuterade vi den gamla herrns symptom, och sedan jag givit honom en ordination, gick han sin väg stödd på sonens arm.

Strax därpå hörde jag mr Blessington komma hem från sin vanliga promenad och gå upp till sig, men endast för att strax igen komma nedspringande och inrusande i mitt mottagningsrum alldeles vild av förskräckelse.

’Vem har varit i mitt rum?’ skrek han.

’Ingen’, sade jag.

’Det är lögn!’ gallskrek han. ’Kom upp och se själv!’

Jag översåg med hans grova språk, ty han var halft frånförståndet av fruktan, och gjorde som han bad. Då jag kom upp, visade han mig på flera smutsiga fotspår på den ljusa mattan.

’Vill ni påstå, att det är mina spår?’ skrek han.

De voro verkligen mycket större än några spår han kunde ha gjort, och tydligen alldeles färska. Det regnade häftigt i eftermiddag, som ni väl veta, och inga andra personer än mina ryska patienter hade varit på besök; således måste mannen i väntrummet, medan jag var sysselsatt med den andre, av något okänt skäl ha gått upp i mr Blessingtons rum. Ingenting hade rörts eller tagits bort, men fotspåren bevisade att någon verkligen varit där. Mr Blessington föreföll mera upprörd över tilldragelsen, än jag trott möjligt, ehuru saken väl kunnat störa sinnesfriden hos vem som helst; han satt där och grät — ja, han grät verkligen! — och jag kunde knappast få några sammanhängande ord av honom. Det var han som föreslog, att jag skulle uppsöka er, och jag insåg själv genast det lämpliga i denna åtgärd, ty sannerligen ser inte saken högst egendomlig ut, om han än mycket överdriver dess betydelse. Om ni bara ville vara god och följa med mig hem nu i min kupé, skulle ni åtminstone kunna lugna honom, om jag än inte gärna kan hoppas, att ni skall kunna förklara den besynnerliga händelsen.»

Sherlock Holmes hade lyssnat till den långa berättelsen med spänd uppmärksamhet, och jag kunde se att hans intresse var väckt. Hans ansikte var lika känslolöst som vanligt, men hans ögonlock hade sänkts allt tyngre och röken ur hans pipa hade bolmat allt starkare, liksom givande eftertryck åt varje egendomlig episod i doktorns berättelse. Då doktorn slutade, sprang Holmes upp utan ett ord, räckte mig min hatt, tog sin egen från bordet och följde doktor Trevelyan ut. En kvarts timme därefter stego vi ur utanför hans hus, ett av dessa dystra, från alla utvändiga prydnader fria hus, som man gärna tänker sig i samband med en i Westend praktiserande läkare. En betjäntpojke öppnade åt oss, och vi skulle just gå uppför den breda, väl mattbelagda trappan, då något egendomligt inträffade, som hejdade våra steg. Gaslågan längst upp i trappan släcktes plötsligt och från mörkret kom en tunn, darrande röst, som skrek:

»Jag har revolver, och jag svär att jag skjuter, om ni kommer närmare!»

»Det här är verkligen alltför löjligt, mr Blessington!» ropade doktor Trevelyan.

»Å, är det ni, doktor?» sade rösten med tydlig lättnad. »Men de andra herrarna, äro de vad de ge sig ut för att vara?»

Vi märkte att vi blevo noga granskade i dunklet.

»Ja, ja, det är bra», sade rösten till sist. »Ni kunna nu komma upp, och jag hoppas ni inte illa upptagit min försiktighet.»

Därmed tände han åter gasen, och vi sågo framför oss en man, vars utseende och röst buro vittnesbörd om hans förstörda nerver. Han var mycket fet men hade tydligen en gång varit ännu fetare, så att huden nu hängde i lösa påsar kring hans ansikte som kinderna på en blodhund. Han hade sjuklig hy, och det tunna, rödgula håret syntes resa sig på grund av hans häftiga sinnesrörelse. Han höll en revolver i handen men stoppade den i fickan, då vi

nalkades.

»God afton, mr Holmes!» sade han. »Det var mycket snällt av er att komma hit, det har aldrig någon varit i större behov av ert råd än jag. Jag förmodar att doktor Trevelyan beskrivit det oförklarliga inbrottet i mina rum?»

»Ja, det har han», sade Holmes. »Vilka äro de två männen, mr Blessington, och varför vilja de göra er obehag?»

»Ja, ja, det är svårt att säga», sade Blessington nervöst. »Ni väntar väl inte att jag skall kunna besvara den frågan, mr Holmes?»

»Menar ni verkligen, att ni inte vet det?»

»Var god och kom med — kom med in hit på ett ögonblick!»

Blessington förde oss in i sin sängkammare, som var stor och bekvämt möblerad.

»Ni ser den där?» sade han och pekade på en stor svart kista vid sängfoten. »Jag har aldrig varit en särdeles rik man, mr Holmes — har bara en gång i mitt liv gjort en penningplacering, som doktor Trevelyan kunde tala om för er. Men jag har aldrig trott på banker — aldrig skulle jag kunna lita på dem, mr Holmes. Oss emellan sagt, förvarar jag det lillajag äger i den där kistan, så att ni kan förstå, vad det betyder för mig, då okända personer tränga in i min bostad.»

Holmes såg frågande på Blessington och skakade på huvudet.

»Jag kan omöjligt råda er, om ni försöker att bedraga mig», sade han.

»Men jag har ju talat om allt.»

Holmes snurrade om på klacken med ett uttryck av motvilja.

»God natt, doktor Trevelyan!» sade han.

»Och ni har inte något råd att ge mig?» sade Blessington gråtfärdig.

»Mitt råd till er, min herre, är att ni skall tala sanning.»

Ögonblicket därpå voro vi på gatan och på väg hem. Vi hade passerat Oxford Street och voro halvvägs utför Harley Street, innan jag fick ett ord av Holmes.

»Det gör mig ont att ha narrat ut dig för ingenting, Watson», sade han till sist. »I synnerhet som det i alla fall ligger ett intressant problem under den här historien.»

»Det kan jag inte finna», tillstod jag.

»Jo, ser du, det är alldeles tydligt att det är två män — kanske fler, men minst två — som av något skäl föresatt sig att komma åt den där Blessington. Jag är säker på att både vid det första och andra tillfället var den unga mannen uppe i Blessingtons rum, under det hans medhjälpare genom ett listigt påhitt avhöll doktorn från att kunna blanda sig i saken.»

»Och katalepsien?»

»En bedräglig, väl spelad imitation, ehuru jag inte skulle våga antyda något sådant för vår specialist. Det är mycket lätt att imitera den sjukdomen, jag har själv gjort det.»

»Och vidare?»

»Av den renaste slump var Blessington ute vid båda tillfällena. Orsaken, varför de valde en så ovanlig tid för att rådfråga läkaren, var tydligen att de ville vara säkra på, att det inte skulle finnas några andra patienter i väntrummet; emellertid föll det sig så, att de just bestämde den tid, då Blessington tog sin promenad, något som tycks utvisa, att de inte voro vidare väl underrättade om hans dagliga levnadsvanor. Hade de endast varit betänkta på att stjäla, skulle denaturligtvis gjort något försök att finna hans pengar. Dessutom kan jag se på en persons ögon, om det är sitt eget skinn han är rädd för. Det är otänkbart, att denna Blessington kunde ha två så

farliga fiender, som dessa två synas vara, utan att han visste om det. Därför anser jag det säkert att han vet, vilka dessa män äro, men har sina skäl att tiga därmed. Det är möjligt att vi i morgon finna honom i en mera meddelsam sinnesstämning.»

»Finns det inte ännu en möjlighet», sade jag, »löjligt osannolik visserligen, men i alla fall tänkbar? Kan inte hela historien om den kataleptiska ryssen och hans son vara ett påhitt av doktor Trevelyan, som för sina egna planers skull varit i Blessingtons rum?»

Jag såg i gasskenet att Holmes smålog åt detta mitt lysande infall.

»Min kära vän», sade han, »det var en av de första lösningar, som föllo mig in, men jag blev snart i stånd att bekräfta doktorns berättelse. Den unga mannen hade lämnat fotspår på mattan i trappan, som gjorde det alldeles onödigt för mig att närmare betrakta dem han lämnat i rummet. Om jag säger dig att hans skor voro trubbiga i tån, i stället för spetsiga som Blessingtons, och att de voro drygt en och en tredjedels tum längre än doktorns, så äro vi på det klara med de tre olika spåren, som förekommo, och du måste erkänna, att det inte kan bli något tvivel om, att den unga mannen verkligen varit där. Men nu kunna vi sova på saken, ty det skulle förvåna mig mycket, om vi inte finge höra något från Brook Street i morgon bittida.»

Sherlock Holmes spådom besannades snart och på ett dramatiskt sätt. Klockan halv åtta morgonen därpå, i daggryningens första dunkla skimmer, fann jag honom, klädd i nattrock, stående vid min säng.

»En vagn väntar oss utanför, Watson», sade han.

»Vad står på?»

»Det är affären vid Brook Street.»

»Har du fått några färska nyheter därifrån?»

»Tragiska men otydliga», sade han och drog upp rullgardinen. »Se här — det är ett blad ur en annotationsbok — läs vad här står: 'För guds skull, kom genast! — P. T.' — nedskrivet i hast med blyertspenna. Vår vän doktorn måste havarit häftigt uppskakad, då han skrev detta. Kom, min vän, det är en trängande kallelse.»

Om en kvarts timme voro vi vid doktor Trevelyans hus; doktorn kom utspringande med fasan avmålad i ansiktet.

»Å, vilken förskräcklig händelse!» utropade han med händerna för tinningarna.

»Vad då?»

»Blessington har begått självmord!»

Halmes lät höra en vissling.

»Ja, han har hängt sig i natt», tillade doktorn.

Vi hade emellertid gått in och doktorn gick före oss in i väntrummet.

»Jag vet knappast vad jag gör», sade han. »Polisen är redan däruppe. Det har gjort mig förfärligt uppskakad.»

»När upptäckte ni det?»

»Han drack varje morgon en kopp te. Då jungfrun kom in med teet klockan sju i morse, hängde den olycklige mitt i rummet på den krok, som den tunga lampan brukar hänga på; han hade hoppat från den stora kistan han visade er i går.»

Holmes stod ett ögonblick fördjupad i tankar.

»Med er tillåtelse skulle jag gärna vilja gå upp och undersöka saken», sade han. Vi gingo båda uppför trappan, följda av doktorn.

Det var en förfärlig syn, som mötte oss, då vi kommo in i den dödes rum. Jag har förut nämnt det pussiga utseende Blessingtons ansikte hade. Där han nu dinglade från kroken, var ansiktet ännu mera vanställt och

uppsvällt, så att det knappast hade ett mänskligt utseende; halsen var utdragen, så att den såg ut som en plockad kycklings, och genom kontrasten kom den övriga kroppen att se ännu tjockare och onaturligare ut. Han var klädd endast i sin långa nattskjorta, och de svullna, otympliga fötterna stucko fram stelt under den. Bredvid honom stod en polisinspektör med intelligent utseende och skrev i en annotationsbok.

»Å, mr Holmes!» sade han hjärtligt, då min vän inträdde. »Det var roligt att få se er.»

»God morgon, mr Lanner!» svarade Holmes. »Jag hoppas ni inte anser mig komma och göra intrång här. Har ni hört något om de händelser, som lett till denna affär?»

»Ja, jag har hört litet.»

»Har ni bildat er någon åsikt om saken?»

»Så vitt jag kan se, var mannen från sina sinnen av fruktan. Han har nog sovit rätt länge i sängen, ni ser vilken fördjupning hans kropp lämnat efter sig. Det är, som ni vet, klockan fem på morgonen, som de flesta självmorden begås. Han har troligen hängt sig vid den tiden. Saken tycks ha varit väl överlagd.»

»Jag skulle av styvheten i musklerna tro, att han varit död omkring tre timmar», sade jag.

»Har ni funnit något märkvärdigt i rummet?» frågade Holmes.

»Jag har funnit en skruvmejsel och några skruvar på tvättstället. Han tycks även ha rökt mycket, ty här ä' fyra cigarrstumpar, som jag tagit ut ur kaminen.»

»Hm!» sade Holmes. »Har ni fått fatt i hans cigarrmunstycke?»

»Nej, jag har inte sett till något.»

»Hans cigarrfodral då?»

»Det låg i hans rockficka.»

Holmes öppnade det och luktade på den enda cigarr det innehöll.

»Det här är en havannacigarr», sade han, »stumparna däremot äro lämningar av en egendomlig cigarrsort, som holländarna importera från sina indiska kolonier. De äro vanligen omlindade med halm och smalare i förhållande till sin längd än något annat märke.» Han tog cigarrstumparna och undersökte dem med sitt förstoringsglas. »Två av de här cigarrerna ha rökts i munstycke och två utan. Två ha skurits av med en tämligen slö kniv och två ha bitits av med starka tänder. Det här är inte självmord, mr Lanner, det är ett djupt planlagt, kallblodigt mord!»

»Omöjligt!» utropade polisinspektören.

»Varför omöjligt?»

»Varför skulle någon mörda en person på ett så klumpigt sätt som genom att hänga honom?»

»Det är just vad vi måste ta reda på.»

»Men hur kunde mördarna komma in i huset?»

»Stora, vanliga vägen — genom framporten.»

»Men den var reglad i morse.»

»Då har någon reglat den efter dem.»

»Hur vet ni det?»

»Jag har sett deras spår. Ursäkta mig ett ögonblick, så kanske jag kan ge er några fler upplysningar.»

Han gick fram till dörren, vred om nyckeln och undersökte låset på sitt metodiska sätt; därpå tog han ur nyckeln, som satt på innersidan, och undersökte även den. Sängen, mattan, stolarna, kaminfrisen, den döda kroppen och repet, allt undersöktes i tur och ordning noga, tills Holmes slutligen förklarade sig nöjd och vi alla tre hjälptes åt

att skära ned liket och lägga det under ett lakan.

»Var kommer repet ifrån?» frågade Holmes.

»Det är avskuret av det här», sade doktor Trevelyan och tog fram en stor tågrulle under sängen. »Han hyste en sjuklig, nervös fruktan för eldsvåda och hade alltid det här repet till hands under sängen för att kunna komma ut genom fönstret, om det skulle brinna i trappan.»

»Det måste ha besparat dem en hel del besvär», sade Holmes tankfullt. »Ja, de verkliga fakta äro mycket klara, och det skulle förvåna mig, om jag inte i eftermiddag även kan ge er orsakerna till dem. Jag tar med mig den där fotografien på kaminkransen av Blessington, den kan komma att bli mig till god hjälp vid mina efterspaningar.»

»Men ni har ju inte berättat oss någonting», utbrast doktorn.

»Å, det kan inte råda något tvivel om, vad som hänt», sade Holmes. »Tre personer voro inblandade i saken, den unga mannen, den gamla mannen och en tredje, vars identitet jag ännu inte känner. De två första äro naturligtvis desamma, som spelade den ryska adelsmannen och hans son, så att av dem kunna vi ge en mycket fullständig beskrivning. De släpptes in i huset av en medbrottsling. Om jag finge ge er ett råd, herr inspektör, så vore det att häkta betjäntpojken, som ju helt nyligen kommit i doktorns tjänst.»

»Den slyngeln är försvunnen», sade doktorn, »tjänstflickorna ha förgäves sökt honom över hela huset.»

Holmes ryckte på axlarna.

»Han har spelat en inte oviktig roll i detta drama», sade han. »De tre männen gingo tyst och sakta uppför trappan, den äldre mannen först, den yngre därnäst och den okände sist...»

»Men, min käre Holmes...!» utropade jag.

»Åh, det finns inte något tvivel om vad fotspåren i så fall visa oss — jag hade i går afton förmånen att lära mig, vem de tillhörde. Nog av, de gingo upp till mr Blessingtons dörr, som de funno låst. Med tillhjälp av en järntråd vredo de emellertid om nyckeln på innersidan; även utan förstoringsglas kan man av riporna på nyckelaxet se, var trycket applicerades.

Sedan de kommit in i rummet, måste brottslingarnas första åtgärd ha varit att lägga kavle i munnen på Blessington. Kanske sov han, kanske även var han så förlamad av fruktan, att han inte kunde ropa på hjälp; för resten äro väggarna här så tjocka, att hans skrik kanske inte hördes, om han nu hann uppge något.

Sedan man sålunda väl försäkrat sig om hans person, finner jag det ganska tydligt, att man höll något slags rådplägning, förmodligen en domstolsförhandling eller något i den vägen; den måste ha pågått en stund, ty det var då dessa cigarrer röktes. Den äldre mannen satt i den där korgstolen och han begagnade cigarrmunstycke; den yngre mannen satt därborta och han slog av cigarraskan mot byrån; den tredje gick fram och tillbaka i rummet. Jag tror att Blessington satt upprätt i sängen, men jag är inte alldeles säker på det.

Nåväl, saken slutade med att man tog och hängde Blessington. Saken var så väl ordnad på förhand enligt min tro, att man hade med sig något slags hissverk, block eller talja och annat, som tjänade som galge; skruvarna och skruvmejseln där voro, som jag fattar saken, ämnade att fästa den med. Men när man så fick se, att det fanns en stark krok i taket, besparade man sig naturligtvis allt detta besvär. Efter väl förrättat värv gick man sin väg, och dörren stängdes ordentligt av de båda brottslingarnas medsammansvurne.»

Vi hade alla med spänd uppmärksamhet lyssnat till detta utkast av nattens illdåd, som Holmes slutit sig till av tecken så fina och obetydliga, att även då han påpekade dem för oss, kunde vi knappast följa hans resonemang. Polisinspektören skyndade genast bort för att låta anställa efterspaningar efter betjänten, under det Holmes och jag vände om hem till Baker Street för att äta frukost.

»Jag är hemma igen klockan tre», sade han, då vi slutat vårmåltid. »Jag har till den tiden stämt möte här både med polisinspektören och doktorn och hoppas att till dess ha kunnat klara upp de dunkla punkter, som ännu möjligen återstå.»

Våra gäster anlände på utsatt tid, men klockan var tre kvart på fyra, innan Holmes blev synlig; men jag såg genast på honom, att han hade lyckats.

»Några nyheter, herr inspektör?» frågade han.

»Vi ha fått fatt i betjänten.»

»Utmärkt! Och jag har fått fatt i mördarna.»

Alla tre gåvo vi till ett utrop av förvåning.

»Ja, det vill säga jag vet, vilka de äro. Denna sig så kallande Blessington var, som jag trodde, en för polisen välbekant personlighet och likaså hans mördare. Deras namn är Biddle, Hayward och Moffat.»

»Huru! Förbrytarligan, som gjorde inbrott i Worthingdon-banken?» utbrast polisinspektören.

»Alldeles», sade Holmes.

»Då måste Blessington ha varit Sutton.»

»Det stämmer», sade Holmes.

»Nå, då är ju hela saken klar som dagen», sade inspektören.

Men Trevelyan och jag stodo där och bara stirrade på varandra och begrepo ingenting.

»Komma ni båda inte ihåg det beryktade inbrottet i Worthingdonbanken?» sade Holmes. »Fem män voro inblandade i saken, dessa fyra och en femte, som hette Cartwright. Bankvaktmästaren Tobin mördades, och tjuvarna undkommo med sjutusen pund. Detta hände för ungefär tolv år sedan. Alla fem häktades, men bevisen mot dem voro på intet sätt bindande. Denna Blessington eller Sutton, som var den värste bland hela ligan, blev förrädare mot sina kamrater och angav dem för att rädda sitt eget skinn; på hans vittnesmål hängdes Cartwright, och de andra tre fingo femton år vardera. När de nu häromdagen, några år före strafftidens slut, blevo försatta på fri fot, föresatte de sig, som ni väl kunna förstå, att ta reda på förrädaren och hämnas sin kamrats död. Två gånger försökte de komma åt honom, men misslyckades, den tredje gången hade de honom fast. Är det något mera jag kan förklara för er, doktor Trevelyan?»

»Jag skulle tro att ni förklarat allt på ett synnerligen klartsätt», sade doktorn. »Utan tvivel var det samma dag han i tidningarna sett, att de andra kommit ut, som han var så upprörd.»

»Alldeles riktigt. Hans tal om ett inbrott var bara ett tomt påhitt.»

»Men varför kunde han inte tala om allt detta för er?»

»Jo, som han så väl kände till sina gamla kamraters hämndlystna sinnelag, försökte han att så länge som möjligt för alla dölja sin identitet; hans hemlighet var av skamligt slag och han kunde inte förmå sig att uppenbara den. Men den uslingen levde i alla fall ännu under den brittiska lagens skydd, och jag betvivlar inte, att ni, herr polisinspektör, kommer att visa, att om än lagens skydd inte alltid är nog, så finns likväl ännu rättvisans svärd till för att straffa missdådare», sade Sherlock Holmes.

Dessa äro de egendomliga omständigheter, som hade att skaffa med doktorns vid Brook Street hemlighetsfulla beskyddare. Från och med denna natt såg man aldrig mera till de tre mördarna, och polisen tror att de tillhörde passagerarna på den olyckliga ångaren »Norah Creina», som någon tid efter de här berättade tilldragelserna gick till botten med man och allt vid den portugisiska kusten några mil norr om Oporto. De rättsliga åtgärderna mot betjänten ledde aldrig till något resultat, emedan inga vittnen funnos, och den hemlighetsfulla tilldragelsen vid Brook Street har aldrig förrän nu blivit i sin helhet offentliggjord.

DEN GREKISKA TOLKENS ÄVENTYR.

Under min långa och intima bekantskap med Sherlock Holmes hade jag aldrig hört honom göra några hänsyftningar på sina anhöriga eller ens på sin egen barndomstid. Denna slutenhet å hans sida hade ökat det något omänskliga intryck han gjort på mig, tills jag slutligen kom att betrakta honom nästan som ett enastående fenomen, en hjärna utan hjärta, en individ med lika stor brist på mänsklig sympati som överflöd på intelligens. Hans motvilja för kvinnor och obenägenhet för att ingå nya vänskapsförbindelser voro båda typiska för hans för varma känsloströmningar främmande skaplynne, men ännu mera kunde detta sägas om hans fullständiga tystnad angående de sina. Jag hade börjat tro, att han inte längre hade några föräldrar och anhöriga i livet, tills han en dag till min stora överraskning började tala om sin bror.

Det var en sommarafton efter teet, och konversationen, som på ett flyktigt och spasmodiskt sätt hade strövat från sportklubbar till orsakerna för ändringen i ekliptikans lutning, kom slutligen till frågan om atavism och ärvtliga anlag. Den punkt vi diskuterade var, i hur hög grad en särskild begåvning hos en individ var nedärvd från hans förfäder och i hur hög grad den berodde på hans egen tidiga uppfostran.

»I ditt eget fall», sade jag, »synes det av allt vad du berättat mig, som om din observationsförmåga och din egendomliga lätthet att draga slutledningar bero på din egen systematiska självuppfostran.»

»I viss mån är det sant», svarade han tankfullt. »Mina förfäder ha varit godsägare och synas ha levat samma liv som är naturligt för deras klass. Men inte desto mindre ligga mina speciella anlag i blodet och ha kanske kommit från min farmor, som var syster till Horace Vernet, den franska konstnären. Konstnärsbegåvning i blodet tar ofta de besynnerligaste former.»»Men hur kan du veta, att det är ärftligt hos dig?»

»Därför att min bror Mycroft har samma begåvning i ännu högre grad än jag.»

Detta var i sanning en nyhet för mig. Om det fanns ännu en man i England med en så sällsam begåvning, hur kom det sig då att varken polisen eller allmänheten hört talas om honom? Jag frågade Holmes därom och lät honom förstå, att det endast var hans blygsamhet, som kom honom att erkänna sin brors överlägsenhet. Holmes skrattade åt mina funderingar.

»Min kära Watson», sade han, »jag hör inte till dem, som anse blygsamheten för en dygd. För logikern bör allt vara exakt vad det är, och att underskatta sig själv är lika mycket ett avvikande från sanningen som att överskatta sin egen förmåga. Alltså, då jag påstår att Mycroft har bättre iakttagelseförmåga än jag, kan du även lita på, att det är rena sanningen.»

»Är han yngre än du?»

»Nej, sju år äldre.»

»Vad beror det då på att han är alldeles okänd?»

»Han är tvärtom mycket känd inom sin krets.»

»Var då?»

»Jo, till exempel i Diogenesklubben.»

Jag hade aldrig hört talas om den klubben och mitt ansikte måtte ha uttryckt något i den vägen, ty Holmes fortfor genast, i det han tog upp klockan:

»Diogenesklubben är den besynnerligaste klubb i London och Mycroft en av de originellaste människor. Han är alltid på klubben från tre kvart på fem till tjugu minuter i åtta. Klockan är sex nu, så att om du har lust för en promenad i det vackra eftermiddagsvädret, så skall det bli mig ett nöje att få presentera dig för två kuriositeter.»

Fem minuter därefter voro vi nere på gatan och på väg mot Regent Circus.

»Du undrar naturligtvis», sade Holmes, »varför min bror inte använder sin begåvning till detektivarbete. Han kan det inte.»

»Men jag tyckte du sa'...»

»Jag sa’ att han var mig överlägsen i observations- och slutledningsförmåga. Om detektivens konst började och slutademed att sitta helt bekvämt och tänka och draga slutsatser, så skulle min bror vara den största kriminalagent, som någonsin levat. Men han saknar alldeles ärelystnad och energi. Han vill inte ens göra sig besvär att övertyga sig och andra om sanningen av sina egna lösningar och låter dem hellre anses riktiga, än han gör sig omaket att bevisa, att de äro riktiga. Många gånger har jag gått till honom med ett problem och av honom fått en förklaring, som sedan visat sig vara den rätta; men likafullt var han absolut ur stånd, emedan han inte kunde förmå sig därtill, att arbeta ut de praktiska punkter, som måste utredas för att kunna lägga en sak inför en domare eller jury.»

»Det är således inte hans yrke?»

»Visst inte. Vad som för mig är ett medel till livsuppehälle är för honom en ren dilettantvurm. Han är en utmordentlig sifferkarl och tjänstgör som revisor i ett par regeringsdepartement. Mycroft bor i Pall Mall och går varje morgon runt hörnet till regeringsbyggnaderna i Whitehall och tillbaka varje afton. År ut och år in tar han sig ingen annan motion och syns aldrig till på något annat ställe, undantagandes på Diogenesklubben, som ligger mittemot hans bostad.»

»Jag kan inte påminna mig någonsin ha hört namnet på den klubben.»

»Det är ganska troligt. Det finns, som du väl vet, i London många män, som antingen på grund av folkskygghet, eller rent av emedan de är människofiender, inte önska sina medmänniskors sällskap. Däremot ha de ingenting emot bekväma sittplatser och de nyaste tidnings- och tidskriftsnumren. Det var till deras bekvämlighet som Diogenesklubben stiftades, och den består av de osällskapligaste och för vanligt klubbliv omöjligaste män i London. Ingen klubbmedlem får ta minsta notis om en annan. Utom i det s.k. främlingsrummet får det inte under några förhållanden talas i klubben, och tre förbrytelser mot denna regel äro nog, om saken drages inför klubbstyrelsen, för att den talträngda medlemmen skall uteslutas. Min bror är en av klubbens stiftare, och jag får säga att jag själv ofta funnit atmosfären där mycket lugnande.»

Vi hade under vårt samtal kommit fram till Pall Mall och gingo utför denna gata från ändan av St. Jamespalatset. Sherlock Holmes stannade framför ett hus inte långt frånCarltonklubben, och varnande mig att inte tala gick han före in i hallen. Genom glaspanelningen uppfångade jag en skymt av ett stort och luxuöst rum, där ett stort antal herrar sutto och läste, var och en i sin egen lilla vrå. Holmes förde mig in i ett litet rum, som vette åt Pall Mall, och lämnade mig för ett ögonblick; då han kom in igen, åtföljdes han av en herre, som jag genast såg måste vara hans bror.

Mycroft Holmes var en mycket större och grövre karl än Sherlock. Hans kropp var absolut fet men ansiktet, ehuru massivt, hade bibehållit något av den skärpa i uttryck, som var så anmärkningsvärd hos hans bror. Hans ögon, av en egendomligt ljus, vattengrå färg, syntes alltid bibehålla det frånvarande, inåtvända uttryck, som jag iakttagit hos Sherlock endast då han till det yttersta ansträngde sin förmåga.

»Det gläder mig att få göra er bekantskap, sir», sade han och räckte ut en väldig labb. »Sedan ni blev Sherlocks krönikör, hör jag överallt talas om honom ... Apropå, Sherlock, jag väntade dig hit förra veckan för att rådgöra med mig om det där brottet i Mansion House. Jag trodde att du kanske hade svårt att reda ut den saken.»

»Nej, jag löste den», svarade min vän leende.

»Det var naturligtvis Adams, som hade gjort det?»

»Ja, det var Adams.»

»Det var jag säker på redan från början.» Båda bröderna slogo sig ned vid fönstret. »Det här är rätta platsen för den, som önskar studera människosläktet», sade Mycroft. »Se, sådana präktiga typer här passera! Till exempel de här två männen, som komma uppför gatan.»

»Menar du biljardmarkören och den andre?»

»Alldeles. Vad tror du den andre kan vara för en?»

De båda männen hade stannat mitt för fönstret. Några kritmärken ovanför den ena mannens västficka voro de enda tecknen till biljard och biljardspel jag kunde upptäcka hos någon av dem. Den andre var en liten mörkhyad man med hatten i nacken och några paket under armen.

»En för detta soldat, kan jag se», sade Sherlock.

»Som helt nyligen fått avsked», anmärkte brodern.

»Har tjänat i Indien, ser jag.»

»Underofficer.»

»Vid artilleriet, skulle jag tro», sade Sherlock.»Han är änkling.»

»Han har ett barn.»

»Nej, han har flera barn, min gosse, flera barn!»

»Nej, hör ni, mina herrar», sade jag skrattande, »det här går något för långt!»

»Nej», svarade Sherlock, »det är inte svårt att säga att en man med denna hållning och min, vittnande om vanan att kommendera, och denna solstekta hy är militär, att han är mer än simpel soldat och för inte länge sedan återvänt från Indien.»

»Att han inte länge varit ur tjänst, bevisas även av att han ännu bär ’kommisstövlarna’, som de kallas», anmärkte Mycroft.

»Han går inte som en kavallerist, men man kan se, att han burit mössan på ena sidan av huvudet, därav att hans hy där är något ljusare; han är för tung att ha varit sappör, alltså har han varit vid artilleriet.»

»Att han går klädd i full sorg», sade Mycroft, »utvisar att han förlorat någon av sina närmaste. Det förhållandet, att han själv är ute och handlar, tycks tyda på att det är hans hustru, som är död. Han har varit ute och köpt några saker avsedda för barn, som ni se, bland annat en skramla, som tyder på att ett av barnen är helt litet. Hans hustru dog troligen vid dess födelse. Att han även har en bilderbok under armen utvisar, att det finns ett barn till, som han tänkt på.»

Jag började förstå, varför min vän påstod, att hans bror hade ännu skarpare iakttagelseförmåga än han. Sherlock kastade en blick på mig och log. Mycroft tog upp sin snusdosa av sköldpadd och tog sig en pris och borstade med en stor röd silkesnäsduk av några korn, som föllo på rocken.

»Apropå, Sherlock», sade han, »jag har fått mig anförtrodd en sak, som riktigt är i din smak — ett högst egendomligt problem. Jag hade verkligen inte energi att fullfölja det mer än ganska ofullständigt, men det har givit mig grunden till en hel del ganska angenäma spekulationer. Kanske du skulle vilja höra detaljerna ...»

»Min kära Mycroft, det skulle göra mig ett stort nöje», sade Sherlock.

Brodern skrev några rader på ett blad ur sinannotationsbok, och sedan han ringt, gav han det åt den inträdande vaktmästaren.

»Jag har skrivit och bett mr Melas komma över hit», sade han. »Han bor i våningen över mig och jag är litet bekant med honom, så att han kom till mig i sitt bryderi. Mr Melas är av grekisk härkomst, som jag hört, och han är en utmärkt språkkarl. Han förtjänar sitt uppehälle dels som tolk vid domstolarna, dels genom att tjänstgöra som vägvisare i London åt rika österlänningar, som bo på de stora hotellen vid Northumberland Avenue. Jag tror jag skall låta honom själv berätta sin egendomliga historia.»

Några minuter därefter anlände en kortväxt, korpulent herre, vars olivgula hy och korpsvarta hår utvisade hans sydländska ursprung, fastän han talade engelska som en väluppfostrad engelsman. Han skakade hjärtligt hand med Sherlock Holmes, och hans mörka ögon strålade av förtjusning, då han hörde att den beryktade

privatdetektiven gärna ville höra hans historia.

»Jag är fullkomligt övertygad om att polisen inte tror mig», sade han med klagande röst. »Emedan man aldrig förr hört talas om något liknande, tror man att en sådan händelse inte kan inträffa. Men aldrig kommer jag, det är då säkert, att känna mig lugn igen, förrän jag fått veta, vad det blivit av den stackars mannen med häftplåstret i ansiktet.»

»Jag är idel öra», sade Sherlock Holmes.

»Det är i dag onsdag», sade mr Melas, »det var i måndags afton, således för två dagar sedan, som allt detta hände. Jag är till yrket tolk, som kanske min granne här redan talat om för er; jag kan tjänstgöra som tolk på alla eller åtminstone nästan alla språk, men som jag är en infödd grek och med ett grekiskt namn, är det mest med detta språk jag har att göra. Under många år har jag varit den förnämsta grekiska tolken i London, och mitt namn är väl känt på alla de stora hotellen.

Det händer inte sällan, att man skickar efter mig vid alla tider på dygnet för att komma och hjälpa utlänningar, som råkat i några svårigheter, eller resande, som anlänt sent till London och önska min hjälp. Det väckte därför inte min förvåning, då i måndags afton en mr Latimer, en högst elegant klädd ung man, kom upp till mig och bad mig följa honom hem i en droska, som väntade utanför porten. En grekisk väntill honom, sade han, hade kommit till London i och för affärer, men som han inte kunde tala annat än sitt eget språk, var en tolk alldeles nödvändig. Mr Latimer lät mig förstå, att han bodde ganska långt bort, i Kensington, och han syntes ha mycket bråttom och skyndade att få mig upp i droskan, då vi kommit ned på gatan.

Jag sade droskan, men jag började snart undra, om det inte snarare var i en privat täckvagn jag befann mig; den var alldeles säkert rymligare än det vanliga fyrhjuliga åkdon, som utgör en skam för London, och inredningen var visserligen något nött, men av dyrbar beskaffenhet. Mr Latimer satte sig mitt emot mig och vi körde genom Charing Cross upp till Shaftesbury Avenue och hade kommit in på Oxford Street, då jag anmärkte, att detta var en lång omväg för att komma till Kensington; men mina ord avbrötos av min följeslagares högst besynnerliga uppförande.

Han började med att ta fram en kort käpp med blykula, som såg riktigt fruktansvärd ut, och svängde den flera gånger fram och tillbaka liksom för att pröva dess styrka, varpå han utan ett ord lade den på sitsen bredvid sig. Sedan han gjort detta, drog han upp fönstren på båda sidor, och jag fann till min stora förvåning, att de voro betäckta med papper, för att jag inte skulle kunna se ut.

’Jag är ledsen över att behöva stänga utsikten för er, mr Melas’, sade han. ’Saken är den, att jag inte ämnar låta er se, vart vi ta vägen, därför att det möjligen kunde bli till obehag för mig, om ni hittade dit igen.’

Jag kände mig, som ni lätt kunna tänka er, mina herrar, inte litet häpen över hans ord. Min följeslagare var en stor och grov och bredaxlad ung karl, och frånsett vapnet skulle jag inte haft minsta utsikt till framgång i en brottning med honom.

’Ert uppförande är verkligen högst besynnerligt, mr Latimer’, stammade jag. ’Ni vet nog, att vad ni nu gör är olagligt.’

’Det är sant att jag tagit mig en frihet mot er’, sade han, ’men vi ska hålla er skadelös. Jag måste emellertid varna er, mr Melas, att inte i afton söka att göra alarm någon gång eller göra någonting mot mina intressen, ty det kunde bekomma er mycket illa. Jag vill be er komma ihåg, att ingen vet, varni är, och att ni är lika mycket i mitt våld vare sig här i vagnen eller hemma hos mig.’

Hans ord voro lugna men han hade ett rivande sätt att säga dem, som var i hög grad hotande. Jag satt tyst och undrade, vad i all världen han kunde ha för skäl att röva bort mig på detta egendomliga sätt. Vad än skälet kunde vara, så var det fullkomligt klart, att allt motstånd å min sida var fruktlöst och att jag inte kunde göra något annat än avvakta sakens vidare utveckling.

Vi åkte på detta sätt under nära två timmar, utan att jag hade minsta aning om, vart vi togo vägen. Ibland

skramlade vi fram på stenlagda gator, ibland rullade vagnen så jämnt och tyst, att det måste ha varit på asfalt, men med undantag av denna omväxling i ljudet, fanns det ingenting, som på minsta sätt kunde hjälpa mig att gissa, var vi voro. Papperet på fönsterglasen var ogenomträngligt för ljuset, och en blå gardin var dragen över vagnsglaset framtill. Klockan var en kvart över sju, då vi lämnade Pall Mall, och inte förrän tio minuter före nio, såsom min klocka utvisade, stannade vi äntligen. Min följeslagare släppte ned ett fönster, och jag såg en skymt av en låg, välvd port med en brinnande lykta över. Då jag hastigt fördes ur vagnen, öppnades porten, och jag befann mig inom huset med ett obestämt intryck av en gräsplan och träd på båda sidor om mig, då jag kommit in. Jag kan emellertid inte avgöra, om jag befann mig i trädgården till ett privathus i staden eller ute på verkliga landsbygden.

Inne i hallen hängde en kulört lampa, men den var så lågt nedskruvad att jag inte kunde se just något annat, än att hallen var tämligen stor och behängd med tavlor. I det dunkla skenet kunde jag dock iakttaga, att den person, som öppnat porten, var en liten, kutryggig, medelålders man med ett gement utseende; då han vände sig mot oss, visade det på dem fallande ljusskenet att han hade glasögon.

'Är det mr Melas, Harold?' sade han.

'Ja.'

'Bra gjort, mycket bra gjort! Jag hoppas ni inte upptar illa, mr Melas, men vi kunde inte reda oss utan er. Om ni uppför er väl mot oss, skall ni inte få skäl att ångra det, men gud hjälpe er, om ni försöker spela oss några spratt!'

Han talade på ett osammanhängande, nervöst sätt och medsmå fnissande skratt mellan orden och ingav mig större fruktan än den andre, som hämtat mig.

'Vad vilja ni mig?' frågade jag.

'Endast att ni skall göra en grekisk herre, som är på besök hos oss, några frågor och säga oss hans svar. Men säg inte mer än ni är tillsagd att fråga, eller' — här fnissade han åter nervöst — 'det vore bättre för er att ni aldrig blivit född!'

Vid dessa ord öppnade han en dörr och visade oss in i ett rum, som föreföll mycket praktfullt möblerat; men även här var den enda lampa, som lyste upp rummet, halvt nedskruvad. Det var alldeles säkert ett stort rum, och det sätt varpå mina fötter sjönko ned i mattan, då jag gick på den, vittnade om dess präktiga beskaffenhet. Jag såg en skymt av sammetsklädda stolar, en hög kaminfris av vit marmor och på sidan om den något som såg ut som en japansk rustning. Alldeles under lampan stod en fåtölj och den äldre herrn gav mig tecken att slå mig ned där. Den yngre mannen hade lämnat oss, men plötsligt kom han in igen genom en annan dörr, ledande en herre, klädd i något liknande en löst sittande nattrock. Mannen kom helt sakta mot oss, och då han kom inom den dunkla ljuskretsen, så att jag kunde se honom något tydligare, förskräcktes jag över hans utseende. Han var dödsblek och fruktansvärt mager och avtärd, med utstående, onaturligt glänsande ögon som hos en person, vars själ är starkare än hans kroppskrafter. Men vad som slog mig ännu mera än alla tecken till fysisk svaghet, var att hans ansikte på ett groteskt sätt korsades av häftplåsterlappar, varav en stor bit satt över munnen på honom.

'Har du griffeltavlan, Harold?' utbrast den äldre mannen, då den stackars fången sjönk ned på en stol. 'Äro hans händer lösa? Ge honom då griffeln. Ni skall göra honom några frågor, mr Melas, och han skall skriva ned svaren. Fråga honom nu först av allt, om han är beredd att skriva under papperen.'

Mannens ögon sköto blixtar.

'Aldrig', skrev han på grekiska på griffeltavlan.

'Vill ni inte skriva under på några villkor?' frågade jag honom åter på vår tyranns befallning.

'Endast på det villkoret, att jag får se henne vigd i min närvaro av en grekisk präst, som jag känner.'Mannen med glasögonen fnissade på sitt ondskefulla sätt.

'Ni vet vad som i så fall väntar er.'

’Jag bryr mig inte om vad som händer mig själv.’

Detta är prov på några av de frågor och svar, som utgjorde vår besynnerliga halvt talade, halvt skrivna konversation. Om och om igen måste jag fråga honom, om han inte ville skriva under papperen, men han gav fortfarande samma harmfulla svar. Men snart fick jag en god ingivelse — jag började själv lägga små korta satser till frågorna; i början gjorde jag mina tillägg endast helt oskyldiga för att pröva, om de båda engelsmännen förstodo vad jag sade, och då jag fann att de inte visade något tecken därtill, spelade jag ett djärvare spel. Vårt samtal lydde ungefär på följande sätt:

’Ni skadar endast er själv genom denna envishet. Vem är ni?’

’Det bryr jag mig inte om. Jag är en främling i L o n d o n.’

’Ni får själv svara för ert öde. Hur länge har ni varit här?’

’Må det bli så! Tre veckor.’

’Förmögenheten kan aldrig bli er. Vad har ni för ont?’

’Den skall inte tillfalla några skurkar. Man svälter ihjäl mig.’

’Ni blir fri igen, om ni skriver under. Vad är det här för ett hus?’

’Jag undertecknar aldrig! Det vet jag inte.’

’Ni gör inte henne någon tjänst genom er envishet. Vad heter ni?’

’Må hon säga mig det själv. Kratides.’

’Ni får träffa henne, om ni skriver under. Varifrån är ni?’

’Då får jag aldrig träffa henne. Athen.’

Fem minuter till, mr Holmes, och jag skulle ha listat mig till hela historien mittför näsan på dem; redan min nästa fråga skulle kanhända klarat upp hela saken, men just i samma ögonblick öppnades dörren och en kvinna kom in. Jag kunde inte se henne tydligt nog för att urskilja mer, än att hon var lång, smärt och graciös med svart hår och klädd i något slags löst sittande, vit dräkt.’Harold’, sade hon på bruten engelska, ’jag kunde inte stanna längre, det är så ödsligt däruppe endast med ... O, min gud, det är Paul!’

De sista orden sade hon på grekiska, och i samma ögonblick slet fången med konvulsivisk ansträngning bort plåstret från sina läppar, och med utropet ’Sophia! Sophia!’ rusade han fram och omfamnade damen. Men deras omfamning räckte endast ett ögonblick, ty den yngre av de båda engelska herrarna grep damen och förde henne ut ur rummet, och den äldre övermannade snart sitt avtärda offer och drog honom med sig ut genom den andra dörren. För ett ögonblick var jag ensam i rummet, och jag sprang upp med en obestämd tanke att jag borde söka få någon ledning till vad det var för ett hus jag befann mig i. Men jag vidtog inga åtgärder, lyckligt nog, ty i detsamma såg jag den äldre mannen stående i dörren med blicken fäst på mig.

’Det är nog nu, mr Melas’, sade han. ’Ni förstår att vi anförtrott er en mycket privat affär; vi skulle inte ha besvärat er, om inte en vän till oss, som talar grekiska och började dessa underhandlingar, måst återvända till Orienten. Det var alldeles nödvändigt för oss att finna någon, som kunde intaga hans plats, och vi voro lyckliga nog att få höra talas om er och er förmåga.’

Jag bugade mig.

’Här äro fem pund, som jag hoppas är en tillräcklig ersättning för era tjänster. Men kom ihåg’, tillade han och smällde mig lätt på bröstet och fnissade, ’om ni talar om detta för någon människa — en enda människa — så gud vare er själ nådig!’

Jag kan inte beskriva den vämjelse och fasa denna man med sitt simpla utseende ingav mig. Jag kunde se honom bättre nu, då han stod i lampskenet. Hans drag voro grådaskiga, det lilla spetsiga skägget stripigt och ovårdat;

han sköt fram ansiktet, då han talade, hans läppar och ögonlock ryckte oupphörligt som hos en person med danssjuka, och jag kunde inte undgå att tänka, att även hans egendomliga, självsvåldiga små skratt voro ett symtom av någon nervös sjukdom. Men det verkligt fasaväckande i hans ansikte låg i hans ögon, som voro stålgrå och glänste kallt med en ondskefull, obarmhärtig grymhet i djupet.'Vi få nog reda på, om ni talar om det här för någon', sade han, 'vi ha våra egna medel att skaffa oss upplysningar ... Men vagnen väntar på er, min vän följer er ett stycke på väg.'

Jag fördes åter skyndsamt genom hallen och ut i vagnen och såg ännu en gång en skymt av träd och en trädgård. Mr Latimer följde tätt efter mig och satte sig åter mittemot mig utan att säga ett ord. Under tystnad åkte vi åter en oändlig väg, med fönstren uppdragna, tills äntligen, strax efter midnatt, vagnen stannade.

'Ni måste stiga ur här, mr Melas', sade min följeslagare. 'Det gör mig ont att behöva lämna er så långt från ert hem, men det kan inte hjälpas. Varje försök å er sida att följa vagnen kan endast bli till skada för er själv.'

Därmed öppnade han vagnsdörren, och jag hann knappast hoppa ur, förrän kusken satte hästarna i gång och vagnen rullade bort. Jag såg mig förvånad omkring och fann, att jag var på en stor hed med mörka fläckar överallt av hela snår av hörnbuskar. Långt i fjärran sträckte sig en rad hus med ett ljus lysande här och där i de övre fönstren; åt motsatt håll såg jag en järnvägslinjes röda signallyktor.

Vagnen, som fört mig till denna plats, var redan ur sikte, och jag stod och stirrade åt alla håll och undrade, var i all världen jag kunde vara, då jag hörde någon komma mot mig i mörkret; då han kom inpå mig, fann jag att det var en stationskarl.

'Kan ni säga mig, vad det här är för ett ställe?' frågade jag.

'Det är Wandsworth Common', svarade han.

'Är det något tåg till staden jag kan följa med?'

'Om ni går åt det här hållet ungefär tjugu minuters väg, kommer ni till Claphams station och hinner kanske i tid till sista tåget in till London.'

Detta var slutet på mitt äventyr, mr Holmes. Jag vet inte, var jag hade varit eller vilka jag hade talat med, vet i så fall ingenting annat än vad jag berättat för er. Men däremot vet jag att man har något brottsligt för sig, och jag vill gärna hjälpa den olyckliga mannen, om jag kan. På morgonen berättade jag hela historien först för mr Mycroft Holmes och sedan för polisen.»

Vi sutto alla tysta en liten stund, sedan vi hört dennaegendomliga berättelse. Därpå kastade Sherlock en blick på brodern och frågade:

»Har du vidtagit några åtgärder?»

Mycroft tog upp ett nummer av Daily News, som låg på bordet.

»Vi ha satt in följande annons i alla de dagliga tidningarna», sade han: 'Den, som kan lämna några upplysningar om, var en grekisk herre vid namn Paul Kratides från Athen — han talar icke engelska — f. n. befinner sig, erhåller hederlig vedergällning och likaså den, som lämnar upplysningar om en grekisk dam med förnamnet Sophia till X 2473.' — Vi ha ännu inte fått något svar på annonsen.»

»Nå, men kunde man inte göra förfrågningar på den grekiska legationen?»

»Det har jag gjort, men man vet där ingenting.»

»Kunde man inte telegrafera till polismyndigheterna i Athen?»

»Sherlock har ensam fått energi för hela familjen», sade Mycroft vändande sig till mig. »Tag för all del upp saken och låt mig veta, om du lyckas.»

»Ja, det skall jag», svarade Sherlock och steg upp, »jag skall underrätta både dig och mr Melas. Till dess råder jag er, mr Melas, att vara på er vakt, ty naturligtvis veta de genom annonserna, att ni förrått dem.»

Under det Holmes och jag voro på väg hem, gick han in på ett telegrafkontor och skickade av flera telegram.

»Du ser, Watson», sade han, »att vår afton på intet sätt kan sägas vara bortkastad. Flera av mina intressantaste fall har jag på detta sätt fått genom Mycroft. Det problem vi nyss lyssnat till har flera utmärkande drag, om det än torde kunna förklaras endast på ett sätt.»

»Du hoppas kunna lösa det?»

»Då vi veta så pass mycket, vore det bra märkvärdigt, om vi inte skulle lyckas upptäcka resten. Du måste själv ha bildat dig någon teori, som förklarar de fakta vi hört i afton?»

»Ja, så där obestämt.»

»Nå, vad är din tanke om saken?»

»Det förefaller mig tämligen klart, att den grekiska flickan blivit bortförd av den unga engelsmannen vid namn Harold Latimer.»»Bortförd — varifrån då?»

»Kanske från Athen.»

Sherlock Holmes skakade på huvudet. Denna unga man kunde inte tala ett ord grekiska, damen däremot kunde tala engelska ganska bra, därav kunna vi draga den slutsatsen, att hon vistats i England någon tid, men att han inte vistats i Grekland.»

»Nå, då kunna vi ju antaga, att hon hade kommit på besök till England och att denna Harold övertalat henne att fly med honom.»

»Det är mera sannolikt.»

»Därpå kommer brodern — ty vi få väl antaga att de stå i det släktskapsförhållandet till varandra — över från Grekland för att ställa saken till rätta. Han beter sig oförsiktigt och råkar i klorna på den unge engelsmannen och hans äldre medbrottsling. De göra honom till sin fånge och söka med våld tvinga honom att skriva under några papper, som skulle ge dem rättighet till flickans förmögenhet; antagligen är han hennes förmyndare. Han nekar emellertid att göra det. För att kunna underhandla med honom måste de ha en tolk och få tag i denna mr Melas, sedan de förut använt någon annan. Flickan vet inte av att hennes bror anlänt och finner det av en ren slump.»

»Utmärkt, Watson!» utbrast Holmes. »Jag tror verkligen att du inte är långt från sanningen. Du ser att vi ha alla korten på hand, och vi ha endast att frukta någon plötslig våldshandling å deras sida. Om de bara ge oss tid, måste vi få dem i vårt våld.»

»Men hur ska vi få veta, var detta hus är beläget?»

»Jo, om din gissning är riktig och flickans namn är eller var Sophia Kratides, så bör det inte bli oss svårt att spåra upp henne. Detta är vårt förnämsta hopp, ty brodern är naturligtvis en fullkomlig främling i London. Det är tydligt att någon tid måste ha gått, sedan denna Harold började sitt förhållande till flickan — i alla händelser några veckor, eftersom hennes bror i Grekland hunnit få underrättelse och komma över hit. Om de bott på samma ställe hela tiden, är det troligt att vi få något svar på Mycrofts annons.»

Vi hade under detta samtal hunnit hem till Bakerstreet. Holmes gick först uppför trapporna, och då han öppnadedörren, gav han till ett utrop av förvåning; kastande en blick över hans axel blev jag inte mindre överraskad själv, ty hans bror Mycroft satt där i länstolen och rökte en cigarr.

»Stig på du, Sherlock! Stig på, doktor!» sade han helt förbindligt och log åt våra förvånade miner. »Du väntade inte så mycket energi av mig, eller hur, Sherlock? Men hur det är, så har detta fall något lockande för mig.»

»Men hur har du hunnit hit?»

»Jag åkte förbi er i en droska.»

»Något nytt om saken?»

»Jag har fått svar på min annons.»

»Åh!»

»Ja, det kom några minuter efter det ni gått.»

»Och det innehåller?»

Mycroft Holmes tog ett papper ur fickan.

»Här är det», sade han, »skrivet med J-penna på präktigt, glacerat, gräddfärgat brevpapper av en medelålders man med svag konstitution. 'Sir', skriver han, 'till svar på er annons i dagens tidningar får jag vördsammast meddela, att jag känner den unga damen i fråga mycket väl. Skulle ni vilja göra er det besväret att uppsöka mig, kan jag ge er åtskilliga upplysningar angående hennes sorgliga historia. Hon bor för närvarande i villan The Myrtles, Beckenham. Högaktningsfullt J. Davenport — Han skriver från Lower Brixton: säg, Sherlock, tror du inte att vi så gott genast kunde åka dit och få de utlovade upplysningarna?»

»Min kära Mycroft, broderns liv är dyrbarare än systerns historia. Jag tror det vore bäst att vi bege oss till Scotland Yard och få polisinspektör Gregson med oss och fara med honom direkt ut till Beckenham. Vi veta att de hålla på och pina ihjäl en människa, och varje timme kan vara av vikt.»

»Det är bäst att även hämta mr Melas under vägen», föreslog jag, »kanske komma vi att behöva en tolk.»

»Förträffligt!» sade Holmes. »Skicka pojken efter en droska, så ge vi oss genast av.» Han drog ut bordslådan, och jag märkte att han stoppade revolvern i fickan. »Ja», sade han till svar på min frågande min, »jag skulle tro, efter vad vi hört, att vi ha att göra med ett par farliga skurkar.»

Det var nästan mörkt, då vi voro framme i Pall Mall vidmr Melas' bostad; en herre hade nyss besökt honom, och de hade farit bort tillsammans.

»Kan ni säga mig, vart de farit?» frågade Mycroft Holmes.

»Det vet jag inte», svarade flickan, som kom och öppnade, »jag vet bara att mr Melas åkte bort med den andra herrn.»

»Nämnde den främmande herrn något namn?»

»Nej.»

»Var det en stor, vacker, mörk ung herre?»

»Nej för all del, det var en herre med glasögon och magert ansikte, men han var rysligt trevlig, för han skrattade hela tiden han talade.»

»Kom nu — skynda på!» utropade Sherlock Holmes tvärt. »Det här börjar bli allvarligt», anmärkte han, under det vi åkte till Scotland Yard. »De båda männen ha åter fått Melas i sitt våld. Han är en person utan allt fysiskt mod, som de väl veta efter sin erfarenhet från hans förra besök. Denna skurk har varit i stånd att terrorisera honom, genast han trätt inför honom, och lyckades på så sätt förmå honom att följa med. Utan tvivel behöva de hans tjänster som tolk, men sedan de väl dragit nytta av honom, komma de nog att straffa honom för vad de anse för hans förräderi.»

Vårt hopp var, att vi genom att begagna oss av järnvägen skulle hinna till Beckenham lika fort, fortare kanske än de åkande. Men då vi kommit fram till Scotland Yard, drog det om mer än en timme, innan vi kunde få inspektör Gregson med oss och hunnit fullgöra de lagliga formaliteterna för att med våld, om så behövdes, kunna intränga i huset. Klockan var tre kvart på tio, innan vi kommo fram till järnvägsstationen i London, och halv elva, innan vi fyra stego av på Beckenhams perrong. En halvtimmes åkning förde oss till The Myrtles — ett stort, mörkt hus, som låg inne i en trädgård ett stycke från vägen. Vi skickade bort vagnen och gingo till fots uppfartsvägen till huset.

»Det är mörkt i alla fönster», anmärkte polisinspektören. »Det ser ut som om huset vore övergivet.»

»Våra fåglar äro utflugna, boet tomt», sade Holmes.

»Varför säger ni det?»

»En tungt lastad vagn har kört ut under den sista timmen.»

Inspektören skrattade. »Nog såg jag hjulspåren vid skenetav lyktan vid grinden, men hur vet ni att vagnen var tungt lastad?»

»Ni observerade kanske att det även gick hjulspår i motsatt riktning, inåt, men att spåren utåt voro mycket djupare — ja, så mycket djupare, att vi med säkerhet kunna säga, att vagnen var tungt lastad på utgående.»

»Ni är en smula för djupsinnig för mig», sade inspektören med en axelryckning. »Det här blir ingen lätt port att bryta upp. Men först ska vi undersöka, om inte någon hör oss.»

Han hamrade på av alla krafter med portklappen och ringde på klockan, men utan resultat. Holmes hade försvunnit, men kom tillbaka om några minuter.

»Jag har fått upp ett fönster», sade han.

»Det är en välgärning att ni är med och inte mot polisen, mr Holmes», anmärkte polisinspektören, då han såg hur skickligt Holmes förstått att lyfta av haken. »Jag tänker att vi i betraktande av omständigheterna kunna stiga på utan någon inbjudning.»

Vi gingo en och en genom fönstret och in i ett stort rum, som tydligen var detsamma, vari mr Melas befunnit sig. Inspektören hade tänt sin lykta och vid dess sken kunde vi se de två dörrarna, kaminfrisen av vit marmor, lampan och den japanska rustningen, såsom han beskrivit dem. På bordet stodo två glas, en tom konjaksbutelj och lämningarna efter en måltid.

»Vad var det?» sade Holmes plötsligt.

Vi stodo alla stilla och lyssnade. Ett sakta klagande och stönande ljud hördes någonstans över våra huvuden. Holmes rusade ut i hallen. Det hemska ljudet kom från övre våningen; han sprang uppför trappan, tätt åtföljd av inspektören och mig, under det hans bror Mycroft kom så fort hans stora, tunga kropp tillät.

Vi hade tre dörrar framför oss, då vi kommit upp, och det var från den mellersta, som de hemska ljuden kommo, ibland som ett doft mummel, ibland som ett kvidande. Dörren var låst, men nyckeln satt på yttersidan. Holmes kastade upp dörren och rusade in, men kom genast ut igen med handen för strupen.

»Det är kolos!» utropade han, »Vänta ett ögonblick, så går det ut.»Då vi tittade in dit, kunde vi se att det enda ljuset i rummet kom från en matt blå låga, som flämtande uppsteg från en panna på en trefot mitt i rummet. Det kastade en blek, onaturlig ljuskrets på golvet, under det att i skuggan utanför ljuset otydligt syntes två figurer hopkrupna mot väggen. Genom den öppna dörren trängde ut otäcka, giftiga ångor, som kommo oss att kippa efter andan och hosta. Holmes rusade uppför andra trappan, så långt han kunde komma, för att inandas frisk luft och kom sedan ned igen och sprang in i rummet och kastade upp fönstret och slungade kolpannan ut i trädgården.

»Om en minut kunna vi våga oss in», sade han flämtande, då han kom utrusande igen. »Var ha vi ett ljus? Jag tror inte vi kunna få eld på en sticka i den här atmosfären. Håll ljuset tätt intill dörren, Mycroft, så ska vi snart få ut dem. Nu!»

Vi rusade in, fingo fatt i de förgiftade männen och drogo ut dem i förstugan. Båda voro sanslösa, med blåa läppar, svullna, blodöverfyllda ansikten och utstående ögon. Deras drag voro till den grad förvridna, att vi knappast på något annat än det svarta skägget och den tjocka figuren kände igen den grekiska tolken, som vi för endast några timmar sedan skilts från i Diogenesklubben. Hans händer och fötter voro säkert hopbundna, över ena ögat syntes märket av ett våldsamt slag. Den andra mannen, som var bunden på samma sätt, var lång till växten men till ytterlighet avmagrad och hade flera häftplåsterremsor i ett groteskt mönster fästa över ansiktet. Han hade upphört att jämra sig, då vi lade ned honom, och en blick var nog för att övertyga mig, att vad honom åtminstone angick, hade vår hjälp kommit för sent. Men mr Melas var ännu vid liv, och inom en timme hade jag

med tillhjälp av ammoniak och konjak den glädjen att se honom öppna ögonen och att veta, att min hand varit behjälplig att draga honom från den mörka dal, där alla stigar mötas.

Det var en enkel historia han hade att berätta och den endast bekräftade våra egna antaganden. Den obehagliga främlingen, som han förut sett i det hemlighetsfulla huset, hade kommit på besök till honom och knappast hunnit in, förrän han drog fram en batong ur rockärmen och skrämde honom så svårt med hotet om att ögonblickligen döda honom, att han för andra gången lät sig bortföras med våld. Det var i sanning ett nästan hypnotiskt inflytande den fnissande skurkenhaft på den stackars tolken, ty han kunde icke tala om honom, utan att hans händer darrade och hans kinder bleknade. Han hade hastigt förts till Beckenham och tjänstgjort som tolk ännu en gång; det hade nu gått ännu mera dramatiskt till än vid det första tillfället och de båda engelsmännen hade hotat sin fånge med ögonblicklig död, om han icke uppfyllde deras fordran. Då de slutligen funno, att deras hotelser voro till ingen nytta, kastade de åter in honom i hans fängelse, och sedan de förebrått Melas att han förrått dem genom annonsen, slogo de honom sanslös med ett slag av en käpp; sedan mindes han intet mera, förrän han såg oss stå lutade över honom.

Det var på detta sätt det förhöll sig med den grekiska tolkens äventyr, som ännu till någon del är höljt i dunkel. Genom att meddela oss med den person, som svarat på annonsen, fingo vi veta, att den olyckliga unga damen tillhörde en rik grekisk familj och att hon varit på besök hos några vänner i England. Hon hade där lärt känna en ung man vid namn Harold Latimer, som gjort starkt intryck på henne och sedan övertalat henne att fly med honom. Hennes engelska vänner, högst obehagligt berörda av vad som hänt, hade inskränkt sig till att underrätta hennes bror i Athen om saken och ville sedan icke vidare ha med den att göra. Brodern hade vid sin ankomst till England gått oförsiktigt tillväga, så att Latimer och hans medhjälpare, Wilson Kemp, en man med mycket fula föregåenden, fått honom i sitt våld; när de funno, att han på grund av sin okunnighet i engelska var ett hjälplöst offer i deras händer, höllo de honom i fångenskap och försökte genom grym behandling och svält tvinga honom att åt dem överlämna sin egen och systerns förmögenhet. De hade haft honom i huset utan flickans vetskap, och plåsterlapparna i ansiktet voro för att göra igenkännandet svårare, i händelse hon skulle få se en skymt av honom. Hennes kvinnliga skarpsynthet hade likväl genast genomskådat förklädnaden, då hon vid tolkens besök såg brodern för första gången där i huset. Men den stackars flickan var själv en fånge, ty i huset funnos inga andra personer än den karl, som tjänstgjorde som kusk, och hans hustru, som båda voro brottslingarnas verktyg. Då de funno, att deras hemlighet var ute och att deras fånge icke lät tvinga sig, flydde de båda skurkarna hals över huvud tillsammans med flickan från det möblerade hus de hyrt, sedande först, som de trodde, hämnats både på den man, som trotsat dem, och den, som förrått dem.

Flera månader efteråt erhöllo vi ett besynnerligt tidningsurklipp från Budapest. Däri berättades, huruledes två engelsmän, som reste tillsammans med en ung kvinna, hade fått ett tragiskt slut. De hade båda dött genom dolkstyng, och den ungerska polisen antog, att de råkat i tvist och tillfogat varandra de dödliga såren. Men Holmes har, skulle jag tro, en helt annan åsikt om saken och anser ännu i dag, att kunde man bara finna den grekiska flickan, så skulle man få veta, på vad sätt hennes egna och hennes brors oförrätter hämnades.